

בנק הפועלים בע"מ

דוח תקופתי לשנת

2020

דוח תקופתי לשנת 2020 בנק הפועלים בע"מ

מספר חברה ברשם : 520000118

כתובת : שד' רוטשילד 50, ת"א

טלפון : 03-7144669

פקסימיליה : 03-7145424

תאריך הדוחות הכספיים : 31.12.2020

תאריך הדוח : 10 במרץ 2021

בנק הפועלים

דין וחשבון שנתי

20

20

תוכן העניינים

4	דבר יו"ר הדירקטוריון
7	א. דוח הדירקטוריון וההנהלה
13	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
19	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
48	3. סקירת הסיכונים
88	4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים
93	5. דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
94	ב. הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי
97	ג. דוחות כספיים לשנת 2020
101	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
110	ביאורים לדוחות הכספיים
275	ד. ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי
279	6. ממשל תאגידי
289	7. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם
317	8. נספחים
333	דוח תקופתי לשנת 2020
380	מילון מונחים
382	אינדקס

הבנק קיבל את אישור הפיקוח על הבנקים לפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים על בסיס מאוחד בלבד. בביאור 34 לדוחות הכספיים נכללת תמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד. חוברת הכוללת את נתוני הבנק תמסר לכל דורש, או באתר האינטרנט של הבנק, www.bankhapoalim.co.il

בכתיבת דיווח ופנייה לבעלי מניות, דרושה השראה. ואני מצאתי אותה בעודד ז"ל, את מקומו מילאתי ממחצית שנת 2020.

שנים מתחלפות בדיווחות ובמתכונות קבועות. תוכנו, מהותן השונה והאתגר הייחודי להן מתהווה לאורך החודשים. מבחינה זו, לשנת 2020 היה מהלך מקורי, מגוון ולעיתים מוקצן, וודאי חריג מאוד בייחודיות מאפייניו משנים אחרות. לחוסר היציבות הפוליטית הנהוגת כאן לאורך השנתיים האחרונות, ולמגמות משקיות וכלכליות מוכרות, נוספה תופעה לא צפויה, מורכבת, מאתגרת ברמת הכלל והפרט, ומעט מסתורית - מגיפת הקורונה.

מערכי הבריאות, המשק, ובמובן רחב יותר הכלכלה הלאומית, החוסן החברתי, וחיינו האישיים, הועמדו תחת מבחנים מחודדים, כגון גמישות, איכות ומהירות תגובה, כושר חיזוי, וגיבוש והתאמה של מערך הערכה וניהול סיכונים המהווים מסלול ניווט לקבלת החלטות מהירות ואיכותיות. במציאות הזו, בנק הפועלים מסלול ניווט לקבלת החלטות מהירות ואיכותיות. המוקדמים של המגיפה נערכה הנהלת הבנק וגיבשה מתווים של תגובה לתרחישים אפשריים, ותוך זמן קצר מאוד נקטה בצעדים חיוניים שאפשרו את המשך העשייה העסקית של הבנק.

מבחינה תפעולית, השירות ללקוחותינו לא פסק לרגע והיה רציף ונרחב. שירות זה אף הושבח במערך עבודה מרחוק וכלים דיגיטליים מתקדמים שאף הורחבו והוגשו ללקוחות.

מרבית עובדי הבנק הרלוונטיים צוידו ביכולות ובכלים טכנולוגיים לעבודה מרחוק.

בכל מערך הסינוף, בו דרושה נוכחות מתמדת, בוצעו ההתאמות, וננקטו אמצעי ההגנה הדרושים ללקוחות ולעובדים, לרבות צוותים תחליפיים כתגובה מידיית לאירועים מקומיים, כך שרציפות השירות והמענה המותאם ללקוחות התבצע ביעילות.

ברמה העסקית, נבחנו ויושמו מודלים ופתרונות אשראי מותאמים לתקופה ולצרכי הלקוחות, וזאת בנוסף לקווי אשראי שוטפים שהועמדו במשבר, כולל בניית קרנות אשראי ייעודיות והעמדת הלוואות בערבות המדינה.

יושמו צעדים להקלה בנטל של לקוחות שנפגעו מהמצב, כגון דחיות בתשלום הלוואות ומשכנתאות, התחשבות עודפת במועדי גבייה, ייעוץ וליווי אוכלוסיות בנושאים היקפיים בעולם הפיננסי.

במישור הניהול הפיננסי של הבנק, במקביל למחקר וניתוח של ענפים משקיים, ננקטו צעדים של ריסון בהוצאות מחד, ומאידך יישום מדיניות הפרשות להפסדי אשראי (בעיקר בניית הפרשות קבוצתיות) מתחשבת ומחושבת על סמך תרחישים זהירים, אשר מעניקים לבנק יכולת חוסן לקדם מגוון התפתחויות כלכליות, לרבות תרחישי קיצון. החלטות אלו התאפשרו הודות לחוסנו של הבנק, גיוון עסקי, ומדדי האיתנות והנזילות הגבוהים שלו, אך כמובן שהגידול בהפרשות השפיע על התוצאות השנתיות של הבנק ופגע ברווחיות ובתשואה השנתית להון.

הבנקאות היא בסופו של דבר תמונת הראי של המשק ובסיכום של 2020, אנו יכולים לומר עתה שהמצב טוב מזה שהערכנו בראשית המשבר, וכך גם מצב המשק.

עם זאת, למרות ההקלה במימדי השלכות המשבר, עלינו להישאר דרוכים וערניים. הקורונה עוד לא מאחורינו, והיא תותיר כנראה צלקת בכלכלה המקומית, שהריפוי ממנה יהיה מתמשך. עלינו להיערך לכך עם מפת סיכונים מעודכנת ועם המשך התאמת הפעילות לצרכי הלקוחות.

לצד צעדים משמעותיים בעניין המשבר וחיזוק יציבות הבנק ופעילותו, לא זנחנו לרגע את הפרויקטים בתחום הפיתוח ותוכניות הצמיחה העתידיות. דגש הושם על פיתוח מוצרים מבדלים וייחודיים, העמקת הטרנספורמציה הדיגיטלית בעלת ההישגים הרבים, וניהול וקידום פרויקט המודרניזציה של מערכות הליבה של הבנק.

הבנק עובר תהליך מואץ של חדשנות ושינוי עבור לקוחותינו, המותאם לסביבה העסקית המשתנה ובכלל זה השקנו פעילות חלוצית בנושא ארנק דיגיטלי והרחבנו את הפעילות של bit, פלטפורמת התשלומים הנפוצה בישראל. שוב הוכחנו את המחויבות לקדמה ולהישגיות עסקית של הנהלת הבנק.

תחום נוסף שבו יזמנו פעילות נרחבת הינו הפיתוח העסקי במגזר ההיטק והגברת נוכחותנו בו.

תודתי והערכתי העמוקה שלוחה כאן לעובדי הבנק, שבשנה כה מורכבת גייסו כישרון, מסירות, מחויבות ואופי יוצאים מגדר הרגיל. למנכ"ל דב קוטלר, שהשנה זו שנתו המלאה הראשונה בבנק, דוגמה למקצוען חרוץ ומסור, דבק בכל מטרה ומנהיג את הבנק לאופקים חדשים. וגם לחברי דירקטוריון הבנק, חבורה המגבשת בתוכה כישרון וניסיון רב בכל תחומי הכשירות הנדרשת על מנת לשרת בנק גדול ומורכב כשלנו. הבנה טכנולוגית, פיננסית, ניסיון בנקאי, ניסיון עסקי, ורקע מקצועי חברו ביחד לדירקטוריון מלוכד ותורם. כולנו נמשיך לעשות להתקדמות הבנק, תוך כדי תיקונים ושיפורים הנובעים מלקחים שתחקרנו וחיפוש אחר יעילות וחדשנות. נדבוק במחויבותנו לצמיחה באמצעות בנקאות מתחדשת והוגנת ללקוחותינו, כפי שאימצנו בחזון שלנו. משנת 2020 נשמור ונשנן לקחים חשובים ובהם הפנמת האפשרות שהבלתי צפוי קורה לעיתים קרובות, ולכן יכולת התגובה והתנהלות דינמית וגמישות הם יסודות בבנק שצריך לשמר ולטפח. נזכור גם כי על מגבלות וריחוק ניתן להתגבר וליצור קירבה מחדשת, ובעיקר נשנן לעצמנו את הזכות והחובה לשרת את לקוחותינו בכל עת וללא תנאי. ולבסוף, תודה לכם בעלי המניות שלנו. אנו כאן בזכותכם ועבורכם.

בהערכה רבה,

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

10 במרץ, 2021

הבנק יזם ומוציא לפועל יישום של מודל המשלב פיתוח והרחבה של אוכלוסיית לקוחות עסקיים באשראי ההייטק, ייזום פרויקטים של שיתופי פעולה עם חברות פינטק, השקעות הון במיזמים, השקעות בקרנות וביוזמות טכנולוגיות בארץ ועידוד יזמות פנימית של רעיונות פינטק. במרחב זה הבנק משתתף גם בפרויקט רשות החדשנות לעידוד התעשייה בארץ.

אחרי ההתמודדות המוצלחת עם התפרצות המשבר וייזום הצמיחה והפיתוח הטכנולוגי, עדיין יש בפנינו אתגרים גדולים ומשימות למכביר. נתוני הלימות ההון הגבוהים של הבנק, שנשמרו אף בתקופה מאתגרת זו, מעידים על איתנות הבנק ויכולתו לתמוך בלקוחותיו בשיאו של המשבר, וגם לחולל הרחבה של יתרות האשראי קדימה, מעבר לאלו איתן סיימנו את 2020. עם השיפור בסביבה הכלכלית וההתאוששות המשקית אנו נפעל לייעול מקורות ההון.

מבנה ההוצאות והתוצאות העסקיות מחייבים המשך מאמצי התייעלות דוגמת אלה שביצענו השנה.

העיסוק בעתיד הבנקאות וכיוונים נוספים שיצמיחו מקורות הכנסה חדשים ומבדלים הינו משמעותי עבורנו היום וצריך שיהיה משמעותי עוד יותר בעתיד.

לאורך שנים, בנק הפועלים, כבנק המוביל בישראל, התמיד להכיר באחריות חברתית והשליחות שבה. "פועלים בקהילה", העמותה שלנו, ניהלה השנה אף היא פעילות נרחבת של תמיכה בפרויקטים חברתיים, ובעיקר בתחום התעסוקה והסיוע לדורשי עבודה, שמספרם גדל השנה לאור המשבר באופן משמעותי.

סקירה זו לא תהא מלאה בלי להזכיר את המאמץ המתודי והמתמשך של ההנהלה והדירקטוריון בהשבת הממשל התאגידי והאחריות התאגידית של הבנק. פעילות זו זוכה להכרה גם בדירוגי ESG המקומיים והגלובליים: בנק הפועלים נמצא בראש דירוג 'מעלה' מבין כל החברות בישראל, מוביל בדירוגי ESG הבינלאומיים בהשוואה לבנקים המקומיים, ונמצא בשורה אחת בדירוגים עם בנקים מובילים בעולם. בנוסף, השנה אנו גאים להיות הבנק הישראלי הראשון שנכלל במדד בלומברג לשיוון מגדרי (Bloomberg GEI).

בנק הפועלים

דוח הדירקטוריון וההנהלה

20
20

תוכן העניינים

13	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
13	1.1. תיאור תמציתי של הבנק
13	1.2. מידע צופה פני עתיד
14	1.3. מידע כספי תמציתי
16	1.4. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
17	1.5. יעדים ואסטרטגיה עסקית
19	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
19	2.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
23	2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר
30	2.3. המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
40	2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
45	2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה
46	2.6. חברות עיקריות
48	3. סקירת הסיכונים
48	3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
51	3.2. סיכון אשראי
73	3.3. סיכון שוק
77	3.4. סיכון נזילות ומימון
79	3.5. סיכון תפעולי
82	3.6. סיכון צינת
84	3.7. סיכון משפטי
84	3.8. סיכון מוניטין
84	3.9. סיכון רגולציה
85	3.10. סיכון כלכלי
85	3.11. סיכון אסטרטגי
86	3.12. סיכון סביבתי
86	3.13. חומרת גורמי הסיכון
87	3.14. השפעת הפסקת פרסום ריבית הליבור
88	4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
88	4.1. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים
92	4.2. בקרות ונהלים
93	5. דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

רשימת הטבלאות

14	טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן
23	טבלה 2-1: תמצית דוח רווח והפסד
24	טבלה 2-2: הרכב הרווח המימוני, נטו
25	טבלה 2-3: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית
26	טבלה 2-4: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
26	טבלה 2-5: פירוט עמלות והכנסות אחרות
27	טבלה 2-6: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות
28	טבלה 2-7: רווח כולל
29	טבלה 2-8: מערך טכנולוגיית המידע
30	טבלה 2-9: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים
30	טבלה 2-10: התפתחות האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות גישת ההנהלה
31	טבלה 2-11: סיכון אשראי בעייתי
31	טבלה 2-12: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים
32	טבלה 2-13: יתרות ניירות-ערך
33	טבלה 2-14: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק
33	טבלה 2-15: התפתחות ביתרות הפיקדונות
33	טבלה 2-16: ההתפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ
34	טבלה 2-17: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
34	טבלה 2-18: מכשירים נגזרים
35	טבלה 2-19: פרטים בדבר דיבידנד ששולם
38	טבלה 2-20: חישוב יחס הלימות ההון
39	טבלה 2-21: יחס מינוף
40	טבלה 2-22: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים
45	טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
54	טבלה 3-1: פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים, במסגרת ההתמודדות עם משבר התפשטות נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי
55	טבלה 3-2: פרטים בדבר יתרת החוב הרשומה של אשראי בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה
55	טבלה 3-3: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור
56	טבלה 3-4: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית
58	טבלה 3-5: מדדי סיכון אשראי
59	טבלה 3-6: הרכב יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
60	טבלה 3-7: סיכון אשראי לפי ענפי משק
62	טבלה 3-8: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים
63	טבלה 3-9: חשיפות עיקריות למדינות זרות
64	טבלה 3-10: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
65	טבלה 3-11: סיכונים בתיק הלוואות לדיור
65	טבלה 3-12: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי
66	טבלה 3-13: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק
66	טבלה 3-14: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 השנים האחרונות
67	טבלה 3-15: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק
68	טבלה 3-16: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל
69	טבלה 3-17: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם להכנסה הממוצעת ולגודל הלווה
69	טבלה 3-18: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים
70	טבלה 3-19: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון
70	טבלה 3-20: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל
71	טבלה 3-21: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה
72	טבלה 3-22: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

74	טבלה 3-23: שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
75	טבלה 3-24: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
75	טבלה 3-25: השפעת תרחישים של שינויים בריבית על הכנסות ריבית
76	טבלה 3-26: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
76	טבלה 3-27: גישות לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ולשינויים במדד המחירים לצרכן
77	טבלה 3-28: פרטים על השקעת קבוצת הבנק במניות בתיק הבנקאי בהתאם לסיווג המאזני
78	טבלה 3-29: יחס כיסוי הנזילות
79	טבלה 3-30: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות
87	טבלה 3-31: חומרת גורמי הסיכון

1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

1.1 תיאור תמציתי של הבנק

כללי

- הבנק נוסד בשנת 1921 ומהווה "תאגיד בנקאי" בעל רישיון "בנק", לפי הוראות חוק הבנקאות. בשנת 1983, במסגרת הסדר שגובש בין ממשלת ישראל לבין הבנקים, הועברו מניות הבנק לשליטת המדינה. בשנת 1997 הופרט הבנק, והשליטה בו עברה לאריסון החזקות (1998) בע"מ ואחרים. בחודש נובמבר 2018 הפך הבנק לתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה.
- קבוצת הבנק פועלת בישראל במכלול תחומי הבנקאות השונים ובפעילות המשיקה בשוק ההון, באמצעות שלוש חטיבות מרכזיות: החטיבה העסקית, החטיבה הקמעונאית וחטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית.
- החטיבה העסקית משרת את מרבית הלקוחות העסקיים, כאשר בתחום החברות הגדולות (Corporate) פועלת החטיבה באמצעות סקטורים בעלי התמחות ענפית, בתחום החברות הבינוניות (Middle Market) פועלת החטיבה באמצעות מרכזי עסקים, הפרוסים ברחבי המדינה ובאמצעות סניפי הבנק המעניקים ללקוחות החטיבה שירותים תפעוליים.
- החטיבה הקמעונאית (Retail) משרתת, בין השאר, לקוחות משקי בית, בנקאות פרטית, תושבי חוץ ועסקים קטנים, באמצעות 189 סניפים לרבות, סניף נייד ובאמצעות ערוצים ישירים: מכשירים לשירות עצמי בסניפים וב"חצרות לקוח", "פועלים באינטרנט", "פועלים בסלולר", מוקד "פועלים בטלפון", "מערכת קולית לקבלת מידע וביצוע פעולות (IVR) ופניות ברשתות החברתיות.
- חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מרכזת את פעילות קבוצת הבנק במרבית תחומי שוק ההון בארץ ובחו"ל. פעילות זו כוללת, בין היתר, מתן שירותי ביצוע פעולות מסחר בניירות-ערך ובגזרים סחירים (ברוקראז'), שמירת ניירות-ערך, שירותי מסחר במטבעות ובגזרים לא סחירים, שירותים למנהלי נכסים פיננסיים, ניהול הנוסטרו של הבנק, ניהול ההשקעות הריאליות של הבנק ובנקאות להשקעות (בעיקר באמצעות קבוצת פועלים שוקי הון בע"מ (פש"ה)) ועסקי חיתום וניהול הנפקות. כמו-כן, אחראית החטיבה על ניהול סיכוני הנזילות והריבית של הבנק, קביעת מחירי ההעברה וניהול הנפקות החוב של הבנק.
- הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק כוללת את סניף ניו-יורק ונציגויות וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק, המתמקד במתן שירותים בנקאיים לחברות. הבנק חדל מפעילות בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית מחוץ ישראל. על רקע המצב הכלכלי והפוליטי בתורכיה ובמסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, בתחילת חודש פברואר 2021 נחתם הסכם למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. לפרטים נוספים ראה [פרק חברות עיקריות](#) להלן.

1.2 מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע הצופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינויים בתוכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תוכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתמשו בכלל, או יתמשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד הבינוי והשיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

1.3 מידע כספי תמציתי

כפי שיפורט להלן, התוצאות הכספיות של הבנק, בשנת 2020, הושפעו בעיקר מהתפשטות נגיף הקורונה, שגרמה בין היתר, להתכווצות חדה בפעילות הכלכלית העולמית, הרעה במצב המשק והלווים והגברת התנודתיות בשווקים.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2016	2017	2018	2019	2020	
מדדי ביצוע עיקריים					
7.72%	7.50%	7.06%	4.62%	5.35%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון
10.04%	9.44%	9.74%	7.13%	5.74%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽¹⁾
6.92%	6.61%	6.07%	3.86%	5.63%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון
9.23%	8.55%	8.75%	6.72%	5.74%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽²⁾
0.60%	0.58%	0.57%	0.39%	0.41%	תשואה לנכסים ממוצעים
2.07%	1.99%	2.29%	2.17%	1.99%	יחס הכנסות לנכסים ממוצעים
63.2%	64.6%	65.1%	66.4%	56.9%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות מפעילות נמשכת
59.2%	59.1%	57.8%	58.1%	56.7%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות מנוטרל חריגים מפעילות נמשכת ⁽²⁾
2.05%	2.13%	2.31%	2.26%	1.98%	מרווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽³⁾
124%	122%	120%	121%	140%	יחס כיסוי נזילות ⁽⁴⁾

ליום 31 בדצמבר					
2016	2017	2018	2019	2020	
11.01%	11.26%	11.16%	11.53%	11.52%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ⁽⁵⁾
15.11%	14.64%	14.39%	14.64%	14.60%	יחס הון כולל לרכיבי סיכון ⁽⁵⁾
7.25%	7.37%	7.51%	7.61%	6.78%	יחס מינוף ⁽⁵⁾

- (1) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, רווח או הפסד נטו מהיפרדות מישאכרט והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.
- (2) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.
- (3) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה [דוח דירקטוריון פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר](#)) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאות ריבית.
- (4) למידע נוסף, ראה [פרק "סיכון נזילות ומימון"](#) להלן.
- (5) למידע נוסף, ראה [פרק "הון, הלימות הון ומינוף"](#) להלן.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2016	2017	2018	2019	2020	
מדדי איכות אשראי עיקריים					
1.50%	1.36%	1.31%	1.58%	2.00%	שיעור הפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור
1.83%	1.31%	1.23%	1.80%	1.52%	שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
0.18%	0.21%	0.20%	0.12%	0.09%	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור
0.07%	0.08%	0.22%	0.44%	0.64%	שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך אשראי ממוצע לציבור
במיליוני ש"ח					
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד					
2,628	2,660	2,595	1,799	2,056	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
3,417	3,348	3,579	2,778	2,205	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽¹⁾
2,354	2,346	2,231	1,503	2,165	רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק
3,143	3,034	3,215	2,619	2,205	רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽²⁾
7,958	8,424	8,906	9,319	8,797	הכנסות ריבית, נטו
179	202	613	1,276	1,943	הוצאות בגין הפסדי אשראי
9,121	9,076	10,351	9,878	9,885	רווח מימוני, נטו*
4,917	4,153	4,868	3,889	4,379	הכנסות שאינן מריבית
3,617	3,338	3,318	3,240	3,155	מזה - עמלות
8,142	8,121	8,960	8,776	7,501	הוצאות תפעוליות ואחרות
**4,328	**4,300	**4,188	**4,108	3,836	מזה - משכורות והוצאות נילוות
12,875	12,577	13,774	13,208	13,176	סך הכנסות
רווח נקי למניה רגילה (בש"ח)					
1.77	1.76	1.68	1.13	1.62	רווח נקי למניה בש"ח המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת - בסיסי

* רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.
 ** סווג מחדש.
 (1) אינו כולל הוצאות בגין עדכון הפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, רווח או הפסד נטו מהפרדות מישראל ופסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.
 (2) אינו כולל הוצאות בגין עדכון הפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן (המשך)

ליום 31 בדצמבר					
2016	2017	2018	2019	2020	
במיליוני ש"ח					
נתונים עיקריים מהמאזן					
448,105	454,424	460,926	463,688	539,602	סך-כל הנכסים
80,367	86,093	84,459	88,122	138,711	מזה - מזומנים ופיקדונות בבנקים
71,429	65,416	56,116	59,486	71,885	ניירות-ערך
259,878	265,853	282,507	292,940	301,828	אשראי לציבור, נטו
7,358	6,822	6,944	8,787	9,754	סיכון אשראי בעייתי, נטו
3,094	2,121	2,158	3,034	2,517	חובות פגומים מאזניים, נטו
413,880	418,420	423,270	425,467	499,703	סך-כל ההתחייבויות
338,494	347,344	352,260	361,645	435,217	מזה - פיקדונות הציבור
4,077	3,649	4,528	3,520	6,591	פיקדונות מבנקים
33,560	29,058	30,024	26,853	23,490	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
34,047	35,863	37,544	38,181	39,873	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
3,480	2,073	2,178	3,867	3,208	אשראי לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL)
נתונים נוספים					
22.9	25.6	23.7	28.7	22.0	מחיר מניה לטווח שנה (בש"ח)
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2016	2017	2018	2019	2020	
51.44	64.53	37.17	74.90	53.94	סך-הכל דיבידנד למניה (באגורות)* ⁽¹⁾
**10,676	**10,351	**9,846	**9,392	9,027	מספר משרות ממוצע
1.80%	1.87%	1.97%	2.05%	1.77%	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים
0.82%	0.74%	0.73%	0.71%	0.63%	יחס עמלות לנכסים ממוצעים

* על-פי מועד ההכרזה.

** הוצג מחדש.

(1) שולם כדיבידנד בעין במניות, חושב בהתבסס על שווי מניות ישראלכרט ביום 8 במרץ 2020 (10.91 ש"ח).

1.4 תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

הבנק מבצע בחינה מקיפה להערכת הסיכונים אליהם הוא חשוף ואמידת המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי וסיכון ציות. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי. התפשטות נגיף הקורונה הינו אירוע בעל השלכות מקרו כלכליות מהותיות המשפיע הן על אופן עבודת הבנק והן על הפוטנציאל להתממשות סיכונים שונים ובכללם סיכון אשראי, סיכונים שוק וסיכון תפעולי. בשלב זה קיימת אי ודאות בנוגע למשך האירוע והשלכותיו העתידיות על פעילות המשק העולמי, המשק המקומי, לקוחות הבנק והבנק עצמו. למידע נוסף ראה [סעיף השפעת משבר התפשטות נגיף הקורונה ופרק סקירת הסיכונים](#) להלן [וה"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020](#).

1.5. יעדים ואסטרטגיה עסקית

בסוף שנת 2020 אישרו הנהלת הבנק והדירקטוריון את התוכנית האסטרטגית ובמסגרת זו נקבעו היעדים והאסטרטגיה העסקית לשנים 2021-2023. הליך קביעת היעדים והאסטרטגיה העסקית, בוצעו תוך בחינת השלכות התפשטות נגיף הקורונה, השינויים בכלכלה הגלובלית, השינויים בסביבה העסקית בישראל, מהלכי הרגולציה וההתעצמות בסביבה התחרותית בה פועל הבנק, בכלל תחומי פעילותו. התוכנית האסטרטגית גובשה תוך התייחסות למגמות המרכזיות המשפיעות על תעשיית הבנקאות ובהן, התגברות עוצמת התחרות מצד בנקים בינוניים ושחקנים פיננסיים חוץ בנקאיים, האצת מגמת המעבר לצריכת שירותים פיננסיים בערוצים הישירים (ערוצי הדיגיטל, המוקדים הטלפוניים והמכונות לשירות עצמי), המשך הצעדים הרגולטוריים להגברת התחרות במערכת הבנקאית, המשך השקעות משמעותיות בחברות פינטק וכניסתם של שחקנים טכנולוגיים משמעותיים לפעילות מול לקוחות קמעונאיים בזירה הפיננסית. למידע נוסף אודות השלכות התפרצות נגיף קורונה ראה פרק 2.1.3.

בנוסף לשינויים אלו, התוכנית האסטרטגית נבנתה תוך התייחסות גם לתרחישים עתידיים אפשריים לענף הבנקאות כפי שאלו פורסמו על-ידי ועדת באזל לענייני בנקאות בפברואר 2018. להערכת הבנק, במגזר הבנקאות הקמעונאית (לקוחות פרטיים ועסקים קטנים) קיימת סבירות גבוהה להתממשות, מדורגת על פני שנים, של תרחיש "הבנק המבוזר" בו יבוצרו השירותים הפיננסיים בין בנקים ושחקנים טכנולוגיים. ייתכן כי בתרחיש זה יירקמו שיתופי פעולה בין השחקנים באמצעות מודלים שונים לפעילות.

להערכת הבנק, בבנקאות העסקית והמסחרית, הערך המוסף שחברות הטכנולוגיה הגדולות יכולות לספק ללקוח העסקי הינו מוגבל יחסית ומכאן שהאיום הנשקף מצד ענקיות הטכנולוגיה בפלחי לקוחות אלו עדיין רחוק. על כן, להערכת הבנק במגזר הבנקאות העסקית קיימת סבירות גבוהה להתממשות תרחיש "הבנק המשופר". בתרחיש זה, יעברו הבנקים הקיימים תהליך מקיף של מודרניזציה ודיגיטציה ויעשו שימוש בטכנולוגיות חדישות כדי לשפר את מערכתיהם, לחדש את הממשק עם הלקוחות, ליצור ערך מוסף, ולהציע שירותים מתקדמים. חלק מהמודלים העסקיים ישתנו, אך הקשר עם הלקוחות ופעילות הליבה יישמרו. הבנק מיישם את הוראות בנק ישראל לעמידה ביעדי ההון, והן נלקחו בחשבון במסגרת התכנון האסטרטגי של הבנק.

חזון הבנק - "מחויבים לצמיחה באמצעות בנקאות מתחדשת והוגנת ללקוחותינו"

כחלק מתהליך התכנון האסטרטגי, החליטה הנהלת הבנק והדירקטוריון לגבש חזון חדש אשר ינחה את פעילות הבנק.

אסטרטגיה עסקית

בנק הפועלים יפעל ליצירת צמיחה משמעותית בהיקף פעילותו עם לקוחות הבנקאות הקמעונאית, המסחרית והעסקית. תוכנית הצמיחה מתבססת על שלושה צירים מרכזיים:

1. צמיחה בפעילות הבנקאית

הבנק יפעל לצמיחה בהיקף פעילותו עם לקוחות הבנקאות הקמעונאית, המסחרית והעסקית. **לקוחות קמעונאיים:** במהלך השנה החולפת נרשמה האצה במגמת הסטת פעילות הלקוחות הקמעונאיים ממערך הסניפים אל הערוצים הישירים. בהתאם למגמה זו, יפעל הבנק לפיתוח כלים מתקדמים לזיהוי צורכי הלקוחות במרחב הדיגיטלי ולבצע קפיצת מדרגה ביכולת הלקוחות לרכוש מוצרים מורכבים יותר בדיגיטל. שיפור יכולות אלו יתבצע, בין היתר, באמצעות אנליטיקה מתקדמת ושיפור יכולות החיתום האוטומטי - מהלכים אשר יתמכו גם בהרחבת בסיס הלקוחות בעלי זכאות לאשראי.

בנוסף, הבנק יפעל להאצת האופטימיזציה בפריסת הרשת הקמעונאית והתאמת ייעודה למתן שירותי בנקאות מורכבים יותר כך שמערך הסינוף יתמקד בפעילויות בעלות ערך מוסף.

כמו-כן, יפעל הבנק לשיפור השירות באמצעות מהלכים לחיזוק תודעת השירות, שיפור זמינות הבנקאי, הגדלת היצע הפעולות והמוצרים בדיגיטל, הרחבת סמכויות הבנקאים במוקדים הטלפוניים וכן הרחבת מגוון ערוצי התקשורת בין הבנק ללקוחותיו. בפעילות המשכנתאות, ימשיך הבנק לפעול לצמיחה תוך הגדלת נתח השוק בביצועים החדשים.

לקוחות מסחריים ועסקיים: בזירת הלקוחות המסחריים והעסקיים, ימשיך הבנק לפעול לשימור מעמדו המוביל במטרה להיות הבחירה הראשונה של הלקוחות העסקיים. הבנק יפעל לחיזוק הקשר והעמקת הפעילות עם לקוחות האגף המסחרי והעסקי, תוך מתן דגש לצמיחה בענפים ומוצרים שהוגדרו כבעלי הפוטנציאל הגבוה ביותר. כמו-כן, ימשיך הבנק לשפר תהליכי עבודה וקיצור זמני המענה לצרכי הלקוחות. בנוסף, יפעל הבנק להרחבת פעילות חדרי העסקות והברוקראז' על-ידי שיפור הצעת הערך הדיגיטלית לצד שדרוג התשתיות הטכנולוגיות. על רקע מהלכי הנורמליזציה של מדינת ישראל עם איחוד האמירויות ועם בחריין, החל הבנק ליצור תשתית למערכת יחסים פיננסית, במסגרתה חתם על מסמכי הבנות מול הבנקים הגדולים במדינות אלו, ופעילות עסקית ראשונה החלה בין הבנקים.

2. פיתוח הבנקאות החדשה

לצד שיפור כושר התחרות בבנקאות המסורתית המתחדשת, הבנק יקדם פיתוח של ערוצי הפצה חדשים עבור השירותים והמוצרים הבנקאיים, בדגש על ערוצי הפצה דיגיטליים חדשים הנשענים על יכולות ניתוח דאטה מתקדמות והצטיינות בחוויית המשתמש. יישומון ביט, בו פעילים כיום מיליוני לקוחות מקרב כלל הבנקים, יהווה פלטפורמה משמעותית של הבנק להרחבת היקף הפעילות של הבנק עם לקוחות חדשים בזירה הדיגיטלית. בחודש פברואר השיק הבנק שירות ארנק דיגיטלי במסגרת יישומון ביט (עבור מכשירי טלפון חכם מבוססי מערכת הפעלה אנדרואיד). ארנק ביט משמש כפלטפורמה טכנולוגית למשתמשי ביט, מבוססת טכנולוגיית תשלומים מבוססי קירבה - Contactless EMV, לצורך ביצוע עסקות בכרטיסי חיוב בבתי עסק באמצעות הצמדת הטלפון החכם שלהם (Tap) לנקודת המכירה.

ארנק ביט הינו ארנק "פתוח", וככזה משתמשי ביט יוכלו לעשות בו שימוש באמצעות כרטיסי חיוב של הבנק וכן באמצעות כרטיסים שהונפקו להם על-ידי מנפיקים אחרים, שנתנו הסכמתם לכך. בנוסף, השימוש בארנק ביט יתאפשר למשתמשים גם באמצעות כרטיס מועדון ייעודי, חוץ-בנקאי, בשם "bitcard", שיונפק על-ידי כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (כאל). באמצעות כרטיס ה-bitcard יתאפשר השימוש בארנק ביט גם למשתמשי ביט, שמנפיקי כרטיס החיוב באמצעותו נרשמו לביט לא נתנו הסכמתם לשימוש בארנק ביט. פעילויות ארנק ביט מבוצעות בהתאם למתווה שנקבע על-ידי בנק ישראל למיזמים מסוג זה.

הבנק ימשיך לבסס את פעילות bit בשוק התשלומים על-ידי הרחבת מגוון פתרונות התשלום באפליקציה, לרבות תשלום בנקודות מכירה פיזיות מבוסס קרבה, הרחבת שיתופי הפעולה עם עסקים לביצוע תשלום באתרי סחר אלקטרוני, וכן פתרונות בנקאיים חדשניים נוספים. בנוסף, הבנק ימנף את תשתית הבנקאות הפתוחה ליצירת מקורות הכנסה חדשים והצעות ערך אלטרנטיביות על-ידי חיבור עם פתרונות של צדדים שלישיים.

3. בניית תשתית ארגונית תומכת צמיחה

על-מנת לממש את התוכנית העסקית לצמיחה בפעילות הקיימת ופיתוח בנקאות "חדשה", הבנק יבצע קפיצת מדרגה ביכולות הארגוניות והטכנולוגיות במספר מובנים.

הבנק יפעל להנעת תהליכים שיעודדו תרבות ארגונית ממוקדת לקוח, תומכת צמיחה ומאפשרת שיפור ה-delivery וה-Time to market. השימוש בדאטה ואנליטיקה ימשיך בתהליך ההרחבה וההעמקה שהחל לפני מספר שנים, לרבות מסעות לקוח הנתמכים בניתוח דאטה מתקדם. קצב השינויים המהיר במודלים העסקיים ובמוצרים הדיגיטליים מחייב את הבנק לשפר את מערכות הליבה הקיימות. הבנק החל ביישום פרויקט לביצוע מודרניזציה של מערכות הליבה, ליצירת תשתית בנקאית גמישה ופשוטה יותר, שתשפר את קצב היישום של תהליכים עסקיים חדשים ופיתוח מוצרים חדשים (Time to Market), תשתית לבנקאות פתוחה (Open API) וצמצום עתידי של עלויות IT. הנהלת הבנק והדירקטוריון החליטו להקצות משאבים משמעותיים, הן במונחי תקציב השקעות והן במונחי היקף כוח האדם, לטובת קידום הפרויקט. בנוסף, בכוונת הבנק לבצע קפיצת מדרגה בשאר היכולות הטכנולוגיות על מנת לשפר את הגמישות ואת קצב היישום הטכנולוגי.

תוכניות העבודה של הבנק כפי שאושרו והנחות העבודה עליהן התבססו, מתייחסות לפעילות עתידית של הבנק. לפיכך, המידע שפורט בפרק זה בכל הקשור בתוכניות פעולה וכוונות הבנק הינו "מידע צופה פני עתיד".

התוכנית האסטרטגית שנקבעה מציבה יעדים שאפתניים לפעילויות השונות. עקב כך, יש להביא בחשבון כי בכל תכנון ובמיוחד בתכנון לטווח של מספר שנים, וביתר שאת בתקופה של שינויים וטלטלות בכלכלה הגלובלית והמערכת הפיננסית בעולם, קיימת מידה לא מבוטלת של אי ודאות. גורמים שונים ומגוונים עלולים להביא לידי כך שההנחות השונות העומדות בבסיס וברקע של התוכנית האסטרטגית לא יתקיימו, או לא יתקיימו במלואן, ושהתוכניות לעתיד לא יתממשו, או לא יתממשו במלואן. בין גורמים אלו יש לציין את הסביבה העסקית בישראל ובעולם ותנאי המאקרו. חשיבות מיוחדת יש לייחס להשלכות התפשטות נגיף הקורונה בעולם ובישראל, למצב הכלכלה העולמית, למצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור ולשינויים הרגולטוריים.

2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

2.1.1 סקירה כלכלית ופיננסית

התפתחויות בכלכלה העולמית

מגפת הקורונה שהחלה להתפשט בעולם ברבעון הראשון של 2020, הביאה לתפנית שלילית חדה בפעילות הכלכלית. מרבית המדינות בעולם נקטו בצעדים חריגים על מנת לצמצם את התפשטות הנגיף כמו הגבלות התנועה של התושבים, והשבתה של ענפי משק רבים, בעיקר בתחום השירותים, ואלו הזניקו את שיעור דורשי העבודה בעולם. לאורך כל שנת 2020, בהתאם לממדי ההדבקה, נרשמו ברחבי העולם לסירוגין סגרים בעוצמות ולתקופות זמן שונות. בסיכום שנת 2020, ההתכווצות של התוצר העולמי מוערכת על-ידי קרן המטבע הבינלאומית בכ-3.5%. בארצות-הברית התוצר התכווץ בכ-3.5% ובאירופה ההתכווצות היא חדה יותר והגיעה לרמה של כ-6.8%, הן בשל מדיניות סגרים הדוקה יותר, והן בשל משקל גבוה של ענפי שירותים ובעיקר תיירות. גורם חשוב שריכך את עוצמת הפגיעה הכלכלית בשנה החולפת הינו המדיניות המרחיבה של משרדי האוצר והבנקים המרכזיים. ההוצאה הציבורית בעולם, גדלה באופן ניכר, ומדינות רבות השיקו מספר תוכניות סיוע לאורך השנה. בהתאם, הגירעונות התקציביים והחובות הממשלתיים עלו בקצב מהיר. המדיניות המוניטרית בעולם הייתה מאוד מרחיבה, ולאחר שהפחיתו ברבעון הראשון של 2020 את הריביות לרמה אפסית, הבנקים המרכזיים הגבירו בהמשך השנה את הרכישות של נכסים פיננסיים ובכלל זה של אגרות-חוב תאגידיות.

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

המשק הישראלי פתח את שנת 2020 כשהוא במומנטום של צמיחה מהירה, אבטלה נמוכה ואיתנות פיננסית גבוהה, שבאה לידי ביטוי ברמת חוב ציבורי נמוך ויתרות גדולות של מטבע-חוץ. נתוני פתיחה אלו עמדו לזכות המשק מפרוץ מגפת הקורונה ועד ימים אלו. המשק עבר במהלך השנה שלוש תקופות של סג, במהלכן הושבתו חלקים נרחבים מהפעילויות הכלכליות, ובעיקר כאלו שאינם מאפשרים ריחוק חברתי כמו אירוח ונופש, טיולים, ספורט, תרבות ובידור. הלמ"ס אומדת את הירידה בתוצר בשנת 2020 ב-2.4%, שיעור זה אף כי הוא חסר תקדים בישראל, הוא מתון ביחס לעוצמת המשבר וביחס להערכות המוקדמות. מספר גורמים ריככו את עוצמת הפגיעה במשק, ובראשם המדיניות הכלכלית המאוד מרחיבה הן הפיסקלית והן המוניטרית. הממשלה החליטה כבר בראשית הדרך לפצות את המובטלים החדשים, זאת ללא תקופת הכשרה וכמעט ללא תנאים. העסקים קיבלו סיוע שמבוסס על מידת הפגיעה במחזור העסקים, וכן סיוע במימון ההוצאות הקבועות. הוצאות הממשלה לטיפול במשבר הגיעו בשנה החולפת לסכום של 68.6 מיליארד שקל, שהם 4.9% מהתוצר. סיוע זה צמצם מאוד את הפגיעה בצריכה של משקי הבית, ובתקופות שבין הסגרים נצפתה עלייה ניכרת בפעילות הכלכלית. גורם נוסף שריכך את עוצמת הפגיעה במשק הינו עליית עודף היצוא: סגירת השמיים הגדילה את ההוצאות המקומיות והקטינה את היבוא, בה בעת שיצוא הסחורות והשירותים של ישראל המשיך לגדול בקצב מרשים. שוק העבודה התגלה כעקב אכילס של המשק בתקופה זו, בסגר הראשון מאות אלפי מועסקים נפלטו משוק העבודה, והפכו לעובדים בחל"ת. כשליש מכוח העבודה בישראל הפך בן חודש לעובדים מובטלים או בחל"ת. מספר זה ירד בהדרגה ככל שהמשק הסתגל באופן חלקי לעבודה תחת המגבלות. נכון לסוף חודש דצמבר עמד שיעור האבטלה על רמה של כ-14%. לקראת סוף 2020 החל מבצע חיסונים נרחב, ונכון לאמצע פברואר 2021 כארבעה מיליון איש התחסנו, עם זאת רמת התחלואה נותרה עדיין גבוהה. למשבר הכלכלי עשויות להיות השפעות שליליות ארוכות טווח שישיעו על פוטנציאל הצמיחה של המשק בשנים הקרובות. תהליך החזרת אלפי המובטלים למעגל העבודה עשוי להיות ארוך, וגם ייקח זמן עד שעסקים שנסגרו יפתחו מחדש.

המדיניות הפיסקלית והמוניטרית

הגירעון התקציבי זינק בשנת 2020 לשיעור של 11.7% מהתוצר, זאת לעומת 3.7% בשנה הקודמת. עיקר העלייה בגירעון נבע מהגדלה של קרוב ל-5% מהתוצר בהוצאות להתמודדות המשק עם משבר הקורונה. הממשלה התנהלה לאורך השנה ללא תקציב מדינה מאושר, אלא בתקציב המשכי ומסגרת נוספת שאושרה אד הוק למשבר הקורונה. חרף המיתון ההכנסות ממסים ירדו בשיעור מתון יחסית של 2%. יחס החוב הציבורי לתוצר עלה לשיעור של כ-73%, לעומת 60% בסוף 2019. היקפי גיוס ההון של הממשלה גדלו ובשנה החולפת הממשלה גייסה בשוק המקומי סכום של כ-191 מיליארד שקל. גיוסי ההון בחו"ל הגיעו לכ-74.4 מיליארד שקל.

בדומה לבנקים מרכזיים אחרים בעולם, הפעיל בנק ישראל בשנה היוצאת כלי מדיניות לא שגרתיים, ומידת ההרחבה המוניטרית היא חסרת תקדים. ביום 6 באפריל 2020 הופחתה הריבית לרמה של 0.1%, ובד בבד אימץ הבנק המרכזי כלים מוניטריים נוספים, בכדי להגביר את הנזילות בשווקים הפיננסיים ואת היצע האשראי. בנק ישראל רכש במהלך 2020 אגרות-חוב ממשלתיות בהיקף של 46.24 מיליארד ש"ח, אגרות-חוב קונצרניות בהיקף של 3.5 מיליארד ש"ח והעניק הלוואות לבנקים המסחריים לטובת הענקת אשראי לעסקים קטנים בסך 19.6 מיליארד ש"ח. חלק מהאשראי זה ניתן גם בריבית שלילית של מינוס 0.1%. פעולות אלו של בנק ישראל הגדילו באופן ניכר את היקף המאזן שלו, ותמונת הראי התבטאה בעלייה במצרפי הכסף, ובעיקר ביתרות העו"ש במשק.

אינפלציה ושער חליפין

מדד המחירים לצרכן "הידוע" ירד בשנת 2020 בשיעור של 0.6%. המדד בגין שנת 2020 ירד ב-0.7%. המיתון והסגרים הביאו לירידה בביקוש למוצרים ושירותים שונים וזה בא לידי ביטוי כמעט בכל סעיפי המדד הראשיים. האינפלציה השלילית הושפעה גם מירידה במחירי האנרגיה ומייסוף בשער החליפין של השקל מול סל המטבעות. סעיף הדיור במדד (מחירי שכר-דירה) ירד אף הוא בשיעור של 0.2%. בעקבות המשבר חלק מסעיפי המדד אינם נמדדים, ויתכן שהייתה לכך השפעה על מדידת האינפלציה. השווקים הפיננסיים מגלמים צפי לעלייה הדרגתית באינפלציה בשנים הקרובות. השקל יוסף במהלך 2020 בשיעור של 7.0% מול הדולר האמריקאי, ומול סל המטבעות הוא יוסף ב-5.1%. המיתון במשק וסגירת השמיים לתעופה פעלו להגדלת העודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, ויצרו לחצים לייסוף המטבע. עליות השערים החדות בשוקי המניות בעולם, מגדילים את פעולות הגידור של המשקיעים המוסדיים, והגבירו את לחצי הייסוף. בנק ישראל רכש במהלך השנה מטבע-חוץ בהיקף של כ-21 מיליארד דולר. במהלך חודש נואר 2021 הודיע בנק ישראל על תוכנית רכישת מטבע-חוץ בהיקף שנתי של 30 מיליארד דולר.

שוקי הכספים והון

הטלטלה בשווקים העולמיים בחודש מרץ 2020 הובילה לירידות חדות בשוקי המניות בעולם, אך מאז חלה התאוששות במרבית שוקי המניות בעולם. השווקים בארצות-הברית קיזזו באופן מלא את הירידה ומדד ה-S&P500 אף עלה בסיכום שנת 2020 ב-16.3% לעומת תחילת השנה. מדדי המניות באירופה ובתל-אביב אומנם עלו בחדות מאז השפל בחודש מרץ, אך רמות המדדים בסוף 2020 עדיין היו נמוכות מאלו שטרם המשבר. מדד המניות האירופי ה-EUROPE STOXX 600 ירד בסיכום 2020 ב-4.0% ומדד ת"א 125 ירד ב-3.0%. מרווחי הסיכון של אגרות-החוב התאגידיות שרשמו עלייה חדה ברבעון הראשון 2020, החלו לרדת ברבעון השני 2020 והוסיפו לרדת מאז. רמתם בסוף 2020 הייתה גבוהה רק במעט מהרמה טרם המשבר. מחזורי המסחר היומיים במניות והמירים בתל-אביב שעלו במידה ניכרת במחצית הראשונה של שנה 2020 התמתנו במחצית השנייה, אך רמתם עדיין גבוהה לעומת הרמה הממוצעת ב-2019. המדיניות המוניטרית בעולם הייתה מרחיבה מאוד לאורך השנה וכללה גם רכישת אגרות-חוב על-ידי הבנקים המרכזיים במדינות רבות בעולם. כפועל יוצא של התערבות זו, תשואות אגרות-החוב לטווחים הארוכים נותרו גם הם ברמות נמוכות מאוד, למרות העלייה שנרשמה בהן ברבעון האחרון של השנה. בארצות-הברית תשואת האיגרת הממשלתית לטווח של עשר שנים עמדה בסוף 2020 ברמה של כ-0.9%. גם בישראל נרשמה יציבות יחסית בתשואת האיגרת הממשלתית לטווח של עשר שנים ובסוף 2020 היא עמדה על רמה של 0.84%.

2.1.2. סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד ליציבות פיננסית), סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק מתואר בהרחבה ב"דוח על הסיכונים"- גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020". הנהלת הבנק והדירקטוריון דנו בהשפעתם על הבנק של הסיכונים המובילים והמתפתחים המפורטים להלן ובוחנים מעת לעת את הצורך בהתאמת האסטרטגיה העסקית בהתאם להתפתחויות אלה:

- סביבת המקרו:** פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק כוללת הנחות מסוימות לגבי סביבת המקרו תוך התייחסות לסיכונים הקיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון. הבנק מעריך ובוחן את התוכנית האסטרטגית לאור שינויים בסביבת המקרו.

משבר התפשטות נגיף הקורונה הינו משבר בעל השלכות מקרו כלכליות מהותיות המשפיע הן על אופן עבודת הבנק והן על הפוטנציאל להתממשות סיכונים שונים ובכללם סיכון אשראי, סיכונים שוק וסיכון תפעולי. קיימת אי ודאות בנוגע למשך המשבר והשלכותיו העתידיות על פעילות המשק העולמי, המשק המקומי, לקוחות הבנק והבנק עצמו ובהתאם גם על הסיכונים השונים. לפרטים ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית](#) לעיל ו**פרק השפעת משבר התפשטות נגיף הקורונה** להלן.

- הסביבה הרגולטורית בארץ ובחו"ל:** לרפורמות רגולטוריות בינלאומיות קיימת השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובעולם. בישראל גובשו בשנים האחרונות מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בעיקר הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום. היוזמות והמגמות הרגולטוריות, ובפרט הפרדות הבנק מחברות כרטיסי האשראי והשינויים המשמעותיים בתחום פעילות זה, כמו גם נידוד חשבונות בנק ובנקאות פתוחה עשויות להשפיע על המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק בפרט. בשלב זה מוקדם להעריך את כל ההשפעות של שינויים אלה על הבנק.

- סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות:** איומי הסייבר המתגברים כלפי גופים פיננסיים מביאים להפנית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון. הבנק מבצע בקורות באופן תדיר בכלל הערוצים על מנת למנוע חדירת פוגענים, הפעלת תוכנות זדוניות ומניעת דלף מידע. מעגלי הבקרה מורכבים ממספר רב של מערכות אבטחת מידע מתקדמות אשר פרוסות פנימית ברשת הבנק וחיצונית בתור הגנה היקפית. עקב התפשטות נגיף הקורונה חל תהליך של מעבר משמעותי של עובדים לעבודה מרחוק ושינויים נוספים באופן פעילות הבנק, זאת במקביל לגידול באיומים ובניסיונות תקיפה. מערך הגנת הסייבר פיתח מענה לצמצום הסיכונים כמפורט בפרק סיכון תפעולי להלן.

- סיכון תחרותי-אסטרטגי:** תחרות חדשה מצד חברות ביג-טק (אפל, גוגל, פייסבוק, אמזון ועוד) וחברות פינטק, לצד חדירה של טכנולוגיות חדשות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ומודלים עסקיים חדשים בעולם הפיננסי, עלולים להשפיע משמעותית על המערכת הבנקאית בארץ ובעולם בטווח הבינוני-ארוך. לצד זאת, שינויים רגולטוריים ותחרותיים בזירה המקומית, בדגש על מהלכים להגברת התחרות בשוק האשראי הקמעונאי, כדוגמת חוק נתוני אשראי שנכנס לתוקפו בחודש אפריל 2019, נידוד חשבונות בנק ובנקאות פתוחה העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות של הבנק. הבנק גיבש תוכנית אסטרטגית לשנים 2021-2023 הכוללת ביצוע צעדים בתחומי החדשנות, הטכנולוגיה, מבנה הפעילות ועוד, כדי לתת מענה למכלול האיומים.

- סיכון הציות:** תחת סיכון הציות כלולים, בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור, מתן ייעוץ ללקוח, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), היבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או שירותים ללקוחות, או הוראות בעלות אופי דומה. התממשות הסיכון בעולם באה לידי ביטוי בהמשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים עליהם בקשר להפרות חוק או רגולציה, כגון בדבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרור, הלבנת הון וחקירת מעשי שחיתות. עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ובנושא FIFA נחקרו על-ידי הרשויות האמריקאיות וברבעון הראשון של השנה, אושרו ופורסמו הסדרים מוסכמים בין קבוצת הבנק לבין ה-DOJ ורשויות אמריקאיות נוספות שהביאו לסיום החקירות. לפירוט ראה [ביאור 25](#) ו-[25ה](#) בדוחות הכספיים. לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה [ביאור 25](#) בדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [ביאור 35](#) בדוחות הכספיים.

2.1.3. השפעת משבר התפשטות נגיף הקורונה

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 החל נגיף הקורונה להתפשט בקצב מהיר ברחבי העולם, ובתגובה לכך ננקטו על-ידי ממשלות בעולם, לרבות בישראל, צעדי התגוננות כגון הגבלת מעבר בין מדינות, אמצעי בידוד וצמצום התקהלויות ותנועה, סגרים, הגבלות על הפעלת עסקים פרטיים ושירותים ממשלתיים ועוד. מאז התקיימו לסירוגין מספר סגרים והגבלות לצד צעדי פתיחה הדרגתית של המשק הישראלי, זאת בהתאם לקצב התפשטות הנגיף. פיתוח החיסונים מחד והתפשטות מוטציות וזמינות חיסונים מוגבלת בעולם מאידך יוצרים אי ודאות לגבי המשך המשבר הבריאותי והמצב הכלכלי. התפשטות הנגיף ואמצעי ההתגוננות נגדו גרמו לפגיעה מהותית בפעילות הכלכלית הסדירה, והביאו גם לתנודתיות גבוהה במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם. שיעור האבטלה הרחב (כולל חל"ת) עלה בשיא המשבר באפריל לכ-37% ובהמשך השנה, בהתאם לצעדי פתיחת המשק, שיעור האבטלה התמתן, ובחודש דצמבר הוא עמד על כ-14%. בסיכום שנת 2020 התוצר התכווץ בשיעור של 2.4%. הן הפעילות הריאלית והן המגמות בשווקים הפיננסיים הושפעו בעת הזו מהמדיניות הפיסקאלית והמוניטרית. האוצר מפצה משקי בית ועסקים בגין הפגיעה בהכנסות, ובנק ישראל הפחית את הריבית ל-0.1% והוא רוכש בשווקים אגרות-חוב ממשלתיות וקונצרניות. תמיכת המדיניות של האוצר ובנק ישראל בכלכלה ובשווקים מצמצמת את הפגיעות בטווח הקצר, אך השפעתה ארוכת הטווח פחות ברורה.

משבר התפשטות הנגיף מביא להרעה מהותית בפעילות המשק בישראל אליו חשופה פעילות הבנק וקיימות וצפויות לו השלכות על עסקי הבנק, לרבות בגין עלייה בסיכון האשראי וקשיי נזילות של לווים, הן במגזר העסקי והן במגזר הפרטי, ובגין ההאטה בפעילות הכלכלית. כמו-כן להורדת ריביות לזמן קצר על-ידי הבנקים המרכזיים, אלה שהתרחשו והורדות נוספות שעשויות להתבצע, השפעה על קיטון בהכנסות המימון והריבית של הבנק. זאת בנוסף לסיכון לירידות בשערי נכסים סחירים ושינוי במרווחי אגרות-חוב אשר עלולים ליצור השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק והשפעות נוספות. לא ניתן להעריך את היקף התפשטות הנגיף בעתיד, או את תגובת הממשלות והבנקים המרכזיים הן מבחינת ההגבלות שיוטלו על המשק והן מבחינת צעדים לתמיכה ועידוד הפעילות הכלכלית ואת תגובת הכלכלות והשווקים. לא ניתן גם לאמוד ולכמת את משך המשבר ועומקו ואת השפעתם העתידית של המשבר ושל המדיניות המרחיבה של הבנקים ושל הממשלות על הכלכלה העולמית, המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו. בתחילת המשבר הבנק הקים צוות יעודי של ההנהלה לטיפול במשבר פיננסי לעניין משבר התפשטות נגיף הקורונה בראשות מנכ"ל הבנק. הצוות, בתחילת המשבר, וצוות ההנהלה לניהול סיכונים וציות בהמשכו של המשבר, בוחנים תרחישים שונים להתפתחות המשבר ולהשפעותיו הפיננסיות על הבנק, את השפעות המשבר על סיכונים האשראי וסיכון צד נגדי מול לקוחות, בנקים ואחרים, השפעותיו על הנזילות, תיק הנוסטרו, חדר עסקות ועוד. נושאים אלו נדונים באופן תדיר גם בדירקטוריון הבנק. תוכניות העבודה של הבנק עודכנו אף הן על רקע המשבר.

בהתאם, כחלק מהיערכות הבנק לתוצאות משבר הקורונה, ובמטרה להעריך את השפעותיו האפשריות, נבחנים תרחישים שונים להתפתחות שורה של פרמטרים כלכליים, ואלו משמשים את הבנק לאמידת ההשפעות על הבנק. בתרחיש הייחוס הבנק מניח כי מגבלות מסוימות על הפעילות הכלכלית יחולו לפחות עד מחצית שנת 2021 וריבית בנק ישראל נותרת ברמה של 0.1% לאורך כל שנת 2021. הערכות ותרחישים אלו מתעדכנים באופן שוטף בהתאם לתחזיות השונות, לתוכניות הכלכליות של הממשלה ולאירועים בארץ ובעולם.

בהיבט התפעולי ובהיבטי המשכיות עסקית נקט הבנק בשורה של תהליכים ואמצעים ובכללם עבודה מרוחק, דילול ו/או פיצול יחידות, שינויים באופן פעילות הסניפים והפעילות מול הלקוחות, דחיית תשלומי משכנתאות והלוואות ועוד. זאת בהתאם להנחיות הממשלה ומשרד הבריאות ושינוי רגולציה של בנק ישראל, ובפרט הוראת שעה ניהול בנקאי תקין 250 של הפיקוח על הבנקים המתעדכנת מעת לעת. ככלל, הסיכונים התפעוליים ובכללם סיכונים הסייבר שקשורים למשבר והשלכותיו נותחו ובהתאם נשקלים ומיושמים בקרות ואמצעים מתאימים למזעור הסיכון. עם זאת, אופן הפעילות המשתנה לאור משבר התפשטות נגיף הקורונה טומן בחובו גידול מסוים בסיכון התפעולי במובנו הרחב, כגון סיכונים טכנולוגיים וסיכונים סייבר, סיכונים מעילות והונאות, תקלות עקב עומסי פעולות בנקאיות או מחסור כח אדם, אי-זמינות ספקים חיצוניים ועוד. אופן הפעילות משתנה תדיר בהתאם לחומרת התפשטות הנגיף והנחיות הממשלה בנושא.

על רקע משבר התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי, הפחית הפיקוח על הבנקים את דרישות ההון מהבנקים במסגרת הוראת שעה, לפרטים נוספים, ראה [פרק הון הלימות הון ומינוף](#) להלן.

על רקע בקשת הפיקוח על הבנקים כי המקורות ההוניים שישתחררו כתוצאה מהקטנת דרישות ההון ישמשו להגדלת אשראי החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020 להתאים את יעד יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ל-9.5% וכן החליט כי בשים לב למדיניות החלוקה הקיימת בבנק, לאור אי הוודאות בתנאים המקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראת השעה ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים. ביום 15 לנובמבר פרסם בנק ישראל חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר הפחתת יחס המינוף. לפרטים נוספים בדבר הוראות הפיקוח על הבנקים, יעדי הלימות הון ודיבידנדים, ראה [פרק הון ומינוף](#) [בדוח על הסיכונים ופרק הון, הלימות הון ומינוף](#) להלן.

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2020 הינו 11.52% ויחס המינוף ירד ל-6.78% לעומת יחס הון עצמי רובד 1 של 11.53% ויחס מינוף של 7.61% ב-31 בדצמבר 2019, הירידה ביחס המינוף נבעה מעלייה בנפח המאזן בעקבות גידול בפיקדונות הציבור ומנגד עלייה במזומנים ופיקדונות בבנקים כתוצאה מההרחבה המוניטרית שבוצעה על-ידי בנק ישראל והעלייה בנזילות שחלה בעקבותיה.

מתחילת שנת 2020 ועד ליום 31 בדצמבר 2020 רשם הבנק גידול בהוצאות להפסדי אשראי שהסתכמו לסך של כ-1,943 מיליון ש"ח. מרבית ההוצאה נרשמה עקב משבר התפשטות נגיף הקורונה, בעיקר בשל הגדלת היקף ההוצאה הקבוצתית בסך של כ-1,600 מיליון ש"ח, לרבות בגין ההלוואות לדיוור. הגידול האמור הינו בהמשך לגידול בהוצאות להפסדי אשראי בגין משבר התפרצות הנגיף בסך של כ-676 מיליון ש"ח שנרשמו במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2019 (שפורסמו במחצית השנייה של חודש מרץ 2020 לאחר התפשטות נגיף הקורונה) וכללו השפעות של התפשטות הנגיף אשר היו ידועות באותו מועד. לפרטים אודות תרחישים והשפעתם על סיכון האשראי ואודות החשיפה וסיכון האשראי לפי ענפי משק ראה [פרק סיכון האשראי](#) להלן. בהקשר זה נציין כי בעקבות משבר הקורונה, נכון ליום 31 בדצמבר 2020, נדחו תשלומי הלוואות (קרן ו/או ריבית) בהיקף של כ-1,415 מיליון ש"ח, מתוך סך החובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, כמפורט בפרק סיכון האשראי להלן.

התנודתיות בשווקים הפיננסיים ברבעון הראשון 2020 הביאה לגידול באומדני הסיכון של פעילות חדר העסקות של הבנק ושל לקוחותיו. הרגיעה בשווקים בהמשך השנה הביאה לירידה במרבית אומדני סיכון אלו. יחס הנזילות הממוצע של הבנק במאוחד עמד על 140% ברבעון שהסתיים ב-31 בדצמבר 2020. בעוד שברבעון הראשון ירידות בשערי נכסים סחירים, שינויים בעקומי הריבית בארץ ובעולם ובמרווחי אגרות-חוב יצרו השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק, חלה מאז התאוששות בשווקים ובשווי נכסים אלו. ברבעון הראשון נרשמה ירידה בשווי תיק המניות ותיק אגרות-החוב בסך של כ-705 מיליוני ש"ח אשר קוזזה על-ידי עלייה של כ-1,300 מיליוני ש"ח בהמשך השנה, כך שסך העלייה בשווי תיק המניות ותיק אגרות-החוב במהלך שנת 2020 הסתכמה בכ-595 מיליוני ש"ח. לפרטים בדבר השפעה על סיכוני השוק ראה [פרק סיכוני שוק להלן](#). לא ניתן להעריך את היקף התפשטות הנגיף בעתיד, או את תגובת הממשלות והבנקים המרכזיים הן מבחינת ההגבלות שיוטלו על המשקיים והן מבחינת צעדים לתמיכה ועידוד הפעילות הכלכלית ואת תגובת הכלכלות והשווקים. לא ניתן גם לאמוד ולכמת את משך המשבר ועומקו ואת השפעתו העתידית על הכלכלה העולמית, המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו.

2.1.4. רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון זיו האפט (BDO) וסומך חייקין (KPMG) משמשים כרואי החשבון המשותפים של הבנק. משרד האפט את האפט אשר התמזג למשרד זיו האפט בשנת 2000 החל לכהן כרואה החשבון המבקר של הבנק בשנת 1921. משרד סומך חייקין החל לכהן כרואה החשבון של הבנק בשנת 1998. לעיתים, מוצא לנכון רואה החשבון המבקר לכלול שינוי מהנוסח האחיד על-ידי הוספת פיסקת הפניית תשומת לב שנועדה להדגיש עניין מסוים המשפיע באופן משמעותי על הדוחות הכספיים וכלול בביאור לדוחות הכספיים. רואי החשבון המבקרים הפנו את תשומת הלב לאמור בביאור 25ג. (ב) בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק ולביאורים 25ד. ו-25ה. בדבר סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ובנושא FIFA.

2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר

כפי שיפורט להלן, התוצאות הכספיות, בשנת 2020, הושפעו מהתפשטות נגיף הקורונה, שגרמה בין היתר, להתכווצות חדה בפעילות הכלכלית העולמית, הרעה במצב המשק והלוויים והגברת התנודתיות בשווקים.

הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2020 ב-2,056 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 1,799 מיליון ש"ח בשנת 2019. הגידול ברווח נבע בעיקר מרישום הוצאות חריגות בשנה קודמת בגין הפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים והוצאות המשפטיות הכרוכות בה. מנגד, השנה חל גידול בהוצאה להפסדי אשראי לאור השפעות התפשטות נגיף הקורונה וחלה ירידה ברווח הנקי מפעילות מופסקת עקב חלוקת ההחזקה בישראל כדיבידנד בעין לבעלי המניות בחודש מרץ 2020 תוך הכרה בהפסד עקב ירידת שווי בשוק במועד החלוקה. שיעור תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2020 הסתכם ב-5.35%, בהשוואה ל-4.62% בשנת 2019.

טבלה 1-2: תמצית דוח רווח והפסד

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2019	2020	
	במיליוני ש"ח		
	11,920	10,260	הכנסות ריבית
(13.9%)	(2,601)	(1,463)	הוצאות ריבית
(43.8%)	9,319	8,797	הכנסות ריבית, נטו
(5.6%)	559	1,088	הכנסות מימון שאינן מריבית
94.6%	9,878	9,885	רווח מימוני, נטו*
0.1%	1,276	1,943	הוצאות בגין הפסדי אשראי
52.3%	8,602	7,942	רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
(7.7%)	3,330	3,291	עמלות והכנסות אחרות*
(1.2%)	8,776	7,501	הוצאות תפעוליות ואחרות
(14.5%)	3,156	3,732	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
18.3%	1,681	1,590	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
(5.4%)	1,475	2,142	רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
45.2%	11	10	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
(9.1%)	1,486	2,152	רווח נקי מפעילות נמשכת
44.8%	296	(109)	רווח נקי (הפסד) מפעילות מופסקת
(136.8%)			רווח נקי:
	1,782	2,043	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
14.6%	17	13	הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(23.5%)	1,799	2,056	המיוחס לבעלי מניות הבנק
14.3%	4.6%	5.3%	תשואת הרווח הנקי
15.9%			

* סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד באופן המאפשר ניתוח טוב יותר של התוצאות הפיננסיות. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות מימון שאינן מריבית מסעיף הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית לרווח המימוני, נטו.

הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2020 בסך של 915 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד נקי בסך של 629 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. תוצאות הרבעון המקביל אשתקד הושפעו מהוצאות חריגות בגין הפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים (הוצאה של 1,000 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד).

הרווח הנקי כאמור לעיל הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2020 בסך של 915 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי מנוטרל השפעות חריגות בסך של 359 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

התוצאות העסקיות של הקבוצה, מנוטרלות חריגים, ברבעון הרביעי של שנת 2020 בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד הושפעו בעיקר מירידה בהוצאות להפסדי אשראי בסך של 1,063 מיליון ש"ח, בין היתר בשל רישום הפרשות להפסדי אשראי בסך של כ-676 מיליון ש"ח במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2019 בעקבות פרוץ משבר הקורונה.

לפרטים בדבר התפתחויות מהותיות בהכנסות והוצאות לפי רבעונים, ראה [נספחים לדוח ממשל תאגידי](#).

2.2.1. התפתחות הכנסות והוצאות

הרווח המימוני נטו

בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות ריבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מריבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים, בין היתר הפרשי שער ורווח מממוש ניירות-ערך, המהווים חלק אינטגרלי בניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות מנגזרים כוללות, בין השאר, את השפעות ערך הזמן בשווי ההוגן של נגזרים המקזזות את חשיפות הריבית המאזניות וכן את השפעות שיעור השינוי במדד הידוע בגין יתרות נגזרים המקזזות את חשיפות המדד בגין היתרות המאזניות.

טבלה 2-2: הרכב הרווח המימוני, נטו

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום	
	31.12.19	31.12.20
	במיליוני ש"ח	
הכנסות ריבית	11,920	10,260
(13.93%)		
הוצאות ריבית	(2,601)	(1,463)
(43.75%)		
הכנסות ריבית, נטו	9,319	8,797
(5.60%)		
הכנסות מימון שאינן מריבית	559	1,088
94.63%		
סך הרווח המימוני המדווח	9,878	9,885
0.07%		
בנטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:		
הכנסות ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב	225	169
(24.89%)		
רווח מהשקעות במניות	353	70
(80.17%)		
התאמה לשווי הוגן של השקעה בחברה מוחזקת*	(56)	3
	9	21
רווחים בגין הלואות שנמכרו		
	(261)	85
הכנסות (הוצאות) מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל וגידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים ⁽²⁾	(148)	115
סך-הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת	122	463
279.51%		
סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת ⁽³⁾	9,756	9,422
(3.42%)		

* כולל הפסד מירידת-ערך השקעה בבנק פוזיטיב בסך של 30 מיליון ש"ח (בשנת 2019: 56 מיליון ש"ח).
 (1) השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.
 (2) בסעיף זה נכללו השפעות גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים והשפעת חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב הפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.
 (3) רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבונאי. מזה בגין השפעות שינויים במדד: הוצאה בסך 93 מיליון ש"ח בשנת 2020, בהשוואה להכנסה בסך של 21 מיליון ש"ח בשנת 2019.

הכנסות המימון מפעילות שוטפת בשנת 2020 הסתכמו בסך של 9,422 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 9,756 מיליון ש"ח בשנת 2019. הירידה נבעה מקיטון במרווחים הפיננסיים בפיקדונות בעיקר בשל ירידת שיעורי הריבית הדולרית והשקלית ומקיטון בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות. בנוסף, חלה ירידה בהיקף האשראי הקמעונאי הצרכני. מנגד, חל גידול בהכנסות מפעילות חדר עסקות, בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנודתיות שחלה בשוק בעקבות משבר התפשטות נגיף קורונה, וחלה עלייה בהיקפי האשראי לדיוור. סך הרווח המימוני המדווח הסתכם בשנת 2020 בסך של 9,885 מיליון ש"ח בדומה לרווח המימוני בשנת 2019. מחד, חל קיטון ברווח עקב ירידה בהכנסות מפעילות שוטפת כאמור לעיל וקיטון ברווחים מהשקעה במניות ואגרות-חוב. מנגד, חלה עלייה ברווח כתוצאה משינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה, עקב פער שווי הוגן צבירה שלילי בשנת 2019 בשל ירידת הריבית הארוכה. בנוסף, חל גידול בהכנסות מהפרשי שער בעיקר בשל גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים. כמו-כן, בשנת 2019 נרשמה הפרשה לירידת-ערך בחברה מוחזקת.

טבלה 3-2: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית

לשנה שהסתיימה ביום				
31.12.19		31.12.20		
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	
במיליוני ש"ח/באחוזים				
2.93%	11,920	2.28%	10,260	הכנסות ריבית
1.07%	(2,601)	0.58%	(1,463)	הוצאות ריבית
1.86%	9,319	1.70%	8,797	הכנסות ריבית, נטו
2.29%		1.95%		יחס בין הכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית

בשנת 2020 חלה ירידה בהכנסות ריבית, בהוצאות ריבית ובהכנסות ריבית, נטו לעומת שנת 2019. הירידה נבעה מקיטון בשיעורי הריביות בשל ירידת שיעורי הריבית הדולרית והשקלית ומקיטון בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות. בנוסף, הושפעו הכנסות הריבית משינוי בתמהיל האשראי שבא לידי ביטוי בקיטון בהיקפי האשראי הקמעונאי הצרכני וגידול בהיקפי האשראי לדיוור.

בשנת 2020 חלה ירידה ביחס בין הכנסות ריבית, נטו לבין יתרת נכסים נושאי ריבית לעומת שנת 2019 בשיעור של 0.34%, מתוכו ירידה בסך 0.15% נובעת מקיטון בהכנסות ריבית, נטו כאמור לעיל וירידה בסך 0.19% נובעת מגידול ביתרה הממוצעת של הנכסים נושאי ריבית, שנבע בעיקר מעלייה חדה בנכסים הנזילים, עקב גידול במקורות מפיקדונות הציבור אשר הופקדו בבנק ישראל.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2020 בסך של 1,943 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 1,276 מיליון ש"ח בשנת 2019. עיקר הגידול בהוצאות להפסדי אשראי נבע מהשפעות השינויים בסביבת המקרו כתוצאה מהשלכות משבר הקורונה ואי הוודאות הקיימת בשל השפעתו על מצב המשק והלוויים. הגידול האמור מתווסף להוצאות בסך של כ-676 מיליון ש"ח שנרשמו במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2019 (שפורסמו במחצית השנייה של חודש מרץ 2020 לאחר התפרצות הקורונה) וכללו השפעות של התפשטות הנגיף אשר היו ידועות באותו מועד.

על רקע אי הוודאות הרבה, צופה הבנק כי הפסדי האשראי המזוהים יגדלו, אך בשלב זה קשה לקבוע באיזו מידה ומתי, בין היתר כתוצאה מתהליכים וצעדים שנוקטים הממשלה ובנק ישראל אשר עשויים לסייע למשק להיחלץ מהמשבר במהירות רבה יותר, אך במידה ולא יצלחו יביאו לדחייה בלבד בהתממשות סיכוני האשראי. כצעד מקדים להשפעת המשבר החליט הבנק להגדיל את ההפרשה הקבוצתית בשנת 2020 כדי לשקף את הגידול האפשרי בהפסדי האשראי הפרטניים ובמחיקות האוטומטיות שטרם באו לידי ביטוי.

ההוצאה הפרטנית, נטו הסתכמה בשנת 2020 בסך של 8 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאה בסך של 668 מיליון ש"ח בשנת 2019. הקיטון נובע בעיקר מירידה בהוצאה הפרטנית ברוטו בגין רישום הוצאות בסך של כ-0.6 מיליארד ש"ח שנרשמו במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2019 בעקבות פרוץ משבר הקורונה.

ההוצאה הקבוצתית, נטו, הסתכמה לסך של 1,935 מיליון ש"ח בשנת 2020, בהשוואה להוצאה בסך של 608 מיליון ש"ח בשנת 2019. הגידול בהוצאה הקבוצתית נבע בעיקרו מגידול בשיעורי ההפרשה בענפי המשק השונים לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים ועל היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. גידול זה התבטא בעיקר בענף המשק אנשים פרטיים, בענף פעילויות בנדל"ן, בענפי המסחר וכן בענף בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל. כמו-כן, הגידול בהוצאה הקבוצתית, נטו, נבע גם מגידול בסך של כ-286 מיליון ש"ח בהוצאה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיוור.

למידע נוסף בדבר התפתחות יתרות האשראי לציבור ראה [פרק המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן](#). למידע נוסף בדבר התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ראה [ביאור 29](#) בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

טבלה 4-2: הוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים**

לשנה שהסתיימה ביום		
31.12.19	31.12.20	
במיליוני ש"ח		
1,619	928	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(951)	(920)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
668	8	הוצאה פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
608	1,935	הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו
1,276	1,943	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי*
* מזה:		
1,055	1,181	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
31	317	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
191	448	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
(1)	(3)	הכנסה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
1,276	1,943	סך-הכל הוצאה להפסדי אשראי
ב-%		
שיעור הוצאה מסך האשראי לציבור:		
0.55%	0.31%	שיעור הוצאה (הכנסה) הפרטנית בגין הפסדי אשראי
0.76%	0.95%	שיעור הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור***
0.44%	0.64%	שיעור הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.12%	0.09%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
7.48%	4.28%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

** לרבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך הוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

עמלות והכנסות אחרות הסתכמו בשנת 2020 ב-3,291 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,330 מיליון ש"ח בשנת 2019. ההכנסות מעמלות הסתכמו ב-3,155 מיליון ש"ח בשנת 2020, בהשוואה ל-3,240 מיליון ש"ח בשנת 2019. ההכנסות מעמלות הושפעו, בין היתר, מהשלכות התפשטות נגיף הקורונה וגרמו לירידה בהכנסות מדמי ניהול חשבון ובהכנסות מכרטיסי אשראי. מנגד חלה עלייה בפעילות ניירות-ערך בעיקר ברבעון הראשון כתוצאה מהתנודתיות בשווקי ההון והעלייה במחזורי העסקות.

הכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2020 ב-136 מיליון ש"ח בהשוואה ל-90 מיליון ש"ח בשנת 2019. העלייה נבעה מרווחי הון ממכירת נדל"ן.

טבלה 5-2: פירוט עמלות והכנסות אחרות

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום		
	31.12.19	31.12.20	
במיליוני ש"ח			
			עמלות
(11.3%)	870	772	דמי ניהול חשבונות
15.0%	698	803	פעילות בניירות-ערך
(19.9%)	321	257	כרטיסי אשראי, נטו
(2.7%)	222	216	טיפול באשראי
6.1%	479	508	עמלות מעסקי מימון
(7.8%)	650	599	עמלות אחרות
(2.6%)	3,240	3,155	סך-הכל עמלות תפעוליות
51.1%	90	136	סך-הכל אחרות
(1.2%)	3,330	3,291	סך-הכל הכנסות תפעוליות והכנסות ואחרות

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2020 ב-7,501 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-8,776 מיליון ש"ח בשנת 2019, ירידה בסך של כ-1.3 מיליארד ש"ח. הירידה בהוצאות נבעה בעיקר עקב רישום הוצאות חריגות בשנת 2019 בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ו-FIFA וההוצאות המשפטיות הכרוכות בה ובגין ירידה בהוצאות השכר.

טבלה 6-2: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום		
	31.12.19	31.12.20	
במיליוני ש"ח			
	*4,108	3,836	שכר
(6.6%)	1,334	1,377	אחזקה ופחת בניינים וציוד
3.2%	*3,334	2,288	הוצאות אחרות
(31.4%)	8,776	7,501	סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
(14.5%)			

* סווג מחדש.

הוצאות השכר הסתכמו בשנת 2020 ב-3,836 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,108 מיליון ש"ח בשנת 2019, ירידה בסך של כ-272 מיליון ש"ח. הירידה בהוצאות השכר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק עקב תשלום מענק לעובדים הכפופים להסכם הקיבוצי בגין החתימה על הסכם שכר בשנה קודמת. וכן, בשל הוצאה גבוהה לתגמול הוני שנרשמה בשנת 2019 עקב עליית מחיר מניית הבנק. עד כה לא בוצעו שינויים מהותיים בתנאי ההעסקה וההטבות לעובדים אשר משפיעים על הוצאות השכר, אגב התפשטות נגיף הקורונה. במקביל, לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה, החליט הבנק על האצת קצב יישום תוכנית התייעלות עלייה דווח ביום 8 בינואר 2020. לפרטים נוספים ראה [ביאור 2.22](#) בדוחות הכספיים.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בשנת 2020 ב-1,377 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,334 מיליון ש"ח בשנת 2019, גידול בסך של כ-43 מיליון ש"ח, שנבע בעיקרו מביצוע ירידת-ערך פרויקטי תוכנה.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2020 ב-2,288 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,334 מיליון ש"ח בשנת 2019, ירידה בסך של כ-1.0 מיליארד ש"ח. הירידה נבעה בעיקר מהוצאות חריגות בשנת 2019 בגין עדכון ההפרשה בקשר עם עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ומההוצאות המשפטיות הכרוכות בה וכן מירידה בהוצאות שיווק ופרסום.

ההפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת הסתכמה בשנת 2020 בסך של 1,590 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 1,681 מיליון ש"ח בשנת 2019. שיעור המס האפקטיבי של הבנק בשנת 2020 הגיע ל-42.6% בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי של 34.2%. ההפרשה למסים של הבנק בשנת 2020 הושפעה בעיקר מהפסדים בחברות בנות שלא נכלל בגינם מס נדחה, מסים בגין שנים קודמות עקב גביית חובות שנמחקו בעבר ומהוצאות לא מוכרות אחרות. **הרווח (ההפסד) הנקי מפעילות מופסקת** הסתכם בשנת 2020 בהפסד בסך של 109 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח של 296 מיליון ש"ח בשנת 2019. ההפסד בשנת 2020 נובע מהכרה בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בישראל בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, בהשוואה למחיר ערב חלוקתה כדיבדנד בעין לבעלי המניות בחודש מרץ 2020. בשנת 2019 נכלל חלק הבנק ברווחי קבוצת ישראל וכן מרווח נטו ממכירת כ-65% ממניות ישראל ברבעון השני של שנת 2019 בסך של 137 מיליון ש"ח. **חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות** הסתכם בשנת 2020 בהפסד בסך של 13 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 17 מיליון ש"ח בשנת 2019.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2020 בסך של 2,056 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 1,799 מיליון ש"ח בשנת 2019. **הרווח הנקי הבסיסי למניה, המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת, בת 1 ש"ח ערך נקוב** הסתכם בשנת 2020 ב-1.62 ש"ח, בהשוואה ל-1.13 ש"ח בשנת 2019.

2.2.2. התפתחות ברווח הכולל

טבלה 7-2: רווח כולל

לשנה שהסתיימה ביום		
31.12.19	31.12.20	
במיליוני ש"ח		
1,782	2,043	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	13	הפסד נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,799	2,056	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
		רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:
581	369	התאמות בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן נטו
-	(16)	התאמות מתרגום דוחות כספיים* נטו, לאחר השפעת גידורים
(876)	85	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים**
(295)	438	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
119	(96)	השפעת המס המתייחס
(176)	342	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
-	1	בניכוי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(176)	343	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
1,606	2,385	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	14	ההפסד הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,623	2,399	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה, עד ליום 31 בדצמבר 2018, היה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
 ** בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הרווח הכולל הסתכם בשנת 2020 בסך של 2,399 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 1,623 מיליון ש"ח בשנת 2019. הרווח הכולל הושפע, מעבר לעלייה ברווח הנקי, מעלייה בהתאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים בשל ירידה בריבית השקלית המשמשת להיוון ההתחייבויות האקטואריות בשנת 2019 ובשל הכרה בהפסדים אקטואריים עקב הכרזה על תוכנית התייעלות בשנה קודמת. מנגד, חלה ירידה בהתאמות אגרות-חוב זמינות למכירה בעיקר כתוצאה מעלייה מתונה יותר במחירי אגרות-החוב הממשלתיות בעיקר בשל המשך מגמת ירידת הריבית הדולרית הארוכה, בהשוואה לעלייה משמעותית יותר בשווי אגרות-החוב בשנת 2019 כתוצאה מירידה בריבית השקלית הארוכה.

2.2.3. מערך טכנולוגיית המידע

טבלה 2-8: מערך טכנולוגיית המידע

סך-הכל	אחר	חומרה ⁽³⁾	תוכנה
במיליוני ש"ח			
תוספות לנכסים ⁽¹⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה בשנת 2020:			
305	-	-	305
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות			
117	-	-	117
עלויות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים			
131	-	95	36
עלויות רכישה או רישיונות שימוש ⁽⁴⁾			
30	30	-	-
עלויות ציוד בניינים ומקרקים			
583	30	95	458
סך-הכל			
יתרות נכסים ⁽²⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע ליום 31 בדצמבר 2020:			
1,830	58	346	1,426
סך-הכל עלות מופחתת			
741	-	-	741
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות			
הוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד בשנת 2020:			
547	-	115	432
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות			
255	16	45	194
הוצאות בגין רכישות או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים			
86	-	18	68
הוצאות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים			
420	18	82	320
הוצאות בגין פחת והפחתות			
150	⁽⁵⁾ 61	19	70
הוצאות אחרות			
1,458	95	279	1,084
סך-הכל הוצאות			
תוספות לנכסים ⁽¹⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה בשנת 2019:			
240	-	-	240
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות			
121	-	-	121
עלויות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים			
180	-	104	76
עלויות רכישה או רישיונות שימוש ⁽⁴⁾			
21	21	-	-
עלויות ציוד בניינים ומקרקים			
562	21	104	437
סך-הכל			
יתרות נכסים ⁽²⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע ליום 31 בדצמבר 2019:			
1,683	42	337	1,304
סך-הכל עלות מופחתת			
612	-	-	612
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות			
הוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד בשנת 2019:			
500	-	101	399
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות			
288	18	26	244
הוצאות בגין רכישות או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים			
90	2	20	68
הוצאות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים			
329	17	92	220
הוצאות בגין פחת והפחתות			
140	⁽⁵⁾ 50	19	71
הוצאות אחרות			
1,347	87	258	1,002
סך-הכל הוצאות			

- (1) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 3 מיליוני ש"ח (31.12.19: 12 מיליוני ש"ח).
- (2) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 203 מיליוני ש"ח (31.12.19: 216 מיליוני ש"ח).
- (3) לרבות תשתיות תקשורת.
- (4) לרבות רכישות ורישיונות שימוש של תוכנה וחומרה לכלל החטיבות בתאגיד הבנקאי.
- (5) כוללות הוצאות שהוצאו על-ידי מערך טכנולוגיית המידע לרבות הוצאות שוטפות על שימוש בתקשורת וטלפוניה, דואר, שכר-דירה, מיסים, חשמל וכדומה.

2.3. המבנה והתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם ב-539.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-463.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019. העלייה נבעה בעיקר מגידול בפיקדונות הציבור עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה ומעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים.

טבלה 2-9: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.19	31.12.20	
	במיליוני ש"ח		
16.4%	463,688	539,602	סך-כל הנכסים
3.0%	292,940	301,828	אשראי לציבור, נטו
57.4%	88,122	138,711	מזומנים ופיקדונות בבנקים
20.8%	59,486	71,885	ניירות-ערך
(100.0%)	849	-	השקעה המהווה פעילות מופסקת*
20.3%	361,645	435,217	פיקדונות הציבור
(12.5%)	26,853	23,490	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
4.4%	38,181	39,873	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק

* החל מהרבעון השני של שנת 2019 ועד ליום 9 במרץ 2020 בו חולקה יתרת ההחזקה במניות ישראל כדיבדנד בעין, יתרת השקעה בקבוצת ישראל, טופלה לפי שיטת השווי המאזני, והוצגה בשורה אחת במסגרת השקעה המהווה פעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 10](#) בדוחות הכספיים.

2.3.1. מבנה והתפתחות הנכסים וההתחייבויות

אשראי לציבור

טבלה 2-10: התפתחות האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות גישת ההנהלה

השינוי	יתרה ליום 31 בדצמבר		
	2019	2020	
	במיליוני ש"ח		
(10.2%)	41,456	37,233	לקוחות פרטיים
1.1%	31,022	31,371	עסקים קטנים
10.5%	89,331	98,737	הלואות לדיור
5.4%	40,138	42,290	מסחרי
1.0%	77,310	78,103	עסקי
(3.5%)	12,978	12,521	פעילות בינלאומית
123.1%	705	1,573	ניהול פיננסי
3.0%	292,940	301,828	סך-הכל

למידע נוסף בנוגע להתפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה [פרק "סיכון אשראי" בסעיף 3.2.3](#). "מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק" בסקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

חבויית בעייתיות טבלה 11-2: סיכון אשראי בעייתי⁽¹⁾

31.12.19			31.12.20			
סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	
במיליוני ש"ח						
5,303	861	4,442	4,640	669	3,971	סיכון אשראי פגום
1,746	270	1,476	2,412	158	2,254	סיכון אשראי נחות ⁽²⁾
3,837	597	3,240	5,186	781	4,405	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
10,886	1,728	9,158	12,238	1,608	10,630	סך סיכון אשראי בעייתי*
8,787	1,643	7,144	9,754	1,460	8,294	סיכון אשראי בעייתי נטו
913	-	913	728	-	728	* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽²⁾

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(2) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר. לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת התמודדות עם נגיף הקורונה, ראה [ביאור 1ד'](#) בדוחות הכספיים.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

למידע נוסף על ניתוח תיק האשראי וסיכון אשראי בעייתי, לרבות תרחישים וניתוחי רגישות שנבחנו, ראה [סעיף סיכון אשראי](#), בפרק סקירת הסיכונים להלן.

אשראי חוץ-מאזני

טבלה 12-2: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים

השינוי	יתרה ליום		במיליוני ש"ח	
	31.12.19	31.12.20		
				מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים למעט נגזרים
1.5%	816	828		אשראי תעודות
2.1%	51,134	52,213		ערבויית והתחייבויות אחרות**
0.7%	15,640	15,744		מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק
7.4%	44,695	47,997		מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו*
23.1%	58,323	71,776		התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות

* כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-11,819 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר (ליום 31.12.19: 13,797 מיליוני ש"ח).

** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעו"ף בסך 91 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.19: 94 מיליוני ש"ח).

ניירות-ערך

לבנק השקעות באגרות-חוב ממשלתיות וקונצרניות וכן השקעה במניות סחירות (בעיקר זרות) ושאין סחירות בפיזור נרחב. היקף ההשקעות בניירות הערך הסתכם ביום 31 בדצמבר 2020 בכ-71.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-59.5 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019, עלייה בשיעור של כ-20.8% שנבעה בעיקר מרכישה, נטו, של אגרות-חוב של ממשלות, בעיקר של ממשלת ישראל.

במהלך שנת 2020, חלה עלייה בהיקף תיק המניות של הבנק בסך של כ-612 מיליוני ש"ח, בעיקר בשל גידול בהשקעות הלא הסחירות. בשנת 2020 נרשם בגין תיק המניות של הבנק רווח בסך של כ-70 מיליוני ש"ח. ברבעון הראשון נרשם הפסד בסך של כ-122 מיליוני ש"ח, עקב ירידה בשווי השוק של המניות בשוק ההון בשל משבר התפשטות נגיף קורונה. ההפסד קוזז כתוצאה מרווח בסך של כ-192 מיליוני ש"ח ברבעונים שלאחר מכן בעקבות ההתאוששות בשווקים.

תיק אגרות-החוב הזמין למכירה של הבנק רשם בשנת 2020 עלייה בשווי בסך של כ-525 מיליוני ש"ח. ברבעון הראשון של שנת 2020 נרשמה ירידה בשווי של כ-583 מיליוני ש"ח (מתוכה ירידה בשווי של כ-434 מיליוני ש"ח באגרות-חוב קונצרניות ופיננסיות זרות), בהמשך השנה, בעקבות ההתאוששות בשווקים, נרשמה עלייה בשווי תיק אגרות-החוב הזמין בסך של כ-1,108 מיליוני ש"ח (מתוכה עלייה בשווי של כ-601 מיליוני ש"ח באגרות-חוב קונצרניות ופיננסיות זרות ועלייה של כ-507 מיליוני ש"ח באגרות-חוב ממשלתיות). השינויים בשווי תיק אגרות-החוב הזמין למכירה נזקפו לקרן הון וממוינים לרווח והפסד בעת מכירה.

להלן פירוט אודות הפעילות בניירות הערך של קבוצת הבנק:

טבלה 2-13: יתרות ניירות-ערך

סך-הכל	מוחזק לפדיון		זמין למכירה		תיק למסחר			
	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך		
במיליוני ש"ח/באחוזים								
ליום 31 בדצמבר 2020								
68.9%	49,549	0.0%	1	60.3%	43,335	8.6%	6,213	אגרות-חוב ממשלת ישראל
12.8%	9,168	-	-	12.8%	9,168	-	-	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
1.9%	1,396	-	-	1.9%	1,394	0.0%	2	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
84.0%	60,113	0.0%	1	75.0%	53,897	8.6%	6,215	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
0.6%	425	0.6%	425	-	-	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - בישראל
12.5%	8,962	-	-	12.5%	8,962	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - מדינות זרות
13.1%	9,387	0.6%	425	12.5%	8,962	-	-	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות
3.3%	2,385	-	-	3.3%	2,385	-	-	מניות
100.0%	71,885	0.6%	426	90.8%	65,244	8.6%	6,215	סך-הכל ניירות-ערך
ליום 31 בדצמבר 2019								
67.3%	40,019	-	-	56.2%	33,417	11.1%	6,602	אגרות-חוב ממשלת ישראל
13.0%	7,730	-	-	13.0%	7,730	-	-	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
0.6%	381	-	-	0.6%	378	0.0%	3	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
80.9%	48,130	-	-	69.8%	41,525	11.1%	6,605	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
0.5%	299	0.5%	299	-	-	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - בישראל
15.6%	9,284	-	-	15.6%	9,284	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - מדינות זרות
16.1%	9,583	0.5%	299	15.6%	9,284	-	-	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות
3.0%	1,773	-	-	3.0%	1,771	0.0%	2	מניות
100.0%	59,486	0.5%	299	88.4%	52,580	11.1%	6,607	סך-הכל ניירות-ערך

טבלה 2-14: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק

31.12.19		31.12.20		
אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
5.6%	540	7.2%	676	כרייה וחציבה
7.3%	700	12.8%	1,205	תעשייה
4.0%	387	4.3%	404	חשמל ומים
3.3%	313	5.3%	497	מידע ותקשורת
74.4%	7,129	58.5%	5,483	בנקים ומוסדות פיננסיים
2.7%	259	4.3%	406	מסחר
-	-	3.6%	340	תחבורה ואחסנה
2.7%	255	4.0%	376	אחרים
100.0%	9,583	100.0%	9,387	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות

לפרטים נוספים לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור 32](#). בדוחות הכספיים. לפרטים בדבר ההפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, ראה [ביאור 12](#) בדוחות הכספיים.

פיקדונות

טבלה 2-15: התפתחות ביתרות הפיקדונות

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.19	31.12.20	
	במיליוני ש"ח		
20.34%	361,645	435,217	פיקדונות הציבור
87.24%	3,520	6,591	פיקדונות מבנקים
11.09%	685	761	פיקדונות הממשלה
20.97%	365,850	442,569	סך-הכל

יתרת הפיקדונות ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה בסך של כ-442.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-365.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019. העלייה הניכרת נובעת בשל ההרחבה המוניטרית שביצע בנק ישראל אשר הגדילה את בסיס הכסף ובמקביל את פיקדונות הציבור וכן, מעלייה בחיסכון הציבור.

פעילות חוץ-מאזנית בניירות-ערך המוחזקים על-ידי הציבור

טבלה 2-16: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.19	31.12.20	
	במיליוני ש"ח		
(10.61%)	723,227	646,484	ניירות-ערך ⁽¹⁾
(17.72%)	92,980	76,500	נכסי קרנות נאמנות ⁽²⁾

(1) לרבות יתרות ניירות-ערך של קופות-גמל וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.
 (2) שווי הנכסים של קרנות הנאמנות המקבלות שירותים נלווים לניהול חשבונות בריקים שונים.

עיקר הקיטון בניירות-ערך נובע מירידות בשווקים ופדיונות של לקוחות בתחום קרנות הנאמנות, הגמל והפנסיה בעיקר עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה וכן מצמצום פעילות של חברה בת בבעלות מלאה של הבנק והעברת יתרת פעילותה לבנק. לפרטים נוספים ראה [פרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה"](#) בדוח ממשל תאגידי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו בכ-23.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-26.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019, קיטון בשיעור של כ-12.5% שנבע מפירעונות של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים בסך של כ-5.2 מיליארד ש"ח, שקוזז על-ידי הנפקת כתבי התחייבות נדחים בסך של כ-1.8 מיליארד ש"ח והנפקת אגרות-חוב בסך 0.6 מיליארד ש"ח.

טבלה 2-17: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 בדצמבר 2020		
מזה: סחיר	הערך במאזן	מזה: סחיר	הערך במאזן	
במיליוני ש"ח				
11,066	12,818	10,029	11,651	כתבי התחייבות נדחים
13,861	14,035	11,826	11,839	אגרות-חוב
24,927	26,853	21,855	23,490	סך-הכל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

בחודש מאי 2020 הבנק הנפיק, באמצעות הפועלים הנפקות (חברה בת בבעלות מלאה המשמשת זרוע הגיוסים של הבנק) סדרה של כתבי התחייבות נדחים, (סדרה כא) הכוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן, בסך של כ-1.06 מיליארד ש"ח. כתבי התחייבות הנדחים האמורים מהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק, הם צמודים למדד ונושאים ריבית שנתית בשיעור 2.59%, לפירעון בשנת 2031 עם אפשרות לפדיון מוקדם ביוזמת הבנק (ובאישור הפיקוח על הבנקים) בשנת 2026.

בחודש יולי 2020 ביצע הבנק באמצעות הפועלים הנפקות פדיון מוקדם חלקי של שטרי הון נדחים סדרה 1 בתמורה לסך של 596 מיליוני ש"ח. בחודש אוגוסט 2020 הבנק הנפיק סדרה של כתבי התחייבות נדחים צמודי מדד (סדרה ה'), הנושאים ריבית שנתית בשיעור של 2.97% בסכום קרן כולל של כ-0.7 מיליארד ש"ח, לפירעון בשנת 2031 (עם אפשרות לפירעון מוקדם ביוזמת הבנק ואישור בנק ישראל בשנת 2026). כתבי התחייבות הנדחים כוללים מנגנון ספיגת הפסדי קרן בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202, על-ידי המרה כפויה למניות רגילות של הבנק במקרה שיחס הון עצמי רובד 1 של הבנק ירד מתחת ל-5% או בהתאם להחלטה של הפיקוח על הבנקים, והם מהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק. בחודש אוגוסט 2020 הנפיק הבנק לציבור, באמצעות הפועלים הנפקות, אגרות-חוב (סדרה 36) בדרך של הרחבת סדרה נסחרת, צמודות למדד המחירים לצרכן (קרן וריבית), בסכום קרן כולל של כ-574 מיליוני ש"ח בתמורה לכ-631 מיליוני ש"ח. קרן אגרות-החוב עומדת לפירעון באחד עשר תשלומים שנתיים, ביום 2 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2020 עד 2030 (כולל). אגרות-החוב נושאות ריבית שנתית בשיעור קבוע של 1.75%.

טבלה 2-18: מכשירים נגזרים

31.12.19		31.12.20			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי
במיליוני ש"ח					
532,142	7,105	6,375	351,385	7,180	6,025
312,037	3,982	3,762	322,152	7,703	6,894
51,920	991	991	91,017	1,914	1,925
1,667	15	15	407	45	46
897,766	*12,093	11,143	764,961	*16,842	14,890

* מזה: שווי הוגן נטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך של 38 מיליוני ש"ח (31.12.2019: 43 מיליוני ש"ח) אשר נכללת במאזן בסעיף פיקדונות הציבור.

2.3.2. הון, הלימות הון ומינוף

1. הון

השקעות בהון הבנק ועסקות במניותיו

הון המניות המונפק והנפרע של הבנק ליום 31 בדצמבר 2020 הינו 1,335,898,103 ש"ח ע.ג. המורכב ממניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת. ההון המונפק הינו בניכוי 1,479,008 מניות רגילות שנרכשו על-ידי הבנק ("מניות באוצר").

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גב' שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות"). ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גב' אריסון בהיתר להחזקת אמצעי שליטה שקיבלה מבנק ישראל ("היתר החזקה"), אשר מאפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. לפי תנאי היתר ההחזקה נדרשת גב' אריסון, המחזיקה למועד פרסום הדוח כ-15.7% ממניות הבנק, למכור בתוך מספר שנים (עד חודש נובמבר 2022, עם אפשרות הארכה של שנתיים נוספות באישור המפקח על הבנקים) את החזקותיה בבנק העולות על 5%. לפרטים נוספים אודות היתר ההחזקה, השינוי במבנה השליטה בבנק והשלכותיו, ראה [דוח ממשל תאגידי בפרק "עניינים אחרים" בדוחות הכספיים לשנת 2018](#).

דיבידנדים

כפוף לאמור להלן בסעיף זה, מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק החל מהרבעון הראשון של שנת 2017 היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות. כל חלוקה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בשיקולים עסקיים, בהוראת כל דין ובמגבלות על חלוקה.

בנוסף למגבלות על-פי חוק החברות, חלוקת דיבידנד על-ידי תאגיד בנקאי כפופה לרגולציה החלה על תאגידים בנקאיים בישראל, לפיה לא יחולק דיבידנד: (א) אם יתרת העודפים המצטברת של הבנק (בניכוי הפרשים בחובה, שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר) על-פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו אינה חיובית, או במידה שחלוקה כאמור תגרום ליתרה שלילית; (ב) כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל; (ג) כאשר התוצאה המצטברת של שלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים לגביה פורסם הדוח הכספי האחרון מראה על הפסד או על הפסד כולל; (ד) אם התחזית הינה שבשנה הסמוכה לאחר החלוקה, יחס הון הבנק לנכסי סיכון ירד מתחת ליחס הנדרש לגביו; (ה) מקרנות הון או מהפרשים בזכות, הנובעים מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ; (ו) במידה שלאחר חלוקתו, הנכסים הלא-כספיים של הבנק יעלו על הונו העצמי; או (ז) במידה שהבנק לא יעמוד בדרישות סעיף 23א' לחוק הבנקאות אשר קובע הגבלה לגבי השיעור מההון, אשר מותר לתאגיד בנקאי להשקיע בתאגידים ריאליים. על אף האמור לעיל, במקרים מסוימים יוכל הבנק לחלק דיבידנד אף בהתקיים הנסיבות לעיל, במידה שקיבל מראש ובכתב את אישורו של הפיקוח על הבנקים לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר כאמור.

לפרטים בדבר יעד הלימות ההון של הבנק ראה [פרק הלימות הון להלן](#).

על-פי תנאי שטר הון נדחה היה ונדחו תשלומי הריבית בגין שטר הון זה, הבנק לא ישלם דיבידנד לבעלי מניותיו כל עוד לא שולמו במלואם כל תשלומי הריבית שסילוקם נדחה.

לאור אי הוודאות שהיתה קיימת ביחס לחקירת הרשויות האמריקאיות עבור לאישור ההסדרים (ראה [ביאור 2.25](#) בדוחות הכספיים), מטעמי שמרנות ובתיאום עם בנק ישראל החל מהרבעון השני של 2018 לא הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד מרווחים שוטפים, זאת מבלי לשנות ממדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק. ראה [גם ביאור 24 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

כתוצאה ממכירת כ-65.2% ממניות ישראלכרט ברבעון השני של שנת 2019, נוצרו לבנק עודפי הון נוספים. בקשר עם עודפי הון אלה הכריז דירקטוריון הבנק בחודש ספטמבר 2019 על חלוקת דיבידנד בסך של 1 מיליארד ש"ח אשר שולם בחודש אוקטובר 2019. ביום 9 במרץ 2020 חולקה יתרת החזקה של הבנק במניות ישראלכרט (כ-33% מהון המניות המונפק והנפרע של ישראלכרט), כדיבידנד בעין לבעלי מניות הבנק.

על רקע הודעת המפקחת על הבנקים מיום 29 במרץ 2020 והוראת שעה שקבעה (ראה [סעיף 2 לעניין הלימות הון להלן](#)) בקשר עם התפשטות נגיף הקורונה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020, כי לאור אי הוודאות בתנאים המקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראות ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים.

טבלה 19-2: פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
02.02.2020	09.03.2020	באגורות	במיליוני ש"ח
		*53.937	**720
24.09.2019	23.10.2019	74.897	1,000

* חלוקת יתרת החזקה של הבנק בישראלכרט (כ-33%) כדיבידנד בעין. בגין כל מניה של הבנק חולקה כדיבידנד בעין כ-0.0494 מניה של ישראלכרט. הדיבידנד למניה חושב בהתבסס על שווי מניות ישראלכרט ביום 8 במרץ 2020 (10.91 ש"ח).

** שולם כאמור כדיבידנד בעין במניות. הסכום הנקוב הינו על-פי מחיר מניית ישראלכרט בבורסה ביום 8 במרץ 2020.

2. הלימות הון

גישה הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות. הוראות אלה מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכונים האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכונים נזילות, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שמבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

הוראות באזל 3

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לאמור, בשנים 2019 ו-2020 תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עמדה על 30% ו-20%, בהתאמה.

יעד הלימות ההון ואופן ניהול ותכנון ההון

ביום 31 במרץ 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה)" ("הוראת השעה") וזאת, לפי הודעת הפיקוח על הבנקים, על רקע התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי. בהתאם לחוזר נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9% (לעומת 10% לפני השינוי), וביחס הון כולל מזערי של 12.5% (לעומת 13.5% לפני השינוי). תוקפה הראשוני של הוראת השעה היה למשך שישה חודשים והיא הוארכה בחודש ספטמבר 2020 בשישה חודשים נוספים, עד 31 במרץ 2021. ההקלה בדרישות ההון תחול עד תום 24 חודשים מתום תוקף הוראת השעה ובלבד שיחסי ההון של התאגיד הבנקאי לא יפחתו מיחסי ההון במועד תום תוקף הוראת השעה או יחסי ההון שחלו על הבנק טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. ביום 7 במרץ 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת חוזר המאריכה את תוקפה של הוראת השעה עד 30 בספטמבר 2021 וכן קובעת כי בתקופה של ששת החודשים מתום תוקף הוראת השעה, הפחתה ביחסי ההון של עד 0.3 נקודות אחוז מיחס ההון המזערי לא תחשב כחריגה מהוראת השעה. ליחסי ההון המזעריים התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק (שהינו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד) על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 בדצמבר 2020 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 9.24% ו-12.74%, בהתאמה (במקום 10.29% ו-13.79% ללא הוראת השעה).

בהודעה שפרסם הפיקוח על הבנקים בקשר עם הוראת השעה, הוא ביקש מהדירקטוריונים של הבנקים, בין היתר, לבחון מחדש את מדיניות הדיבידנדים מתוך כוונה שהמקורות ההוניים שישחררו כתוצאה מהקטנת דרישות ההון ישמשו להגדלת אשראי ולא לצורך חלוקה. על רקע הודעת הפיקוח וכדי לאפשר יישום תכלית ההוראה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020 להתאים את יעד יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ל-9.5%. עוד החליט הדירקטוריון כי בשים לב למדיניות החלוקה הקיימת בבנק (של חלוקת עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות), לאור אי הוודאות בתנאים המקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראת השעה ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים.

יעד הון עצמי רובד 1 שנקבע על-ידי הבנק מביא בחשבון, בין היתר, את תוצאות תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק, לרבות תוצאות מבחני הקיצון הפנימיים שערך הבנק, ואת תוצאות הדיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים לגבי מאפייני הסיכון הפרטניים של הבנק במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי האחרון שבוצע ומבחני הקיצון האחרונים שבוצעו.

לצורך עמידה ביעד הלימות ההון וניהול אפקטיבי של ההון מבוצע תכנון הון בבנק בהתבסס על תוכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדי השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון יחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקיטת פעולות נדרשות לצורך שמירה על יעדי הון שנקבעו. מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימת תוכנית לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

לפרטים נוספים בדבר יעד הלימות ההון, ניהול ההון ותרחישי קיצון ראה [דוח על הסיכונים](#).

התייעלות תפעולית

במסגרת חוזרי הפיקוח על הבנקים ניתנו הקלות לבנקים שיבצעו התייעלות בכח אדם והתייעלות בתחום הנדל"ן. ממועד מתן ההקלות הכריז הבנק על תוכניות התייעלות בכח אדם בהיקף כולל של 1,114 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת מס. השפעת התוכניות האמורות נזקפה להון, ולצרכי חישוב יחס הון ויחס מינוף מופחתת מההון הפיקוחי על פני 5 שנים, ממועד תחילת היישום של כל תוכנית.

השפעת ההקלות בגין תוכניות התייעלות על יחס הון עצמי רובד 1 מוערכת בכ-0.14% ליום 31 בדצמבר 2020. לעניין התייעלות בתחום הנדל"ן - הבנק בוחן חלופות למעבר של יחידות ההנהלה הראשית וריכוזן בבניין אחד בעל תשתיות וסביבת עבודה מתקדמות. במסגרת זו, מנהל מגעים לרכישת נכס מתאים ונמצא במשא ומתן עם יזם המקיים את אחת החלופות. מעבר זה, ככל שיתבצע, יאפשר לבנק לפנות נכסים המשמשים כיום ליחידות האמורות. לפרטים ראה [פרק רכוש קבוע בדוח ממשל תאגידי](#).

הנפקה של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים

בחודש מאי 2020 הבנק הנפיק, באמצעות הפועלים הנפקות, סדרה של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדי קרן בדרך של מחיקת קרן בסך של כ-1.06 מיליארד ש"ח המהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק. בחודש אוגוסט 2020 הבנק הנפיק סדרה של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדי קרן בדרך של המרה למניות בסך של כ-0.7 מיליארד ש"ח המהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק. לפרטים אודות ההנפקות ראה [ביאור 24.יא](#). בדוחות הכספיים.

פדיון מוקדם של שטרי הון בהון רובד 2

בחודש יולי 2020 ביצע הבנק באמצעות הפועלים הנפקות פדיון מוקדם חלקי של שטרי הון הנדחים סדרה 1 בתמורה לסך של 596 מיליוני ש"ח.

שלוחת הבנק בתורכיה

על רקע המצב הכלכלי והפוליטי בתורכיה ובמסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוחלט לפעול למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף.

בחודש ינואר 2019 התקבל מכתב מבנק ישראל בנושא שלוחת הבנק בתורכיה, בנק פוזיטיף, בו ציין בנק ישראל כי פעילות הבנק בתורכיה חושפת אותו לסיכונים משמעותיים ולפיכך, עד למימוש מלוא החזקות הבנק בשלוחה, נדרש הבנק להגדיל את שיעורי השקלול של נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בחישוב יחס ההון המאוחד בלבד, באופן הבא:

• החל מיום 1 בינואר 2020 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 300% לכל הפחות.

• החל מיום 1 בינואר 2021 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 600% לכל הפחות.

בהתאם לכך, החל מיום 1 בינואר 2020 הבנק שיקלל את נכסי הסיכון בגין בנק פוזיטיף ב-300% וההשפעה על הדוחות לרבעון הראשון של שנת 2020 הינה קיטון ביחס הון עצמי רובד 1 של כ-0.04%. השפעת הנחיה זו בהנחת שקלול נכסי הסיכון ב-600% על יחס הון עצמי רובד 1 על בסיס הנתונים ליום 31 בדצמבר 2020 הינה קיטון נוסף של כ-0.04%.

בחודש יוני 2020 (ופעם נוספת בחודש נובמבר 2020) הבנק חידש קו אשראי לבנק פוזיטיף (המוחזק בשיעור של כ-70%) בסך של כ-50 מיליון דולר בשיעור ריבית נמוך מתנאי השוק וזאת בהתחשב בין היתר בנסיבות המיוחדות של בנק פוזיטיף, של קו האשראי שניתן לו על-ידי הבנק ושל מערכת היחסים עם בעל מניות המיעוט ומאמצי הבנק למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף (ראה [פרק חברות עיקריות](#) להלן), בשל המצב המתגבר של הכלכלה התורכית ובנק פוזיטיף. לדרישת הפיקוח על הבנקים, בשל התמחור האמור נוכחה יתרת קו האשראי בסך של כ-161 מיליוני ש"ח מההון הפיקוחי. ההשפעה של הנחיה זו על יחס הון עצמי רובד 1 הינה קיטון של כ-0.05%.

בחודש פברואר 2021 התקשר הבנק, יחד עם בעל מניות המיעוט, בהסכם למכירת מלוא החזקות הצדדים (100%) בבנק פוזיטיף לרוכש. העסקה כפופה לקבלת אישורים גולטוריים בתורכיה ובישראל וזאת עד ליום 30 ביוני 2021. לפרטים נוספים ראה [פרק חברות עיקריות](#) להלן.

ערבויות עם מקדמי המרה מופחתים

בחודש ספטמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי 203.

בהתאם לחוזר קבע הפיקוח על הבנקים מקדמי המרה מופחתים לערבויות מסוימות שניתנו במסגרת ליווי פיננסי לפרויקטים מסוג פינוי בינוי, תמ"א 38 (סוג 2) או עסקות קומבינציה.

מקדמי המרה יהיו זהים למקדמי המרה של ערבויות חוק המכר, כלומר 10% אם הדירה נמסרה למשתכן ו-30% אם הדירה טרם נמסרה למשתכן. הבנק יישם את החוזר בדוח 31 בדצמבר 2020. השפעת היישום הינה גידול של כ-0.01% ביחס הון עצמי רובד 1 וגידול של כ-0.02% ביחס ההון הכולל.

השפעת היישום הצפוי של כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים על ההון הפיקוחי

תאגידים בנקאיים נדרשים לזקוף לעודפים ביום 1 בינואר 2022 את השפעת היישום לראשונה של כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים. בחודש דצמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם חוזר לפיו, במידה והיישום לראשונה יגרום לקיטון בהון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי, נטו מהשפעת המס, רשאי התאגיד הבנקאי לכלול קיטון זה בהדרגה על פני 3 שנים.

הבנק נערך ליישום ההוראה ובשלב זה לא ניתן לאמוד את השפעתה. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

יישום דירוגי אשראי חיצוניים

במהלך חודש פברואר 2021, אישרו דירקטוריון והנהלת הבנק, החל מהרבעון הראשון לשנת 2021, מעבר לשימוש במדרג אחד בלבד לצרכי מדידת הלימות ההון (כמתאפשר בהוראות) במקום שימוש בדירוג הנמוך מבין שני מדרגים כפי שנהג הבנק עד כה. החברה המדרגת שתישאר בשימוש היא חברת S&P (Standard & Poor's). עד למועד האמור השתמש הבנק גם בשירותיה של Moody's. השפעת המעבר למדרג אחד על בסיס נתוני 31 בדצמבר 2020, הינה עלייה של כ-0.12% ביחס הון עצמי רובד 1 ועלייה של כ-0.16% ביחס ההון הכולל.

טבלה 2-20: חישוב יחס הלימות ההון

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
במיליוני ש"ח		
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
38,795	40,070	הון עצמי רובד 1 ⁽¹⁾
733	488	הון רובד 1 נוסף
39,528	40,558	סך-הכל הון רובד 1 ⁽¹⁾
9,707	10,221	הון רובד 2
49,235	50,779	סך-הכל הון כולל ⁽¹⁾
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
309,303	321,149	סיכון אשראי ⁽²⁾
3,528	3,447	סיכונים שוק
23,556	23,166	סיכון תפעולי
336,387	347,762	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון ⁽²⁾
באחוזים		
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
11.53%	11.52%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
11.75%	11.66%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.64%	14.60%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.27%	9.24%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾
13.77%	12.74%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾

(1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן. לפרטים נוספים על השפעת ההתאמות בגין תוכניות ההתייעלות ראה **ביאור 24**: בדוחות הכספיים.

(2) מסך-הכל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 578 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020 ו-883 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019 בשל התאמות בגין תוכניות ההתייעלות, אשר בהתאם לאישור הפיקוח על הבנקים נזקפות בהדרגה על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

(3) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שנדרשו עובר ליום 31 במרץ 2020 הינם 10% ו-13.5% בהתאמה, והחל ממועד זה ולמשך תקופת הוראת השעה (ראה בסעיף זה לעיל) הינם 9% ו-12.5% בהתאמה. ליחסים אלה התנוספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

3. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוטא באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.

ביום 15 בנובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (הבנק הינו תאגיד בנקאי כזה), יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (במקום 6%). תחילת יישום ההוראה מיום פרסומה. עם תום תוקף הוראת השעה, תמשיך ההקלה לחול עוד 24 חודשים, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תוקף ההוראה או יחס המינוף המינימלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. ביום 7 במרץ 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת חוזר המאריכה את תוקפה של הוראת השעה עד 30 בספטמבר 2021.

טבלה 2-21: יחס מינוף

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
במיליוני ש"ח		
בנתוני המאוחד		
39,528	40,558	הון רובד 1*
519,648	597,837	סך החשיפות*
באחוזים		
7.61%	6.78%	יחס מינוף
6.00%	5.50%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים**

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף "התייעלות תפעולית" לעיל](#)). השפעת ההקלות בגין תוכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2020, המוערכת בכ-0.08% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

** לפי חוזר הפיקוח על הבנקים יחס המינוף המזערי הינו 5.5% בתקופת הוראת השעה. לפרטים נוספים ראה [סעיף "יחס מינוף" לעיל](#).

הקטיון ביחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2020 נובע בעיקר מגידול בנפח המאזן אשר בא לידי ביטוי בעלייה בפיקדונות הציבור ומנגד עלייה בסעיף מזומנים ופיקדונות בבנקים. כך שעיקר הקטיון מקורו בעלייה בנזילות שאינה משקפת מינוף לחשיפות אשראי.

2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בסעיף 2.5 ובביאור 28 בדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוחות, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים. להגדרות המגזרים הפיקוחיים ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה [ביאור 28](#) בדוחות הכספיים.

טבלה 2-22: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח											
9,885	452	9,433	1	2,239	117	1,186	769	2,028	76	3,017	רווח מימוני, נטו
3,291	35	3,256	183	121	91	416	271	818	146	1,210	עמלות והכנסות אחרות
13,176	487	12,689	184	2,360	208	1,602	1,040	2,846	222	4,227	סך הכנסות
1,943	129	1,814	-	(3)	4	338	108	602	2	763	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
7,501	615	6,886	187	352	165	503	365	1,686	171	3,457	הוצאות תפעוליות ואחרות
3,732	(257)	3,989	(3)	2,011	39	761	567	558	49	7	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
1,590	(25)	1,615	13	799	20	315	234	213	18	3	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
2,152	(232)	2,384	(16)	1,222	19	446	333	345	31	4	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
(109)	-	(109)	(109)	-	-	-	-	-	-	-	הפסד מפעילות מופסקת
2,056	(228)	2,284	(125)	1,231	19	446	333	345	31	4	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
307,973	14,061	293,912	-	-	3,935	71,118	30,866	54,614	626	132,753	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
435,217	18,197	417,020	-	-	64,109	56,036	27,540	79,370	33,941	156,024	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) כולל הלוואות לדיור בסך של 17.6 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

טבלה 2-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה השתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח											
9,878	503	9,375	3	1,559	100	1,129	783	2,268	172	3,361	רווח מימוני, נטו
3,330	57	3,273	133	108	92	387	275	824	138	1,316	עמלות והכנסות אחרות
13,208	560	12,648	136	1,667	192	1,516	1,058	3,092	310	4,677	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי											
1,276	173	1,103	-	(1)	(2)	630	(48)	300	-	224	
8,776	1,119	7,657	849	344	174	481	382	1,689	176	3,562	הוצאות תפעוליות ואחרות
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים											
3,156	(732)	3,888	(713)	1,324	20	405	724	1,103	134	891	
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת											
1,681	(23)	1,704	(7)	476	14	153	276	411	49	332	
רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת											
1,486	(709)	2,195	(706)	859	6	252	448	692	85	559	
רווח נקי מפעילות מופסקת											
296	-	296	296	-	-	-	-	-	-	-	
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק											
1,799	(699)	2,498	(410)	866	6	252	448	692	85	559	
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח											
297,647	15,629	282,018	-	-	1,199	67,919	29,615	54,834	618	127,833	
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח											
361,645	16,210	345,435	-	-	48,817	44,976	24,549	61,478	31,249	134,366	

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה [הסבר לביאור 28 בדוחות הכספיים](#).
 (1) כולל הלוואות לדיוור בסך של 13.3 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

מגזר משקי בית

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר משקי בית בשנת 2020 הסתכם ב-4 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 559 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי האשראי וירידה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2020 הסתכם ב-3,017 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,361 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מירידה ביתרות ומרווחי האשראי הצרכני, לצד ירידה במרווחי הפיקדונות בשל ירידת שיעורי הריבית הדולרית והשקלית. מנגד, חלה עלייה כתוצאה מגידול בהיקפי האשראי לדיור ומהמשך העלייה במרווח הממוצע.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2020 הסתכמו ב-1,210 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,316 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקרו מירידה בדמי ניהול חשבון ועמלות כרטיסי אשראי, שקוזזה בחלקה על-ידי עלייה בעמלות משוק ההון.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2020 הסתכמו ב-763 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-224 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע ברובו מעלייה בהפרשה הקבוצתית לרבות בגין הלוואות לדיור, כתוצאה מגידול בשיעורי הפרשה לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. עלייה זו קוזזה בחלקה על-ידי ירידה במחיקות האוטומטיות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2020 הסתכמו ב-3,457 מיליון ש"ח בהשוואה ל-3,562 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהוצאות השכר אשר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק עקב תשלום מענק בגין החתימה על הסכם שכר בשנה קודמת וכן בשל הוצאה גבוהה לתגמול הוני שנרשמה בשנת 2019 עליית מחיר מניית הבנק.

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם בכ-133 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-128 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. הגידול ביתרות האשראי נובע מעלייה בסך של כ-10 מיליארד ש"ח ביתרות האשראי לדיור. גידול זה קוזז על-ידי קיטון בסך של כ-4 מיליארד ש"ח ביתרות האשראי הצרכני. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו בכ-156.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-134.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה הניכרת נובעת בעיקר ממעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה וכן, מעלייה בחיסכון הציבור.

מגזר בנקאות פרטית

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הבנקאות הפרטית בשנת 2020 הסתכם ב-31 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 85 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2020 הסתכם ב-76 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-172 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה במרווחי הפיקדונות בשל ירידת שיעורי הריבית הדולרית והשקלית.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2020 הסתכמו ב-146 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-138 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות משוק ההון.

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם בכ-0.6 מיליארד ש"ח, בדומה ליום 31 בדצמבר 2019.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו בכ-33.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-31.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

מגזר עסקים קטנים וזעירים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים קטנים וזעירים בשנת 2020 הסתכם ב-345 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-692 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. עיקר הקיטון נבע מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי ומירידה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו בשנת 2020 הסתכם ב-2,028 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,268 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה ביתרות ומרווחי האשראי וכן מירידה במרווחי הפיקדונות בשל ירידת שיעורי הריבית הדולרית והשקלית.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2020 הסתכמו ב-818 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-824 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקרו מירידה בדמי ניהול חשבון, שקוזזה בחלקה על-ידי עלייה בעמלות משוק ההון.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2020 הסתכמו ב-602 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-300 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע ברובו מעלייה בהפרשה הקבוצתית כתוצאה מגידול בשיעורי הפרשה לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. עלייה זו קוזזה בחלקה על-ידי ירידה במחיקות האוטומטיות.

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם בכ-54.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-54.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו בכ-79.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-61.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה הניכרת נובעת בשל ההרחבה המוניטרית שביצע בנק ישראל אשר הגדילה את בסיס הכסף ובמקביל את פיקדונות הציבור וכן, מעלייה בחיסכון הציבור.

מגזר עסקים בינוניים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים בינוניים בשנת 2020 הסתכם ב-333 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-448 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי. הרווח המימוני, נטו בשנת 2020 הסתכם ב-769 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-783 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה במרווחי הפיקדונות בשל ירידת שיעורי הריבית הדולרית והשקלית. ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2020 הסתכמו ב-108 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך 48 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע ברובו מעלייה בהפרשה הקבוצתית כתוצאה מגידול בשיעורי ההפרשה לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלווים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2020 הסתכמו ב-365 מיליון ש"ח בהשוואה ל-382 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהוצאות השכר אשר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק עקב תשלום מענק בגין החתימה על הסכם שכר בשנה קודמת וכן בשל הוצאה גבוהה לתגמול הוני שנרשמה בשנת 2019 עליית מחיר מניית הבנק. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם בכ-30.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-29.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו בכ-27.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-24.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

מגזר עסקים גדולים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים גדולים בשנת 2020 הסתכם ב-446 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-252 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, בעקבות הפרשות פרטניות שנרשמו בשנת 2019 בשל התפרצות משבר הקורונה, לצד עלייה ברווח המימוני, נטו ובהכנסות מעמלות. הרווח המימוני, נטו בשנת 2020 הסתכם ב-1,186 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,129 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה בהיקף האשראי וכן מעלייה בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנודתיות שחלה בשווקים. העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2020 הסתכמו ב-416 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-387 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מעסקי מימון ומעמלות משוק ההון. ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2020 הסתכמו ב-338 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 630 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע מעלייה בהפרשה הקבוצתית אשר קוזזה על-ידי ירידה בהוצאות שנרשמו על בסיס פרטני. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם בכ-71.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-67.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו בכ-56.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-45.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה הניכרת נובעת בשל ההרחבה המוניטרית שביצע בנק ישראל אשר הגדילה את בסיס הכסף ובמקביל את פיקדונות הציבור וכן, מעלייה בחיסכון הציבור.

מגזר מוסדיים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר גופים מוסדיים בשנת 2020 הסתכם ב-19 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-6 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו בשנת 2020 הסתכם ב-117 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-100 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנודתיות שחלה בשווקים, שקוזזה בחלקה על-ידי ירידה במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות בשל ירידת שיעורי הריבית הדולרית והשקלית. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם בכ-3.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-1.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו בכ-64.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-48.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה הניכרת נובעת בשל ההרחבה המוניטרית שביצע בנק ישראל אשר הגדילה את בסיס הכסף ובמקביל את פיקדונות הציבור וכן מעלייה בחיסכון הציבור.

מגזר ניהול פיננסי

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר ניהול פיננסי בשנת 2020 הסתכם ב-1,231 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-866 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו בשנת 2020 הסתכם ב-2,239 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,559 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע כתוצאה משינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה, עקב פער שווי הוגן צבירה שלילי בשנת 2019 בשל ירידת הריבית הארוכה. בנוסף, חל גידול בהכנסות מהפרשי שער בעיקר בשל גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים. כמו-כן, חל גידול בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנודתיות שחלה בשוק בעקבות משבר התפשטות נגיף קורונה. מנגד, חל קיטון ברווחים מהשקעה במניות ואגרות-חוב. בנוסף, חל קיטון בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות. העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2020 הסתכמו ב-121 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-108 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות סינדיקציה. לפרטים בדבר השפעת התפשטות נגיף הקורונה על מוסדות פיננסיים זרים, ראה [פרק סיכון אשראי](#) בסקירת הסיכונים להלן.

מגזר אחר (פעילות ישראל)

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר אחר בשנת 2020 הסתכם ב-125 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של 410 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. ההפסד מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר בשנת 2020 הסתכם בסך של 16 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של 706 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הירידה בהפסד נבעה בעיקר מהוצאות חריגות בשנת 2019 בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ומההוצאות המשפטיות הכרוכות בה, וכן מגידול ברווחי הון ממכירת נדל"ן.

כמו-כן, מגזר אחר כולל הפסד המיוחס לפעילות מופסקת אשר הסתכם בסך של 109 מיליון ש"ח בשנת 2020, בהשוואה לרווח בסך של כ-296 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. ההפסד מפעילות מופסקת בשנת 2020 נובע מהכרה בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בישראל בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, בהשוואה למחיר ערב חלוקתה כדיבדנד בעין לבעלי המניות בחודש מרץ 2020. בשנת 2019 נכלל חלק הבנק ברווחי קבוצת ישראל וכן מרווח נטו ממכירת כ-65% ממניות ישראל ברבעון השני של שנת 2019 בסך של 137 מיליון ש"ח.

מגזר הפעילות הבינלאומית

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הפעילות הבינלאומית בשנת 2020 הסתכם ב-228 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 699 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון בהפסד נבע בעיקר מהוצאות חריגות בשנת 2019 בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ומההוצאות המשפטיות הכרוכות בה. להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- ההפסד של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-27 מיליון ש"ח בשנת 2020 בהשוואה להפסד של כ-3 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול בהפסד נבע ברובו מקיטון ברווח המימוני, נטו וזאת בעקבות הפחתת ריבית הפד. מנגד, ההפסד קוזז על-ידי ירידה בהוצאות המימון לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ומירידה בהוצאות המשפטיות הכרוכות בה.
- ההפסד של הפועלים שוויץ הסתכם בכ-210 מיליון ש"ח בשנת 2020 בהשוואה להפסד בסך של כ-622 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון בהפסד נבע מירידה בהוצאות המימון לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ומירידה בהוצאות המשפטיות הכרוכות בה. כמו-כן, בשנת 2019 נרשם הפסד בגין עסקה למכירת תיק נכסי הלקוחות של הפועלים שוויץ.
- בשנת 2020 הוכר הפסד מירידת ערך בסך של 30 מיליון ש"ח והבנק העמיד את סכום ההשקעה בבנק פוזיטיף על סך של 3 מיליון ש"ח. בשנת 2019 הוכר הפסד מירידת-ערך בסך של כ-56 מיליון ש"ח.

סך האשראי לציבור של הפעילות הבינלאומית ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם בכ-14.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-15.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. הקיטון נבע בעיקר מהעברת מרבית תיק האשראי הקיים בבנק הפועלים לוקסמבורג לישראל.

- האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2020 בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-13.6 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-13.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. בפעילות ה-Middle-Market הסתכם האשראי בכ-11.4 מיליארד ש"ח, מתוכו סך של כ-5.0 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה. זאת, בהשוואה לכ-11.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019, מתוכו סך של כ-4.8 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה.
- ליום 31 בדצמבר 2020 נותרו בבנק הפועלים לוקסמבורג יתרות אשראי לציבור בסך של כ-0.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-1.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. זאת עקב העברת מרבית תיק האשראי הקיים לישראל.
- האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2020 בבנק פוזיטיף בתורכיה הסתכם בכ-0.4 מיליארד ש"ח, בדומה ליום 31 בדצמבר 2019.

סך פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-18.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-16.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

מרבית פיקדונות הציבור של הפעילות הבינלאומית ליום 31 בדצמבר 2020 מקורם בסניף ניו-יורק והסתכמו בכ-18.2 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-16.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. בפעילות ה-Middle-Market הסתכמו הפיקדונות בכ-7.3 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-7.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. יתרת פיקדונות הציבור מסוג Brokered CD's הסתכמה בכ-10.9 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-8.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה, ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות ושיוכם ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים שונים שנקבעו על-ידי הנהלת הבנק. חלוקה זו משמשת את הנהלת הבנק לקבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה. לפרטים בדבר הקריטריונים השונים לסיווג ולכללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים, ראה [ביאור 28א](#) בדוחות הכספיים.

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
במיליוני ש"ח									
9,885	10	2,202	408	1,539	1,110	993	1,368	2,255	רווח מימוני, נטו
3,291	169	120	52	519	392	57	550	1,432	עמלות והכנסות אחרות
13,176	179	2,322	460	2,058	1,502	1,050	1,918	3,687	סך ההכנסות
1,943	-	3	129	295	297	317	397	505	הוצאות בגין הפסדי אשראי
7,501	186	436	622	620	495	303	1,232	3,607	הוצאות תפעוליות ואחרות
3,732	(7)	1,883	(291)	1,143	710	430	289	(425)	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
1,590	21	752	(37)	451	281	160	107	(145)	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
2,152	(28)	1,141	(254)	692	429	270	182	(280)	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
(109)	(109)	-	-	-	-	-	-	-	הפסד מפעילות מופסקת
2,056	(137)	1,150	(250)	692	429	270	182	(280)	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
301,828	-	1,573	12,521	78,103	42,290	98,737	31,371	37,233	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
435,217	-	47,243	17,701	59,981	35,499	-	56,303	218,490	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			לקוחות פרטיים
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיוור	עסקים קטנים	לוקוחות פרטיים	
במיליוני ש"ח									
9,878	15	1,557	451	1,471	1,101	838	1,612	2,833	רווח מימוני, נטו
3,330	115	137	72	496	370	60	580	1,500	עמלות והכנסות אחרות
13,208	130	1,694	523	1,967	1,471	898	2,192	4,333	סך ההכנסות
1,276	-	(1)	68	588	89	13	299	220	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
8,776	843	466	1,124	611	512	293	1,239	3,688	הוצאות תפעוליות ואחרות
3,156	(713)	1,229	(669)	768	870	592	654	425	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
1,681	(7)	428	(2)	298	331	223	249	161	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
1,486	(706)	812	(667)	470	539	369	405	264	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
296	296	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
1,799	(410)	819	(657)	470	539	369	405	264	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
292,940	-	705	12,978	77,310	40,138	89,331	31,022	41,456	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
361,645	-	32,595	16,147	53,035	25,143	-	45,959	188,766	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

למידע נוסף אודות מגזרי הפעילות וניתוח תוצאות המגזרים, ראה פרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה" בדוח ממשל תאגידי.

2.6. חברות עיקריות

2.6.1. חברות בישראל

קבוצת פועלים שוקי הון

קבוצת פועלים שוקי הון בע"מ (להלן: "פועלים שוקי הון") מהווה את זרוע ההשקעות הראליות של הבנק ופועלת בשני תחומים עיקריים:

- השקעות ישירות בחברות בהון ומעין הון (מזנין) וכן השקעה וייזום קרנות השקעה פרטיות. מדיניות ההשקעות בפועלים שוקי הון מותאמת למגבלות חוק הבנקאות (רישוי) ולפיכך כוללת, בין היתר, החזקות מיעוט בלבד (עד 20% מכל אחד מאמצעי השליטה). פועלים שוקי הון מבצעת את ההשקעות במגוון סקטורים הכוללים, בין היתר: תשתיות, אנרגיה מתחדשת, תעשייה, נדל"ן, טכנולוגיה ופינטק.
- פעילות בנקאות להשקעות בארץ ובחו"ל, אשר במסגרת פעילות זו, פועלים שוקי הון מעמידה מגוון שירותים הכוללים: ייעוץ פיננסי ואסטרטגי למיזוגים ורכישות וליווי חברות בהשקעות שונות בארץ ובחו"ל וייעוץ לגיוסי הון ציבוריים ופרטיים בחו"ל. בנוסף, פועלים שוקי הון מחזיקה בפועלים אי.בי.אי (שיעור החזקה של כ-28.4%), העוסקת במתן שירותי ייעוץ, חיתום וניהול הנפקות ציבוריות בישראל ובגיוסי הון בדרך של הנפקות פרטיות. במהלך השנה הגדיל הבנק את היקף ההשקעות המבוצעות בפועלים שוקי הון, במסגרת מתווה השקעות רב שנתי עד לשנת 2023 שאושר בדירקטוריון הבנק.

תרומת פועלים שוקי הון לתוצאות הפעילות של הבנק בשנת 2020 הסתכמה ברווח בסך של 45 מיליון ש"ח, בדומה לרווח בשנת 2019. השקעת הבנק בפועלים שוקי הון הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2020 ב-1,498 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-997 מיליון ש"ח בסוף שנת 2019. תשואת הרווח הנקי להשקעה של קבוצת פועלים שוקי הון הסתכמה ב-2020 ב-3.61% בחישוב שנתי, בהשוואה ל-4.62% בשנת 2019.

קבוצת ישראלכרט

ביום 9 במרץ 2020 ביצע הבנק חלוקה של יתרת ההחזקה במניות ישראלכרט (33%) כדיבידנד בעין לבעלי מניות הבנק. חלוקת המניות בוצעה בהתאם לשווי המניות בבורסה במועד חלוקתן. עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, הבנק הכיר בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) במסגרת הרווח מפעילות מופסקת בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2020. החל ממועד חלוקת המניות הבנק אינו מחזיק במניות ישראלכרט ובכך השלים הבנק את הפירודת מקבוצת ישראלכרט, כנדרש בחוק להגברת התחרותיות.

לפרטים נוספים בדבר הצגת קבוצת ישראלכרט כפעילות מופסקת ראה [ביאור 1.1](#). בדוחות הכספיים. לפרטים בדבר התקשרויות בהסכמי הנפקה ותפעול עם חברות כרטיסי אשראי, ראה [ביאור 1.25](#). בדוחות הכספיים. לפרטים בדבר טענת פקידי השומה, לפיה במכירת חברה בת המסווגת כעוסק לצורכי מס ערך מוסף ("מע"מ") יש לחייב במס רווח רוחים ראויים לחלוקה הפטורים ממס חברות, בכל הקשור למכירת קבוצת ישראלכרט, ראה [ביאור 3.8](#). בדוחות הכספיים. לפרטים בדבר שומות מע"מ לישראלכרט אשר התייחסו, בין היתר, לתשלום מע"מ על עמלות מטבע-חוץ שנגבו מלקוחות הבנק ולמחויבות הבנק לשאת בתשלום המע"מ על עמלות שנגבו בעבורו. ראה [ביאור 2.8](#). בדוחות הכספיים.

2.6.2 Hapoalim (Switzerland) Ltd. (להלן: "הפועלים שוויץ")

חברה בת (בבעלות מלאה של הבנק) המאוגדת בשוויץ, שעסקה בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית באמצעות סניפים בציריך ובלוקסמבורג. בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותה של הפועלים שוויץ. למועד הנוכחי לא נותרו חשבונות לקוחות בשלוחה. הבנק פועל להחזרת הרישיון הבנקאי.

ההפסד בשנת 2020 של הפועלים שוויץ הסתכם בסך של 51 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה להפסד בסך של 191 מיליון פרנק שוויצרי בשנת 2019. לפרטים בדבר סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ראה [ביאור 2.25](#). בדוחות הכספיים. לפרטים בדבר סיום חקירה בנושא ארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ראה [ביאור 2.25](#). בדוחות הכספיים.

2.6.3 Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף")

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות בנק פוזיטיף, המוחזק בשיעור של 69.83% על-ידי הבנק והפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית. קבלת פיקדונות כפופה לרגולציה המקומית והיא מותרת עד לגובה האשראי של כל לווה. במסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוחלט לפעול למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף.

בחודש פברואר 2021 התקשר הבנק, יחד עם בעל מניות המיעוט, בהסכם למכירת מלוא החזקות הצדדים (100%) בבנק פוזיטיף לרוכש. העסקה כפופה לקבלת אישורים רגולטוריים בתורכיה ובישראל וזאת עד ליום 30 ביוני 2021. הבנק, ללא בעל מניות המיעוט, יהיה אחראי למצגים העסקיים הניתנים לרוכש. בכפוף להשלמת העסקה הוסכם עם בעל מניות המיעוט על ויתור הדדי של שני הצדדים על טענות האחד כלפי האחר. בכפוף להשלמת העסקה, ובהתחשב בשווי ההשקעה המופחת בספרי הבנק ובשער החליפין של המטבע התורכי למועד זה, צפוי הבנק לרשום במועד ההשלמה רווח של כ-40 מיליון ש"ח (לא צפוי תשלום מס). למועד זה אין כל ודאות כי יתקבלו האישורים הדרושים למכירה ואין ודאות כי העסקה תושלם או בדבר הרווח שירשם, זאת גם בהתחשב במצב הכלכלי בתורכיה ובנסיבותיו של בנק פוזיטיף.

לפרטים בדבר הנחיות בנק ישראל להגדלת שיעורי השקלול של נכסי הסיכון וניכוי מסגרת קווי האשראי מההון הפיקוחי, ראה [פרק הון והלימות הון לעיל](#). יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-700 מיליון לירות תורכיות (כ-302 מיליון ש"ח), בהשוואה ליתרה בסך של 641 מיליון לירות תורכיות (כ-372 מיליון ש"ח) בסוף שנת 2019.

התוצאות העסקיות של קבוצת בנק פוזיטיף בשנת 2020 הסתכמו בהפסד של כ-36 מיליון לירות תורכיות לעומת הפסד בסך של כ-7 מיליון לירות תורכיות בשנת 2019.

סך השקעת הבנק בבנק פוזיטיף ליום 31 בדצמבר 2020, לאחר הכרה בהפסד מירידת-ערך של ההשקעה כאמור לעיל, הסתכמה ב-99 מיליון ש"ח (3 מיליון ש"ח בהון, ו-96 מיליון ש"ח בקווי אשראי שהועמדו לבנק פוזיטיף, אשר צפויים להיפרע במסגרת השלמת העסקה), בהשוואה לכ-154 מיליון ש"ח (33 מיליון ש"ח בהון ו-121 מיליון ש"ח בהלוואות כאמור) בסוף שנת 2019.

לפרטים אודות חברות נוספות ומידע נוסף הנוגע לפעילות הבינלאומית של הבנק, ראה [מגזר פעילות בינלאומית](#) בפרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה" בדוח ממשל תאגידי להלן.

3. סקירת הסיכונים

חלק מהמידע המפורט בפרק זה, אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, וכמפורט בסעיף 1.1 לעיל.

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא באתר האינטרנט של הבנק ב"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020" להלן "דוח על הסיכונים".

3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

הבנק מבצע בדיקה מקיפה להערכת הסיכונים להם הוא חשוף ובחינת המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד גנדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי וסיכון ציות. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי.

אסטרטגיית ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה כולה, תוך זיהוי וכימות הסיכונים, הגדרת אחריות על הסיכונים (Risk Ownership) ומקסום התועלת העסקית בהתייחס לעלות במונחי סיכון על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע במתודולוגיה אחידה ובראיה כוללת תוך התאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל על מנת להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון.

מבנה וארגון מערך הסיכונים המופיעים בפרק זה רלוונטיים לכל סוגי הסיכונים ולכל היחידות בבנק, בהמשך של פרק זה יופיעו התייחסויות נוספות, לפי העניין, לכל סוג סיכון בנפרד. מידע נוסף ניתן למצוא ב"דוח על הסיכונים".

3.1.1. ממשל הסיכונים ואופן ניהול הסיכונים

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. החברות הבנות מונחות לנהל את הסיכונים על בסיס האסטרטגיה והמדיניות הקבוצתית, תוך ביצוע התאמות בהתאם לנסיבות, ודיווח עליהן לחברה האם. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המשותפת על-ידי הדירקטוריון של כל חברה. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם. הפיקוח על הבנקים קבע בהוראות ניהול בנקאי תקין הנחיות הקשורות לנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את דרישות הפיקוח בניהול הסיכונים השונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי וקובעות עקרונות יסוד לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים לזיהוי הסיכונים ולמדידתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לבקרת הסיכונים. הבנק פועל בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים. בקרה של הסיכונים ואמידת הסיכונים הפיננסיים והסיכונים התפעוליים מתבצעות על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה. סיכונים, ככל שישנם, במוצרים או בתהליכים חדשים, מזוהים באמצעות הליך סדור, על-פי המדיניות להשקת מוצרים ותהליכים חדשים. מודלים המשמשים לאמידת הסיכונים נבחנים טרם יישומם וכן מדי תקופה על-פי מדיניות תיקוף המודלים בבנק.

תפיסת הבקרה ביחס לכל הסיכונים הפיננסיים והסיכונים התפעוליים בבנק היא של זיהוי ואמידת הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות תיאבון הסיכון ובמגבלות נוספות שנקבעו בנהלים השונים, בשלושה מעגלי בקרה:

1. מעגל בקרה ראשון הכולל את היחידות העסקיות בחטיבות, לרבות חטיבות תמיכה ותפעול, שהם יוצרי/נוטלי הסיכונים, ואת יחידות הבקרה הפנימיות בחטיבות המספקות בקרה פנימית על יוצרי/נוטלי הסיכונים. הנהלת הקווים העסקיים נושאת באחריות הראשונית לניהול הסיכונים על בסיס שוטף ומטרתה לנהל את הסיכונים תוך חתירה להשגת המטרות האסטרטגיות והיעדים העסקיים, במסגרת תיאבון הסיכון שנקבע ובהתאם לנהלי הסיכון ולהוראות הרגולטוריות. הבקרת במעגל הראשון מעוגנת בנהלי העבודה;
2. מעגל בקרה שני הכולל את יחידות הבקרה בחטיבה לניהול סיכונים שהינה בלתי תלויה בחטיבות העסקיות. מעגל זה אחראי גם על הצגת תמונה כוללת של הסיכונים, גיבוש המתודולוגיות לאמידת הסיכונים ולהקצאת ההון הכלכלית, אמידת סיכון בלתי תלויה, ניתוח מידת ההלימה של המוצרים והפעילויות למסגרת תיאבון הסיכון וקיבולת הסיכון שהוגדרה על-ידי הדירקטוריון ותיקוף מודלים. במעגל השני פונקציות בקרה עצמאיות נוספות, כגון: חשבות וייעוץ משפטי;
3. מעגל בקרה שלישי הכולל את מערך הביקורת הפנימית שפועלת באופן בלתי תלוי ואובייקטיבי. מטרתה, בין היתר, לסייע לארגון להשיג את מטרותיו באמצעות פיקוח וידוא יישום של הנחיות ההנהלה והדירקטוריון, והמלצות להפחתת סיכונים על-ידי שיפור בקרות.

דירקטוריון הבנק אחראי להתוויית אסטרטגיית ניהול הסיכונים הכוללת ולפיקוח על מסגרת ניהול הסיכונים בקבוצה, ישירות או באמצעות הוועדה לניהול ובקרת סיכונים. עיקר תפקידי הדירקטוריון בנושא ניהול הסיכונים:

- קביעת מסגרת תיאבון הסיכון וקיבולת הסיכון של הקבוצה;
- אישור מדיניות ניהול סיכונים עקבית עם מסגרת תיאבון הסיכון, לרבות קביעת מסגרות הסיכון בתחומי הפעילות השונים ובמוקדי הסיכון העיקריים;
- אישור מסגרת תפיסת הבקרה בקבוצה וידוא כי היא עונה על צרכי ניהול הסיכונים;
- הנחיית ההנהלה הבכירה בדבר ניהול הסיכונים באופן ברור, על בסיס המלצות צוות ההנהלה לניהול הסיכונים בראשות המנכ"ל, וידוא כי ההנהלה הבכירה נוקטת את הפעילויות הדרושות לזיהוי, מדידה, ניטור ובקרת הסיכונים;
- אישור המתודולוגיות לאמידת הסיכונים, לבקרתם ולהקצאת ההון הכלכלית בגינם;
- פיקוח ובקרה אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים כפי שנקבעה, בחינת פרופיל הסיכונים בפועל לרבות ברמת הקבוצה ובחינת התהליכים והפעולות שעל הבנק לקיים, על-מנת שימלא אחר כל ההוראות הרגולטוריות הנוגעות לניהול הסיכונים.

ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים - ייעודה לסייע למליאת הדירקטוריון בהתוויות מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק, לרבות קביעת מסגרות הסיכון בתחומי הפעילות השונים, בחינת פרופיל הסיכונים של הבנק, קיום בקרה אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים כפי שנקבעה ובחינת התהליכים והפעולות שעל הבנק לקיים, על-מנת שימלא אחר כל ההוראות הרגולטוריות הנוגעות לניהול הסיכונים. הוועדה לניהול ובקרת סיכונים של הדירקטוריון ומליאת הדירקטוריון מקבלות דיווח על הסיכונים וביצוע המדיניות שאושרה, לפחות אחת לרבעון.

תת הוועדה לניהול סיכונים ארצות-הברית - ייעודה פיקוח על מדיניות ניהול הסיכונים בפעילות הבנק בארצות-הברית. תת הוועדה בוחנת את מדיניות ניהול הסיכונים של פעילות הבנק בארצות-הברית ומוודאת שפעילות הבנק בארצות-הברית מתבצעת במסגרת מדיניות ניהול הסיכונים שנקבעה.

ועדות דירקטוריון נוספות עוסקות בנושאים הקשורים לניהול הסיכונים. יצינו בעיקר: ועדת הביקורת, ועדת המעקב אחר יישום ההסדרים עם הרשויות האמריקאיות והוועדה לממשל תאגידי ומחזיקי עניין.

הנהלת הבנק, לרבות הנהלת החטיבות, אחראית לגיבוש, הטמעה ויישום של מסגרת ניהול הסיכונים בקבוצה, ישירות או באמצעות הצוותים הפועלים מטעמה. עיקר תפקידי הנהלה בנושא ניהול הסיכונים:

- עיצוב מדיניות ניהול סיכונים עקבית עם מסגרת תיאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון, לרבות מסגרות סיכון בתחומי הפעילות השונים ובמקדי הסיכון העיקריים, והגשתה לאישור הדירקטוריון;
- מיסוד של נהלים ומסגרות סיכון התואמים למדיניות, שיטות עבודה נאותות לאמידת הסיכון ותהליכי קבלת החלטות מבוססי ניתוח תשואה/תועלת עסקית למול סיכון וקבלת דיווחים מתאימים תוך וידוא ציות ליעדי המדיניות לניהול הסיכונים;
- וידוא קיומו של תהליך פנימי להערכת ההון ולקביעת יעדי הון העולים בקנה אחד עם פרופיל הסיכונים של התאגיד ועם סביבת הבקרה שלו;
- וידוא קיומם של משאבים נאותים לניהול הסיכונים בבנק לרבות מסגרת בקרות פנימיות וקיום מערכות בקרה ודיווח עצמאיות, יעילות ומקיפות בדבר הסיכונים.

צוות הנהלה לניהול סיכונים וצוות בראשות המנכ"ל - אחראי לעיצוב המדיניות לניהול הסיכון בבנק, מסגרות הסיכון ונהלי הדיווח והבקרה, וכן על בחינת פרופיל הסיכון הכולל של הבנק וההשפעה ההדדית בין סוגי וגורמי הסיכון השונים.

צוותי הנהלה נוספים פועלים בתחומי הסיכון הייעודיים במסגרת המדיניות ובמגבלות הסיכון שנקבעו על-ידי הדירקטוריון וועדותיו. כמו-כן הוגדרו צוותים המתכנסים בהתקיים תנאים מסוימים ובהם צוות משברים פיננסיים וצוות חירום בנקאי.

מנהל הסיכונים הראשי (CRO) וחבר הנהלה האחראי על החטיבה לניהול סיכונים הינו ד"ר א. בכר. הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם.

חברי הנהלה העיקריים האחראים לניהול סיכונים האשראי הינם מנהל החטיבה העסקית מר צ. כהן, והממונה על החטיבה הקמעונאית הגב' ד. רביב. חבר הנהלה האחראי על ניהול סיכונים השוק, ההשקעה והנזילות הינו מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מר י. ענתבי.

הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי עורכת-דין י. אלמוג, היועצת המשפטית הראשית.

הסיכון הטכנולוגי, ובכללו סיכון הסייבר, מנוהל על-ידי הגב' א. בן זאב מנהלת חטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.

הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והסיכון הטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו.

החטיבה לניהול סיכונים - פעילויות החטיבה ותחומי אחריותה תואמים את האמור בהוראת ניהול בנקאי תקין 310. יעדיה העיקריים של החטיבה הם: הטמעת תרבות ניהול וניטור סיכונים מתקדמת בקבוצת הבנק, שתתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל במטרה להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון, הגדרת מדיניות ניהול סיכונים וציות ברמת הקבוצה, התואמת את מטרות הקבוצה ואת דרישות ועדת באזל והרגולציה הרלוונטית וכן בחינה וניטור של פרופיל הסיכונים הכולל בבנק והתאמתו לתאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון. לשם כך החטיבה מפתחת ומיישמת מתודולוגיות ומודלים כוללים וכמותיים להערכת סיכונים, המשמשים בין היתר לחישוב הון כלכלי.

החטיבה מוודאת את קיומם ואיכותם של התהליכים המרכזיים לניהול הסיכונים בקבוצה: זיהוי ואמידה של הסיכונים, קביעת מגבלות לקיבולת הסיכון ולתיאבון הסיכון, קביעת מנגנוני בקרה, ניטור הסיכונים ודיווח. החטיבה מובילה ומרכזת את תהליך ה ICAAP (תהליך פנימי שנתי להערכת כמות ההון הנדרשת בשם לב לסיכונים) ושותפה בניהול ההון. החטיבה מורכבת מארבע יחידות ובראשן מנהל החטיבה במעמד חבר הנהלה: (1) יחידת ניהול סיכונים אשראי (2) יחידת ניהול סיכונים תפעוליים וסיכונים שוק (3) יחידת קצין ציות ראשי ואכיפה בניירות-ערך ו- (4) יחידת אינטגרציית סיכונים.

ככלל, דוחי החטיבה לניהול סיכונים המוגשים לדיון בוועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים מוגשים גם למליאה כדיווח בכתב או לדיון, לפי העניין. בהתאם למדיניות הבנק, מערך הדיווח על הסיכונים נקבע באופן שיאפשר תקשורת אפקטיבית הן לרוחב הקבוצה והן במעלה שרשרת הניהול. מטרת הדיווחים הינה הצפת סוגיות טעונות או חולשות בעלות פוטנציאל לסיכון והם מתבצעים הן ברמה הפרטנית והן ברמה הצבורה כלפי מעלה של כלל הקבוצה. מערך הדיווחים כולל הצגה של חולשות או מגבלות באומדני הסיכון, וכן הנחות משמעותיות שהאומדנים מבוססים עליהן וכולל דיווחים שוטפים ודיווחי אד-הוק על-פי הצורך.

כמו-כן מפעילה החטיבה לניהול סיכונים מספר צוותים בראשות מנהל הסיכונים הראשי:

צוות הנהלה היגוי מדיניות אשראי - הצוות מגבש את מדיניות האשראי של הבנק.

צוות הנהלה בקרת אשראי - הצוות דן בדוחות בקרת אשראי שנערכו ללוויים הגדולים בבנק הפועלים ולמדגמים מבוססי סיכון על כלל תיק האשראי של הבנק ובוחן את מהימנות דירוג האשראי, נאותות הסיווג וההפרשות בקבוצה.

צוות הנהלה לטיפול בסיווג חובות וקביעת הפרשה להפסדי אשראי - הצוות עוסק בגיבוש המתודולוגיה להפרשה קבוצתית, גיבוש מדיניות ביצוע סיווגים והפרשות פרטניות, סיווג אשראי וקביעת הפרשות פרטניות להפסדי אשראי בכפוף למדרג הסמכויות.

צוות ניהול סיכון מודל - הצוות מגבש את המסגרת לממשל סיכון מודל, מנהל את סיכון המודל במסגרת תאבון הסיכון ומוודא הלימה עם מדיניות וממשל מודלים. הצוות מתקף מודלים המנוהלים הן בקו ראשון והן בקו שני.

צוותים נוספים כוללים צוות תיעודף השקעות רגולטוריות, צוות הנהלה לניהול הסיכון הציוני-משפטי, Risk Management Committee - New York.

להרחבה בנושא ניהול הסיכונים ראה פירוטים נוספים בפרק זה [וב"דוח על הסיכונים"](#).

3.1.2. תיאבון סיכון

תיאבון הסיכון הינו כלי מרכזי המאפשר לקשר בין אסטרטגיית הארגון, הקצאת ההון וניהול הסיכונים. הדירקטוריון קובע את מסגרת תיאבון הסיכון בשים לב להמלצת המנכ"ל, מנהל הסיכונים הראשי (CRO) והממונה על החטיבה הפיננסית (CFO). תיאבון הסיכון מתורגם למטרות ולמגבלות לקווי העסקים. מסגרת תיאבון הסיכון כוללת מדיניות, תהליכים, בקורות, ומערכות שבעזרתן התיאבון לסיכון מיושם, מתוקשר ומפוקח. מסגרת תיאבון הסיכון כוללת הצהרת תיאבון וקיבולת לסיכון, מגבלות סיכון וקווי מתאר של תחומי האחריות של אלה האחראים על היישום והבקרה של מסגרת תיאבון הסיכון. מסגרת תיאבון הסיכון מתייחסת לסיכונים המהותיים לבנק וקובעת את פרופיל הסיכון ביחס לאסטרטגיה העסקית של הבנק ולקיבולת הסיכון של הבנק. מסגרת תיאבון סיכון יעילה מספקת מסגרת משותפת ואמצעים להנהלה הבכירה ולדירקטוריון כדי לתקשר, להבין ולהעריך את רמת הסיכון שהם מוכנים לקבל. המסגרת מגדירה במפורש את הגבולות שבתחומם מצופה מהנהלה לפעול על מנת ליישם את האסטרטגיה העסקית של הבנק. המסגרת כוללת את המרכיבים העיקריים הבאים:

הצהרת תיאבון הסיכון: ניסוח בכתב של היקף וסוגי הסיכון המצרפי שהבנק מעוניין לשאת על מנת להשיג את היעדים העסקיים שלו ובכללם: קיום דוחות הולמים, כמו גם מדדים כמותיים ביחס לרווחים, הון, מדדי סיכון, נזילות ואמצעים רלוונטיים אחרים על-פי הצורך.

קיבולת הסיכון: רמת הסיכון המקסימלית שהבנק יכול לשאת, ללא הפרת מגבלות הון הרלוונטיות לתרחיש קיצון, לרבות מנקודת מבטם של בעלי מניות והלקוחות. עמידה בקיבולת הסיכון תיבחן בין היתר באמצעות ביצוע תרחישי קיצון שמטרתם לאמוד פגיעה ברווח הבנק ורמת הלימות הון של הבנק, וזאת כתוצאה מקורות תרחיש קיצון.

תיאבון סיכון: הסיכון המרבי המצרפי הכולל שהתאגיד הבנקאי יהיה מוכן לשאת, בתוך קיבולת הסיכון שהוגדרה, על מנת להשיג את היעדים העסקיים על-פי התוכנית האסטרטגית תחת אילוצים שונים (כגון מקורות הון ונזילות, דרישות רגולטוריות, מאפייני סיכון/תשואה וכדומה). מגבלות סיכון: מדדים כמותיים המבוססים על הנחות צופות פני עתיד אשר נותנים ביטוי מעשי להצהרת תיאבון הסיכון המצרפי של הבנק.

3.1.3. תרחישי קיצון

על מנת להבין את ההשלכות האפשריות של זעזועים שונים על האיתנות הפיננסית של הבנק, הן בהינתן מאזן קיים והן בהתממשות תוכניות העבודה וכוונות עסקיות אחרות, מתקיים תהליך של בחינת תרחישי קיצון. בבנק נבחנים לשם כך תרחישים משלושה סוגים: תרחישים מערכתיים כוללים המבוצעים על כלל קבוצת הבנק, תרחישים הפוכים ותרחישי גורם בודד (Single Factor) מבוצעים ברמת ענף/עסקה/לווה/תיק וזאת במקרים מסוימים ועל-פי ספים שהוגדרו מראש. הבנק מתאים את מגוון התרחישים והמאפיינים שלהם להתפתחויות פיננסיות, פוליטיות וסביבתיות בארץ ובעולם. מעבר לכך הבנק מיישם את ההנחיות של בנק ישראל ומפעיל מבחן קיצון אחיד המוגדר על-ידי הפיקוח על הבנקים, כאשר נדרש לכך. מטרות של ניתוח תרחישי הקיצון:

- זיהוי ריכוזי סיכון וחולשות אפשריות בתיק הבנק;
 - בחינת השפעת החלטות אסטרטגיות של הבנק;
 - שילוב בתהליך התכנון ובחינת השלכות התוכנית העסקית על החשיפות הפוטנציאליות;
 - בחינת האיתנות הפיננסית של הבנק והערכת הנזק הפוטנציאלי העלול להיגרם בהתרחש אירועי קיצון מסוגים שונים;
 - ניתוח של רגישות הבנק לזעזועים/אירועים חריגים אך אפשריים;
 - הערכת המהותיות של הסיכונים השונים;
 - בחינת עמידת הבנק בתאבון ובקיבולת הסיכון ופריטת תאבון הסיכון לרמת החסיבות;
 - תמיכה בחסיבות העסקיות בהבנת מפת הסיכונים של תחומי הפעילות והסקטורים השונים;
 - תמיכה בתהליך ה-ICAAP ובגיבוש תוכניות מגירה למזעור הפגיעה של אירועי קיצון.
- חלק מהתרחישים נבחנים בתדירות יומית וחלקם האחר בתדירות שבועית/חודשית/רבעונית/שנתית, לפי העניין. ההנחות, המתודולוגיה והתוצאות ידונות ומאושרות בצוות תרחישי קיצון וריכוזי סיכון וכן בישיבות הנהלה ועדות הדירקטוריון.

ניהול ההון מביא בחשבון את תוצאותיהם של תרחישי קיצון שונים, וזאת מכמה היבטים: ראשית, יעד ההון והתוכנית העסקית של הבנק נקבע בהתחשב בקיבולת הסיכון, אשר מגדירה את הלימות ההון המינימלית שהבנק מוכן להגיע אליה בהתרחש מצב קיצון. שנית, תכנון ההון כולל תוכניות מגירה אשר הבנק יכול להוציא לפועל בקרות תרחיש קיצון על מנת להביא לשיפור בהלימות ההון שלו. תרחישי הקיצון נבחנים עבור כל אחת משנות התכנון, בהינתן יעדי ההון ויחס ההון הצפוי, על מנת לוודא שתכנון ההון מבטיח עמידה בקיבולת הסיכון לאורך כל שנות התכנון. כמו-כן, בוחן הבנק את השפעת תרחיש לחץ מתון שעיקרו שינויים בשווקים הפיננסיים ובכללם: שינוי ריבית, מרווחים, שערי חליפין ועוד על יחס הלימות ההון, במטרה למדוד ולהגביל את פוטנציאל שחיקת יחס הלימות ההון. בניהול הנזילות הבנק בוחן תרחישי נזילות פנימיים ורגולטוריים.

3.2. סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי. תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רוחיות הקבוצה.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:

- **אשראי מאזני** - התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי הוגן חיובי) של נגזרים ומכשירים פיננסיים.
 - **אשראי חוץ-מאזני** - התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים.
- סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים מוגדר כסיכון צד נגדי, שהינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. למידע על סיכון אשראי צד נגדי ואופן ניהולו ראה **"דוח על הסיכונים"**.
- סיכון נוסף הנובע מתיק חשיפות אשראי הינו סיכון ריכוזיות. סיכון ריכוזיות נובע מפיזור לא אופטימאלי של סיכונים ספציפיים בתיק האשראי, דהיינו כאשר תיק האשראי אינו מפוזר דיו בין גורמי הסיכון השונים. לדוגמא: כאשר תיק האשראי מורכב מכמות קטנה של לוויים (ריכוזיות לווה) או חשוף במידה גבוהה לענף מסוים (ריכוזיות ענפית).

השפעת משבר התפשטות נגיף הקורונה

התפשטות הנגיף כמו גם צעדי הממשלות בישראל ובעולם להתמודדות עמו, יצרו פגיעה משמעותית בפעילות העסקית בארץ ובעולם המקיפה את מרבית ענפי המשק, אם כי קיימים תחומים בהם הפגיעה מובהקת וברורה כגון תעופה, תיירות, מסחר בקניונים, הסעדה, ארועים וביילוי ופנאי. היכולת להתמודד עם הפגיעה הכלכלית תלויה בגורמים רבים אשר אינם ברורים מספיק בשלב זה ואשר כוללים את מהירות החזרה לשגרה בענפים השונים, יכולת העסקים ומשקי הבית להתמודד עם המשבר באמצעות שינוי תהליכים ומציאת פתרונות חליפיים, תמיכת הממשלה, התאוששות המסחר העולמי ועוד גורמים נוספים. יוצאים מהכלל תחומים בהם הביקוש עלה והתנאים לא יצרו פגיעה מהותית עסקית. בעקבות המשבר, גדל באופן חד שיעור מבקשי התעסוקה והשלכות המשבר מייצרות גם בקרב משקי הבית אי ודאות כלכלית משמעותית.

הבנק פועל לתמוך בלקוחותיו בתקופת המשבר תוך התחשבות בהשפעות המשבר על סיכון האשראי ולצורך כך ביצע מספר צעדים המפורטים בפרק 2.1.3 לעיל.

במסגרת היערכות הבנק לתוצאות משבר הקורונה, ובמטרה להעריך את השפעותיו האפשריות, נבחנו תרחישים פנימיים שונים להתפתחות שורה של פרמטרים כלכליים, ואלו משמשים את הבנק לאמידת ההשפעות על הבנק ובפרט, הבנק בוחן את השלכות המשבר הפוטנציאליות על תיק האשראי וזאת גם ככלי תומך לבחינת נאותות הפסדי האשראי. יודגש כי תרחישים כאמור מבוצעים בגישות שונות הנהוגות בכל בנק והתלויות באופן ניהול הסיכונים של כל תאגיד בנקאי ובגישתו הפנימית ולפיכך יתכנו הערכות שונות, לעיתים אף באופן מהותי בין התאגידים הבנקאים השונים בהתאם לתרחישים השונים שערך כל תאגיד בנקאי לפי גישתו ואומדנים שונים בין התאגידים הבנקאיים גם בהינתן אותו מערך הנחות. בתרחיש הייחוס אשר שימש את הבנק לאתגור יתרת ההפרשה הקבוצתית הניח הבנק כי הפעילות הכלכלית לא תשוב לסדרה לפחות עד רבעון 2021 2. לאחר שבשנת 2020 התוצר התכווץ ב-2.4%, בשנת 2021 נרשמת התאוששות הדרגתית בצמיחה וזו מסתכמת בשיעור שנתי של 3.5%.

שיעור האבטלה (הגדרה רחבה הכוללת חל"ת) יעמוד על 14% ברבעון הראשון של 2021, וירד לרמה של 10% במחצית השנייה של שנת 2021. מחירי הדיור יעלו באופן מתון בשנת 2021. ריבית בנק ישראל בתרחיש האמור נותרת ברמה של 0.1% בארבעת הרבעונים הבאים. יתרת ההפרשה הקבוצתית, אשר מסתכמת לתאריך הדוחות הכספיים בכ-5.4 מיליארד ש"ח מהווה "כרית ביטחון" אל מול התממשות אפשרית בעתיד של הפסדי האשראי הפרטניים ובמחיקות האוטומטיות, קרי: הכרה בהפסדי אשראי גבוהים יותר על-ידי הגדלת יתרת ההפרשה הקבוצתית אל מול התממשות עתידית אפשרית של הפסדים פרטניים ומחיקות אוטומטיות. בהתאם לתרחיש שערך הבנק ככל שיתממש נתוני התרחיש וככל שהשפעת נתוני התרחיש על איכות התיק תהיה על-פי המודלים וההנחות שנקטו, רמת הפסדי האשראי האפשריים של הבנק בשנה הקרובה עשויה בהסתברות שאינה זניחה, לקטון ב-0.5 מיליארד ש"ח או לגדול ב-0.6 מיליארד ש"ח ביחס להוצאה להפסדי אשראי החזיה בשנה הקרובה בתרחיש הייחוס.

יודגש כי נוכח אי הוודאות הרבה השוררת שבאה לידי ביטוי בתנודתיות הפרמטרים הכלכליים המשמשים בחישוב ולאור הקושי הקיים בזיהוי מלא של הפסדי האשראי, בין היתר נוכח דחיית התשלומים ללוויים כפי שתואר לעיל, חיזוי הפסדי אשראי בעיצומו של המשבר הינו תוצאה של הנחות והערכות אשר בשלב זה קשה עד מאוד לקבוע את סבירותן. בכלל זה יש משמעות להיקף דחיות התשלומים בגין משבר הקורונה ובחינת מידת חזרת הלוויים ללוח התשלומים המקורי לאחר סיום דחיות התשלומים כאמור.

הפרמטרים העיקריים הנכללים בתרחיש ואשר להערכת הבנק ישפיעו על גובה הפסדי האשראי הצפויים ואשר לגביהם קיימת אי ודאות משמעותית הינם שיעור האבטלה ושיעור צמיחת התוצר.

צעדי הממשלה בהמשך הדרך משפיעים אף הם על הערכת הפסדי האשראי הצפויים וככל שיינתן סיוע ממשלתי לעסקים ולפרטיים צפוי קיטון נוסף בהפסדי האשראי. הערכות ותרחישים אלו מתעדכנים באופן שוטף בהתאם לתחזיות השונות, לתוכניות הכלכליות של הממשלה ולאירועים בארץ ובעולם. מאחר שהשינוי בהפרשה להפסדי אשראי נובע בעיקרו כתוצאה מהגדלת ההפרשה הקבוצתית כדי לבטא תחזית לגידול עתידי בהפסדי האשראי, השינוי אינו ניכר באופן משמעותי ביחס למדדים לאיכות תיק האשראי אשר מושפעים בעיקר ממצב התיק הנוכחי, פרט לגידול מסוים בשיעור החוב הבעייתי ויכול שהדבר נובע גם מדחיות תשלומים ללווים ותמיכה ממשלתית כפי שתואר לעיל.

כפי שתואר לעיל, בשל אי הוודאות הרבה השוררת בשלב זה לא ניתן להעריך את מלוא השפעות המשבר והיקפן על הבנק, יודגש כי הנחות שונות היו יכולות להביא לתוצאות שונות אף באופן מהותי מאילו המתוארות לעיל וכמו-כן עשויות להביא לתוצאות שונות בין התאגידים הבנקאים השונים. הערכות הבנק בדבר השלכות אפשריות של התפשטות נגיף הקורונה והשפעתו על השווקים הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בפרק 1.1 לעיל, הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור לעיל.

3.2.1. ניהול סיכוני האשראי

מטרת ניהול סיכוני אשראי לאפשר ולוודא שהקבוצה פועלת על-פי המדיניות והיעדים האסטרטגים שנקבעו, ובמסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר בתחום האשראי, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי.

מדיניות הבנק בניהול סיכוני האשראי מתבססת על פיזור תיק האשראי וניהול סיכונים מבוזר. פיזור הסיכונים מתבטא בפיזור תיק האשראי בבנק בין ענפי המשק השונים, מספר רב של לוויים, מגזרי הצמדה שונים ואזורים גיאוגרפיים שונים בחו"ל. מדיניות פיזור הסיכונים בין ענפי המשק מושתתת על הערכת ההתפתחויות הצפויות במגזרי המשק השונים. לשם כך נערכים סקרים ענפיים וסקרי היתכנות כלכליים, אשר מטרתם להעריך את הסיכון ואת הפוטנציאל העסקי בפעילות במגזרי המשק השונים, ועל-פיהם נקבעים היעדים העסקיים של הבנק.

מערכת ניהול האשראי מנטרת את חשיפת האשראי של הלקוחות, ומערכות בקרת האשראי מזהות, מנטרות ומדווחות לגורם המטפל ולמנהלים על תסמינים שליליים אצל לוויים.

ניהול סיכוני האשראי מתבסס על עקרונות ובהם:

- אי תלות** - עיקרון ה"אי תלות" מהווה נדבך מהותי בממשל תאגידי נכון למניעת ניגודי עניינים ויצירת מערך של בלמים ואיזונים. מטרתו להבטיח כי המידע הקשור לסיכונים המדווח לגורמים מנהלים, ובפרט להנהלה הבכירה ולדירקטוריון, אכן אובייקטיבי באופיו ואינו מושפע משיקולים אחרים ובפרט של הצלחה עסקית ותגמול בגינה.
- מדרג סמכויות** - בבנק קיים מדרג של סמכויות המתווה היררכיה של אישורי אשראי על-פי רמת האובליגו ללווה/קבוצה, דירוג סיכון וסיווג בעייתי ומאפשר בקרה על תהליך אישור עסקאות אשראי חדשות. מדרג הסמכויות מגדיר את ספי אישור האשראי האישיים וכן את ספי המעבר לאישורי צוותים ואת הרכב הצוותים.
- ראייה כוללת של הלקוח/קבוצה** - ניהול קבוצות סיכון המאגדות מספר לוויים הקשורים מבחינת הסיכון כדוגמת חברה וחברות הבנות שלה, זוג נשוי וכדומה. פעילות לקוחות וקבוצות מנוהלת על-ידי מנהל לקוחות אשר אחראי לכלל הפעילות של הלווה/קבוצה. מערכות המידע מספקות באופן שוטף למנהל הלקוחות וצוותו ראייה כוללת של פעילות הלקוח/קבוצה כולל רמת סיכון האשראי ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.
- מדיניות ונהלי אשראי** - דירקטוריון הבנק קובע מדיניות אשראי אשר נבדקת ומעודכנת באופן שוטף על-פי השינויים בשווקים הפיננסיים ובמשק. המדיניות כוללת מגבלות שונות על תיק האשראי בהתאם לתיאבון הסיכון של הבנק, ובכלל זה, מגבלות חשיפה לפי ענפי משק, מדינות/מוסדות פיננסיים, כפונקציה של רמת הסיכון שהבנק מעריך. כמו-כן, נקבעות מגבלות חשיפה מירבית ללווה בודד, על-פי דירוג האשראי שניתן ללקוח, המשקף את רמת הסיכון שלו ומגבלה מירבית לקבוצת לוויים.
- מדיניות האשראי כוללת את מדיניות ניהול סיכון האשראי של התאגיד והיא מסדירה ומגדירה את הכללים החלים על כל הגורמים בבנק העוסקים בסיכון אשראי ומכוונת לשרת את המטרות העסקיות של בנק הפועלים בהתאם למדיניות הסיכון, תיאבון הסיכון של הבנק ובהתאם להוראות הרגולטוריות.
- מסמכי מדיניות האשראי מתווים את המימדים הרלוונטיים לכל חטיבה (סוג לקוח, ענף משק, מטרות ההלוואה וכדומה) תוך התייחסות לרמת הסיכון.
- ביצוע הפעילות העסקית על-פי ההנחיות במדיניות האשראי, מאפשר ניהול מושכל של האשראי וחשיפות האשראי ומשמש ככלי לניהול סיכוני האשראי.
- המדיניות ונהלי האשראי מחייבים את כל העוסקים באשראי בבנק: המדיניות מפרטת את העקרונות והשיקולים בעת מתן אשראי, הסמכויות למתן אשראי, איסורים ומגבלות למתן אשראי ונהלים מגדירים את דרכי הפעולה ועקרונות הבנק בנושא אשראי וביטחונות. החטיבה לניהול סיכונים אחראית על המדיניות הכלל בנקאית וכן אחראית על גיבוש וריכוז המדיניות של החטיבות העסקיות.
- בקורות וזיהוי הסיכון** - תהליך הבקרה והזיהוי של סיכוני האשראי מבוצע על-ידי שלושת מעגלי הבקרה. בקורות מתבצעות מרמת האשראי הבודד ועד רמת התיק במעגל הבקרה הראשון ובמעגל הבקרה השני לפי ספי מהותיות. היחידה לניהול סיכוני אשראי מובילה ומרכזת דיווח להנהלת הבנק ולדירקטוריון על מגמות ושינויים בתיק האשראי לרבות רמת סיכון האשראי בתיק, עמידה במגבלות, אירועים מיוחדים, ניתוח ריכוזיות ותרחישי קיצון והצגת מדדי סיכון כלליים בארץ ובעולם.
- במעגל השלישי אחראית הביקורת הפנימית, בין היתר, על סקירת היישום והאפקטיביות של נהלים לניהול סיכונים ומתודולוגיות להערכת סיכונים, כולל יישום מדיניות ניהול ובקרת סיכונים בבנק.

זיהוי סיכון האשראי במוצרים קיימים מתבסס על תהליכי ניהול הסיכון, המדידה והבקרה ברמות השונות. עבור מוצרים חדשים זיהוי הסיכון נסמך על מדיניות מוצר חדש המפרטת את התהליכים אותם יש לבצע לגבי כל מוצר חדש בבנק כדי לזהות את מכלול הסיכונים הכרוכים במוצר, להעריך את גודל ומהותיות הסיכון ולתת מענה למדידה, בקרה וגידור הסיכון.

כדי לזהות ריכוזי סיכון ולבחון השלכות אפשריות של זעזועים שונים (פיננסיים, פוליטיים ועוד) על האיתנות הפיננסית של הבנק, מוגדר תהליך רבעוני ושנתי הכולל הגדרה, בחינה ודיווח תוצאות תרחישי קיצון, ומיפוי ההשלכות על הרווח ועל הלימות ההון.

- **כימות ומדידת סיכון האשראי מבוזעים במספר רמות** - רמת הלווה הבודד, קבוצות לווים בהתאם לתחומי פעילות, ענפי משק, מגזרי לווים, מוצרים וברמת התיק הכולל של הבנק והקבוצה. עבור כל תחום פעילות וסוג אשראי פותחו ויושמו תהליכי כימות ומדידת סיכון וקביעת דירוג הלווה והאשראי. התהליכים משלבים הערכות מומחים בתחום האשראי, תהליכי קבלת החלטות ומודלים סטטיסטיים מתקדמים.
- **זיהוי וטיפול בלווים בקשיים** - בבנק קיימים תהליכים לזיהוי ולטיפול בלווים, אשר להערכת הבנק קיים חשש שלא יעמדו בהתחייבויותיהם מול הבנק. מחלקות ניתוח אשראי ובקרת אשראי בחטיבה לניהול סיכונים בוחנות במסגרת חוות הדעת שהן מכינות האם נדרש להכליל את הלקוח הספציפי ברשימות הלקוחות בפיקוח של הבנק, האם דרוג הלקוח מחייב סיווג והאם נדרשת הפרשה להפסדי אשראי. לקוחות שהוצפו לפיקוח נידונים במסגרת תהליך נאותות הסיווג הרבעוני. לגבי לווים אלו מתקיימים מעקב ובקרה הדוקים יותר והבנק פועל לצמצום החשיפה מולם, וזאת, בדרך של פירעון האשראי ממקורותיהם של הלווים ו/או קבלת ביטחונות נוספים. במקרים מסוימים מועבר הטיפול בלקוחות לאגף המתמחה בליווי ושיקום לווים, או ליחידות גבייה. בנוסף על כך, הבנק בוחן באופן שוטף את רמת סיכון האשראי בתיקי הלווים, על בסיס הנחות שמרניות, מסווג את האשראי הבעייתי בהתאם להוראות בנק ישראל (פגום, נחות והשגחה מיוחדת) ורושם הפרשה נאותה להפסדי אשראי בגין כלל סיכון האשראי בבנק.
- **אחידות הדרכה והכשרה** - העוסקים בתחום האשראי עוברים הכשרות והדרכות בתחום האשראי, סחר חוץ ומשכנתאות. הדרכות אלו מקנות הכשרה אחידה לעוסקים בתחום תוך מתן כלים מקצועיים ולימוד מדיניות ועקרונות הבנק בתחום האשראי. הפקות לקחים מאירועים שונים באשראי מבוזעות ביחידות השונות ומתוקשרות לגורמים הרלוונטיים, בהתאם לנוהלי הבנק.
- **גידור והפחתת סיכון** - הבנק מנהל את הביטחונות לאשראי באמצעות מערכת ביטחונות הכוללת מקדמי ביטחון (מ.ב.) שמרניים יחסית למקדמי הביטחון הנדרשים לפי הוראות באזל, המפחיתים את שווי הביטחון בהתאם לסיכון לירידת-ערך ומימוש מהיר. יש לציין כי השימוש בביטחונות לצורך הפחתת דרישת ההון הרגולטורית בנדבך 1 הינו מועט ושמרני ביחס למותר על-פי הרגולטור. במובן זה, דרישת ההון לפי נדבך 1 כבר מגלמת הפחתה לאפס של חלק ניכר מן הביטחונות שעומדים כנגד חשיפות. במקביל, ניתוח הרכב תיק הביטחונות של הבנק מראה, כי קיים פיזור רב בין הביטחונות גם בתוך קבוצות כגון ביטחונות מסוג נדל"ן ומסוג ניירות-ערך. פיזור זה מפחית את הסיביות לירידת-ערך גורפת בשווי הביטחונות. בנוסף לפיזור הרב בביטחונות אלו מיישם הבנק מקדמי ביטחונות אשר מפחיתים את שווי הביטחונות באופן שמרני.

למידע נוסף על סיכון האשראי ואופן ניהולו ראה ["דוח על הסיכונים"](#).

3.2.2. ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם משבר התפשטות נגיף הקורונה

לנוכח התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלווים, ומתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לפעול לייצוב לווים שלא עומדים או עשויים לא לעמוד במחויבויות התשלום החוזיות שלהם עקב נגיף הקורונה, פרסם בנק ישראל דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים. בהתאם לחוזר נקבע כי שינויים בתנאי הלוואות לא גורמים באופן אוטומטי לסיווג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש, כאשר בשל משבר התפשטות נגיף הקורונה מבוזעים שינויים לזמן קצר בתשלומים ללווים אשר לא היו בפיגור קודם לכן. עוד נקבע כי, לווה נחשב לווה שאינו בפיגור אם הוא נמצא בפיגור של פחות מ-30 ימים במועד יישום השינויים.

ייצוב לווים שאינם בפיגור בהלוואות הקיימות שלהם, אשר הם לווים תקינים הנתקלים בבעיות פיננסיות או תפעוליות בטווח הקצר כתוצאה ממשבר התפשטות נגיף הקורונה ככלל לא יחשב כארגון מחדש של חוב בעייתי, בפרט כאשר מתקיימים התנאים הבאים:

- השינוי בוצע בשל משבר התפשטות נגיף הקורונה
- הלווה לא היה בפיגור במועד שבו יושמו השינויים
- השינוי הוא לזמן קצר

לעניין קביעת מצב פיגור - חובות שלא היו לפני כן בפיגור וניתנה להם דחיה בשל משבר התפשטות נגיף הקורונה, לא יסווגו כחובות בפיגור בשל הדחייה. כאשר בוצעה דחיית תשלומים בחובות שהיו בפיגור לפני הדחייה, יש להקפיד את מצב הפיגור במשך תקופת דחיית התשלום למעט אם החוב סווג כפגום או אם הוא נמחק חשבונאית. ייתכן שאילולא הקפאת מניין ימי הפיגור ביחס לתשלומים שנדחו, כאמור לעיל, יתרת החובות בפיגור הייתה גבוהה יותר. דחיית התשלומים כאמור לעיל, לגבי הלוואות שלא היו בפיגור של 30 ימים או יותר במועד דחיית התשלומים, לא תחייב סיווג הלוואות כחוב בארגון מחדש של חוב בעייתי. לגבי הלוואות לדיור: ב-29 בספטמבר 2020 וב-11 באוקטובר 2020 ניתנו הנחיות נוספות בנוגע להלוואות לדיור שלא היו בפיגור, בשל אירוע נגיף הקורונה, ככלל הדחיה אינה מחייבת סיווג של הלוואות לדיור כחוב בארגון מחדש של חוב בעייתי, גם כאשר הדחייה המצטברת עולה על שישה חודשים.

לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ראה [ביאור ת1](#) בדוחות הכספיים.

הבנק העמיד לרשות לקוחותיו כלים, מוצרי אשראי ומוצרים נוספים להתמודדות עם המשבר. לפרטים נוספים ראה [פרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה"](#) בדוח ממשל תאגידי.

להלן פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים החל מחודש מרץ 2020, במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים כאמור לעיל. הנתונים מייצגים את יתרת החובות נכון למועד הדיווח לאחר פירעונות שבוצעו בחובות שתקופת דחיית התשלומים בגינם הסתיימה.

טבלה 1-3: פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים⁽¹⁾, במסגרת ההתמודדות עם משבר התפשטות נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי

חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון למועד הדיווח ⁽¹⁾	פירוט נוסף של יתרת החוב הרשומה של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים			פירוט נוסף של חובות שנמצאים בדחיית תשלומים, לפי משך תקופת דחיית התשלומים ⁽²⁾			פירוט נוסף של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון למועד הדיווח		יתרת חוב רשומה	מספר הלוואות	סכום התשלומים שנדחו	חובות בעייתיים			
	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים							
עסקים גדולים	31	502	129	66	1,046	33	469	544	513	-	31	502	129	66	1,046
עסקים בינוניים	44	133	67	91	746	125	392	613	569	-	44	133	67	91	746
עסקים קטנים וזעירים	480	212	539	13,403	2,534	5,881	1,129	911	2,322	1,842	-	480	212	539	13,403
אנשים פרטיים - ללא דיור	633	93	419	51,696	2,198	2,670	1,433	516	2,105	1,472	-	633	93	419	51,696
הלוואות לדיור	599	60	188	12,384	6,821	14,137	2,900	3,446	6,761	6,039	123	599	60	188	12,384
סך-הכל ישראל	1,787	1,000	1,342	77,640	13,345	26,404	5,620	5,734	12,345	10,435	123	1,787	1,000	1,342	77,640
פעילות בחו"ל	997	247	73	32	2,099	620	1,817	36	1,852	855	-	997	247	73	32
סך-הכל ליום 31.12.20	1,247⁽³⁾	2,784	1,415	77,672	15,444	27,024	7,437	5,770	14,197	11,290	123	2,784	1,415	77,672	15,444
סך-הכל ליום 30.9.20	1,506	1,998	103,193	21,371	30,920	21,968	8,459	10,073	19,865	17,033	141	2,691	1,506	1,998	103,193

(1) נכון ליום 31 בינואר 2021 הסתכמה יתרת האשראי בגינו נדחו תשלומים לסך של כ-11,226 מיליון ש"ח ויתרת התשלומים שנדחו בפועל הסתכמה לסך של כ-1,196 מיליון ש"ח.
 (2) תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת של דחיות שניתנו לחוב מתחילת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ואינה כוללת דחיות שלהן הלווה זכאי לפי כל דין.
 (3) מזה: חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית בסך 91 מיליון ש"ח.

אשראי בערבות מדינה

על רקע התפרצות נגיף הקורונה, החליטה המדינה על הקמת קרן הלוואות ייעודית שעיקרה סיוע לעסקים קטנים, בינוניים וגדולים שנקלעו לקשיי תזרים כתוצאה מהתפרצות הנגיף. תנאי הלוואות נקבעו על-ידי משרד האוצר והינם אחידים לכל סוגי הלוואות:

- ריבית: שנה ראשונה ריבית אפס (משולמת על-ידי המדינה לבנק), שנה שנייה ואילך, פריים+1.5%
- תקופה: עד 5 שנים, כולל תקופת גרייס עד 12 חודשים
- ביטחונות לקוח: עד 5% מגובה הלוואה המאושרת.
- סכום הלוואה:
- במסלול הכללי: 40% מהמחזור השנתי של הלקוח או 20 מיליון ש"ח, הנמוך מבניהם.
- במסלול המוגבר: 40% מהמחזור השנתי של הלקוח או 10 מיליון ש"ח, הנמוך מבניהם.

עד כה כ-77% מהאשראי בערבות מדינה ניתן לעסקים קטנים וזעירים וכ-23% נוספים לעסקים בינוניים וגדולים. הסיכון באשראי זה מגודר על-ידי המדינה על-פי השיעורים הבאים: עד 85% באשראי ספציפי, ולא יותר מ-15% לכלל התיק במסלול הכללי, ועד 95% באשראי ספציפי ולא יותר מ-60% לכלל התיק במסלול המוגבר שהושק ביום 21 ביוני 2020. המסלול המוגבר כולל עסקים שנפגעו באופן משמעותי מהתפשטות הקורונה ואשר הציגו ירידה משמעותית במחזור ההכנסות שלהם בשנת 2020 בהשוואה לשנה קודמת, ושהינם ללא יכולת תזרימית עצמאית להתמודד עם הנזקים התזרימיים.

טבלה 2-3: פרטים בדבר יתרת החוב הרשומה של אשראי בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה

ליום 30 בספטמבר 2020	ליום 31 בדצמבר 2020	
		במיליוני ש"ח
3,721	4,366	עסקים קטנים וזעירים
895	995	עסקים בינוניים
234	306	עסקים גדולים
4,850	5,667	סך-הכל

טבלה 3-3: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור⁽¹⁾

יתרה ליום 31.12.19				יתרה ליום 31.12.20				
סך-הכל	פרטי	דיוור	מסחרי	סך-הכל	פרטי	דיוור	מסחרי	
במיליוני ש"ח								
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי⁽¹⁾								
290,053	35,659	87,802	166,592	295,391	29,709	96,376	169,306	סיכון אשראי מאזני
140,452	21,009	7,259	112,184	156,262	21,068	7,685	127,509	סיכון אשראי חוץ-מאזני
430,505	56,668	95,061	278,776	451,653	50,777	104,061	296,815	סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי								
6,674	2,133	1,198	3,343	13,416	3,374	2,415	7,627	א. לא בעייתי - מאזני
9,158	906	702	7,550	10,630	807	653	9,170	ב. סך-הכל בעייתי ⁽²⁾
3,240	48	-	3,192	4,405	22	-	4,383	(1) השגחה מיוחדת
1,476	96	700	680	2,254	47	652	1,555	(2) נחות
4,442	762	2	3,678	3,971	738	1	3,232	(3) פגום
15,832	3,039	1,900	10,893	24,046	4,181	3,068	16,797	סך-הכל סיכון אשראי מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי
3,028	89	8	2,931	3,573	166	38	3,369	סיכון אשראי חוץ-מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי
18,860	3,128	1,908	13,824	27,619	4,347	3,106	20,166	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
913	93	699	121	728	45	652	31	מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾
449,365	59,796	96,969	292,600	479,272	55,124	107,167	316,981	סך-הכל סיכון אשראי כולל של הציבור
מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים								
3,867	378	2	3,487	3,208	313	1	2,894	א. חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית
34	-	-	34	33	-	-	33	ב. נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
3,901	378	2	3,521	3,241	313	1	2,927	סך-הכל נכסים שאינם מבצעים של הציבור

(1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(3) לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיוור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

כדי לשקף את השפעת המשבר ביצע הבנק תהליכי החמרת דירוגים פנימיים על בסיס הערכות למידת השפעת המשבר על סגמנטים שונים בשילוב עם פרמטרים נוספים. כתוצאה מכך ניכר גידול משמעותי ביתרות האשראי שאינו בדירוג ביצוע בנתוני 31 בדצמבר 2020 לעומת נתוני 31 בדצמבר 2019. תהליכי החמרת הדירוגים הפנימיים עודכנו, וצפויים להמשיך להתעדכן, בהתאם להערכות הבנק לגבי השלכות המשבר.

טבלה 4-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020		
מסחרי	פרטי	סך-הכל
במיליוני ש"ח		
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור		
4,442	764	3,678
יתרת חובות פגומים לתחילת השנה		
997	354	643
חובות שסווגו כפגומים במהלך התקופה		
(16)	(4)	(12)
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום		
(585)	(196)	(389)
חובות פגומים שנמחקו		
(878)	(179)	(699)
חובות פגומים שנפרעו		
3,960	739	3,221
יתרת חובות פגומים לסוף התקופה		
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש		
1,374	707	667
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה		
2,275	323	1,952
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה		
(348)	(174)	(174)
חובות בארגון מחדש שנמחקו		
(591)	(158)	(433)
חובות בארגון מחדש שחזרו לסיווג שאינו פגום או שנפרעו*		
2,710	698	2,012
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה		
תנועה ביתרת ההפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים		
1,408	136	1,272
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת השנה		
893	223	670
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הגדלת הפרשה		
(263)	(52)	(211)
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הקטנת הפרשה		
(657)	(135)	(522)
גביית חובות שנמחקו חשבונית בשנים קודמות		
(27)	36	(63)
נזקף לרווח והפסד - הפרשה להפסדי אשראי		
(585)	(196)	(389)
מחיקה חשבונית שבוצעה בתקופה		
657	135	522
גביית חובות שנמחקו חשבונית		
-	-	-
אחר		
1,453	111	1,342
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה		
(6)	-	(6)
* מזה: חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום בשל ארגון מחדש עוקב		

טבלה 4-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			
מסחרי	פרטי	סך-הכל	
במיליוני ש"ח			
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור			
2,015	706	2,721	יתרת חובות פגומים לתחילת השנה
2,632	446	3,078	חובות שסווגו כפגומים במהלך התקופה
(53)	(9)	(62)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום
(418)	(182)	(600)	חובות פגומים שנמחקו
(498)	(197)	(695)	חובות פגומים שנפרעו
3,678	764	4,442	יתרת חובות פגומים לסוף התקופה
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש			
676	624	1,300	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה
310	413	723	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה
(111)	(152)	(263)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(208)	(178)	(386)	חובות בארגון מחדש שחזרו לסיווג שאינו פגום או שנפרעו*
667	707	1,374	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה
תנועה ביתרת ההפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים			
408	163	571	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת השנה
1,387	232	1,619	הוצאות בגין הפסדי אשראי - הגדלת הפרשה
(105)	(74)	(179)	הוצאות בגין הפסדי אשראי - הקטנת הפרשה
(602)	(154)	(756)	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
680	4	684	נזקף לדוח רווח והפסד - הפרשה להפסדי אשראי
(418)	(182)	(600)	מחיקה חשבונאית שבוצעה בתקופה
602	154	756	גביית חובות שנמחקו חשבונאית
-	(3)	(3)	אחר
1,272	136	1,408	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה
(36)	-	(36)	* מזה: חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום בשל ארגון מחדש עוקב

טבלה 5-3: מדדי סיכון אשראי

ליום		
31.12.19	31.12.20	
1.49%	1.29%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור*
0.31%	0.24%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור*
1.58%	2.00%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור*
1.27%	1.75%	שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור**
105.97%	155.18%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום
87.90%	131.08%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר*
2.42%	2.55%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור*
0.44%	0.64%	שיעור ההוצאה להפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.12%	0.09%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
7.48%	4.28%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

* לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.
 ** כולל הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים.

ניתוח איכות התיק

- בשנת 2020 נרשמה עלייה (החמרה) במדדים הבאים לעומת סוף 2019:
- שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור.
 - שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור.
 - שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור.
 - שיעור ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור. בתקופה זו נרשמה ירידה (שיפור) במדדים הבאים:
 - שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור.
 - שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור.
 - שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור.

המדד העיקרי המעיד על החמרה באיכות התיק שאינו כתוצאה מהגידול בהפרשה הקבוצתית הינו גידול מסוים בשיעור החוב הבעייתי. פרט למדד זה השפעת התפשטות נגיף הקורונה אינה ניכרת עדיין באופן מהותי באיכות התיק, אך השפעות המשבר עשויות להביא לגידול משמעותי בהפסדי האשראי בעתיד, אותן הביא הבנק לידי ביטוי באמצעות ההפרשה הקבוצתית. יצוין כי קיימת אי ודאות רבה לגבי השלכות המשבר וזאת בהתחשב בהמשך התמששותו בארץ ובחו"ל, הצלחת ואפקטיביות מבצע החיסונים והצלחת צעדי תמיכה ממשלתיים. לגבי מדדים נוספים המתייחסים לסיכון תיק האשראי של אנשים פרטיים בלבד ראה [טבלה 3-18 להלן](#).

טבלה 6-3: הרכב יתרת ההפרשה להפסדי אשראי

הפרשה להפסדי אשראי			
סך-הכל	על בסיס קבוצתי	על בסיס פרטני	
	לפי עומק פיגור אחר*		במיליוני ש"ח
הרכב יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2020:			
6,145	3,934	758	1,453
5	5	-	-
781	681	-	100
6,931	4,620	758	1,553
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2020			
הרכב יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2019:			
4,707	2,853	446	1,408
7	7	-	-
537	472	-	65
5,251	3,332	446	1,473

* לרבות הפרשה על בסיס קבוצתי בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

מדי רבעון מבוצע תהליך איתור של לקוחות בעלי פוטנציאל לבעייתיות לפי קריטריונים מוגדרים ונסקרים כל הלווים הכלולים ברשימת הפיקוח ו/או עם סיווג בעייתי. לגבי לקוחות אלו נבחנים נאותות הסיווג וההפרשה בגינם. במקרים בהם חל שינוי במצב הלקוח, חלו שינויים בביטחונות ו/או בוצעה גביה, מעודכן הסיווג בהתאם וללקוחות פגומים מעודכנת יתרת הסכום הניתן לגביה וההפרשה. יתרת ההפרשה להפסדי אשראי עלתה במהלך שנת 2020 ב-1,680 מיליון ש"ח, בעיקר בגין הפרשה על בסיס קבוצתי. שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור עלה ב-0.41% מסוף שנת 2019.

אופן קביעת שיעורי הפרשה קבוצתית

לגבי אשראי תקין או בעייתי שאינו פגום (נחות או השגחה מיוחדת), מחושבת "הפרשה קבוצתית" בהתאם לענף המשק אליו משויך הלקוח. לצורך חישוב ההפרשה הקבוצתית, הבנק קובע אחת לרבעון, לכל ענף משק שני שיעורי הפרשה (לסיכון אשראי בעייתי ולסיכון אשראי תקין), על-פי ניתוח של היסטוריית הפסדי האשראי, מחיקות חשבונאיות נטו, איכות תיק האשראי בענף וניתוח מגמות השוק, בהתאם להנחיות בנק ישראל. תהליך קביעת שיעורי ההפרשה הינו תלת שלבי, בהתאם להנחיות בנק ישראל, כדלקמן:

- חישוב ממוצע רב שנתי של שיעורי המחיקות - בטווח של שנים לאורך התקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2011 ומסתיימת ברבעון שקדם למועד הדיווח.
- ביצוע התאמה במידה והיו שינויים משמעותיים במהלך הרבעון האחרון.
- קביעת מקדמי ההתאמה. תפקידם של מקדמי ההתאמה - לתת ביטוי (בשיעורי ההפרשה הקבוצתית) לשינויים באיכות תיק האשראי בענף, למגמות מאקרו כלכליות, לשינויים בנהלי הבנק ומדיניות מתן אשראי. הבנק פיתח מודל מתקדם לקביעת מקדמי ההתאמה, בהתאם להנחיות בנק ישראל. המודל נותן ביטוי למגוון רחב של גורמי הסיכון הסביבתיים להם עשויה להיות השפעה על שיעור הפסדי האשראי של הבנק, ובין היתר הוא מתחשב, בזמן משבר הקורונה, בהיקף דחיות התשלומים שבוצעו בגין המשבר ובגורמים נוספים רלוונטיים למשבר. בהתאם להנחיות בנק ישראל, מקדם ההתאמה של החוב התקין המאזני בענף אשראי לפרטיים לא יפחת מ-0.75% ושיעור ההפרשה הקבוצתית בגין הלוואות לדויר לא יפחת מ-0.35% מיתרת הלוואות. בשנת 2020 בוצעו התאמות למקדמי ההתאמה האיכותיים בעיקר בגין השלכות משבר התפשטות נגיף הקורונה. לפרטים ראה [פרק 4 מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים](#) להלן.

3.2.3. מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק

טבלה 7-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק

ליום 31 בדצמבר 2020						
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתית ⁽⁶⁾	מזה: סיכון אשראי פגום (למעט נגזרים)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾						
במיליוני ש"ח						
תעשייה	32,186	30,904	826	331	43	358
בינוי ונדל"ן - בינוי	75,580	73,583	744	480	(46)	568
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	29,529	27,119	1,009	178	65	569
מסחר	38,483	35,866	1,305	456	282	966
שירותים פיננסיים	41,714	41,398	186	6	49	239
שירותים עסקיים אחרים	15,257	13,941	199	105	134	223
שירותים ציבוריים וקהילתיים	8,500	8,049	79	40	38	84
ענפים אחרים	42,545	37,249	3,986	1,726	410	1,663
סך-הכל מסחרי	283,794	268,109	8,334	3,322	975	4,670
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	106,659	103,585	627	1	314	752
אנשים פרטיים - אחר	54,909	50,568	808	740	447	1,023
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	445,362	422,262	9,769	4,063	1,736	6,445
סך-הכל בנקים בישראל	2,833	2,833	-	-	-	-
ממשלת ישראל	51,398	51,398	-	-	-	-
סך-הכל פעילות בישראל	499,593	476,493	9,769	4,063	1,736	6,445
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	33,910	29,391	2,469	562	210	481
בנקים וממשלות בחו"ל	38,156	37,504	-	-	(3)	5
סך-הכל פעילות בחו"ל	72,066	66,895	2,469	562	207	486
סך-הכל פעילות בישראל ובחו"ל	571,659	543,388	12,238	4,625	1,943	6,931

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 14,890,368,69,500,321,591 ו-165,310 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

טבלה 7-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019						
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום (למעט נגזרים)	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח						
333	33	26	405	915	29,736	31,029
523	(100)	(125)	603	951	65,812	67,577
402	(112)	13	305	1,214	23,390	24,702
806	120	157	539	953	33,746	35,380
200	(38)	19	30	138	38,001	38,346
148	50	65	112	130	12,775	13,297
57	15	21	22	70	7,403	7,582
1,243	42	768	1,858	3,621	38,004	42,600
3,712	10	944	3,874	7,992	248,867	260,513
443	9	31	2	696	94,590	96,480
785	297	193	760	904	56,420	59,540
4,940	316	1,168	4,636	9,592	399,877	416,533
-	-	-	-	-	2,905	2,905
-	-	-	-	-	41,585	41,585
4,940	316	1,168	4,636	9,592	444,367	461,023
303	36	109	661	1,294	30,628	32,832
8	-	(1)	-	-	41,733	41,733
311	36	108	661	1,294	72,361	74,565
5,251	352	1,276	5,297	10,886	516,728	535,588

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 148,572 ו-11,143, 471, 57,713, 317,689 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

3.2.4. בינוי ונדל"ן

ליום 31 בדצמבר 2020 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן הסתכם בכ-113 מיליארד ש"ח.

טבלה 3-8: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019			יתרה ליום 31 בדצמבר 2020			
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח						
6,050	2,484	3,566	6,435	2,637	3,798	בנייה למסחר ושירותים
520	99	421	449	95	354	בנייה לתעשייה
46,168	*28,208	17,960	50,213	*31,595	18,618	בנייה לדיור
27,811	4,945	22,866	32,159	6,486	25,673	נכסים מניבים
20,444	10,498	9,946	23,438	12,590	10,848	אחר
100,993	46,234	54,759	112,694	53,403	59,291	סך-הכל ענפי הבינוי והנדל"ן

* כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-3,098 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר (ליום 31.12.19: 3,589 מיליוני ש"ח).

ביום 7 בינואר 2021 פרסם בנק ישראל התאמות נוספות לנוהל בנקאי תקין 250 (הוראת שעה לצורך התמודדות עם משבר הקורונה) - במסגרתו ניתנה התייחסות גם לנוהל בנקאי תקין 315 - מגבלת חבות ענפית. במסגרת העדכון, הוגדר כי מגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן בניכוי חבויות לתשתיות לאומיות תעלה משיעור של 20% ל-22% מסך-כל חבויות הציבור ומגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן תעלה משיעור של 24% ל-26% מסך-כל חבויות הציבור. תוקף ההקלה הוארך עד תום 24 חודשים מיום 31 בדצמבר 2020, ובלבד שהשיעור לא יעלה על השיעור ביום 31 בדצמבר 2025 או שיעור המגבלה הענפית כקבוע בנוהל בנקאי תקין 315, הגבוה מבניהם.

3.2.5. חשיפת אשראי למדינות זרות

חשיפת אשראי למדינות זרות מבטאת את הסיכון שאירוע כלכלי, פוליטי או אירוע אחר במדינה זרה ישפיע באופן שלילי על יכולת החייבים לסוגיהם (ממשלה, בנקים ואחרים), לעמוד בהתחייבויותיהם כלפי קבוצת הבנק או יפגע בשווי נכסי הקבוצה, ובכלל זה, שפעולות שיינקטו על-ידי ממשלות זרות ימנעו את היכולת להמיר מטבע ו/או להעביר כספים אל מחוץ למדינה (Transfer Risk). ניהול סיכון החשיפה למדינות זרות בבנק מתבצע על-ידי בחינה פרטנית של הסיכונים הנובעים מהמדינות השונות, תוך הסתייעות בדירוגי המדינות של המדרגים הבינ"ל - S&P, Fitch, Moody's.

סך החשיפה למדינות זרות כולל את החשיפות המאזניות בגין יתרות חוב מאזניות בניכוי התחייבויות מקומיות, ניירות-ערך והשקעות אחרות המיוחסות למדינות שאינן ישראל. החשיפה המאזנית הותאמה על בסיס הסיכון הסופי, תוך התחשבות בחיזוקי אשראי הכוללים ערבויות, ביטחונות מוחשיים ונזילים, חוזי ביטוח, השתתפויות בסיכון ונגזרי אשראי.

הבנק מבצע בקרה ומעקב שוטפים אחרי המצב המקרו כלכלי של המדינות מולן קיימת פעילות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

להלן מידע בדבר סך-כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך:

טבלה 9-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 בדצמבר 2020				
חשיפה						
סך-הכל	חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾	מאזנית	סך-הכל	חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾	מאזנית	
במיליוני ש"ח						
המדינה						
29,457	6,557	22,900	26,594	6,496	20,098	ארצות-הברית
4,723	1,097	3,626	2,241	1,022	1,219	שוויץ
10,936	2,985	7,951	13,229	4,051	9,178	אנגליה
2,628	1,463	1,165	2,096	1,249	847	גרמניה
3,507	1,512	1,995	3,062	1,099	1,963	צרפת
12,893	1,689	11,204	12,316	2,411	9,905	אחרות
64,144	15,303	48,841	59,538	16,328	43,210	סך-כל החשיפות למדינות זרות
529	385	144	200	67	133	מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIGS: פורטוגל, איטליה, יוון וספרד
1,551	187	1,364	1,479	208	1,271	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
8	-	8	9	-	9	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות*

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

* רשימת המדינות עם בעיות נזילות מבוססת על מספר קריטריונים שנקבעו על-ידי הבנק. התפשטות נגיף הקורונה העלתה את פרמיות הסיכון בשווקים הפיננסיים, וזו בלטה בשווקים המתעוררים. בהתאם ובשל התפתחות בשוקי ההון ואחרים, נכללו בתקופת הדוח מדינות נוספות ברשימת המדינות עם בעיות נזילות ובכללן תורכיה, שהינה מדינת הפעילות של בנק פוזיטיף המוחזק על-ידי הבנק. יודגש כי הוספה של מדינות לרשימה לא בהכרח מייצגת הרעה שייחודית למדינה זו, וכמו-כן שיפור באותם אינדיקטורים יוביל בהתאם לעדכון הרשימה.

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

3.2.6. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

במסגרת הפעילות העסקית השוטפת, חשופה קבוצת הבנק לסיכון הנובע מחשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים.

סיכון זה מקורו במגוון הפעילויות המתקיימות עם המוסדות הפיננסיים, כגון: עסקות המתבצעות בחדרי העסקות של הבנק - הפקדת יתרות מטבע-חוץ ונגזרים, רכישת אגרות-חוב אשר הונפקו על-ידי אותם מוסדות, עסקות סחר חוץ, פעילות בשוק ההון וניהול חשבונות. החשיפה כלפי המוסדות הפיננסיים הזרים מושפעת הן מחוסנו הפיננסי של כל מוסד והן מהסיכון בסביבה הפוליטית והכלכלית שבה הוא פועל. יודגש, כי מרבית חשיפות האשראי של קבוצת הבנק היא כלפי מוסדות פיננסיים המצויים בשווקים מפותחים במערב אירופה ובצפון אמריקה בעלי דרוג השקעה ומעלה.

במהלך העסקים השוטף הבנק מקיים מעקב ובקרה שוטפים אחר התפתחויות שעשויות להשליך על יכולתם של המוסדות הפיננסיים איתם הוא מקיים פעילות לעמוד בהתחייבויותיהם, ובמקביל ננקטים אמצעים לשם מזעור סיכון האשראי.

טבלה 10-3: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 בדצמבר 2020				
סיכון אשכנזי ⁽³⁾	סיכון אשכנזי חוץ-מאזני ⁽²⁾	סיכון אשכנזי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשכנזי נוכחי כולל	סיכון אשכנזי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשכנזי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח						
דירוג אשכנזי חיצוני⁽⁵⁾						
6,981	2,949	4,032	4,209	2,026	2,183	AAA עד AA-
15,620	1,709	13,911	17,065	1,924	15,141	A+ עד A-
1,006	139	867	849	84	765	BBB+ עד BBB-
34	22	12	23	19	4	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	-	פחות מ-B-
386	74	312	202	43	159	ללא דירוג
24,027	4,893	19,134	22,348	4,096	18,252	סך-הכל חשיפות האשכנזי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים*
-	-	-	-	-	-	מזה: סיכון אשכנזי בעייתי ⁽⁴⁾
-	-	-	-	-	-	מזה: יתרת חובות פגומים
-	-	-	-	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשכנזי על בסיס פרטני
24,027	4,893	19,134	22,348	4,096	18,252	סך-הכל חשיפת אשכנזי למוסדות פיננסיים זרים לאחר ניכוי יתרת הפרשה להפסדי אשכנזי על בסיס פרטני
5	1	4	5	-	5	יתרת ההפרשה להפסדי אשכנזי על בסיס קבוצתי

* היתרות כוללות חשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים במדינות הבאות:
 ספרד - סך חשיפה של כ-73 מיליון ש"ח, מזה סך של 42 מיליון ש"ח בדירוג A-, סך של 12 מיליון ש"ח בדירוג BBB+ וסך של 19 מיליון ש"ח בדירוג BBB- (סך חשיפה בסוף שנת 2019 הייתה כ-163 מיליון ש"ח בדירוג A-).
 איטליה - סך חשיפה של כ-16 מיליון ש"ח, מזה סך של 15 מיליון ש"ח בדירוג BBB- והיתרה בסך של 1 מיליון ש"ח בדירוג BB (סך החשיפה בסוף שנת 2019 הייתה כ-83 מיליון ש"ח, מזה סך של 76 מיליון ש"ח בדירוג BBB והיתרה בסך של 7 מיליון ש"ח בדירוג BBB-).
 אירלנד - סך חשיפה של 1 מיליון ש"ח ללא דירוג (בסוף שנת 2019 לא הייתה חשיפה למוסדות פיננסיים באירלנד).
 ביוון ובפורטוגל אין חשיפה למוסדות פיננסיים.
 (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו. אך איננה כוללת חשיפת אשכנזי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
 (2) פיקדונות בבנקים, אשכנזי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
 (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשכנזי. אינו כולל סיכון אשכנזי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חוב של לווה.
 (4) סיכון אשכנזי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
 (5) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשכנזי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות S&P-Fitch, Moody's.

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2020 בכ-22.3 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-1.7 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-24.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019. ירידה זו נבעה מקיטון בחשיפה המאזנית בסך כ-0.9 מיליארד ש"ח ומירידה בחשיפה החוץ-מאזנית בסך כ-0.8 מיליארד ש"ח. כ-95.2% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A ומעלה. החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-82.3% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, 16.6% בחברות ביטוח ו-1.1% מוסד פיננסי אחר. עיקר החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים במדינות מערב אירופה (65.2%), ובארצות-הברית (19.5%). הבנק מוסיף לקיים ניטור תכופ ושוטף אחר ההשלכות השליליות של מגפת הקורונה על הכלכלה העולמית ועל התוצאות הכספיות של המוסדות הפיננסיים בעולם, ובמידת הצורך פועל לצמצום מכלול הסיכונים הרלוונטיים ובכללם סיכון האשכנזי וסיכון הסליקה. נתוני "בנקים וממשלות בחו"ל" בגילוי על סיכון אשכנזי לפי ענפי משק, בפרק סקירת הסיכונים וב"דוח על הסיכונים" - (להלן: הגילוי לפי ענפי משק), כולל את החשיפות בגין בנקים בחו"ל ולא כולל מוסדות פיננסיים אחרים אשר מוצגים בעיקר בענף שירותים פיננסיים. בנוסף, בענף זה נכללים בנקים מרכזיים בעוד שהטבלה לעיל אינה כוללת חשיפה בגין בנקים מרכזיים. בגילוי לפי ענפי משק "סיכון האשכנזי הכולל" מכיל יתרות מאזניות וחוץ-מאזניות בגין נגזרים בעוד שהטבלה לעיל כוללת רק יתרות מאזניות בגין נגזרים. כמו-כן, סך "חובות וסיכון אשכנזי חוץ-מאזני" בגילוי לפי ענפי משק כולל אשכנזי לציבור ופיקדונות בבנקים אך אינו כולל אגרות-חוב וניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר הכלולים בטבלה לעיל. אשכנזי מאזני וחוץ-מאזני בגין נגזרים אינו נכלל בסך "חובות וסיכון אשכנזי חוץ-מאזני". לעומת זאת, הטבלה לעיל כוללת יתרות מאזניות בגין נגזרים.

3.2.7. סיכונים בתיק הלוואות לדיור

טבלה 3-11: סיכונים בתיק הלוואות לדיור

יתרה ליום		
31.12.19	31.12.20	
במיליוני ש"ח		
יתרות אשראי		
89,777	99,495	הלוואות מכספי הבנק
1,173	1,055	הלוואות מכספי האוצר*
123	175	מענקים מכספי האוצר*
91,073	100,725	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום		
31.12.19	31.12.20	
במיליוני ש"ח		
ביצוע		
18,159	20,558	סך-הכל הלוואות מכספי הבנק
הלוואות מכספי האוצר		
124	106	הלוואות
42	61	מענקים
166	167	סך-הכל מכספי האוצר
18,325	20,725	סך-הכל הלוואות חדשות
1,235	2,031	הלוואות ישנות שמוחזרו, מכספי הבנק
19,560	22,756	סך-הכל הלוואות שניתנו

* סכום זה אינו נכלל במסגרת היתרות המאזניות לציבור.

טבלה 3-12: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי

שנת	יתרת חוב רשומה	הסכום בפיגור מעל 90 יום מתוך סך החובות הבעייתיים	שיעור הפיגור	הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור (כולל הפרשה לפי עומק הפיגור)	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור	חוב בעייתי	שיעור חוב בעייתי
31.12.20	99,495	122	0.12%	758	0.76%	676	0.68%
31.12.19	89,777	109	0.12%	446	0.50%	702	0.78%
31.12.18	81,454	115	0.14%	424	0.52%	639	0.78%

במיליוני ש"ח/באחוזים

בשנת 2020 שיעור הסכומים בפיגור נותר יציב ושיעור החוב הבעייתי ירד לעומת סוף 2019. מנגד נרשמה עלייה חדה בשיעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור. עלייה זו הושפעה מגידול יזום של ההפרשה הקבוצתית אשר נועדה לשקף את ההשפעות האפשריות של התפשטות משבר הקורונה על הפסדי האשראי העתידיים. בהתאם להנחיית בנק ישראל ביצוע דחייה בשל משבר הקורונה לא מביא לכך שהלוואה תוגדר כהלוואה בפיגור, ובמידה והלוואה כבר נמצא בפיגור, רמת הפיגור מוקפאת עד לסיום הדחיה.

התפתחות יתרות אשראי לדיור

טבלה 3-13: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך-הכל	מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד				סך-הכל	
	ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה			
	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח		
10.8%	99,495	0.2%	200	25.7%	25,573	13.7%	13,619	38.8%	38,623	21.6%	21,480	31.12.20
10.2%	89,777	0.3%	266	26.5%	23,834	15.4%	13,811	38.5%	34,565	19.3%	17,301	31.12.19
9.3%	81,454	0.5%	368	27.0%	21,984	16.6%	13,539	38.1%	31,060	17.8%	14,503	31.12.18

לפרטים בדבר הוראת הפיקוח על הבנקים על עדכון מגבלת הלוואות לדיור בריבית הפריים ראה [ביאור 35](#) בדוחות הכספיים.

כימות ומדידת הסיכון - תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלוואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.

הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור.

דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות מנהלת החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון.

הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על תיק המשכנתאות. כמו-כן, קיימים הסדרי ביטוח - ביטוח חיים וביטוח מבנה.

טבלה 3-14: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 השנים האחרונות

2016	2017	2018	2019	2020	
					במיליוני ש"ח
69,254	74,521	81,454	89,777	99,495	יתרות לסוף תקופה
3.0%	7.6%	9.3%	10.2%	10.8%	שינוי ביתרות שנתי
11,937	13,437	15,568	18,325	20,725	ביצוע הלוואות חדשות

נתוני הלוואות לדיור - שיעור מסך הביצועים החדשים
טבלה 15-3: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק

לשנה שהסתיימה ביום			
31.12.18	31.12.19	31.12.20	
מאפיינים			
32.5%	38.5%	41.2%	שיעור מימון מעל 60%
0.1%	0.0%	0.1%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)
31.7%	31.7%	32.7%	שיעור בריבית המשתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים
58.8%	59.1%	58.7%	שיעור בריבית משתנה
6.1%	5.7%	5.1%	שיעור הלוואות לכל מטרה
9.8%	9.5%	8.3%	שיעור הלוואות למטרת השקעה מסך רכישת דירות
7.2%	7.2%	8.0%	קרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה)
24.4	24.4	24.5	תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)

נמשכת מגמת העלייה ביתרות הלוואות לדיור בשנת 2020. שיעור הגידול בשנת 2020 אינו מציג האטה בפעילות והוא אף עולה על שיעור הגידול בתקופה שקדמה למשבר. עלייה (החמרה) נרשמה במדדים הבאים:

- מנתוני ביצועי הלוואות לדיור בשנת 2020 ניכרת עלייה (החמרה) במדד שיעור ביצועי האשראי בשיעור מימון מעל 60%.
- שיעור בריבית משתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים
- שיעור הקרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67
- יציבות נרשמה במדדים הבאים:
- שיעור הביצועים בשיעור החזר מהכנסה מעל 40% (עלייה קלה)
- תקופת הפירעון הממוצעת לרכישה (ללא גישור).
- ירידות נרשמו במדדים הבאים:
- שיעור הלוואות למטרת השקעה מסך רכישת דירות
- שיעור ביצועי הלוואות לכל מטרה

יצוין כי הגידול בשיעור המימון מעל 60% מושפע מהיקף המשכנתאות בפרייקטי מחיר למשתכן וכן ממגמת ירידה במשקל הלוואות למטרת השקעה (מוגבלות לשיעור מימון עד 50%).

3.2.8. אשראי ללקוחות פרטיים (ללא דיור)

מתן אשראי ללקוחות פרטיים נעשה בהלימה למדיניות ולנוהלי האשראי והביטחונות, לרבות: מטרת האשראי והתאמתה לצרכי הלקוח, סכום האשראי המבוקש והתאמתו ליכולת החזר של הלקוח. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית המאושרות בסניפים מבוצעות באמצעות מערכות ממוכנות, מודלים וכלים התומכים בקבלת החלטות של בעל הסמכות. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים מוגשות ונבחנות ברמת קבוצת סיכון, כנדרש על-פי הוראות בנק ישראל. בקשות האשראי נבחנות תוך מתן דגש לנושאים המצוינים לעיל. ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית מוצע בין היתר, אשראי מקוון מסוג "אשראי ברגע". סכום הלוואה המרבי אותה יכול הלקוח לקבל ותנאי הלוואה נקבעים על-פי קריטריונים שונים בהתאם לנתוני הלקוח וחשבוניתו. פניה יזומה למתן אשראי ללקוחות פרטיים מתבצעת לאוכלוסיה מוגדרת לאחר הפעלת סננים רגולטורים וסנני סיכון. מתן האשראי נעשה בהתאמה לצרכי הלקוח ויכולת החזר שלו. בפניה יזומה מופנית תשומת לב הלקוח לנכסים פיננסיים הקיימים בחשבוננו, ולבחינת כדאיות לקיחת האשראי בהתייחס לקיומם של נכסים והתחייבויות בחשבוננו והתשואה בגינם, ככל שישנם כאלה. הפנייה יכולה להתבצע בכל אחד מהערוצים בהם הלקוח פעיל. בנוסף, בפנייה יזומה ללקוח קיימת הקפדה על הכללים הנדרשים על-פי הרגולציה. תוכניות הבנק לצמיחה במוצרים הבנקאיים, ובין היתר בתחום האשראי, מתבססת על היבטי פוטנציאל צמיחה כמו גם היבטי סיכון, ביניהם, הצמיחה הצפויה במשק, יכולת החזר של הלקוחות, היקף הפירעונות הצפוי ועוד. הבנק מבצע מעקב שוטף אחר ביצועי האשראי והסיכון. החטיבה הקמעונאית נוקטת פעולות לניהול סיכון האשראי בקרב אנשים פרטיים, המבוססות על עקרונות ניהול סיכונים אשראי בבנק, באמצעות כלי מדידה ובקרה לניטור תיק האשראי, איכותו, סיכנו ועמידה במגבלות המדיניות, ביניהם: מודל סטטיסטי לדרוג סיכון אשראי ללווים פרטיים, מדדי תאבון סיכון, מדיניות ונוהלי אשראי ומדרג סמכויות, ותהליכי בקרה בתחום סיכונים אשראי. תאבון סיכון - תאבון בחטיבה הקמעונאית מוגדר ומאושר בדירקטוריון מדי שנה. המדדים מנוטרים ומדווחים באופן שוטף.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

מדיניות ונוהלי אשראי - מדיניות האשראי מסדירה ומגדירה את הכללים החלים על כל הגורמים בחטיבה הקמעונאית העוסקים באשראי, ומכוונת לשרת את המטרות העסקיות של החטיבה, ביניהן: ניהול תיק האשראי תוך שמירה על פרופיל סיכון מוגדר, אחידות בטיפול ובניתוח האשראי, התאמת מוצרי האשראי לצרכי הלקוחות ומענה לדרישות הרגולציה. מדיניות החטיבה הקמעונאית בנושא אשראי צרכני ללקוחות פרטיים מוגדרת על-ידי כללים עסקיים ועל-ידי מודלים. המדיניות מגדירה את אופן הטיפול במתן אשראי, לרבות עקרונות ושיקולים בעת מתן אשראי, ניהול אשראי קיים, ומעקבים נדרשים, כולל טיפול בלקוחות בעלי סממנים היכולים להעיד על קושי ביכולת שירות החוב. זאת, בהתבסס על נוהלי האשראי והביטחונות, בהתאם למדיניות הבנק.

מדרג סמכויות - מדרג סמכויות אשראי בבנק הינו עקרון בסיסי בניהול האשראי וסיכוני האשראי בבנק. מדרג הסמכויות מגדיר את ספי אישור האשראי האישיים, וכן את ספי המעבר לאישורי צוותים בכירים יותר ואת הרכבם. סמכות האשראי לכלל בעלי התפקידים העוסקים באשראי נקבעת הן בהתאם להכשרה המקצועית הידע והניסיון בתחום האשראי, והן בהתאמה לצרכי היחידה בה הם עובדים.

בקורות - תהליכי הבקרה בתחום סיכוני האשראי, מבוצעים מרמת הלווה הבודד ועד לרמת תיק האשראי הכולל, בהלימה למדיניות הבנק. מבוצע דיווח להנהלה ולדירקטוריון על מצב תיק האשראי של החטיבה הקמעונאית ועמידה במדדי הסיכון שנקבעו. הדיווח נסמך על תוצאות ניטור שוטף המבוצע באמצעות כלים תומכים לשיקוף מוקדי סיכון ומדדים חריגים. הבקורות בסניפים ובמנהלות האזור מעוגנות בנהלי הבנק. חלק מהבקורות ממוחשבות ומהוות בקרה מונעת, וחלקם באמצעות: זיהוי סיכונים במערכות הממוכנות ודוחות בקרה שוטפים. הבקורות מוגדרות על-פי מוקדי הסיכון. הבקורות מבוצעות בהיקפים המשתנים בהתאם לרמת הסיכון של היחידה. תוצרי הבקורות מתועדים ומנותחים לצורך הפקת לקחים ושיפור ניהול הסיכון. פועלים להבראה - תהליך טיפול בלקוחות פרטיים שנקלעו לקשיים, תוך שיתוף עימם ובכוונה לשמרם. תהליך פועלים להבראה נעשה תוך שימת לב להעצמת חירותו הפיננסית של הלקוח ומתן מענה מקצועי איכותי לצרכיו ולהעדפותיו. מעטפת השירות והטיפול בכל לקוח נקבעת באופן דיפרנציאלי, תוך התמקדות בהתאמת הטיפול למאפייני פעילותו ויכולותיו הכלכליות של הלקוח. לצורך ניהול התהליך הוקמה יחידה יעודית, בה הוכשרו עובדים מנוסים המתמחים בטיפול בלקוחות אלה.

טבלה 16-3: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.19	31.12.20	
	במיליוני ש"ח		
			מאזני
			עו"ש חובה
(25.31%)	(814)	3,216	2,402
(11.57%)	(3,123)	26,996	23,873
(20.51%)	(16)	78	62
(10.60%)	(372)	3,511	3,139
(9.84%)	(488)	4,958	4,470
(12.40%)	(4,797)	38,681	33,884
			חוץ-מאזני
0.65%	137	21,092	21,229
(7.80%)	(4,660)	59,773	55,113

(1) אינו כולל הלוואות לרכישת כלי רכב.

(2) כולל הלוואות שניתנו למטרת רכישת כלי רכב ובשעבוד כלי רכב.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

טבלה 3-17: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם להכנסה הממוצעת⁽¹⁾ ולגודל הלווה

ליום 31 בדצמבר 2019				ליום 31 בדצמבר 2020				
סך-הכל	הכנסה לחשבון			סך-הכל	הכנסה לחשבון			
	מעל 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח		מעל 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח	
במיליוני ש"ח								
אשראי ללווה באלפי ש"ח								
3,587	982	960	1,645	3,477	1,037	965	1,475	עד 20
3,613	1,024	879	1,710	3,230	920	834	1,476	מ-20 עד 40
8,188	2,052	2,415	3,721	7,415	1,855	2,364	3,196	מ-40 עד 80
12,548	4,140	4,782	3,626	10,832	3,540	4,252	3,040	מ-80 עד 150
9,366	5,749	2,805	812	7,642	4,580	2,341	721	מ-150 עד 300
1,379	1,158	154	67	1,288	1,056	130	102	מעל 300
38,681	15,105	11,995	11,581	33,884	12,988	10,886	10,010	סך-הכל

(1) ההכנסה לחשבון חושבה בהתבסס על הכנסה ממוצעת לתקופה של 12 חודשים.

טבלה 3-18: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים

ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2020	
סיכון אשראי מאזני		
במיליוני ש"ח		
גודל תיק נכסים פיננסיים באלפי ש"ח		
22,491	18,127	עד 10
6,574	6,280	מ-10 עד 50
4,999	4,996	מ-50 עד 200
2,219	2,172	מ-200 עד 500
2,398	2,309	מעל 500
38,681	33,884	סך-הכל

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

טבלה 3-19: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנתרת לפירעון

ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2020			
סך-הכל	הלוואות הלוואות בריבית קבועה	הלוואות בריבית משתנה	סך-הכל	הלוואות בריבית קבועה	הלוואות בריבית משתנה	
במיליוני ש"ח						
8,506	5,440	3,066	7,543	4,886	2,657	תקופה לפירעון
7,557	84	7,473	7,382	104	7,278	עד שנה
13,764	115	13,649	12,182	105	12,077	משנה עד 3 שנים
8,854	122	8,732	6,777	107	6,670	מ-3 עד 5 שנים
38,681	5,761	32,920	33,884	5,202	28,682	מעל 5 שנים
						סך-הכל

טבלה 3-20: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל

שיעור מסך-הכל סיכון אשראי מאזני ליום		השינוי	יתרה ליום		
31.12.19	31.12.20		31.12.19	31.12.20	
במיליוני ש"ח					
2.3%	2.4%	(10.7%)	905	808	סיכון אשראי בעייתי
2.0%	2.2%	(2.6%)	760	740	מזה: סיכון אשראי פגום
0.2%	0.1%	(51.6%)	93	45	חובות בפיגור מעל 90 יום
0.8%	0.6%	(29.6%)	297	209	מחיקות חשבונאיות נטו לתקופה
2.0%	3.0%	30.3%	785	1,023	יתרת הפרשה להפסדי אשראי

בשנת 2020 נמשך הקיטון ביתרת הלוואות לאנשים פרטיים בישראל כולל אשראי לרכישת כלי רכב בשיעור של כ-11.5%. סך סיכון האשראי המאזני ירד בכ-12.4%.

בשנת 2020 נרשמה ירידה חדה ביתרת החובות בפיגור מעל 90 יום של 51.6%. ירידה זו הושפעה, בין היתר, מהאפשרות לבצע דחיות תשלומים תוך הקפאת מצב הפיגור במשך תקופת דחיית התשלום. ביתרת סיכון האשראי הבעייתי נרשמה ירידה של 10.7%, אך נרשמה עלייה בשיעורו מסך סיכון האשראי המאזני בעקבות ירידה בהיקף התיק. במחיקות החשבונאיות נטו לתקופה נרשמה ירידה של 29.6%, המושפעת בין היתר מהאפשרות לבצע דחיות תשלומים כאמור.

עלייה חדה נרשמה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי של 0.3%. זאת בעיקר בהשפעת הגידול בהפרשה הקבוצתית. פרט לגידול מסוים בהפרשה הקבוצתית שהשפיע על יתרת הפרשה להפסדי אשראי, השפעות התפשטות נגיף הקורונה טרם באו לידי ביטוי וצפויות להשפיע באופן משמעותי יותר בהמשך על מדדי איכות התיק. היקף ההשפעה תלוי בהיקף הפגיעה בפועל במעסיקים, הצלחת אפקטיביות מבצע החיסונים ויכולת המשק להתאושש במהירות. ככל שהפגיעה בשכר הלווים, ובפרט גידול באבטלה יהיו משמעותיים, ייתכן גידול משמעותי בהפסדי האשראי. גורם ממתן עשוי להיות צעדי הממשלה לתמוך בציבור המובטלים ולהאצת התאוששות המשק. ככל שצעדים אלו יצליחו, יביא הדבר להשפעה מתונה יותר של המשבר על איכות תיק חשיפות זה.

3.2.9. מימון ממונף

מימון ממונף מנוהל ומוגדר בבנק בהתאם להוראות בנק ישראל, ובפרט הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 (ניהול סיכון אשראי), הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 (מגבלות על מימון עסקות הוניות) וכן הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 327 (ניהול הלוואות ממונפות). מימון ממונף כולל בתוכו בין היתר, עסקות הוניות (עסקה למטרת רכישת זכות הונת בתאגיד אחר, רכישה של כלל הנכסים או חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר, רכישה עצמית של הון עצמי מונפק, חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות - כמוגדר בהוראת ניהול בנקאי תקין 323), מימון ללווים בסגמנטים השונים של ענפי המשק שהוגדרו, המאופיין בערכים חריגים של פרמטרים מסוימים ביחס לגורמות המקובלות בענפי המשק השונים כגון: שיעור מימון גבוה וחורג מהמדיניות הענפית ומימון חוב נחות (Mezzanine). הבנק מעמיד מעת לעת מימון ממונף ללקוחותיו. קיימת מגבלה פנימית למימון ממונף ביחס להון רובד 1 של הבנק. התפתחות המימון הממונף והעמידה במגבלה שנקבעה מדווחים אחת לרבעון להנהלת הבנק ולדירקטוריון לצורך מעקב אחר הסיכונים הגלומים במימון מסוג זה. להלן נתונים אודות סיכוני האשראי בגין מימון ממונף. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין לווים ממונפים/עסקות ממונפות בהם יתרת האשראי עולה על סך של 0.5% מהון רובד 1.

טבלה 21-3: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה

ליום 31 בדצמבר 2020			
סך-הכל	יתרת אשראי חוץ-מאזני	יתרת אשראי מאזני	מספר לווים
במיליוני ש"ח			
1,540	954	586	3
608	-	608	2
240	-	240	2
425	-	425	1
258	171	87	1
3,071	1,125	1,946	9

ענף המשק של הלווה

בינוי ונדל"ן - בינוי	3
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	2
כרייה וחציבה*	2
תעשייה	1
שירותים עסקיים אחרים	1
סך-הכל	9

* בינוי מחיקה והפרשה פרטנית להפסדי אשראי בסך של כ-747 מיליון ש"ח.

ליום 31 בדצמבר 2019			
סך-הכל	יתרת אשראי חוץ-מאזני	יתרת אשראי מאזני	מספר לווים
במיליוני ש"ח			
213	110	103	1
498	-	498	2
266	266	-	1
244	9	235	1
421	83	338	1
633	-	633	2
2,275	468	1,807	8

ענף המשק של הלווה

בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1
כרייה וחציבה*	2
חשמל ומים*	1
מידע ותקשורת	1
מסחר	1
תעשייה	2
סך-הכל	8

* בינוי מחיקה והפרשה פרטנית להפסדי אשראי בסך של כ-591 מיליון ש"ח.

3.2.10. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים גדולים

טבלה 22-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

31 בדצמבר 2020			
מספר לוויים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
	ענף משק		
תעשייה	1,078	3,496	4,574
אספקת חשמל ומים	748	1,029	1,777
שירותים פיננסיים	9,389	8,113	17,502
בינוי ונדל"ן - בינוי	902	2,058	2,960
מסחר בכלי רכב	729	489	1,218
מידע ותקשורת	919	470	1,389
בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית	337	1,588	1,925
סך-הכל	14,102	17,243	31,345
31 בדצמבר 2019			
מספר לוויים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
	ענף משק		
תעשייה	26	4,012	4,038
אספקת חשמל ומים	1,419	1,261	2,680
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	941	261	1,202
שירותים פיננסיים	9,225	6,320	15,545
סך-הכל	11,611	11,854	23,465

3.2.11. סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לוויים

נכון ליום 31 בדצמבר 2020 לא קיימת קבוצת לוויים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בדבר "מגבלות על חבות של לוואי ושל קבוצת לוויים" (להלן: הוראה 313), עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313). הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לוויים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות.

3.3. סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או של תיק נכסים/מכשירים עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכלל זה:

- **סיכון ריבית** - סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים;
- **סיכון מטבע** - סיכון להפסד כתוצאה משינויי שער חליפין;
- **סיכון אינפלציה** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן;
- **סיכון מחירי מניות** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי המניות או מדדי המניות;
- **סיכון מרווחי אשראי** - סיכון להפסד כתוצאה משינוי במרווח בין התשואה לפדיון של אגרות-חוב קונצרניות הנסחרות בשווקים לבין הריבית חסרת הסיכון הרלוונטית;
- **סיכון תנודתיות** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי התנודתיות המצוטטים בשוק;
- **סיכון מרווח (Basis spread)** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים או בסיסי ריבית שונים.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 כתוצאה מהשפעות משבר התפרצות נגיף הקורונה חלה עלייה ברמת התנודתיות של גורמי הסיכון בשווקים הפיננסיים ובכללם שערי החליפין, מרווחי הבסיס (basis spread), שערי מניות ומחירי אגרות-חוב. בנוסף, נצפתה ירידה בריביות הבנקים המרכזיים. בהמשך השנה חלה רגיעה בתנודתיות והתאוששות במדדי המניות ואגרות-החוב הקונצרניות. כתוצאה מהרגיעה בשווקים ירדו חלק מאומדני סיכון השוק וההשקעה של פעילות המסחר, התיק הבנקאי ותיק הנוסטרו של הבנק. עם זאת עדיין נצפים שינויים בתנודתיות של גורמי הסיכון הרלוונטיים. להורדת ריביות לזמן קצר על-ידי הבנקים המרכזיים, אלה שהתרחשו והורדות נוספות שעשויות להתבצע, ולשינויים בעקומי התשואות בשוק, השפעה על קיטון בהכנסות המימון והריבית העתידית של הבנק והשפעה על השווי ההוגן והשווי הכלכלי כמפורט בטבלאות להלן. לפרטים נוספים ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית ופרק השפעת התפשטות נגיף הקורונה לעיל](#).

3.3.1. ניהול סיכונים השוק

ניהול סיכונים השוק מתבצע בראיה גלובלית של הפעילות בבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. תחומי הפעילות ומסגרות הסיכון מאושרים על-ידי ההנהלה והדירקטוריון. מדיניות ניהול סיכונים השוק מכוונת להגדלת תוחלת הרווח, תוך שמירה על רמות סיכון מאושרות ומבוקרות.

בניהול סיכונים שוק, בבנק, מבחינים בין חשיפות הנוצרות כחלק מניהול שוטף של הנכסים וההתחייבויות של הבנק, להלן התיק הבנקאי (חשיפות שאינן למסחר), לבין החשיפות בתיק למסחר (שעיקרו מנוהל בחדרי העסקות). לנושא ניהול סיכונים השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) ראה [סעיף 3.3.4](#) להלן. הניהול הגלובלי נעשה באחריות מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית ובהנחייתו. הניהול השוטף והפיקוח על ניהול הנכסים וההתחייבויות בתיק הבנקאי והתיק למסחר הינם באחריות המנהלים באגף לניהול נכסים והתחייבויות ובאגף חדרי עסקות וברוקראז', בהתאמה, בחטיבת שווקים פיננסיים בתל-אביב, וביחידה לניהול נכסים והתחייבויות ובחדר העסקות בסניף הבנק בניו-יורק. הסניף כפוף מקצועית בנושאים אלה למנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית.

המדיניות מותווית ומבוקרת על-ידי צוות הנהלה ניהול נכסים והתחייבויות, צוות הנהלה נוסטרו וצוות הנהלה השקעות. המדיניות, לרבות המגבלות והיעדים שנקבעו, מובאים לדיון ולאישור, לצוותי ההנהלה, לוועדות הדירקטוריון ו/או למליאת הדירקטוריון, לפי העניין. הפעילות השוטפת מתנהלת על-ידי צוותי משנה בהשתתפות בעלי תפקידים בכירים בבנק.

ניהול סיכונים השוק מתבצע בכל חברה בת בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי מדיניות הנקבעת על-ידי הדירקטוריון של כל חברה ובהתאמה למדיניות הקבוצתית. אמידה ובקרה של סיכונים השוק מתבצעות על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לגודל ההון ולאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה בת. החשיפה לסיכונים שוק של החברות הבנות נבחנת על-ידי המחלקה לניהול סיכונים שוק ונזילות בחטיבה לניהול סיכונים ומדוחות להנהלה ולדירקטוריון הבנק בתדירות התואמת את רמת הסיכון. הבנק קבע מגבלות סיכון קבוצתיות החלות גם על השלוחות בהן רמת הסיכון הוגדרה כמשמעותית לקבוצה. למידע נוסף לגבי אופן ניהול הסיכונים, אמידתם ובקרתם ראה ["דוח על הסיכונים"](#).

3.3.2. סיכון ריבית

סיכון הריבית הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים. הסיכון כהגדרתו לעיל, כולל גם את גורמי הסיכון הבאים:

- **סיכון תמחור מחדש (Repricing risk)** - סיכון הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית הקבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית המשתנה);
- **סיכון עקום התשואה (Yield curve risk)** - סיכון הנובע משינויים שונים בשיעורי הריבית לתקופות פירעון שונות שיבואו לידי ביטוי בשינוי בשיפוע העקום (התללה או השטחה) או בצורתו (פיתול);
- **סיכון מרווח (Spread risk)** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים;
- **סיכון אופציונליות** - נובע מזכויות מימוש שונות גלומות בנכסים והתחייבויות (לדוגמה הזכות למשיכת כספים בכל עת, לעיתים ללא קנסות);
- **חשיפת הערך** - אומדן השינוי הצפוי בערך הכלכלי (ההון הפיננסי) כתוצאה משינויי הריבית;
- **חשיפת ההכנסה החשבונאית** - השינוי הצפוי בהכנסה החשבונאית בשנה הקרובה כתוצאה משינויי הריבית.

הבנק, בדומה לבנקים בעולם, חשוף לסיכון ריבית הן בתיק הבנקאי והן בתיק למסחר. סיכון ריבית הוא סיכון מובנה בפעילות הבנקאית, עיקר החשיפות לסיכון זה נובעות מניהול התיק הבנקאי. ניהול סיכון הריבית הינו חלק מניהול החשיפות לסיכונים השוק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2020

סיכון ריבית בתיק הבנקאי - מתייחס להשפעה הפוטנציאלית של שינויים בעקומי הריבית השונים על הערך הכלכלי של ההון, ו/או על ההכנסה החשבונית. הסיכון נוצר במהלך הפעילות הבנקאית השוטפת והיזומה של הבנק, ונובע ממתן שירות שוטף לקהל הרחב ולמגזר העסקי והפיננסי ומפעילויות אחרות, ובכללן חשיפת הריבית הנובעת מניהול תיקי ההשקעות. הסיכון נובע מהבדלים במבנה הנכסים וההתחייבויות - פערי מגזר, תקופה, בסיסי ריבית, מועדי חידוש ריבית ועוד.

החשיפה לסיכון נמדדת בשני המישורים: (א) חשיפת הערך - הערכה של שינוי הערך הכלכלי של התיק הבנקאי כתוצאה משינוי בעקום הריבית; (ב) רגישות ההכנסה החשבונית - השינויים הצפויים להכנסה החשבונית בתיק הבנקאי כתוצאה משינויים בעקום התשואות (בהנחת רמה קבועה של יתרות). חשיפת ההכנסה נמדדת אף היא בשני מישורים: רגישות ההכנסה של כלל התיק הבנקאי ב-12 החודשים הבאים, ורגישות ההכנסה (המיידי) של המכשירים הנמדדים חשבונית לפי שווי הוגן (למעט גידורים חשבוניים).

בבנק קיימות מגבלות הן על רגישות הערך הכלכלי והן על רגישות ההכנסה לתרחישי שינוי בעקומי הריבית השקלית, המדדית והדולרית (כולל חברות בנות פיננסיות המנוהלות על-ידו וחברות בנות בעלות חשיפה משמעותית מבחינת הקבוצה). לצורך חישוב רגישות הערך הכלכלי לשינוי בשערי הריבית מתייחס הבנק לכל הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים, כאשר לחלק מיתרות פיקדונות העו"ש של הציבור הבנק מתייחס כהתחייבות ארוכה הנפרסת על פני מספר שנים, בהתאם למודל המאושר על-ידי ההנהלה והדירקטוריון מדי שנה. כמו-כן קיימות הנחות על פירעונות מוקדמים של משכנתאות בהתאם למודל המבוסס על ניתוחים סטטיסטיים ומאושר על-ידי ההנהלה והדירקטוריון. רגישות ההכנסה שונה מרגישות הערך, כיוון שאינה כוללת שינוי ערך מהוון של נכסים והתחייבויות לזמן ארוך אשר אינם נמדדים בדוח רווח והפסד על בסיס שווי הוגן. אך כוללת את שינוי ההכנסה הנובעים משינוי הריבית, שאינם חלק מרגישות הערך, בעיקר פיקדונות. מדיניות ניהול סיכון הריבית מכוונת, בהתאמה ליעדי הבנק, להשגת מבנה החשיפה הרצוי בכל אחד מהמגזרים (שקל לא-צמוד, שקל צמוד מדד ומטבע-חוץ וצמודיו), בהתאם להערכות לגבי משתני השוק ובכפוף למגבלות. הרגישות לריבית נמדדת באופן מבוקר לפחות אחת לחודש, עם מדידות תכופות יותר לצרכי ניהול החשיפות. ככלל, מטרת ניהול סיכונים הריבית בקבוצה הינה לאפשר שירות ללקוחות תוך לקיחת סיכון באופן מבוקר.

נגזרים שאינם משמשים לגידור חשבוני משפיעים על הון הבנק ישירות דרך חשבון רווח והפסד. הבנק מגדר בנגזרים, תוך שימוש בחשבונאות גידור, חלק מרגישות הריבית של אגרות-החוב הארוכות במטבע-חוץ. כמו-כן משתמש הבנק בנגזרים הן לגידור רגישויות בתיק הבנקאי והן לפעילות בתיק למסחר. רגישויות אלו נכללות בתוך רגישות הערך המוצגת להלן. בנוסף לבחינת רגישות הערך הכוללת, הבנק בוחן גם את רגישות הנגזרים שאינם משמשים לגידור חשבוני אל מול מגבלות רגישות ייעודיות ונפרדות מהמגבלות הכוללות.

מידע כמותי על סיכון ריבית - ניתוח רגישות

טבלה 23-3: שווי הוגן נטו מותאם* של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר 2019			31 בדצמבר 2020			
שקל	מטבע-חוץ	סך-הכל	שקל	מטבע-חוץ	סך-הכל	
במיליוני ש"ח						
32,569	386	32,183	33,143	275	32,868	שווי הוגן נטו מותאם*
32,016	(291)	32,307	32,465	2	32,463	מזה: תיק בנקאי

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

לפירוט נוסף בדבר הנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 32](#) בדוחות הכספיים.

טבלה 24-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם* של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר 2019			31 בדצמבר 2020			
סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	
במיליוני ש"ח						
						שינויים מקבילים
145	89	56	(703)	(117)	(586)	עלייה במקביל של 1%
141	106	35	(719)	(86)	(633)	מזה: תיק בנקאי
(115)	(96)	(19)	737	108	629	ירידה במקביל של 1%
(103)	(105)	2	756	80	676	מזה: תיק בנקאי
						שינויים לא מקבילים
(477)	(138)	(339)	(586)	(132)	(454)	התללה ⁽¹⁾
498	129	369	543	150	393	השטחה ⁽²⁾
393	84	309	138	29	109	עליית ריבית בטווח הקצר
(429)	(89)	(340)	(176)	(18)	(158)	ירידת ריבית בטווח הקצר

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
 (1) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.
 (2) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

בטבלה זו מוצג השינוי בשווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שמצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

טבלה 25-3: השפעת תרחישים של שינויים בריבית על הכנסות ריבית

ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2020			
סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
במיליוני ש"ח						
1,251	327	924	1,211	176	1,035	עלייה במקביל של 1%
1,247	323	924	1,193	158	1,035	מזה: תיק בנקאי
(1,152)	(406)	(746)	(780)	(368)	(412)	ירידה במקביל של 1%
(1,141)	(395)	(746)	(761)	(349)	(412)	מזה: תיק בנקאי

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל חושבה על-ידי שינוי עקומי הריבית תוך שימוש בהנחות לגבי שינויים במרווחי פיקדונות, מעבר כספים מעו"ש לפיקדונות במקרה של עליית ריבית לעומת יציבות ביתרות במקרה של ירידת ריבית ובהנחה של רצפות ריבית כך שעקומי הריבית השונים יורדים לאפס. במגזר מטבע-החוץ עקום הריבית יורד לאפס או לריבית השלילית הקיימת הנמוך מביניהם. ההפסד התיאורטי במקרה של ריבית שלילית (מתחת לרצפה) עלול להיות גבוה יותר. רגישות התיק למסחר חושבה בגישת MTM. ירידת רגישות הריבית לירידת ריבית נובעת מירידת הריבית של הבנקים המרכזיים כך שהריביות קרובות יותר לרצפת הריבית, בשילוב שינויים מסוימים בפוזיציה ובהנחות לגבי עקומים.

למידע נוסף על סיכון הריבית ראה "דוח על הסיכונים".

3.3.3. סיכון שער חליפין

סיכון המטבע (או בשמם האחר - חשיפת בסיסי הצמדה) כוללים את החשיפה לשערי חליפין של המטבעות השונים מול השקל וכן את החשיפה למדד המחירים לצרכן בכלל הבנק. הבנק פעיל בשוקי המטבע הן באמצעות עסקות ספוט ופורוורד והן באמצעות אופציות, הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. כתוצאה מכך, הבנק פעיל במטבעות סחירים, הן בשווקים המפותחים והן בשווקים המתפתחים. ניהול חשיפות המטבע, לרבות שימוש במכשירי גידור, הינו חלק מניהול החשיפות לסיכונים השוק כמתואר לעיל, ומתקיים הן בפעילות התיק הבנקאי והן במסגרת פעילות המסחר בחדרי העסקות. הניהול השוטף נעשה במסגרת מגבלות דירקטוריון על חשיפות למטבע-חוץ ולמדד ולחשיפות כוללות, שעיקרן מופיע בריכוז המגבלות ב"דוח על הסיכונים".

טבלה 26-3: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה*

ליום 31 בדצמבר 2020							
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח							
539,602	9,825	3,239	8,899	61,799	50,580	405,260	סך-כל הנכסים
499,703	2,775	4,342	12,546	99,901	38,477	341,662	סך-כל ההתחייבויות
39,899	7,050	(1,103)	(3,647)	(38,102)	12,103	63,598	עודף נכסים (התחייבויות)
-	-	968	3,609	37,377	(3,125)	(38,829)	מכשירים נגזרים
39,899	7,050	(135)	(38)	(725)	8,978	24,769	סך-הכל כללי

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

ליום 31 בדצמבר 2019							
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח							
463,688	7,825	4,808	6,893	59,916	50,197	334,049	סך-כל הנכסים
425,467	1,602	4,094	11,550	85,532	**42,380	**280,309	סך-כל ההתחייבויות
38,221	6,223	714	(4,657)	(25,616)	**7,817	**53,740	עודף נכסים (התחייבויות)
-	-	(1,056)	4,795	24,713	(523)	(27,929)	מכשירים נגזרים
38,221	6,223	(342)	138	(903)	**7,294	**25,811	סך-הכל כללי

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
** סיווג מחדש של יתרות התחייבויות בגין זכויות עובדים מהמגזר הלא-צמוד למגזר צמוד מדד.
(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

לפרטים נוספים ראה [ביאורים 30 ו-31 בדוחות הכספיים](#).

טבלה 27-3: רגישות לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ושינויים במדד המחירים לצרכן

2019 בדצמבר 31		31 בדצמבר 2020		
ירידה 10%	עלייה 10%	ירידה 10%	עלייה 10%	
במיליוני ש"ח				
68	189	45	(38)	דולר ארצות-הברית
26	45	(8)	37	אירו
2019 בדצמבר 31		31 בדצמבר 2020		
ירידה 3%	עלייה 3%	ירידה 3%	עלייה 3%	
(347)	220	(388)	273	מדד המחירים לצרכן*

* נתוני רגישות לשנת 2019 עודכנו עקב סווג מחדש של יתרת התחייבויות עובדים בגין זכויות עובדים מהמגזר הלא-צמוד למגזר צמוד מדד. עקב כך השתנתה הרגישות לשינוי של 3% במדד בסוף שנת 2019 בכ-135 מיליוני ש"ח.

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, המבוסס על שערוך כל המכשירים המאזניים והחוץ-מאזניים במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערוך כל מכשיר, ובשערים יציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוערך התיק מחדש בשער חליפין המשקף עלייה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. הרגישות למדד המחירים לצרכן מחושבת על-פי חשיפת הבנק למדד כמפורט בביאור 30 בדוח הכספי ובתוספת השפעת רצפת מדד על הרווח החשבונאי הצפוי.

3.3.4. סיכון מחיר מניות ומרווחי אשראי: סיכון השקעה

הגדרת סיכון השקעה בבנק, הינה חשיפה לשוק המניות, למרווחי אשראי ולסיכון האשראי בשווקי אגרות-החוב והמניות בתיק הבנקאי בקבוצה (כתוצאה מהחזקה במוצרים אלו עלול הבנק להיחשף גם לסיכונים ריבית ו/או מטבע ו/או נזילות ואלה מנוהלים בנפרד).
בניהול תיק ההשקעות חשוף הבנק לסיכונים אשראי ומרווחי אשראי אגב השקעתו באגרות-חוב של חברות ושל ממשלות זרות. על-פי הגדרת הבנק, אגרות-חוב ממשלת ישראל בש"ח ובמטבע-חוץ ואגרות-חוב ממשלה, המוחזקות על-ידי שלוחה, של המדינה בה היא פועלת, אינן נושאות סיכון השקעה ולכן אינן נכללות במדידת סיכון ההשקעה בבנק.

סיכון השקעה בקבוצת הבנק נוצר בעיקר בשלוש מסגרות:

- תיק השקעות המנוהל באחריות חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית, שמורכב, ככלל, ממוצרים הנסחרים בשווקים הפיננסיים ושיש אפשרות לקבל עבורם ציטוטי מחיר. מסגרת ההשקעות נקבעה בראייה גלובלית וכלל מערכתית באישורו של דירקטוריון הבנק וכוללת מגבלות על היקף ההשקעה ועל מדדי סיכון הכוללים: תיאבון הסיכון, קיבולת הסיכון ומגבלות פרטניות לאפיקי ההשקעה השונים לרבות מגבלות פיזור. הסיכון מנוהל באחריות-על של חטיבת שווקים פיננסיים לגבי יישום המדיניות בקבוצה, הקצאת המסגרות שאושרו בהנהלה ובדירקטוריון, המעקב, ההנחיה והדיווח. הפעילות מנוהלת על-ידי יחידה יעודית שהוקמה למטרה זו והמעקב אחריה הינו באחריות צוות הנהלה השקעות שהוקם למטרה זו, כמתואר ב"דוח על הסיכונים". פעילות ההשקעות מותרת במספר מצומצם של חברות בנות, האחריות הניהולית על פעילות כל חברה הינה של חבר הנהלה הממונה עלייה.
 - השקעות לא סחירות המבוצעות על-פי רוב באמצעות החברה הבת פועלים שוקי הון (פש"ה) על-פי מדיניות שנקבעת מדי תקופה על-ידי דירקטוריון פש"ה בהתאמה למדיניות הקבוצתית. מסגרת תיאבון הסיכון בפעילות זה מאושרת על-ידי דירקטוריון הבנק והוגדלה השנה, ליישום מדורג עד סוף שנת 2023 ובכפוף לדיון שנתי בתוכניות העבודה. לפרטים ראה [פרק חברות עיקריות](#) לעיל.
 - חברות מוחזקות: אחזקות אסטרטגיות במניות של חברות בנות. לפירוט ראה [ביאור 15](#) בדוחות הכספיים.
- הקבוצה מחזיקה מניות ואגרות-חוב, בעיקר לצורכי השקעה, שירידה בערכן עשויה לפגוע ברווח והפסד של הבנק ו/או בהון הבנק.

טבלה 28-3: פרטים על השקעת קבוצת הבנק במניות בתיק הבנקאי בהתאם לסיווג המאזני

31 בדצמבר 2019			31 בדצמבר 2020			
מזה:	מזה:	הערך במאזן ושווי הוגן	מזה:	מזה:	הערך במאזן ושווי הוגן	
מוחזק באופן פרטי	נסחר בבורסה		מוחזק באופן פרטי	נסחר בבורסה		
במיליוני ש"ח						
-	2	2	-	-	-	השקעות המסווגות בתיק למסחר
1,021	750	1,771	1,368	1,017	2,385	השקעות המסווגות כאינן למסחר
1,021	752	1,773	1,368	1,017	2,385	סך-הכל השקעות במניות

למידע נוסף על השקעות ראה [ביאור 12](#) בדוחות הכספיים.

לפרטים אודות השפעת התפשטות וירוס הקורונה ראה [פרק עניינים נוספים](#) לעיל [וביאור 36](#) בדוחות הכספיים.

לפירוט והרחבה בנושא סיכונים השוק ובכלל זה סיכון הריבית, סיכון שערי חליפין וסיכון השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) ראה ["הדוח על הסיכונים"](#).

3.4. סיכון נזילות ומימון

סיכון נזילות - סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים, או עתיד, ליציבות הבנק ולרווחיו הנובע מאי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצרכיו. סיכון הנזילות בבנק נבחן בראיה רחבה יותר של יכולת עמידה בפירעון ההתחייבויות במועד פירעון גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תוכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון מימון - הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות.

ניהול הסיכון

ניהול סיכון הנזילות והמימון מתבצע בראיה גלובלית של הפעילות בבנק בארץ בסניפי הבנק בחו"ל ובחברות בנות להן סיכון נזילות משמעותי לקבוצה. הבנק מנהל את הנזילות השוטפת ואת סיכון הנזילות במספר רבדים. הרובד הראשון: ניהול הנזילות השוטפת נעשה באגף ניהול נכסים והתחייבויות (להלן: "נ"ה") באמצעות יחידות הנזילות בשקלים ובמטבע-חוץ בהתאם לצרכים השוטפים של הבנק והלקוחות, כאשר פעילות דומה נעשית בסניפי חו"ל ובחברות הבנות הבנקאיות. הרובד השני הוא ניהול סיכון הנזילות של הבנק. סיכון הנזילות בבנק, במטבע-חוץ ובשקלים, מנוהל ומבווקר באופן שוטף, בהתאם למדיניות קבוצתית, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד באופן תחרותי גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 בנושא "ניהול סיכון הנזילות" הבנק מפעיל מודל פנימי לאמידת סיכון הנזילות. בנוסף על המודל הרגולטורי. המודל הפנימי משקף את תפיסת ההנהלה בכל הנוגע למאפיינים ההתנהגותיים של נכסים והתחייבויות פיננסיים. המודל מבוסס על היציבות המוכחת של הפיקדונות בבנק לאורך תקופות ארוכות, וכולל תרחישים שונים לגבי שיעורי המיחזור והפירעון של הנכסים וההתחייבויות. ככלל, בעוד שבמהלך עסקים רגיל מניח הבנק מיחזור גבוה מאד של פיקדונות ואשראי, בתרחישי לחץ מניח הבנק יציאת פיקדונות בהתאם לסוג הלקוח והפיקדון, ניצול מסגרות מעבר לרגיל, ירידות ערך בשווי הנכסים ומקדמים נוספים. מקדמים אלו נבחנים מדי שנה על-ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון. בכל תרחיש נבחן פער הנזילות לתקופה של עד חודש למול הנכסים הנזילים ומחושב יחס נזילות, אשר לא יפחת מרמת מינימום המוגדרת בהוראה. התרחישים המופעלים במודל הפנימי מתייחסים למצבי שוק שונים ובפרט תרחיש בנק, תרחיש מערכת ותרחיש משולב. התרחישים נבדלים בעיקר בהנחות לגבי מיחזור פיקדונות ומקדמי הנכסים הנזילים. כן מפעיל הבנק מודלים לתקופות ארוכות וקצרות יותר, מודל מבוסס NSFR לתקופה של שנה, מדדי ריכוזיות מפקידים, מערכת התרעה הכוללת מערכת ניטור של מדדים העשויים להצביע על סיכון למצב של משבר בצירוף תוכנית פעולה ועוד, כאשר חלקם של מדדים אלו כפוף למגבלות פנימיות ו/או רגולטוריות.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, הבנק מחשב את יחס הנזילות "סולו" מדי יום בחלוקה לשקלים ומטבע-חוץ, ועוקב אחר היחס בחברות הבנות (אשר נדרשות לעמוד במגבלות נזילות פנימיות המותאמות לאופי פעילותן) ומחשב את היחס במאחד מדי יום כאשר בחישוב היחס במאחד מובאות בחשבון מגבלות העלולות לחול על העברת נזילות מחלק מהחברות הבנות בזמן משבר, ובפרט מחברות בנות בנקאיות בחו"ל. היחס בתאגיד הבנקאי סולו והיחס במאחד מדווח כממוצע התצפיות היומיות. דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי הנזילות, הן לתאגיד הבנקאי "סולו" והן במאחד.

במהלך 2020 פרסם בנק ישראל טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין 222, יחס מימון יציב (NSFR). ההוראה צפויה להיכנס לתוקף במהלך שנת 2021. הבנקים התבקשו להגיש לבנק ישראל סקר השפעה כמותי המבוסס על טיוטת ההוראה.

סיכון המימון בבנק מנוהל כחלק מסיכון הנזילות. לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם פיקדונות מהציבור. כשחלקם הארי מלקוחות פרטיים. אלו יוצרים, כאמור מטה, סיכויי נזילות ומימון נמוכים ביחס למקורות אחרים.

טבלה 29-3: יחס כיסוי הנזילות*

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2019	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2020	באחזים
א. בנתוני המאחד		
		יחס כיסוי נזילות
121%	140%	
100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים
ב. בנתוני הבנק		
		יחס כיסוי נזילות
120%	139%	
100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

* היחס במאחד ובתאגיד הבנקאי "סולו" מחושב על בסיס יומי, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות.

לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם פיקדונות מהציבור. הפיקדונות מגויסים ממספר רב מאוד של מפקידים וללא תלות במפקיד בודד או בקבוצת מפקידים. עיקר גיוס המקורות של הבנק מתבצע מהציבור בארץ כשחלקו הארי מלקוחות פרטיים. מקורות שקליים לא-צמודים מגיעים ברובם מלקוחות אלה, ובמידה מסוימת גם מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים (שחלקם פועלים ישירות מול מגזר ניהול פיננסי). מקורות שקליים צמודים מגויסים הן מהציבור הרחב והן מלקוחות מוסדיים המשקיעים בפיקדונות בבנק, באגרות-חוב והון משני שמנפיקה קבוצת הבנק. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות לקוחות פרטיים ולקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, חברות ישראליות בחו"ל, הנפקת CDs ומכשירים אחרים המבטחים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית ומקורות נוספים.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפנימיות, הכוללות, בין השאר, מודלי טווח קצר כדוגמת LCR ומודל פנימי ל-30 יום, מודלי טווח בינוני כדוגמת מודל פנימי מבוסס NSFR (מקורות מימון יציבים למעל שנה חלקי צרכי מימון יציבים למעל שנה כהגדרתם בבנק ברוח המלצות ועדת באזל) ומגבלות המתייחסות לטווח הארוך. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221, נכון ליום 31 בדצמבר 2020 הבנק מחזיק במאחד נכסים נזילים (בעיקר רזרבות בבנקים מרכזיים, ניירות-ערך סחירים של ריבונות ובנקים מרכזיים, וכן מטבעות ושטרי כסף) לזמן משבר (לאחר מקדמי ביטחון) בסך של 176,673 מיליון ש"ח, בנוסף לאגרות-חוב נזילות שאינן מוכרות לצרכי חישוב הנכסים הנזילים. הנכסים הנזילים מוחזקים בחלקם בבנק ובחלקם בחברות הבנות, כאשר הבנק מתחשב במגבלות אפשריות להעברת נזילות בין חלק מהחברות הבנות לבנק עצמו, בדגש על חברות בנות בנקאיות בחו"ל. בהתאם, חלק מהחברות הבנות מחזיק נכסים נזילים לזמן משבר (או קו אשראי מהחברה האם- הבנק) בהתאם לצורך, והבנק אינו מסתמך על נכסים אלו. לאור ההנחות לגבי מיחזור פיקדונות במהלך עסקים רגיל והנחות אחרות, הבנק אינו צופה בעיות נזילות שיחייבו שימוש בנכסים הנזילים, אך ערוך לתרחישים הנדרשים. במהלך שנת 2020 יחס כיסוי הנזילות (LCR) עלה בצורה ניכרת ביחס לרבעון הרביעי של שנת 2019. העלייה ביחס נובעת מגידול חד בפיקדונות הציבור (עיקר הגידול בפיקדונות של הלקוחות הפרטיים) לעומת עלייה מתונה באשראי לציבור.

טבלה 30-3: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות * המפקידים הגדולות **

יתרה ליום		
31.12.19	31.12.20	
במיליוני ש"ח		
5,924	7,745	קבוצה א
5,414	6,236	קבוצה ב
4,717	4,502	קבוצה ג

* "קבוצה" - מפקיד, לרבות צד השולט בו (לרבות אחרים הנשלטים על-ידי) וצד הנשלט על-ידי.
 ** שלוש קבוצות המפקידים הגדולות באותו מועד דיווח.

לפירוט והרחבה בנושא סיכון הנזילות ראה "[דוח על הסיכונים](#)" וביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה בדוחות הכספיים.

3.5. סיון תפעולי

סיון תפעולי מוגדר כסיון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיון משפטי, אך אינה כוללת סיון אסטרטגי וסיון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, המשכיות עסקית, ביטחון, קצין צוות ראשי, נהלים ומערכות מקיפים בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, ניהול משאבי אנוש, בקרות תהליכים, פעילות בחירום ועוד.

לאור התפשטות נגיף קורונה הבנק נקט בשורה של תהליכים ואמצעים כמו גם כמצוין להלן בסעיפים סיכונים אבטחת מידע וסייבר והיערכות לחירום. ככלל, הסיכונים התפעוליים שקשורים למשבר והשלכותיו נותחו והוערך כי אופן העבודה עלול להגביר את החשיפה לסיכונים התפעוליים. נשקלים ומיושמים בקרות ואמצעים מתאימים למזעור הסיכון. עם זאת, בשל אי הוודאות הרבה השוררת בשלב זה, לא ניתן להעריך את מלוא ההשפעות העתידיות של משבר התפשטות הנגיף על התפתחות הסיכון התפעולי בבנק.

3.5.1. ניהול הסיכונים התפעוליים

אסטרטגיית ניהול הסיכונים התפעוליים נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה ומיקסום התועלת העסקית, בהתייחס לעלות במונחי סיכון, על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. התהליך הניהולי מוכוון להתבצע על בסיס הגדרת האחריות על הסיכונים (Risk Ownership). המטרה היא, שהתקשור והטיפול המושכל בסיכונים התפעוליים יתרמו לקבלת החלטות ניהוליות, תוך שיקולי תועלת עסקית מול עלות במונחי סיכון, הן ברמת הנהלת הארגון והן ברמת היחידות השונות.

מטרות ניהול הסיכונים התפעוליים הן:

- הבטחת פיקוח וניהול אפקטיביים של הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הקבוצה לרבות הבעלות על הסיכונים וקבלת החלטות בשיקולי עלות - תועלת;
 - הבטחת זיהוי ותקשורת אפקטיביים של הסיכונים התפעוליים בכל העסקים העיקריים בקבוצה וביחידות התמיכה, במגמה להגדיר תיאבון סיכון תפעולי בהתאם ליעדים האסטרטגיים המאושרים עבור כל יחידה בקבוצה;
 - הגדרת מסגרת בקרה פנימית, שתקדם בקבוצה ערכי תרבות נאותים של מודעות, שקיפות ויעילות בטיפול בסיכונים התפעוליים;
 - ניהול והקצאה אופטימלית של ההון הרגולטורי וההון הכלכלי ביחס לסיכונים התפעוליים.
- האחריות על ניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלי החטיבות ועל מנהלי חברות הבת בקבוצת הבנק. עבודת המטה בתחום זה מוטלת על המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים ביחידה לניהול הסיכונים התפעוליים וסיכונים השוק, בחטיבה לניהול הסיכונים. ביחידות הבנק והקבוצה מתנהלת פעילות שוטפת של רשת בקרי סיכונים תפעוליים, לפי העיקרון של ניהול מטריציוני, שמבוסס על כפיפות ארגונית למנהלי החטיבות או למנכ"ל חברות הבת והכוונה מתודולוגית מצד המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים.
- הפעילות לניהול הסיכון התפעולי מפותחת ומכוונת על-ידי שלושה פורומים: ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים, צוות הנהלה לניהול הסיכונים וצוות וצוות המשנה לניהול הסיכונים התפעוליים
- מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים אושרה על-ידי הנהלה ודירקטוריון הבנק. מסמך המדיניות מהווה מסגרת לניהול הסיכונים התפעוליים בקבוצה, בהתאם לעקרונות וחובות דיווח אחידים שיעדם ניהול תקין על-פי אמות המידה של באזל 2 (Sound Practices). פעילות הבנק בנושא מתבצעת על-פי כללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 206 בנושא מדידה והלימות הון - סיכון תפעולי, המתייחסת בין היתר להקצאת ההון הרגולטורי בגין הסיכונים התפעוליים, וכן על-פי כללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 350 בנושא ניהול הסיכון התפעולי, התואמת את הנחיות במסמך של באזל מיוני 2011 בנושא Sound Practice בניהול הסיכון התפעולי.
- הבנק פועל על-פי הגישה הסטנדרטית של באזל 2 והדרישות התואמות לניהול בנקאי תקין. במסגרת זו מתנהלים בין היתר פרויקטים ופעילויות, כמפורט להלן:

- איסוף מידע על אירועים תפעוליים בקבוצת הבנק. בסיס המידע לעניין זה הוקם בסוף שנת 2002 ומשמש בין היתר לניתוח האירועים, המגמות והדפוסים ותומך במיפוי ובהערכת הסיכונים התפעוליים שהקבוצה חשופה אליהם.
- ניתוח תרחישי סיכון בפעילויות ותהליכים בראיה צופה פני עתיד.
- כחלק מפיתוח תשתית מעקב ובקרה, מאופיינים KRIs, אינדיקטורים עיקריים לסיכונים תפעוליים, ביחס למוצרים, תהליכים או סיכונים מוסדיים. ה-KRI (Key Risk Indicator) הנו מדד הניתן למדידה כמותית ועשוי לכלול גם מידע איכותי, המצביע על הימצאות גורם מסוים או מגמה. נקבעו סיפים למעקב, אסקלציה וטיפול, לפי העניין.
- ביצוע הפקות לקחים מאירועים תפעוליים, שיתופי מידע רלוונטי בין יחידות ולמידה ארגונית.
- הדיווחים הרבעוניים מוגשים לצוות המשנה לניהול הסיכונים התפעוליים, צוות ההנהלה לניהול סיכונים וצוות, ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים ומליאת הדירקטוריון. הדיווחים כוללים עדכונים בדבר תוכנית העבודה, סטטוס הפרויקטים בביצוע, מידע אודות אירועים תפעוליים, הערכות סיכונים פוטנציאלים, מגמות, שינויים בפרופיל הסיכונים ומידע חיצוני השוואתי.
- פעולות נוספות בזיקה כוללות:
 - מערכת מיכונית לניהול הסיכון התפעולי, פמל"ה, הוטמעה ביחידות הקבוצה. המערכת פועלת בתחומים של איסוף מידע אודות אירועים תפעוליים, מיפוי והערכת הסיכונים והבקרות, איסוף KRI (אינדיקטורים עיקריים לסיכון), נושאים לטיפול, הפקת לקחים ודיווחים.
 - גיבוש ויישום מסגרת כוללת של עקרונות וסטנדרטים בנושא תפישת בקרה אחידה בקבוצת הבנק. במסגרת זו מתכנסים צוותי בקרה ומתבצע תהליך תקופתי להערכת אפקטיביות הבקרות.
 - השקת מוצר חדש/פעילות חדשה, על-פי הגדרות מדיניות השקת מוצר חדש בקבוצת הבנק, מלווה בבחינה וניתוח של הסיכונים התפעוליים הרלוונטיים הטמונים במוצר/פעילות.
 - הגדרת תשתית מתודולוגית לניהול סיכונים תפעוליים בתהליכי IT מהותיים.
 - הוצאת פעילות למיקור חוץ בשים לב לסיכונים הייחודיים למיקור חוץ, בהתאם להנחיות המדיניות הייעודית לנושא.
 - תשומת לב מיוחדת, לרבות גיבוש מדיניות ייעודית, ניתנה לניהול סיכונים בנקאות בתקשורת, בהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 367 בנקאות בתקשורת.
- מתבצעים מהלכים שוטפים לזיהוי, מיפוי והערכת סיכונים תפעוליים ובקרות ביחידות הבנק והקבוצה, לרבות מיפוי סיכונים מעילות והונאות. הפעילות מתבצעת על בסיס מתודולוגיה אחידה התואמת את דרישות ועדת באזל והוראות בנק ישראל בנושא, לרבות מעקב אחר יישום המלצות. אחת לשלוש שנים מתבצע מהלך של מיפוי מקיף של הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הקבוצה. בהמשך, מתבצעים תחזוקה, עדכון והרחבה של הממצאים באמצעות ניתוחים נוספים, ניתוח סיכונים במוצרים/פעילויות חדשים והתקשרויות מהותיות למיקורי חוץ של פעילויות/תהליכים.
- מטרת הפעילות לזהות מוקדי סיכון מהותיים, להגדיר אחריות על הסיכונים (Risk Ownership), להעריך את הסיכונים (הממוצעים והקיצוניים) והבקרות הקיימות ולהבחין בין סיכונים נמוכים לבין סיכונים מהותיים הדורשים בחינה נוספת ונקיטת פעילויות בהתאם לשיקולי עלות - תועלת, על-פי דרכים עיקריות להתמודדות עם סיכונים, כדלקמן: למזער את הסיכון באמצעות יישום בקרות נוספות, להעביר את הסיכון לצד ג' (כגון: ביטוח, מיקור חוץ), לספוג את הסיכון תוך כימות שלו ולהפחית את הפעילות יוצרת הסיכון.
- פרופיל הסיכון התפעולי מנוטר תקופתית ביחס לתיאבון הסיכון התפעולי אשר מוגדר במדיניות באמצעות פרמטרים שונים ברמה כלל קבוצתית וברמה של יחידות ותהליכים ספציפיים. הבנק מקצה הון בגין נכסי סיכון תפעולי, על-פי מודל סטנדרטי שהוגדר על-ידי בנק ישראל. הדיווחים לעניין העמידה במגבלות תיאבון הסיכון מוגשים בתדירות רבעונית במסגרת מסמך הסיכונים הכולל.
- הבנק משתמש במדדים כמותיים של תיאבון הסיכון התפעולי אשר מתייחסים לפרמטרים הבאים: היקפי הנזקים התפעוליים ביחס להכנסות הגולמיות לפי הגישה הסטנדרטית של באזל, שיעור הגידול בנזקים משנה לשנה, תרחישי סיכון אשר דורגו ברמת סיכון גבוהה מאד ברמת קבוצת הבנק והערכת תרחישי קיצון.

3.5.2. סיכונים טכנולוגיה ומחשוב

הבנק תלוי במערכות ותשתיות IT לפעילותיו השונות. סיכון הטכנולוגיה והמחשוב הינו הסיכון לפגיעה בפעילותו התקינה של הבנק ובשירות ללקוחות, להפסד או לפגיעה במוניטין עקב אי נאותות או כשל במערכות ותשתיות ה-IT של הבנק. ככלל, הבנק מתחזק את מערכות ותשתיות המידע, מאמץ טכנולוגיות חדשות ופועל תמידית למתן תשתית טכנולוגית המאפשרת את התנהלות העסקית וקידום יוזמות אסטרטגיות בחטיבות השונות, בהתאם למדיניות ניהול טכנולוגיית המידע של הבנק. בבנק קיימים מסמכי מדיניות ייעודיים הכוללים התייחסות להיבטי אבטחת מידע וסייבר, עקרונות גיבוי והתאוששות במצבים של תקלות ואסונות, ומסמכי מדיניות בנושאים של מיקור חוץ, מחשוב ענן, כללים למימוש טכנולוגיות חדשות במסגרת בנקאות בתקשורת וניהול סיכונים IT. כמו-כן, על מנת להתמודד עם אתגרי העתיד, לפשט ולייעל את הפלטפורמות הטכנולוגיות, לשפר את יכולת התגובה ולבנות יכולות חדשות, הבנק מבצע תוכנית מודרניזציה רב שנתית של מערכות המחשוב המרכזיות.

בחינת סיכונים ה-IT מתבצעת באופן שוטף, על-פי מתודולוגיה מקובלת, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בבנק והן ברמת מערכות המידע והתשתיות המשמשות את הבנק. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בחטיבת טכנולוגיה ומחשוב, על-ידי מספר יחידות מקצועיות ייעודיות הכפופות להנהלת החטיבה. יחידות אלו פועלות על-פי ההנחיות הרגולטוריות השונות, כגון הוראות ניהול בנקאי תקין 357, 361 ו-363 ביניהן: מחלקת אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, יחידת תכנון ובקרה, בקרת פיתוח ויחידת ניהול סיכונים IT.

לאור התפשטות נגיף הקורונה וכדי לשמור על רציפות השירות, ננקטו צעדים שונים במערכת ה-IT של הבנק למתן מענה להמשכיות העסקית של הבנק וכן המשך ניהול הפורטפוליו הטכנולוגי, תוך כדי שמירה על אבטחת נכסיו והבטחת התפעול השוטף.

3.5.3. סיכוני אבטחת מידע וסייבר

סיכון הסייבר הינו הסיכון לנזק ובכללו שיבוש, הפרעה, השבתה של פעילות, גניבת נכס, איסוף מודיעין או פגיעה במוניטין או באמון הציבור כתוצאה מהתרחשות אירוע סייבר. בתחום הסייבר מתנהלת פעילות כנדרש בהוראות בנק ישראל ובכללן הוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, הוראת ניהול בנקאי תקין 363 בנושא שרשרת אספקה, חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 וחוקים אחרים בהתאם לעניין, במטרה להגן על מערך טכנולוגי המידע ולמזער את הסיכונים. סיכוני אבטחת מידע וסייבר בבנק מנוהלים על-ידי מערך אבטחת מערכות מידע וסייבר בחטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.

בשנים האחרונות חל גידול בתחכום ובחומרת תקיפות הסייבר על המגזר הפיננסי העולמי, כאשר מגמות ההתפתחויות הטכנולוגיות כגון מחשוב ענן, פתיחות לממשקים חיצוניים והרחבת השירותים הדיגיטליים מחד ורמת התחכום והכלים העומדים לרשות התוקפים מאידך מגדילים את החשיפה לסיכוני סייבר. המגזר הבנקאי בישראל, ובכלל זה הבנק, חווים באופן שוטף התקפות סייבר, כגון DDOS (התקפת מניעת שירות מבזרת Distributed Denial Of Service attack - תקיפות שנועדו להשבית מערכת מחשב על-ידי יצירת עומס חריג על משאביה), דייג (דייג - Phishing - הוא ניסיון לגניבת מידע רגיש על-ידי התחזות ברשת האינטרנט) וכדומה. לאחרונה גם תקיפות על גורמי ממשל וביטוח בניסיון לפגיעה במוניטין וכן תקיפות שרשרת האספקה (תקיפת ארגון באמצעות ספק/מוצר בשימוש). הבנק פעל להפקת לקחים ועדכון ההערכות בהתאמה. בשנת 2020 לא נתגלו בבנק אירועי סייבר מהותיים בעלי השפעה על הדוח הכספי. נציין כי בחודשים האחרונים ארע גידול בכמות ניסיונות הפישינג ובעוצמת התקפות DDOS איתם הבנק מתמודד, תוך עלייה מסויימת בעוצמת הסיכון אך כאמור ללא נזקים משמעותיים.

הבנק משקיע אמצעים רבים (אנושיים וטכנולוגיים) בכדי לחזק את מערך אבטחת המידע והגנת הסייבר על מנת להתמודד עם התפתחות האיומים. מערך ההגנה של הבנק מורכב משכבות הגנה המשלבות טכנולוגיות מתקדמות. הבנק מפעיל תהליכי הגנת סייבר על מנת למזער את הסיכון לחדירה וגישה לא מורשית למערכות המידע ולהתממשות תקיפות, ולהבטיח את נכונות, זמינות וחשאיות מאגרי המידע. במקביל מפעיל הבנק תהליכי גילוי וזיהוי אירועי סייבר בכל שעות היממה, ובכללם הפעלת מרכז אירועי אבטחת מידע. כמו-כן הבנק נערך להכלת אירועי סייבר תוך מזעור הנזק על נכסי הבנק ולקוחותיו. הבנק פועל באופן מתמיד לזיהוי יעדי ההגנה, האיומים, הסיכונים ואפקטיביות ההגנה ובונה את תוכניות העבודה לשיפור מערך ההגנה בהתאם.

הבנק מעדכן באופן שוטף את הערכת הסיכונים ביחס לתובנות מאירועי סייבר בארץ ובעולם הרלוונטיים למערכות הבנק ופעילותו העסקית. בנוסף, הבנק רואה חשיבות רבה בקיום תרבות ארגונית לניהול סיכון ולכן פועל בדרכים מגוונות (כגון: הרצאות, תקשורים, ותרגילים בדרגים שונים) להגברת מודעות העובדים לסיכוני הסייבר. לאחרונה הבנק עדכן את הערכת סיכוני הסייבר בהתאמה להתפתחות האיומים בתקופת התפשטות נגיף הקורונה, ומבצע פעילות מקיפה לצמצום הסיכון, בפרט לאור השינוי במתכונת העבודה בבנק למעבר משמעותי של עובדים לעבודה מרחוק כולל פיתח מענה לצמצום סיכון העבודה מרחוק והנחיית עובדי וספקי בדרכים לצמצום הסיכון, בין היתר על-ידי הגברת מודעות לסיכוני הסייבר החדשים והמתפתחים. כמו-כן, הועלתה המוכנות לפעולות דייג והונאת לקוחות שעלולות להתרחש תוך ניצול המשבר וחששות הציבור.

היחידה לניהול סיכוני סייבר בחטיבה לניהול סיכונים עוסקת בקביעת מדדים ומתודולוגיות להערכת בשלות ההגנה, ניתוח משמעותיות עסקיות לתרחישי סייבר, אתגור מערך ההגנה, ובחינת התפתחויות בתחום סיכון הסייבר הרלוונטיות למערך הטכנולוגי והעסקי של הבנק.

3.5.4. סיכוני מחשוב ענן

הבנק פועל בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין שמספרה 362. הבנק ממשיך ליישם מחשוב ענן בתחומים מסוימים ובוחן שימושים נוספים תוך טיפול נאות בסיכונים התפעוליים הנגזרים מכך ובהתאמה להנחיות הרגולציה. זאת מתוך כוונה לאפשר יישום היתרונות העסקיים של שימוש בשירותי מחשוב ענן תוך ניהול מושכל של הסיכונים ועמידה בדרישות הרגולציה.

3.5.5. היערכות לחירום

בבנק מנוהלת ומיושמת תוכנית רציפה להיערכות לחירום ולהמשכיות העסקית (BCMP - Business Continuity Management Plan) בהתאם להוראות בנק ישראל מספר 355 ("ניהול המשכיות עסקית") ומספר 357 ("ניהול טכנולוגיית המידע") והרחבות נוספות. היערכות הבנק מבוססת על תוכניות פעולה מפורטות, נוהלי עבודה, ניסויים ותרגולים תקופתיים המוגדרים במערכת נהלים לשעת חירום. כחלק מהיערכותו לחירום ביצע הבנק מהלך רחבי של קביעת מדיניות, הגדרת תרחישי יחוס, מיפוי וניתוח תהליכים קריטיים והמשאבים הנדרשים לאישושם בחירום (BIA) ועדכון תוכניות הפעולה על בסיס מתודולוגיות מקובלות בעולם. מהלך זה מתעדכן באופן שוטף ומובא לאישור בתדירות שנתית. תוכנית הפעילות מערבת את כל חטיבות הבנק, באמצעות ממוני המשכיות עסקית חטיבתיים וצוותים ייעודיים. תוכנית ה-BCP מובלת על-ידי מחלקת ניהול המשכיות עסקית ייעודית (BCM), כפופה למנהל המשכיות העסקית בבנק ולמנהל צוות החירום הבנקאי (מנהל החטיבה הפיננסית).

מדיניות המשכיות העסקית אומצה גם בחברות הבנות בארץ ובעולם וכן בסניפי חו"ל של הבנק, בהתאמה למדיניות ממשל תאגידי והנחיות בנק ישראל. בנוסף, מבצע הבנק תרגילי חירום תקופתיים, הכוללים הן תרחישים תפעוליים והן תרחישים עסקיים מורכבים, בהשתתפות היחידות השונות, מרמת הסניפים, מנהלות, יחידות, חטיבות ועד רמת הנהלת הבנק. בבנק פועל אתר מחשוב מרכזי מרוחק להבטחת זמינות ומיגון מערכות המידע והמידע עצמו. מערך ניהול המשכיות העסקית בבנק אושר על-ידי מכן התקנים הישראלי כתואם את דרישות התקן הבינלאומי ISO22301.

במסגרת היערכות להמשכיות העסקית הבנק נערך לטיפול במגוון של תרחישים אפשריים וביניהם לתרחיש פנדמיה. הבנק פעל מסוף הרבעון הראשון במתכונת חירום בשל התפשטות נגיף הקורונה, כאשר מתכונת העבודה בבנק צומצמה ביחס לרגיל, תוך המשך הפעלת השירותים העסקיים הקריטיים וללא ביצוע שינויים מהותיים בתנאי העסקה וההטבות לעובדים. בחודש מאי הבנק חזר למתכונת עבודה מלאה תוך התאמת אופן העבודה לנסיבות המשתנות ופעולה בשגרת חירום. במשך כל התקופה, הבנק פועל בכל המישורים ובהתאם לתקנות שעת חירום לצמצום התפשטות נגיף הקורונה, הנחיות משרד הבריאות, הקלות רגולטוריות והנחיות בנק ישראל ויתר התקנות המחייבות על מנת להבטיח המשך מתן שירות ללקוחות בערוצים השונים. לאורך התקופה תוכניות החירום של הבנק הופעלו על מנת להקטין את ההסתברות להדבקה רחבה ובכלל זה יחידות רבות פוצלו בין מקומות שונים ו/או עברו לעבודה במשמרות ו/או עברו לעבודה מרחוק, כאשר יכולות וזמינות העבודה מרחוק (עבודה מהבית) שופרו לאורך השנה. סופקו חומרי חינוך, הגיינה ומיגון לכל מבני הבנק, נשמר המרחק הנדרש בין העובדים בכל המרחבים והצהרות בריאות למגיעים פיזית למשרדים. המנהלים הוגדרו כ'ממוני קורונה' ובמסגרת זו תפקידים לאכוף את יישום כלל הנחיות התקפות. ההנחיות מופצות למנהלים ולעובדים באופן רציף. מתנהל מעקב וקשר שוטף עם העובדים בבידוד והחולים והוקם מערך סיוע והסברה לעובדים. בסניפים ניתן שירות באמצעות 'זימון תור מראש', ונשמרת ההנחיות בכל הנוגע לקבלת קהל, בהתאם להוראות שעת חירום המחייבות והנחיות לשמירת הגיינה. תקשור נרחב מתבצע באופן שוטף בערוצים השונים ללקוחות הבנק על מנת לעדכן על הפעילות השוטפת של מערך הסניפים, מימוש ההקלות בחיבור/זיהוי הלקוחות ל/בערוצים הישירים על מנת לסייע במתן השירות, בכלל זה כרטיסי אשראי ופנקסי שיקים נשלחים ללקוחות, ומומשו ההקלות שאפשר הרגולטור. הבנק עומד בקשר עם ספקיו החיוניים על מנת לוודא המשך שירות רציף וכך גם עם חברות הבנות בארץ ובחו"ל וסניפי חו"ל ועם שותפיו השונים במערכת הבנקאית והשירותים הפיננסיים. בנק ישראל מדווח בתדירות שהוגדרה על ידו או בעת אירוע חריג על-פי ההנחיות. מתכונת העבודה מתעדכנת מעת לעת בהתאם להנחיות ולהתפתחויות השונות. במסגרת היערכות להמשכיות העסקית הבנק נערך לטיפול במגוון של תרחישים אפשריים. ביחס לתרחיש חירום שבגינם עלול להיגרם לונדק משמעותי מנוטרות מערכות התרעה של "אורות אדומים" וקיימות תוכניות מגירה מפורטות. תרחישי הקיצון נבחנים ונידונים תקופתית בצוות טיפול בתרחישי קיצון וריכוזי סיכון. הפעלת תוכניות המגירה היא באחריות הנהלה או צוות הנהלה ייעודי לטיפול בהיבטים הפיננסיים של מצבי משבר. יצוין כי צ'ארטר להקמתו של צוות כזה כלול אף הוא בין תוכניות המגירה.

בשנת 2020 לא ארע שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי וזאת לרבות ההשפעות הפוטנציאליות של אירוע נגיף הקורונה על מערכות הדיווח הכספי ועל מערך בקורות הגילוי.

3.5.6. ביטוח

לבנק פוליסת ביטוח בנקאי המגדרת סיכונים תפעוליים וכוללת: (1) ביטוח בנקאי לכיסוי נזקים העלולים להיגרם כתוצאה ממעילות עובדים, אובדן מסמכים, זיוף מסמכים ועוד; פוליסה זו כוללת כיסוי לנזקי פשעי מחשב שנגרמו לבנק ו/או ללקוחותיו עקב חדירה של צד שלישי בלתי מורשה למערכות המחשב של הבנק; (2) ביטוח אחריות מקצועית להגנה בפני תביעת לקוח שנגרם לו נזק כתוצאה מפעולה בנקאית רשלנית. פוליסות אלו כפופות לחריגים המקובלים בפוליסות ביטוח של תאגידים בנקאיים בישראל (לרבות החרגת נזק הנגרם כתוצאה מעבירה על הוראות הקשורות בהלבנת הון ובמימון טרוור).

בנוסף, המערך הביטוחי של הבנק כולל גם ביטוח רכוש, צד ג', חבות מעבידים, ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה וביטוחים נוספים. גבולות האחריות בפוליסות נקבעו על-ידי הבנק בהתאם להערכת הסיכון הכרוך בפעילות הקבוצה וכחלק ממדיניות ניהול הסיכונים הכוללת. במסגרת מיילי הדרישות לניהול תקין על-פי הנחיות באזל (Sound Practice), קיים שיתוף פעולה תוך חילופי מידע בין המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים ובין היחידה המטפלת בביטוח הבנקאי.

3.6. סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 308.

תחת סיכון הציות כלולים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרוור (לרבות אלה העוסקות בדיני המס), מתן ייעוץ ללקוח, אכיפה בניירות-ערך, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), הוראות ה-FATCA האמריקאי וה-CRS הבינלאומי והיבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או לשירותים ללקוחות או הוראות בעלות אופי דומה. סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות.

הבנק נוקט מדיניות של ציות לכל הוראות החוק והרגולציה, ופועל להטמעתה ביחידותיו ובקרב עובדיו. לצרכי ניהול הסיכון, ניתן להגדיר את סיכוני הציות המרכזיים שמפניהם מבקש הבנק להתגונן כמפורט להלן:

- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות כלשהי, בשל אי-ציות של הבנק או מי מעובדיו, להוראות העוסקות באיסור הלבנת הון ומימון טרוור, וכן בגין ליקויים בתהליכים שנועדו להבטיח ציות כאמור או בגין חסרונם של תהליכים כאמור;
- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות רגולטורית, בשל פעילות לא נאותה או לא הוגנת או לא אחראית או לא אתית של הבנק או מי מעובדיו ביחס ללקוחות הבנק או ביחס לנושאי מס או בשל אי-ציות להוראות דין בהקשרים אלו;
- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות רגולטורית, בשל אי-ציות של הבנק או מי מעובדיו לדיני ניירות-ערך;
- הסיכון לנזק מהותי בגין תביעה ייצוגית, הנובעת מאי-ציות להוראות המסדירות את יחסי הבנק והלקוח;
- הסיכון לנזק מהותי בגין תביעות או צווים רגולטוריים הנובעים מהתנהגות לא הולמת או לא אחראית, לא אתית, או לא ראויה של מי מעובדי הבנק;
- הסיכון לתביעה פלילית נגד הבנק או עובדים בכירים בו, בשל אי-ציות לחוק.
- הסיכון לנזק מהותי בגין אי עמידה או הפרה של הסכמי הבנק עם הרשויות האמריקאיות בארצות-הברית מיום 30 באפריל 2020, הכוללים פעולות ייעודיות ומחויבויות נוספות בתחום זה, כמפורט בביאורים 25' ו-25' בעניין התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות ובאתר הבנק.

זיהוי מוקדי סיכון הציות המרכזיים ומעקב אחר התפתחותם נעשה, בין היתר, באמצעות מדדי סיכון. מוקדי הסיכון המרכזיים ועוצמת הסיכון הנובעת מהם עשויים להשתנות בהתאם לדינמיות הרגולציה, האכיפה, פעילות הבנק והלקוחות, התפתחות השוק וכיו"ב. לשם מדידת הסיכון, משתמש הבנק במדדים כמותיים ובמדדים איכותיים. המדדים כוללים, בין היתר, התפתחויות רגולטוריות ואכיפתיות, שינויים בלקוחות ובמוצרים מסוימים, ממצאי בקורות וביקורות, סקרי פערים ועוד.

קצין הציות הראשי של הבנק משמש בתפקידו לפי הוראת ניהול בנקאי 308, בין היתר, כאחראי על מילוי החובות לפי חוק איסור הלבנת הון ומניעת מימון טרוור, וכן כממונה על האכיפה בניירות-ערך לפי חוק לייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות-ערך וכקצין אחראי על-פי ה-FATCA. יחידת קצין ציות ראשי והממונה על האכיפה בניירות-ערך, מורכבת מיחידת איסור הלבנת הון, יחידת אכיפה בניירות-ערך וציות ישראל, ציות בינ"ל, יחידת קשרי לקוחות הוראות צרכניות וחברות בנות, יחידת הציות למיסי בינלאומי, יחידת מטה.

יחידת קצין ציות ראשי נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים והעסקיים של הקבוצה תוך מזעור החשיפה לסיכונים ציות ומוניטין. יעדי יחידת קצין ציות ראשי הינם:

- להוביל מדיניות ליישום מלוא הוראות החוק בכל יחידות הבנק בארץ ובעולם, תוך הבנת הצרכים של היחידות העסקיות ותמיכה בפעילותן;
 - בראייה מבוססת סיכון לזהות, לתעד ולהעריך באופן פעיל את סיכונים הציות הגלומים בפעילויות העסקיות של הבנק;
 - לנטר ולבדוק את הציות בקבוצת הבנק על-ידי ביצוע דגימות ולדווח לאורגני הבנק אודות הממצאים.
- האחריות על הניהול השוטף של סיכון הבנק בהיבטי הציות, וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון, חלה על מנהלי החטיבות ועל מנהלי חברות הבנות בקבוצת הבנק. האחריות המקצועית כמעגל בקרה שני בתחום זה מוטלת על יחידת קצין ציות ראשי בחטיבה לניהול סיכונים. ביחידות הבנק והקבוצה מתנהלת פעילות שוטפת של מערך קציני ציות, על בסיס ניהול מטריציוני, שמבוסס על כפיפות ארגונית למנהלי החטיבות/מנכ"ל חברים הבת וכפיפות מקצועית ליחידת קצין ציות ראשי.
- הפעילות של יחידת קצין ציות ראשי ואכיפה בניירות-ערך מפוקחת על-פי ממשל תאגידי באמצעות:
- ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים;
 - הנהלת הבנק בראשות המנכ"ל;
 - דיווח לפחות פעם בשנה להנהלה הבכירה ולדירקטוריון על נושאי הציות.

מדיניות הציות הקבוצתית, קובעת כללים לגבי מכלול הנושאים המרכיבים את נושאי הציות כאמור לעיל. המדיניות כוללת כללי ממשל תאגידי ואינטראקציה עם חברות בנות וסניפים מחוץ לישראל, ומתבססת על החקיקה והרגולציה בישראל ובמקומות הפעילות הרלוונטיים. קבוצת הבנק הקימה תשתית לטיפול בחובות הגילוי הנדרשות מול יחידים ותאגידים בעניין ה-FATCA וממשיכה בתהליך מיכון הדרישות המתחייבות מחקיקה זו ומהרגולציה הישראלית בנושא. בדומה לקבוצת הבנק מקימה תשתית לטיפול בחובות הגילוי הנדרשות מול יחידים ותאגידים בעניין ה-CRS. החוק הישראלי מחייב את המוסדות הפיננסיים בישראל לדווח על חשבונות פיננסיים של לקוחות בעלי תושבות מס זרה. זאת, במסגרת אמנת ה-CRS לחילופי מידע עליה חתמה ישראל. תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019 אושרו על-ידי ועדת הכספים של הכנסת ב-1 לינואר 2019. כמו-כן, הבנק קבע מדיניות כוללת של כסף מוצהר גם לעניין הלקוחות תושבי החוץ, שנועדה לצמצם את החשיפה להימצאותם של כספים לא מדווחים, בחשבונות תושבי החוץ בכל קבוצת הבנק.

במסגרת סיכון הציות נכלל גם הסיכון בקשר עם פעילות הבנק מול בנקים שמקום מושבם ברשות הפלסטינאית אשר טעונה עמידה בדרישות רגולטוריות שונות, בפרט בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרוור, וכרוכה במעקב אחר העברות כספים אל ומאת תושבי הרשות הפלסטינאית. בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת. במרוצת השנים, חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים בנקאיים לבנקים הפלסטינאים ברצונו להפסיק מתן שירותים אלה.

בחודש ינואר 2018 קיבל הבנק כתבי חסינות ושיפוי תחומים מהיועץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר. כתב החסינות מגן על הבנק, נושאי משרה בו ועובדיו מפני הגשת כתב אישום בישראל בגין עבירות מסוימות בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרוור ביחס לשירותים שהבנק העניק או יעניק לבנקים פלסטיניים מיום 28 במרץ 2016 ועד ליום 31 במאי 2019 ("תקופת החסינות והשיפוי"). בהמשך לכתב החסינות, קיבל הבנק בינואר 2018 מכתב מהמפקחת על הבנקים ובו הודעתה כי לא יינקטו צעדי אכיפה בכל הנוגע לפעולות של הבנק בקשר למתן שירותי קורספונדנציה שעליהם חל כתב החסינות.

בכתב השיפוי התחייבה מדינת ישראל לשפות את הבנק בסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין הוצאות (חבות לפי פסק דין והוצאות משפט) בהן יישא הבנק במסגרת הליכים אזרחיים או הליכים פליליים שלא הסתיימו בהרשעה אשר ננקטו כנגד הבנק, נושא משרה בו או עובד בקשר עם מתן השירותים הקורספונדנטיים בתקופת החסינות והשיפוי. התחייבויות החסינות והשיפוי הניתנות לבנק כאמור כפופות לסייגים שנקבעו בהן ולתנאים בהם על הבנק לעמוד.

לאור בקשת המדינה לדחות את מועד סיום מתן השירותים הקורספונדנטיים עד ליישום של פתרון ארוך טווח למתן השירותים הקורספונדנטיים, באמצעות הקמת חברה ממשלתית אשר תספק לבנקים פלסטיניים שירותים אלה - ניתן ביום 30 ביוני 2019 כתב שיפוי מעודכן. בהתאם לכתב השיפוי המעודכן, עודכן סכום השיפוי בו התחייבה המדינה כלפי הבנק כמפורט לעיל, לסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין כל הליך (ולא באופן מצטבר). מכתב מעודכן מטעם היועץ המשפטי לממשלה האריך את תקופת החסינות עד ליום 31 במאי 2021 ומכתב מטעם החשב הכללי מיום 18 באוגוסט 2020 האריך את תקופת כתב השיפוי עד ליום 31 במאי 2021.

3.7. סיכון משפטי

הסיכון המשפטי כולל, בין היתר, תביעות משפטיות, פסקי דין, חוסר יכולת לאכוף חוזים, וכן חשיפה לקנסות (Penalties, Fines) או צעדי אכיפה (Enforcement measures) כתוצאה מפעילות פיקוחית והסדרים פרטניים (Private Settlements) שעלולים לשבש או להשפיע באופן שלילי על פעילות קבוצת הבנק. הקבוצה נעזרת ביעוץ משפטי פנימי וחיצוני, לצורך התמודדות עם הסיכון. הבנק נוקט התייחסות מרחיבה באשר לסיכונים המשפטיים וכולל בהם סיכונים הנובעים מהוראות חקיקה ראשית ומשנית והוראות רגולטוריות, לרבות סיכונים הנובעים מאי ידיעה של הוראות הדין המקומי או הזר החל על פעילות הבנק או הקבוצה, או פרשנות שגויה שלהם, פסיקה של בתי משפט, בתי דין וגופים אחרים שיש להם סמכות מעין-שיפוטית, פעילות שאינה מגובה ביעוץ משפטי, וכן ייעוץ משפטי לקוי וסיכונים הנובעים מהליכים משפטיים. ניהול הסיכון המשפטי מתבצע בהתאם למסמך מדיניות ניהול החשיפות לסיכונים משפטיים המתעדכן ומוחל באופן קבוצתי. אחת לרבעון, נמסר על-ידי היעוץ המשפטי להנהלה ולוועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון דיווחים עיתיים שונים הנוגעים לסיכונים משפטיים לרבות מידע סטטיסטי בדבר הליכים משפטיים לסוגיהם, שנפתחו או נסתיימו בתקופה הרלוונטית. למידע נוסף בנושא הסיכון המשפטי ראה [ביאור 25](#) בדוחות הכספיים.

3.8. סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות או בהון כתוצאה מתדמית שלילית על-ידי מחזיקי העניין הרלוונטיים כגון: לקוחות, צדדים לעסקאות, בעלי מניות, משקיעים, או גופים רגולטוריים. הסיכון, אשר בדרך כלל מתלווה לפעילויות אחרות וסיכונים אחרים, יכול להתממש במגוון דרכים כגון עזיבת לקוחות, רגולציות חדשות ועוד. מדיניות ניהול סיכון המוניטין בקבוצת הבנק אושרה על-ידי ההנהלה והדירקטוריון ומיושמת ביחידות הקבוצה. אסטרטגיית ניהול סיכון המוניטין בקבוצת בנק הפועלים קובעת כי יש למנוע, למזער ולבקר את סיכוני המוניטין. בהתאם לכך, נקבעו יעדים כלל קבוצתיים ביחס לסיכון המוניטין ובפרט, הבטחת פיקוח וניהול אפקטיבי של סיכון המוניטין והגדרת מסגרת לבקרה פנימית במטרה לקדם תרבות וערכים של מודעות, שקיפות ויעילות בטיפול בסיכוני מוניטין. מסגרת הטיפול בסיכון מוניטין כוללת, בין היתר, מעקב אחר KRI, מיפוי מוקדי סיכון, סקר ודיון ייעודי אחת לשנה. דירקטוריון הבנק וההנהלה אחראים לקידום סטנדרטים גבוהים של אתיקה ויושרה ולביסוס תרבות המדגישה את חשיבות הבקרה הפנימית.

3.9. סיכון רגולציה

סיכון רגולציה הינו סיכון לפגיעה ביכולת הבנק לממש ולמקדם את יעדיו העסקיים, כתוצאה מתהליכי חקיקה ו/או עדכוני הוראות של גופים רגולטורים שונים, שגורמים לשינויים בסביבה העסקית של הקבוצה. שינויים אלה יכולים להשפיע, לעיתים, על יכולת הקבוצה להציע ולספק שירותים בנקאיים מסוימים ו/או לחייבה להיערכות ליישום מורכב ולביצוע השקעות טכנולוגיות ואחרות הכרוכות בעלות ניכרת, ותוך פגיעה בלוח הזמנים ויכולת הבנק להקצות את משאביו לפיתוח שירותים מתוכננים אחרים.

3.9.1. מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

הבנק פועל בסביבה רגולטורית מורכבת, המתאפיינת בשינויים תכופים ובחוסר ודאות. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם הפיקוח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את הדרישות הרגולטוריות אשר חלות על פעילות הבנק ועל חברות הבנות וחברות קשורות לקבוצת הבנק. פעילותו של הבנק כפופה גם לדרישות רגולטוריות של רגולטורים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון, רשות הגנת הפרטיות, רשות איסור הלבנת הון ורשות התחרות וכו'. הבנק וחברות הבת פועלים ומנהלים תהליכי עבודה ייעודיים וסדורים על מנת למפות ולאתר כל עדכון רגולטורי אשר צפוי לחול עליהם, ובהתאם לכל דין רלוונטי.

3.9.2. דרכי ניהול סיכון רגולטורי

יחידת הרגולציה מעריכה ומנהלת את הסיכונים הרגולטוריים, על-ידי ניטור, זיהוי, איסוף המידע, הערכה, דיווח ומעקב ובקרה אחר ההתפתחויות הרגולטוריות בעת התהוותן. היחידה מהווה את הקשר בין היחידות הפנימיות בבנק לרגולטור במהלך התגבשות החקיקה, כך שתושמע ותשוקף דעתם של הגורמים המקצועיים הרלוונטיים, טרם התגבשות ההוראה הרגולטורית. בנוסף מספקת היחידה חוות דעת לפי העניין בדבר השפעת הרגולציה בהתהוות על ההתנהלות העסקית הצפויה של יחידות הבנק השונות. היחידה פועלת בשיתוף פעולה מלא עם היחידות המקצועיות הרלוונטיות בבנק וכן עם חברות הבנות והשלוחות, בארץ ובחו"ל, על מנת להבטיח יישום כלל דרישות הרגולציה באופן מלא וביעילות מבחינה עסקית. לעניין הציות להוראות הרגולטוריות, מרגע כניסת העדכונים הרגולטוריים לתוקפם ראה [סיכון הציות לעיל](#). בנוסף, יחידת הרגולציה מבצעת הליך ניטור שוטף אחר עדכוני רגולציה בינלאומית משמעותיים, בתחומים אשר עשויים להשפיע על פעילות הבנק בישראל ובחינת הצורך בהיערכות הבנק, חברות הבת ו/או שלוחותיו בחו"ל ליישומם. לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [ביאור 35](#) בדוחות הכספיים.

3.10. סיכון כלכלי

זיהוי גורמי הסיכון בסביבה הכלכלית נעשה על-ידי המחלקה הכלכלית תוך מעקב אחר נתונים כלכליים ופיננסיים שוטפים בארץ ובעולם, והערכה מקצועית של המשמעותיות הנגזרות מנתונים אלו. המחלקה ממפה ומדווחת על הסיכונים הפוטנציאליים במשק ובשווקים הפיננסיים לצוותים ולוועדות הרלוונטיים. במקביל עורכת המחלקה סט תרחישי קיצון בעלי הסתברות להתממשות עתידית, אף אם נמוכה, שלהערכתה עשויות להיות להם השלכות כלכליות ופיננסיות משמעותיות על המשק ועל הבנק. תרחישי הקיצון מתעדכנים מדי שנה בהתאם למפת הסיכונים, התרחישים מאושרים על-פי הנהלים על-ידי הגורמים המוסמכים לכך. בד בבד, המחלקה הכלכלית בוחנת שורה של "נורות אזהרה" שעשויות לאותת על עלייה בהסתברות לאירוע של תרחיש קיצון. דיווח על נורות האזהרה מבוצע באופן שוטף לצוות ההנהלה לניהול סיכונים.

הבנק מתרגם את תנאי השוק בתרחיש להשפעה על פעילותו העסקית בהתאם לתחומי הסיכון השונים, ובוחן את ההשפעה על הרווחיות, ההון והלימות ההון תוך ניטור הסיכונים והמגזרים אשר עשויים להיות מושפעים מהשינויים הכלכליים במשק ובעולם, והתאמת מדיניותו ופעילותו הבקרה לפי צורך. בין היתר, הבנק בוחן את נירות-ערך בתיק ההשקעות בישראל ובחו"ל, את החשיפה למוסדות פיננסיים זרים, וכן מוקדי סיכון בתיק האשראי העלולים להיות מושפעים מן ההתפתחויות ועומד באופן שוטף בדרישות הנזילות כנדרש מהוראות הפיקוח.

לפרטים בדבר מצב המשק בישראל ובעולם ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית לעיל](#).

לפרטים בדבר התמודדות הבנק עם משבר התפשטות נגיף הקורונה ראה [פרק עניינים נוספים לעיל](#).

3.11. סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הנו סיכון מהותי עכשווי או עתיד לרווחים, הון, מוניטין או מעמד שעשוי להיגרם בעקבות שינויים בסביבה העסקית, החלטות עסקיות שגויות, יישום בלתי נאות של אסטרטגיה או החלטות עסקיות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים (לדוגמה מהלכי מתחרים), כלכליים או טכנולוגיים. בנוסף, הסיכון האסטרטגי הנו פונקציה של התאמת היעדים האסטרטגיים של הארגון לסביבת פעילותו, התאמת התוכניות העסקיות שפותחו על מנת להשיג יעדים אלו, הקצאת המשאבים, ואיכות היישום. ככזה, הסיכון הוא מידע צופה פני עתיד.

בנק הפועלים ממשיך לעקוב אחרי השפעות התפשטות נגיף הקורונה על הכלכלה העולמית והמשק המקומי וכן על התוכניות האסטרטגיות של הבנק. התוכנית האסטרטגית של הבנק הינה תוכנית תלת-שנתית - המאושרת על-ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון - והנבחנת ומותאמת מדי שנה לשינויים בסביבה העסקית בישראל ובעולם, לשינויים בסביבה התחרותית בה פועל הבנק ולשינויים ביעדי הבנק.

במסגרת תהליך התוויית התוכנית האסטרטגית מתבצעת בחינה כללית של עסקי התאגיד והסיכונים האסטרטגיים הרלוונטיים ונערך תהליך תכנון מקיף. תחת תהליך התכנון השנתי, בוחנת הנהלת הבנק כיצד תיראה תמונת העתיד התחרותית ובהתאם לתמונה זו, נבנות תוכניות אסטרטגיות אשר נותנות מענה להיערכות הנדרשת לתמונת עתיד זו.

תהליך התכנון האסטרטגי השנתי מחולק לארבעה שלבים עיקריים; כל אחד מהשלבים מספק התמודדות עם היבט אחר של ניהול והערכת הסיכון האסטרטגי:

שלב א' - זיהוי הסיכונים האסטרטגיים של הבנק בסביבת התחרות - בחינת הגורמים המשפיעים על היכולת התחרותית של הבנק ועל פוטנציאל הצמיחה העתידית לרבות בחינת מגמות בעולם ובישראל ותמונת מצב הבנק. בשלב זה ובהתאם לממצאים, ההנהלה והדירקטוריון מגדירים את היעדים האסטרטגיים המרכזיים ודגשים נוספים שיש להתייחס אליהם במהלך הכנת התוכניות האסטרטגיות.

שלב ב' - גיבוש ואישור התוכנית האסטרטגית - הבנק מגבש את כלל התוכניות האסטרטגיות בהתאם לדגשים האסטרטגיים שהוגדרו, בסנכרון עם היעדים הפיננסיים, תוך תשומת לב להיבטי הסיכון. הפעילות מבוצעת באתגור החטיבה לניהול סיכונים.

שלב ג' - יישום התכנון האסטרטגי - הטמעת אסטרטגית הבנק במפות אסטרטגיות על-פי מתודולוגית ה-BSC (Balance Score Card). הדגשים והתוכניות האסטרטגיות של הבנק באים לידי ביטוי במפות ה-BSC. מפות ה-BSC מורכבות ממטרות, מדדים ויעדים ברי-מדידה לכל מדד (הן ברמה התהליכית והן ברמת התוצאות העסקיות) הנגזרים מהאסטרטגיה, שמטרתם להניע התנהגות וביצועים של היחידות השונות, ובאמצעותן ניתן לעקוב אחר יישום התוכנית האסטרטגית וניטור הסיכון האסטרטגי. סטייה משמעותית מהיעדים שנקבעו במפות ה-BSC יכולה להוות אינדיקציה למימוש חלקי של התוכנית האסטרטגית ולפיכך חשש לעלייה בסיכון האסטרטגי.

שלב ד' - שרשור מדדי ה-BSC למדידה לצורך תגמול של נושאי משרה ומנהלים בכירים. להבטחת חשיבותו של היעדים האסטרטגיים, החלק הארי מתוך המדדים ב-BSC משורשים ליעדים האישיים של מנהלי החטיבות ושל מנהלים בכירים לרבות מדדי ניהול סיכונים.

3.12. סיכון סביבתי

סיכון סביבתי לבנק הוא הסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן, היכול להתממש באם יישא הבנק באחריות ישירה למפגע סביבתי, לרבות האפשרות שהבנק ידרש להסיר מפגע סביבתי או שמא יהיה אחראי בגין מפגע סביבתי כלפי צד שלישי, או כתוצאה מירידת-ערך של ביטחונות שמומשו. הסיכון אף עשוי להתממש בעקיפין, כתוצאה מהרעה במצבו הפיננסי של אחר בשל עלויות סביבתיות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. כמו-כן, ייתכן ויתממש סיכון מוניטין כתוצאה מייחוס לבנק, קשר לגורם למפגע סביבתי.

הסיכונים הסביבתיים בזיקה לתיקי אשראי גדולים מנוטרים בחטיבה העסקית, ניטור הסיכון הסביבתי בזיקה לפעילות הבנק עצמו הינו באחריות מנהלת אחריות חברתית תאגידית.

מתוך הכרה באחריותו החברתית של הבנק ומתוך הבנת החשיבות של ניהול מדיניות בת קיימא כלפי הסביבה, גיבש הבנק מדיניות סביבתית כוללת וסדורה. מדיניות זו מיושמת באמצעות מבנה ארגוני והגדרת תפקידים, נוהלים, תהליכים ומערכות בקרה. כחלק מתהליך ניהול והערכת התנהלותו הסביבתית קיבל הבנק הסמכה לתקן ISO 14001, אשר מתוקף מחדש כל שנה, בבדיקה מקיפה באמצעות חברה בינלאומית המוסמכת לנושא. תיאור נרחב של הפעילות בתחום הסביבה מוצג בדוח אחריות חברתית וקיימות של בנק הפועלים, המפורסם בכל שנה, על-פי התקן המתקדם ביותר של GRI. לצורך טיפול בהשפעת הסיכון הסביבתי על סיכון האשראי של הלווים הגדולים ושל השקעות גדולות קבע הבנק מדיניות, נוהלי עבודה ומתודולוגיה לזיהוי, אפיון וניהול סיכונים סביבה. בגיבוש תהליכי כתיבת המדיניות ונוהלי העבודה, נבחנו מתודולוגיות מקובלות בבנקים בחו"ל ונעשה שימוש ביועצים המתמחים בתחום. המתודולוגיה לזיהוי הסיכונים הסביבתיים, כוללת בין היתר התייחסות לפוטנציאל הסיכון הסביבתי של ענף המשק, וכן התייחסות פרטנית לסיכונים סביבתיים אשר עלולים להשפיע בצורה מהותית על התאגיד בהתאם לפעילותו העסקית. ניהול הסיכונים הסביבתיים כולל במכלול סיכונים האשראי המנוהלים על-ידי הבנק, והערכת הסיכון הסביבתי כלולה בהערכה של איכות האשראי שהועמד ללקוחות על-ידי הבנק. בדצמבר 2020 שלח המפקח על הבנקים מכתב לתאגידים הבנקאיים בנושא ניהול סיכונים סביבתיים, בדגש על סיכון אקלים. הבנק מתייחס לסיכונים סביבתיים כחלק מתהליכי ניהול הסיכונים שלו, כאמור לעיל, ונערך להרחבת התייחסות כמפורט במכתב. הבנק או נושא משרה בכירה בו לא היו בתקופת הדיווח צד להליך משפטי או מנהלי מהותי בקשר עם איכות הסביבה.

3.13. חומרת גורמי הסיכון

בהתאם להוראת בנק ישראל, ביצע הבנק מיפוי של גורמי הסיכון העיקריים אליהם חשופה הקבוצה. בטבלה להלן מפורטים גורמי הסיכון והערכות ההנהלה לגבי חומרת הסיכון של כל אחד מהם. סולם דרגות החומרה של גורמי הסיכון נקבע תוך התייחסות להגדרות תיאבון הסיכון של הבנק והוא כולל חמש דרגות חומרה לכל גורם סיכון. עבור שלוש דרגות (נמוכה, בינונית וגבוהה) נקבעו מדדים כמותיים:

- **דרגת חומרה נמוכה** - הפגיעה ברווח הממוצע השנתי בשנות המשבר בגין אירוע קיצון קטנה יותר מהרווח השנתי הממוצע לפני מס במהלך עסקים רגיל, כלומר אין פגיעה ביחס ההון רובד 1 בהשוואה לנקודת המוצא, ושהפגיעה השנתית ברווח בלפחות אחת משנות המשבר בגין אירוע קיצון, לא תעלה על 150% מהרווח השנתי הממוצע לפני מס במהלך עסקים רגיל.
- **דרגת חומרה בינונית** - הפגיעה ברווח הממוצע השנתי בשנות המשבר בגין אירוע קיצון עולה על הרווח השנתי הממוצע לפני מס במהלך עסקים רגיל ולכן גורמת לבנק לירידה ביחס הון עצמי רובד 1 בהשוואה לנקודת המוצא, אך יחס הון עצמי רובד 1 לא ירד אל מתחת לרמת קיבולת הסיכון שהוגדרה (6.5%), או שהפגיעה ברווח בלפחות אחת משנות המשבר בגין אירוע קיצון, עולה על 150% מהרווח השנתי הממוצע לפני מס במהלך עסקים רגיל אך נמוכה מ-250%.
- **דרגת חומרה גבוהה** - הפגיעה ברווח הממוצע השנתי בשנות המשבר בגין אירוע קיצון תגרום לירידה ביחס ההון אל מתחת לרמת קיבולת הסיכון או שהפגיעה ברווח בלפחות אחת משנות המשבר בגין אירוע קיצון, עולה על 250% מהרווח השנתי הממוצע לפני מס במהלך עסקים רגיל.

כדי לכמת את השפעת גורמי הסיכון על הרווח ועל יחס ההון של הבנק, נבחנו, עבור מרבית הסיכונים, תרחישי קיצון מערכתיים ותרחישי גורם סיכון בודד וההשפעה החמורה ביותר מבין התרחישים משמשת לצורך טבלת גורמי הסיכון. יצוין כי כימות זה מתייחס להשפעה על הון הבנק ויתכנו תרחישים הכוללים ירידה ברווח או הפסדים שהשפעתם על רווחיות הבנק אינה זניחה אולם השפעתם על הלימות ההון הינה נמוכה ולפיכך יסווגו בדרגת חומרה נמוכה. בנוסף, כאשר להערכת צוות המומחים, המדדים הכמותיים אינם נותנים ביטוי מספיק לחומרת גורם הסיכון או כאשר אין אפשרות לקבוע בשיטות כמותיות מהימנות את רמת הסיכון של גורם סיכון מסוים, ניתן ביטוי לחוות הדעת של צוות מומחים.

כל גורם סיכון המופיע בטבלה שלהלן נבדק כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לגורמי סיכון נוספים המופיעים בטבלה. יחד עם זאת, בגורמי הסיכון "מצב המשק בעולם" ו"מצב המשק בישראל" המופיעים בטבלה, נבחנו תרחישים מערכתיים האומדים את ההשפעה על הרווח ויחס ההון כתוצאה משילוב של מספר גורמי הסיכון. נדגיש כי תרחישי הסיכון מדמים מצב של התממשות נזקים בלתי צפויים מעבר לרמה הצפויה של אירועי נזק במהלך העסקים הרגיל של הקבוצה.

הבנק מעריך את רמת הסיכונים גם בשיטה נוספת המבוססת על הערכות מומחה של רמת הסיכון המובנה, איכות ניהול הסיכונים ואפקטיביות הבקורות והסיכון השיורי. הסיכון המובנה הינו הסיכון המצרפי הקיים בפעילות בה עוסק הבנק ומוגדר כהפסד פוטנציאלי מפעילות זו. הערכת הסיכון המובנה מתבצעת בראיה צופה פני עתיד וגם בראיית העבר אך מבלי להתחשב בתהליכי הניהול והבקורות. כדי לאמוד את הסיכון השיורי המביא בחשבון את תהליכי הניהול והבקורה, נוספו למודל הערכות מומחי תוכן במעגל הבקורה השני בדבר איכות ניהול הסיכונים ואפקטיביות הבקורות. שילוב האמידה בשתי השיטות לכלל הערכת הסיכון השיורי הניתנת בטבלה להלן בסולם בן חמש דרגות חומרה, נעשה כהערכת מומחה המשקפת את הטיפול של מומחי התוכן בתחומים השונים והיא כפופה לכל ההסתייגויות האמורות לגבי מידע צופה פני עתיד. רמת הסיכון שתקבע לכל גורם סיכון הינה המחמירה ביותר מבין שיטות ההערכה שתוארו לעיל.

טבלה 31-3: חומרת גורמי הסיכון

השפעת הסיכון	גורם הסיכון
סיכונים פיננסיים	
1.	סיכון אשראי (לרבות סיכון צד נגדי)*
1.1	מזה: סיכון בגין איכות הלווים ו/או ביטחונות*
1.2	מזה: סיכון בגין ריכוזיות ענפית
1.3	מזה: סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים
2.	סיכון שוק
2.1	מזה: סיכון ריבית
2.2	מזה: סיכון אינפלציה/סיכון שער חליפין
2.3	מזה: סיכון מחירי מניות ומרווחי אשראי
3.	סיכון נזילות
סיכונים תפעוליים ומשפטיים	
4.	סיכון תפעולי
4.1	מזה: סיכון סייבר
4.2	מזה: סיכון IT
5.	סיכון משפטי
סיכונים אחרים	
6.	סיכון מוניטין
7.	סיכון אסטרטגיה ותחרות
8.	סיכון רגולציה וחקיקה
9.	סיכון כלכלי - מצב המשק בישראל
10.	סיכון כלכלי - מצב המשק בעולם
11.	סיכון ציות**

* רמת סיכון האשראי הועלתה ברבעון הראשון 2020 לרמה בינונית-גבוהה על רקע משבר התפשטות נגיף הקורונה והשפעותיו הנוכחיות והאפשריות לעתיד על המצב הכלכלי.

** בעקבות אישור ההסדרים המוסכמים עם הרשויות בארצות-הברית בנוגע לחקירת המס ולחקירת FIFA (ראה [ביאור T25 ו-T25](#) בדוחות הכספיים, לרבות ביחס להתחייבויות הבנק לפי ההסדרים) הוחזרה ברבעון הראשון 2020 רמת הסיכון של סיכון הציות לבינונית (קודם לכן הוגדרה כבינונית-גבוהה). במסגרת זו נכלל גם הסיכון לו חשוף הבנק בעקבות ההסדרים האמורים.

3.14. השפעת הפסקת פרסום ריבית הליבור

החל מסוף שנת 2021, המערכת הפיננסית העולמית צפויה להפסיק לפרסם את ריביות הליבור ולחדול מהשימוש בהן. ריביות אלו מהוות בסיס לצורך חישוב שיעור הריבית החל על מוצרים פיננסיים במטבעות חוץ עיקריים או צמודים למטבעות אלו בריבית משתנה. במסגרת הכוונה לבסס עוגני ריבית חלופיים במטבעות הרלוונטיים, מתגבשות בעולם, על-ידי גופים כגון ISDA (International Swaps and Derivatives Association) וה-ARRC (Alternative Reference Rate Committee), חלופות לריביות אלו, שפה משפטית חדשה והצעות למנגנוני החלפה. השינוי הצפוי ישפיע בכל תעשיית הבנקאות בעולם ובארץ.

במסגרת זו הוקמה בבנק ועדת ייגוי אשר עוקבת אחר הפרסומים הבינלאומיים ובוחנת את השפעת ההחלפה על פעילות הבנק. הוועדה מעדכנת את ההנהלה והדירקטוריון מדי תקופה. במסגרת פעילות הוועדה נערך מיפוי של המוצרים השונים הקיימים בבנק ואשר מתבססים על הריביות שצפויות להעלם, בוצעו שינויים במסמכים משפטיים וכן נעשות הדרכות לעובדי הבנק. כמו-כן, הבנק החל בהערכות להתאמת המערכות הטכנולוגיות לריביות ולמנגנונים החדשים. בסוף חודש ינואר 2020 נשלחו ללקוחות הבנק מכתבים אשר מתארים את השינוי העתידי על-פי המידע שהיה מצוי בבנק באותה עת. לאור חוסר הוודאות לגבי המשך ביצוע התהליך שמושפע כאמור מהחלטות בינלאומיות, אין ביכולתו של הבנק לבצע הערכות כמותיות של השפעת החלפת הריביות. הבנק ימשיך לעקוב אחרי הפרסומים הבינלאומיים ויפעל בשאיפה להקטין את הסיכונים שנובעים מתהליך החלפת הריביות. ביום 22 במרץ 2020 פרסם ה-FASB הקלות יישום בטיפול החשבונאי בהחלפת חוזים מבוססי ליבור לעוגני ריביות חלופיות. הקלות אלו מתייחסות בעיקר לטיפול בשינוי תנאי חוב וחשבונאות גידור, אשר נועדו לאפשר רציפות בטיפול החשבונאי במצב של החלפת ריבית הליבור בעוגני ריביות חלופיות. הבנק בוחן את יישום הקלות אילו בחוזים הרלוונטיים. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1](#) בדוחות הכספיים.

4. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקרות ונהלים

4.1. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על-פי עקרונות וכללי חשובנאות שעיקרם מפורט בביאור 1 לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2020. ביישום כללי החשבונאות, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. יתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מההערכות והאומדנים כאמור, כרוכים במידה רבה של אי ודאות, והם עלולים להיות מושפעים משינויים אפשריים בעתיד. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים על-ידי הבנק, כאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה, כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים, ונעשו על-פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

הפרשה להפסדי אשראי

על פי הוראות המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, את תקני החשבונאות האמריקאים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארצות-הברית ושל הרשות לניירות-ערך בארצות-הברית, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". כמו-כן, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. לפרטים נוספים בדבר הכללים לבחינת חובות במסגרת הפרשה פרטנית או קבוצתית וכן פרטים בדבר חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור ראה [ביאור 4.1](#) בדבר הפרשה להפסדי אשראי בדוחות הכספיים.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי נעשית בהתבסס על הערכת הנהלה לגבי ההפסדים הגלומים בתיק האשראי, לרבות חביות בסעיפים חוץ-מאזניים. בתהליך ההערכה נסמכת הנהלה על מספר רב של שיקולים ואומדנים.

מדי רבעון מבוצע תהליך איתור של לקוחות בעלי פוטנציאל לבעייתיות לפי קריטריונים מוגדרים וכן נבחנים פרטנית כל הלווים הכלולים ברשימת הפיקוח ו/או עם סיווג בעייתי. לגבי לקוחות אלו מבוצעת בחינה פרטנית המתייחסת למצבו העסקי של הלווה, לתזרימי המזומנים מפעילותו העסקית של הלווה, לערך ומועד המימוש הצפוי של הביטחונות הקיימים, לערך ומועד מימוש של ערבויות מצדדים שלישיים וכדומה. בהתאם לבחינה זו מבוצעת הערכה לגבי הסכום הניתן לגבייה ובהתאם נקבעים הסיווג המתאים של החוב וההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי, אשר מהווה את ההפרש בין סכום האשראי שניתן ללווה לבין הסכום הניתן לגבייה ממנו, מהוון בריבית החוב המקורית, או השווי ההוגן נטו של הביטחונות העומדים כנגד החוב, בכל מועד דיווח. בנוסף, הבנק נדרש להעריך את היקף החוב אותו לא ניתן לגבות במאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים) ולבצע מחיקה חשובנאית בגינו.

חלק מן הנתונים שבבסיס הבחינה הפרטנית, מבוססים על אומדנים ועל הערכות, ונסמכים על משתנים כלכליים אשר אינם בשליטת הבנק כגון, מצב כלכלי בשוק הישראלי ובשוקי העולם, שוקי פעילות של חברות ומוצריהן, שערי ריבית ומצב שוק ההון, מחירי נדל"ן ונכסים אחרים וביקושים בענף בארץ ובעולם ועוד.

בקביעת הסכום הניתן לגבייה נלקחים מרווחי ביטחון שתכליתם לתת מענה למצבי אי ודאות באשר ליכולת פירעון האשראי ושווי הביטחונות. עם זאת, מכיוון שמדובר במשתנים כלכליים ואחרים, אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדן שנקבע.

בהקשר זה נציין כי הבנק מיישם את הוראת מקור החזר ראשוני של בנק ישראל לפיה קביעת הסיווג המתאים לחוב, עד לקרות כשל או כשהסתברות לכשל נעשתה צפויה ברמה גבוהה, מתבססת על החוזק הצפוי של מקור החזר ראשוני לחוב (מקור החזר תזרימי שוטף, יציב, מופרד ובשליטת החייב), וזאת למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישוניים.

לצורך קביעת נאותות הסיווג וההפרשה קיימים בבנק תהליכי עבודה מוסדרים והחלטות מתקבלות בהתאם לסמכויות שאושרו.

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת-ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני המוערך על בסיס קבוצתי, מחושבת בהתבסס על שיעורי מחיקות היסטוריים בחלוקה לענפי משק שונים ובחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, לאורך התקופה המתחילה ב-1 בינואר 2011 ומסתיימת ברבעון שקדם למועד הדיווח, תוך ביצוע התאמות לשינויים משמעותיים במהלך הרבעון השוטף. הבנק משתמש בשיעור מחיקות אשר מהווה ממוצע שיעורי מחיקות העבר בטווח השנים האמור. בנוסף לחישוב טווח שיעורי מחיקות היסטוריים בענפי משק שונים, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הבנק מתחשב בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

לעניין זה, בהתאם להוראות המפקח הנוגעות להפרשה קבוצתית בגין אשראי לענף משק אנשים פרטיים, נדרש הבנק להביא בחשבון שיעור התאמה איכותי שלא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי הצרכני שאינו בעייתי. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית.

הבנק פיתח מודל לחישוב ההפרשה הקבוצתית המביא בחשבון מקדמי התאמה איכותיים כנדרש בהוראות. המודל שאומץ כולל גם אומדנים רבים הקשורים לגורמים המשפיעים על קביעת מקדם ההתאמה בכל ענף משק מעל לממוצע מחיקות העבר ובהם, מגמות בהיקפי האשראי, תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות, השפעות השינויים בריכוזיות האשראי ועוד.

מכיוון שהיקף ושיעור ההפרשה הקבוצתית נסמכים, בין היתר, על עצם סיווג חוב כבעייתי ועיתוי הסיווג, הרי שגם בקביעת גובה ההפרשה הקבוצתית מסתמך הבנק על אותם אומדנים הקשורים ליציבותו הפיננסית של הלווה ולאומדן יכולת הפירעון שלו, שהם הבסיס לצורך סיווג חוב כחוב בעייתי ולעיתוי הסיווג.

בשנת 2020, בעקבות התפשטות נגיף הקורונה כמו גם צעדי הממשלות בישראל ובעולם להתמודדות עמו, נוצרה פגיעה משמעותית בפעילות העסקית בארץ ובעולם המקיפה את מרבית ענפי המשק. על רקע אי הוודאות הרבה, צופה הבנק כי הפסדי האשראי המזוהים, עשויים לגדול אך בשלב זה קשה לקבוע באיזו מידה ומתי, בין היתר כתוצאה מתהליכים וצעדים שנוקטים הממשלה ובנק ישראל ואשר עשויים לסייע למשק להחלף מהמשבר במהירות רבה יותר, אך במידה ולא יצלחו יביאו לדחיה בלבד בהתממשות סיכוני האשראי. הבנק בוחן את השלכות המשבר הפוטנציאליות על תיק האשראי וזאת גם ככלי תומך לבחינת נאותות הפסדי האשראי. כמו-כן, לאור התפרצות נגיף הקורונה ולאור חוסר ודאות רב שכרוך בביצוע אומדן הפסדי אשראי בכל אחד מענפי המשק אשר הושפעו לרעה מהמשבר, הבנק ביצע התאמה נוספת במקדם הפרשה במטרה לשקף את ההשפעה השלילית של המשבר על יכולת הפירעון של הלווים.

מתחילת שנת 2020 ועד ליום 31 בדצמבר 2020 רשם הבנק גידול משמעותי בהוצאות להפסדי אשראי שהסתכמו בכ-1,943 מיליון ש"ח. מרביתן עקב משבר התפשטות נגיף הקורונה, ועיקרן הגדלת היקף הפרשה הקבוצתית בסך של כ-1,600 מיליון ש"ח, לרבות בגין ההלוואות לדיוח. הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמידת הפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים לקיום, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ-מאזניים (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות).

מדידות שווי הוגן

חלק מהמכשירים הפיננסיים בהם פועל הבנק, ובהם אגרות-חוב בתיק הזמין למכירה, ניירות הערך בתיק למסחר, מניות שאינן למסחר לגביהן קיים שווי הוגן זמין ומכשירים פיננסיים נגזרים, נמדדים בדוחות הכספיים על-פי שווי הוגן. שווי הוגן של מכשיר פיננסי מוגדר כמחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה; כלומר, בעסקה שאינה מכירה כפויה או מכירה במהלך פירוק. לצורך הערכת השווי ההוגן נעשה שימוש מרבי בנתונים נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק ומתקבל ממקורות בלתי תלויים. במקרים בהם אין נתונים נצפים לצורך מדידת השווי ההוגן, נעשה שימוש בנתונים לא נצפים, נתונים אלה משקפים את ההנחות של הבנק והם כוללים מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא בזה).

סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: נתונים נצפים עבור נכס או התחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור נכס או התחייבות.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הנתונים המשמשים למדידת שווי הוגן מסווגים לרמות שונות במדרג השווי ההוגן, הבנק מסווג את מדידת השווי ההוגן בכללותה לרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהוא משמעותי למדידה בכללותה. בקביעת ערכי השווי ההוגן הבנק מפעיל שיקול דעת מקצועי נאות. לצורך כך, הבנק גיבש תוכנית לפיה יוגדר תהליך מובנה ומוסדר לקביעת שווי הוגן, במסגרתו פועלים ארבעה גורמים בלתי תלויים:

- הגורם העסקי - הגורם אשר אחראי לניהול המכשיר הפיננסי.
- הגורם המתקף - הגורם שאחראי על תיקוף המודלים לחישוב השווי ההוגן ועל תיקוף הנתונים וההנחות שמשמשות לצורך החישוב.
- הגורם המבקר - הגורם שאחראי על ביצוע בקורות שוטפות על תהליך קביעת השווי ההוגן.
- הגורם המפקח - הגורם שאחראי על פיקוח אחר יישום תהליך קביעת השווי ההוגן ברמה נאותה.

כמו-כן, הבנק הגדיר מגבלה על-פיה הוא לא יתקשר בסוג חדש של מכשיר פיננסי בסכום מהותי, וכן לא יגדיל סוג קיים, אם לא קיים לגביו הליך מובנה לקביעת השווי ההוגן ברמה סבירה של ביטחון (להלן: "המכשירים החורגים"). בנוסף, נקבע כי במקרים בהם היקף המכשירים החורגים הגיע ל-75% מהמגבלה שנקבעה, הדבר יובא לידיעת הדירקטוריון וצוות הנהלה לניהול סיכונים אשר יגבש תוכנית לצמצום היקף המכשירים החורגים. השווי ההוגן של אגרות-חוב הנסחרות בחו"ל, מבוסס על ציטוטי מחירים של ספקי מחירים בינלאומיים, אשר הינם בלתי תלויים בתאגידים ובממשלות המנפיקים. ספקים אלה הינם חברות בינלאומיות מובילות, אשר מספקות שירותי ציטוט ושיערוך למוסדות פיננסיים מובילים בעולם. עם יישום ASC 820-10 (FAS 157) בדבר מדידות שווי הוגן, נדרש הבנק לשקף את סיכון האשראי ואת הסיכון לאי ביצוע (Nonperformance risk) בהערכת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר נמדדים בשווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, ושל הצד הנגדי בעסקה. לפרטים נוספים ראה [ביאור 32](#) בדוחות הכספיים.

התחייבויות לזכויות עובדים

חלק מההפרשות בגין התחייבויות הבנק בקשר עם יחסי עובד-מעביד מבוססות, בין היתר, על חישוב אקטוארי. הפרשות אלו כוללות, התחייבות למענק יובל לזכאי כל עובד בתום 25 שנות עבודה בבנק, התחייבות לפיצוי בגין ימי מחלה שלא נוצלו, הטבות לעובדים לאחר פרישה, התחייבויות פנסיוניות לתשלומים לעובדים שפרשו לפני גיל הפרישה החוקי, וכן התחייבויות פנסיוניות לתשלומים לעובדים פעילים שצפוי שיפרשו בתנאי פרישה מועדפים לפני גיל הפרישה הקבוע בחוק והתחייבות בגין פיצויי פיטורין.

סכום ההתחייבויות, המחושבות על בסיס אומדנים אקטואריים בבנק, ליום 31 בדצמבר 2020 הגיע לסך של כ-4,918 מיליון ש"ח. ההתחייבויות מהוונות בשיעור היוון ריאלי של 0.37% לשנה, על בסיס תשואת אגרות-החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח השווה להפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית למועד הדיווח, כפי שנקבע על-ידי הפיקוח על הבנקים.

חישובים אקטואריים מתבססים ברובם על הנחות ואומדנים, המתבססים על הערכות הנהלה והחלטותיה, ניסיון עבר וסטטיסטיקות שונות כגון לוחות תמותה, שיעורי עזיבת עובדים ושיעור שינוי ריאלי בשכר על פני זמן וכדומה. אומדנים והנחות אלו נסקרים באופן שוטף.

שינוי במאפיינים האקטואריים השונים יביא לתוצאות שונות מאלה שמתקבלות כיום. כך לדוגמה, גידול של 1% בשיעור ההיוון יגרום להקטנת ההתחייבויות בסך של כ-421 מיליון ש"ח וקטון של 1% בשיעור ההיוון יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-502 מיליון ש"ח. כמו-כן, גידול של 1% באומדן לשיעור עליית השכר השנתי יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-308 מיליון ש"ח. גידול של 1% באומדן לשיעור העזיבה לפרישה מוקדמת יגרום להקטנת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-253 מיליון ש"ח וקטון של 1% באומדן השנתי לשיעור העזיבה לפרישה מוקדמת יגרום להקטנת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-247 מיליון ש"ח. הערכת האקטואר עבור התקופה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2020 בגין ההתחייבות לזכויות עובדים מצרפת לדוחות אלה.

התחייבויות תלויות

קבוצת הבנק הינה צד להליכים שיפוטיים שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וצדדים שלישיים שונים שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילותה. הנהלת הבנק כללה בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים צפויים, וזאת בהתבסס על חוות דעת משפטיות. ברוב ההליכים השיפוטיים, מתקבלות חוות דעת מיועצים משפטיים חיצוניים לקבוצת הבנק, שנבדקות על-ידי היועצים המשפטיים המועסקים בבנק. הערכות אלה של יועצים משפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם, בהתחשב בשלב שבו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים בארץ ובעולם.

עריכת אומדנים לגבי הפרשות בהליכים שיפוטיים, כרוכה ברמה גבוהה מאוד של שיקול דעת וזאת בהשוואה לסוגי הפרשות אחרים. כאשר ההליכים הם בשלבים ראשוניים, הקביעה האם קיימת בכלל מחויבות לבנק, יצירת טווחי אומדנים וקביעת הסתברויות לכך שהבנק יאלץ לשאת בעלויות בגין אותה מחויבות, כרוכים באי ודאות משמעותית, וכאשר מדובר בעניין שבו לא מתנהל במועד הדיווח הליך שיפוט (לרבות טענות או אימונים בהגשת תביעה משפטית) אי הוודאות גדלה עוד יותר.

עם התקדמות ההליך, הנהלת הבנק ויועציה המשפטיים מעריכים מדי רבעון האם נדרש לכלול או לעדכן הפרשות בגין ההליך, תוך עדכון האומדן שבוצע בתקופת הדיווח הקודמת. ככל שמתקדם ההליך, דיוק האומדנים גדל, אולם סכום הפרשה עדיין רגיש לשינויים בהנחות. הפרשה בגין טענות או תביעות כאמור שטרם הוגשו מוכרת בהתאם לסיכוי הכולל של הצלחת התביעה, אם תוגש (המבוסס על הסתברות הגשת התביעה והסתברות הצלחת התביעה).

ברוב המקרים קיים טווח רחב של תוצאות לכל הליך משפטי. בנוסף יש להביא בחשבון, כי בתחום המשפטי אין אפשרות במרבית המקרים לקיים הערכה "ודאית" או "קרובה לוודאית", וזאת לא רק בשלבים הראשונים של חיי התובענה או ההליך האחר, אלא עד וסמוך לקבלת פסק-הדין, או סיומו של ההליך האחר. ולפיכך, תוצאות ההליך עלולות להיות שונות, לעיתים אף באופן מהותי, מההערכה שנקבעה לגביו.

הבנק ויועציו המשפטיים עומדים בפני קשיים גדולים עוד יותר מהרגיל, בהערכת תוצאות הדיון המשפטי בתובענות ייצוגיות, וביתר שאת בשלב שבו בית המשפט טרם החליט האם לקבל את הבקשה להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית, או לדחותה.

בהתחשב באמור לעיל, ובהתחשב בסכומים המהותיים הנקובים בתובענות ייצוגיות, ובאי הוודאות המשמעותית הכרוכה ביכולת האמידה, התקדמות בדיון, בהליך כזה עלולה, מעת לעת, להשפיע באופן מהותי לרעה על תוצאות קבוצת הבנק בתקופת דיווח רבעונית או שנתיית כלשהי בה התברר ההליך.

מסים על הכנסה

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מס. המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו עד תאריך המאזן. החל מיום 1 בינואר 2017 מיישמת הקבוצה את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא מסים על הכנסה, וזאת בהתאם לחוזר שפורסם הפקוח על הבנקים ביום 22 באוקטובר 2015 בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא מסים על הכנסה" והוראות המעבר שנקבעו בחוזר שפורסם ביום 13 באוקטובר 2016 בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית".

עד ליום 31 בדצמבר 2016 הבנק לא רשם מסים נדחים בגין רווחים מהשקעות בחברות מוחזקות שבכוונת הבנק להחזיקן ולא לממשן, וכן בגין דיבידנדים שאינם צפויים לחלוקה על-ידי חברות מוחזקות.

החל מיום 1 בינואר 2017 הבנק רשם מסים נדחים בגין רווחים מהשקעות מוחזקות שנצברו, גם אם בכוונת הבנק להחזיקן ולא לממשן, וכן בגין דיבידנדים שאינם צפויים לחלוקה על-ידי חברות מוחזקות.

נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי מוכר בספרים כאשר יותר סביר מאשר לא (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

הבנק מיישם את הטיפול החשבונאי שנקבע במסגרת FIN48 בדבר חוסר ודאות במסים על הכנסה. בהתאם להוראות אלה, הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על-ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%.

ירידת-ערך ניירות-ערך

ירידת-ערך אגרות-חוב זמניות למכירה ואגרות-חוב מוחזקות לפדיון

מדי תקופת דיווח הנהלת הבנק בוחנת האם ירידה בשוויים ההוגן של אגרות-חוב המסווגות לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני (Other Than Temporary). הבחינה כאמור כוללת מספר שלבים ועקרונות, בהתאם למדיניות שנקבעה בבנק, והעיקריים שבהם הינם:

1. בחינה האם ירידת-ערך היא בעלת אופי אחר מזמני ומה סכומה:
 - אגרות-חוב אשר לתאריך המאזן אין בכוונת הבנק להחזיקן או שנמכרו לאחר תאריך המאזן בסכום נמוך מעלותן, מהוות אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
 - אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך של למעלה מ-15% ביחס לעלות המתואמת וירידת-ערך זו נמשכה למעלה מחצי שנה, מהוות אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
 - אגרות-חוב אשר חלה לגביהן ירידת-ערך בשיעור של למעלה מ-30% ביחס לעלות המתואמת לתאריך המאזן או לאחריו, מהוות אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
 - אגרות-חוב שחלה לגביהן ירידת דירוג אל מתחת לדירוג השקעה, מהוות אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
 - אגרות-חוב שסווגו כבעייתיות (פגום, נחות, השגחה מיוחדת) על-ידי הבנק.
2. הרכבת רשימת מעקב - מבוצעת בדיקה כמותית ואיכותית לצורך זיהוי והערכה של אגרות-חוב שחלה ירידה בערכם ואפשרי כי מדובר בירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
3. בחינה ספציפית - בגין כל אגרות-החוב ברשימת המעקב מבוצעת בחינה ספציפית הכוללת בין היתר את הפרמטרים הבאים:
 - הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק באגרות-חוב לתקופה מספקת, אשר תאפשר את חזרת שווי אגרת החוב לעלותה.
 - היקף שווי הביטחונות המגבים וכריות הביטחון.
 - דירוג אגרות-החוב על-ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות ומקומיות לרבות התפתחויות בדירוג לאחר תאריך המאזן.
 - שיעור ירידת הערך ביחס לעלות.
 - משך תקופה בה שווי הוגן נמוך מהעלות.
 - מצבו הפיננסי של המנפיק ושינויים בסביבתו העסקית, לרבות בחינה האם ירידת הערך משקפת נסיבות ייחודיות למנפיק או משקפת תנאי שוק כלליים.
 - אירועים לאחר תאריך המאזן.

4. תיעוד תוצאות הבחינה כנדרש בהתאם לכללים שנקבעו בבנק.

כאשר חלה ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני באגרות-חוב, תופחת עלותן לשווי ההוגן ליום המאזן, ותשמש כבסיס עלות חדש. סכום ההפחתה ייקף לדוח רווח והפסד. עליות ערך בתקופות עוקבות, עבור אגרות-חוב בתיק הזמין למכירה, מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד.

החל מיום 1 בינואר 2022 יאמץ הבנק בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים תקינה חדשה בנושא הפסדי אשראי, אשר משנה את הטיפול החשבונאי בהפרשות להפסדי אשראי גם בתיק אגרות-חוב המוחזקות לפדיון וירידות ערך אגרות-חוב בתיק הזמין למכירה. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1](#) בדוחות הכספיים.

ירידת-ערך מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין

הבנק מבצע בכל תקופת דיווח הערכה איכותית המביאה בחשבון אינדיקטורים לירידת-ערך על מנת להעריך האם חלה ירידת-ערך של ההשקעה במניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין. אם לפי הערכה זו חלה ירידת-ערך של ההשקעה במניות, הבנק מעריך את השווי ההוגן של ההשקעה במניות לצורך קביעת סכום ההפסד מירידת-ערך.

החל מיום 1 בינואר 2019 יאמץ הבנק בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים תקינה חדשה בנושא הצגה ומדידה של מכשירים פיננסיים, אשר משנה את הטיפול החשבונאי במניות בתיק הזמין למכירה. כך שמניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, נמדדות לפי עלות בניכוי ירידת-ערך, אם קיימת, בתוספת או בניכוי שינויים במחירים נצפים בעסקות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשינויים במחירים נצפים כאמור, נזקפים לדוח רווח והפסד.

4.2. בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, יחתמו מנכ"ל הבנק הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקורות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes Oxley" שנחקק בארצות-הברית. ההוראות של שני הסעיפים בחוק הנ"ל שולבו בהוראות הדיווח לציבור.

הוראת סעיף 302 בדבר קיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי מקוימת בבנק בתדירות רבעונית, והוראת סעיף 404 בדבר הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי מקוימת עבור סוף כל שנה, כנדרש בהוראות.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404, ביצע הבנק, בסיוע חברת ייעוץ ששכר, מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על הוראות ה-SEC (רשות ניירות-ערך בארצות-הברית) ועל-פי המתודולוגיות המקובלות, תוך התבססות על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת והעדכנית של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission). כמו-כן, הבנק ביצע, על-פי הדרישות, בחינה של אפקטיביות נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של אפקטיביות הבקורות העיקריות. הבנק ביצע עבור שנת 2020 כמדי שנה, על-פי המתודולוגיות המקובלות ובסיוע חברת ייעוץ, עדכון לתיעוד של תהליכי הבקרה המהותיים, וכן בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי. באמצעות בדיקה מחודשת של הבקורות העיקריות עבור השנה השוטפת. במהלך שנת 2020 הורחבה בדיקת אפקטיביות הבקורות המרכזיות שלמשבר הקורונה עשויה להיות השפעה פוטנציאלית עליהן.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף עם מנכ"ל הבנק הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 בדצמבר 2020 את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו הסיקו, כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2020 לא ארע שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

דב קוטלר
המנהל הכללי

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 10 במרץ 2021

5. דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון והנהלה של בנק הפועלים בע"מ ("להלן, "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של ביטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים ביצוע, לרבות ביצוע ניהול בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2020, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של (COSO) Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה כי ליום 31 בדצמבר 2020, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2020 בוקרה על-ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, זיו האפט רואי חשבון וסומך חייקין רואי חשבון, כפי שצוין בדוח שלהם, [בעמוד מספר 100](#), אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2020.

גיא כליף

חבר הנהלה, חשבונאי ראשי

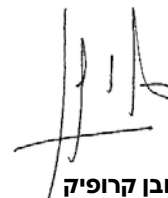
רם גב

משנה למנכ"ל,
ממונה על החטיבה הפיננסית

דב קוטלר

המנהל הכללי

ראובן קרופיק

יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 10 במרץ 2021

הצהרת המנכ"ל

אני, דב קוטלר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2020 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

דב קוטלר
המנהל הכללי

תל-אביב, 10 במרץ 2021

הצהרת הממונה על החטיבה הפיננסית (CFO)

אני, רם גב, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2020 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר ששפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

רם גב

משנה למנכ"ל,

ממונה על החטיבה הפיננסית

תל-אביב, 10 במרץ 2021

הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי

ליום 31 בדצמבר 2020

הצהרת החשבונאי הראשי

אני, גיא כליף, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2020 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

גיא כליף

חבר הנהלה, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 10 במרץ 2021

בנק הפועלים

דוחות כספיים

20

20

תוכן העניינים

101	דוח ראי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
102	דוח רווח והפסד מאוחד
103	דוח מאוחד על הרווח הכולל
104	מאזן מאוחד
105	דוח על השינויים בהון
107	דוח מאוחד על תזרימי מזומנים
110	ביאורים לדוחות הכספיים
110	ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית
127	ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית
128	ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית
130	ביאור 4 עמלות לפי מגזרים בגישת ההנהלה
131	ביאור 5 הכנסות אחרות
132	ביאור 6 משכורות והוצאות נלוות
132	ביאור 7 הוצאות אחרות
133	ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
137	ביאור 9 רווח למניה רגילה
138	ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
140	ביאור 11 מזומנים ופיקדונות בבנקים
141	ביאור 12 ניירות-ערך
144	ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
147	ביאור 14 אשראי לממשלות
147	ביאור 15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה
150	ביאור 16 בניינים וציוד
153	ביאור 17 נכסים אחרים
154	ביאור 18 פיקדונות הציבור
155	ביאור 19 פיקדונות מבנקים
156	ביאור 20 אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
157	ביאור 21 התחייבויות אחרות
157	ביאור 22 זכויות עובדים
167	ביאור 23 עסקות תשלום מבוסס מניות
170	ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות
177	ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות
188	ביאור 26 שיעבודים והגבלות אחרות
189	ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון
195	ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים
221	ביאור 28א מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
227	ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
244	ביאור 30 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
246	ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון
250	ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים
259	ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים
266	ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק
270	ביאור 35 יוזמות רגולטוריות
273	ביאור 36 השפעות משבר הקורונה

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק הפועלים בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד: "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2020, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB Public Company Accounting Oversight Board בארצות-הברית בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על-ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק, ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו-כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2020, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2020 ו-2019 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020, והדוח שלנו, מיום 10 במרץ 2021, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים, וכן הפניות תשומת לב בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק, בדבר סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ובנושא FIFA.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

תל-אביב, 10 במרץ 2021

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ

ביקרנו את המאזנים המאוחדים המצורפים של בנק הפועלים בע"מ (להלן: הבנק): לימים 31 בדצמבר 2020 ו-2019, ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים המאוחדים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק, וכן הערכת נאותות הצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של הבנק וחברות מאוחדות שלו לימים 31 בדצמבר 2020 ו-2019 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק וחברות מאוחדות שלו לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו-כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור ג25. (ב) בדבר חשיפות לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק, לביאורים ד25 ו-25ה. בדבר סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ו-FIFA.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארצות-הברית בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על-ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2020, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) והדוח שלנו מיום 10 במרץ 2021 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

תל-אביב, 10 במרץ 2021

במיליוני ש"ח

דוח רווח והפסד מאוחד
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020

2018	2019	2020	ביאור	
11,672	11,920	10,260	2	הכנסות ריבית
(2,766)	(2,601)	(1,463)	2	הוצאות ריבית
8,906	9,319	8,797		הכנסות ריבית, נטו
613	1,276	1,943	13	הוצאות בגין הפסדי אשראי
8,293	8,043	6,854		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית				
1,445	559	1,088	3	הכנסות מימון שאינן מריבית
3,318	3,240	3,155	4	עמלות
105	90	136	5	הכנסות אחרות
4,868	3,889	4,379		סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות				
*4,188	*4,108	3,836	6	משכורות והוצאות נלוות
1,376	1,334	1,377		אחזקה ופחת בניינים וציוד
*3,396	*3,334	2,288	7	הוצאות אחרות
8,960	8,776	7,501		סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
4,201	3,156	3,732		רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
2,009	1,681	1,590	8	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
2,192	1,475	2,142		רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
4	11	10	15(ב)	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
2,196	1,486	2,152		רווח נקי מפעילות נמשכת
364	296	(109)	1(ז)	רווח נקי (הפסד) מפעילות מופסקת
רווח נקי				
2,560	1,782	2,043		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
35	17	13		הפסד המיחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,595	1,799	2,056		המיחוס לבעלי מניות הבנק
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים				
9				
רווח בסיסי				
1.95	1.35	1.54		רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק
1.68	1.13	1.62		רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת
רווח מדולל				
1.94	1.35	1.54		רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק
1.67	1.13	1.62		רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת

* סווג מחדש.
הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

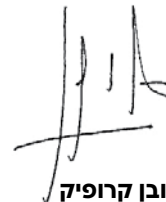
גיא כליף
חבר הנהלה,
חשבונאי ראשי

רם גב
משנה למנכ"ל,
ממונה על החטיבה הפיננסית

דב קוטלר
המנהל הכללי

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 10 במרץ 2021

במיליוני ש"ח

דוח מאוחד על הרווח הכולל לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020

2018	2019	2020	ביאור
2,560	1,782	2,043	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
35	17	13	הפסד נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,595	1,799	2,056	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
			רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים: 10
(920)	581	369	התאמות בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן נטו ⁽¹⁾
(2)	-	(16)	התאמות מתרגום דוחות כספיים* נטו, לאחר השפעת גידורים
379	(876)	85	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים**
(543)	(295)	438	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
135	119	(96)	השפעת המס המתייחס
(408)	(176)	342	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
-	-	1	בניכוי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(408)	(176)	343	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
2,152	1,606	2,385	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
35	17	14	ההפסד הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,187	1,623	2,399	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה, עד ליום 31 בדצמבר 2018, היה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

** בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

(1) עד ליום 31 בדצמבר 2018 ניירות-ערך זמינים למכירה.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

31 בדצמבר		ביאור	
2019	2020		
נכסים			
88,122	138,711	11	מזומנים ופיקדונות בבנקים
59,486	71,885	12	ניירות-ערך ⁽¹⁾⁽²⁾
471	368		ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
297,647	307,973		אשראי לציבור
(4,707)	(6,145)		הפרשה להפסדי אשראי
292,940	301,828	29,13	אשראי לציבור, נטו
1,971	2,193	14	אשראי לממשלות
192	556	15	השקעות בחברות כלולות
3,233	3,319	16	בניינים וציוד
11,143	14,890	27	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,281	5,852	17	נכסים אחרים ⁽¹⁾
849	-	(1)	השקעה המהווה פעילות מופסקת ⁽⁵⁾
463,688	539,602		סך-כל הנכסים
התחייבויות והון			
361,645	435,217	18	פיקדונות הציבור
3,520	6,591	19	פיקדונות מבנקים
685	761		פיקדונות הממשלה
3	6		ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
26,853	23,490	20	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12,050	16,804	27	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
20,711	16,834	21	התחייבויות אחרות (מזה: 781; 537 בהתאמה, הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים) ⁽¹⁾
425,467	499,703		סך-כל ההתחייבויות
38,181	39,873	24	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
40	26		זכויות שאינן מקנות שליטה
38,221	39,899		סך-כל ההון
463,688	539,602		סך-כל ההתחייבויות וההון

(1) לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה **ביאור 32.ב.**

(2) לפרטים בדבר ניירות-ערך ששועבדו למלווים ראה **ביאור 26.**

(3) החל מהרבעון השני של שנת 2019 ועד לחלוקתה כדיבידנד בעין במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 יתרת ההשקעה בקבוצת ישראלכרט, טופלה לפי שיטת השווי המאזני והוצגה בשורה אחת במסגרת "השקעה המהווה פעילות מופסקת".

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

במיליוני ש"ח

דוח על השינויים בהון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020

סך-הכל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	עודפים	רווח כולל אחר מצטבר	סך הון וקרנות הון	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	הון מניות ופרמיה*	
36,004	141	35,863	28,466	(786)	8,183	59	8,124	יתרה ליום 1 בינואר 2018
2,566	(29)	2,595	2,595	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי בשנת החשבון
(496)	-	(496)	(496)	-	-	-	-	דיבידנד
(24)	-	(24)	-	-	(24)	-	(24)	רכישה עצמית של מניות
התאמות ושינויים הנובעים מ:								
14	-	14	-	-	14	14	-	הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
-	-	-	-	-	-	(35)	35	מימוש תגמול הוני למניות
(408)	-	(408)	-	(408)	-	-	-	הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
37,656	112	37,544	30,565	(1,194)	8,173	38	8,135	יתרה ליום 1 בינואר 2019
-	-	-	(18)	18	-	-	-	השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית ⁽¹⁾
37,656	112	37,544	30,547	(1,176)	8,173	38	8,135	יתרה מתואמת ליום 1 בינואר 2019 לאחר יישום לראשונה
1,782	(17)	1,799	1,799	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי לשנה
(1,000)	-	(1,000)	(1,000)	-	-	-	-	דיבידנד
התאמות ושינויים הנובעים מ:								
14	-	14	-	-	14	14	-	הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
-	-	-	-	-	-	(32)	32	מימוש תגמול הוני למניות
(39)	(39)	-	-	-	-	-	-	גריעת זכויות שאינן מקנות שליטה בשל איבוד שליטה בחברות בנות
(176)	-	(176)	-	(176)	-	-	-	הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
(16)	(16)	-	-	-	-	-	-	דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברה מאוחדת
38,221	40	38,181	31,346	(1,352)	8,187	20	8,167	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

* בניכוי 2,208,952 יתרת מניות באוצר. (31.12.18: בניכוי 3,673,637 יתרת מניות באוצר).
 (1) השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ובנושא מכשירים נגזרים וגידור (ASU 2017-12) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

במיליוני ש"ח

דוח על השינויים בהון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 (המשך)

הון מניות ופרמיה*	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	סך הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר	עודפים	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	זכויות שאינן סך-הכל הון מקנות שליטה	סך-הכל הון
8,167	20	8,187	(1,352)	31,346	38,181	40	38,221
-	-	-	-	2,056	2,056	(13)	2,043
-	-	-	-	(720)	(720)	-	(720)
התאמות ושינויים הנובעים מ:							
-	13	13	-	-	13	-	13
16	(16)	-	-	-	-	-	-
-	-	-	343	-	343	(1)	342
8,183	17	8,200	(1,009)	32,682	39,873	26	39,899

* בניכוי 1,479,008 יתרת מניות באוצר.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

במיליוני ש"ח

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020

2018	2019	2020	
			תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת
2,566	1,782	2,043	רווח נקי לתקופה
			התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת
(4)	(11)	(10)	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
590	520	580	פחת על בניינים וציוד
19	21	19	הפחתות
765	1,276	1,943	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(153)	(256)	(156)	רווח ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר**
(25)	30	(13)	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של נירות-ערך למסחר
(378)	(335)	(59)	רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר**
-	(81)	126	הפסד (רווח) ממימוש וירידת-ערך בחברות מוחזקות (לרבות פעילות מופסקת)
(28)	(4)	(57)	רווח ממימוש בניינים וציוד
(40)	64	(271)	שינוי בהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
(98)	(483)	(214)	שינוי בהתחייבויות, נטו, בגין זכויות עובדים
(21)	(21)	(91)	מסים נדחים, נטו
(56)	(9)	(21)	רווח ממכירות תיקי אשראי
22	-	9	דיבידנדים שהתקבלו מחברות כלולות
(409)	1,527	1,440	התאמות בגין הפרשי שער
(2,247)	7,956	249	הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
			שינוי נטו בנכסים שוטפים
1,481	(609)	(3,747)	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(1,142)	(259)	405	נירות-ערך למסחר
(371)	*872	209	נכסים אחרים
			שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות
(2,426)	2,374	4,755	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,180	*(6,842)	(4,339)	התחייבויות אחרות
(775)	7,512	2,800	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת

* סוג מחדש.

** עד ליום 31 בדצמבר 2018 נירות-ערך זמינים למכירה.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

במיליוני ש"ח

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 (המשך)

2018	2019	2020	
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) השקעה			
1,018	7	1,425	פיקדונות בבנקים
(7,487)	(7)	(1,964)	אשראי לציבור
(136)	457	(222)	אשראי לממשלות
(24)	237	103	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
-	(15)	(157)	רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
35	126	43	תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
(34,725)	(56,555)	(50,103)	רכישת אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר**
36,622	43,958	27,038	תמורה ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר**
10,515	9,671	10,205	תמורה מפדיון אגרות-חוב זמינות למכירה
(11,768)	(7,804)	(8,657)	רכישת תיקי אשראי
382	113	55	תמורה ממכירת תיקי אשראי
(5)	(136)	(363)	השקעה בחברות כלולות
-	1,356	-	תמורה מממוש השקעה בחברת בת שיצאה מאיחוד (נספח א')
(683)	(642)	(682)	רכישת בניינים וציוד
47	(52)	72	תמורה מממוש בניינים וציוד
(6,209)	(9,286)	(23,207)	מזומנים, נטו, מפעילות השקעה

תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון			
1,003	242	3,071	פיקדונות מבנקים
4,761	9,878	73,572	פיקדונות מהציבור
(112)	477	76	פיקדונות מהממשלה
(380)	3	3	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
6,359	3,539	2,372	הנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(5,390)	(6,161)	(5,233)	פדיון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(496)	(1,000)	-	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות הבנק
(24)	-	-	רכישה עצמית של מניות
-	*(16)	-	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות חיצוניים בחברות מאוחדות
5,721	6,962	73,861	מזומנים, נטו, מפעילות מימון
(1,263)	5,188	53,454	גידול (קיטון) במזומנים - כולל יתרות מזומנים ושווי מזומנים המיוחסים לפעילות מופסקת
1	(8)	-	בניכוי גידול (קיטון) במזומנים ושווי מזומנים המיוחסים לפעילות מופסקת
(1,264)	5,196	53,454	גידול (קיטון) במזומנים
82,856	82,217	85,886	יתרת מזומנים לתחילת השנה מפעילות נמשכת
625	(1,527)	(1,440)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
82,217	85,886	137,900	יתרת מזומנים לסוף השנה מפעילות נמשכת

* סווג מחדש.

** עד ליום 31 בדצמבר 2018 ניירות-ערך זמינים למכירה.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

במיליוני ש"ח

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	2020
ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו		
11,747	13,120	10,749
ריבית שהתקבלה		
(2,466)	(3,330)	(2,720)
ריבית ששולמה		
49	17	11
דיבידנדים שהתקבלו		
(2,615)	(2,285)	(2,163)
מסים על הכנסה ששולמו		
232	373	447
מסים על הכנסה שהתקבלו		
נספח א' - תמורה ממימוש השקעות בחברות בת שאוחדו בעבר		
-	178	-
מזומנים שנגרעו		
-	23,415	-
נכסים (למעט מזומנים)		
-	(21,339)	-
התחייבויות		
-	2,254	-
נכסים והתחייבויות שנגרעו		
-	(39)	-
נכסים והתחייבויות המיוחסים לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
-	(891)	-
השקעה בחברה כלולה - ישראלכרט		
-	1,324	-
סך-הכל תמורה שהתקבלה ממימוש השקעות בחברות בנות שאוחדו בעבר		
-	210	-
רווח הון ממימוש השקעות בחברות בת שאוחדה בעבר		
-	1,534	-
תמורה שהתקבלה ממימוש השקעה		
-	(178)	-
מזומנים שנגרעו		
-	1,356	-
זרימת מזומנים ממימוש השקעה בחברות בת שיצאה מאיחוד		

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית

א. כללי

בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") הינו תאגיד מאוגד בישראל. הבנק קיבל את אישור הפיקוח על הבנקים לפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים על בסיס מאוחד בלבד. בביאור 34 מוצגת תמצית הדוחות הכספיים של הבנק סולו, הכללת מאזן, דוח רווח והפסד ודוח על תזרימי המזומנים. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על-ידי דירקטוריון הבנק ביום 10 במרץ 2021.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארצות-הברית - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאים שנסחרים בארצות-הברית נדרשים ליישם בהתאם להיררכיה שנקבעה ב-ASC 105-10 לקודיפיקציה (FAS 168), המוסד לתקינה חשבונאית בארצות-הברית ובהתאם להנחיות ועמדות של רשות ניירות-ערך האמריקאית ורשויות הפיקוח על הבנקים בארצות-הברית. תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) - תקנים ופרשנויות שאומצו על-ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB). חברות מאוחדות/חברות בנות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק. חברות כלולות - חברות אשר נמדדות על בסיס שיטת השווי המאזני. חברות מוחזקות - חברות מאוחדות וחברות כלולות בקבוצה. שלוחות בחו"ל - נציגויות, סוכנויות, סניפים או חברות בנות של הבנק מחוץ לישראל. הקבוצה - הבנק והחברות המאוחדות שלו. מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה פועל הבנק. מדד - מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בישראל. צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור. יתרת חוב רשומה - מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. שווי הוגן - המחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ערוכים בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיותיו. הוראות אילו מבוססות בעיקרן על כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית.

2. מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק ועל כן מהווה מטבע הפעילות של הבנק. הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת.

3. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי ודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

החל מה-1 בינואר 2020 מיישם הבנק הוראות ותקנים חשבונאיים חדשים בנושאים המפורטים להלן:

1. הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה
2. דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא חכירות

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

להלן תיאור מהות השינויים שננקטו במדיניות החשבונאית בדוחות כספיים מאוחדים אלה ותיאור של אופן והשפעת היישום לראשונה, ככל שהייתה:

1. הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה

לנוכח התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלווים, ומתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לפעול לייצוב לוויים שלא עומדים או עשויים לא לעמוד במחויבויות התשלום החוזיות שלהם עקב נגיף הקורונה, פרסם הפיקוח על הבנקים ביום 21 באפריל 2020, ביום 11 באוקטובר 2020, ביום 3 בדצמבר 2020 וביום 17 בדצמבר 2020, דגשים פיקוחיים לשינויים בתנאי הלוואות אשר עיקריהם מפורט להלן:

א. סיווג כארגון מחדש של חוב בעייתי בשל שינויים בתנאי הלוואות

שינויים לטווח קצר (עד 6 חודשים במצטבר) - כאשר תאגיד בנקאי פועל כדי לייצב לוויים שאינם בפיגור בהלוואות הקיימות שלהם, שנתקלים בבעיות פיננסיות או תפעוליות בטווח הקצר כתוצאה מאירוע נגיף הקורונה, ככלל פעולה זו לא תיחשב לארגון מחדש של חוב בעייתי. בפרט, תאגיד בנקאי רשאי להניח שלווים אינם בקשיים פיננסיים במועד השינוי, ולכן לא נדרש לערוך ניתוח נוסף בנפרד לכל שינוי בתנאי הלוואה הנכללת בתוכנית כדי לקבוע האם השינוי הוא ארגון מחדש של חוב בעייתי אם השינוי בוצע בשל אירוע נגיף הקורונה; הלווה לא היה בפיגור במועד שבו יושמה התוכנית לשינוי התנאים (לעניין קביעת מצב הפיגור ראה ב להלן); וכן השינוי הוא לזמן קצר - 6 חודשים. שינוי נוסף בתנאי הלוואות צריך להיבחן באופן מצטבר על מנת לקבוע אם הוא מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי.

דחיית תשלומים של הלוואה אשר בוצעה עד ליום 31.12.2020 במסגרת תוכנית רוחבית לדחיית תשלומים - ככלל הלוואה שלא הייתה בפיגור של 30 ימים או יותר במועד דחיית התשלומים, לא תחייב סיווג ההלוואה כחוב בארגון מחדש של חוב בעייתי, גם כאשר הדחייה המצטברת עולה על 6 חודשים. עם זאת לגבי חלק מההלוואות, סביר להניח שחלה הרעה באיכות האשראי ונדרש לבחון את הסיווג הנאות שלהם בדוחות לציבור בהתאם לכללים הקיימים. לגבי חובות קטנים, ניתן לבצע את הבחינה ברמת קבוצת חובות בעלי מאפייני סיכון דומים, כגון: משך הדחייה המצטברת, יכולת החזר ושווי הביטחון.

שינויים אחרים בתנאי הלוואות - יש להעריך את השינויים בהתאם להוראות הדיווח לציבור והמדיניות החשבונאית הפנימית, בכדי להחליט האם מהווים ארגונים מחדש של חוב בעייתי.

ב. קביעת מצב הפיגור

חובות אשר לא היו לפני כן בפיגור וניתנה להם דחייה בשל אירוע נגיף הקורונה, לא ייחשבו כהלוואות בפיגור בתקופת הדחייה. חובות שהיו בפיגור וניתנה להם דחייה בשל אירוע נגיף הקורונה, יש להקפיד את מצב הפיגור למצב כפי שהיה לפני שבוצעה הדחייה במשך תקופת דחיית התשלום (למעט אם החוב סווג כחוב פגום או אם הוא נמחק חשבונאית). לווה נחשב ללווה שאינו בפיגור אם הוא נמצא בפיגור של פחות מ-30 ימים לפי התנאים החוזיים במועד יישום תוכנית השינויים. מצב הפיגור מדווח בהתאם לתנאים החוזיים המתוקנים של הלוואה.

ג. סיווג חובות בעייתיים, לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית ומחיקות חשבונאיות

במהלך התקופה של הסדרים לזמן קצר, כאמור, הלוואות אלה, ככלל, לא ידווחו כהלוואות פגומות שאינן צוברות ריבית. ככל שנצבר מידע חדש המצביע על כך שחלה ירידה בסיכויי הפירעון של הלוואה ספציפית או שהלוואה ספציפית לא תשולם, על תאגיד בנקאי לפעול בהתאם להוראות הדיווח לציבור בנושא סיווג חובות בעייתיים ומחיקות חשבונאיות, ולקבוע אם הלוואה ששונה תנאיה צריכה להיות מדווחת כנכס שאינו צובר הכנסות ריבית.

ד. גילוי בדוחות לציבור

בנק שבחר שלא לסווג בארגון מחדש של חוב בעייתי הלוואות אשר לא היו בפיגור של 30 יום או יותר במועד דחיית התשלומים, שלגביהן בוצעו מיום 1 בינואר 2021 עד ליום 31 במרץ 2021 דחיות תשלומים במסגרת המתווה הנוסף לדחיית תשלומים, גם אם הדחייה המצטברת עולה על 6 חודשים, יכולו בדוחות הרבעוניים והשנתיים לציבור בשנת 2021 גילוי פרופורמה, שיראה את ההשפעות העיקריות של יישום בחירה זו על הדוחות הכספיים.

2. חכירות

ביום 1 ביולי 2018 פורסם חוזר בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא חכירות." החוזר מאמץ את תיקון ASC 842 - ASU 2016-02. המטרה העיקרית של הכללים החדשים היא לשקף בדוחות הכספיים באופן מלא את רמת המינוף שנוצרת מחוזי חכירה ארוכי טווח. השינוי העיקרי של העדכון מתייחס לטיפול החשבונאי על-ידי חוכרים בעסקות חכירה תפעולית, לפיו נדרש להכיר במאזן בנכס ובהתחייבות בגין חכירה תפעולית. הטיפול החשבונאי החל על מחכיר נותר בעיקרו ללא שינוי. להלן עיקרי השינויים בטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של הבנק בעקבות יישום כללים אלה, בהתייחס לעסקות בהן הבנק הינו החוכר בחכירה תפעולית:

1. התחייבויות חכירה תפעוליות ונכסי זכות שימוש, מוכרים בתחילת החכירה על בסיס הערך הנוכחי של תשלומי החכירה העתידיים על פני תקופת החכירה, מהוונים בשיעור הריבית התוספתית של הבנק. תשלומי החכירה כוללים: תשלומי חכירה קבועים (בניכוי תמריצים שישולמו לחוכר), תשלומי חכירה משתנים בשל הצמדה למדד או שיעור, תשלומי קנסות בגין ביטול החכירה, סכומים שצפוי שהחוכר ישלם למחכיר בגין ערך שייר מובטח. תקופת החכירה הינה התקופה הנקובה בחוזה, וכוללת אופציות הארכה שמימושן על-ידי הבנק ודאי באופן סביר, או אופציות ביטול שוודאי באופן סביר שלא תמומש על-ידי הבנק. תקופת החכירה נקבעת בתחילת החכירה, ולאחר מכן כאשר מתרחשות נסיבות המצריכות את הערכתה מחדש. נכסי זכות שימוש מותאמים בגין עלויות ישירות שהתהוו בחכירה, תשלומי חכירה מראש, ובניכוי תמריצי חכירה שהתקבלו.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

2. התחייבויות בגין חכירה תפעולית מוצגות במסגרת התחייבויות אחרות, ונכסי זכות שימוש המתייחסים מוצגים במסגרת נכסים אחרים. הוצאות בגין חכירה תפעולית מוכרות על בסיס קו ישר על פני תקופת החכירה ומדווחות בהוצאות אחרות (במסגרת הוצאות תפעוליות ואחרות). תשלומי חכירה משתנים, מוכרים בעת התהוותם יחד עם הוצאות חכירה תפעוליות.
 3. לגבי חכירות בהן תקופת החכירה המקורית היא פחות משנה, הבנק בחר ליישם את ההקלה הפרקטית לתקן לפיה הן יטופלו באופן בו דמי החכירה נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה, ללא הכרה בנכס זכות שימוש והתחייבות בגין חכירה במאזן.
 4. כמתאפשר על-פי התקן, הבנק בחר במדיניות על פיה בחירות נדל"ן, דמי הניהול אינם מהווים חלק מתשלומי החכירה, ולפיכך לא מהווים חלק מהנכס וההתחייבות בגין החכירה. בנוסף מע"מ לא מהווה חלק מתשלומי החכירה ולפיכך לא מהווה חלק מהנכס או ההתחייבות. ההוראות החדשות יושמו החל מיום 1 בינואר 2020 באופן של יישום למפרע מותאם, וללא הצגה מחדש של מספרי השוואה. הבנק בחר, בהתאם להקלה המתאפשרת בתקן, לשמר קביעות קודמות לגבי סיווג חכירות קיימות.
- יישום ההוראות החדשות הביא לגידול בסך של כ-1.1 מיליארד ש"ח ביתרת נכסי זכות השימוש, ולגידול מקביל ביתרת ההתחייבויות בגין חכירה למועד היישום לראשונה. כמו-כן, למועד היישום לראשונה, יישום ההוראות החדשות הביא לירידה בשיעור ההון העצמי רוברד 1 ובהון הכולל בשיעור של כ-0.04% וכ-0.05%, בהתאמה.

ה. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

1. מטבע-חוץ והצמדה

עסקות במטבע-חוץ

עסקות במטבע-חוץ מתורגמות לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע-חוץ במועד הדיווח, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום.

נכסים והתחייבויות לא-כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי הוגן. פריטים לא-כספיים הנקובים במטבע-חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה. הפרשי שער הנובעים מתרגום עסקות במטבע-חוץ מוכרים ברווח והפסד, פרט לגידורי תזרים מזומנים, אשר מוכרים ברווח כולל אחר.

בהקשר זה נציין, על-פי התקן האמריקאי המיושם בבנק, הפרשי שער בגין אגרות-חוב זמינות למכירה יסווגו לקרן ההון. יחד עם זאת, הפיקוח על הבנקים הנחה את הבנקים בישראל להמשיך לטפל בהפרשי שער בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי הטיפול בהתאם לתקינה הבינלאומית עד ליום 1 בינואר 2022, על פיה, אותם הפרשי שער מסווגים לדוח רווח והפסד.

שלוחות בנקאיות בחו"ל

בהתאם לקריטריונים שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים בקביעת מטבע הפעילות של שלוחות בנקאיות בחו"ל נדרש הבנק לבחון קיום/אי קיום של כל אחד מהקריטריונים המפורטים להלן:

- הסביבה הראשית בה השלוחה מפיקה ומוציאה מזומנים היא מטבע זר ואילו פעילות השלוחה בשקלים הינה שולית;
- גיוס אוטונומי של הלקוחות על-ידי השלוחה - פעילות השלוחה מול לקוחות הבנק ו/או צדדים קרובים אליהם ו/או צדדים שהופנו לשלוחה על-ידי הבנק אינה משמעותית;
- פעילות השלוחה מול הבנק ו/או מול הצדדים הקשורים לו אינה משמעותית. כמו-כן, אין תלות משמעותית של השלוחה במקורות המימון מהבנק ו/או הצדדים הקשורים לו.
- פעילות השלוחה במהותה הינה עצמאית ועומדת בפני עצמה ואינה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של הקבוצה. כמו-כן, השלוחה מבצעת את הפעילויות שלה עם מידה משמעותית של אוטונומיות.

כאשר אחד הקריטריונים כאמור אינו מתקיים במובהק, הדבר מצביע על כך שיש לטפל בשלוחה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו שקל. במצב אחר, הקביעה תבוצע בהתאם לבחינת מכלול הקריטריונים. בהתאם לקריטריונים אלו, סיווג הבנק את שלוחותיו בחו"ל כפעילות חוץ שמטבע פעילות הינו השקל (עד ליום 31 בדצמבר 2018 מטבע הפעילות של בנק הפועלים שוויץ היה הפרנק השוויצרי).

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ

הבנק יישם עד ליום 31 בדצמבר 2018 חשבונאות גידור בגין הפרשי שער בין מטבע הפעילות של הפועלים שוויץ לבין מטבע הפעילות של הבנק. יתרת קרן ההון בחובה, נטו, על סך של כ-38 מיליון ש"ח, סווגה מחדש לרווח והפסד לנוכח הפסקת הפעילות העסקית והתקדמות תהליכי הסגירה של פועלים שוויץ.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

מדד ושער חליפין

להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן ושערי החליפין היציגים של מטבעות עיקריים ושיעורי השינוי בהם:

2019	2020	2018	2019	2020	
השינוי ב-% בשנה		בנקודות			
מדד המחירים לצרכן					
0.3	(0.6)	102.4	102.7	102.1	המדד לחודש נובמבר ("דוע")
בש"ח					
שער החליפין ליום 31 בדצמבר					
(7.8)	(7.0)	3.748	3.456	3.215	שער חליפין של הדולר של ארצות-הברית (בש"ח ל-1 דולר)
(9.6)	1.7	4.292	3.878	3.944	שער חליפין של האירו (בש"ח ל-1 אירו)
(6.1)	2.1	3.807	3.575	3.650	שער חליפין של הפרנק השוויצרי (בש"ח ל-1 פרנק שוויצרי)
(18.0)	(25.4)	0.708	0.581	0.433	שער חליפין של הלירה התורכית
ליום 31 בדצמבר					
		2018	2019	2020	
ליום 31 בדצמבר					
		0.25%	0.25%	0.10%	שיעור ריבית בנק ישראל

2. השקעות בחברות מוחזקות

א. דוחות כספיים מאוחדים וזכויות שאינן מקנות שליטה

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על-ידי הקבוצה. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה.

לפיכך, יתרות ועסקות הדדיות בין ישויות אלה ורווחים או הפסדים בין הישויות שטרם מומשו, בוטלו במלואם. זכויות שאינן מקנות שליטה מייצגות את חלקן בהון חברת הבת, שאינן ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לבנק. הזכויות שאינן מקנות שליטה נמדדות במועד צירוף העסקים בשווי הוגן ומוצגות כסעיף נפרד במסגרת הון הבנק.

רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלי המניות של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה. עסקות בין הקבוצה לזכויות שאינן מקנות שליטה שאינן מביאות לאיבוד שליטה מטופלות כעסקות במישור ההוני. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לבין השינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף לחלק הבעלים של הבנק ישירות להון.

ב. איבוד שליטה בחברה בת

בעת אובדן שליטה, הבנק גורע את הנכסים וההתחייבויות של החברה הבת, זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה ורכיבים אחרים של הון המיוחסים לחברת הבת לרבות סכומים שהוכרו בעבר ברווח כולל אחר מצטבר. אם הבנק נותר עם השקעה כלשהי בחברה הבת לשעבר אזי יתרת ההשקעה נמדדת לפי שווייה ההוגן במועד אובדן השליטה.

ההפרש בין התמורה שהתקבלה ושווייה ההוגן של יתרת ההשקעה בחברת הבת לשעבר לבין יתרות שנגרעו מוכר ברווח והפסד. החל מאותו מועד, ההשקעה הנותרת מטופלת לפי שיטת השווי המאזני או כנכס פיננסי, בהתאם למידת השפעה של התאגיד הבנקאי בחברה המתייחסת. הסכומים שהוכרו בהון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברת בת מסווגים מחדש לרווח או הפסד.

ג. טיפול בישויות בעלות זכויות משתנות

ישויות בעלת זכויות משתנות (VIE) היא ישות אשר בהתאם לתכנון שלה מתקיים אחד או יותר מהתנאים להלן: (1) סך ההשקעה בהון העצמי בסיכון אינה מספקת כדי לאפשר לישות לממן את פעולותיה מבלי להזדקק לתמיכה כספית נחותה נוספת (subordinated financial support) שמספקת על-ידי צדדים כלשהם, לרבות המחזיקים בהון העצמי; (2) למשקיעים בהון קבוצה אין את הכוח באמצעות זכויות הצבעה או זכויות דומות, לכוון את הפעילויות בעלות השפעה משמעותית ביותר על הביצועים הכלכליים של הישות, או שאינם מחויבים לספוג את חלקם היחסי בהפסדים הצפויים או בתשואות השווייה הצפויות של הישות.

הבנק ייחשב לנהנה העיקרי (primary beneficiary) וה-VIE תאוחד בדוחות הכספיים אם לבנק יש את הכוח לכוון את הפעילויות בעלות השפעה משמעותית ביותר על הביצועים הכלכליים של ה-VIE, וכן אם לבנק יש את הזכות לקבל הטבות מה-VIE או מחויבות לספוג את הפסדיה, אשר פוטנציאלית עשויים להיות משמעותיים עבור ה-VIE.

לבנק קיימות זכויות משתנות אחרות ב-VIE שאינן מאוחדות מכיוון שהבנק אינו הנהנה העיקרי.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

ד. השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לבנק השפעה מהותית על המדיניות הפיננסית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית. השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלות ההשקעה כולל עלויות עסקה. הדוחות הכספיים כוללים את חלקו של הבנק בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני. השקעה בחברה כלולה נבחנת בכללותה לירידת-ערך כאשר אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהערך בספרים של ההשקעה אינו בר השבה. ירידת-ערך מוכרת כאשר ירידת הערך הינה בעלת אופי אחר מזמני.

3. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

ככלל, הכנסות והוצאות נכללות בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה.

הבנק מטפל בהכנסות ובהוצאות הבאות כפי שנקבע בהוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו:

א. החל ממועד סיווג חוב כפגום (כמפורט להלן) הבנק מפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית (לרבות הפרשי הצמדה למדד). כמו-כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. עם זאת, חוב אשר פורמאלי עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית בהתאם לתנאים המצטברים הבאים: 1. צפוי שהחוב ישולם במלואו על-פי לוח הסילוקין החדש של ההלוואה. 2. במקרה של לוח סילוקין בתשלומי קרן וריבית חודשיים - שולמו לפחות 6 תשלומים רציפים או במקרה בו אין לוח סילוקין בתשלומי קרן וריבית חודשיים רציפים - עברה לפחות חצי שנה ממועד הקמת ההלוואה או שולם לפחות 20% מיתרת הקרן. 3. אין ללקוח התראת חוב בפיגור. 4. כל ארגוני החוב של הלקוח הינם צוברים.

תשלומים שהתקבלו בגין חובות בעייתיים שסווגו כפגומים משמשים להקטנת קרן ההלוואה כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה. כל עוד היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום נחשבת כברת גבייה במלואה, תשלומי ריבית שהתקבלו במזומן יוכרו כהכנסה על בסיס מזומן. במצבים אלה סכום ההכנסה שיוכר כהכנסות ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. כמו-כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיוור מוכרת בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.

ב. עמלות אשר חיבו ביצירת אשראי, למעט בגין הלוואות לתקופה של עד שלושה חודשים, אינן מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נזקפות לפי שיטת הריבית האפקטיבית ומדווחות כחלק מהכנסות ריבית.

ג. עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה שהסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות. אחרת, יש לדחות את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. אם המחויבות פקעה מבלי שמומשה, העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדווחות במסגרת הכנסות מעמלות. לעניין זה, הבנק מניח כי הסבירות למימוש ההתחייבות אינה קלושה.

ד. במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, יש לבחון האם השינוי בתנאי ההלוואה הינו מהותי או לא. בהתאם לכך בוחן הבנק האם הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בהתאם לתנאים החדשים של ההלוואה שונה לפחות ב-10% מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים שנותרו בהתאם לתנאים הנוכחיים (בתוספת עמלת פירעון מוקדם). במקרים שהשינוי הינו מהותי (אינו מינורי), כל העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פירעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות ברווח והפסד. אחרת, העמלות הנ"ל נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל. לעניין זה, הבנק מניח כי השינויים בתנאי החוב אינם מהותיים (הינם מינוריים).

ה. עמלות פירעון מוקדם מוכרות מידית במסגרת הכנסות ריבית.

ו. הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות-ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, הפרשי המרה ופעילות סחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן. עמלות מסוימות כגון עמלות בגין ערבויות ועמלות מסוימות בגין ליווי פרויקטים מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.

ז. ניירות-ערך - ראה סעיף ה(5) להלן.

ח. מכשירים פיננסיים נגזרים - ראה סעיף ה(6) להלן.

4. חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות - תחולת ההוראות

הבנק מיישם לגבי כל יתרות החוב, את הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר סיווג, מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, המבוססות בעיקרן על כללי החשבונאות המיושמים בבנקים בארצות-הברית. יתרות חוב לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים, כגון, אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לממשלה, מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

א. סיווג אשראי בעייתי

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות ופריטי אשראי חוץ-מאזני בעייתיים כפגומים, נחותים או בהשגחה מיוחדת. בהקשר זה נציין כי הבנק מיישם את הוראת מקור החזר ראשוני של בנק ישראל לפיה קביעת הסיווג המתאים לחוב, עד לקרות כשל או כשהסתברות לכשל נעשתה צפויה ברמה גבוהה, מתבססת על החוזק הצפוי של מקור החזר ראשוני לחוב (מקור החזר תזרימי שוטף, יציב, מופרד ובשליטת החייב), וזאת למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישוניים.

לעניין סיווג אשראי בעייתי, חוב בפיגור הינו חוב בו קרן או ריבית לא שולמו במועדם בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים. חשבון עו"ש/חח"ד ידווח כחוב בפיגור כאשר החשבון נותר ברציפות ביתרת חובה (בהיעדר מסגרת מאושרת), או בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת, למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים הנמוכים מיתרת החובה ומהמסגרת במשך תקופה של 180 ימים. הלוואות ידווחו כחוב בפיגור כאשר הקרן או ריבית לא שולמו לאחר 30 יום מהמועד שנקבע לתשלומם, בהתאם לתנאי הפירעון החוזיים של החוב.

אשראי פגום

אשראי מסווג כפגום, כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים המקוריים עם הלקוח. קבלת החלטה בדבר סיווג אשראי כפגום מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכושר הפירעון של הלווה, קיום ומצב הביטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב. בכל מקרה, חוב המוערך על בסיס פרטני מסווג כפגום כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר. כמו-כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור (כמפורט להלן). חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום רק כאשר אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה.

אשראי נחות

סיכון אשראי נחות, כולל סיכון אשראי מאזני וחוף-מאזני שאינו מוגן באופן מספק על-ידי יכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי שסווג כאמור נדרש שתהייה חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש פירעון החוב, שכן קיימת אפשרות ברורה שהבנק יספוג הפסד מסוים, אם הליקויים לא יתוקנו. סיכון אשראי חוף-מאזני יסווג כנחות אם קיימת הסתברות שהינה לפחות אפשרית לכך שההתחייבות בגין הסעיף החוף-מאזני תתממש. אשראי אשר מוערך על בסיס קבוצתי (נמוך ממיליון ש"ח) יסווג כנחות כאשר הוא מצוי בפיגור של 90 יום או יותר.

אשראי בהשגחה מיוחדת

סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת, כולל סיכון אשראי מאזני וחוף-מאזני בעל חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של ההנהלה. אם לא יטופלו, התוצאה של חולשות פוטנציאליות אלו עלולה להיות התדרדרות בסיכויים לפירעון של האשראי או במעמד של הבנק כנושה בתאריך עתידי מסוים. סיכון אשראי חוף-מאזני יסווג בהשגחה מיוחדת אם קיימת הסתברות, שהינה לפחות אפשרית לכך, שההתחייבות בגין הסעיף החוף-מאזני תתממש. אשראי אשר מוערך על בסיס קבוצתי (נמוך ממיליון ש"ח) יסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת כאשר החוב בפיגור מעל 60 יום ועד 89 יום.

ב. הפרשה להפסדי אשראי

הבנק נדרש לקיים הפרשה להפסדי אשראי ברמה נאותה, על-מנת לכסות הפסדי אשראי צפויים, בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק נדרש לקיים, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוף-מאזניים, כגון התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". כמו-כן, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי.

הפרשה פרטנית

חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נבחנת על בסיס פרטני כוללים חובות שסך יתרם החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות, ריבית שלא הוכרה, הפרשה להפסדי אשראי וביטחונות), ברמת הלקוח, הינה מעל 1 מיליון ש"ח, וכן חובות לקוחות בארגון מחדש של חוב בעייתי. הפרשה פרטנית להפסדי אשראי נבחנת לגבי כל חוב שסווג כפגום.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר נקבע כי החזר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנדוטיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

הפרשה קבוצתית

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת-ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי מאזני וחוף-מאזני המוערכים על בסיס קבוצתי, מחושבת בהתבסס על ממוצע שיעורי הפסד היסטוריים בחלוקה לענפי משק שונים ובחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של שנים לאורך התקופה שמתחילה ביום 1 בינואר 2011 ומסתיימת ברבעון שקדם למועד הדיווח, תוך ביצוע התאמות לשינויים משמעותיים במהלך הרבעון השוטף. בנוסף, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הבנק מתחשב בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

לעניין זה, בהתאם להוראות המפקח הנוגעות להפרשה קבוצתית בגין אשראי לענף משק אנשים פרטיים, נדרש הבנק להביא בחשבון שיעור התאמה איכותי שלא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי הצרכני שאינו בעייתי. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית.

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, ההפרשה הקבוצתית הנדרשת בהתייחס לסיכון אשראי חוף-מאזני מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוף-מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית בהתאמות מסוימות. יתרת הפרשה זו נכללת בסעיף התחייבויות אחרות במאזן.

כמו-כן, לאור התפרצות נגיף הקורונה ולאור חוסר ודאות רב שכרוך בביצוע אומדן הפסדי אשראי בכל אחד מענפי המשק אשר הושפעו לרעה מהמשבר, הבנק ביצע התאמה נוספת במקדם ההפרשה במטרה לשקף את ההשפעה השלילית של המשבר על יכולת הפירעון של הלווים.

הפרשה בגין הלוואות לדיור

הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע הפיקוח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור יבוצע, במידת הצורך, לכלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

בהתאם להוראות המפקח יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח.

הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור, מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי.

ג. מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמץ גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). במקרה בו מדובר בחוב מותנה בביטחון אשר ההפרשה הפרטנית בגינו מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון, הבנק מוחק חשבונאית כל יתרת חוב העולה על השווי ההוגן של הביטחון בניכוי עלויות מימוש.

לגבי החובות שאינם מוערכים על בסיס פרטני, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל סממני בעייתיות אחרים. יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק. למרות האמור לעיל, לגבי חובות שנבחנו על בסיס קבוצתי שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי אשר כשל, נבחן הצורך במחיקה חשבונאית מיידית. בכל מקרה, לגבי חובות כאמור מבוצעת מחיקה חשבונאית לא יאחר מהמועד שבו החוב הופך לחוב בפיגור של 60 ימים או יותר ביחס לתנאי הארגון מחדש.

ד. ארגון מחדש של חוב בעייתי

ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על-ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתו הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם החייב מצוי בקשיים פיננסיים והאם במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב. לצורך קביעה זאת, הבנק בוחן את יכולת הגביה מהלקוח וכן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר.

הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

חובות שאורגנו מחדש, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש לא נבחנו על בסיס פרטני, מסווגים כחובות פגומים ומוערכים על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. ככלל, חוב בעייתי שאורגן מחדש ימשיך להימדד ולהיות מסווג כחוב פגום עד שישולם במלואו. עם זאת, בנסיבות מסוימות, כאשר נערך לחוב ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסו להסכם נוסף של ארגון מחדש, התאגיד הבנקאי אינו נדרש להתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

א. החייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב.
 ב. בהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב, התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב (לרבות לא העניק ויתור על קרן על בסיס מצטבר ממועד מתן ההלוואה המקורי).

חוב כאמור שעבר ארגון מחדש עוקב והוסר לגביו הסיווג כפגום, יוערך על בסיס קבוצתי לצורך כימות ההפרשה להפסדי אשראי ויתרת החוב הרשומה של החוב לא תשתנה בעת הארגון העוקב (למעט אם התקבל או שולם מזומן).

אם בתקופות עוקבות חוב כאמור נבחן פרטנית ונמצא שיש להכיר בגינו בירידת-ערך או שמבצע לו ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מחזיר לחוב סיווג פגום ומטפל בו כארגון מחדש של חוב בעייתי.

ה. נכסים שנתפסו (Foreclosed Assets)

במקרה בו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי בו הבנק קיבל נכסים כפירעון מלא או חלקי של חוב, למשל זכויות בהון, חייבים מצד שלישי או נכסים אחרים שימכרו לאחר מכן, יוכרו נכסים אלה לפי שווים ההוגן של הנכסים במועד התפיסה. אם הנכסים שנתקבלו מהווים פירעון מלא של החוב ובמועד התפיסה עולה יתרת החוב הרשומה על השווי ההוגן של הנכסים, מכיר הבנק בהפרשה להפסדי אשראי.

5. ניירות-ערך

א. השקעות באגרות-חוב מסווגות בעת הרכישה לאחד משלושה תיקים: אגרות-חוב מוחזקות לפדיון, אגרות-חוב זמינות למכירה וניירות-ערך למסחר. בנוסף, בעת הרכישה, השקעות במניות מסווגות לאחד משני תיקים - ניירות-ערך למסחר ומניות שאינן למסחר.

• **אגרות-חוב מוחזקות לפדיון** - אגרות-חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון.
 אגרות-חוב מוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי העלות בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון ובניכוי הפסדים בגין ירידת-ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני.

• **אגרות-חוב זמינות למכירה** - אגרות-חוב אשר לא סווגו כאגרות-חוב מוחזקות לפדיון או כניירות-ערך למסחר. אגרות-חוב נכללות במאזן לפי שווי ההוגן ביום הדיווח, רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן מדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר. רווחים או הפסדים שמומשו, מוצגים בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית מפעילות שאינה ממסחר.

• **ניירות-ערך למסחר** - ניירות-ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה וניירות-ערך אשר הבנק בחר למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח והפסד לפי חלופת השווי ההוגן. ניירות-ערך למסחר מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד לסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית מפעילות למסחר.

מניות שאינן למסחר:

• מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - נמדדות לפי שווי ההוגן ליום הדיווח, רווחים והפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.
 • מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - נמדדות לפי עלות בניכוי ירידת-ערך, אם קיימת, בתוספת או בניכוי שינויים במחירים נצפים בעסקות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשינויים במחירים נצפים כאמור, נזקפים לדוח רווח והפסד.

ב. הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.

ג. עלות ניירות-ערך שמומשו מחושבת על בסיס ממוצע.

ד. לעניין טיפול בירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני - ראה [סעיף ה\(8\) להלן](#).

ה. ייעוד לשווי הוגן - הוראות הפיקוח על הבנקים מאפשרות לבחור, במועדי בחירה מוגדרים, למדוד מכשירים פיננסיים בשווי הוגן כך שרווחים והפסדים שטרם מומשו בגין השינויים בשווי ההוגן של הפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן, מדווחים בדוח רווח והפסד בכל מועד דיווח עוקב. כמו-כן, עלויות ועמלות מראש הקשורות לפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן מוכרות ברווח והפסד במועד התהוותן. בחירת יישום חלופת השווי ההוגן הינה לגבי כל מכשיר בנפרד (instrument-by-instrument) ואינה ניתנת לביטול.

6. מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

א. הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכונים מטבע-חוץ וסיכונים ריבית, וכן נגזרים שאינם משמשים לגידור, לרבות נגזרים משובצים.
 ב. במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור, וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

- ג. גידור שווי הוגן
שינויים בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי נגזר שיועד לגידור שווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן, בהתייחס לסיכונים שגודרו, והשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. מלוא השינויים בשווי ההוגן של נגזרים שמיועדים וכשירים לגידור שווי הוגן, מסווגים במסגרת סעיף הכנסות/הוצאות ריבית, בעקביות לסיווג של ההכנסות/ההוצאות בגין הפריט המגודר.
אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור.
- ד. גידור כלכלי
חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ניהול ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם.
- ה. גידור ההשקעה נטו בפעילות חוץ - ראה [סעיף ה. \(1\) לעיל](#).
- ו. נגזרים שאינם משמשים לגידור
שינויים בשווי ההוגן של נגזרים שאינם משמשים לגידור נזקפים מיידית לרווח והפסד.
- ז. נגזרים משובצים
מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחזקה המארח ומטופלים בנפרד אם: (א) אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החזקה המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ, לרבות סיכונים אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים; (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר; ו- (ג) המכשיר המשובץ אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד.
נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החזקה המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

7. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

- בהתאם ל-ASC 820-10 (FAS 157) שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. התקן מחייב, לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמצער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של הבנק. ASC 820-10 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:
- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לבנק יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.
 - נתוני רמה 2: נתונים נצפים עבור הנכס או התחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.
 - נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או התחייבות.
- היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הנתונים המשמשים למדידת שווי הוגן מסווגים לרמות שונות במדרג השווי ההוגן, הבנק מסווג את מדידת השווי ההוגן בכללותה לרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהוא משמעותי למדידה בכללותה.
- מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה (blockage factor) הן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי נתוני רמה 1 והן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי רמות 2 או 3, למעט מצבים בהם פרמיה או ניכיון היו מובאים בחשבון במדידת שווי הוגן על-ידי משתתפים בשוק בהיעדר נתוני רמה 1.

ניירות-ערך

השווי ההוגן של ניירות-ערך למסחר אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה).

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע

ASC 820 (FAS 157) דורש מהבנק לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד. הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים באופן המפורט להלן:

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

- כאשר בגין החשיפה קיימים ביטחונות נזילים מספקים המבטיחים ספציפית ברמת ודאות משפטית גבוהה את המכשיר הנגזר, הבנק מתחשב באותם ביטחונות לצורך קביעת סיכון האשראי.
- כאשר החשיפה בגין הצד הנגדי הינה מהותית - הבנק מבצע הערכת שווי הוגן בהתבסס על אינדיקציות מעסקות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שהאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הבנק גוזר את האינדיקציות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל).
- החישוב מבוצע בהתבסס על מודל פנימי המניח תרחישים שונים לשווי העסקות. להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה [ביאור 32](#) להלן, בנושא יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

8. ירידת-ערך נכסים פיננסיים

- א. אשראי לציבור ויתרות חוב - ראה [סעיף ה.\(4\) לעיל](#).
 - ב. אגרות-חוב זמינות למכירה או מוחזקות לפדיון:
 - מדי תקופת דיווח הנהלת הבנק בוחנת האם ירידה בשוויים ההוגן של אגרות-חוב המסווגות לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני (Other Than Temporary). הבחינה כאמור כוללת מספר שלבים ועקרונות, בהתאם למדיניות שנקבעה בבנק, והעיקריים שבהם הינם:
 1. בחינה האם ירידת-ערך היא בעלת אופי אחר מזמני ומה סכומה:
 - אגרות-חוב אשר לתאריך המאזן אין בכוונת הבנק להחזיקם או שנמכרו לאחר תאריך המאזן בסכום נמוך מעלותם, מהוות אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
 - אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך של למעלה מ-15% ביחס לעלות המתואמת וירידת-ערך זו נמשכה למעלה מחצי שנה, מהוות אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
 - אגרות-חוב אשר חלה לגביהן ירידת-ערך בשיעור של למעלה מ-30% ביחס לעלות המתואמת לתאריך המאזן או לאחריו, מהוות אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
 - אגרות-חוב שחלה לגביהן ירידת דירוג אל מתחת לדירוג השקעה, מהוות אגרות-חוב שחלה בהן ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
 - אגרות-חוב שסווגו כבעייתיות (פגום, נחות, השגחה מיוחדת) על-ידי הבנק.
 2. הרכבת רשימת מעקב - מבוצעת בדיקה כמותית ואיכותית לצורך זיהוי והערכה של אגרות-חוב שחלה ירידה בערכם ואפשרי כי מדובר בירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
 3. בחינה ספציפית- בגין כל אגרות-חוב ברשימת המעקב מבוצעת בחינה ספציפית הכוללת בין היתר את הפרמטרים הבאים:
 - הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק באגרות-חוב לתקופה מספקת, אשר תאפשר את חזרת שווי אגרת החוב לעלותה.
 - היקף שווי הביטחונות המגבים וכריות הביטחון.
 - דירוג אגרות-חוב על-ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות ומקומיות לרבות התפתחויות בדירוג לאחר תאריך המאזן.
 - שיעור ירידת הערך ביחס לעלות.
 - משך תקופה בה שווי הוגן נמוך מהעלות.
 - מצבו הפיננסי של המנפיק ושינויים בסביבתו העסקית, לרבות בחינה האם ירידת הערך משקפת נסיבות ייחודיות למנפיק או משקפת תנאי שוק כלליים.
 - אירועים לאחר תאריך המאזן.
 4. תיעוד תוצאות הבחינה כנדרש בהתאם לכללים שנקבעו בבנק.
- כאשר חלה ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני באגרות-חוב, תופחת עלותן לשווי הוגן ליום המאזן, ותשמש כבסיס עלות חדש. סכום ההפחתה ייזקף לדוח רווח והפסד. עליות ערך בתקופות עוקבות, עבור אגרות-חוב בתיק הזמין למכירה, מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד.
- ג. מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין
 - הבנק מבצע בכל תקופת דיווח הערכה איכותית המביאה בחשבון אינדיקטורים לירידת-ערך על מנת להעריך האם חלה ירידת-ערך של ההשקעה במניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין. אם לפי הערכה זו חלה ירידת-ערך של ההשקעה במניות, הבנק מעריך את השווי ההוגן של ההשקעה במניות לצורך קביעת סכום ההפסד מירידת-ערך.

9. קיזוז נכסים והתחייבויות פיננסיים

- הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם נטו כאשר מתקיימים התנאים המצטברים הבאים:
- קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים
 - קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית
 - גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה (determinable amounts)
- הבנק מקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק לא מקזז בין נכסים בגין מכשירים נגזרים כנגד התחייבויות בגין מכשירים נגזרים. אי לכך בדוחות הכספיים ממשיך הבנק להציג חשיפות בגין עסקות בסכום ברוטו.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

10. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

העברה של נכסים פיננסיים

העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל יכול לשעבד או להחליף את הנכסים שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, אינו משמר שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים המועברים האלה.

כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכות משתתפת. זכות משתתפת מקיימת את הקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונליות ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי מזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על-ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים או הזכות המשתתפת נגרעים מהמאזן של הבנק. הפער בין השווי ההוגן של התקבולים נטו שהתקבלו לבין הערך בספרים של הנכסים הפיננסיים שנמכרו מוכר בדוח רווח והפסד. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

עסקות השאלה או שאילת ניירות-ערך

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקות השאלה או שאילה של ניירות-ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, או כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם. כאשר הבנק משאיל ניירות-ערך הוא גורע את ניירות הערך שהשואל ומכיר באשראי בגובה שווי שוק של ניירות הערך שהועברו. בתקופות עוקבות, האשראי מוכר באותו אופן בו נמדד נייר הערך לפני שהשואל. בתום ההשאלה נגרע האשראי והתאגיד הבנקאי מכיר מחדש בנייר הערך. כאשר התאגיד הבנקאי שואל ניירות-ערך בשאילה לא מובטחת, התאגיד הבנקאי מכיר בנייר ערך וכנגדו בפיקדון לפי השווי של אותו נייר ערך שהתקבל בעסקת השאלה. נייר הערך שהתאגיד הבנקאי שאל מסווג כנייר ערך בתיק למסחר.

מכירה בחסר

כאשר תאגיד בנקאי מוכר בחסר נייר ערך שנשאל על ידו, מוכר מזומן כנגד פיקדון. הפיקדון משוער רק אם שווי נייר הערך עלה במהלך התקופה הזאת, ומוכר בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינו מריבית".

גריעת התחייבות

הבנק גורע התחייבויות רק כאשר ההתחייבות מסולקת. סילוק של התחייבות יכול להיעשות באמצעות תשלום למלווה או באמצעות שחרור משפטי מהמחויבות.

11. רכוש קבוע

הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת-ערך. העלות כוללת יציאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו-כן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור הבנק מסווג בסעיף בניינים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי. רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע מוכר נטו, בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

עלויות תוכנה

תוכנה אשר נרכשה על-ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת-ערך. הייון עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי מתחיל רק כאשר השלב הראשוני בפרויקט הושלם, וכן הנהלה, בעלת הסמכות המתאימה, אישרה והתחייבה לממן את הפרויקט וצפוי כי הפיתוח יושלם ויתהוו הטבות כלכליות עתידיות מהתוכנה. עלויות תקורה שלא ניתן ליחסן באופן ישיר לפיתוח התוכנה ועלויות בשלב הראשוני של הפרויקט מוכרות כהוצאה עם התהוותן. בנוסף, הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא הייון עלויות תוכנה לפיהן נקבע סף מהותיות להיון. עוד נקבע כי בגין תוצרים, אשר סך העלויות שניתן להוון בגינם אינו נמוך מסף המהותיות, נקבע מקדם הייון נמוך מ-1, כדי להביא בחשבון את הפוטנציאל לחוסר יעילות ולסטיית מקובלות במסגרת פרויקטי פיתוח תוכנה. דרג העובדים שעלויותיהם מהוונות לנכסים הוגבל לדרגת מנהל פרויקט התוכנה ורישום עלויות בגין פיתוח תוכנה של כלל עובדי הפיתוח המתורים להיון, נעשה בדרך של דיווח שעות פרטני.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע ועלויות עוקבות אחרות מוכרת כחלק מהערך בספרים של רכוש קבוע אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בהן יזרמו אל הקבוצה ואם עלותן ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של חלק מפריט רכוש קבוע שהוחלף נגרע. עלויות שדרוגים ושיפורים של תוכנה לשימוש עצמי מהווים רק אם צפוי שההוצאות שהתהוו יובילו לפונקציונליות נוספת. עלויות תחזוקה שוטפות ועלויות אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

פחת והפחתות

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. קרקעות בבעלות הבנק אינן מופחתות. שיפורים במושכר מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי החל מהמועד שבו התוכנות זמינות לשימוש. תוכנות בתהליך פיתוח אינן מופחתות באופן שיטתי כל עוד הן אינן זמינות לשימוש. לפיכך, מתבצעת בחינה לירידת-ערך לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הן הופכות להיות זמינות לשימוש. שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת כספים ומותאמים בעת הצורך.

12. ירידת-ערך נכסים שאינם פיננסיים

הבנק בוחן נכסים לא שוטפים לצורך ירידת-ערך כאשר מתרחשים אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהערך בספרים של הנכס עשוי שלא להיות בר השבה. הפסדים מירידת-ערך יוכרו רק במידה וערך הנכס בספרים עולה על שווי ההוגן. הערך בספרים אינו בר השבה אם הוא עולה על סך תזרימי המזומנים הלא מהווים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס ומימוש. ההפסד שיוכר הוא בגובה ההפרש בין הערך בספרים לשווי ההוגן של הנכס. הפסד זה אינו מבוטל בתקופות עוקבות.

ירידת-ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

בחנית קיום ירידת-ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב מוכרת ומדדית בעת התרחשות אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שיתכן והערך בספרים של הנכס לא יושב. דוגמאות לאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על ירידת-ערך:

- לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
- חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
- בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
- העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;
- צפוי שפיתוח התוכנה לא יושלם ולא ייעשה בו שימוש.

13. חכירות

חוזים המקנים לבנק שליטה בשימוש בנכס במסגרת חכירה במשך תקופת זמן עבור תמורה, מטופלים כחכירות. עיקר עסקות החכירה בבנק, הינן עסקות בהן הבנק חוכר בחכירה תפעולית. בעת ההכרה לראשונה מוכרת התחייבות בסכום השווה לערך הנוכחי של דמי החכירה העתידיים במהלך תקופת החכירה (תשלומים אלו אינם כוללים תשלומי חכירה משתנים), ובמקביל מוכר נכס זכות שימוש בגובה ההתחייבות בגין חכירה, מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו ובניכוי תמריצי חכירה, ובתוספת עלויות ישירות שהתהוו בחכירה. תקופת החכירה נקבעת כתקופה שבה החכירה אינה ניתנת לביטול, יחד עם תקופות המכוסות על-ידי אופציה להאריך או לבטל את החכירה אם ודאי באופן סביר שהחוכר יממש או לא יממש את האופציה, בהתאמה, ויחד עם תקופות המכוסות על-ידי אופציה להאריך או לא לבטל את החכירה כאשר זכות המימוש נשלטת על-ידי המחכיר.

הבנק בחר ליישם את ההקלה הפרקטית לפיה חכירות לטווח קצר של עד שנה מטופלות באופן בו דמי החכירה נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה, ללא הכרה בנכס זכות שימוש ו/או התחייבות בגין חכירה במאזן.

מדידה עוקבת

לאחר ההכרה לראשונה, התחייבות בגין חכירה (תפעולית) נמדדת בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית. בכל מועד דיווח עוקב, נכס זכות השימוש מוכר בגובה העלות המופחתת של ההתחייבות בגין חכירה, מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו ובניכוי יתרת תמריצי החכירה, בתוספת עלויות ישירות שטרם הופחתו ובניכוי הפסדים מירידות ערך שנצברו בגין הנכס זכות שימוש. כמו-כן, הבנק בוחן נכס זכות שימוש לצורך ירידת-ערך בהתאם להוראות בדבר ירידת-ערך בגין רכוש קבוע.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

תשלומי חכירה תפעולית

תשלומי החכירה, למעט דמי חכירה משתנים, נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך-כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תשלומי חכירה משתנים תלויים במדד או בריבית מוכרים ברווח והפסד בתקופת השינוי. תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או בריבית מוכרים ברווח והפסד בתקופה בה צפוי כי תושג המטרה הספציפית המביאה להשתנות תשלומי החכירה, ויבטלו בתקופה בה כבר לא צפוי כי המטרה הספציפית תושג.

14. קבוצת מימוש מוחזקת למכירה ופעילות מופסקת

קבוצת מימוש מוחזקת למכירה

הבנק מסווג נכס קבוצת מימוש כמוחזקת למכירה אם הערך בספרים שלה יושב בעיקר באמצעות מכירה ולא באמצעות שימוש מתמשך, בתקופה שבה כל הקריטריונים הבאים מתקיימים: (1) ההנהלה, אשר לה הסמכות לאשר את הפעולה, מתחייבת לתוכנית למכור את קבוצת המימוש; (2) קבוצת המימוש זמינה למכירה מיידית במצבה הנוכחי; (3) תוכנית פעילה לאיתור רוכש ופעולות אחרות להשלמת התכנון למכור החלה; (4) מכירת קבוצת מימוש הינה צפויה (probable) וחזוי (expected) שתוך שנה אחת ממועד הסיווג המכירה תושלם; (5) קבוצת מימוש משווקת באופן פעיל לצורך מכירה במחיר שהוא סביר ביחס לשווי ההוגן הנוכחי שלה; (6) פעולות שנדרשות להשלמת התכנון מצביעות על כך שאין זה סביר שיעשו שינויים משמעותיים לתכנון או שהתכנון יבוטל.

במועד הסיווג של קבוצת המימוש כמוחזקת למכירה, נבחן הצורך בהכרה בירידת-ערך לנכסים הרלוונטיים בהתאם לתקינה החלה על אותם נכסים. נכסים לא שוטפים שכפופים לפחת או הפחתה שמשויכים לקבוצת מימוש (לדוגמה, רכוש קבוע או נכסים אחרים) לא יצברו יותר פחת וכל הנכסים וההתחייבויות המיוחסים לקבוצת המימוש יוצגו בשתי שורות נפרדות. חברה בת המסווגת לקבוצת מימוש מוחזקת למכירה תמשיך להיות מאוחדת, אך כל הנכסים וההתחייבויות המיוחסים לפעילות יוצגו בשתי שורות נפרדות במאזן הבנק כאמור.

פעילות מופסקת

הבנק מסווג קבוצת מימוש כפעילות מופסקת בהתקיים כל הקריטריונים הבאים: (1) קבוצת המימוש מהווה רכיב של ישות; (2) קבוצת המימוש מומשה או מקיימת את תנאי הסיווג של נכס המוחזק למכירה; (3) קבוצת המימוש מייצגת שינוי אסטרטגי, אשר יש (או תהיה) לו השפעה מהותית על פעילויותיה ותוצאותיה הכספיות של הבנק.

בגין פעילות מופסקת הבנק הציג מחדש מספרי ההשוואה בדוח רווח והפסד, כאילו הופסקה הפעילות מתחילת תקופת ההשוואה המוקדמת ביותר.

15. זכויות עובדים

הבנק מחויב מתוקף דין, הסכם ונוהג בתשלומי הטבות פרישה לעובדים, אשר כוללים תשלומים לפי תוכניות להטבה מוגדרת בגין פנסיה (כגון, תשלומי פנסיה, פיצויי פיטורין ופרישה), תשלומים לפי תוכניות אחרות לאחר פרישה ולאחר סיום העסקה (כגון, שי לחג ותשלומי רווחה בריאות ואחרים המשולמים לפנסיונרים או בגינם) ותשלומים לפי תוכניות להפקדה מוגדרת (כגון, תשלומים לקופות תגמולים או לקרן פנסיה בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963). כמו-כן, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצת עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, נדרש להביא בחשבון את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תוכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם.

התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים לעובדי הבנק בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מטופלות כתוכנית להפקדה מוגדרת. התאגיד הבנקאי מכיר בעלות הפנסיה נטו לתקופה בהתאם להפקדה הנדרשת לאותה תקופה.

התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים, פנסיה והטבות אחרות, שאינן בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, הטבות אחרות לזמן ארוך והטבות אחרות לאחר סיום העסקה ולאחר פרישה, מטופלות כתוכניות להטבה מוגדרת ומחושבות על בסיס אקטוארי ובהתחשב בהסתברויות על בסיס ניסיון העבר. שיעור ההיוון להטבות לעובדים מחושב על בסיס תשואת אגרות-החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה, הנקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית, והכול במועד הדיווח.

בגין ההטבות האמורות נזקפת לרווח והפסד עלות שירות, עלות ריבית, תשואה על נכסי תוכנית, הפחתה של רווח או הפסד אקטוארי נטו, הפחתה של עלות או זיכוי בגין שירות קודם והפחתה של רווח או הפסד אקטוארי אשר נכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר.

רווח או הפסד אקטוארי, הינו שינוי בערך של מחויבות בגין הטבה חזויה או של נכסי תוכנית, הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער, או הנובע משינוי בהנחה אקטוארית. רווחים והפסדים אקטואריים נכללים במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר ומופחתים בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנתרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התוכנית.

עלות או זיכוי בגין שירות קודם מופחת כרכיב של עלות הפנסיה נטו לתקופה בקו ישר, על פני תקופת השירות הממוצעת הנתרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התוכנית.

הטבות עובד לטווח קצר (כדוגמת: שכר עבודה, חופשה ומענקים) נמדדות על בסיס לא מהוון וההוצאה נזקפת בעת שניתן השירות המתייחס.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

16. תשלום מבוסס מניות

עסקות תשלום מבוסס מניות כוללות קבלת שירותים מהעובדים בתמורה להנפקת מניות הבנק, אופציות למניות או מכשירים הוניים אחרים. עסקות אלו כוללות גם התחייבויות לעובדים, בהתקיים אחד משני התנאים הבאים: (1) הסכום מבוסס, לפחות בחלקו, על מחיר המניה של הבנק, או על מכשיר הוני אחר של הבנק. (2) המענק דורש, או עשוי לדרוש, סילוק באמצעות הנפקת מניות התאגיד הבנקאי, או מכשירים הוניים אחרים של התאגיד הבנקאי. עסקות הכוללות התחייבות אשר תסולק במזומן, או על-ידי הנפקת מספר משתנה של מניות הבנק על בסיס שווי קבוע מסווגות כהתחייבות. לגבי עסקות תשלום מבוסס מניות המסווגות כמענקים הוניים, שווי ההטבה נמדד במועד ההענקה בהתייחס לשווי ההוגן של המכשירים הוניים המוענקים. שווי ההטבה מוכר ברווח והפסד כהוצאות שכן כנגד גידול מקביל בהון. לצורך ההכרה בהוצאה וייחוסה על פני תקופות השירות המתאימות של העובדים, הבנק מתחשב בתנאי שירות ובתנאי ביצוע (שאינם תנאי שוק), כך שההכרה בהוצאה מבוססת על מספר המכשירים אשר לגביהם תנאי השירות ותנאי הביצוע צפויים להתקיים. יעד ביצוע אשר יכול להיות מושג לאחר תקופת השירות, מטופל כתנאי ביצוע. לגבי עסקות תשלום מבוסס מניות המסווגות כמענקים התחייבויותיים, הבנק מודד מחדש את השווי ההוגן של ההתחייבות בסוף כל תקופת דיווח ובמועד הסילוק, כאשר שינויים כלשהם בשווי ההוגן מוכרים ברווח והפסד לתקופה כנגד ההתחייבות.

17. רכישת מניות הבנק על-ידי הבנק

בעת רכישת מניות הבנק על-ידי הבנק, סכום התמורה ששולם, הכולל עלויות ישירות, מנוכה מההון. כאשר המניות נמכרות או מונפקות מחדש, סכום התמורה שהתקבלה מוכר כגידול בהון והעודף או הגרעון שנובעים מהעסקה נזקף ליתרת הפרמיה.

18. התחייבויות תלויות

קבוצת הבנק הינה צד להליכים משפטיים שונים במסגרת עיסוקה במגוון סוגים של שירותים פיננסיים ובהם תביעות של לקוחות ובקשות צדדים שונים לאישור תביעות כתובענות ייצוגיות. הקבוצה מיישמת את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא התחייבויות תלויות המבוססות על הוראות ASC 450. הליכים אלה נבחנים באופן פרטני בסיוע יועצים משפטיים הנדרשים להעריך את הסיכון להתממשות חשיפה. מצב בו הסיכון צפוי (Probable) הינו כאשר קיימת הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון של מעל ל-70%. בגין תלויה הנכללת בקבוצת סיכון זו נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

מצב בו הסיכון אפשרי (Reasonably Possible) הינו כאשר קיימת הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון של בין 20% ל-70%. בגין תלויה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים, אלא ניתן גילוי.

מצב בו הסיכון קלוש (Remote) הינו כאשר קיימת הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון של מתחת ל-20%. בגין תלויה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללת הפרשה בדוחות הכספיים ולא ניתן גילוי.

הפרשה להתחייבויות תלויות נרשמת בהתקיים שני התנאים להלן: (א) צפוי כי ירד ערכו של נכס (או התחייבות) במועד הדיווח; (ב) סכום ההפסד ניתן לאמידה באופן סביר. במידה ועל פי הערכת הבנק בהתבסס על חוות דעתם של יועציו המשפטיים לא ניתן לאמוד סכום של הפסד באופן מהימן, נערך טווח של תרחישים לחשיפה ואם סכום כלשהו בטווח מהווה לאותו המועד אומדן טוב מן האחרים על אותו טווח, הסכום האמור ייצבר כהפרשה. במידה ולא קיים סכום בטווח המהווה אומדן טוב יותר מסכום כלשהו אחר, נדרש לרשום כהפרשה את הסכום המינימלי בטווח.

לגבי תביעות שלגביהן קיימת קביעה של הפיקוח על הבנקים כי הבנק נדרש להשיב כספים, אלה מסווגות כ"צפוי" ונערכת בגין כל תביעה הפרשה בגובה הסכום שהבנק נדרש להשיב.

במקרים נדירים בהם לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על ייעוץ משפטי, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית במקרים בהם טרם פורסמו ארבעה דוחות כספיים על-ידי הבנק מאז שנכללה בהם לראשונה תביעה כאמור ולכן לא בוצעה הפרשה.

ביאור 25. ג. כולל גילוי על כל תביעה שסכומה מעל 1% מהון הבנק ולגבי תביעות שלא ניתן בשלב זה להעריך את תוצאותיהן, ניתן גילוי לגבי כל תביעה שסכומה מעל 0.5% מההון.

על פי ההוראות נדרש, כאמור, לתת גילוי לסכומי ההפסד אשר הסתברות התממשותם אינה קלושה.

בהתאם להערכת הנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיים, הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תלויות.

19. הוצאות מסים על ההכנסה

הדוחות הכספיים של הבנק כוללים מסים שוטפים ומסים נדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, אלא אם המס נובע מעסקה או אירוע אשר מוכרים ישירות בהון או ברווח כולל אחר. במקרים אלו הוצאת המסים על הכנסה נזקפת להון או לרווח כולל אחר לפי הרלוונט. ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס שכן המוטל מתוקף חוק מע"מ במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורת והוצאות נלוות".

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוק שנחקק לתאריך המאזן, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

מסים נדחים

הבנק מכיר במסים נדחים בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים, החייבים במס. הבנק לא הכיר בהתחייבות מסים נדחים בגין הפרשים זמניים שנוצרו עד ליום 31 בדצמבר 2016 בגין השקעה בחברות בנות מקומיות. הפרשים זמניים אלו עשויים להתחייב במס, במידה והבנק יממש את ההשקעה בחברות הבנות המקומיות. החל מיום 1 בינואר 2017, הבנק הכיר בהתחייבות מסים נדחים, בגין הפרשים זמניים חייבים במס בגין חברות בנות מקומיות. הבנק מכיר בנכסי מסים נדחים בגין כל הפרשים הזמניים הניתנים לניכוי והפסדים מועברים. נכס מס נדחה מופחת בסכום יתרת הפרשה (Valuation Allowance) אם, יותר סביר מאשר לא כי חלק או כל נכס המס הנדחה לא ימומש. המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו מומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו לתאריך המאזן. יצירה של נכסי מסים נדחים נטו לא תעלה על המסים השוטפים בתקופת החשבון, אלא במקרים מיוחדים בהם צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם.

קיצוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

הבנק מקזז נכסי והתחייבות מסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיצוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על-ידי אותה רשות מס בגין אותה חברה נישומה, או בחברות שונות בקבוצה, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים מיושבים בו זמנית.

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על-ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

20. רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על-ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה. הרווח המדולל למניה נקבע על-ידי התאמת הרווח או ההפסד (כגון התאמות בגין השפעה לאחר מס של דיבידנדים, עלויות מימון כלשהן ושינויים אחרים) המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין מניות באוצר ובגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות, הכוללות, כתבי אופציה למניות וכתבי אופציה למניות שהוענקו לעובדים.

21. דיווח על מגזרי פעילות

מגזרי פעילות פיקוחיים

הבנק מדווח על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים. מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים למגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על-פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי.

מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, בנק שמגזרי הפעילות שלו שבהתאם לגישת ההנהלה שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, ייתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה. מגזר פעילות הוא מרכיב בבנק אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על-ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד. חלוקת המגזרים בבנק מבוססת על אפיון של מגזרי לקוחות. מגזרים אלו כוללים גם מוצרים בנקאיים. תוצאות מגזר המוצר שלא ניתן לשייך למגזרי הלקוחות הרלוונטיים נכלל ב"אחרים והתאמות".

22. גילויים בהקשר לצד קשור

המידע על יתרות מאזניות וחץ-מאזניות והמידע על תוצאות העסקות עם בעלי עניין וצדדים קשורים ניתן בהתאם להראות הדיווח לציבור לגבי כל אדם המוגדר כבעל עניין, צד קשור או איש קשור, לפי ההגדרה בסעיף 80 בהוראות הדיווח לציבור.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

23. עסקות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא הטיפול החשבונאי בעסקות בין ישות לבין בעל השליטה בה. נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה, נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקפת הקבוצה את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה, אם קיים, להון.

1. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של הפיקוח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

נושא	עיקרי ההוראות	מועד תחילה והוראות מעבר	השפעה על הבנק
מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי - ASU 2016-13	מטרתו העיקרית של התיקון הינה לספק מידע שימושי יותר בנוגע להפסדי אשראי צפויים בגין מכשירים פיננסיים ומחויבויות למתן אשראי, תוך חיזוק האנטי מחזוריות בהתנהגות ההפרשה להפסדי האשראי וחיזוק הקשר בין אופן ניהול סיכוני האשראי לבין אופן השתקפותם בדוחות הכספיים. לצורך כך התיקונים בעדכון זה מחליפים את שיטת ההפרשה להפסדי אשראי המבוססת על הפסדים שהתהוו, בשיטה המשקפת הפסדי אשראי צפויים לאורך חיי האשראי ודורשת התחשבות בטווח רחב יותר של מידע צופה פני עתיד שישקף תחזיות סבירות לגבי אירועים כלכליים עתידיים. הכללים החדשים לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי יחולו על אשראי (לרבות הלוואות לדיור), אגרות-חוב המוחזקות לפדיון, וחשיפות אשראי חוץ-מאזניות מסוימות. כמו-כן, ישתנה האופן שבו נרשמות ירידות ערך של אגרות-חוב בתיק הזמין למכירה, וכן יורחב הגילוי על ההשפעה של מועד מתן האשראי על איכות האשראי של תיק האשראי. בנוסף, ההגדרות הקיימות בהוראות לגבי חובות פגומים וסיכון אשראי פגום, הוחלפו בהגדרות של חובות לא צוברים וסיכון אשראי לא צובר. כמו-כן, עדכן הפיקוח על הבנקים את דרישות הסיווג והמחיקה של הלוואות לדיור.	1 בינואר 2022. ככלל, הכללים החדשים יישמו באמצעות רישום בעודפים במועד היישום לראשונה של ההשפעה המצטברת. בהתאם לטיטות הוראות הפיקוח על הבנקים, במועד היישום לראשונה תאגיד בנקאי רשאי להוסיף בחזרה להון עצמי רובד 1, את הקיטון שנרשם במועד היישום לראשונה על פני שלוש שנים. ב-1 לינואר לשנת היישום הראשונה - 75%, השנייה - 50% והשלישית - 25%.	הבנק נערך ליישום התקן. בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעה הצפויה.

הפסקת פרסום ריבית הליבור

החל מסוף שנת 2021, המערכת הפיננסית העולמית צפויה להפסיק לפרסם את ריביות הליבור ולחידול מהשימוש בהן. ריביות אלו מהוות בסיס לצורך חישוב שיעור הריבית החל על מוצרים פיננסיים במטבעות חוץ עיקריים או צמודים למטבעות אלו בריבית משתנה. במסגרת הכוונה לבסס עוגני ריבית חלופיים במטבעות הרלוונטיים, מתגבשות בעולם, על-ידי גופים כגון ISDA (International Swaps and Derivatives Association) וה-ARRC (Alternative Reference Rate Committee), חלופות לריביות אלו, שפה משפטית חדשה והצעות למנגנוני החלפה. השינוי הצפוי ישפיע בכל תעשיית הבנקאות בעולם ובארץ.

במסגרת זו הוקמה בבנק ועדת היגוי אשר עוקבת אחר הפרסומים הבינלאומיים ובוחנת את השפעת ההחלפה על פעילות הבנק. הוועדה מעדכנת את ההנהלה והדירקטוריון מדי תקופה. במסגרת פעילות הוועדה נערך מיפוי של המוצרים השונים הקיימים בבנק ואשר מתבססים על הריביות שצפויות להעלם, בוצעו שינויים במסמכים משפטיים וכן נעשות הדרכות לעובדי הבנק. כמו-כן, הבנק החל בהערכות להתאמת המערכות הטכנולוגיות לריביות ולמנגנונים החדשים. בסוף חודש ינואר 2020 נשלחו ללקוחות הבנק מכתבים אשר מתארים את השינוי העתידי על-פי המידע שהיה מצוי בבנק באותה עת. לאור חוסר הוודאות לגבי המשך ביצוע התהליך שמושפע כאמור מהחלטות בינלאומיות, אין ביכולתו של הבנק לבצע הערכות כמותיות של השפעת החלפת הריביות. הבנק ימשיך לעקוב אחרי הפרסומים הבינלאומיים ויפעל בשאיפה להקטין את הסיכונים שנובעים מתהליך החלפת הריביות. ביום 22 במרץ 2020 פרסם ה-FASB הקלות יישום בטיפול החשבונאי בהחלפת חוזים מבוססי ליבור לעוגני ריביות חלופיות. הקלות אלו מתייחסות בעיקר לטיפול בשינוי תנאי חוב וחשבונאות גידור, אשר נועדו לאפשר רציפות בטיפול החשבונאי במצב של החלפת ריבית הליבור בעוגני ריביות חלופיות. הבנק בוחן את יישום הקלות אלו בחוזים הרלוונטיים.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

להלן פירוט יתרות החוזים המושפעים מריבית הליבור:

מזה: עסקות שיימשכו מעבר לשנת 2021		סך העסקות ליום 31 בדצמבר 2020		
מספר עסקות	סכום במיליוני ש"ח	מספר עסקות	סכום במיליוני ש"ח	
3,719	13,894	4,318	21,250	הלוואות
419	1,332	1,038	2,257	פיקדונות
1,170	70,416	1,623	113,080	נגזרים (ברוטו) - ערך נקוב

בנוסף קיימות מסגרות לא מנוצלות אשר מרביתן לתקופה שאינה עולה על שנה.

ז. פעילות מופסקת

החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני לשנת 2018 פעילות קבוצת ישראל כ"פ פעילות מופסקת". בהתאם לכך, במועד הסיווג של פעילות מופסקת:

- במאזן סווגו כל הנכסים וכל ההתחייבויות המשויכים לאותה פעילות כשורות נפרדות בדוח על המצב הכספי, כולל תיקון מספרי השוואה.
- בדוח רווח והפסד הוצג בנפרד הרווח המיוחס לפעילות המופסקת לכל תקופות הדיווח.
- החל ממועד זה, בהתאם להוראות התקינה האמריקאית, הבנק הפסיק לצבור פחת בגין הנכסים ברי הפחת של קבוצת ישראל.

 בחודש אפריל 2019, בהתאם לנדרש בחוק להגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, מכר הבנק בהצעת מכר לציבור כ-65.2% מהונה של ישראל כ"פ. בעקבות המכירה, הכיר הבנק ברווח נטו (לאחר מס והוצאות הקשורות בהצעת המכר) בסך של כ-137 מיליון ש"ח, בגין חלק ההשקעה שנמכר ובגין שיערוך יתרת ההשקעה שנותרה בהתאם לשווי המניות למועד ההנפקה לאחר התאמה למחירי השוק ליום 30 ביוני 2019. לאחר המכירה נותר הבנק עם החזקה של כ-33% ממניות ישראל כ"פ, שטופלה לפי שיטת השווי המאזני והוצגה בסעיף "נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת". ביום 2 בפברואר 2020, אישר דירקטוריון הבנק, חלוקה של יתרת ההחזקה במניות בישראל כ"פ, כדיבידנד בעין לבעלי מניות הבנק וביום 9 במרץ 2020 בוצעה החלוקה בפועל. חלוקת המניות בוצעה בהתאם לשווי המניות בבורסה במועד חלוקתן. עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, הבנק הכיר בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) במסגרת הרווח מפעילות מופסקת בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2020. כמו-כן, החל ממועד חלוקת המניות הבנק אינו מחזיק במניות ישראל כ"פ ובכך השלים הבנק את ההיפרדות מקבוצת ישראל כ"פ, כנדרש בחוק להגברת התחרותיות.

לפרטים בדבר טענת פקיד השומה, לפיה במכירת חברה בת המסווגת כעוסק לצורכי מס ערך מוסף ("מע"מ") יש לחייב במס רווח רווחים ראויים לחלוקה הפטורים ממס חברות, בכל הקשור למכירת קבוצת ישראל כ"פ, ראו ביאור 3.1.8.

לפרטים בדבר שומות מע"מ של ישראל כ"פ אשר התייחסו, בין היתר, לתשלום מע"מ על עמלות מטבע-חוץ שנגבו מלקוחות הבנק ולמחויבות הבנק לשאת בתשלום המע"מ על עמלות שנגבו בעבורו, ראו ביאור 2.1.8.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית

במיליוני ש"ח

2018	2019	2020	
			א. הכנסות ריבית*
10,524	10,511	9,455	מאשראי לציבור
70	66	49	מאשראי לממשלות
266	361	113	מפיקדונות בבנקים
56	110	100	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים
755	871	543	מאגרות-חוב
1	1	-	מנכסים אחרים
11,672	11,920	10,260	סך-כל הכנסות ריבית
			ב. הוצאות ריבית*
(1,636)	(1,766)	(1,042)	על פיקדונות הציבור
(6)	(6)	(5)	על פיקדונות הממשלה
(29)	(21)	(14)	על פיקדונות מבנקים
-	(1)	-	על ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(1,085)	(803)	(401)	על אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים
(10)	(4)	(1)	על התחייבויות אחרות
(2,766)	(2,601)	(1,463)	סך-כל הוצאות ריבית
8,906	9,319	8,797	סך הכנסות ריבית, נטו
			ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית**
(43)	(6)	(125)	הכנסות ריבית
(4)	6	20	הוצאות ריבית
			ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות-חוב
13	11	13	מוחזקות לפדיון
701	825	499	זמינות למכירה
41	35	31	למסחר
755	871	543	סך-הכל כלול בהכנסות ריבית

* כולל השפעת יחסי גידור (2018 - כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור).

** פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א ו-ב.

במיליוני ש"ח

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית

א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן פעילויות בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר

2018	2019	2020	
			1. מפעילות במכשירים נגזרים
2,006*	(1,513)	(1,585)	סך-הכל מפעילות במכשירים נגזרים ⁽¹⁾
			2. מהשקעה באגרות-חוב
188	269	196	רווחים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה
(35)	(13)	(40)	הפסדים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ⁽²⁾
153	256	156	סך-הכל מהשקעה באגרות-חוב
			3. הפרשי שער, נטו
(1,518)	1,288	1,862	
			4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות
378	335	59	רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר, נטו ⁽³⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾
27	17	11	דיבידנד ממניות שאינן למסחר
-	(56)	3	התאמה לשווי הוגן של השקעה בחברה מוחזקת ⁽⁶⁾
405	296	73	סך-הכל מהשקעה במניות
			5. רווחים (הפסדים) נטו בגין עסקות איגוח
-	-	-	
			6. רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו
56	9	21	
1,102	336	527	סך-הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר

* סוג מחדש בגין יישום לראשונה של חוזר בנק ישראל בנושא מכשירים נגזרים וגידור (סיווג נגזרים למסחר ושייכים למסחר).

(1) מכשירים נגזרים מהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(2) לרבות הפרשות לירידת-ערך בסך של כ-2 מיליוני ש"ח לתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 (2019: כ-0 מיליוני ש"ח; 2018: כ-0 מיליוני ש"ח).

(3) לרבות הפרשות לירידת-ערך בסך של כ-29 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 (2019: כ-23 מיליוני ש"ח; 2018: כ-71 מיליוני ש"ח).

(4) לרבות רווחים והפסדים ממדידה לפי שווי הוגן של מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין וכן התאמות מעלה או מטה של מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.

(5) עד ליום 31 בדצמבר 2018 מניות זמינות למכירה.

(6) כולל הפרשה לירידת-ערך בסך של 30 מיליון ש"ח (2019: כ-56 מיליון ש"ח) בגין השקעות הבנק בבנק פוזיטיף.

במיליוני ש"ח

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית (המשך)

ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר*

2018	2019	2020	
**318	253	548	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים למסחר
27	(31)	13	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר, נטו ⁽¹⁾
(2)	1	-	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו
343	223	561	סך-הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות מסחר***
1,445	559	1,088	סך-הכל הכנסות מימון שאינן מריבית
			פירוט על הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר, לפי חשיפת סיכון:
**83	9	179	חשיפת ריבית
**245	201	367	חשיפת מטבע-חוץ
**15	13	15	חשיפת למניות
343	223	561	סך-הכל

* כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.
 ** סווג מחדש בגין יישום לראשונה של חוזר בנק ישראל בנושא מכשירים נגזרים וגידור (סיווג נגזרים למסחר ושייכים למסחר).
 *** להכנסות ריבית מהשקעה באגרות-חוב למסחר ראה [ביאור 2](#).
 (1) מזה: חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים לאגרות-חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך של כ-2 מיליוני ש"ח (2019: 68 מיליוני ש"ח; 2018: (6) מיליוני ש"ח).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 4 עמלות לפי מגזרים בגישת ההנהלה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020									
סך-הכל	התאמות	ניהול פיננסי	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיוור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
772	-	38	3	50	42	-	245	394	ניהול חשבון
257	-	-	-	1	5	-	47	204	כרטיסי אשראי
803	76	53	1	88	14	-	51	520	פעילות בניירות-ערך
161	-	-	-	3	2	-	7	149	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
1	-	1	-	-	-	-	-	-	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים ⁽²⁾
216	-	-	2	89	104	1	20	-	טיפול באשראי
261	2	4	-	5	12	-	102	136	הפרשי המרה
72	-	1	2	11	22	-	34	2	פעילות סחר חוץ
26	-	-	-	15	-	10	-	1	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
46	-	-	-	-	-	46	-	-	דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות
508	-	1	15	254	191	-	40	7	עמלות מעסקי מימון
32	-	15	-	1	-	-	3	13	עמלות אחרות
3,155	78	113	23	517	392	57	549	1,426	סך-כל העמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

סך-הכל	התאמות	ניהול פיננסי	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיוור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
870	-	35	8	49	45	-	277	456	ניהול חשבון
321	-	-	-	2	7	-	59	253	כרטיסי אשראי
698	81	56	2	69	10	-	34	446	פעילות בניירות-ערך
171	-	-	-	3	3	-	8	157	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
17	-	17	-	-	-	-	-	-	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים ⁽²⁾
222	-	-	9	88	106	1	18	-	טיפול באשראי
281	3	5	-	6	13	-	101	153	הפרשי המרה
81	-	1	3	19	23	-	33	2	פעילות סחר חוץ
28	-	-	-	14	-	12	-	2	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
45	-	-	-	-	-	45	-	-	דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות
479	-	-	19	245	163	-	44	8	עמלות מעסקי מימון
27	-	11	-	1	-	-	2	13	עמלות אחרות
3,240	84	125	41	496	370	58	576	1,490	סך-כל העמלות

* סווג מחדש.

(1) בעיקר קרנות נאמנות.

(2) בעיקר בגין שירותי ניהול ותפעול הניתנים לקופות-גמל, שהופסקו מיולי 2019.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 4 עמלות לפי מגזרים בגישת ההנהלה (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018*									
סך-הכל	ניהול פיננסי התאמות	ניהול פיננסי	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
920	-	39	31	46	45	-	288	471	ניהול חשבון
282	-	-	-	2	7	-	54	219	כרטיסי אשראי
741	89	59	12	76	10	-	33	462	פעילות בניירות-ערך
183	-	-	1	1	3	-	8	170	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
37	-	37	-	-	-	-	-	-	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים ⁽²⁾
223	-	-	10	86	108	1	18	-	טיפול באשראי
291	4	7	1	6	14	-	101	158	הפרשי המרה
84	-	1	6	14	27	-	33	3	פעילות סחר חוץ
33	-	-	-	13	-	15	-	5	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
45	-	-	-	-	-	45	-	-	דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות
450	-	-	21	238	137	-	46	8	עמלות מעסקי מימון
29	-	9	2	-	-	-	2	16	עמלות אחרות
3,318	93	152	84	482	351	61	583	1,512	סך-כל העמלות

* סוג מחדש.

(1) בעיקר קרנות נאמנות.

(2) בעיקר בגין שירותי ניהול ותפעול הניתנים לקופות-גמל, שהופסקו מיולי 2019.

ביאור 5 הכנסות אחרות

הרכב הסעיף

2018	2019	2020	
28	4	57	רווח הון ממכירת בניינים וציוד
28	12	7	הכנסה ממכירת תיקי לקוחות בנקאות פרטית בינלאומית
49	74	72	אחרות
105	90	136	סך-כל הכנסות האחרות

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 6 משכורות והוצאות נלוות

הרכב הסעיף

2018	2019	2020	
*2,653	*2,477	2,398	משכורות
65	158	14	הוצאה הנובעת מעסקות תשלום מבוסס מניות** ⁽¹⁾
665	647	646	הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות, חופשה ומחלה
2	7	3	הטבות לזמן ארוך
648	669	613	ביטוח לאומי ומס-שכר
151	146	157	הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים)
4	4	5	הטבות אחרות לאחר סיום העסקה
*4,188	*4,108	3,836	סך-כל המשכורות וההוצאות הנלוות ⁽²⁾
14	14	14	(1) מזה: הוצאות הנובעות מעסקות המטופלות כעסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים
321	301	229	(2) מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל

* סווג מחדש.

** למידע בדבר המרת התגמול ההוני לרכיב שכר שוטף, במסגרת הסכם השכר שנחתם בחודש ינואר 2020 ראה [ביאור 2.א.22](#).

ביאור 7 הוצאות אחרות

הרכב הסעיף

2018	2019	2020	
270	241	272	הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים), הטבה מוגדרת (ללא עלות שירות)
141	165	111	שיווק ופירסום
191	191	201	תקשורת
*359	*463	444	מחשב ⁽¹⁾
39	36	31	משרדיות
11	20	30	ביטוח
784	724	434	שירותים מקצועיים ⁽²⁾
7	7	10	שכר והחזר הוצאות לחברי דירקטוריון
63	65	42	הדרכה והשתלמויות
195	225	238	עמלות
36	35	25	תרומה לקהילה
1,049	822	59	הפרשה בגין חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA ⁽³⁾
251	340	391	אחרות
*3,396	*3,334	2,288	סך-כל ההוצאות האחרות

* סווג מחדש.

(1) לא כולל משכורות, פחת והפחתות.

(2) כולל הוצאות הכרוכות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים (לרבות תשלומים לעורכי דין, יועצים אחרים ושירותים נלווים, לבדוק העצמאי שמונה מטעם משרד המשפטים האמריקאי ומימון ייצוג של עובדי קבוצת הבנק) והחקירה בנושא FIFA, עד לסיום חקירת הרשויות בסך של 108 מיליוני ש"ח (2019): 406 מיליוני ש"ח, 2018: 526 מיליוני ש"ח).

(3) מזה הוצאות (הכנסות) הפרשי שער בגין שערור הפרשה עד למועד סילוקה בסך של 45 מיליוני ש"ח (2019): (177) מיליוני ש"ח (2018: 67 מיליוני ש"ח). הבנק מגדר את חשיפות המטבע הנובעות מההפרשות האמורות, אשר השפעתן המקזזת נזקפת לסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

במיליוני ש"ח

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)

א. הרכב הסעיף

2018	2019	2020	
			מסים שוטפים:
1,879	1,602	1,575	בגין שנת החשבון
138	100	106	בגין שנים קודמות
2,017	1,702	1,681	סך-כל המסים השוטפים
			בתוספת (בניכוי):
			מסים נדחים:
118	(21)	(91)	בגין שנת החשבון
(126)	-	-	בגין שנים קודמות
(8)	(21)	(91)	סך-כל המסים הנדחים
2,009	1,681	1,590	סך-כל ההפרשה למסים ⁽¹⁾
5	10	8	(1) מזה: הפרשה למסים לרשויות מס בחו"ל

הטבלה לעיל אינה כוללת את השפעת המס על רווח כולל אחר. לפרטים ראה [ביאור 10](#).

ב. התאמה בין סכום מס תיאורטי, שהיה חל על הבנק לפי שיעור מס סטטוטורי, לבין הפרשה למסים על הרווח, כפי שנזקפה לדוח רווח והפסד

2018	2019	2020	
4,201	3,156	3,732	רווח לפני מסים
34.19	34.19	34.19	שיעור המס החל על הבנק בישראל (באחוזים)
1,436	1,079	1,276	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
			נוסף (פחות) הוצאות מסים (חיסכון במס) בגין:
82	45	25	הכנסות חברות בנות בחו"ל
(40)	(3)	-	הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל
378	336	38	הוצאות לא-מוכרות
94	87	67	הפרשי עיתוי שלא נרשמו בגינם מסים נדחים
			מסים בגין שנים קודמות:
34	38	41	סכומים נוספים לשלם בגין חובות בעייתיים
(22)	62	65	אחרים
49	(3)	1	הכנסות חברות בנות בישראל
(1)	40	76	הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל
(1)	-	1	הפרשים אחרים
2,009	1,681	1,590	הפרשה למסים על הרווח

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ג. שומות

- לبنק שומות מס הכנסה סופיות עד וכולל שנת 2015. לחברות בנות שומות סופיות עד וכולל שנת 2014.
- במהלך השנים 2016-2019 נתקבלו בישראל ובפרימיום אקספרס (חברה בת של ישראל) שומות מטעם רשות המסים בישראל, אגף המכס ומע"מ וזאת בהמשך לביקורת רוחבית ענפית, אשר עיקר עניין השומות התחשבות ישראל ופרימיום אקספרס בגין עמלת מנפיק המתקבלת מארגונים בינלאומיים בקשר לעסקות של מחזיקי כרטיס מול בתי עסק בחו"ל. השגות על השומות אשר הוגשו על-ידי ישראל ופרימיום אקספרס בהתבסס על חוות דעתם של יועציהם המשפטיים, נדחו על-ידי שלטונות מע"מ. הבנק הודיע לישראל כי ככל שישראל ופרימיום אקספרס יחויבו בהחלטה שיפוטית סופית, שלא ניתן לערער עליה בתשלום מע"מ על עמלות מטבע-חוץ שנגבו מלקוחות הבנק, בעבור הבנק, ואשר הועברו לו במלואן, הבנק יישא בתשלום המע"מ בגין עמלות מטבע-חוץ אלו, המוערך בסך של כ-55 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס), בין היתר, בכפוף למתן זכות לבנק להשתתף בהליכים הנוגעים למחלוקת בנושא חיוב המע"מ בגין עמלות מטבע-חוץ כאמור. הבנק כלל בתקופת הדוח הפרשה כנגד התחייבות זו, בהתאם להערכות יועציו המשפטיים.
- במסגרת דיוני שומה שערך הבנק העלה פקיד השומה טענה לפיה, במכירת חברה בת המסווגת כעוסק לצורכי מס ערך מוסף יש לחייב במס רווח גם רווחים ראויים לחלוקה הפטורים ממס חברות לפי הוראות פקודת מס הכנסה. ככל שעמדת פקיד השומה כאמור תתקבל, יביא הדבר לגידול בחבות המס שתוטל על הבנק במכירה של מניות בחברות המסווגות כעוסק מורשה לעניין חוק מס ערך מוסף. כמתואר בביאור 15. לדוחות הכספיים, כלל הבנק בדוחותיו הוצאות מסים בגין מכירת קבוצת ישראל. במידה ועמדת פקיד השומה המתוארת לעיל תתקבל, אזי תגדל חבות המס בסך של כ-300 מיליון ש"ח. להערכת הבנק בהתבסס על יועציו המשפטיים, יותר סביר מאשר לא ("More Likely Than Not") שתתקבל עמדת הבנק לפיה אין לכלול בבסיס החיוב במס רווח את סכום הרווחים הראויים לחלוקה הפטורים ממס חברות ולפיכך הבנק לא כלל בדוחותיו הפרשה למס בגין נושא זה.

ד. תנועה במסים נדחים

שיעור ממוצע	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר	שינויים שהפסד לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	
ב-%	במיליוני ש"ח				
					נכסי מסים נדחים
34.2	2,153	-	395	1,758	מהפרשה להפסדי אשתי
34.2	125	-	(186)	311	מהפרשה לחופשה ולמענקים
34.2	1,749	(20)	(76)	1,845	מהטבות לעובדים
22.0	454	-	65	389	הפסדים מועברים לצורך מסים
23.3	(10)	3	(28)	15	מניירות-ערך ופריטים כספיים אחרים
34.2	101	-	29	72	מנכסי תוכנה
34.1	28	-	(4)	32	מפריטים לא-כספיים אחרים
32.4	4,600	(17)	195	4,422	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
21.8	390	-	53	337	נכסי מסים נדחים שלא הוכרו
34.0	4,210	(17)	142	4,085	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי נכסי מסים נדחים שלא הוכרו
					התחייבויות מסים נדחים
21.5	45	(3)	16	32	מניירות-ערך
26.6	143	-	-	143	רכוש קבוע וחכירות
11.9	150	-	16	134	בגין השקעות בחברות מוחזקות*
0.0	-	-	(1)	1	אחר
16.8	338	(3)	31	310	יתרת התחייבויות מסים נדחים, ברוטו
37.3	3,872	(14)	111	3,775	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו**
	(58)	-	(20)	(38)	* השפעות שנכללו בפעילות מופסקת
	1	-	(1)	2	** מזה: בגין פעילות חו"ל

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ד. תנועה במסים נדחים (המשך)

שיעור מס ממוצע	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	שינויים שנקפו לרווח כולל אחר	שינויים שנקפו לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	
ב-%	במיליוני ש"ח					
						נכסי מסים נדחים
34.2	1,758	-	(98)	1,856		מהפרשה להפסדי אשראי
34.2	311	-	110	201		מהפרשה לחופשה ולמענקים
34.2	1,845	305	(36)	1,576		מהטבות לעובדים
26.4	389	-	82	307		הפסדים מועברים לצורך מסים
21.4	15	(17)	(28)	60		מניירות-ערך ופריטים כספיים אחרים
34.0	72	-	10	62		מנכסי תוכנה
34.0	32	-	(13)	45		מפריטים לא-כספיים אחרים
33.2	4,422	288	27	4,107		יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
26.9	337	-	66	271		נכסי מסים נדחים שלא הוכרו
28.1	4,085	288	(39)	3,836		יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי נכסי מסים נדחים שלא הוכרו
						התחייבויות מסים נדחים
17.6	32	19	7	6		מניירות-ערך
26.3	143	-	(1)	144		רכוש קבוע וחכירות
13.5	134	-	(104)	238		בגין השקעות בחברות מוחזקות
33.3	1	-	-	1		אחר
18.0	310	19	(98)	389		יתרת התחייבויות מסים נדחים, ברוטו
29.4	3,775	269	59	3,447		יתרת נכסי מסים נדחים, נטו*
	(38)	-	(38)	-		* השפעות שנכללו בפעילות מופסקת
	2	-	(1)	3		* מזה: בגין פעילות חו"ל

ה. חקיקה בתחום המס

מס הכנסה

שיעור מס החברות החל משנת 2018 ואילך הינו 23%.

חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975

הבנק מוגדר כמוסד כספי לצורכי חוק מס ערך מוסף המטיל על מוסד כאמור מס שכר ומס רווח. רווח מוגדר כהכנסה חייבת, כמשמעותה בפקודת מס הכנסה, לפני קיזוז הפסדים משנות המס הקודמות לשנת המס שבה נתקבלה ההכנסה, ואחרי ניכוי מס שכר ולמעט הכנסה מדיבידנד שנתקבל ממוסד כספי ולרבות הכנסה מריבית או מדיבידנד או ממכירה או פדיון של יחידה או מחלוקת רווחים לבעל יחידה שלגביה ניתן פטור ממס הכנסה לפי כל דין. שיעור מס הרווח החל מיום 1 באוקטובר 2015 עומד על 17%.

שיעורי המס המשולבים

המסים המשולמים על הרווח של התאגידים הבנקאיים כוללים מס חברות המוטל על-פי פקודת מס הכנסה ומס רווח המוטל על-פי חוק מס ערך מוסף כמוסבר לעיל. לפיכך, שיעורי המס המשולבים הינם כדלקמן:

שיעור מס רווח	שיעור מס הכנסה	שיעור מס משולב	
17.00%	23.00%	34.19%	שנה
			2018 ואילך

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

1. התחייבויות מסים נדחים שלא הוכרו בגין הפרשים זמניים הקשורים להשקעות בחברות בנות בישראל

בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים, הבנק לא הכיר בהתחייבות מסים נדחים בגין הפרשים זמניים מסוימים שנוצרו עד ליום 31 בדצמבר 2016 הקשורים להשקעות הבנק בחברות בנות, שהינן קבועות במהותן. הפרשים זמניים אלו עשויים להתחייב במס רק בעת אירוע מימוש, לרבות חלוקת דיבידנד, מכירה או פירוק של מי מחברות הבנות. במידה שהבנק היה נדרש להכיר בהתחייבות מסים נדחים בגין הרווחים הלא מחולקים הנ"ל, סכום ההתחייבות היה 1.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016, אשר מרביתו בגין דיבידנדים אשר אינם צפויים לחלוקה על-ידי החברות המוחזקות. החל מיום 1 בינואר 2017, הבנק הכיר בהתחייבות מסים נדחים, בגין הפרשים זמניים הקשורים להשקעות הבנק בחברות בנות.

2. התחייבויות מסים נדחים שלא הוכרו בגין הפרשים זמניים הקשורים להשקעות בחברות בנות זרות

הבנק לא הכיר בהתחייבות מס נדחה בגין רווחים לא מחולקים של חברה בת זרה. בשנת 2020 הסכומים המצטברים של הרווחים הלא מחולקים לפני מס בחברת הבת הזרה הנ"ל הסתכמו לכ-217 מיליוני ש"ח. במידה שהבנק היה נדרש להכיר בהתחייבות מסים נדחים בגין הרווחים הלא מחולקים הנ"ל, סכום ההתחייבות היה כ-75 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020.

ה. הפסדים מועברים לצרכי מס

ליום 31 בדצמבר 2020				
יתרת הפסדים	נכסי מסים נדחים על הפסדים	נכסי מסים נדחים שלא הוכרו	נכסי מסים נדחים שהוכרו	שנת פקיעה ראשונה
451	103	(56)	47	-
חברות בנות בישראל				
1,614	351	(350)	1	2023
חברות בנות בחו"ל				
ליום 31 בדצמבר 2019				
יתרת הפסדים	נכסי מסים נדחים על הפסדים	נכסי מסים נדחים שלא הוכרו	נכסי מסים נדחים שהוכרו	שנת פקיעה ראשונה
335	76	(26)	50	-
חברות בנות בישראל				
1,139	313	(311)	2	2023
חברות בנות בחו"ל				

ט. הסכם עקרונות בנושא אופן ההכרה למס של הפרשה להפסדי אשראי

בחודש פברואר 2012 נחתם הסכם עקרונות בין הבנק לבין פקיד השומה בנושא אופן ההכרה למס של הפרשה להפסדי אשראי בגין הפרשות לחובות פגומים שיירשמו החל מיום 1 בינואר 2011. בחודש יולי 2017 נחתם הסכם עקרונות עם פקיד השומה בנושא אופן ההכרה למס של הפרשה להפסדי אשראי של חובות הנמדדים לפי שיטת עומק הפיגור וזאת בגין חובות שההפרשה בגינם נכללה בספרי הבנק החל מיום 1 בינואר 2014. להלן עקרונות ההסכמים:

1. הפרשות לחובות פגומים בבחינה פרטנית יותרו בניכוי כהוצאה לצורכי מס בשנה שבה נכללה ההוצאה בדוחות הכספיים של הבנק. בשנת מס שבה הוקטנה יתרת הפרשה לחובות פגומים (שלא כתוצאה מ"מחיקה חשבונאית" או מ"מחילת חוב"), יתווסף לחבות המס של הבנק מס נוסף על-פי נוסחה מוסכמת בהסכם.
2. מחצית ההוצאה השנתית להפסדי אשראי בגין הפרשות לחובות פגומים שאינם בבחינה פרטנית תותר בניכוי כהוצאה לצורכי מס בשנה הראשונה לאחר השנה שבה נרשמה ומחצית תותר בשנת המס השנייה לאחר השנה שבה נרשמה.
3. ההוצאה השנתית להפסדי אשראי בגין הפרשות הנמדדות על בסיס קבוצתי איננה מותרת בניכוי כהוצאה לצורכי מס.
4. 65% מהגידול בהפרשה השנתית להפסדי אשראי בגין אשראי לדיור הנמדדות לפי שיטת עומק הפיגור בגין חובות שההפרשה בגינם נכללה בספרי הבנק החל מיום 1 בינואר 2014 אינו מותר בניכוי.

ביאור 9 רווח למניה רגילה

הרכב הסעיף

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2018	2019	2020	
רווח בסיסי			
2,595	1,799	2,056	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח
2,231	1,503	2,165	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח מפעילות נמשכת
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות			
במניות 1 ש"ח ע.ג.			
1,333,065,159	1,333,703,474	1,335,168,159	יתרה ליום 1 בינואר של הון מניות מונפק ונפרע
1,269,814	1,029,783	495,184	השפעת יחידות RSU
(562,192)	-	-	השפעת מניות שנרכשו במהלך התקופה
1,333,772,781	1,334,733,257	1,335,663,343	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה ליום 31 בדצמבר
רווח מדולל			
2,595	1,799	2,056	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח
2,231	1,503	2,165	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח מפעילות נמשכת
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות (מדולל)			
במניות 1 ש"ח ע.ג.			
1,333,772,781	1,334,733,257	1,335,663,343	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה
2,103,931	830,756	653,077	השפעת יחידות RSU
1,335,876,712	1,335,564,013	1,336,316,420	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח המדולל למניה ליום 31 בדצמבר
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים			
רווח בסיסי			
1.95	1.35	1.54	רווח נקי למניה
1.68	1.13	1.62	רווח נקי למניה מפעילות נמשכת
רווח מדולל			
1.94	1.35	1.54	רווח נקי למניה
1.67	1.13	1.62	רווח נקי למניה מפעילות נמשכת

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס

רווח (הפסד) כולל אחר (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				
		סך-הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים	התאמות מתרגום* נטו לאחר השפעת גידורים**	התאמות בגין הצגת אגרות-חוב לזמינות למכירה לפי שווי הוגן***	
(786)	3	(783)	(1,242)	(54)	513	יתרה ליום 1 בינואר 2018
(408)	-	(408)	249	16	(673)	שינוי נטו במהלך השנה
(1,194)	3	(1,191)	(993)	(38)	(160)	יתרה ליום 1 בינואר 2019
(176)	-	(176)	(568)	-	392	שינוי נטו במהלך השנה
(1,352)	3	(1,349)	(1,561)	(38)	250	יתרה ליום 1 בינואר 2020
343	(1)	342	65	38	239	שינוי נטו במהלך השנה
(1,009)	2	(1,007)	(1,496)	-	489	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה, עד ליום 31 בדצמבר 2018, היה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
 ** רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.
 *** עד ליום 31 בדצמבר 2018 ניירות-ערך זמינים למכירה.

ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

שנה שהסתיימה ביום								
31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019			31 בדצמבר 2020		
לאחר מס	השפעת מס	לפני מס	לאחר מס	השפעת מס	לפני מס	לאחר מס	השפעת מס	לפני מס
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
התאמות בגין הצגת אגרות-חוב (2018 - ניירות-ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן⁽³⁾								
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן								
(332)	163	(495)	559	(275)	834	345	(180)	525
רווחים (הפסדים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾ למכירה								
(341)	84	(425)	(167)	86	(253)	(106)	50	(156)
(673)	247	(920)	392	(189)	581	239	(130)	369
שינוי נטו במהלך השנה								
התאמות מתרגום*								
התאמות מתרגום דוחות כספיים								
51	-	51	-	-	-	-	-	-
גידורים								
(35)	18	(53)	-	-	-	-	-	-
רווחים (הפסדים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד, לרבות בגין מימוש פעילות								
-	-	-	-	-	-	38	54	(16)
16	18	(2)	-	-	-	38	54	(16)
שינוי נטו במהלך השנה								
הטבות לעובדים								
רווח (הפסד) אקטוארי נטו השנה								
148	(85)	233	(645)	348	(993)	(21)	25	(46)
רווחים (הפסדים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾								
101	(45)	146	77	(40)	117	86	(45)	131
249	(130)	379	(568)	308	(876)	65	(20)	85
(408)	135	(543)	(176)	119	(295)	342	(96)	438
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה								
השינויים במרכיבי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה								
-	-	-	-	-	-	(1)	-	(1)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק								
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה								
(408)	135	(543)	(176)	119	(295)	343	(96)	439

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה, עד ליום 31 בדצמבר 2018, היה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
 ** רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.
 (1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. פירוט נוסף ראה [בביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית](#).
 (2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות.
 (3) עד ליום 31 בדצמבר 2018 ניירות-ערך זמינים למכירה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 11 מזומנים ופיקדונות בבנקים

הרכב הסעיף

ליום 31 בדצמבר		
2019	2020	
83,316	135,469	מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
4,806	3,242	פיקדונות בבנקים מסחריים
88,122	138,711	סך-הכל**
85,886	137,900	* מזה: מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנקים מרכזיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים
1	1	** בניכוי הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

הערה:

למידע בדבר שיעבודים ראה [ביאור 26](#).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 12 ניירות-ערך

ליום 31 בדצמבר 2020

שווי הוגן*	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת	הערך במאזן	
					(1) אגרות-חוב המוחזקות לפדיון
					אגרות-חוב ומלוות
1	-	-	1	1	של ממשלת ישראל
433	-	8	425	425	של מוסדות פיננסיים בישראל
434	-	8	426	426	סך-כל אגרות-החוב המוחזקות לפדיון

שווי הוגן*	רווח כולל אחר מצטבר הפסדים	רווחים	עלות מופחתת	הערך במאזן	
					(2) אגרות-חוב זמינות למכירה
					אגרות-חוב ומלוות
43,335	(2)	368	42,969	43,335	של ממשלת ישראל
10,562	(51)	157	10,456	10,562	של ממשלות זרות
5,058	(2)	142	4,918	5,058	של מוסדות פיננסיים זרים
3,904	(3)	120	3,787	3,904	של אחרים זרים
62,859	(58) ⁽¹⁾	787 ⁽¹⁾	62,130	62,859	סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה

שווי הוגן*	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן	
					(3) השקעות במניות שאינן למסחר
2,385	(16) ⁽²⁾	198 ⁽²⁾	2,203	2,385	מניות שאינן למסחר
1,368	-	-	1,368	1,368	מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין
65,678	(74)	993	64,759	65,670	סך-הכל ניירות הערך שאינן למסחר

שווי הוגן*	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן	
					(4) ניירות-ערך למסחר
					אגרות-חוב ומלוות
6,213	(3)	71	6,145	6,213	של ממשלת ישראל
2	-	-	2	2	של ממשלות זרות
**6,215	(3)	71	6,147	6,215	סך-כל אגרות-חוב ומלוות למסחר
					מניות
6,215	(3) ⁽²⁾	71 ⁽²⁾	6,147	6,215	סך-כל ניירות הערך למסחר
71,893	(77)	1,064	70,906	71,885	סך-כל ניירות הערך ⁽³⁾

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
 ** מזה ניירות-ערך בסך 3,826 מיליוני ש"ח שסווגו כניירות-ערך למסחר משום שהבנק בחר למדוד אותם בהתאם לחלופת השווי הוגן, למרות שהם לא נרכשו למטרות מסחר.
 (1) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.
 (2) נזקפו לדוח רווח והפסד.
 (3) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-4.6 מיליארד ש"ח שועבדו למלווים - ראה [ביאור 26](#).

הערות:

א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.
 ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2020						
סך-הכל	12 חודשים ומעלה		שווי הוגן	סך-הכל	פחות מ-12 חודשים	
	הפסדים שטרם מומשו	0-20%			הפסדים שטרם מומשו	0-20%
	20-40%				20-40%	
(5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות-חוב זמינות למכירה הנמצאות בפוזיציית הפסד שטרם מומש						
אגרות-חוב ומלוות						
-	-	-	-	(2)	-	(2)
(10)	-	(10)	658	(41)	-	(41)
-	-	-	-	(2)	-	(2)
(1)	-	(1)	90	(2)	-	(2)
(11)	-	(11)	748	(47)	-	(47)
של ממשלת ישראל						
של ממשלות זרות						
של מוסדות פיננסיים זרים						
של אחרים זרים						
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה						

ליום 31 בדצמבר 2019				
שווי הוגן*	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת	הערך במאזן
(1) אגרות-חוב המוחזקות לפדיון				
אגרות-חוב ומלוות				
303	-	4	299	299
303	-	4	299	299
של מוסדות פיננסיים בישראל				
סך-כל אגרות-החוב המוחזקות לפדיון				

שווי הוגן*	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת	הערך במאזן
	הפסדים	רווחים		
(2) אגרות-חוב זמינות למכירה				
אגרות-חוב ומלוות				
33,417	(2)	264	33,155	33,417
8,108	(61)	23	8,146	8,108
6,830	-	108	6,722	6,830
2,454	(3)	31	2,426	2,454
50,809	(66) ⁽¹⁾	426 ⁽¹⁾	50,449	50,809
של ממשלת ישראל				
של ממשלות זרות				
של מוסדות פיננסיים זרים				
של אחרים זרים				
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה				

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים. (1) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.

הערות:

- א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.
- ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2019				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
1,771	1,626	(150) ⁽¹⁾	(5) ⁽¹⁾	1,771
1,021	1,021	-	-	1,021
52,879	52,374	580	(71)	52,883

(3) השקעות במניות שאינן למסחר

מניות שאינן למסחר 1,771

מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין 1,021

סך-הכל ניירות הערך שאינן למסחר 52,879

(4) ניירות-ערך למסחר				
אגרות-חוב ומלוות				
6,602	6,533	69	-	6,602
3	3	-	-	3
6,605	6,536	69	-	6,605
מניות				
2	2	-	-	2
6,607	6,538	69 ⁽¹⁾	- ⁽¹⁾	6,607
59,486	58,912	649	(71)	59,490

של ממשלת ישראל 6,602

של ממשלות זרות 3

סך-כל אגרות-חוב ומלוות למסחר 6,605

של אחרים 2

סך-כל ניירות הערך למסחר 6,607

סך-כל ניירות הערך⁽²⁾ 59,486

פחות מ-12 חודשים		12 חודשים ומעלה	
שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	סך-הכל	שווי הוגן
0-20%	20-40%	סך-הכל	הפסדים שטרם מומשו

(5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות-ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומשו							
אגרות-חוב ומלוות							
567	(2)	-	(2)	-	-	-	-
3,244	(39)	-	(39)	2,005	(22)	-	(22)
97	(2)	-	(2)	319	(1)	-	(1)
3,908	(43)	-	(43)	2,324	(23)	-	(23)

של ממשלת ישראל 567

של ממשלות זרות 3,244

של אחרים זרים 97

סך-כל אגרות-חוב ומלוות 3,908

זמינים למכירה 3,908

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.

** מזה ניירות-ערך בסך 1,702 מיליוני ש"ח שסווגו כניירות-ערך למסחר משום שהבנק בחר למדוד אותם בהתאם לחלופת השווי הוגן, למרות שהם לא נרכשו למטרת מסחר.

(1) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(2) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-2.6 מיליארד ש"ח שועבדו למלווים - ראה [ביאור 26](#).

הערות:

א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.

ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

1. חובות*, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

ליום 31 בדצמבר 2020						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי**	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור		
יתרת חוב רשומה						
162,471	13,618	148,853	952	1	147,900	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
159,120	-	159,120	32,935	99,442	26,743	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾
99,363	-	99,363	-	99,311	52	(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
321,591	13,618	307,973	33,887	99,443	174,643	סך-הכל ⁽²⁾
(2) מזה:						
2,710	-	2,710	698	-	2,012	חובות בארגון מחדש
1,250	-	1,250	40	1	1,209	חובות פגומים אחרים
3,960	-	3,960	738	1	3,221	סך-הכל חובות פגומים
728	-	728	45	652	31	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
5,818	-	5,818	24	-	5,794	חובות בעייתיים אחרים
10,506	-	10,506	807	653	9,046	סך-הכל חובות בעייתיים
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
4,065	5	4,060	118	-	3,942	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
2,085	-	2,085	827	758	500	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽³⁾
758	-	758	-	758	-	(3) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור***
6,150	5	6,145	945	758	4,442	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁽⁴⁾
1,453	-	1,453	111	-	1,342	(4) מזה: הפרשה בגין חובות פגומים

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-52 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-609 מיליוני ש"ח.

במיליוני ש"ח

ביאור 13 סיון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות*, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי**	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור		
						יתרת חוב רשומה
165,145	20,042	145,103	862	2	144,239	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
152,544	-	152,544	37,833	89,700	25,011	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾
89,608	-	89,608	-	89,533	75	(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
317,689	20,042	297,647	38,695	89,702	169,250	סך-הכל ⁽²⁾
						(2) מזה:
1,374	-	1,374	707	-	667	חובות בארגון מחדש
3,068	-	3,068	55	2	3,011	חובות פגומים אחרים
4,442	-	4,442	762	2	3,678	סך-הכל חובות פגומים
913	-	913	93	699	121	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
3,767	-	3,767	51	1	3,715	חובות בעייתיים אחרים
9,122	-	9,122	906	702	7,514	סך-הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות
3,094	7	3,087	136	-	2,951	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
1,620	-	1,620	615	446	559	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽³⁾
446	-	446	-	446	-	(3) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור***
4,714	7	4,707	751	446	3,510	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁽⁴⁾
1,408	-	1,408	136	-	1,272	(4) מזה: הפרשה בגין חובות פגומים

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור בסך של כ-75 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-314 מיליוני ש"ח.

במיליוני ש"ח

ביאור 13 סיון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי*

סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				מסחרי	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור			
4,266	7	4,259	940	⁽¹⁾ 396	⁽¹⁾ 2,923		יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 1.1.18
613	2	611	457	⁽¹⁾ 33	⁽¹⁾ 121		הוצאות בגין הפסדי אשראי
(1,630)	-	(1,630)	(821)	(8)	(801)		מחיקות חשבונאיות
1,082	-	1,082	325	3	754		גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(548)	-	(548)	(496)	(5)	(47)		מחיקות חשבונאיות נטו
3	-	3	3	-	-		התאמות מתרגום דוחות כספיים
4,334	9	4,325	904	⁽¹⁾ 424	⁽¹⁾ 2,997		יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.18
1,276	(1)	1,277	191	31	1,055		הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(1,399)	-	(1,399)	(665)	(13)	(721)		מחיקות חשבונאיות
1,047	-	1,047	365	4	678		גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(352)	-	(352)	(300)	(9)	(43)		מחיקות חשבונאיות נטו
(7)	-	(7)	(5)	-	(2)		אחר
5,251	8	5,243	790	446	4,007		יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.19
1,943	(3)	1,946	448	317	1,181		הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(1,213)	-	(1,213)	(551)	(14)	(648)		מחיקות חשבונאיות
950	-	950	339	9	602		גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(263)	-	(263)	(212)	(5)	(46)		מחיקות חשבונאיות נטו
6,931	5	6,926	1,026	758	5,142		יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.20
							מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
568	1	567	35	-	532		ליום 31 בדצמבר 2018
537	1	536	39	-	497		ליום 31 בדצמבר 2019
781	-	781	81	-	700		ליום 31 בדצמבר 2020

* למדיניות הבנק בנושא זה ראה [ביאור 1.ה.](#) בדוחות הכספיים.
 (1) סוג מחדש, הלוואות לדיוור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" סוגו מחדש מאשראי "מסחרי" לאשראי "לדיוור".

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 14 אשראי לממשלות

הרכב הסעיף

31 בדצמבר		
2019	2020	
794	954	אשראי לממשלת ישראל
1,177	1,239	אשראי לממשלות זרות
1,971	2,193	סך-כל האשראי לממשלות*
6	4	* בניכוי הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

ביאור 15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

א. הרכב הסעיף

2019	2020	
חברות כלולות		
175	503	השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני
השקעות אחרות		
-	-	השקעה בכתבי התחייבות נדחים
17	53	השקעה בהלוואות בעלים
192	556	סך-כל ההשקעות
מזה:		
49	59	רווחים נטו, שנצברו ממועד הרכישה
פרטים לגבי ערך בספרים ושווי שוק של ההשקעות הסחירות		
38	39	ערך בספרים
73	106	שווי שוק

ב. החלק ברווחי חברות כלולות, נטו

2018	2019	2020	
4	11	10	חלקו של הבנק ברווחים, נטו, של חברות כלולות

ביאור 15 השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות

סעיפים אחרים שנצברו בהון ⁽¹⁾		דיבידנד שנרשם		תרומה לרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		השקעות הוניות אחרות		השקעה במניות לפי שווי מאזני		חלק בזכויות ההצבעה ובזכות לקבלת רווחים	
31 בדצמבר											
2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
חברות מאוחדות											
2	136	-	-	(689)	(343)	-	-	315	483	100%	100%
פועלים (שוויץ) לימיטד⁽²⁾											
בנק פוזיטיף קרדי וה קלקינמה בנקאסי אי.אס. - בנק מסחרי בתורכיה⁽³⁾											
(1)	-	-	-	(42)	(30)	-	-	33	3	69.8%	69.8%
פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ											
-	-	-	-	45	45	-	-	997	1,498	100%	100%
תרשיש - החזקות והשקעות פועלים בע"מ, חברה פיננסית											
48	(6)	-	-	(16)	33	-	-	4,740	4,311	100%	100%
אופז בע"מ, השקעות והחזקות											
30	(4)	-	-	21	11	-	-	1,461	1,468	100%	100%
קונטיננטל פועלים בע"מ, חברה פיננסית											
-	-	-	(5)	3	3	-	-	531	529	100%	100%
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ, חברת החזקות											
11	(2)	-	-	32	24	-	-	697	719	100%	100%
זר-השמש להשקעות בע"מ											
21	(4)	-	-	84	(1)	850	850	918	913	100%	100%
חברות כלולות											
(4)	-	(851)	-	296	(109)	-	-	849	-	33.0%	- ⁽⁴⁾

- (1) לרבות התאמות בגין ניירות-ערך מסוימים של חברות מוחזקות לפי שווי הוגן.
- (2) לפרטים ראה סעיף ד' להלן.
- (3) בנוסף העמיד הבנק קווי אשראי לטובת בנק פוזיטיף בהיקף כולל של 161 מיליוני ש"ח (2019: 173 מיליוני ש"ח), שמתוכו נוצל סך של כ-96 מיליוני ש"ח (2019: 121 מיליוני ש"ח).
- (4) סווגה כפעילות מופסקת החל מהרבעון השני של שנת 2018. לפרטים ראה [סעיף ה' להלן](#).

ד. קבוצת פועלים שוקי הון

קבוצת פועלים שוקי הון בע"מ (להלן: "פועלים שוקי הון") מהווה את זרוע ההשקעות הראליות של הבנק ופועלת בשני תחומים עיקריים:

- השקעות ישירות בחברות בהון ומעין הון (מזנין) וכן השקעה ויזום קרנות השקעה פרטיות. מדיניות ההשקעות בפועלים שוקי הון מותאמת למגבלות חוק הבנקאות (רישוי) ולפיכך כוללת, בין היתר, החזקות מיעוט בלבד (עד 20% מכל אחד מאמצעי השליטה). פועלים שוקי הון מבצעת את ההשקעות במגוון סקטורים הכוללים, בין היתר: תשתיות, אנרגיה מתחדשת, תעשייה, נדל"ן, טכנולוגיה ופינטק.
- פעילות בנקאות להשקעות בארץ ובחו"ל, אשר במסגרת פעילות זו, פועלים שוקי הון מעמידה מגוון שירותים הכוללים: יעוץ פיננסי ואסטרטגי למיזוגים ורכישות וליווי חברות בהשקעות שונות בארץ ובחו"ל וייעוץ לגיוסי הון ציבוריים ופרטיים בחו"ל. בנוסף, פועלים שוקי הון מחזיקה בפועלים אי.בי.אי (שיעור החזקה של כ-28.4%), העוסקת במתן שירותי ייעוץ, חיתום וניהול הנפקות ציבוריות בישראל ובגיוסי הון בדרך של הנפקות פרטיות. במהלך השנה הגדיל הבנק את היקף ההשקעות המבוצעות בפועלים שוקי הון, במסגרת מתווה השקעות רב שנתי עד לשנת 2023 שאושר בדירקטוריון הבנק.

ה. קבוצת ישראלכרט

ביום 9 במרץ 2020 ביצע הבנק חלוקה של יתרת ההחזקה במניות ישראלכרט (33%) כדיבידנד בעין לבעלי מניות הבנק. חלוקת המניות בוצעה בהתאם לשווי המניות בבורסה במועד חלוקתו. עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, הבנק הכיר בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) במסגרת הרווח מפעילות מופסקת בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2020. החל ממועד חלוקת המניות הבנק אינו מחזיק במניות ישראלכרט ובכך השלים הבנק את ההפרדות מקבוצת ישראלכרט, כנדרש בחוק להגברת התחרותיות.

לפרטים נוספים בדבר הצגת קבוצת ישראלכרט כפעילות מופסקת ראה [ביאור 1.1](#).

לפרטים בדבר התקשרויות בהסכמי הנפקה ותפעול עם חברות כרטיסי אשראי, ראה [ביאור 1.25](#).

לפרטים בדבר טענת פקיד השומה, לפיה במכירת חברה בת המסווגת כעוסק לצורכי מס ערך מוסף ("מע"מ") יש לחייב במס רווח רווחים ראויים לחלוקה הפטורים ממס חברות, בכל הקשור למכירת קבוצת ישראלכרט, ראה [ביאור 3.8](#).

לפרטים בדבר שומות מע"מ לישראלכרט אשר התייחסו, בין היתר, לתשלום מע"מ על עמלות מטבע-חוץ שנגבו מלקוחות הבנק ולמחויבות הבנק לשאת בתשלום המע"מ על עמלות שנגבו בעבורו, ראה [ביאור 2.8](#).

1. הפועלים שוויץ

בספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותה של הפועלים שוויץ. למועד הנכחי לא נותרו חשבונות לקוחות בשלוחה. הבנק פועל להחזרת הרישיון הבנקאי.

2. Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף")

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות בנק פוזיטיף, המוחזק בשיעור של 69.83% על-ידי הבנק והפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית. קבלת פיקדונות כפופה לרגולציה המקומית והיא מותרת עד לגובה האשראי של כל לווה.

במסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוחלט לפעול למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף.

בחודש פברואר 2021 התקשר הבנק, יחד עם בעל מניות המיעוט, בהסכם למכירת מלוא החזקות הצדדים (100%) בבנק פוזיטיף לרוכש. העסקה כפופה לקבלת אישורים רגולטוריים בתורכיה ובישראל וזאת עד ליום 30 ביוני 2021. הבנק, ללא בעל מניות המיעוט, יהיה אחראי למצגים העסקיים הניתנים לרוכש. בכפוף להשלמת העסקה הוסכם עם בעל מניות המיעוט על ויתור הדדי של שני הצדדים על טענות האחד כלפי האחר. בכפוף להשלמת העסקה, ובהתחשב בשווי ההשקעה המופחת בספרי הבנק ובשער החליפין של המטבע התורכי למועד זה, צפוי הבנק לרשום במועד ההשלמה רווח של כ-40 מיליון ש"ח (לא צפוי תשלום מס). למועד זה אין כל ודאות כי יתקבלו האישורים הדרושים למכירה ואין ודאות כי העסקה תושלם או בדבר הרווח שיירשם, זאת גם בהתחשב במצב הכלכלי בתורכיה ובנסיבותיו של בנק פוזיטיף.

לפרטים בדבר הנחיות בנק ישראל להגדלת שיעורי השקלול של נכסי הסיכון וניכוי מסגרת קווי האשראי מההון הפיקוחי, ראה [פרק הון והלימות הון לעיל](#). יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-700 מיליון לירות תורכיות (כ-302 מיליון ש"ח), בהשוואה ליתרה בסך של 641 מיליון לירות תורכיות (כ-372 מיליון ש"ח) בסוף שנת 2019.

התוצאות העסקיות של קבוצת בנק פוזיטיף בשנת 2020 הסתכמו בהפסד של כ-36 מיליון לירות תורכיות לעומת הפסד בסך של כ-7 מיליון לירות תורכיות בשנת 2019.

סך השקעת הבנק בבנק פוזיטיף ליום 31 בדצמבר 2020, לאחר הכרה בהפסד מירידת-ערך של ההשקעה כאמור לעיל, הסתכמה ב-99 מיליון ש"ח (3 מיליון ש"ח בהון, ו-96 מיליון ש"ח בקווי אשראי שהועמדו לבנק פוזיטיף, אשר צפויים להיפרע במסגרת השלמת העסקה), בהשוואה לכ-154 מיליון ש"ח (33 מיליון ש"ח בהון ו-121 מיליון ש"ח בהלוואות כאמור) בסוף שנת 2019.

ח. הבנק מחזיק ב-10% ממניות חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שב"א") ו-25% ממניות מרכז סליקה בנקאי בע"מ ("מס"ב"). ביום 28 באוקטובר 2019 התקבלה בשב"א פנייה מרשות התחרות בה נטען כי הזיקות המשמעותיות בין החברות מהוות לכאורה הסדר כובל שלא זכה לאישור או היתר זמני מטעם הממונה על התחרות. בסיכום פנייתה ביקשה הרשות כי החברה תפעל לאלתר להביא לסיום של ההפרה לכאורה ולתיקון המצב. לאור עמדה זו הגישו החברות ביום 10 במאי 2020 בקשה לאישור הסדר כובל לבית הדין לתחרות. ביום 27 בדצמבר 2020 הגישה הממונה על התחרות בקשה לבית הדין לתחרות לעשות שימוש בסמכות המוקנית לה על-פי חוק ולצוות על שב"א ומס"ב, בין היתר, להפסיק את ההסדר הכובל ביניהן תוך פרק זמן נקוב. ביום 10 בפברואר 2021 דחה בית הדין את בקשת רשות התחרות. בד בבד עם ההליך המתנהל בבית הדין, ביום 5 בינואר 2021 פנתה שב"א לבעלי מניותיה של מס"ב, וביניהם הבנק, בהצעת רכישה שאינה מחייבת לרכישת מניותיהם במס"ב ("העסקה"). ביום 28 בפברואר 2021 עדכנה שב"א כי לאחר שפעלה לקידום העסקה, לרבות מול בעלי מניות מס"ב, הגיעה למסקנה שבנסיבות הקיימות אין היתכנות לביצוע העסקה. לפיכך הודיעה ביום 28 בפברואר 2021 הוועדה לבעלי המניות של מס"ב כי היא מבטלת את הצעתה, משעה את פעילותה ושומרת לעצמה על הזכות לפנות בעתיד בהתאם להתפתחויות.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 16 בניינים וציוד

א. הרכב הסעיף

סך-הכל	תוכנות ⁽¹⁾	ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)	
עלות נכסים				
10,852	4,455	2,320	4,077	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
642	427	144	71	תוספות
(67)	(11)	(1)	(55)	גריעות
11,427	4,871	2,463	4,093	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019
682	456	143	83	תוספות
(100)	(2)	(8)	(90)	גריעות
12,009	5,325	2,598	4,086	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020*
פחת והפסדים מירידת-ערך				
7,741	3,530	1,841	2,370	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
516	216	140	160	פחת לשנה
4	4	-	-	הפסד מירידת-ערך
(67)	(11)	(1)	(55)	גריעות
8,194	3,739	1,980	2,475	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019
546	286	134	126	פחת לשנה
34	34	-	-	הפסד מירידת-ערך
(84)	(2)	(8)	(74)	גריעות
8,690	4,057	2,106	2,527	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020
הערך בספרים				
3,111	925	479	1,707	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
3,233	1,132	483	1,618	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019
3,319	1,268	492	1,559	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020
	20.0	14.0	4.7	שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-% ליום 31.12.19
	20.0	13.1	4.2	שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-% ליום 31.12.20

* יתרת הנכסים שהופחתו במלואם הכלולים ביתרת העלות של הנכסים:

בניינים ומקרקעין לרבות התקנות ושיפורים במושכר: 1,630 מיליוני ש"ח.

ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב: 1,637 מיליוני ש"ח, ועלויות תוכנה: 3,897 מיליוני ש"ח.

(1) מזה: עלויות תוכנה בפיתוח עצמי שהונו שיתרתם המאזנית, נטו, הסתכמה בסך 1,111 מיליוני ש"ח (31.12.19: 959 מיליוני ש"ח, 31.12.18: 784 מיליוני ש"ח).

ביאור 16 בניינים וציוד (המשך)

- ב.** פרטים נוספים בנושא הפחת:
שיטת הפחת ושיעורי הפחת העיקריים שמיישם הבנק עבור קבוצות הנכסים השונים הינם כדלקמן:
בניינים - 2% בשנה בקו ישר.
מקרקעין בחכירה ממנהל מקרקעי ישראל - בהתאם לתקופת החכירה.
התקנות ושיפורים במושכר - בהתאם לתקופת השכירות, תוך התחשבות בכוונת הבנק למימוש אופציית הארכת תקופת השכירות, במידה וקיימת.
מחשבים - 20% בשנה בקו ישר.
ציוד משרדי וריהוט - 15%-6 בשנה בקו ישר.
תוכנות - עד 5 שנים.
- ג.** היתרה המאזנית של בניינים העומדים למכירה בסך 27 מיליוני ש"ח (31.12.19: 36 מיליוני ש"ח), מוצגת לאחר ניכוי הפרשה לירידת-ערך. לא צפוי הפסד ממימוש הבניינים העומדים למכירה מעבר להפרשות שנעשו בגינם. בנוסף, היתרה המאזנית של בניינים שנמכרו וטרם נמסרה חזקה בגינם הינה בסך של 31 מיליוני ש"ח.
- ד.** זכויות במקרקעין בסך של 35 מיליוני ש"ח (31.12.19: 31 מיליוני ש"ח), טרם נרשמו בלשכת רישום מקרקעין בעיקר בשל עיכוב בפעולות איחוד השטחים, או שהזכויות בתהליכי רישום.
- ה.** היתרה המאזנית של בניינים שאינם בשימוש הבנק, בעיקר בניינים מושכרים, הסתכמה בסך של 29 מיליוני ש"ח (31.12.19: 39 מיליוני ש"ח), המהווים בשתי התקופות נדל"ן להשקעה המושכר לאחרים.

1. חכירות

החל מיום 1 בינואר 2020 הבנק מיישם את נושא 842 בקודיפיקציה בנושא חכירות. במסגרת הסדרי החכירה, הבנק חוכר נדל"ן (בעיקר שטחי משרדים וסניפים), כלי רכב וציוד, המשמשים בעיקר לצורך הפעילות העסקית של הבנק. רוב הסדרי החכירה של הבנק מסווגים כחכירות תפעוליות.
עיקר תשלומי החכירה בגין חוזי חכירות הנדל"ן וכלי הרכב בהם מתקשר הבנק, צמודים למדד המחירים לצרכן במועד ההתקשרות בחכירה. כמו-כן, בחוזי חכירות הציוד בהם מתקשר הבנק, תשלומי החכירה הם מבוססי שימוש. תקופת החכירה הממוצעת של נדל"ן הינה כ-8.3 שנים. מכיוון ששיעור הריבית הגלום בחכירה לא ניתן לקביעה בנקל, נעשה שימוש בשיעור הריבית התוספתי של הבנק. לבנק לא קיימים הסדרי חכירה משמעותיים המסווגים כחכירות מימוניות. תקופות החכירה הינן התקופות החוזיות הנקובות בחוזי החכירה. וכוללות גם תקופות הנובעות מאופציית הארכה שוודאי באופן סביר שהבנק יממשה. הוצאות חכירה מוכרות בסעיף "אחזקה ופחת בניינים וציוד" בדוח רווח והפסד.
בנוסף, הבנק מתקשר בעסקות של ליסינג לרכבים לעובדים, לתקופה של 3 שנים.

א. הוצאות בגין חכירות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020	
129	הוצאות בגין חכירות תפעוליות
5	הוצאות בגין חכירות לטווח קצר
8	הוצאות חכירה משתנות
-	הכנסות בגין חכירות משנה
142	סך-הכל הוצאות בגין חכירות

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 16 בניינים וציוד (המשך)

- א. חכירות (המשך)
ב. מידע נוסף על חכירות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020	
-	רווח (הפסד) הון מעסקות מכירה וחכירה בחזרה, נטו
	מזומנים ששולמו בגין יתרות שנכללו במדידה של התחייבויות בגין חכירות
129	תזרים מזומנים בגין פעילות שוטפת בגין חכירות תפעוליות
43	נכסי זכות שימוש שהוכרו בגין חכירות תפעוליות חדשות
	יתרת תקופה משוקללת ממוצעת (בשנים)
8.3	בגין חכירות תפעוליות
	ריבית היוון משוקללת ממוצעת
0.79%	בגין חכירות תפעוליות

ג. תזרימי מזומנים לא מהוונים והתחייבויות בגין חכירות תפעוליות לפי תקופות פירעון

ליום 31 בדצמבר 2020		
התחייבות בגין חכירה	תזרימי מזומנים לא מהוונים	
130	136	עד שנה
113	118	מעל שנה עד שנתיים
98	103	מעל שנתיים עד 3 שנים
83	88	מעל 3 שנים עד 4 שנים
65	69	מעל 4 שנים עד 5 שנים
297	307	מעל 5 שנים
786	821	סך-הכל

ד. נכסי זכות שימוש והתחייבות בגין חכירות

ליום 31 בדצמבר 2020	
	נכסי זכות שימוש בגין חכירות תפעוליות
791	נכסים אחרים
	התחייבויות בגין חכירות תפעוליות
786	התחייבויות אחרות

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 17 נכסים אחרים

הרכב הסעיף

31 בדצמבר		
2019	2020	
3,856	3,955	מסים נדחים לקבל, נטו*
48	33	מסים שוטפים - עודף מקדמות ששולמו על עתודה שוטפת למס-הכנסה
30	30	נכסים שנתקבלו בגין אשראים שסולקו
61	58	הוצאות הנפקה של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
202	173	הכנסות לקבל
296	325	הוצאות מראש
24	6	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף ⁽¹⁾
764	481	חייבים אחרים ויתרות חובה
-	791	נכסי זכות שימוש בגין חכירות תפעוליות ⁽²⁾
5,281	5,852	סך-כל הנכסים האחרים

* ראה גם ביאור 18 ד'.

(1) מוצג בשווי הוגן.

(2) למידע נוסף ראה ביאור 2.ד.1.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 18 פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

31 בדצמבר		
2019	2020	
בישראל		
לפי דרישה		
145,695	194,435	אינם נושאים ריבית
86,408	107,302	נושאים ריבית
232,103	301,737	סך-הכל לפי דרישה
113,332	115,283	לזמן קצוב
345,435	417,020	סך-כל פיקדונות הציבור בישראל*
מחוץ לישראל		
לפי דרישה		
1,193	1,335	אינם נושאים ריבית
5,306	6,168	נושאים ריבית
6,499	7,503	סך-הכל לפי דרישה
9,711	10,694	לזמן קצוב
16,210	18,197	סך-כל פיקדונות הציבור מחוץ לישראל
361,645	435,217	סך-כל פיקדונות הציבור
* מזה:		
165,615	189,965	פיקדונות של אנשים פרטיים
48,817	64,109	פיקדונות של גופים מוסדיים
131,003	162,946	פיקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

31 בדצמבר		
2019	2020	
תקרת הפקדון		
122,404	145,035	עד 1
90,385	110,768	מעל 1 עד 10
55,261	61,471	מעל 10 עד 100
35,698	42,604	מעל 100 עד 500
57,897	75,339	מעל 500
361,645	435,217	סך-הכל

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 19 פיקדונות מבנקים

הרכב הסעיף

31 בדצמבר		
2019	2020	
בישראל		
בנקים מסחריים		
2,105	3,288	פיקדונות לפי דרישה
532	937	פיקדונות לזמן קצוב
339	360	קיבולים
בנקים מרכזיים		
122	601	פיקדונות לפי דרישה
-	1,209	פיקדונות לזמן קצוב
מחוץ לישראל		
בנקים מסחריים		
8	1	פיקדונות לפי דרישה
196	180	פיקדונות לזמן קצוב
14	15	קיבולים
בנקים מרכזיים		
204	-	פיקדונות לזמן קצוב
3,520	6,591	סך-כל פיקדונות מבנקים

ביאור 20 אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

א. הרכב הסעיף

31 בדצמבר			
2019	2020		
במיליוני ש"ח	שיעור תשואה פנימי ⁽²⁾	משך חיים ממוצע ⁽¹⁾	
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות			
במטבע ישראלי⁽³⁾			
955	596	6.0%	0.7
23,972	20,551	1.5%	2.8
במטבע-חוץ			
152	13	2.8%	0.1
22	-	-	-
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים הניתנים להמרה במניות			
במטבע ישראלי⁽³⁾			
1,752	2,330	4.2%	2.8
26,853	23,490	1.8%	2.7
מזה: כתבי התחייבות נדחים			
733	488	-	-
5,929	6,207	-	-
6,156	4,956	-	-
12,818	11,651	2.9%	2.2

* בהתאם לתנאי ההנפקה, בתנאים מסוימים, אגרות-החוב ניתנות לפירעון מוקדם.

להבטחת אגרות-חוב שהונפקו על-ידי חברות מאוחדות נרשמו שיעבודים על נכסי החברות, לפרטים נוספים ראה [ביאור 26](#) להלן.

- (1) משך חיים ממוצע, הינו, ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שיעור התשואה הפנימי.
- (2) שיעור תשואה פנימי, הינו, שיעור הריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.
- (3) מזה: רשומים למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בסך של 21,855 מיליוני ש"ח (31.12.19: 24,927 מיליוני ש"ח), ואילו היתר אינם רשומים למסחר.

ב. פרטים נוספים בדבר כתבי התחייבות נדחים

- (1) שטרי הון נדחים (סדרה ג') שהונפקו בנובמבר 2007 ובספטמבר 2008 לתקופה של 99 שנים וניתנים לפדיון מוקדם החל מהשנה ה-15 להנפקתם ונכללים בהון רוברד 1 של הבנק.
- (2) שטרי הון נדחים סדרה 1 שהונפקו ביוני 2009 לתקופה של 50 שנה וניתנים לפדיון מוקדם ביום 1 ביולי כל שנה החל משנת 2020. שטרי הון הנדחים אושרו על-ידי הפיקוח על הבנקים כ"מכשירי הון מורכבים" הנכללים בהון רוברד 2 של הבנק. שטרי הון הנ"ל רשומים למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.
- בחודש יולי 2020 הפועלים הנפקות ביצעה פדיון מוקדם חלקי של שטרי הון הנדחים סדרה 1 בתמורה לסך של 596 מיליוני ש"ח.
- (3) בחודש מאי 2020 הנפיקה הפועלים הנפקות כתבי התחייבות נדחים צמודי מדד (סדרה כא'), הנושאים ריבית שנתית בשיעור של 2.59% בסכום קרן כולל של כ-1.06 מיליארד ש"ח, לפירעון בשנת 2031 (עם אפשרות לפירעון מוקדם ביוזמת הפועלים הנפקות ואישור בנק ישראל בשנת 2026). כתבי ההתחייבות כוללים מנגנון ספיגת הפסדי קרן בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202, על-ידי מחיקת קרן באופן חלקי או מלא במקרה שיחס הון עצמי רוברד 1 של הבנק ירד מתחת ל-5% או בהתאם להחלטה של הפיקוח על הבנקים והם מהווים חלק מהון רוברד 2 של הבנק.
- בחודש אוגוסט 2020 הבנק הנפיק כתבי התחייבות נדחים צמודי מדד (סדרה ה'), הנושאים ריבית שנתית בשיעור של 2.97% בסכום קרן כולל של כ-0.7 מיליארד ש"ח, לפירעון בשנת 2031 (עם אפשרות לפירעון מוקדם ביוזמת הבנק ואישור בנק ישראל בשנת 2026). כתבי ההתחייבות כוללים מנגנון ספיגת הפסדי קרן בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202, על-ידי המרה למניות רגילות של הבנק במקרה שיחס הון עצמי רוברד 1 של הבנק ירד מתחת ל-5% או בהתאם להחלטה של הפיקוח על הבנקים והם מהווים חלק מהון רוברד 2 של הבנק.

הרכב הסעיף

31 בדצמבר		
2019	2020	
81	83	עתודה למסים נדחים, נטו*
309	294	מסים שוטפים - עודף עתודה שוטפת למס-הכנסה על מקדמות ששולמו
286	258	הכנסות מראש
1,124	570	עובדים בגין שכר עבודה
5,198	4,899	עתודה לפיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה**
2,246	670	הוצאות לשלם
8,118	7,554	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
537	781	הפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי חוץ-מאזני
24	6	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף ⁽¹⁾
2,788	933	זכאים אחרים ויתרות זכות
-	786	התחייבויות בגין חכירה תפעולית ⁽²⁾
20,711	16,834	סך-כל ההתחייבויות האחרות

* ראה גם ביאור 18 ד'.

** ראה גם ביאור 22.

(1) מוצג בשווי הוגן.

(2) למידע נוסף, ראה ביאור 2.1.1.

ביאור 22 זכויות עובדים

אוכלוסיית העובדים בבנק כוללת:

- א. עובדים קבועים וזמניים - עובדים אשר תנאי עבודתם מוסדרים, בהסכמים ובהסדרים קיבוציים המגובשים מעת לעת (לאחרונה בחודש ינואר 2020) בין הבנק לבין ארגון עובדי הבנק.
- ב. עובדים בחוזה אישי - עובדים אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.
- ג. עובדים בחוזה אישי בכיר - עובדים מסוימים ברובד הניהולי הבכיר של הבנק (לרבות המנכ"ל, חברי הנהלה ובכירים נוספים), אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.

להלן פירוט תנאי העבודה של עובדי הבנק:

א. תנאי העבודה של עובדים קבועים וזמניים

בהתאם לכללים הנהוגים בבנק, מספר תהליכים משפיעים על עלות השכר. תהליכים אלה כוללים, בין היתר, קידומים ושינויים בהגדרות תפקיד, קידום בשכר הנובע מצבירת ותק ועלייה בדירוג העובדים במסגרת טווחי הדרגות המתאימים לתפקידם. להלן פירוט ההטבות העיקריות מעבר לרכיבי השכר השוטפים, להם זכאים עובדי הבנק האמורים:

1. מענק שנתי מותנה תשואה

המענק השנתי מושפע משיעור תשואת הרווח הנקי על ההון, כאשר המדרגה הבסיסית לחלוקתו הינה החל משיעור תשואה של 7.5% וקיימת אפשרות באישור ועדת התגמול והדירקטוריון למתן מענקים שאינם מותנים בתשואה או בנסיבות בהן לא מושגת התשואה האמורה.

2. תגמול יחידות פנטום

על-פי הסכם השכר שנחתם בחודש מרץ 2013 בין הנהלת הבנק לבין ועד ארגון העובדים של הבנק לשנים 2013-2017, אימץ הבנק, תוכנית להקצאה לעובדים בשנים 2013 עד 2017 של יחידות פנטום המוקצות ללא תמורה וממומשות למזומן לאחר תקופת הבשלה בת 4 שנים מהשנה בגינה הוענקה כל מנה. בשנים 2018 ו-2019 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול הארכה של תוכנית זו. לאור הסכם השכר החדש, כמפורט בסעיף 5 להלן, התוכנית להענקת יחידות פנטום לעובדים שהיתה נוהגה בבנק, כאמור, הומרה לתשלום שכר והפרשות סוציאליות לעובדים הזכאים בעלות דומה. בשנת 2020 בוצע סילוק של ההתחייבות הקיימת בהתבסס על ערכה בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

3. הטבות אחרות

בנוסף להטבות שפורטו לעיל, זכאים עובדי הבנק להטבות נוספות במהלך ולאחר תקופת ההעסקה, אשר העיקריות שבהן מפורטות להלן:

חופשה

עובדי הבנק זכאים על-פי חוק והסכמי עבודה לימי חופשה שנתיים. ההפרשה חושבה על בסיס השכר האחרון של העובדים וימי החופשה שצברו בתוספת ההוצאות הנלוות המתחייבות.

מענק 25

העובדים זכאים למענק בתום 25 שנות עבודה בבנק. התחייבות זו מחושבת בהתבסס על חישוב אקטוארי, הלוך בחשבון תוספת שכר ריאלית המושפעת מגיל העובדים, ומהווה לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע על-פי הוראות הפיקוח על הבנקים.

הטבות אחרות לאחר סיום העסקה

עובדי הבנק זכאים לאחר מועד פרישתם לגמלאות או לפנסיה מוקדמת, למענק בגין ימי מחלה שלא נוצלו, להטבות בגין שי לחג, ולהשתתפות בעלויות רווחה.

התחייבויות אלו מחושבות בהתבסס על חישוב אקטוארי הלוך בחשבון לפי העניין, בין היתר, תוספת שכר ריאלית המושפעת מגיל העובדים, ומהווה לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע על-פי הוראות הפיקוח על הבנקים.

4. פיצויי פרישה ופנסיה

כללי

זכויות הפנסיה של העובדים, המגיעים לגיל פרישה, מכוסות על-ידי סכומים שנצברו בקרנות הפנסיה ובקופות הגמל לקציבה. עובדים שפרשו לגמלאות או לפנסיה מוקדמת אינם זכאים לתשלום פיצויי פיטורין.

פנסיה לעובדים שפרשו בפרישה מוקדמת

עובדים שפרשו בפרישה מוקדמת במסלול קצבה זכאים לפנסיה גישור חודשית עד המועד שנקבע בהסכם הפרישה. ההפרשה מבוססת על חישוב אקטוארי ומהווה לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע על-פי הוראות הפיקוח על הבנקים.

פרישה מוקדמת לעובדים פעילים

בנוסף לזכויות המתוארות לעיל, כולל הבנק במסגרת החישוב האקטוארי של ההתחייבות בגין זכויות עובדים, התחייבות בגין עובדים שהנהלת הבנק צופה שהם יפרשו בפרישה מוקדמת או בתנאים מועדפים אחרים.

ההתחייבות חושבה בהתבסס על חישוב אקטוארי הלוך בחשבון, בין היתר:

1. תוספת שכר ריאלית המושפעת מגיל העובדים.
2. תחזית למועד הפרישה ומסלול הפרישה תוך הבאה בחשבון של שיעורי עזיבה לפיצויים מוגדלים ולפרישה מוקדמת בהתאם לניסיון הבנק, ציפיות הנהלה והחלטותיה, תוך התחשבות, בין היתר, בגיל העובד ומגדר.
3. שיעור היוון אשר חושב לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע על-פי הוראות הפיקוח על הבנקים.
4. שיעור תמותה ונכות המבוסס על לוחות תמותה עדכניים שמפרסם האקטואר הראשי במשרד האוצר.

5. הסכם שכר קיבוצי לשנים 2018 עד 2022

הסכם השכר בין הנהלת הבנק לבין ארגון העובדים של הבנק, שהיה בתוקף בשנים 2013-2017 וחל על עובדי הבנק הקבועים והזמניים אשר הוגדרו בהסכם, הסתיים בתום שנת 2017. ביום 21 בינואר 2020 חתמו הבנק ונציגות ארגון העובדים על הסכם שכר לשנים 2018-2022, אשר אושר על-ידי דירקטוריון והנהלת הבנק.

הסכם השכר כולל, בין היתר, את הרכיבים הבאים:

- א. בנוסף למנגנוני הקידום ועליית השכר השוטפים הנהוגים בבנק, תשלום לעובדים, שהוגדרו בהסכם, תוספת שכר שקלית קבועה שתשולם ב-3 פעימות בשנים 2020-2022 וחלקה מותנית בביצועי העסקיים של הבנק. להערכת הבנק, לתום 2020, בהתחשב בהשפעת תוספת שכר זו, כמו גם במנגנוני הקידום הנהוגים והשפעות נוספות, יסתכם שיעור הגידול השנתי הממוצע בשכר של העובדים האמורים מוערך בכ-3.5% בתקופת ההסכם.
- ב. מענק חתימה חד-פעמי בעלות כוללת של 210 מיליון ש"ח.
- ג. תוכנית להענקת יחידות פנטום לעובדים שהיתה נהוגה בבנק (סעיף 2 לעיל), הומרה לתשלום שכר והפרשות סוציאליות לעובדים הזכאים בעלות דומה.
- ד. כחלק מהיערכות הבנק לשינויים המתרחשים בעולם הבנקאות, הוסכם על המשך במדיניות לקליטת עובדים בחוזה אישי בעלי הכשרה ספציפית בפרט בתחומי הטכנולוגיה והחדשנות הדרושים לבנק וכן על השקת תוכנית להכשרת עובדים קיימים למקצועות העתיד.
- ה. הסכם זה מיצה את מלוא התמורה שניתנת לעובדים בגין השנים 2018-2022 והתבטלו כל סכסוכי העבודה וההודעות על שבייתה שהוכרזו על-ידי נציגות העובדים טרם חתימת ההסכם.

השפעת ההתקשרות בהסכם זה הסתכמה בגידול חד פעמי בהתחייבות האקטוארית של הבנק בסך של כ-80 מיליון ש"ח לפני מס אשר נגרע מההון העצמי ליום 31 בדצמבר 2019 ובהוצאות השכר לשנת 2019 בסך של כ-210 מיליון ש"ח לפני מס (כ-138 מיליון ש"ח לאחר מס) בגין המענק החד פעמי.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ב. תנאי העסקת עובדים בחוזה אישי

תנאי התגמול המקובלים לעובדים אלה כוללים לרוב שכר בסיס, הפרשות להסדר פנסיוני ולקרן השתלמות, מענק שנתי והטבות אחרות במהלך תקופת ההעסקה.

ג. תנאי העסקת עובדים בחוזה אישי בכיר

1. כללי

ביום 19 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק את מדיניות תגמול 2016 של הבנק לנושאי משרה שתוקפה לשלוש שנים וביום 26 בדצמבר 2019 אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק את הארכת תוקפה של מדיניות התגמול עד יום 31 בדצמבר 2020. מדיניות התגמול תואמת את חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג) התשע"ו-2016 ("חוק הגבלת התגמול") והתקרה הקבועה בו ("תקרת התגמול"), חוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות") ובהתאם להוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי ("מדיניות תגמול 2016"). ביום 29 בנובמבר 2016 אימץ הבנק מדיניות תגמול חדשה כוללת למנהליו הבכירים שאינם נושאי משרה (כל פרקי מדיניות התגמול לאוכלוסיות הבנק השונות יכונן להלן יחדיו "מדיניות תגמול 2016"), וכן תוכנית תגמול בהתאם לה ("תוכנית 2016"), אשר עודכנו מעת לעת. הבנק יישם חלק מעקרונות מדיניות תגמול 2016 שלו גם על חברות בנות בארץ ובחו"ל וסניפי חו"ל.

ביום 22 באוקטובר 2020 אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק מדיניות תגמול לנושאי משרה שתוקפה לשלוש שנים שחלה משנת 2021 ואילך. מדיניות התגמול האמורה תואמת את חוק הגבלת התגמול והתקרה הקבועה בו, חוק החברות, וההוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי ("מדיניות תגמול 2020"). בחודש ספטמבר 2020 אימץ הבנק גם מדיניות תגמול כוללת למנהליו הבכירים והוא מצוי בתהליך עדכון יתר פרקי המדיניות לגבי שאר אוכלוסיות עובדי הבנק (כל פרקי מדיניות התגמול הללו לגבי כל האוכלוסיות יכונן להלן יחד "מדיניות תגמול 2020"). כמו-כן, אימץ הבנק תוכנית תגמול בהתאם למדיניות תגמול 2021 ("תוכנית 2021"). ראה [סעיף \(ד\) להלן בדבר השינויים העיקריים הכלולים במדיניות התגמול 2020](#).

להלן פירוט הזכויות וההטבות העיקריות, להן זכאים עובדי הבנק בחוזה אישי בכיר במהלך תקופת העסקתם, כפוף להוראות מדיניות תגמול 2016.

2. יו"ר הדירקטוריון הקודם

מר עודד ערן ז"ל כיהן כיו"ר דירקטוריון הבנק החל מיום 1 בינואר 2017 ועד יום 18 ביוני 2020. תנאי כהונתו כללו תגמול קבוע בלבד, הכולל שכר (כ-167,000 ש"ח בחודש), הטבות נלוות, וכן תגמול הוני קבוע (בשווי כ-503,000 ש"ח בשנה, וחלק יחסי בהתאם לחלקיות שנה). הסכם ההעסקה עם היו"ר הקודם הוארך באישור האסיפה הכללית מיום 26 בדצמבר 2019 (לאחר אישור ועדת התגמול והדירקטוריון), ללא שינוי עד סוף שנת 2020, למעט באשר להצמדת התגמול למדד. בקשר עם התפטרותו של עודד ערן ז"ל מכהונתו כיו"ר הדירקטוריון, ויתר הבנק בחודש יוני 2020 באישור ועדת התגמול והדירקטוריון על עבודתו בפועל של היו"ר בתקופת ההודעה המוקדמת (6 חודשים) מבלי לפגוע בזכותו של היו"ר למלוא תנאי התגמול בגין תקופה זו.

3. יו"ר הדירקטוריון

מר ראובן קרופיק ("היו"ר") מכהן כדירקטור חיצוני על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין 301 ("דח"צ 301") וכדירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות בבנק החל מיום 18 בפברואר 2016 והוא מונה לתקופת כהונה שנייה שתסתיים ביום 17 לפברואר 2022 באסיפה כללית מיום 18 ביולי 2019. מר ראובן קרופיק מכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק החל מיום 28 ביוני 2020. עובר למינויו כיו"ר והחל מיום 9 ביוני 2020, מועד יציאתו של מר עודד ערן ז"ל, יו"ר הדירקטוריון הקודם, לחופשת מחלה, היה מר קרופיק ממלא מקום יו"ר.

עיקר תנאי כהונת היו"ר שאושרו באסיפה כללית מיום 22 באוקטובר 2020 כוללים תמורה בסך כולל של 2.4 מיליון ש"ח בשנה (200,000 ש"ח לחודש), צמודה למדד, כנגד חשבונת בתוספת מע"מ ככל שרלוונטי, ללא תנאים נלווים לשכר (ללא הפקדות לפיצויים ולתגמולים והפרשות לקרן השתלמות) והם יהיו בתוקף (כפוף לאמור להלן) מיום 28 ביוני 2020 (המועד בו נבחר מר קרופיק ליו"ר דירקטוריון הבנק) ועד ליום 31 בדצמבר 2023. עובר למינויו ליו"ר, היה זכאי מר קרופיק בתוקף כהונתו כדירקטור לתשלום גמול בהתאם לתקנות הגמול. לנוכח מינויו של מר קרופיק ליו"ר ובהתחשב בשינוי המשמעותי בהיקף התפקיד (למשרה מלאה) והאחריות הכרוכה בו, הובאו לאישור האסיפה הכללית של הבנק תנאי התגמול שפורטו לעיל, העולים על גמול דירקטורים רגיל, וההולמים את תפקידו.

בחודש אוגוסט 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנוגע לעקרונות לקביעת תנאי הכהונה של יושב ראש דירקטוריון בבנק בלא גרעין שליטה ("מכתב הפיקוח"). במכתב הפיקוח נכתב בין היתר שעצם הכהונה כיו"ר דירקטוריון בבנק ללא גרעין שליטה אינה מקימה ליו"ר זיקה הפוגמת בכשירותו לכהונה ובלבד שתפקידו וסמכויותיו אינם חורגים מגדר התפקידים והסמכויות המוקנים לו לפי הוראות החוק. בחודש דצמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב דומה שתוקפו עד סוף חודש יוני 2021. תנאי כהונת היו"ר שאושרו נקבעו בשים לב לעקרונות שפורטו במכתב הפיקוח. לעמדת הבנק, בהתחשב בהיותו של הבנק תאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה, בו למעשה נדרשים כל הדירקטורים המכהנים לאי תלות בבנק מכוח הוראות פקודת הבנקאות, עצם כהונתו של מר קרופיק כדירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות, אינה מונעת את אישורם של תנאי כהונה המוצעים בתפקודו כיו"ר דירקטוריון (העולים על הגמול המגיע ליתר הדירקטורים לפי תקנות הגמול). לנוכח העובדה שרשות ניירות-ערך פרסמה בעבר, שלא בהתייחס ספציפית לבנק ללא גרעין שליטה, עמדה תמציתית, ממנה עולה עמדה שונה, הבנק פנה ועומד בקשר עם הרשויות וגופי הפיקוח (לרבות רשות ניירות-ערך) בעניין. עד שיחליט דירקטוריון הבנק כי הוראות הדין והנחיות גופי הפיקוח אינן מונעות את תשלום תנאי כהונת היו"ר שאישרה האסיפה הכללית, יהיה היו"ר זכאי להמשיך ולקבל גמול בהתאם לתקנות הגמול (גמול דירקטורים), בדומה לגמול ששולם לו טרם מינויו כיו"ר. אם וכאשר יחליט דירקטוריון הבנק כי ניתן לשלם ליו"ר הדירקטוריון את תנאי הכהונה שאושרו כאמור, ישלים הבנק ליו"ר את תשלום יתרת התגמול לה הוא זכאי החל ממועד תחילת כהונתו כיו"ר. הבנק כלל הפרשה בגין רכיב זה.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

4. מנכ"ל הבנק

ביום 1 באוקטובר 2019 החל מר דב קוטלר לכהן בתפקיד מנכ"ל הבנק. בחודש ספטמבר 2019 אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק את תנאי ההעסקה של המנכ"ל לתקופה שמיום כניסתו לתפקיד ועד למועד כינוס האסיפה הכללית, וקבעו כי תנאי הכהונה וההעסקה של המנכ"ל אינם מיטיבים לעומת תנאי הכהונה וההעסקה של מנכ"ל הבנק הקודם.

במסגרת האסיפה הכללית שהתקיימה ביום 26 בדצמבר 2019 (לאחר אישור ועדת התגמול והדירקטוריון בחודש נובמבר 2019), הוחלט לאשר את תנאי ההעסקה הקיימים של המנכ"ל עד לסוף שנת 2020. המנכ"ל הודיע לבנק על כך שהינו מוותר באופן חד צדדי ובלתי חוזר על הצמדת תגמולו לתקרה המקסימלית המתאפשרת על-פי דין.

תנאי התגמול של המנכ"ל לשנת 2020 תאמו למדיניות תגמול 2016, ולפיהם קיבל המנכ"ל (בהתחשב בויתור האמור) תגמול קבוע בלבד, הכולל שכר (כ-201,500 ש"ח בחודש), הטבות נלוות וכן תגמול הוני קבוע (בשווי כ-102,000 ש"ח בשנה).

ביום 22 באוקטובר 2020, אישרה האסיפה הכללית של הבנק את תנאי התגמול למנכ"ל לתקופה שמיום 1 בינואר 2021 עד 31 בדצמבר 2023 לאחר אישור ועדת התגמול מיום 27 באוגוסט 2020 והדירקטוריון מימים 6 ו-17 בספטמבר 2020. עיקר תנאי הכהונה והעסקה למנכ"ל שאושרו לשנים 2021-2023 כוללים משכורת חודשית של 201,500 ש"ח צמודה למדד, תנאים נלווים לרבות הפקדות לפיצויים ולתגמולים והפרשות לקרן השתלמות, החזר הוצאות לצורך מילוי התפקיד; תגמול הוני קבוע באמצעות מניות חסומות בשווי של 100,000 ש"ח צמוד למדד, אשר תהינה חסומות למימוש למשך תקופה של 3 שנים; מענק שנתי עד תקרה של 5 משכורות (כפוף לתקרה הנקובה בחוק הגבלת התגמול של פי 35 ממקבל השכר הנמוך. במידת הצורך ייקטע המענק של המנכ"ל עד גובה התקרה המותרת לפי הדין). המענק השנתי יורכב משני רכיבים: (א) רכיב ביצועי הבנק - רכיב מענק של בין 0.25 משכורת ועד 2 משכורות, המשולם בהתאם לתשואה להון לפי המודל החל על יתר נושאי המשרה (היינו לפי טווח תשואה להון של 7%-10 כפוף לאפשרות התאמה של עד 1% על-ידי הדירקטוריון) ו-(ב) רכיב בשיקול דעת ועדת התגמול והדירקטוריון של עד 3 משכורות. במקרה שבו לא תהיה עמידה בתנאי הסף של תשואה להון (7% כפוף להתאמה כאמור לעיל), ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים לאשר למנכ"ל מענק של עד 3 משכורות.

5. חברי הנהלה

בהתאם לתוכנית 2016 (אשר הייתה התוכנית בתוקף בשנת 2020) זכאים חברי הנהלה לזכויות ולהטבות שלהלן:

תגמול קבוע

1. כללי - התגמול הקבוע עשוי לכלול את הרכיבים הבאים: שכר חודשי, תשלום חודשי ללא סוציאליות, הפרשות סוציאליות והטבות נלוות, תגמול הוני קבוע כמפורט בסעיף 1.2 להלן. תשלומי פרישה עד המקובל לגבי יתר עובדי הבנק מסווגים כתגמול קבוע.
2. תגמול הוני קבוע - לכל מנהל יוענקו ללא תמורה, מניות אשר תהיינה חסומות למימוש למשך תקופה של 36 חודשים מתום השנה בגינה הוענקו. כמות המניות תחושב על-ידי חלוקת השווי המצויין בתוכנית תגמול 2016 אשר נקבע בהתאם לדרגתו של המנהל במומצע שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה ב-30 ימי המסחר אשר קדמו ליום פרסום הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק. ראה [ביאור 23](#) בדוחות הכספיים.

תגמול משתנה - מענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים

1. קביעת תקציב המענקים האישי לחברי הנהלה - המענק השנתי לחברי הנהלה מורכב מרכיב תלוי ביצועים שמחושב על-פי ביצועי הבנק, ומושפע מהביצועים האישיים של חבר הנהלה ומרכיב מענק אשר בשיקול דעת המנכ"ל, או ההרכב הממונה (לגבי פונקציות הבקרה והפיקוח כמפורט במדיניות תגמול 2016).
2. רכיב תלוי ביצועים - לכל חבר הנהלה ייקבע תקציב מענק אישי המבוסס על ההפרש שבין התשואה בפועל למחיר ההון הנדרש כהגדרתם בתוכנית 2016 (להלן: "הפרש התשואה"). בשנה שבה הפרש התשואה בפועל חיובי, זכאי חבר הנהלה למענק לפי מדרגות עולות של הפרש התשואה בפועל באופן פרוגרסיבי החל מהפרש תשואה בפועל של 0.5% ועד ל-3% ומעלה, עד לתקרה של 4 משכורות (לפי דרגת המנהל והשתייכותו לפונקציות עסקיות או פונקציות הבקרה והפיקוח). מתוך תקציב המענק האישי, 50% יחושבו כתלות בציון לפי עמידה במדדי ביצוע ו-50% יהיו קבועים.
3. רכיב מענק שבשיקול דעת - רכיב נוסף של עד 3 משכורות שיינתן לפי שיקול דעת המנכ"ל, או הממונה לגבי פונקציות הבקרה והפיקוח. רכיב זה יינתן מתוך "סל מענקים", אשר לא יעלה בהיקפו על מכפלת 2 משכורות בגין כל חבר הנהלה. בשנה שבה הפרש התשואה בפועל שלילי, המלצת המנכ"ל, או הממונה (לגבי פונקציות הבקרה והפיקוח) תהיה כפופה לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון.
4. תנאים נוספים - תוכנית 2016 כוללת הוראות נוספות הרלוונטיות לעניין המענק, באשר לסיום ההעסקה, דחיית תשלום חלק מהמענק ופריסתו, הפחתת המענק והשבתו בנסיבות מסוימות. מכח תוכניות תגמול קודמות ובגין שנים קודמות, הוענק לבכירים תגמול משתנה נדחה, בצורה של יחידות מניות חסומות (Restricted Stock Units) (להלן: "יחידות RSU") אשר היקף הבשלתן תלוי בתשואה להון שהושגה (בשלוש שנים לאחר הענקתן) ובלבד שהבנק לא נמצא באותה שנה בחריגה מהותית מיחסי הלימות ההון הנדרשים. בהתחשב בתשואה להון שהשיג הבנק בשנת 2019, פקעו בחודש מרץ 2020 89,771 יחידות מניות חסומות (RSU), שהוענקו מכח תוכניות תגמול קודמות ובגין שנים קודמות כתגמול משתנה נדחה למנכ"ל הקודם של הבנק, לחברי הנהלה ולמנהלים בכירים ועובדים מרכזיים בבנק. עיקר היתרה של יחידות המניות החסומות (RSU) הבשילה ובגין הקצה הבנק 218,855 מניות (0.02% מההון המופקד) מתוך מניות שהוחזקו באוצר.
5. תקרה על-פי דין - בהתאם לתוכנית 2016 התגמול המשתנה עשוי להיקטע כך שלא יחרוג מתקרת התגמול שבחוק הגבלת התגמול.

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

הסדרי פרישה

1. בהתאם למדיניות תגמול 2016, וכפוף להוראות המעבר שבה ביחס לזכויות שנצברו ו/או יצברו (כמפורט מטה), לפי ההסכמים עם חברי הנהלה (לרבות מנכ"ל הבנק) (להלן: "הבכירים"), בעת סיום העסקה כתוצאה מפיטורים או התפטרות, יהיה זכאי הבכיר לפיצויי פיטורין בשיעור של 100% בגין התקופה שמיום תחולת ההסכם.

2. לפי הסדרים שהיו קיימים בהסכמי העסקה קודמים עם הבכירים, נקבע לגבי התקופה הרלוונטית של אותם ההסכמים, כי במקרה שהבנק יחליט מיוזמתו לפטר את אחד הבכירים או לסיים את עבודתו בתום תקופת ההסכם יהיה זה זכאי לפיצויי פיטורין בשיעור של 250%. בנוסף, בהתאם להסדרים הקודמים, בהגיע הבכיר למועד בו סכום גילו והוותק שלו בבנק עולים על 75 (ולחבר הנהלה שכהן 7 שנים לפחות בתפקידו יתווספו שנות הכהונה בהנהלה כשנות ותק נוספות לצורך צבירת 75 כאמור), אזי יהיה הבכיר זכאי לפרוש בפרישה מוקדמת ולבחור בין קבלת פיצויי פיטורין מוגדלים בשיעור של 250% משכרו החודשי הרלוונטי האחרון לפי ההסכם הרלוונטי, מוכפל בשנות הוותק שלו בבנק, לבין קבלת קצבה חודשית (בשיעור שנצבר עבורו עד לשיעור מירבי של 70% מהשכר המזכה בפנסיה) שתשלום לו ממועד יציאתו לפרישה מוקדמת ועד הגיעו לגיל פרישה על-פי חוק. חבר הנהלה שהגיע לגיל 62 יוכל לבחור בקבלת קצבה חודשית בלבד, או פיצויים בשיעור 100%.

6. מנהלים בכירים שאינם חברי הנהלה

תוכנית 2016 חלה על המנהלים הבכירים של הבנק שאינם חברי הנהלה על-פי עקרונות דומים לאלה המפורטים לעיל לגבי חברי הנהלה, אך בהיקפים שונים, לרבות בעניין, משקל כל אחד מהגורמים בחישוב הציון האישי למנהל הבכיר. תנאי התוכנית לגבי מנהלים בכירים שאינם חברי הנהלה (בסעיף זה "המנהלים הבכירים") שונים מהתנאים לחברי הנהלה בזהות הגורמים הקובעים את היעדים והעמידה בהם, זהות הגורם המאשר את חלוקת תקציב המענקים ואת המענק לכל מנהל. למנהלים בכירים שהינם שליחי הבנק בחו"ל, תוענקה יחידות פנטום חסומות במקום תגמול הוני קבוע. לגבי מנהלים בכירים שאינם חברי הנהלה יחול האמור להלן:

א. מענק שנתי

תוכנית 2016

קביעת תקציב המענקים למנהלים הבכירים (שאינם משתייכים לפונקציות הבקרה והפיקוח) - בשנה שבה הפרש התשואה בפועל גבוה מ-0.5%, יחושב תקציב המענקים הכולל לכל אחת מהקבוצות של מנהלי אגפים וממוני על ומנהלי מחלקה ומקביליהם בהתאם להפרש התשואה בפועל ותוך התאמה לדרגתו ולמשכורתו היחסית בקבוצת ההשתייכות. התקציב מחושב לפי מדרגות עולות של הפרש התשואה בפועל באופן פרוגרסיבי החל מהפרש תשואה בפועל של 0.5% ועד להפרש תשואה בפועל של 4% ומעלה. תקרת המענק השנתי למנהלים אלה היא 8-10 משכורות (תלוי דרגה). תוכנית 2016 כוללת הוראות לעניין חלוקת תקציב המענקים בין המנהלים הבכירים (שאינם משתייכים לפונקציות הבקרה והפיקוח) ולגבי קביעת תקציב המענקים האישי למנהלים הבכירים בפונקציות הבקרה והפיקוח וגזירת המענק האישי מתוכו.

ב. הסדרי פרישה

על-אף האמור לעיל לגבי הסדרי פרישה לבכירים שהינם חברי הנהלה, מנהלים בכירים שאינם חברי הנהלה יהיו זכאים לכל הזכויות שנצברו עד לתום הסדרים שהיו קיימים בהסכמי העסקה קודמים עמם, ככל שהיו הסכמים כאלה, ובלבד שההוצאה החזויה כהגדרתה בחוק הגבלת התגמול, לא תחרוג מתקרות החוק. במסגרת הסכמי העסקה הקודמים ובמסגרת הסכמי העסקה החדשים, קיימת אפשרות שהמנהל הבכיר ימשיך לצבור וותק וזכויות למסלול פנסיה מוקדמת לפי השכר הקובע בהסכם הרלוונטי הקודם שהיה עימו, ככל שהיה הסכם כזה. בגין שנות הוותק עד תום שנת 2016 במקרה של פרישה במסלול פיצויים, עשוי המנהל להיות זכאי לעד 250% פיצויים על בסיס השכר הקובע לפי ההסכם הרלוונטי הקודם עימו. בגין שנות הוותק מ-2017 ואילך, במקרה של פרישה במסלול פיצויים, המנהל עשוי להיות זכאי לגבוה מ-250% פיצויי פיטורין על בסיס השכר לפיצויים או מכפלת 100% במשכורתו האחרונה של המנהל. כפוף לשיקול דעת ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק, לפי המלצת המנכ"ל וכפוף להוראות הדין, ניתן לאשר למנהל הבכיר פיצויי פיטורין בגובה של עד 175% משכרו האחרון בגין כל שנות העסקתו. לקביעת הזכאות לבחירה במסלול פנסיה מוקדמת ייוסף תנאי של גיל מינימלי 55 ועשויים להיווסף תנאים נוספים. הבחירה במסלול פנסיה מוקדמת לא תתאפשר למנהלים בכירים שיצטרפו לראשונה לשורות מנהליו הבכירים של הבנק.

על-אף האמור לעיל, מנהלים בכירים אשר היו כפופים ביום 12 באפריל 2016 להסכם קיבוצי ויועברו מהסכם קיבוצי לחוזה אישי בכיר לאחר המועד האמור, יהיו בתנאים מסוימים זכאים להשתתף בתוכנית פרישה של הבנק, ככל שתהיה באותו המועד או להיות זכאים לפיצויי פיטורים של 150% בגין התקופה בה היו כפופים להסכם קיבוצי ובהתאם לשכר האחרון שהיה רלוונטי לתקופה זו.

ד. מדיניות תגמול 2020

מדיניות התגמול 2020 אושרה על-ידי האסיפה הכללית בחודש אוקטובר 2020 והיא בתוקף מיום 1 בינואר 2021 למשך שלוש שנים. השינויים העיקריים במדיניות תגמול זו (ביחס למדיניות הקודמת) כוללים בין היתר:

- המענק השנתי לנושאי המשרה, שתקרתו תהיה עד 5 משכורות (ובדרגות מסוימות עד 7 משכורות), מותנה בהתקיימות תנאי סף של השגת שיעור תשואה על ההון מינימלי (7%) והוא ישולם לפי מדרגות בטווח תשואה להון של 10%-7%. ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להגדיל או להקטין את רפי התשואה להון האמורים (מינימלי ומקסימאלי) בעד 1% ובלבד שהפער ביניהם יישמר על 3%. קיימת אפשרות לאשר מענק בשיקול דעת במקרה של אי עמידה בתנאי הסף עד 3 משכורות.

במיליוני ש"ח

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

- מדיניות התגמול החדשה מאפשרת עדכון התגמול (כהגדרת המונח בחוק הגבלת התגמול) של נושאי המשרה הכפופים למנכ"ל מעבר למדרגת התגמול בהתאם להוראות סעיף 2(א) לחוק הגבלת התגמול (קרי למועד הדוח מעבר ל-2.55 מיליון ש"ח בשנה), באישור ועדת התגמול והדירקטוריון וללא אישור נוסף של האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק.
- במסגרת מדיניות התגמול החדשה תוקנו ההוראות בדבר הסדרי השבה של סכומי מענק במקרים של תיקון דוחות כספיים (לפי חוק החברות) ובמקרים של נסיבות חריגות (לפי הוראות הפיקוח על הבנקים), ובכלל זה, בין היתר, נקבע כי נזק בהיקף של 3% מההון העצמי ייחשב כ"נזק חריג" וכי בשים לב לחשיבות שרואה הבנק בציות להוראות הדין, למדיניות הבנק ונהליו, בהתקיים הקריטריונים להשבה סכום ההשבה יהיה עד גובה מלוא המענק (למעט החלק שנוכח ושולם כמס לרשות המסים). כמו־כן הובהר, כי אין בהסדרי ההשבה הקבועים במדיניות התגמול כדי לגרוע מכל סעד אחר שעשוי לעמוד לבנק על-פי דין כלפי נושא משרה במקרה בו נגרם לבנק נזק.
- נקבעה מסגרת גבולות אחריות לרכישת פוליסת ביטוח המכסה אחריות של נושאי משרה, פוליסת ביטוח אחריות בקשר עם הנפקות של ניירות-ערר שיוצעו לציבור (פוליסה מסוג POSI - Public Offering of Securities insurance) וכן פוליסת ביטוח בגין אחריות נושאי משרה מסוג Run Off (כיסוי בגין פעילות עבר) בנסיבות של שינויים מבניים.
- עדכונים מתאימים לשינויים במודל כאמור בוצעו גם בפרק הדין במנהלים הבכירים במדיניות התגמול של הבנק לשנת 2021 ואילך, בשינויים המחוייבים. פרק מדיניות התגמול הדין באוכלוסיית העובדים המרכזיים הנוספים ופרק מדיניות התגמול הדין בעובדים שאינם עובדים מרכזיים (הכוללים גם את העובדים בהסכם הקיבוצי) נמצאים בהליכי עדכון על-ידי הבנק והם כוללים שונים מהמודל המתואר לעיל, המותאמים לאוכלוסיות אלה.

ה. התחייבות בגין הטבות לעובדים

31 בדצמבר		
2019	2020	
פרישה מוקדמת ופיצויים		
8,262	7,533	סכום ההתחייבות
(4,138)	(3,671)	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
4,124	3,862	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
מענק אי ניצול ימי מחלה		
395	364	סכום ההתחייבות
-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
395	364	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
מענק יובל		
36	35	סכום ההתחייבות
-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
36	35	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
הטבות אחרות בסיום ולאחר העסקה		
664	692	סכום ההתחייבות
-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
664	692	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
סך-הכל		
5,219	4,953	עודף ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי תוכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות"*
34	42	* מזה: בגין הטבות לעובדים בחו"ל

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

1. תוכנית הטבות לאחר פרישה

(1) מחויבויות ומצב המימון

א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה, נטו**,**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
4,319	5,183	מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בתחילת התקופה
139	159	עלות שירות
128	124	עלות ריבית
(29)	(12)	הפקדות משתתפי התוכנית
1,013	48	הפסד אקטוארי
(5)	(2)	שינוים בשערי החליפין של מטבע-חוץ
(343)	(582)	הטבות ששולמו
(39)	-	גריעת יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת
5,183	4,918	מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בסוף התקופה
5,005	4,660	מחויבות בגין הטבה מצטברת, נטו בסוף התקופה

ב. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד

31 בדצמבר		
2019	2020	
5,183	4,918	סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות

ג. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס

31 בדצמבר		
2019	2020	
***2,350	2,265	הפסד אקטוארי נטו
***2,350	2,265	יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר

ד. תוכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת וחזויה עולה על נכסי התוכנית

31 בדצמבר		
2019	2020	
9,321	8,589	מחויבות בגין הטבה חזויה
9,143	8,331	מחויבות בגין הטבה מצטברת
(4,138)	(3,671)	שווי הוגן של נכסי התוכנית

* כולל הטבות לאחר פרישה, לרבות מענק מחלה אשר משולם במועד הפרישה.
 ** הסכומים המוצגים הינם בנטו מנכסי תוכנית. לפירוט נוסף, ראה סעיף (ד) להלן.
 *** סווג מחדש.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

1. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

(2) הוצאה לתקופה

א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2018	2019	2020	
135	139	159	עלות שירות
136	128	124	עלות ריבית
			הפחתה של סכומים שלא הוכרו:
146	117	131	הפסד אקטוארי נטו
417	384	414	סך עלות ההטבה, נטו

ב. שינויים בנכסי תוכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2018	2019	2020	
(237)	1,013	48	הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה
(146)	(117)	(131)	הפחתה של הפסד אקטוארי
4	(5)	(2)	שינויים בשערי החליפין של מטבע-חוץ
-	(15)	-	גריעת יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת
(379)	876	(85)	סך-הכל הוכר ברווח (הפסד) כולל אחר
417	384	414	סך עלות ההטבה נטו
38	1,260	329	סך-הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברווח כולל אחר

ג. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה (כהכנסה) בשנת 2021 לפני השפעת המס

158	הפסד אקטוארי נטו
158	סך-הכל צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר מצטבר

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

1. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

(3) הנחות*

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו

1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה

31 בדצמבר		
2019	2020	
0.44%	0.37%	שיעור היוון
2.0%	1.5%	שיעור עליית המדד
0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	שיעור גידול בתגמול ⁽¹⁾

שיעורי עזיבה משתנים לפי גיל ומגדר ומשקפים שיעור עזיבה משוקלל של כ-7.6% לשנה.

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	
1.89%	0.44%	1.25%	1.99%	1.24%	0.66%	0.69%	0.78%	שיעור היוון
0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	שיעור גידול בתגמול

ב. השפעה על שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

קיטון בנקודת אחוז אחת		גידול בנקודת אחוז אחת		
31 בדצמבר				
2019	2020	2019	2020	
במיליוני ש"ח				
502	502	(423)	(421)	שיעור היוון
52	62	(42)	(50)	שיעור עליית המדד
(184)	(247)	188	253	שיעור עזיבה
(271)	(261)	318	308	שיעור גידול בתגמול

* ההנחות מתייחסות לנתוני הבנק בלבד.

(1) שיעור הגידול בתגמול מושפע ממספר תהליכים המביאים לגידול בעלות השכר ומשקפים שיעור גידול ממוצע של כ-1% לשנה במונחים ריאליים. תהליכים אלה כוללים קידומים ושינויים בהגדרות תפקיד, ותק ודירוג.

1. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

(4) נכסי תוכנית

התחייבות הבנק בגין זכויות עובדים מחושבת בהתבסס על חישוב אקטוארי. חישוב זה מביא בחשבון, בין היתר, את ההסתברות לפרישה מוקדמת בתנאים מיטיבים בכל אחד מהמסלולים הרלוונטיים (פיצויים בשיעורים מוגדלים או פנסיה מוקדמת), את סכומי ההתחייבות בעת הפרישה ואת שווי היעודות באותו מועד. בנוסף, לאור הסכמי העבודה הקיימים בבנק ומהות הסכמי הפרישה בבנק, חשיפת הבנק לשינויים (חיוביים או שליליים) בשווי היעודות, הינה מצומצמת לאור קיומו של סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, לפיו במקרה של עזיבת העובד, בהגיעו לגיל הפרישה הקבוע בחוק, או יציאת העובד לפנסיה מוקדמת, הבנק אינו נדרש או נוהג לבצע השלמה ליעודות במקרים ששווין ירד או אינו מכסה את הגידול שחל בשכר. התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פיטורין לעובדיו, מכוסה בעיקרה על-ידי יעודות אשר מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים.

להלן יתרות ההתחייבות לפיצויי פיטורין והיעודות לפיצויי פיטורין:

31 בדצמבר		
2019	2020	
3,933	3,540	התחייבות לפיצויים
(3,841)	(3,425)	יעודות לפיצויים
92	115	התחייבות נטו

יודגש, כי חשיפת ההתחייבות נטו של הבנק לשינויים בשווי היעודות משוקללת בהסתברות לפרישה במסלול פיצויים, אינה מהותית וזאת לאור העובדה שההסתברות לפרישה במסלול פיצויים מוגדלים נמוכה. היעודות לפיצויי פיטורין מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים. כ-45% מסך יתרות היעודה לפיצויי פיטורין מופקדות בקרן הגימלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ (קג"מ). יתרת הסכומים מופקדים במספר רב של קופות-גמל לפיצויי פיטורין, והכל בהתאם לבחירת העובדים.

2. תזרימי מזומנים

(1) הפקדות

הפקדות בפועל		תחזית
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	*2021
182	162	176
הפקדות		

* אומדן ההפקדות שהבנק צופה לשלמן לתוכניות פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2021.

(2) הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד

שנה	
2021	535
2022	423
2023	370
2024	341
2025	322
2026-2030	1,270
2031 ואילך	1,990
סך-הכל	5,251

ביאור 22 זכויות עובדים (המשך)

ה. תוכנית התייעלות

ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בדבר התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל, על פי נדרשים התאגידים הבנקאיים לבחון ולאשר תוכנית רב שנתית להתייעלות בחמש השנים שמתחילות ב-2016 ועקרונות להתייעלות ארוכת טווח. על-פי האמור במכתב, תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו יקבל הקלה, לפיה יוכל לפרוס את השפעת עלויות התוכנית, לעניין חישוב הלימות ההון, על פני חמש שנים. ביום 16 בדצמבר 2019, הוארך תוקף מכתב הפיקוח בשנתיים נוספות עד ליום 31 בדצמבר 2021.

ביום 27 באוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות, לפרשת כ-1,500 עובדים מקבוצת הבנק בשנים 2017-2020.

ביום 8 בינואר 2020 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות נוספת לפיה יתאפשר ללמעלה מ-900 עובדים נוספים לפרוש מהבנק בפרישה מוקדמת בתנאים מועדפים בשנים 2020-2022. תנאי הפרישה תלויים בגיל וותק העובדים ומאפשרים בהתקיים מפגש רצונות, פנסיה מוקדמת עד לגיל הפרישה על-פי דין וזאת לעובדים העומדים בתנאים שנקבעו בתוכנית.

עלויות עדכון ההתחייבות האקטוארית בגין תוכנית ההתייעלות לשנים 2020-2022, בסך של כ-535 מיליון ש"ח לפני מס (כ-352 מיליון ש"ח לאחר מס), מהווים הפסד אקטוארי שנזקפו לרווח כולל אחר. סכום זה נגרע מההון העצמי ליום 31 בדצמבר 2019, וירשם כהוצאה בדוח רווח והפסד לאורך תקופת השירות הממוצעת הנוטרת של העובדים הקיימים העומדת כיום על כ-14 שנים.

זאת בנוסף לסך של כ-1.2 מיליארד ש"ח לפני מס, שנזקפו לרווח כולל אחר ונגרעו מההון העצמי ליום 31 בדצמבר 2016, בגין תוכנית ההתייעלות שהוכרזה בשנת 2016.

לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה ובמטרה לשפר את היערכות הבנק לאתגרים וההזדמנויות שהמשבר הנוכחי מייצר, הואץ קצב יישום תוכנית ההתייעלות לשנים 2020-2022 תוך מתן דגש לפרישה גבוהה יותר מהמתוכנן כבר בשנת 2020.

בהתאם להקלות המתאפשרות במכתבי הפיקוח על הבנקים, השפעת עלויות תוכניות התייעלות, על יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, המוערכת בכ-0.14% ליום 31 בדצמבר 2020 נזקפת לשיעורין על פני 5 שנים ממועד האישור של כל תוכנית.

ביאור 23 עסקות תשלום מבוסס מניות

א. פריטים על עסקות תשלום מבוסס מניות

להלן פירוט בדבר הסדרי התשלום מבוסס מניות שהיו קיימים בבנק במהלך התקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020:

1. תגמול מבוסס מניות לעובדי הבנק

תוכנית לעובדי הבנק 2013-2017

כאמור בביאור 22.א.2 לעיל, בהתאם להסכמי השכר שהיו נהוגים בבנק הוקצו לעובדי הבנק הקבועים ולחלק מהעובדים בחוזים אישיים יחידות פנטום. לאור הסכם שכר לשנים 2018-2022, הומר מנגנון הקצאת מניות פנטום לעובדים הקבועים הזכאים, לתוספת שכר שאינה מבוססת מחיר מניה שיכלול הפרשות לתנאים סוציאליים, ללא עלות נוספת לבנק, ובמקביל בוצע בתחילת 2020 פירעון של ההתחייבות הקיימת בגין יחידות הפנטום שהבשילו בהתבסס על ההתחייבות בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019. נותרה יתרה זניחה של יחידות פנטום שהוענקו וטרם מומשו בגין עובדים שאינם פעילים. התמורה בגין יתרת יחידות הפנטום (החלק שטרם נרשמה בגינו התחייבות), תשולם בפרישת כל עובד בפנסיה גיל או פרישה מראון, בהתבסס על השער המקובע בהסכם השכר צמוד למדד המחירים לצרכן.

הבנק יישם מנגנון דומה גם ביחס לעובדים בחוזה אישי שהיו זכאים ליחידות פנטום.

2. מניות חסומות לחברי הנהלה ומנהלים בכירים

במסגרת תוכנית התגמול לחברי הנהלה ומנהלים בכירים, לכל מנהל מוענקות ללא תמורה, מניות אשר תהיינה חסומות למימוש למשך תקופה של 36 חודשים מתום השנה בגינה הוענקו. כמות המניות מחושבת על-ידי חלוקת השווי אשר נקבע בהתאם לדרגתו של המנהל בממוצע שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה ב-30 ימי המסחר אשר קדמו ליום פרסום הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק.

ב. אומדן השווי ההוגן של המכשירים הונויים שהוענקו

עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הונויים שהוענקו לבכירים

השווי ההוגן של המניות החסומות, יחידות RSU ויחידות RSU מותנות אשר הוענקו ויסולקו במכשירים הונויים, שווה למחיר מניית הבנק ביום הענקתם, וזאת לאור העובדה שתוספת המימוש או הרכישה בגין שווה לאפס והן זכאיות לחלוקת דיבידנדים, או לגבי יחידות RSU כוללות התאמות בגין חלוקת דיבידנדים. הבנק מתאים את כמות יחידות ה-RSU המותנות שצפו שיבשילו, בהתאם לתחזית הפרש התשואה על עלות ההון.

ביאור 23 עסקות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ג. פרטים נוספים בדבר עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים
1. עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים שהוענקו לבכירים ליום 31.12.20

מספר יחידות										
עובדים מרכזיים אחרים		מנהלים בכירים		חברי הנהלה		מנכ"ל לשעבר		יו"ר קודם		
מספר מניות	מספר מניות	מספר מניות	מספר מניות	מספר מניות	מספר מניות	מספר מניות	מספר מניות	מספר מניות	מספר מניות	
22,923	-	-	-	-	-	-	-	-	-	קיימות במחזור לתחילת השנה
28,257	-	350,245	-	131,020	-	10,357	-	19,467	-	הוענקו במהלך השנה ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חולטו במהלך השנה
(23,640)	-	(350,245)	-	(131,020)	-	(10,357)	-	(19,467)	-	מומשו במהלך השנה ⁽²⁾
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	פקעו במהלך השנה
27,540	-	-	-	-	-	-	-	-	-	קיימות במחזור לתום השנה ⁽³⁾
26.18	26.18	26.18	26.18	26.18	26.18	26.18	26.18	26.18	26.18	(1) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של המניות שהוענקו במהלך השנה במועד המדידה בש"ח
21.99	26.18	26.18	26.18	26.18	26.18	26.18	26.18	26.18	26.18	(2) הממוצע המשוקלל של מחיר המניה במועד המימוש של היחידות שמומשו במהלך השנה בש"ח
27,540	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(3) המניות הקיימות במחזור לתום השנה: מספר המניות
1.34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)

ביאור 23 עסקות תשלום מבוסס מניות (המשך)

- ג. פרטים נוספים בדבר עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים (המשך)**
2. עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים שהוענקו לבכירים ליום 31.12.19

מספר יחידות										
עובדים מרכזיים אחרים		מנהלים בכירים		חברי הנהלה		מנכ"ל לשעבר		יו"ר		
מותרות	חסומות	מותרות	חסומות	מותרות	חסומות	מותרות	חסומות	מותרות	חסומות	
27,515	-	223,149	-	49,992	-	4,787	-	-	-	קיימות במחזור לתחילת השנה
26,106	-	-	380,507	-	138,794	-	7,457	-	20,552	הוענקו במהלך השנה ⁽¹⁾
-	-	(71,997)	-	(16,067)	-	(1,707)	-	-	-	חולטו במהלך השנה
(30,698)	-	(151,152)	(380,507)	(33,925)	(138,794)	(3,080)	(7,457)	-	(20,552)	מומשו במהלך השנה ⁽²⁾
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	פקעו במהלך השנה
22,923	-	-	-	-	-	-	-	-	-	קיימות במחזור לתום השנה ⁽³⁾
24.77		24.77		24.77		24.77		24.77		(1) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של המניות שהוענקו במהלך השנה במועד המדידה בש"ח
28.65		26.18		25.88		26.29		24.77		(2) הממוצע המשוקלל של מחיר המניה במועד המימוש של היחידות שמומשו במהלך השנה בש"ח
22,923	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(3) המניות הקיימות במחזור לתום השנה: מספר המניות
1.38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות

א. הון המניות

31 בדצמבר			
2019	2020	2019	2020
מונפק ונפרע*		רשום	
הסכום בש"ח			
1,335,168,159	1,335,898,103	4,000,000,000	4,000,000,000

מניות רגילות, בנות 1 ש"ח ע.ג.

* ההון המונפק הינו לאחר הפחתת 1,479,008 מניות רגילות (31.12.19: 2,208,952 מניות רגילות) שנרכשו על-ידי הבנק, כפי שיפורט להלן. המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

ב. דיבידנד

מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק החל מהרבעון הראשון של שנת 2017 היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות. כל חלוקה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בשיקולים עסקיים, בהוראת כל דין ובמגבלות על חלוקה.

ג. תשלום דיבידנד

לפני מועד אישור הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2018, הודיע הפיקוח על הבנקים לבנק, כי לאור אי הוודאות הרבה בנושא חקירת הרשויות האמריקאיות, ומטעמי זהירות ושמרנות, סבור הפיקוח על הבנקים כי לעת הזו אין מקום לחלוקת דיבידנד שוטף על-ידי הבנק. בהתאם, מטעמי שמרנות ובתיאום עם בנק ישראל החל מהרבעון השני של 2018 לא הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד מרווחים שוטפים, זאת מבלי לשנות ממדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק.

כתוצאה ממכירת כ-65.2% ממניות ישראלכרט ברבעון השני של שנת 2019 (ראה **ביאור 15ה'** בדוחות הכספיים), נוצרו לבנק עודפי הון נוספים בסך של כ-1.3 מיליארד ש"ח (מתוכם כ-0.3 מיליארד ש"ח בגין קיטון בסיכון התפעולי של ישראלכרט שיוכרו בהדרגה במשך 3 שנים). בקשר עם עודפי הון אלה הכריז דירקטוריון הבנק בחודש ספטמבר 2019 על חלוקת דיבידנד בסך של 1 מיליארד ש"ח אשר שולם בחודש אוקטובר 2019. ביום 9 במרץ 2020 חולקה יתרת ההחזקה של הבנק במניות ישראלכרט (כ-33% מהון המניות המונפק והנפרע של ישראלכרט), כדיבידנד בעין לבעלי מניות הבנק.

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
		באגורות	במיליוני ש"ח
02.02.2020	09.03.2020	*53.937	**720
24.09.2019	23.10.2019	74.897	1,000

* חלוקת יתרת ההחזקה של הבנק בישראלכרט (כ-33%) כדיבידנד בעין. בגין כל מניה של הבנק חולקה כדיבידנד בעין כ-0.0494 מניה של ישראלכרט. הדיבידנד למניה חושב בהתבסס על שווי מניות ישראלכרט ביום 8 במרץ 2020 (10.91 ש"ח).

** שולם כאמור כדיבידנד בעין במניות. הסכום הנקוב הינו על-פי מחיר מניית ישראלכרט בבורסה ביום 8 במרץ 2020.

ד. הוראות באזל 3

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות. הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לאמור, בשנים 2019 ו-2020 תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עמדה על 30% ו-20%, בהתאמה.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ה. הלימות הון בנתוני המאוחד

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
במיליוני ש"ח		
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
38,795	40,070	הון עצמי רובד 1 ⁽¹⁾
733	488	הון רובד 1 נוסף
39,528	40,558	סך-הכל הון רובד 1 ⁽¹⁾
9,707	10,221	הון רובד 2
49,235	50,779	סך-הכל הון כולל ⁽¹⁾

2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
309,303	321,149	סיכון אשראי ⁽²⁾
3,528	3,447	סיכונים שוק
23,556	23,166	סיכון תפעולי
336,387	347,762	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון ⁽²⁾

באחוזים		
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
11.53%	11.52%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
11.75%	11.66%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.64%	14.60%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.27%	9.24%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾
13.77%	12.74%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾

- (1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן. לפרטים נוספים על השפעת ההתאמות בגין תוכניות ההתייעלות ראה [סעיף 1. להלן](#).
- (2) מסך-הכל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 578 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020 ו-883 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019 בשל התאמות בגין תוכניות ההתייעלות, אשר בהתאם לאישור הפיקוח על הבנקים נזקפות בהדרגה על פני 5 שנים ממועד תחילתן.
- (3) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שנדרשו עובר ליום 31 במרץ 2020 הינם 10%-13.5% בהתאמה, והחל ממועד זה ולמשך תקופת הוראת השעה (ראה [סעיף 5. להלן](#)) הינם 9%-12.5% בהתאמה. ליחסים אלה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ה. הלימות הון בנתוני המאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
באחוזים			
4. חברות בת משמעותיות			
הפועלים שוויץ⁽¹⁾⁽²⁾			
	18.27%	96.32%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
	18.27%	96.32%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
	18.31%	96.32%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
	8.00%	8.00%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית
	11.20%	11.20%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית
בנק פוזיטיף⁽¹⁾			
	33.09%	32.07%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
	33.09%	33.13%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
	12.00%	12.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית

(1) בהתאם למדווח לרגולטור המקומי.

(2) בעקבות ההפסד שנבע מהפרשה הנוגעת לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ו-FIFA שהוכרה בדוחות הכספיים של הרבעון הרביעי לשנת 2019 ועל מנת שהפועלים שוויץ יעמוד ביחס הלימות הון הרגולטורי הנדרש בשוויץ, השקיע הבנק סכום של 95 מיליון פרנק שוויצרי בחודש מרץ 2020, וזאת מיד עם קבלת אישור הפיקוח על הבנקים להגדלת ההשקעה כאמור.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

1. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
במיליוני ש"ח		
הון עצמי רובד 1		
38,221	39,899	סך ההון
(25)	(16)	הבדלים בין סך ההון לבין הון עצמי רובד 1
38,196	39,883	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים התאמות פיקוחיות וניכויים:
(7)	-	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
(50)	(62)	מסים נדחים לקבל
(1)	(185)	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1*
(58)	(247)	סך-הכל התאמות פיקוחיות וניכויים, לפני התאמות בגין תוכניות ההתייעלות - הון עצמי רובד 1
657	434	סך התאמות בגין תוכניות ההתייעלות - הון עצמי רובד 1**
38,795	40,070	סך-הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
הון רובד 1 נוסף		
733	488	סך-הכל הון רובד 1 נוסף
39,528	40,558	סך-הכל הון רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
הון רובד 2		
5,929	6,207	הון רובד 2 - מכשירים, לפני ניכויים
3,778	4,014	הון רובד 2 - הפרשות להפסדי אשראי, לפני ניכויים
9,707	10,221	סך-הכל הון רובד 2
49,235	50,779	סך-הכל הון כולל

* היתרה ליום 31 בדצמבר 2020 כוללת סך של 161 מיליוני ש"ח הנובע מניכוי קו אשראי לבנק פוזיטיף בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה [סעיף "שלוחת הבנק בתורכיה" להלן](#).

** התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף "התייעלות תפעולית" להלן](#)) נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

2. השפעת התאמות בגין תוכניות ההתייעלות על יחס הון עצמי רובד 1

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
באחוזים		
יחס ההון לרכיבי סיכון		
11.31%	11.38%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת ההתאמות בגין תוכניות ההתייעלות
0.22%	0.14%	השפעת ההתאמות בגין תוכניות ההתייעלות*
11.53%	11.52%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון

* התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף "התייעלות תפעולית" להלן](#)) נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ח. רכיבי הון הנתונים לתנועתיות

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים. הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות, כגון: שיעורי תמותה ופרישה.
- השפעות שינויים בריבית על קרנות ההון מאגרות-חוב זמינות למכירה.
- השפעות שינויים במדד ובשערי חליפין על יתרות הנכסים.

להלן קנה מידה להשפעות קיטון בהון וגידול בנכסי סיכון על יחס הון עצמי רוברד 1 ליום 31 בדצמבר 2020:

השפעת קיטון	השפעת גידול
ב-100 מיליוני ש"ח	ב-1 מיליארד ש"ח
בהון עצמי רוברד 1	בסך נכסי הסיכון
באחוזים	
(0.03%)	(0.03%)
הבנק בנתוני המאוחד	

ט. יעד הלימות ההון

ביום 31 במרץ 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה)" ("הוראת השעה") וזאת, לפי הודעת הפיקוח על הבנקים, על רקע התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי. בהתאם לחוזר נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רוברד 1 מזערי בשיעור של 9% (לעומת 10% לפני השינוי), וביחס הון כולל מזערי של 12.5% (לעומת 13.5% לפני השינוי). תוקפה הראשוני של הוראת השעה היה למשך שישה חודשים והיא הוארכה בחודש ספטמבר 2020 בשישה חודשים נוספים, עד 31 במרץ 2021. ההקלה בדרישות ההון תחול עד תום 24 חודשים מתום תוקף הוראת השעה ובלבד שיחסי ההון של התאגיד הבנקאי לא יפחתו מיחסי ההון במועד תום תוקף הוראת השעה או יחסי ההון שחלו על הבנק טרם הוראת השעה, הנמוך מבניהם. ביום 7 במרץ 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת חוזר המאריכה את תוקפה של הוראת השעה עד 30 בספטמבר 2021 וכן קובעת כי בתקופה של ששת החודשים מתום תוקף הוראת השעה, הפחתה ביחסי ההון של עד 0.3 נקודות האחוז מיחס ההון המזערי לא תחשב כחריגה מהוראת השעה. ליחסי ההון המזעריים התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רוברד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק (שהינו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד) על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 בדצמבר 2020 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 9.24%-ו-12.74%, בהתאמה (במקום 10.29%-ו-13.79% ללא הוראת השעה).

בהודעה שפרסם הפיקוח על הבנקים בקשר עם הוראת השעה, הוא ביקש מהדירקטוריונים של הבנקים, בין היתר, לבחון מחדש את מדיניות הדיבידנדים מתוך כוונה שהמקורות ההוניים שישתחררו כתוצאה מהקטנת דרישות ההון ישמשו להגדלת אשראי ולא לצורך חלוקה. על רקע הודעת הפיקוח וכדי לאפשר יישום תכלית ההוראה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020 להתאים את יעד יחס הון עצמי רוברד 1 המזערי ל-9.5%. עוד החליט הדירקטוריון כי בשים לב למדיניות החלוקה הקיימת בבנק (של חלוקת עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות), לאור אי הוודאות בתנאים המקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראת השעה ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים.

י. התייעלות תפעולית

במסגרת חוזרי הפיקוח על הבנקים ניתנו הקלות לבנקים שיבצעו התייעלות בכח אדם והתייעלות בתחום הנדל"ן. ממועד מתן ההקלות הכריז הבנק על תוכניות התייעלות בכח אדם בהיקף כולל של 1,114 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת מס. השפעת התוכניות האמורות נזקפה להון, ולצרכי חישוב יחס הון ויחס מינוף מופחתת מההון הפיקוחי על פני 5 שנים, ממועד תחילת היישום של כל תוכנית.

השפעת ההקלות בגין תוכניות התייעלות על יחס הון עצמי רוברד 1 מוערכת בכ-0.14% ליום 31 בדצמבר 2020. לעניין התייעלות בתחום הנדל"ן - הבנק בוחן חלופות למעבר של יחידות ההנהלה הראשית וריכוזן בבניין אחד בעל תשתיות וסביבת עבודה מתקדמות. במסגרת זו, מנהל מגעים לרכישת נכס מתאים ונמצא במשא ומתן עם יזם המקיים את אחת החלופות. מעבר זה, ככל שיתבצע, יאפשר לבנק לפנות נכסים המשמשים כיום ליחידות האמורות.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

יא. הנפקה של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים

בחודש מאי 2020 הבנק הנפיק, באמצעות הפועלים הנפקות (חברה בת בבעלות מלאה המשמשת זרוע הגיוסים של הבנק), סדרה של כתבי התחייבות נדחים צמודי מדד (סדרה כ"א), הנושאים ריבית שנתית בשיעור של 2.59% בסכום קרן כולל של כ-1.06 מיליארד ש"ח, לפירעון בשנת 2031 (עם אפשרות לפירעון מוקדם ביוזמת הפועלים הנפקות ואישור בנק ישראל בשנת 2026). כתבי התחייבות הנדחים כוללים מנגנון ספיגת הפסדי קרן בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202, על-ידי מחיקת קרן באופן חלקי או מלא במקרה שיחס הון עצמי רובד 1 של הבנק ירד מתחת ל-5% או בהתאם להחלטה של הפיקוח על הבנקים, והם מהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק.

בחודש אוגוסט 2020 הבנק הנפיק סדרה של כתבי התחייבות נדחים צמודי מדד (סדרה ה'), הנושאים ריבית שנתית בשיעור של 2.97% בסכום קרן כולל של כ-0.7 מיליארד ש"ח, לפירעון בשנת 2031 (עם אפשרות לפירעון מוקדם ביוזמת הבנק ואישור בנק ישראל בשנת 2026). כתבי התחייבות הנדחים כוללים מנגנון ספיגת הפסדי קרן בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202, על-ידי המרה למניות רגילות של הבנק במקרה שיחס הון עצמי רובד 1 של הבנק ירד מתחת ל-5% או בהתאם להחלטה של הפיקוח על הבנקים, והם מהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק.

יב. פדיון מוקדם של שטרי הון בהון רובד 2

בחודש יולי 2020 ביצע הבנק באמצעות הפועלים הנפקות פדיון מוקדם חלקי של שטרי ההון הנדחים סדרה 1 בתמורה לסך של 596 מיליוני ש"ח.

יג. שלוחת הבנק בתורכיה

על רקע המצב הכלכלי והפוליטי בתורכיה ובמסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוחלט לפעול למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף.

בחודש ינואר 2019 התקבל מכתב מבנק ישראל בנושא שלוחת הבנק בתורכיה, בנק פוזיטיף, בו ציין בנק ישראל כי פעילות הבנק בתורכיה חושפת אותו לסיכונים משמעותיים ולפיכך, עד למימוש מלוא החזקות הבנק בשלוחה, נדרש הבנק להגדיל את שיעורי השקלול של נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בחישוב יחס ההון המאוחד בלבד, באופן הבא:

- החל מיום 1 בינואר 2020 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 300% לכל הפחות.
- החל מיום 1 בינואר 2021 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 600% לכל הפחות.

בהתאם לכך, החל מיום 1 בינואר 2020 הבנק שיקלל את נכסי הסיכון בגין בנק פוזיטיף ב-300% וההשפעה על הדוחות לרבעון הראשון של שנת 2020 הינה קטן ביחס הון עצמי רובד 1 של כ-0.04%. השפעת הנחיה זו בהנחת שקלול נכסי הסיכון ב-600% על יחס הון עצמי רובד 1 על בסיס הנתונים ליום 31 בדצמבר 2020 הינה קטן נוסף של כ-0.04%.

בחודש יוני 2020 (ופעם נוספת בחודש נובמבר 2020) הבנק חידש קו אשראי לבנק פוזיטיף (המוחזק בשיעור של כ-70%) בסך של כ-50 מיליון דולר בשיעור ריבית נמוך מתנאי השוק וזאת בהתחשב בין היתר בנסיבות המיוחדות של בנק פוזיטיף, של קו האשראי שניתן לו על-ידי הבנק ושל מערכת היחסים עם בעל מניות המיעוט ומאמצי הבנק למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף, בשל המצב המתגבר של הכלכלה התורכית ובנק פוזיטיף. לדרישת הפיקוח על הבנקים, בשל התמחר האמור נוכחה יתרת קו האשראי בסך של כ-161 מיליוני ש"ח מההון הפיקוחי. ההשפעה של הנחיה זו על יחס הון עצמי רובד 1 הינה קטן של כ-0.05%.

בחודש פברואר 2021 התקשר הבנק, יחד עם בעל מניות המיעוט, בהסכם למכירת מלוא החזקות הצדדים (100%) בבנק פוזיטיף לרוכש. העסקה כפופה לקבלת אישורים רגולטוריים בתורכיה ובישראל וזאת עד ליום 30 ביוני 2021.

יד. ערבויות עם מקדמי המרה מופחתים

בחודש ספטמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי 203.

בהתאם לחוזר קבע הפיקוח על הבנקים מקדמי המרה מופחתים לערבויות מסוימות שניתנו במסגרת ליווי פיננסי לפרויקטים מסוג פינוי בינוי, תמ"א 38 (סוג 2) או עסקות קומבינציה.

מקדמי המרה יהיו זהים למקדמי המרה של ערבויות חוץ המכר, כלומר 10% אם הדירה נמסרה למשתכן ו-30% אם הדירה טרם נמסרה למשתכן. הבנק יישם את החוזר בדוח 31 בדצמבר 2020. השפעת היישום הינה גידול של כ-0.01% ביחס הון עצמי רובד 1 וגידול של כ-0.02% ביחס ההון הכולל.

טו. השפעת היישום הצפוי של כללי חשבונאות הפסדי אשראי צפויים על ההון הפיקוחי

תאגידי בנקאיים נדרשים לזקוף לעודפים ביום 1 בינואר 2022 את השפעת היישום לראשונה של כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים. בחודש דצמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם חוזר לפיו, במידה והיישום לראשונה יגרם לקיטון בהון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי, נטו מהשפעת המס, רשאי התאגיד הבנקאי לכלול קיטון זה בהדרגה על פני 3 שנים.

הבנק נערך ליישום ההוראה ובשלב זה לא ניתן לאמוד את השפעתה. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1. לעיל](#).

טז. יישום דירוגי אשראי חיצוניים

במהלך חודש פברואר 2021, אישרו דירקטוריון והנהלת הבנק, החל מהרבעון הראשון לשנת 2021, מעבר לשימוש במדרג אחד בלבד לצרכי מדידת הלימות ההון (כמתאפשר בהוראות) במקום שימוש בדירוג הנמוך מבין שני מדרגים כפי שנהג הבנק עד כה. החברה המדרגת שתישאר בשימוש היא חברת S&P (Standard & Poor's). עד למועד האמור השתמש הבנק גם בשירותיה של Moody's. השפעת המעבר למדרג אחד על בסיס נתוני 31 בדצמבר 2020, הינה עלייה של כ-0.12% ביחס הון עצמי רובד 1 ועלייה של כ-0.16% ביחס ההון הכולל.

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ז. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שנדרש מהבנק הוא 6%.

ביום 15 בנובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (הבנק הינו תאגיד בנקאי כזה), יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (במקום 6%). תחילת יישום ההוראה מיום פרסומה. עם תום תוקף הוראת השעה, תמשיך ההקלה לחול עוד 24 חודשים, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תוקף ההוראה או יחס המינוף המינימלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. ביום 7 במרץ 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת חוזר המאריכה את תוקפה של הוראת השעה עד 30 בספטמבר 2021.

יחס המינוף של הבנק ושל חברות בנות משמעותיות בישראל מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 בדבר "יחס מינוף". יחס המינוף של חברות בנות בנקאיות בחו"ל מוצג בהתאם להוראות הרגולטוריות והיחסים הנדרשים בכל תחום שיפוט. על-פי הרגולציה המקומית בשוויץ לא קיימת דרישת מינימום ליחס מינוף.

	31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2019
במיליוני ש"ח		
א. נתוני המאוחד		
הון רובד 1*	40,558	39,528
סך החשיפות*	597,837	519,648
באחוזים		
יחס מינוף	6.78%	7.61%
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים**	5.50%	6.00%

ב. חברה בת משמעותית

	31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2019
בנק פוזיטיב		
יחס מינוף	29.84%	29.73%
יחס מינוף מזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית	3.00%	3.00%

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף "התייעלות תפעולית" לעיל](#)). השפעת ההקלות בגין תוכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2020, המוערכת בכ-0.08% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.
** לפי חוזר הפיקוח על הבנקים יחס המינוף המזערי הינו 5.5% בתקופת הוראת השעה. לפרטים נוספים ראה [סעיף "יחס מינוף" לעיל](#).

השפעת קיטון	השפעת גידול
ב-100 מיליוני ש"ח	ב-1 מיליארד ש"ח
בהון רובד 1	בסך החשיפות
באחוזים	

ג. להלן השפעות על יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2020

הבנק בנתוני המאוחד	(0.02%)	(0.01%)
--------------------	----------------	----------------

ביאור 24 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

יח. יחס כיסוי הנזילות

הבנק מחשב את יחס הנזילות "סולו" ובמיוחד מדי יום, בחלוקה לשקלים ומטבע-חוץ, ועוקב אחר היחס בחברות הבנות (אשר נדרשות לעמוד במגבלות נזילות פנימיות המותאמות לאופי פעילותן). היחסים מדווחים כממוצע התצפיות היומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 64.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2019	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2020	באחוזים
א. בנתוני המאוחד		
121%	140%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים
ב. בנתוני הבנק		
120%	139%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התקשרות חוץ-מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגבייה⁽¹⁾ לסוף השנה

31 בדצמבר	2020	2019
במיליוני ש"ח		
יתרת האשראי מפיקדונות לפי מידת גבייה ⁽²⁾		
24	21	מטבע ישראלי לא-צמוד
1,183	1,062	מטבע ישראלי צמוד מדד
175	152	מטבע-חוץ
1,382	1,235	סך-הכל

(1) אשראים ופיקדונות מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלת גבייה (במקום מרווח).
 (2) הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 175 מיליוני ש"ח, (2019: 123 מיליוני ש"ח), לא נכללו בלוח זה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

א. התקשרות חוץ-מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגבייה⁽¹⁾ לסוף השנה (המשך)
תזרימים בגין עמלת גבייה ומירווחי ריבית בגין הפעילות במידת גבייה⁽¹⁾

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020							
	סך-הכל	סך-הכל	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	
								במגזר הצמוד למדד⁽²⁾
41	30	1	4	6	5	8	6	תזרימים חוזיים עתידיים
33	24	-	2	4	4	8	6	תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים
34	24	-	2	4	4	8	6	תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים ⁽³⁾

מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות:

31 בדצמבר		
2019	2020	
124	106	הלוואות מפקדונות לפי מידת הגבייה
42	61	הלוואות עומדות

(1) אשראים ופיקדונות מפקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלת גבייה (במקום מרווח).

(2) כולל מגזר מטבע-חוץ.

(3) ההיוון בוצע לפי שיעור 0.72% - (2019: לפי שיעור 0.59% -).

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

31 בדצמבר		
2019	2020	
577	571	1. התחייבות לרכישת ניירות-ערך
19	7	2. הקמה של בניינים וציוד ורכישתם
		3. חוזי שכירות לזמן ארוך - דמי שכירות של בניינים וציוד*
147		בשנה הראשונה
142		בשנה השניה
133		בשנה השלישית
123		בשנה הרביעית
106		בשנה החמישית
763		מעל חמש שנים
1,414		סך-הכל דמי שכירות של בניינים וציוד

* המידע מתייחס להסכמי שכירות נכון ליום 31 בדצמבר 2019. למידע בדבר חוזי שכירות לשנת 2020, ראה [ביאור ג.16](#). מידע בגין חכירות.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

4. בחודש מרץ 2008, הבנק מכר לפסגות קופות-גמל ופנסיה בע"מ (להלן: פסגות) תיקי עמית קופות-גמל. בעקבות המכירה, הבנק היה ערב לשלם במועד הזכאות לפחות את סכום תקבולי הקרן הנומינליים בחשבון העמית בניכוי סכומים המותרים על-פי החוק לכיסוי הוצאות הקופה, ניכוי מס וכן כל סכום שהקופה מחויבת להחזיר למעבידו של העמית, והכל בהתאם לנאמר בתקנון ההתאגדות המאושר של כל קופה.

במסגרת המכירה, פסגות התחייבה להעביר בתום שבע שנים ממועד השלמת העסקה את ערבות הבנק למבטח או לגורם אחר שיאושר על-ידי הממונה באופן שהבנק יופטר באופן סופי ומוחלט מערבותו. בתקנוני הקופות של פסגות נאמר כי כל עוד לא ניתן אישור הממונה להחלפת ערבות הבנק או המחאתה, תיוותר ערבות הבנק כלפי חלק מעמיתי קופות גמל לעמוד בתוקפה. נכון למועד המאזן הערבות שניתנה לפסגות הוארכה עד לתום שנת 2021, בכפוף לכתב שיפוי שקיבל הבנק מפסגות. יתרת הסכומים הנומינליים בגינם הבנק ערב, הסתכמה לתאריך המאזן לסך של 1,265 מיליוני ש"ח ויתרת החשבונות של העמיתים הסתכמה לתאריך המאזן לסך של 6,099 מיליוני ש"ח. "השווי ההוגן" של התחייבות הבנק בגין הערבויות האמורות ליום 31 בדצמבר 2020 אינו מהותי.

5. כל הדייקטורים ונושאי המשרה המכהנים בבנק (וכן דירקטורים ונושאי משרה שכינה בעבר) מחזיקים בכתבי שיפוי לפיהם מתחייב הבנק לשפות את נושאי המשרה, בין היתר, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בקשר עם אירועים שפורטו (עד לסכום שיפוי במצטבר לכל נושאי המשרה של 25% מההון המיוחס לבעלי המניות של הבנק על-פי דוחותיו הכספיים האחרונים הידועים לפני תשלום השיפוי בפועל) וכן לשפות בגין הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחה עורך-דין, בהליכים שונים (לרבות הליכים מנהליים), והכל כמפורט בכתב השיפוי ובהתאם להוראותיו. בשנת 2020 נשא הבנק בעלויות התדיינות של נושאי משרה בעבר ובהווה בהליכים שונים (שכר טרחה עורך-דין בקשר עם הליכים נגזרים וחקירת הרשויות האמריקאיות) בסכומים זניחים. מתן כתבי השיפוי אושר על-ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 3 בינואר 2012, וביחס לדייקטורים ונושאי משרה בבנק, אשר בעלת השליטה בבנק (דאז) עשויה הייתה להיחשב בעלת עניין במתן כתבי השיפוי להם חודש תוקפו גם ביום 18 בפברואר 2016. התחייבות הבנק לפי כתבי השיפוי תחול גם ביחס לאירועים שאירעו טרם הענקתו וחיידוש תוקפו. לעתים מתחייב הבנק באישור הדייקטוריון לשפות עובדים מסוימים שאינם נושאי משרה בבנק בנסיבות מיוחדות (כגון בקשר עם כהונתם כדירקטורים בחברה מוחזקת של הבנק או בקשר עם תפקידם בבנק). כתבי שיפוי כאלה מוגבלים לתקרת שיפוי (בנפרד מתקרת השיפוי של נושאי המשרה כאמור) של עד 10% מההון העצמי של הבנק.

6. הבנק התחייב לשפות חברות בנות לכל התחייבויותיהן לצורך קיום מגבלות ניהול בנקאי תקין (יחס הון לרכיבי סיכון ומגבלות חבות לווה בודד ואנשים קשורים) ולצורך קבלת פטור מיישום הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 בדבר "מדידה והלימות הון". השיפוי יפקע מאליו, ללא צורך בפעולה כלשהי של מי מן הצדדים במועד בו הבנק יחדל להחזיק, בין בעצמו ובין באמצעות חברות שבבעלותו המלאה, בכל אמצעי השליטה בחברה.

7. הפועלים הנפקות בע"מ (להלן: "הפועלים הנפקות"), קיבלה במהלך השנים 1988-2020 החלטות לאשר מתן שיפוי בגין תשקיפים, אשר על פיהם פורסמו דוחות הצעת מדף, להנפקת אגרות-חוב, כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון נדחים שהנפיקה במהלך שנים אלו על כל הנובע מהם ו/או הקשור בהם, במישרין או בעקיפין (להלן: "האירוע") לדייקטורים ולנושאי משרה אחרים וכן ליועצים המשפטיים של ההנפקות (להלן: "מקבלי השיפוי"), בגין חבות כספית שתוטל עליהם בשל פעולה שעשו בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או בתוקף מתן השירותים על ידיהם לחברה, כמפורט בתשקיפים שפורסמו בגין ההנפקות. בגין ההנפקות כאמור, תקרת השיפוי נקבעה לכל מקבלי השיפוי במצטבר בסכום מיירי שלא יעלה על 10% מסכום המסגרת הכולל שנקבע להנפקה על-פי התשקיפים ודוחות הצעת המדף הנ"ל. הבנק הינו ערב לשיפוי הדייקטורים ונושאי המשרה. כמו-כן, הפועלים הנפקות מתחייבת מעת לעת להעניק שיפוי לנאמנים של תעודות ההתחייבות המונפקות על ידה, במסגרת שטרי הנאמנות הרלוונטיים.

8. במסגרת דוח הצעת המדף לרישום למסחר של אגרות-החוב (סדרה 35) וכתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה יח'), אשר פורסם על-ידי הפועלים הנפקות ביום 4 ביוני, 2018 (להלן: "דוח הצעת המדף"), התחייבה הפועלים הנפקות להעניק לחתם המתמחר, פועלים אי.בי.איי (צד קשור) שיפוי בשל חבות כספית שהוטלה עליו לטובת אדם אחר על-פי פסק דין, מחמת שהיה בדוח הצעת המדף או בתשקיף המדף פרט מטעה, וכן בגין הוצאות התדיינות סבירות, או בקשר לאישום פלילי ממנו זוכה החתם או בו הורשעו בעבירה שאינה דורשת מחשבה פלילית או עקב חקירה או הליך שהתנהל נגדו בידי רשות המוסמכת לנהל חקירה או הליך אשר הסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדו ובלו שהוטלה עליו חבות כספית כחלופה להליך פלילי או שהסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדו אך בהטלת חבות כספית כחלופה להליך פלילי בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית, והכל מחמת שהיה בדוח הצעת המדף פרט מטעה. סכום השיפוי הכולל לא יעלה בכל מקרה על הסך של שווי ניירות הערך שנרשמו למסחר על-פי דוח הצעת המדף במועד רישומם (צמוד למדד המחירים לצרכן החל במדד הידוע במועד חתימת הסכם החיתום) (להלן: "סכום השיפוי המירבי"). על אף האמור, לא ישולם בגין השיפוי סכום העולה במצטבר על 25% מההונה העצמי של הפועלים הנפקות על-פי דוחותיה הכספיים המאוחדים האחרונים (מבוקרים או סקורים) בעת הדרישה לשיפוי על-ידי החתם (להלן: "סכום הביניים"), היה וקיים חשש סביר כי תשלומי ימנע ממנה לעמוד בהתחייבויותיה הקיימות והצפויות (למעט התחייבויות הפועלים הנפקות כלפי בעלי השליטה בה) במועד הדרישה לשיפוי על-ידי החתם (להלן: "התנאי"). עם זאת, משעה שהחשש הסביר, כאמור לעיל, חדל מלהתקיים, החתם יהיה זכאי להשלמת השיפוי עד לגובה ההפרש בין סכום השיפוי המירבי לסכום הביניים, והכל כאמור בהסכם החיתום ובכפוף להוראותיו.

9. מכוח הסכם קיימת התחייבות תלויה בין מסלקת הבורסה וחברי הבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ (ובהם הבנק), הדנה במתן שיפוי באופן הדדי בין החברים למסלקת הבורסה לשלם את הכסף, כולו או מקצתו, או את ניירות הערך הנסלקים, כולם או מקצתם, שאחד מחברי הבורסה חייב לשלם או למסור, וכן אם המסלקה שילמה את הכסף, שלא שולם כאמור, או רכשה את ניירות הערך הנסלקים שלא נמסרו ומסרה אותם למקבל המיועד, שהם מגיעים לו.

חלקו של כל חבר בשיפוי הוא כיחס שבין המחזור הכספי של החבר לגבי המחזור הכספי הכולל של כל החברים האחראים לשלם למסלקה עקב ההפסד, במשך תקופה של 12 חודשים, המסתיימת ביום האחרון של החודש הקודם לחודש בו אירע המקרה שגרם להפסד.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

10. בשנת 2020 מכר הבנק חברות מאוחדות של הבנק שעסקו במגוון שרותי נאמנות הן בתחום העסקי והן בתחום הפרטי והאישי לטובת נהנים שונים בעלי כספים, זכויות ונכסים אחרים, להחזקתם ולניהולם על-פי הוראות בעליהם. בתחום הנאמנויות העסקיות החברות משמשות בעיקר כנאמן עבור החטיבה העסקית לשמירת בטוחות המשמשות להבטחת עסקות אשראי ובנוסף, החברות משמשות כנאמן להבטחת מילוי תנאים בהסכמים עסקיים בין הצדדים. למכירות האמורות לא הייתה השפעה מהותית על תוצאות הבנק.

11.א. באוקטובר 1985 חקר הפועלים שוויץ לתקופה של כ-100 שנים בניין אשר משמש לבניין הנהלה בציריך, עבור דמי חכירה שנתיים צמודים למדד בסך 2 מיליון פרנק שוויצרי (למועד זה כ-3 מיליון פרנק שוויצרי לשנה). בסמוך לתחילת תקופת החכירה חילק הפועלים שוויץ את הנכס המוכר ומכר כמחצית מהחכירה לצד ג' (תאגיד בנקאי זר) ("צד ג'"), אשר נושא מאז במחצית מדמי החכירה השנתיים. למיטב ידיעת הבנק, התאגיד הבנקאי ביקש למכור את חלקו בנכס החכור, אך הוא נמצא בהליך משפטי מול בעל הנכס (המחכיר) ביחס לחבותו לדמי החכירה לאחר המכירה. במהלך ההליך המשפטי האמור, הודיע המחכיר לפועלים שוויץ כי לעמדתו, הפועלים שוויץ אחראי לתשלום מלוא דמי החכירה בגין הנכס בשלמותו, ובפרט אם בית המשפט יכריע שהתאגיד הבנקאי לא יישא בחבות לדמי החכירה לאחר מכירת חלקו. הפועלים שוויץ חלק על עמדה זו ולא סבר שתוטל עליו אחריות לחלקו של התאגיד הבנקאי בחכירה. בהתאם, הפריש הפועלים שוויץ בשנת 2019 סך של כ-23 מיליון פרנק שוויצרי בגין פער בין דמי החכירה החוזיים על חלקו בנכס (ולא על חלקו על התאגיד הבנקאי) לבין שווייה ההוגן של ההתחייבות בגין חלקו ליתרת תקופת החכירה. בחודש אוקטובר 2020 נחתם הסכם בין הפועלים שוויץ למחכיר לפיו שוחרר הפועלים שוויץ מחובה החכירה ארוך הטווח תמורת תשלום של 23 מיליון פרנק שוויצרי, סכום שכאמור הופרש, הנכס עבר לבעלות המחכיר ובמקביל נחתם הסכם שכירות עד לחודש ספטמבר 2021.

ב. ברבעון הרביעי של 2018 הושלמה עסקה למכירת תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטיות הבינלאומיות של הפועלים שוויץ, בסניפיו בשוויץ ובלוקסמבורג ל-Banque Safra Sarasin (Luxembourg) SA ו-Bank J. Safra Sarasin AG (ביחוד, "ספרא סאראסין"). במסגרת העסקה הוסכם על הסדרי שיפוי, לפיהם, בין היתר, הפועלים שוויץ ישפה את ספרא סאראסין בגין תשלומים והוצאות של הרוכש בקשר עם הליכים משפטיים וחקירות של רשויות ממשלתיות, הנובעים מאירועים טרם השלמת העסקה. הבנק ערב להתחייבויות הפועלים שוויץ כלפי הרוכש, תוקף ההתחייבויות הינו דצמבר 2028.

ג. בחודש יוני 2019 נחתם הסכם בין הפועלים שוויץ ל-Hyposwiss Private Bank Geneva SA למכירת תיק הלקוחות שנותרו בסניפי שוויץ ובלוקסמבורג. המכירה התבצעה במספר פעימות. בהתאם למתווה העסקה שילם הבנק לרוכש עבור העברה זו. במסגרת העסקה הוסכם על הסדרי שיפוי, לפיהם, בין היתר, הפועלים שוויץ ישפה את Hyposwiss Private Bank Geneva SA לרבות בגין תשלומים והוצאות של הרוכש בקשר עם הליכים משפטיים וחקירות של רשויות ממשלתיות, בסך של עד 50 מיליון פרנק שוויצרי, הנובעים מאירועים טרם השלמת העסקה. הבנק ערב להתחייבויות הפועלים שוויץ כלפי הרוכש, תוקף ההתחייבויות הינו יוני 2025.

12. הבנק וחברות בנות נהגים לתת, מעת לעת, בתנאים ובנסיבות מקובלים ובמהלך העסקים הרגילי, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאינם מוגבלים בסכום ובתקופה, לרבות במסגרת עסקות למכירת החזקות בחברות בקבוצה, התקשרויות עם ספקים וכד'.

ג. הליכים משפטיים

קבוצת הבנק (הבנק וחברות מאוחדות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וכן צדדים שלישיים שונים. עילות התביעות נגד קבוצת הבנק שונות ומגוונות.

סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק בנושאים שונים, שאפשרות התממשותן הינה אפשרית (Reasonably Possible), מסתכם ליום 31 בדצמבר 2020 בכ-370 מיליוני ש"ח.

לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על דעת הנהלת חברות מאוחדות רלוונטיות ובהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות תלויות, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התובענות, במקום בו נדרשה הפרשה.

א. להלן פירוט התביעות, לרבות בקשות לאישור וניהול כתביעות ייצוגיות, שהסכום הנטען בהן (במועד הגשתן) הוא מהותי, אשר לדעת הנהלת הבנק המתבססת על דעת הנהלת החברות המאוחדות ובהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות אלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשה הפרשה, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בגין כל ההפסדים הצפויים (probable) הנובעים מתביעות אלה.

1. ביום 16 באוגוסט 2010 הוגשה ל-US Bankruptcy Court of the Southern District of New York ("Bankruptcy Court") תביעה נגד Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd, חברה בת בעלות מלאה של הבנק ונגד אחרים. התובעת, Fairfield Sentry Ltd, באמצעות מפרקה ("הקרן"), היא קרן שבה השקיעו לקוחות הפועלים שוויץ. תביעה זו תוקנה והורחבה. התביעה עומדת על סך של כ-27 מיליוני דולר ארצות-הברית. התביעה נגד הפועלים שוויץ היא אחת מתביעות דומות רבות שהקרן הגישה, ושהן נדרשים נתבעים שונים להשיב לקרן את כל הפדיונות שמשכו מהקרן במהלך מספר שנים קודם לפירוקה ("תביעות Fairfield"). במהלך חודש ספטמבר 2011 התקבלה החלטה של בית המשפט ב-British Virgin Island (איי הבתולה) (מקום התאגדותה של הקרן), לפיה הקרן קיבלה בשעתו תמורה נאותה עבור כספי הפדיונות שנמשכו ממנה. הערעור על החלטה בפני ה-Eastern Caribbean Court of Appeal נדחה. בקשת רשות ערעור של הקרן ל-Privy Council באנגליה נדחתה אף היא. כמו-כן, החליט בית המשפט הפדרלי בניו-יורק, בחודש ספטמבר 2011, כי ל-Bankruptcy Court אין סמכות עניינית לדון בתביעות Fairfield. עם זאת, בדיון בתביעת השבה דומה הקשורה לפרשת מיידוף, החליט בית המשפט הפדרלי בניו-יורק, בחודש ינואר 2013, כי ל-Bankruptcy Court יש סמכות להמליץ על ממצאים עובדתיים מוצעים ומסקנות משפטיות. ביום 6 לאוגוסט 2018, קבע ה-Bankruptcy Court כי הוא נעדר סמכות ביחס לתביעות המפרקים ככל שהבסיס היחיד לסמכות זו הינם הסכמי ההצטרפות לקרן, הכוללים סעיפי ברירת דין וברירת פורום. ה-Bankruptcy Court עיכב את דחייתן של איזו מתביעות Fairfield, ובכללן התביעות כנגד בנק הפועלים (שוויץ) בע"מ, וזאת עד להתפתחות עובדתית נוספת לפיה ייקבע באם ל-Bankruptcy Court קיימת סמכות לדון בטענות אלה.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. הליכים משפטיים (המשך)

בהחלטה נפרדת מיום 6 בדצמבר 2018, דחה ה-Bankruptcy Court את חלקן של תביעות Fairfield המבוססות על המשפט המקובל (common law) ודיני החוזים של איי הבתולה, אך דחה את בקשת הסילוק ביחס לעילות המבוססות על דיני חדלות פירעון (Insolvency Act) של איי הבתולה. בכך החלק הנוגע לתביעת המפרקים כנגד הפועלים שוויץ בהתבסס על דיני חדלות הפירעון של איי הבתולה, נותר בעינו בכפוף להחלטות נוספות של בית המשפט, לרבות לעניין שאלת הסמכות של ה-Bankruptcy Court בעניינו של הפועלים שוויץ.

בנוסף לתביעה הנ"ל, הגיש ביום 29 במרץ 2012 עורך-דין אירווינג פיקרד, המפרק של Bernard L LLC Securities Investment Madoff ("מיידוף") תביעה נגד הבנק ונגד הפועלים שוויץ ל-Bankruptcy Court. התביעה היא בסכום של כ-27.5 מיליוני דולר ארצות-הברית, מתוך זה כ-26 מיליוני דולר נגד הפועלים שוויץ. בתביעה, נדרשים הנתבעים להשיב לקופת הפירוק של מיידוף, פדיונות שנמשכו מהקרן ומקרן Kingate בתקופה שלפני חדלות הפירעון של מיידוף. המדובר בקרנות שבהן השקיעו בשעתם לקוחות הבנק ולקוחות הפועלים שוויץ, וקרנות אלה מצידן השקיעו כספן במיידוף. ביום 11 בנובמבר 2016 דחה ה-Bankruptcy Court את דרישות ההשבה של המפרק כנגד כלל הנתבעים (לרבות הבנק והפועלים שוויץ) אשר קיבלו פדיונות מתת הקרנות הזרות (foreign-based feeder funds), אולם ביום 25 פברואר 2019 התקבלה החלטה של בית המשפט לערעורים בארצות-הברית המבטלת את החלטת ה-Bankruptcy Court כאמור. חלק ניכר מהסכומים הנדרשים להשבה בתביעה זו (כ-22 מיליוני דולר מתוך 27.5 מיליוני דולר) חופפים לסכומים הנתבעים בתביעה שהגישה הקרן והמפורטת בסעיף זה לעיל. בהתאם להחלטת ה-Court Bankruptcy מ-6 בדצמבר 2018, ביום 15 בינואר 2020 הקרן הגישה כתב תביעה מתוקן הכולל את הרכיבים בקשר עם תביעות Fairfield שלא נדחו בהחלטה האמורה ("התביעה המתוקנת"). הנתבעים הגישו בקשה לסילוק על הסף של התביעה המתוקנת במרץ 2020 ("הבקשה לסילוק"). הקרן הגישה את התנגדותה לבקשה והנתבעים הגישו את תשובתם להתנגדות זו ביוני 2020. ביום 14 בדצמבר 2020 ה-Court Bankruptcy נתן החלטה המקבלת את הבקשה לסילוק בחלקה ("ההחלטה בבקשה לסילוק"). עם קבלת צו שיפוט לפי ההחלטה ובכפוף לאפשרות ערעור, התביעה נגד בנק הפועלים שוויץ תמשיך ביחס לטענה אחת ("התביעה הנותרת"). טרם נקבעו מועדים לדיון בתביעה הנותרת. בנוסף, בדצמבר 2019 הקרן ערערה על החלטת ה-Court Bankruptcy מדצמבר 2018 ל-U.S. District Court for the Southern District of New York. בנוגע לרכיבים בקשר עם תביעות Fairfield שנדחו ("הערעור"). במרץ 2020 הנתבעים הגישו את התנגדותם לערעור והקרן הגישה את תשובתה לערעור באפריל 2020. הערעור טרם הוכרע. בקשה משותפת שהוגשה על-ידי הקרן והנתבעים, התקבלה על-ידי ה-District Court ולפיה הערעור ידון במשותף יחד עם ערעור שיוגש על ההחלטה בבקשה לסילוק.

2. באפריל 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד פסגות קופות-גמל ופנסיה בע"מ ("פסגות") בתפקידה כמנהלת קופת-גמל גדיש, סכום התביעה הייצוגית הועמד על כ-3,860 מיליוני ש"ח. הבקשה אושרה על-ידי בית המשפט. טענות המבקשת נוגעות, בין היתר, לניהולם של כספים בחשבונות עמיתים שהלכו לעולמם. נטען כי פסגות לא עושה די כדי ליידיע מוטבים על קיומה של הקופה, כי פסגות מערימה קשיים על מוטבים המבקשים לקבל מידע על הקופה, אינה עושה מאמצים לאיתור עמיתים שנותק עמם הקשר וכן כי העלתה דמי ניהול שלא כדין. פסגות הודיעה לבנק כי ככל שיתברר במהלך בירור התובענה כי יש עילות הנוגעות לאופן ניהול קופת גדיש עת נוהלה על-ידי גדיד פועלים בע"מ לשעבר גד-גמולים חברה לניהול קופות-גמל בע"מ, שהינה חברת בת של הבנק ("גדיש") בתקופה שקדמה ליום 24 במרץ 2008 (מועד השלמת מכירת זכויות הניהול של קופת הגמל גדיש על-ידי גד-גמולים לפסגות גמל), פסגות שומרת על זכויותיה לשיפוי מגדיש בערבות הבנק, בהתאם להסכם המכר שנחתם בין הצדדים. במרץ 2016 הוגשה בקשה לתיקון כתב התביעה במסגרתה התבקש להגדיל את סכום התביעה נגד פסגות לכ-10 מיליארד ש"ח ("סכום התביעה המוגדל"). סכום התביעה המוגדל מתייחס לכלל קופות הגמל המנוהלות על-ידי פסגות (ולא רק לגדיש) וביחס לגדיש, גם לתקופה שלאחר רכישתה על-ידי פסגות (במרץ 2008). כמחצית מסכום התביעה המוגדל, מתייחס לכספים המצויים בחשבונות העמיתים המנוהלים על-ידי פסגות והסעד המבוקש לגביהם הוא סעד הצהרתי בלבד. בהמשך הלהיר גישור שהתקיים בין התובעת הייצוגית והקבוצה המיוצגת לבין פסגות, ביום 16 בינואר 2020 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה. ביום 30 בינואר 2020 הורה בית המשפט על פרסום מודעה בדבר הסדר הפשרה וכן על העברת הבקשה לאישור הסדר הפשרה, לידי היועץ המשפטי לממשלה, מנהל בתי המשפט ורשות ניירות-ערך. ביום 12 ביוני 2020 ניתן פסק דין המאשר את הסדר הפשרה, לפיו פסגות תישא בתשלום פיצויים, גמול, שכר טרחת עורך דין והוצאות שונות בסך כולל של כ-61 מיליון ש"ח.

3. ביום 27 באוקטובר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד פסגות קופות-גמל ופנסיה בע"מ ("פסגות") כמנהלת קופות-גמל. סכום התביעה הועמד על 1 מיליארד ש"ח. המבקשים טוענים כי מדובר בתביעה משלימה לתביעה הייצוגית המפורטת בסעיף 2 לעיל. עניינה של התובענה בהפרות (נטענות), כלפי עמיתים, מוטבים ויורשיהם בקשר עם ביטוח חיים קבוצתי (מסוג ריסק) אשר נרכש על-ידי פסגות או קודמותיה כמנהלת קופות-גמל שונות, במימון העמיתים. פסגות הודיעה לבנק כי היא שומרת על כל זכויותיה בהתאם להסכם מכירת זכויות הניהול של קופת הגמל גדיש על-ידי גד-גמולים חברה לניהול קופות-גמל בע"מ - חברת בת של הבנק, לפסגות. המבקשים טוענים להפרת חובותיה של פסגות וקודמותיה, בכך שלא פעלו לקבלת תגמולי הביטוח מהחברה המבטחת ובכך סיכלו את העברתם למוטבי/יורשי העמית. עוד טוענים המבקשים כי פסגות וקודמותיה נמנעו מלהודיע למוטבי/יורשי העמית אודות דבר קיומה של פוליסת ביטוח החיים, זכות פסגות להגיש תביעה לקבלת תגמולי הביטוח, ואודות תקופת ההתיישנות הקצרה. לבקשת פסגות, הבקשה לאישור הועברה לדיון בבית הדין לעבודה. במאי 2018 התקיים דיון קדם משפט. ביום 29 בנובמבר 2018 אושרה בקשת פסגות להסרת הסודיות הבנקאית הקיימת למבקשים ונקבע כי הצדדים יגישו לחתימת בית המשפט צו המיועד לבנק. ביום 9 בדצמבר 2018 ניתן לבנק צו לגילוי מידע והעברתו לב"כ המבקשים. הבנק השיב לצו ביום 6 בינואר 2019. ביום 11 בפברואר 2019 התקיים דיון בבקשה לאישור התובענה הייצוגית ונחקרו מצהירים מטעם הצדדים והתיק נקבע לסיכומים. ביום 1 בפברואר 2021 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה שנחתמה בין הצדדים לפיה פסגות תישא בתשלום כולל של 5.5 מיליון ש"ח. בהתאם להחלטת בית המשפט, הצדדים פרסמו מודעה בדבר הסדר הפשרה, והעבירו עותק ממנה ומהבקשה לאישור הסדר הפשרה ונספחיה, להתייחסות המפקח על הביטוח והיועץ המשפטי לממשלה ועליהם להגיש את תגובתם עד ליום 1 ביוני 2021.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. הליכים משפטיים (המשך)

4. ביום 24 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק. סכום התביעה הנקוב בכתב התביעה הינו כ-500 מיליון ש"ח. עניינה של הבקשה בטענה, כי לקוחות הבנק אשר היו או הינם זכאים לחסות תחת הגדרת "עסק קטן", כקבוע בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח 2008-, שילמו עמלות שלא בהתאם לתעריפון החל על עסק קטן, ומבלי שהבנק יידע לקוחות אלו כי קיימת האפשרות לסווגם כעסק קטן. הליך גישור בין הצדדים לא צלח. בקשה לאיחוד הדיון עם בקשות אישור דומות שהוגשו נגד בנקים אחרים, אושרה והבנק הודיע כי אינו מעוניין בהליך גישור נוסף בתביעות המאוחדות. ביום 19 בדצמבר 2018, התקיים דיון מקדמי בתיק. דיון קדם משפט נוסף נקבע ליום 6 באפריל 2021.

5. ביום 5 ביוני 2019 הוגשו תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, נגד הבנק ו-5 בנקים נוספים. לפי הנטען, בעת ביצוע פעולת המרה של מטבע-חוץ, נגבית מהלקוח בנוסף לעמלת פעולה (לגביה ניתן גילוי בתעריפוני הבנק ובתדפיס העסקה) עמלה נוספת מסוג "עמלת הפרשי המרה", אשר אינה מפורטת בתעריפוני המשיבים ולפי הטענה נגבית שלא כדין ומבלי שניתן לה גילוי נאות. המבקשים טוענים כי גביית עמלת הפרשי המרה כאמור מהווה הפרה של הוראות הדין, לרבות דיני החוזים, הבנקאות ועשיית עושר ולא במשפט, כמו גם של חובת האמונים הבנקאית. עוד נטען כי בבצעם גבייה זו, מקיימים המשיבים הסדר כובל וזאת אגב הפרת חוק התחרות הכלכלית, תשמ"ח-1988. המבקשים מעריכים את סכום התביעה הכולל בסך של כ-8 מיליארד ש"ח, מתוכו מיוחס לבנק סך של כ-1.96 מיליארד ש"ח. המבקשים (הבנקים המשיבים) הגישו בקשות לסילוק על הסף ("בקשות הסילוק"). ביום 21 ביוני 2020 קיבל בית המשפט את בקשות הסילוק והורה על דחית בקשת האישור על הסף ("פסק הדין"). ביום 7 ביולי 2020 הומצא לבנק ערעור שהוגש לבית המשפט העליון על פסק הדין ("הערעור"). בערעור ניתן צו להגשת סיכומים ונקבע להשלמת טיעון בעל-פה ליום 28 ביולי 2021.

6. ביום 10 בדצמבר 2019 הוגשה נגד הבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו. לפי הנטען, הבנק הפר את חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, תשס"א-2000 ("חוק איסור הפליה"), בכך שאינו מוכן לתת שירותים בנקאיים מסוימים לתושבי יו"ש ומפלה אותם לרעה בשל מקום מגוריהם. המבקש טוען כי הבנק סרב לתת לו הלוואה לרכישת נכס המצוי ביישוב ביהודה ושומרון וזאת אך ורק בשל מיקום הנכס (האמור לשמש כבטוחה). לפיכך, נטען כי התנהלות הבנק עולה כדי הפרת חוק איסור הפליה, הפרת חובה חקוקה ופגיעה בכבודם של המבקשים וחברי הקבוצה לפי חוק יסוד כבוד האדם וחירותו. המבקש מעריך את סך הנזק (נזקים ממוניים ולא ממוניים) ב-1.15 מיליארד ש"ח. הבנק השיב לבקשת האישור וטען, בין היתר, כי הבקשה נעדרת תשתית עובדתית ומשפטית; כי הבנק אינו מפלה את לקוחותיו והוא העניק ומעניק הלוואות לדיור ללקוחות המתגוררים ביהודה ושומרון. קדם משפט בתיק נקבע ליום 7 באפריל 2021.

ב. בנוסף, תלויות ועומדות נגד קבוצת הבנק תביעות, לרבות בקשות לאישור תובענות כייצוגיות, כמפורט להלן שלדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכוייהן ולפיכך לא בוצעה בגינם הפרשה:

1. ביום 5 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק ונושאי משרה בו בעבר ובהווה ("בקשת האישור"). הבקשה כוללת טענות לפגמים, חוסרים והטעיות בדיווחי הבנק לפי חוק ניירות-ערך מאז שנת 2015, הנוגעים לחקירת המס של הרשויות האמריקאיות ולניהול החקירה הפנימית שערך הבנק, ובפרט פגמים בדיווחי הבנק בנוגע לאי מינויו של בודק חיצוני בלתי תלוי (Independent Examiner) ופירמת רואי חשבון חיצוני בשלב מוקדם של החקירה, בנוגע לעמדת משרד המשפטים האמריקאי (ה-DOJ) ביחס לממצאי החקירה העצמית הפנימית ודרישתו למינויו של בודק חיצוני ולביצוע מחדש של החקירה או חלקה ובנוגע לנזק שנגרם לבנק כתוצאה מאי מינוי בודק חיצוני במועד. לטענת המבקש סכום התביעה האישי וסכום התביעה הקבוצתית אינם ניתנים להערכה בשלב זה. הקבוצה שמבקש המבקש לייצג כוללת את מי שרכש את מניות הבנק בין התאריכים 1 במרץ 2015 - 30 באפריל 2020. הבנק טרם הגיש תשובה לבקשת האישור. בהליך הוגשו שתי בקשות לפי סעיף 7 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 ("הבקשות לפי סעיף 7"), הן על-ידי המבקש בהליך זה והן על-ידי המבקש בהליך הנוסף (המתואר בסעיף 2 מטה; "ההליך הנוסף"), במסגרת זו מבקש כל אחד מהמבקשים למחוק את הבקשה הנגדית. ביום 10 באוגוסט 2020 הגיש היועץ המשפטי לממשלה הודעה לפיה בשלב זה לא מצא מקום להתייצב להליך. ביום 10 באוגוסט 2020 ניתנה החלטת בית המשפט המורה על מחיקת ההליך הנוסף והותרת הדיון בבקשת אישור זו. ביום 10 בספטמבר 2020 הגיש המבקש בהליך הנוסף ערעור על החלטת בית המשפט המכריעה בבקשות לפי סעיף 7 ("הערעור"). דיון בערעור קבוע ליום 6 בדצמבר 2021. בקשת הבנק להארכת המועד להגשת תשובתו לבקשת האישור עד לאחר קבלת ממצאי הוועדה הבלתי תלויה בקשר עם הפרשה האמריקאית (ראה [סעיף ד להלן](#)), או לאחר ההכרעה הסופית בבקשות לפי סעיף 7, נדחתה. על הבנק להגיש את תשובתו לבקשת האישור עד ליום 15 במרץ 2021.

2. ביום 5 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק ונושאי משרה בו בעבר ובהווה ("בקשת האישור"). הבקשה כוללת טענות כי הבנק הפר חובות גילוי לפי חוק ניירות-ערך בקשר עם חקירת המס של הרשויות האמריקאיות. לטענת המבקש, הבנק פעל להכשיל את החקירה של משרד המשפטים האמריקאי, לרבות באמצעות: העלמת נתונים מפני הרשויות האמריקאיות והעברת נתונים לא אמין, ניהול חקירה פנימית עצמאית שלא עמדה בסטנדרט הראוי ואי מינוי של רואה חשבון מפקח. המבקש טוען כי הבנק לא גילה בדיווחיו פעולות אלה וכי הוא פעל להכשלת החקירה אגב ביצוע. בקשה זו הוגשה גם נגד בעלת השליטה לשעבר בבנק (אריסון החזקות (1998) בע"מ). הקבוצה שהמבקש מבקש לייצג כוללת את מי שרכש את מניות הבנק החל מיום 23 בנובמבר 2017 ועד ליום 30 באפריל 2020 והחזיק במניות במועד זה (למעט המשיבים או מי מטעמם). לטענת המבקש, הנזק אשר נגרם לחברי הקבוצה המיוצגת בכללותה עומד על שיעור של כ-2.34% מהסכום בו רכשו חברי הקבוצה את המניות אשר נרכשו על ידם בתקופה האמורה ושהוחזקו על ידם ביום 30 באפריל 2020. הבנק טרם הגיש תשובה לבקשת האישור. בקשר עם בקשה זו הוגשו שתי בקשות לפי סעיף 7 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 הן על-ידי המבקש בהליך זה והן על-ידי המבקש בהליך המתואר בסעיף 1 לעיל ("הבקשות לפי סעיף 7"). ביום 10 באוגוסט 2020 ניתנה החלטת בית המשפט המורה על מחיקת בקשת האישור והותרת הדיון בבקשת האישור המתוארת בסעיף 1 לעיל. ביום 10 בספטמבר 2020 הגיש המבקש ערעור על החלטת בית המשפט המכריעה בבקשות לפי סעיף 7. דיון בערעור קבוע ליום 6 בדצמבר 2021. ביום 22 בפברואר 2021 הוגשו סיכומי המערער. מועד הגשת סיכומי הבנק קבוע ליום 22 באפריל 2021.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. הליכים משפטיים (המשך)

- 3.** ביום 17 במאי 2020 הוגש כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית לבית המשפט המחוזי בתל-אביב נגד הבנק ושני בנקים נוספים ("בקשת האישור"). בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנק מעביר מידע אישי של לקוחותיו תוך הפרת הפרטיות והסודיות הבנקאית, באמצעות השימוש שהוא עושה בכלי פרסום מקוונים (כגון גוגל ופייסבוק) וכן באמצעות שירותים מקוונים, העורכים עיבוד מידע בענן, בהם מסתייע הבנק למתן השירותים ללקוחותיו. הטענות נגד הבנק מתייחסות לפלטפורמות הדיגיטליות: אתר הבנק, אפליקציה לניהול חשבון ואפליקציית ביט. כן נטען כי במדיניות הגנת הפרטיות ותנאי השימוש שפורסמו בפלטפורמות אלה, נכללו תניות המהוות תניות מקפחות בחוזה אחיד. הבקשה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי. סכום התביעה האישור העמד על סך של 1,000 ש"ח. ביום 16 בפברואר 2021 הוגשה תשובת הבנק לבקשת האישור. התיק קבוע לדיון ליום 15 ביולי 2021.
- 4.** ביום 21 במאי 2020 התקבל כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו לבית המשפט המחוזי מרכז נגד הבנק בקשר עם פיקדונות ללא תנועה כהגדרתם בפקודת הבנקאות. בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנק הפר את חובות האיתור והדיווח לבעלי החשבונות ביחס לחשבונות אלה, גבה עמלות והתעשר שלא כדין. בין היתר נטען כי על הבנק לשלם את סכומי הפיקדונות בערכם הריאלי ובתוספת העמלות שנגבו. התביעה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי. הוגשה בקשה לתיקון בקשת האישור על דרך של הוספת שני תצהירים (מבקשים) לבקשה, ובמסגרתה נטען כי אין בה שינוי בחזית טענות המבקש ובטיעונים המועלים במסגרת בקשת האישור. בית המשפט קיבל את בקשת התיקון והבנק הגיש את תשובתו לבקשת האישור ביום 7 בפברואר 2021. דיון בתיק קבוע ליום 7 באפריל 2021.
- 5.** ביום 9 בדצמבר 2020 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תביעה כייצוגית שהוגשו נגד 7 בנקים, בכללם הבנק, לבית המשפט המחוזי בירושלים. בבקשה נטען, בין היתר, להפרה של הבנק את הוראות חוק נתוני אשראי תשע"ו-2016 ותקנות מכוחו, בשל הגשת דיווחים למאגר נתוני האשראי על קיומם של הליכים משפטיים כנגד לקוחות שלא בהתאם להוראות הדין ובאופן שפגע ביכולתם של הלקוחות לקבל אשראי ופגע בפרטיותם ובשמם הטוב. הבקשה אינה נוקבת בסכום נזק קבוצתי.
- 6.** ביום 15 בפברואר 2021 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו נגד הבנק ושלושה בנקים נוספים לבית המשפט המחוזי בתל-אביב ("הבקשה"). בבקשה נטען, בין היתר, כי עקב כשל ו/או תקלה במכשירי בנק אוטומטיים המוצבים בסניפים, לקוחות הבנק נדרשים לבצע מספר פעולות הפקדה על מנת להפקיד את מלוא המזומנים שברשותם; וכי הבנק גובה עמלה בגין כל פעולת הפקדה, מבלי שניתן על כך גילוי ובניגוד לדיון. סכום הנזק הקבוצתי הוערך ב-385 מיליון ש"ח ומתוכו החלק המיוחס לבנק ב-245 מיליון ש"ח.
- ג. הליכים אחרים ובקשות לאישור תביעות נגזרות**
- במרבית הסעיפים המתוארים בפרק זה להלן מתוארים הליכים הכוללים בקשות לאישור הגשת תביעות נגזרות בשם הבנק נגד נושאי משרה בבנק בעבר ו/או בהווה. ביחס להליכים אלה, יצוין כי גם במקרה שבו תתקבל איזו מהבקשות, צפוי הבנק ככלל להיות מוטב פוטנציאלי באותו הליך, ולא חייב פוטנציאלי בו.
- 1.** ביום 1 במרץ 2015, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ונושאי משרה אשר כיהנו בין השנים 2000-2015 וכן נגד רואי החשבון המבקרים של הבנק במסגרתה נטען כי על המשיבים לפצות את הבנק בגין נזקים שגרמו לו במעשיהם ומחדליהם (והוערכו באותו מועד בסך של 228 מיליון דולר), שאותו הבנק יידרש לשלם לרשויות האכיפה האמריקאיות. כן נטען כי הבנק לא פעל ולא הפריש כמתחייב על-פי כללי חשבונאות מקובלים ועל פי הוראות הדין, הפרשה חשבונאית ראויה בדוחותיו הכספיים בגין התשלום הצפוי. במסגרת התביעה הנגזרת הגישה המבקשת בקשה לגילוי ועיון במסמכים הקשורים לחקירה וביניהם, חומרי חקירה ותכתובות שנערכו בין הבנק לבין רשויות החוק בארצות-הברית. ביום 1 במרץ 2015 הוגשה בקשה נוספת לגילוי מסמכים לפני הגשת תביעה נגזרת בקשר לחקירת הרשויות בארצות-הברית לגבי פעילות בנק הפועלים שוויץ ביחס ללקוחות אמריקאים. הדיון בבקשות אוחד לבקשת הצדדים ובהתאם להחלטת בית המשפט. בהסכמת הצדדים הדיון בהליך עוכב עד השלמת חקירת הרשויות בארצות-הברית. ביום 18 במרץ 2020 הגישו המבקשים הודעת עדכון לפיה, כעולה מדוח מידי שפרסם הבנק באותו היום ("הודעת הבנק"), הליכי החקירה נשוא הבקשה הגיעו לסיומם, ובמסגרתה אף התייחסו להיענות הבנק ודירקטוריון הבנק להוראת המפקח על הבנקים להקמת ועדה בלתי תלויה, כעולה מהודעת הבנק. במסגרת הודעתם, ביקשו המבקשים כי בית המשפט יורה לבנק להגיש דוח מלא בדבר הפרשה, שיכלול מסמכים שונים. בית המשפט הורה לבנק להגיש תגובה מפורטת לבקשה עד ליום 29 באפריל 2020 לרבות התייחסות לזהות חברי הוועדה הבלתי תלויה והגורמים הממנים אותה. ביום 22 באפריל 2020 הגיש הבנק תגובתו. בד בבד עם הגשת תגובת הבנק, הוגשה גם בקשה משותפת של הבנק והמבקשים לאישור הסדר דיוני, במסגרתו הסכימו הצדדים כי המבקשים יגישו בקשה מאוחדת ומתוקנת לאישור תביעה נגזרת בתוך 60 ימים ממועד אישורם הסופי של ההסדרים המוסכמים עם הרשויות האמריקאיות ("מועד האישור" ו-"ההסדר הדיוני"). הבנק לא יתנגד לעצם הגשת בקשה כאמור (מבלי להביע כל עמדה לגבי תוכן הבקשה) והיא תוגש ללא צו להוצאות; ההליכים יעוכבו למשך שישה חודשים ממועד האישור על מנת לאפשר לוועדה הבלתי תלויה לבצע את עבודתה ולהגיש את מסקנותיה והמלצותיה לדירקטוריון הבנק. ביום 22 באפריל 2020 ניתנה החלטת בית משפט לפיה הבקשה תועבר ליועץ המשפטי לממשלה והלה יגיש את עמדתו. היועץ המשפטי לממשלה הודיע כי בשלב זה אינו מביע עמדה ביחס לבקשה אך שומר על זכותו להתייצב בהליך בעתיד. ביום 3 ביוני 2020 אושר ההסדר הדיוני, ונקבע כי הצדדים יעדכנו עד ליום 3 בינואר 2021. כמו-כן, בהתאם להסדר הדיוני הוגשה בקשה מתוקנת לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ומשיבים נוספים (בהם נושאי משרה בהווה ובעבר) ("הבקשה המתוקנת") ובכך התייתרה הבקשה לגילוי מסמכים לפני הגשת תביעה נגזרת שהדיון בה אוחד עם הליך זה. בבקשה המתוקנת הוערך סכום הנזק שטענת המבקשת נגדם לבנק בכ-4.5 מיליארד ש"ח לכל הפחות. הערכת הנזק נשענת על סכומים ששולמו על-ידי הבנק לרשויות האמריקאיות ועל הוצאות משפטיות ואחרות במסגרת חקירת המס וכן מתייחסת לרכיבים נוספים שלא כומתו. כמו-כן נוספו לבקשה המתוקנת עילות תביעה לרבות בנוגע לאי שיתוף פעולה נטען של הבנק עם הרשויות האמריקאיות במהלך תקופת החקירה. ביום 3 בינואר 2021 הוגשה לבית המשפט הודעת עדכון מטעם הבנק ובה בקשה לעדכן פעם נוספת בתוך 6 חודשים. ביום 4 בינואר 2021 הורה בית המשפט כי על הצדדים לעדכן עד ליום 1 ביולי 2021.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. הליכים משפטיים (המשך)

2. ביום 13 ביולי 2017, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת לפי סעיף 198 א לחוק החברות תשנ"ט-1999, בקשר עם חקירה המתנהלת בארצות-הברית בחשד כי קבוצת הבנק שימשה צינור להחזקה ולהעברת כספי ששולמו לבכירי ארגון הכדורגל FIFA ("בקשת הגילוי"). תשובת הבנק לבקשה טרם הוגשה. ביום 17 בספטמבר 2019 נתן בית המשפט תוקף להסדר דיוני בין הצדדים לפיו הדיון יעוכב עד שתושלם החקירה, ובהתאם לכך החל ממועד זה בית המשפט עיכב את ההליכים מעת לעת. ביום 3 למאי 2020 עדכנו הצדדים (בהודעות נפרדות) על כך שנכרת הסכם אי העמדה לדין (NPA) בין המשיבים לבין משרד המשפטים האמריקאי. ביום 8 ביולי 2020 הוגשה בקשה לאישור הסדר דיוני בין הצדדים במסגרתה התבקש בית המשפט לעכב את ההליכים בבקשה עד ליום 3 בינואר 2021 על מנת לאפשר לוועדה בלתי תלויה שהקים הבנק לבצע את עבודתה ולהגיש את מסקנותיה והמלצותיה לדירקטוריון הבנק. ביום 9 ביולי 2020 הורה בית המשפט כי הצדדים יודיעו קודם לאישור ההסדר הדיוני כי הם מסכימים לוותר על כל טענה של התיישנות בעיקר באשר לחסר ראייתי הנובע מההסדר הדיוני וחלוף הזמן בשלו. ביום 15 ביולי 2020 הודיעו הצדדים כי הם מסכימים לאמור בהחלטה מבלי לגרוע מכל זכות או טענה אחרת העומדת להם. ביום 18 ביולי 2020 התקבלה הבקשה לאישור הסדר דיוני ונקבע כי הצדדים יעדכנו עד ליום 3 בינואר 2021. ביום 3 בינואר 2021 הוגשה הודעת עדכון מטעם הבנק ובה בקשה לעדכן פעם נוספת בתוך 6 חודשים. נקבע כי על הצדדים לעדכן היכן הדברים עומדים עד ליום 4 ביולי 2021.

3. ביום 31 במרץ 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת לפי סעיף 198 א לחוק החברות. עניינה של הבקשה, בהחלטת דירקטוריון הבנק להקים ועדה בלתי תלויה, כמפורט בסעיף ד להלן. לטענת המבקש, המשימות שהוטלו על הוועדה מתנגשות מהותית זו בזו וניסיון למלא אחר משימות אלה בו זמנית עלול להוות הפרת חובת הסודיות הקבועה בסעיף 15א(א) לפקודת הבנקאות, 1941. לכן, טוען המבקש, היה על דירקטוריון הבנק למנות שתי ועדות נפרדות או להפריד באופן ברור בין המשימות שהוטלו עליה. תשובה לבקשה ותגובה לתשובה הוגשו ודיון בבקשה התקיים ביום 9 בספטמבר 2020 במהלכו הורה בית המשפט כי בנק ישראל יגיש את עמדתו בסוגיה, ולאחריה תוגש עמדת הצדדים. ביום 14 באוקטובר 2020 הגיש בנק ישראל עמדה במסגרתה הבהיר כי ההחלטה לפיה הבנק יבחן את מיצוי הזכויות (להבדיל מהדרישה לבדיקת התהליכים הניהוליים) לא הייתה לפי דרישת המפקחת, אך הגורמים הרלוונטיים בביקוח על הבנקים עודכנו מראש על ההחלטה שהוועדה תעסוק גם בנושא זה. בנק ישראל לא מצא לנכון להתייחס לטענות המבקש לגופן (ובקשה שהגיש המבקש לבית המשפט להורות לבנק ישראל להגיש עמדה משלימה שתתייחס גם לטענותיו בהליך הנגזר לגופן, נדחתה על-ידי בית המשפט). ביום 6 בדצמבר 2020 לאחר הגשת עמדות הצדדים ביחס לעמדת בנק ישראל, ובשים לב לאמור בה, הורה בית המשפט כי המבקש יודיע אם בנסיבות העניין הוא עומד על בקשתו. ביום 24 בדצמבר 2020 הוגשה בקשה מוסכמת למחיקת הבקשה. ביום 27 בדצמבר 2020 ניתן פסק דין במסגרתו נקבע כי הבקשה נמחקת ללא צו להוצאות ובכך בא ההליך לסיומו.

4. ביום 3 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת לפי סעיף 198 א לחוק החברות ("הבקשה"). עניינה של הבקשה, בטענה כי חלק מסכומי הקנסות שהושגו על הבנק במסגרת ההסדר עם הרשויות האמריקאיות, כמפורט בביאור בסעיף ד. להלן, מיוחס לאי שיתוף פעולה של הבנק עם הרשויות כאמור במשך רוב תקופת החקירה, וכי על מנת להטיל אחריות לנזקי הבנק על האחראים למעשים ומחדלים אלה (בהם, לטענת המבקשת, עובדים, נושאי משרה ויועצים חיצוניים של הבנק ושל בנק הפועלים שווייץ) וכן על מנת לכמת את הקנסות העודפים שהוטלו על הבנק בשל התנהלות זו ולאפשר למבקשת לבדוק ולהעריך את היתכנותה של הגשת תביעה נגזרת, הוגשה הבקשה. ביום 14 ביוני 2020 אושר על-ידי בית המשפט הסדר דיוני בין הצדדים לפיו בית המשפט יעכב את ההליכים על מנת לאפשר לוועדה בלתי תלויה שהקים הבנק לבצע את עבודתה ולהגיש את מסקנותיה והמלצותיה לדירקטוריון הבנק. נקבע כי הצדדים יעדכנו עד ליום 3 בינואר 2021. ביום 7 בינואר 2021 הוגשה לבית המשפט הודעת עדכון מטעם הבנק ובה בקשה לעדכן פעם נוספת בתוך 6 חודשים. ביום 10 בינואר 2021 הורה בית המשפט כי על הצדדים לעדכן תוך שישה חודשים או עם השלמת עבודת הוועדה, לפי המוקדם. ביום 30 ביוני 2020 הגישה המבקשת בבקשה לאישור תובענה כנגזרת המתוארת בסעיף 1 לעיל בבקשה למחיקת בקשה זו ("בקשת המחיקה"). הוגשה תשובת הבנק ותגובת המבקש לבקשת המחיקה והיא טרם הוכרעה. דיון בבקשת המחיקה קבוע ליום 13 ביוני 2021. המבקשת בבקשת המחיקה הגישה למתן החלטה בבקשת המחיקה על יסוד כתבי-הדין שהוגשו, מבלי לקיים דיון, וזו נדחתה.

5. ביום 21 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לגילוי מסמכים לפני תביעה נגזרת לפי סעיף 198 א לחוק החברות. עניינה של הבקשה בטענות בדבר נזקים שנגרמו לבנק בשל היבטים מיסויים הנוגעים לתשלומים ששילם הבנק לרשויות בפרשת חקירת המס האמריקאית. בבקשה נטען כי בשל היבטי מס שונים הנזק אשר נגרם בפועל לבנק הוא גדול מגובה התשלומים ששולמו לרשויות האמריקאיות. נוכח טענות אלה, עותר המבקש לקבל מסמכים שונים על מנת לשקול אם להגיש בקשה לאישור תביעה נגזרת בשם הבנק נגד האחראים לנזק נטען זה. המבקש מעריך כי גובה הנזק שנגרם לבנק בשל היבטי המס עומד על כ-448 מיליון דולר. ביום 17 ביוני 2020 אושר על-ידי בית המשפט הסדר דיוני בין הצדדים לפיו בית המשפט יעכב את ההליכים על מנת לאפשר לוועדה בלתי תלויה שהקים הבנק לבצע את עבודתה ולהגיש את מסקנותיה והמלצותיה לדירקטוריון הבנק. נקבע כי הצדדים יעדכנו עד ליום 3 בינואר 2021. ביום 4 בינואר 2021 הוגשה לבית המשפט הודעת עדכון מטעם הבנק ובה בקשה לעדכן פעם נוספת בתוך 6 חודשים. ביום 5 בינואר 2021 הורה בית המשפט כי על הצדדים לעדכן תוך שישה חודשים או עם השלמת עבודת הוועדה, לפי המוקדם. ביום 2 ביולי 2020 הגישה המבקשת בבקשה לאישור תובענה כנגזרת המתוארת בסעיף 1 לעיל בבקשה למחיקת בקשה זו ("בקשת המחיקה"). הוגשה תשובת הבנק ותשובת המבקש ובקשת המחיקה טרם הוכרעה. דיון בבקשת המחיקה קבוע ליום 13 ביוני 2021. המבקשת בבקשת המחיקה הגישה לבקשה למתן החלטה בבקשת המחיקה על יסוד כתבי-הדין שהוגשו, מבלי לקיים דיון וזו נדחתה.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. הליכים משפטיים (המשך)

6. ביום 6 בפברואר 2017, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת לפי סעיף 198א לחוק החברות. הבקשה נוגעת לתלונת עובדת הבנק לשעבר כנגד מנכ"ל הבנק לשעבר בנושא של הטרדה מינית והפיצוי שקיבלה בעת פרישתה מהבנק. לאחר שהפיקוח על הבנקים והבנק השלימו את בדיקת העניין, הגיש הבנק את עמדתו לבית המשפט ביום 13 במרץ 2018, לפיה אין מקום לנקוט הליכים כלשהם בקשר עם העניין ויש לדחות את הדרישות שהופנו לבנק בנדון, לרבות הבקשה לגילוי מסמכים שהוגשה. ביום 24 באפריל 2018 התקיים דיון בבקשה, במסגרתו הסכים המבקש להמלצת בית המשפט למחוק את הבקשה. ביום 6 בדצמבר 2018 הגיש המבקש, בגדרי הליך גילוי המסמכים שהסתיים, בקשה לאישור תביעה נגזרת בשם הבנק. באותו יום הורה בית המשפט למבקש להגיש את הבקשה לאישור תביעה נגזרת במסגרת הליך חדש ונפרד, נוכח מחיקת הליך גילוי המסמכים. למיטב ידיעת הבנק, למועד זה לא הוגשה בקשת האישור בהליך נפרד.

7. ביום 6 בספטמבר 2017 הוגשה למחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ונושאי משרה בבנק בעבר ובהווה ("המשיבים"). בקשת האישור הוגשה לאחר שבקשת המבקש לגילוי מסמכים נדחתה במסגרת בקשת רשות ערעור שהוגשה מטעם הבנק לבית המשפט העליון, והיא עוסקת בטענות לכשלים של הבנק בהעמדת אשראי לחברות מקבוצת מר אליעזר פישמן ("קבוצת פישמן"), באי סגירת "פוזיציה" לקבוצת פישמן בקשר לעסקות מטבע ("הלירה הטורקית"), ובהימנעות הבנק מנקיטה בהליכי גביה כנגד קבוצת פישמן. במסגרת הבקשה נטען כי בשל מעשי ומחדלי המשיבים נגרם לבנק נזק המוערך למעלה ממיליארד וחצי ש"ח. לבקשת הצדדים אושרה הסכמה דיונית, לפיה המועדים בתיק יעוכבו עד למיצוי הליך גישור אליו הופנתה המחלוקת. ביום 30 ביוני 2019 עדכנו הצדדים את בית המשפט כי הליך הגישור לא נשא פרי, וביקשו לחדש ההליכים. תשובות הבנק והמשיבים הנוספים לבקשה הוגשו ביום 14 ביולי 2019, ביום 28 בינואר 2020 הוגשה תגובת המבקש לתשובת הבנק והמשיבים הנוספים. ביום 20 במאי 2020 התקיים דיון קדם משפט ובעקבותיו, ביום 30 בנובמבר 2020 המשיבים הגישו תשובות משלימות לתגובת המבקש. במסגרת ההליך הוגשה בקשה לגילוי ועיון במסמכים ("בקשת הגילוי") שהוכרעה ביום 6 בינואר 2021, בהמשך לדיון קדם משפט נוסף שנערך ביום זה. בית המשפט נעתר באופן חלקי לבקשת הגילוי והורה על מסירת חלק מהמסמכים שהתבקשו. המועד להשלמת גילוי המסמכים קבוע ליום 15 במרץ 2021.

8. באוגוסט 2020 התקבל בבנק מכתב פניה ודרישה לגילוי מסמכים לפי סעיפים 194 ו-198א לחוק החברות התשנ"ט-1999, ועניינו בטענות הקשורות בהעמדת אשראי למר פישמן, תאגידים בשליטתו וצדדים קשורים, צעדי הבקרה והאכיפה שננקטו על-ידי הבנק בקשר לאשראי זה ותמיכת הבנק בהסדרי הגישור עם בני משפחת פישמן ועם הגברת רונית אבן בגדרי הליכי פשיטת הרגל של מר פישמן. בספטמבר 2020 שלח הבנק מכתב תשובה במסגרתו דחה את הפניה והדרישה לגילוי מסמכים.

9. ביום 15 ביוני 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפי סעיף 198א לחוק החברות. בבקשה נטען, בין היתר, כי נושאי המשרה בבנק העמידו לחברות הנמנות על קבוצת ידיעות אחרונות והן לבעל השליטה בקבוצה, מר ארנון (נוני) מוזס, אשראי בהיקף של כמיליארד ש"ח לצורך מסחר במכשירים פיננסיים ספקולטיביים ברמת סיכון גבוהה וזאת תוך התעלמות מטובת הבנק. בבקשה עותרת המבקשת לגילויים של מסמכים שונים בקשר עם עניין זה. בית המשפט אישר הסדר דיוני לפיו המבקשת תגיש בקשה לתיקון הבקשה, ויוגשו תגובה ותשובה לתגובה על-ידי הבנק והמבקשת, בהתאמה. דיון בתיק התקיים ביום 19 בינואר 2021 ובהמשך לו, הגישו המבקשים ביום 19 בפברואר 2021 בקשה לתיקון בקשת הגילוי. על הבנק להשיב לבקשה עד ליום 21 במרץ 2021.

10. ביום 6 בינואר 2021 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לגילוי מסמכים לפי סעיף 198א לחוק החברות ("הבקשה"). עניינה של הבקשה בשתי עסקות בהן התקשרו כונסי הנכסים שמונו לבקשת הבנק על מניות "ידיעות אחרונות" (מניות ששוועדו לטובת הבנק והיוו בטוחה לחוב של חברות מקבוצת פישמן לבנק). למכירת המניות המשועבדות לידיעות אחרונות בע"מ (כרכישה עצמית), ולחברה קשורה לה. לפי הטענה בבקשה, עסקות אלה, שאושרו על-ידי בית המשפט, תוצאתן - חיזוק משמעותי של שליטת בעל השליטה בידיעות אחרונות בסיועו של הבנק, על חשבון השאת התמורה לבנק עצמו ממימוש המניות המשועבדות. על הבנק להגיש תשובה לבקשה עד ליום 11 באפריל 2021.

ד. ביום 30 באפריל 2020 הוכרזו ונכנסו לתוקפם הסדרים עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם חקירת המס, כמפורט להלן:

א. הסדר מסוג Deferred Prosecution Agreement (כתב אישום נדחה) ("DPA") בין הבנק לבין ה-DOJ, המתייחס לפעילות הבנק ועסקי הבנק מול לקוחותיו האמריקאים במהלך התקופה נשוא החקירה (2014-2002) ככל שהדברים נוגעים לבנק הפועלים בישראל, חברת פועלים שירותי נאמנות בע"מ וכן סניפים וחברות בנות של בנק הפועלים מחוץ לישראל (למעט הפועלים שווייץ).

במסגרת ה-DPA קיבל על עצמו הבנק אחריות לפי חוקי ארצות-הברית בכך שסייע ללקוחות אמריקאים לחמוק מהתחייבויותיהם לפי חוקי המס האמריקאים כמפורט במסמך העובדות (Statement of Facts) המצורף ל-DPA, אשר הבנק הודה בו. בהתאם ל-DPA וכפי שאושר על-ידי בית משפט פדרלי במדינת ניו-יורק, האישומים כנגד הבנק יעוכבו למשך תקופה של שלוש שנים, כך שאם הבנק יעמוד בתנאי ההסדר במשך התקופה האמורה האישומים (המפורטים במסמך ה-Information המצורף כנספח להסדר) יבוטלו ללא כל הרשעה פלילית. במקרה שהבנק יפר את ההסדר, יהיה רשאי ה-DOJ, בין השאר, להאריך את תקופת ההסדר הנדחה לתקופה של שנה אחת נוספת וכן לנקוט בצעדים אחרים כנגד הבנק, ובכלל זה לבטל את ההסדר ולהעמיד לדיון את הבנק.

בהתאם ל-DPA, הבנק שילם לממשלת ארצות-הברית סך כולל של 214,385,612 דולר ארצות-הברית, הסכום האמור מורכב מרכיבי התשלום הבאים: סך של 77,877,099 דולר בגין רכיב השבת אבדן מס, סך של 35,696,929 דולר בגין רכיב חילוט עמלות ברוטו ששולמו לבנק על-ידי הלקוחות האמריקאים הרלוונטיים וסך של 100,811,584 דולר בגין רכיב הקנס.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. הסדר מסוג Plea Agreement (הסדר טיעון) בין ה-DOJ ובין הפועלים שוויץ בע"מ (לשעבר, בנק הפועלים (שוויץ) בע"מ) ("הפועלים שוויץ") המתייחס לפעילות הפועלים שוויץ ועסקי הפועלים שוויץ מול לקוחותיו האמריקאים במהלך התקופה נשוא החקירה (2014-2002). במסגרת הסדר הטיעון הפועלים שוויץ הודה באשמה והורשע בעבירה על חוקי ארצות-הברית בכך שסייע ללקוחות אמריקאים לחמוק מהתחייבויותיהם לפי חוקי המס האמריקאים כמפורט במסמך העובדות (ה-Statement of Facts) המצורף להסדר הטיעון בו הודה הפועלים שוויץ. בהתאם להסדר הטיעון (ה-Plea Agreement) הפועלים שוויץ שילם לממשלת ארצות-הברית סך כולל של 402,534,921 דולר ארצות-הברית, הסכום האמור מורכב מרכיבי התשלום הבאים: סך של 138,908,073 דולר בגין רכיב השבת אובדן מס, סך של 124,628,449 דולר בגין רכיב חילוט עמלות ברוטו ששולמו לבנק על-ידי הלקוחות האמריקאים הרלוונטיים וסך של 138,998,399 דולר בגין רכיב הקנס.

ג. Consent Order שהוצא על-ידי הרשות לשירותים פיננסיים של מדינת ניו-יורק (New York Department of Financial Services) ("ה-NYDFS"), במסגרתו שילם הבנק ל-NYDFS עיצום כספי אזרחי בסך של 220,000,000 דולר.

ד. Cease and Desist Order שהוצא על-ידי ה-Board of Governors of the Federal Reserve System ("ה-Fed"), במסגרתו שילם הבנק ל-Fed עיצום כספי אזרחי בסך של 37,350,000 דולר.

בסך-הכל במסגרת ההסדרים האמורים שילמה קבוצת הבנק לשלוש הרשויות האמריקאיות האמורות סך כולל של 874,270,533 דולר ארצות-הברית בקשר עם חקירת המס (3,066 מיליון שקלים חדשים). הסכום האמור גבוה בכ-4.2 מיליון דולר (כ-15 מיליון שקלים חדשים) מסכום ההפרשה הכולל שהופרש על-ידי הבנק עד למועד כניסתם לתוקף של ההסדרים, פער הנובע מתיקונים ועדכונים שנעשו לאופן חישוב הסכומים שנדרש הבנק לשלם מאז פרסום הדוחות הכספיים כאמור. הסכום הנוסף נרשם בדוחות הכספיים לרבעון הראשון לשנת 2020.

כניסתם לתוקף של ההסדרים האמורים הביאו לידי סיום את חקירת המס אשר התנהלה על-ידי הרשויות האמריקאיות כנגד קבוצת הבנק. ה-DPA וה-Plea Agreement כוללים Statement of Facts (מסמכי עובדות), המפרטים את המעשים והמחדלים אשר הבנק והפועלים שוויץ הודו בהם ואשר בגינם הם קיבלו אחריות בהתאם לחוקי ארצות-הברית. מסמכי ההסדרים מפרטים בנוסף גם את השיקולים לקביעת סכומי הקנסות השונים, הכוללים, בין השאר, את סוג וחומרת המעשים של קבוצת הבנק בכל אחד מהמקרים; קרדיט חלקי אשר ניתן על-ידי הרשויות הרלוונטיות בקשר עם תשלומים ששולמו לרשויות אחרות; המעורבות של יחידים בעלי תפקידים בכירים בעבירות; רמת שיתוף הפעולה של קבוצת הבנק עם הרשויות הרלוונטיות; והיעדר עבר פלילי של קבוצת הבנק.

ההסדרים המפורטים לעיל עם ה-DOJ כוללים התחייבויות שונות של הבנק והפועלים שוויץ להמשיך ולשתף פעולה באופן מלא עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם הנושאים מושא החקירות, ובכלל זה, להמשיך ולספק סיוע וסוגים שונים של מידע ל-DOJ ולהגיש ל-DOJ דוח תקופתי בקשר להלוואות שהועמדו על-ידי סינפי הבנק בארצות-הברית ומובטחות על-ידי חשבונות המנוהלים בסניפי הבנק מחוץ לארצות-הברית וכן על הבקורות הפנימיות הקשורות לכך. ה-Consent Order וה-Cease and Desist Order מחייבים את הבנק ליטול על עצמו מספר התחייבויות, בין היתר בקשר עם הליכים משמעותיים כנגד עובדים, בקורות פנימיות, דיווח ושיתוף פעולה. ההסדרים אינם כוללים מינוי מפקח (monitor).

ההסדרים המפורטים לעיל מתייחסים לבנק ולהפועלים שוויץ, לפי העניין, ולתאגידים הנכללים בקבוצת הבנק בלבד ולאחריות שתאגידים אלה נוטלים על המעשים והמחדלים המפורטים במסמכי ההסדרים השונים, בהתאם לדין האמריקאי. ההסדרים אינם חלים על יחידים, ובכלל זה עובדים או בעלי תפקידים אחרים בקבוצת הבנק, בהווה ובעבר, למעט ככל שהדברים נוגעים להתחייבויות של קבוצת הבנק לשיתוף פעולה בהתאם להסדרים ולא הפרה של הוראות ההסדרים.

ההסדרים המפורטים לעיל על נספחיהם זמינים לקריאה באתר הבנק בכתובת <https://www.bankhapoalim.co.il/he/node/757>. לפי דרישת המפקחת על הבנקים, החליט דירקטוריון הבנק שוועדה בלתי תלויה, בראשות שופט בית המשפט העליון (בדימ') פרופ' יורם דנציגר ("הוועדה"), תבדוק את התהליכים הניהוליים ותהליכי הבקרה, שאפשרו את המעשים נשוא חקירת המס בכללותה, תוך התייחסות להיבטי ממשל תאגידי והתנהלות הנהלה הבכירה והדירקטוריון. על-פי החלטת דירקטוריון הבנק, הוועדה תבחן את מיצוי זכויות הבנק בקשר עם חקירת המס, ובכלל זה האם טובת הבנק מצדיקה נקיטת הליכים או צעדים אחרים כלפי כל צד שלישי ו/או הגעה להסדרים אחרים. הוועדה תגבש המלצות בדבר אופן הפעולה שישורת באופן מיטבי את טובת הבנק, על רקע מכלול הניסיונות, ותגיש המלצותיה לדירקטוריון הבנק. סמוך לאישורם של ההסדרים עם הרשויות האמריקאיות החלה הוועדה בעבודתה.

דירקטוריון הבנק הקים ועדת דירקטוריון למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות ופיקוח אחר יישום הדרישות וההתחייבויות של הבנק הכלולות בהסדרים.

ה. ביום 30 באפריל 2020, נחתם ונכנס לתוקפו הסדר מסוג Non Prosecution Agreement (הסכם בדבר אי העמדה לדין) ("NPA") בין ה-DOJ לבין הבנק והפועלים שוויץ בקשר עם חקירת פיפ"א. ההסדר אינו כולל אישום פלילי, העמדה לדין או הרשעה פלילית. במסגרת ה-NPA, הודה הבנק, בין השאר, כי עובדים מסוימים של קבוצת הבנק השתתפו בתוכנית הלבנת הון של כספים המהווים כספי שוחד ששולמו לבעלי תפקידים בעולם הכדורגל כמפורט במסמך העובדות (ה-Statement of Facts) המצורף כנספח ל-NPA המפרט את המעשים והמחדלים אשר הבנק והפועלים שוויץ הודו בהם ואשר בגינם קיבלו אחריות בהתאם לחוקי ארצות-הברית בקשר עם החקירה האמורה. בהתאם ל-NPA שילמה קבוצת הבנק לממשלת ארצות-הברית סך של 30,063,317 דולר ארצות-הברית (107 מיליון שקלים חדשים), הסכום האמור מורכב מרכיבי התשלום הבאים: סך של 20,733,322 דולר בגין חילוט כספים שהועברו או שנעשה ניסיון להעבירם באמצעות קבוצת הבנק כחלק מפרשיית פיפ"א וכן קנס בסך של 9,329,995 דולר. ה-NPA כולל התחייבויות שונות של הבנק והפועלים שוויץ ובכלל זה התחייבות להמשיך ולשתף פעולה באופן מלא עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם הנושאים מושא החקירה האמורה. ההסדר אינו כולל מינוי מפקח (monitor). כניסתו לתוקף של ה-NPA מביאה לידי סיום את החקירה שהתנהלה על-ידי ה-DOJ כנגד קבוצת הבנק בעניין זה.

ביאור 25 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ההסדר מתייחס לבנק ולהפועלים שוויץ, לפי העניין, ולתאגידים הנכללים בקבוצת הבנק בלבד ולאחריות שתאגידים אלה נוטלים על המעשים והמחדלים המפורטים בהסדר, בהתאם לדין האמריקאי. ההסדר אינו חל על יחידים, ובכלל זה עובדים או בעלי תפקידים אחרים בקבוצת הבנק, בהווה ובעבר, למעט ככל שהדברים נוגעים להתחייבויות של קבוצת הבנק לשיתוף פעולה בהתאם להסדר ולאי הפרה של הוראות ההסדר.

ההסדר על נספחיו זמין לקריאה באתר הבנק בכתובת <https://www.bankhapoalim.co.il/he/node/757>.

ביום 30 ביוני 2020 החליט דירקטוריון הבנק, לפי דרישת הפיקוח על הבנקים, להרחיב את מנדט הוועדה בראשות השופט (בדימל) דנציגר (ראה סעיף ד' לעיל), כך שישלול גם בדיקה בנוגע לפרשת פיפ"א. לפיכך, הוועדה תבחן גם את דרכי הפעולה האפשריות של הבנק למיצוי זכויותיו בפרשת פיפ"א, לרבות בראי ההליך לגילוי מסמכים לפני הגשת תביעה נגזרת (ראה [ביאור 4.1.25](#)). במסגרת זו תבחן הוועדה, בין היתר, אם טובת הבנק מצדיקה נקיטת הליכים או צעדים אחרים כלפי כל צד שלישי ו/או הגעה להסדרים אחרים. כמו-כן, תבדוק הוועדה את התהליכים הניהוליים ותהליכי הבקרה, שאפשרו את המעשים נשוא פרשת פיפ"א, תוך התייחסות להיבטי ממשל תאגידי והתנהלות ההנהלה הבכירה והדירקטוריון. הוועדה תגבש המלצות בדבר אופן הפעולה שישירת באופן מיטבי את טובת הבנק, על רקע מכלול הנסיבות, ותגיש המלצותיה לדירקטוריון הבנק.

1. התקשרויות עם חברות כרטיסי אשראי

בהתאם לחוק, להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 ("החוק להגברת התחרות"), החל מחודש פברואר 2019 הבנק מחויב לתפעל הנפקה של כרטיסי אשראי חדשים שיונפקו ללקוחות הבנק, באמצעות שני מתפעלי הנפקה, לכל הפחות, כאשר חלקו של מתפעל הנפקה כלשהו לא יעלה על 52% מהכרטיסים החדשים שיונפקו על-ידי הבנק.

במסגרת הסכם עם ישראלכרט מחודש פברואר 2021, נקבע כי ישראלכרט, כמתפעלת הנפקה, תתפעל שיעור של לפחות 40% מכרטיסי האשראי החדשים וזאת עד לחודש פברואר 2023 (זאת במקום עד לחודש אוקטובר 2021 לפי הסכם קודם).

הבנק השלים הערכות טכנולוגיות וכן התקשרויות חוזיות עם המתפעלות כאל (כרטיסי אשראי לישראל) ו-MAX, וכיום מנפיק את כרטיסיו באמצעות 3 המתפעלות הפעילות בישראל (כאל, מקס וישראלכרט).

ארנקים דיגיטליים

הבנק השיק ארנק דיגיטלי למכשירי טלפון חכם מבוססי מערכת הפעלה מסוג אנדרואיד, אשר ינוהל באפליקציית bit כשירות נוסף ("ארנק ביט"). ארנק ביט ישמש כפלטפורמה טכנולוגית למשתמשי ביט, מבוססת טכנולוגיית תשלומים מבוססי קירבה - Contactless EMV, לצורך ביצוע עסקות בכרטיסי חיוב בבתי עסק באמצעות הצמדת הטלפון החכם שלהם (Tap) לנקודת המכירה (מסוף התשלום). ארנק ביט הינו ארנק "פתוח", וככזה משתמשי ביט יוכלו לעשות בו שימוש באמצעות כרטיסי חיוב של הבנק וכן באמצעות כרטיסים שהונפקו להם על-ידי מנפיקים אחרים, שנתנו הסכמתם לכך. בנוסף, השימוש בארנק ביט יתאפשר למשתמשי ביט, גם באמצעות כרטיס מועדון ייעודי, חוץ-בנקאי, בשם "bitcard", שיונפק על-ידי כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (כאל) למשתמשי ביט. באמצעות כרטיס ה-bitcard יתאפשר השימוש בארנק ביט גם למשתמשי ביט, שמנפיקי כרטיס החיוב באמצעותו נרשמו לביט לא נתנו הסכמתם לשימוש בארנק ביט. ההשקה והיישום של ארנק ביט יבוצעו בהתאם למתווה שנקבע על-ידי בנק ישראל למיזמים מסוג זה, והמתייחס, בין היתר, למגבלות, בשלב זה, על שימוש במידע שנאסף במסגרת ארנק דיגיטלי, למתן אפשרות למשתמש בארנק להגדיר מספר כרטיסים (לרבות של מנפיקים שונים), ולהכללת מסגרות כרטיסי bitcard, בשלב זה, במסגרות האשראי הניתנות על-ידי הבנק לעניין המגבלה הקבועה בחוק להגברת התחרות.

כחלק מתהליך השקת ארנק ביט, התקשר הבנק בסדרת הסכמים, ובכלל זה, עם נותני שירותים שונים ועם מנפיקת כרטיסי חיוב, ועם מתפעלות אחרות של שירותי ארנק.

בנוסף, הגיע הבנק לכלל הסכמה עם ישראלכרט במסגרתה עסקות להעברת כספים בין אנשים (להלן: P2P) בכרטיסים מהמותגים Mastercard ו-Visa, יסלקו החל מאפריל 2021/מאי 2021 (בהתאמה), באמצעות פתרונות התשלום MoneySend ו-Visa Direct (בהתאמה), אשר מוצעים על-ידי הארגונים הבינלאומיים Mastercard ו-Visa (בהתאמה).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 26 שיעבודים והגבלות אחרות

א. ניירות-ערך במטבע-חוץ, המוחזקים על-ידי קבוצת הבנק בחו"ל, שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2020 מסתכמת ב-1.6 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2019: 1.1 מיליארד ש"ח), משועבדים בעיקר להבטחת פיקדונות הציבור (באמצעות ה-FDIC) בהתאם להוראות הרשויות השלטוניות בארצות-הברית ובגין הלוואות מוניטריות שנתקבלו מבנקים מרכזיים באותן מדינות.

ב. אגרות-חוב זרות, שיתרתן ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-1.7 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2019: 0 מיליון ש"ח), שועבדו להבטחת הלוואות מבנק ישראל.

ג. הבנק חבר במסלקת היוורוקליר שהינה מערכת סליקה לניירות-ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילות בניירות-ערך באמצעות המסלקה הנ"ל וכבטוחה לקו אשראי שהעמיד מפעיל המסלקה לטובת הבנק, שיעבד הבנק מזומנים וניירות-ערך שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-60 מיליון דולר (193 מיליון ש"ח) (31 בדצמבר 2019: כ-60 מיליון דולר (207 מיליון ש"ח)).

ד. אגרות-חוב, שיתרתן ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-6 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2019: 3 מיליון ש"ח), שועבדו להבטחת פיקדונות שנתקבלו במסגרת עסקות מכירה של נכסים בתנאי רכישה חוזרת (Repurchase Agreements).

ה. הבנק חבר במסלקת המעו"ף בע"מ ובמסלקת הבורסה בע"מ. לצורך פעילות המסלקות להבטחת עסקות שהבנק אחראי להן, שיעבד הבנק אגרות-חוב בחשבונות שנפתחו לשם כך במסלקות הנ"ל.

יתרת אגרות-החוב המשועבדות ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-1.0 מיליארד ש"ח (יתרה מקסימלית במהלך שנת 2020 - 1.1 מיליארד ש"ח). יתרת אגרות-החוב המשועבדות ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה ב-1.3 מיליארד ש"ח (יתרה מקסימלית במהלך שנת 2019 - 2.1 מיליארד ש"ח). בנוסף לביטחונות המפורטים לעיל, הבנק הפקיד ביטחונות במזומן בסך של 1 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2019: 27 מיליון ש"ח) לטובת קרן הסיכונים של מסלקת הבורסה וסך של 64 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2019: 32 מיליון ש"ח) לטובת קרן הסיכונים של מסלקת המעו"ף. סכום הבטוחות שנדרשים חברי המסלקות להפקיד מתעדכן מעת לעת על-פי תקנוני המסלקות.

ו. הבנק וחברות מאוחדות מתקשרים עם צדדים נגדיים בהסכמים מסוג CSA (CREDIT SUPPORT ANNEX) שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים הנוצרים בין בנקים במסחר בנגזרים. על-פי ההסכמים, מבוצעת מדידה תקופתית של השווי הוגן של התחייבויות וזכויות הצדדים בנוגע לעסקות בנגזרים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שנקבע מראש, אזי אותו צד יעביר לצד השני העברה לתיחום החשיפה עד למועד המדידה הבא.

ליום 31 בדצמבר 2020 העמידה קבוצת הבנק לטובת צדדים נגדיים, פיקדונות בשווי של 1,527 מיליון דולר (31 בדצמבר 2019: 746 מיליון דולר) ושיעבדה ניירות-ערך בסך 291 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2019: 177 מיליון ש"ח).

ז. בחודש יולי 2008 נחתם הסכם בין הבנק לבין בנק ישראל, במסגרתו התחייב בנק ישראל לתת לבנק מסגרת הלוואות עד לסך כולל של 1 מיליארד ש"ח, וזאת, לצורך מילוי התחייבויות הבנק כספק נזילות בש"ח של ה-CLS BANK INTERNATIONAL.

כתנאי להעמדת הלוואות, הבנק חתם על אגרת-חוב על-פיה שיעבד בשעבוד צף ראשון בדרגה, לטובת בנק ישראל, את זכויותיו לקבלת סכומים וחייבים כספיים בש"ח, המגיעים ו/או שיגיעו לבנק מפעם לפעם מלקוחותיו, שהינם תאגידים, שהתאגדו לפי דיני מדינת ישראל ("הלקוחות החייבים") ואשר אינם מפגרים בהחזר לבנק של אשראים כלשהם שקיבלו מהבנק, בגין אשראים בש"ח, שמשך החיים הממוצע (מח"מ) של כל אשראי לא עולה על 3 שנים, שניתנו ו/או שיינתנו על-ידי הבנק ללקוחות החייבים, וזאת, עד לסך כולל של 1.1 מיליארד ש"ח.

ח. כל ניירות הערך המשועבדים המפורטים בסעיפים א-ז לעיל נכללים בתיק הזמין למכירה והמלווים אינם רשאים למוכרן או לשעבדן.

31.12.19	31.12.20	
		ט. המקורות של ניירות-ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:
471	368	ניירות-ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
		י. השימושים בניירות-ערך שהתקבלו כביטחון והניירות הערך של הבנק, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:
3	6	ניירות-ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2020			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
			חוזי ריבית
24,514	21,327	3,187	חוזי Forward-I Futures
1,667	1,667	-	אופציות שנכתבו
1,763	1,667	96	אופציות שנקנו
323,441	302,300	21,141	Swaps ⁽¹⁾
351,385	326,961	24,424	סך-הכל ⁽²⁾
15,432	-	15,432	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזי מטבע-חוץ
252,864	245,286	7,578	חוזי Forward-I Futures
17,816	17,816	-	אופציות שנכתבו
16,519	16,266	253	אופציות שנקנו
34,953	34,691	262	Swaps
322,152	314,059	8,093	סך-הכל ⁽³⁾
-	-	-	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזים בגין מניות
23,927	23,927	-	חוזי Forward-I Futures
21,287	19,546	1,741	אופציות שנכתבו
20,033	19,546	487	אופציות שנקנו ⁽⁴⁾
25,770	24,895	875	Swaps
91,017	87,914	3,103	סך-הכל
			חוזי סחורות ואחרים
177	177	-	חוזי Forward-I Futures
125	125	-	אופציות שנכתבו
105	105	-	אופציות שנקנו
407	407	-	סך-הכל
764,961	729,341	35,620	סך-הכל סכום נקוב

(1) מזה: swaps שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 172,938 מיליוני ש"ח.

(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 27,411 מיליוני ש"ח.

(3) מזה: חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט בסך 12,511 מיליוני ש"ח.

(4) מזה: נסחרים בבורסה בסך של 19,546 מיליוני ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים (המשך)

31 בדצמבר 2019			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
חוזי ריבית			
47,163	43,714	3,449	חוזי Forward-I Futures
13,944	13,944	-	אופציות שנכתבו
14,717	14,613	104	אופציות שנקנו
456,318	437,766	18,552	⁽¹⁾ Swaps
532,142	510,037	22,105	סך-הכל ⁽²⁾
11,050	-	11,050	מזה: נגזרים מגדרים
חוזי מטבע-חוץ			
225,032	209,620	15,412	חוזי Forward-I Futures
25,802	25,802	-	אופציות שנכתבו
26,949	26,761	188	אופציות שנקנו
34,254	31,339	2,915	Swaps
312,037	293,522	18,515	סך-הכל ⁽³⁾
-	-	-	מזה: נגזרים מגדרים
חוזים בגין מניות			
13,192	13,192	-	חוזי Forward-I Futures
13,302	11,259	2,043	אופציות שנכתבו
11,853	11,259	594	אופציות שנקנו ⁽⁴⁾
13,573	12,315	1,258	Swaps
51,920	48,025	3,895	סך-הכל
חוזי סחורות ואחרים			
260	260	-	חוזי Forward-I Futures
723	723	-	אופציות שנכתבו
684	684	-	אופציות שנקנו
1,667	1,667	-	סך-הכל
897,766	853,251	44,515	סך-הכל סכום נקוב

(1) מזה: swaps שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 243,475 מיליוני ש"ח.

(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 28,255 מיליוני ש"ח.

(3) מזה: חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט בסך 11,213 מיליוני ש"ח.

(4) מזה: נסחרים בבורסה בסך של 11,102 מיליוני ש"ח.

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2020						
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
7,180	6,128	1,052	6,025	5,678	347	חוזי ריבית
862	554	308	73	38	35	מזה: נגזרים מגדרים
7,703	7,650	53	6,894	6,831	63	חוזי מטבע-חוץ
1,914	1,872	42	1,925	1,883	42	חוזים בגין מניות
45	45	-	46	46	-	חוזי סחורות ואחרים
16,842	15,695	1,147	14,890	14,438	452	סך-הכל נכסים (התחייבויות) בגין נגזרים ברוטו ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	סכומים שקוזזו במאזן
16,842	15,695	1,147	14,890	14,438	452	יתרה מאזנית
1,848	1,703	145	1,386	1,310	76	מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים

(1) מזה: שווי הוגן נטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך של 38 מיליוני ש"ח.

31 בדצמבר 2019						
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
7,105	6,468	637	6,375	6,112	263	חוזי ריבית
527	344	183	32	11	21	מזה: נגזרים מגדרים
3,982	3,650	332	3,762	3,317	445	חוזי מטבע-חוץ
991	941	50	991	938	53	חוזים בגין מניות
15	15	-	15	15	-	חוזי סחורות ואחרים
12,093	11,074	1,019	11,143	10,382	761	סך-הכל נכסים (התחייבויות) בגין נגזרים ברוטו ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	סכומים שקוזזו במאזן
12,093	11,074	1,019	11,143	10,382	761	יתרה מאזנית
1,414	1,310	104	1,192	1,113	79	מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים

(1) מזה: שווי הוגן נטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך של 43 מיליוני ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. גידור חשבונאי

1. ההשפעה של גידור חשבונאי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2019	2020
הכנסות (הוצאות) ריבית	
רווח (הפסד) מגידורי שווי הוגן	
חוזי ריבית	
407	301
פריטים מגודרים	
(405)	(300)
נגזרים מגדרים	

2. פריטים מגודרים בגידור שווי הוגן

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019		יתרה ליום 31 בדצמבר 2020		
הערך בספרים התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו את הערך בספרים	הערך בספרים	התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו את הערך בספרים	הערך בספרים	
455	10,527	756	15,678	ניירות-ערך

במיליוני ש"ח

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ד. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 בדצמבר 2020					
סך-הכל	אחרים	דילרים/ברוקרים וממשלות ובנקים מרכזיים	בנקים	בורסות	
14,890	4,013	414	2,484	7,791	188
שווי הוגן ברוטו חייבי של מכשירים נגזרים					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(9,563)	(1,278)	-	(1,985)	(6,300)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים					
(2,973)	(1,136)	(414)	(179)	(1,244)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל					
2,354	1,599	-	320	247	188
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
11,070	4,872	113	2,042	3,667	376
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾					
(3,961)	(1,524)	-	(664)	(1,773)	-
הפחתת סיכון אשראי חוץ-מאזני					
25,960	8,885	527	4,526	11,458	564
סך-הכל סיכון אשראי ברוטו בגין מכשירים נגזרים					
16,842	6,432	-	2,841	7,351	218
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(9,563)	(1,278)	-	(1,985)	(6,300)	-
מכשירים פיננסיים					
(4,153)	(3,033)	-	(504)	(616)	-
ביטחון במזומן ששועבד					
3,126	2,121	-	352	435	218
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
31 בדצמבר 2019					
סך-הכל	אחרים	דילרים/ברוקרים וממשלות ובנקים מרכזיים	בנקים	בורסות	
11,143	2,832	209	1,943	5,800	359
שווי הוגן ברוטו חייבי של מכשירים נגזרים					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(7,575)	(708)	-	(1,739)	(5,128)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים					
(850)	(97)	(208)	(136)	(409)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל					
2,718	2,027	1	68	263	359
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
9,298	4,019	97	1,584	3,309	289
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾					
(3,339)	(1,062)	-	(615)	(1,662)	-
הפחתת סיכון אשראי חוץ-מאזני					
20,441	6,851	306	3,527	9,109	648
סך-הכל סיכון אשראי ברוטו בגין מכשירים נגזרים					
12,093	3,678	-	2,316	5,922	177
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(7,575)	(708)	-	(1,739)	(5,128)	-
מכשירים פיננסיים					
(2,298)	(1,694)	-	(180)	(424)	-
ביטחון במזומן ששועבד					
2,220	1,276	-	397	370	177
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					

(1) סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי), כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.
 (2) מתוך זה, שווי הוגן שלילי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 38 מיליוני ש"ח (31.12.19: 43 מיליוני ש"ח).

ביאור 27 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים ומועדי פירעון (המשך)

ה. פירוט מועדי פירעון (סכומי ערך נקוב)

31 בדצמבר 2020				
סך-הכל	מעל 5 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
				חוזי ריבית
27,411	6,336	13,896	3,984	3,195
				שקל-מדד
323,974	60,211	167,608	66,417	29,738
				אחר
322,152	12,465	34,421	98,779	176,487
				חוזי מטבע-חוץ
91,017	203	5,591	23,260	61,963
				חוזים בגין מניות
407	-	22	11	374
				חוזי סחורות ואחרים (כולל נגזרי אשראי)
764,961	79,215	221,538	192,451	271,757
				סך-הכל
31 בדצמבר 2019				
897,766	84,561	250,060	215,925	347,220
				סך-הכל

1. מכשירים פיננסיים נגזרים - בקרת סיכונים

(1) הבנק מבצע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים, כחלק מניהול הסיכונים הפיננסיים (חשיפות בסיס, ריבית ונזילות) וכן כשירות ללקוחותיו. הבנק מייעד מעת לעת חלק מהמכשירים הנגזרים כמכשירים מגדירים בגידורי שווי הוגן או גידורי תזרים מזומנים.

(2) סוגי העסקות העיקריים בהן הבנק פועל הינן:

- עסקות אקדמה (Forward)
- חוזה בין שני צדדים, לרכישה ולמכירה של כמות מוגדרת של סחורות, מטבעות, ריביות או מכשירים פיננסיים אחרים (להלן: נכסי בסיס), שיבוצע בתאריך עתידי ובמחיר מוגדר מראש.
- חוזים עתידיים (Futures)
- חוזים עתידיים סחירים בבורסות, לרכישה או למכירה של כמות יחידות סטנדרטיות של נכסי בסיס, שיבוצעו בתאריך עתידי, ובמחיר מוגדר מראש.
- עסקות החלפה (Swap)
- חוזה להחליף במועד העסקה כמות מוגדרת של נכסי בסיס, עם התחייבות הדדית להחליף חזרה בתאריך עתידי את הפריטים שהוחלפו.
- אופציות (Options)
- חוזה המקנה, תמורת תשלום פרמיה, את הזכות לרכוש (Call) או למכור (Put) נכסי בסיס במחיר, בכמות ובזמן נקובים מראש.
- עסקות למסירה מיידי (Spot)

עסקת חליפין בין שני מטבעות על-פי שער מוסכם מראש, לביצוע תוך יומיים.

(3) הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה במספר סיכונים, כמפורט להלן:

סיכון אשראי - סכום ההפסד המירבי לבנק אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי החוזה.

סיכון שוק - הסיכון הנוצר בשל התנודות בשווי המכשיר הפיננסי הנגזר, כתוצאה משינוי מחירי השוק, כגון: שערי חליפין, שיעורי ריבית, וכדומה.

סיכון נזילות - סיכון הנובע מכך שלא ניתן יהיה לסגור חשיפה במהירות על-ידי סילוקה במזומן או על-ידי יצירת חשיפה הפוכה.

סיכון תפעולי - הסיכון הנובע מתפעול שגוי של העסקות ממועד קשירתן ועד לסיום ההתחשבות בגינן, הן בשל טעויות אנוש והן כתוצאה מכשל מיכוני בתפעול.

סיכונים השוק וסיכונים הנזילות הנובעים מן הפעילות מנוהלים ונמדדים באופן שוטף במערכות מיכון ייעודיות הידועות בשווקים הבינלאומיים לתחומים אלה, כגון Algorithmics, Devon ו-Algorithmics, וכן במערכות מיכון אשר פותחו על-ידי הבנק.

סיכון האשראי הנובע מן העסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ביחס לצד הנגדי לעסקות נמדד, בדרך כלל, על-ידי הפעלת מקדמים שמרניים על הסכומים הנומינליים של העסקות, וכן בגישת התרחישים.

הנושאים התפעוליים הנובעים מהפעילות נבדקים ומבוקרים באופן שוטף על-ידי יחידה ייעודית.

השימוש במכשירים נגזרים כחלק מניהול הפעילות השוטפת של הבנק (לא למסחר) מכוון להשגת יעדים ועמידה במגבלות כפי שאושרו על-ידי הדירקטוריון (חשיפות בסיס, ריבית ונזילות).

הבנק פועל במתכונת של מתן שירות מקיף ללקוחותיו להגנה ולהשקעה במכשירים פיננסיים נגזרים באמצעות חדרי העסקות.

הפעילות במכשירים פיננסיים בתחומי המסחר מיועדת לתת מענה לצרכי הלקוחות, תוך לקיחת סיכון מוגבל ומבוקר בהתאם להרשאות.

ההרשאות לפעילות והסיכון נמדדים, לפי העניין, במונחים של רגישות לגורמי סיכון (כגון ווגא), של הפסד תיאורטי בתרחישים לרבות תרחיש קיצוני, במונחי VaR ומונחים של סכומים נומינליים.

במקרים מסוימים מכתב הנוהל גם הגבלת הפסד באמצעות הוראת STOP LOSS.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים

שייך לקוחות למגזרי הפעילות הפיקוחיים

- הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראת הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, כמפורט להלן.
- **מגזר בנקאות פרטית:** אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליוני ש"ח.
- **מגזר משקי בית:** אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
- **מגזר עסקים זעירים וקטנים:** עסקים שמחזור פעילותם השנתי קטן מ-50 מיליוני ש"ח.
- **מגזר עסקים בינוניים:** עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח וקטן מ-250 מיליוני ש"ח.
- **מגזר עסקים גדולים:** עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-250 מיליוני ש"ח.
- **מגזר ניהול פיננסי:** כולל פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעה ריאלית ופעילויות נוספות, כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים.
- **מגזר גופים מוסדיים:** כולל קופות-גמל, קרנות נאמנות, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות וחברות ביטוח, בהתאם להגדרות המפקח על הבנקים.
- **מגזר אחר:** כולל פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק אשר לא שויכו למגזרים האחרים, וכן הפרשות והוצאות משפטיות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים. בנוסף, המגזר כלל את פעילות קבוצת ישראלכרט, אשר סווגה כפעילות מופסקת, כמפורט בביאור 28.1.

בנוסף, בהתאם להוראת הפיקוח על הבנקים, כאשר מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו וחבותו שווה או גדולה מ-100 מיליוני ש"ח, ניתן לסווג את הלקוח למגזר עסקים גדולים. כאשר חבותו נמוכה מ-100 מיליוני ש"ח, ניתן לסווג את הלקוח למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי סך הנכסים במאזן של העסק, בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה. כאשר לבנק אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי, אשר אין לו חבות לבנק, ניתן לסווג את הלקוח לפי סך נכסיו הפיננסיים בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים), בהתאם לכללים שפורטו בהוראה. יצוין כי הבנק מבצע פעולות שונות להשגת המידע על מחזור הפעילות של הלקוחות העסקיים. עם זאת, במקרים מסוימים, בהיעדר מידע על מחזור הפעילות, סיווג הלקוח נקבע על בסיס הערכות ואומדנים המבוססים על היכרות הבנק עם הלקוח ופעילותו. הבנק פועל להשלמת הנתונים ללקוחות אלה. חלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים המבוצעת בהלימה לכללי החלוקה המשמשים את הבנק בגישת ההנהלה - לפירוט ראה [ביאור 28א](#) להלן.

סיווג מחדש למספרי השוואה

במהלך השנה בוצעו שינויים והתאמות במודל הקצאת הוצאות למגזרים פיקוחיים, תוך התבססות רחבה יותר על נתונים המתבססים על רמת הלקוח, אשר בעבר הוקצו על בסיס מודל, וזאת על מנת לשקף באופן נאות את הוצאות המיוחסות לכל מגזר ואת הפעילות הבינמגזרית. כמו-כן, חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020				
פעילות ישראל				
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
הכנסות ריבית מחיצוניים	4,053	2,118	886	1,541
הוצאות ריבית לחיצוניים	(226)	(94)	(73)	(112)
הכנסות ריבית, נטו:				
מחיצוניים	3,827	2,024	813	1,429
בינמגזרי	(815)	(10)	(54)	(309)
סך הכנסות ריבית, נטו	3,012	2,014	759	1,120
הכנסות שאינן מריבית:				
הכנסות מימון שאינן מריבית	5	14	10	66
עמלות והכנסות אחרות	1,210	818	271	416
סך הכנסות שאינן מריבית	1,215	832	281	482
סך הכנסות	4,227	2,846	1,040	1,602
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	763	602	108	338
הוצאות תפעוליות ואחרות:				
לחיצוניים	3,457	1,686	365	503
בינמגזרי	-	-	-	-
סך הוצאות תפעוליות ואחרות	3,457	1,686	365	503
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים	7	558	567	761
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת	3	213	234	315
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים	4	345	333	446
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת	4	345	333	446
הפסד מפעילות מופסקת	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	4	345	333	446
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	4	345	333	446

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020								
סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
10,260	708	155	553	-	9,552	-	912	33
(1,463)	(241)	(110)	(131)	-	(1,222)	-	(394)	(186)
8,797	467	45	422	-	8,330	-	518	(153)
-	(54)	(11)	(43)	-	54	-	825	213
8,797	413	34	379	-	8,384	-	1,343	60
1,088	39	39	-	-	1,049	1	896	57
3,291	35	1	27	7	3,256	183	121	91
4,379	74	40	27	7	4,305	184	1,017	148
13,176	487	74	406	7	12,689	184	2,360	208
1,943	129	-	129	-	1,814	-	(3)	4
7,501	632	183	220	229	6,869	199	323	165
-	(17)	-	(17)	-	17	(12)	29	-
7,501	615	183	203	229	6,886	187	352	165
3,732	(257)	(109)	74	(222)	3,989	(3)	2,011	39
1,590	(25)	(34)	27	(18)	1,615	13	799	20
2,142	(232)	(75)	47	(204)	2,374	(16)	1,212	19
10	-	-	-	-	10	-	10	-
2,152	(232)	(75)	47	(204)	2,384	(16)	1,222	19
(109)	-	-	-	-	(109)	(109)	-	-
2,043	(232)	(75)	47	(204)	2,275	(125)	1,222	19
13	4	4	-	-	9	-	9	-
2,056	(228)	(71)	47	(204)	2,284	(125)	1,231	19

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020					
פעילות ישראל					
משקי בית ⁽⁴⁾	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	
127,219	557	51,393	28,950	65,679	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
128,554	563	52,455	29,576	67,559	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
132,753	626	54,614	30,866	71,118	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
739	-	1,052	369	1,295	יתרת חובות פגומים
671	-	29	2	-	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
149,745	33,908	69,878	25,672	47,420	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
149,742	33,907	69,741	25,551	47,290	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
156,024	33,941	79,370	27,540	56,036	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
94,284	1,171	64,487	42,730	87,479	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
94,927	1,263	65,500	44,249	91,707	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
63,468	45,017	30,648	16,147	77,601	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית, נטו:					
2,720	6	1,891	720	1,071	מרווח מפעילות מתן אשראי
292	70	123	39	49	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
-	-	-	-	-	אחר
3,012	76	2,014	759	1,120	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
 (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות. היתרה הממוצעת של נכסים בניהול לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020 במגזר לקוחות מוסדיים עודכנה ועומדת על 399,730 מיליון ש"ח.
 (4) כולל הלוואות לדיוור בסך של 17.6 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020								
סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
497,023	29,250	15,337	13,888	25	467,773	140	191,933	1,902
385	-	-	-	-	385	-	385	-
295,519	15,307	966	14,316	25	280,212	-	-	1,505
307,973	14,061	-	14,061	-	293,912	-	-	3,935
3,960	505	-	505	-	3,455	-	-	-
728	26	-	-	26	702	-	-	-
458,962	20,146	13,115	7,022	9	438,816	9	59,048	53,136
397,499	18,193	11,179	7,005	9	379,306	-	-	53,075
435,217	18,197	10,913	7,283	1	417,020	-	-	64,109
341,057	19,036	254	18,566	216	322,021	4,611	21,334	5,925
347,762	18,718	198	18,313	207	329,044	4,139	20,964	6,295
637,243	114	-	-	114	637,129	3,778	42,813	357,657
9,455	613	140	473	-	8,842	-	2,417	17
(1,042)	(291)	(197)	(94)	-	(751)	-	(1,357)	33
384	91	91	-	-	293	-	283	10
8,797	413	34	379	-	8,384	-	1,343	60

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	
4,062	9	4	-	5	4,053	1,925	20	2,108	הכנסות ריבית מחיצוניים
(363)	(137)	(137)	-	-	(226)	(226)	-	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
									הכנסות ריבית, נטו:
3,699	(128)	(133)	-	5	3,827	1,699	20	2,108	מחיצוניים
(611)	204	207	-	(3)	(815)	304	(2)	(1,117)	בינמגזרי
3,088	76	74	-	2	3,012	2,003	18	991	סך הכנסות ריבית, נטו
									הכנסות שאינן מריבית:
5	-	-	-	-	5	5	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,356	146	143	3	-	1,210	960	193	57	עמלות והכנסות אחרות
1,361	146	143	3	-	1,215	965	193	57	סך הכנסות שאינן מריבית
4,449	222	217	3	2	4,227	2,968	211	1,048	סך הכנסות
									הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
765	2	1	-	1	763	447	-	316	הוצאות תפעוליות ואחרות:
3,628	171	170	1	-	3,457	2,965	189	303	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בינמגזרי
3,628	171	170	1	-	3,457	2,965	189	303	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
									רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
56	49	46	2	1	7	(444)	22	429	הפרשה למסים (הטבת מס) על
21	18	17	1	-	3	(170)	8	165	הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
									רווח (הפסד) נקי המיוחס
35	31	29	1	1	4	(274)	14	264	לבעלי מניות הבנק

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור ⁽⁴⁾	
127,776	557	180	89	288	127,219	29,816	3,784	93,619	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
129,117	563	185	89	289	128,554	30,552	3,784	94,218	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
133,379	626	230	126	270	132,753	28,983	4,597	99,173	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
739	-	-	-	-	739	738	-	1	יתרת חובות פגומים
671	-	-	-	-	671	45	-	626	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
183,653	33,908	33,908	-	-	149,745	149,745	-	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
183,649	33,907	33,907	-	-	149,742	149,742	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
189,965	33,941	33,941	-	-	156,024	156,024	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
95,455	1,171	826	185	160	94,284	34,491	4,966	54,827	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
96,190	1,263	950	171	142	94,927	32,891	4,585	57,451	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
108,485	45,017	45,017	-	-	63,468	63,468	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית נטו:									
2,726	6	4	-	2	2,720	1,711	18	991	מרווח מפעילות מתן אשראי
362	70	70	-	-	292	292	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
3,088	76	74	-	2	3,012	2,003	18	991	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

- (1) יתרת ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
- (4) כולל הלוואות לדיור בסך של 17.6 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	
4,545	1,541	1,094	447	886	431	455	2,118	1,440	678	הכנסות ריבית מחיצוניים
(279)	(112)	(106)	(6)	(73)	(69)	(4)	(94)	(86)	(8)	הוצאות ריבית לחיצוניים
4,266	1,429	988	441	813	362	451	2,024	1,354	670	הכנסות ריבית, נטו: מחיצוניים
(373)	(309)	(250)	(59)	(54)	18	(72)	(10)	58	(68)	בימגזרי
3,893	1,120	738	382	759	380	379	2,014	1,412	602	סך הכנסות ריבית, נטו הכנסות שאינן מריבית:
90	66	51	15	10	9	1	14	11	3	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,505	416	275	141	271	126	145	818	633	185	עמלות והכנסות אחרות
1,595	482	326	156	281	135	146	832	644	188	סך הכנסות שאינן מריבית
62	2	2	-	3	3	-	57	57	-	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
5,488	1,602	1,064	538	1,040	515	525	2,846	2,056	790	סך הכנסות
1,048	338	308	30	108	107	1	602	491	111	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,554	503	359	144	365	206	159	1,686	1,351	335	הוצאות תפעוליות ואחרות: לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	בימגזרי
2,554	503	359	144	365	206	159	1,686	1,351	335	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,886	761	397	364	567	202	365	558	214	344	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
762	315	166	149	234	83	151	213	81	132	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
1,124	446	231	215	333	119	214	345	133	212	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
146,022	65,679	47,095	18,584	28,950	14,654	14,296	51,393	33,459	17,934	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
149,590	67,559	48,662	18,897	29,576	14,988	14,588	52,455	34,219	18,236	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
156,598	71,118	49,663	21,455	30,866	15,496	15,370	54,614	36,384	18,230	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לוסף תקופת הדיווח
2,716	1,295	1,231	64	369	121	248	1,052	740	312	יתרת חובות פגומים
31	-	-	-	2	1	1	29	22	7	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
142,970	47,420	39,631	7,789	25,672	21,513	4,159	69,878	58,902	10,976	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
142,582	47,290	39,569	7,721	25,551	21,496	4,055	69,741	58,873	10,868	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
162,946	56,036	46,840	9,196	27,540	23,471	4,069	79,370	67,445	11,925	יתרת פיקדונות הציבור ללוסי תקופת הדיווח
194,696	87,479	59,892	27,587	42,730	19,103	23,627	64,487	37,471	27,016	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
201,456	91,707	59,197	32,510	44,249	19,953	24,296	65,500	37,987	27,513	יתרת נכסי סיכון ללוסי תקופת הדיווח ⁽²⁾
124,396	77,601	77,601	-	16,147	16,147	-	30,648	30,648	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
3,682	1,071	696	375	720	346	374	1,891	1,306	585	פיצול הכנסות ריבית נטו: מרווח מפעילות מתן אשראי
211	49	42	7	39	34	5	123	106	17	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
3,893	1,120	738	382	759	380	379	2,014	1,412	602	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
 (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020				
מגזר ניהול פיננסי				
סך-הכל	אחר	פעילות השקעה	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות ריאלית	פעילות למסחר
912	-	-	891	21
(394)	-	-	(394)	-
518	-	-	497	21
825	(3)	-	828	-
1,343	(3)	-	1,325	21
896	21	70	2,252	(1,447)
-	-	-	(1,837)	1,837
121	48	-	73	-
1,017	69	70	488	390
2,360	66	70	1,813	411
(3)	-	-	(3)	-
323	47	47	36	193
29	-	-	29	-
352	47	47	65	193
2,011	19	23	1,751	218
799	6	8	710	75
1,212	13	15	1,041	143
10	-	10	-	-
1,222	13	25	1,041	143
9	-	-	9	-
1,231	13	25	1,050	143
191,933	990	2,098	169,320	19,525
385	-	385	-	-
59,048	333	-	46,928	11,787
21,334	-	2,128	13,397	5,809
20,964	-	2,671	12,908	5,385
42,813	42,813	-	-	-
-	-	-	140	111
-	-	-	(93)	-
-	-	-	618	126
-	-	-	-	15
-	-	-	907	-
-	-	-	1,572	252
-	-	-	156	-
-	-	-	85	-
-	-	-	-	159
-	-	-	1,813	411

מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

-	-	-	140	111	הפרשי שער, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	(93)	-	הפרשי מדד, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	618	126	חשיפות ריבית, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	-	15	חשיפות למניות, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	907	-	מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי
-	-	-	1,572	252	סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה
-	-	-	156	-	רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת-ערך שאינה זמנית של אגרות-חוב
-	-	-	85	-	שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד
-	-	-	-	159	הכנסות אחרות שאינן מריבית
-	-	-	1,813	411	סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
 (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
 (4) לרבות בגין ניירות-ערך ומכשירים נגזרים.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*					
פעילות ישראל					
משקי בית	בנקאות פרטית וזעירים	עסקים קטנים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	
4,596	22	2,332	910	1,667	הכנסות ריבית מחיצוניים
(317)	(227)	(180)	(135)	(355)	הוצאות ריבית לחיצוניים
					הכנסות ריבית, נטו:
4,279	(205)	2,152	775	1,312	מחיצוניים
(922)	376	103	(4)	(235)	בינמגזרי
3,357	171	2,255	771	1,077	סך הכנסות ריבית, נטו
					הכנסות שאינן מריבית:
4	1	13	12	52	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,316	138	824	275	387	עמלות והכנסות אחרות
1,320	139	837	287	439	סך הכנסות שאינן מריבית
4,677	310	3,092	1,058	1,516	סך הכנסות
					הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
224	-	300	(48)	630	הוצאות תפעוליות ואחרות:
3,562	176	1,689	382	481	לחיצוניים
-	-	-	-	-	בינמגזרי
3,562	176	1,689	382	481	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
891	134	1,103	724	405	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
332	49	411	276	153	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
559	85	692	448	252	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
559	85	692	448	252	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
559	85	692	448	252	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
559	85	692	448	252	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*								
סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
11,920	1,182	293	887	2	10,738	-	1,178	33
(2,601)	(409)	(282)	(127)	-	(2,192)	-	(691)	(287)
9,319	773	11	760	2	8,546	-	487	(254)
-	(259)	(182)	(77)	-	259	-	613	328
9,319	514	(171)	683	2	8,805	-	1,100	74
559	(11)	(11)	-	-	570	3	459	26
3,330	57	2	42	13	3,273	133	108	92
3,889	46	(9)	42	13	3,843	136	567	118
13,208	560	(180)	725	15	12,648	136	1,667	192
1,276	173	-	175	(2)	1,103	-	(1)	(2)
8,776	1,134	409	300	425	7,642	859	319	174
-	(15)	-	(15)	-	15	(10)	25	-
8,776	1,119	409	285	425	7,657	849	344	174
3,156	(732)	(589)	265	(408)	3,888	(713)	1,324	20
1,681	(23)	(145)	84	38	1,704	(7)	476	14
1,475	(709)	(444)	181	(446)	2,184	(706)	848	6
11	-	-	-	-	11	-	11	-
1,486	(709)	(444)	181	(446)	2,195	(706)	859	6
296	-	-	-	-	296	296	-	-
1,782	(709)	(444)	181	(446)	2,491	(410)	859	6
17	10	10	-	-	7	-	7	-
1,799	(699)	(434)	181	(446)	2,498	(410)	866	6

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*					
פעילות ישראל					
מסקי בית ⁽⁴⁾	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	
123,671	734	51,746	27,822	60,583	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
125,075	742	53,576	28,348	61,787	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
127,833	618	54,834	29,615	67,919	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
757	-	1,043	329	1,693	יתרת חובות פגומים
786	-	121	-	-	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
135,266	32,109	60,750	21,967	40,528	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
135,256	32,108	60,587	21,826	40,049	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
134,366	31,249	61,478	24,549	44,976	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
93,025	1,358	63,993	40,259	82,425	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽²⁾⁽¹⁾
94,086	1,210	63,971	41,765	85,710	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
69,585	47,358	33,857	15,440	85,526	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽³⁾⁽¹⁾
פיצול הכנסות ריבית נטו:					
2,872	14	1,965	684	984	מרווח מפעילות מתן אשראי
485	157	290	87	93	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
-	-	-	-	-	אחר
3,357	171	2,255	771	1,077	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סוג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.
 (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
 (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
 (4) כולל הלוואות לדיוור בסך של 13.3 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*								
סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
455,669	32,162	16,054	16,057	51	423,507	3,917	152,854	2,180
122	-	-	-	-	122	-	122	-
290,862	15,690	153	15,486	51	275,172	3,777	-	1,867
297,647	15,629	-	15,615	14	282,018	-	-	1,199
4,442	620	-	615	5	3,822	-	-	-
913	6	-	-	6	907	-	-	-
416,805	20,581	12,249	8,236	96	396,224	4,313	57,042	44,249
350,753	16,670	8,428	8,146	96	334,083	144	-	44,113
361,645	16,210	8,339	7,866	5	345,435	-	-	48,817
336,517	20,551	461	19,736	354	315,966	9,299	20,464	5,143
336,387	19,374	285	18,856	233	317,013	4,718	20,968	4,585
824,484	227	-	182	45	824,257	3,599	50,225	518,667
10,511	873	167	704	2	9,638	-	3,102	17
(1,766)	(617)	(596)	(21)	-	(1,149)	-	(2,310)	49
574	258	258	-	-	316	-	308	8
9,319	514	(171)	683	2	8,805	-	1,100	74

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	
4,618	22	15	-	7	4,596	2,295	24	2,277	הכנסות ריבית מחיצוניים
(544)	(227)	(227)	-	-	(317)	(317)	-	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
									הכנסות ריבית, נטו:
4,074	(205)	(212)	-	7	4,279	1,978	24	2,277	מחיצוניים
(546)	376	380	-	(4)	(922)	521	(2)	(1,441)	בימגזרי
3,528	171	168	-	3	3,357	2,499	22	836	סך הכנסות ריבית, נטו
									הכנסות שאינן מריבית:
5	1	1	-	-	4	4	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,454	138	133	5	-	1,316	1,016	240	60	עמלות והכנסות אחרות
1,459	139	134	5	-	1,320	1,020	240	60	סך הכנסות שאינן מריבית
4,987	310	302	5	3	4,677	3,519	262	896	סך הכנסות
									הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
224	-	-	-	-	224	193	-	31	הוצאות תפעוליות ואחרות:
3,738	176	173	2	1	3,562	3,068	196	298	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בימגזרי
3,738	176	173	2	1	3,562	3,068	196	298	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
									רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
1,025	134	129	3	2	891	258	66	567	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח
381	49	47	1	1	332	96	23	213	(הפסד) מפעילות נמשכת
644	85	82	2	1	559	162	43	354	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור ⁽⁴⁾	
124,405	734	344	111	279	123,671	34,523	4,425	84,723	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
125,817	742	351	111	280	125,075	35,495	4,425	85,155	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
128,451	618	202	154	262	127,833	33,153	5,240	89,440	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
757	-	-	-	-	757	755	-	2	יתרת חובות פגומים
786	-	-	-	-	786	93	-	693	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
167,375	32,109	32,109	-	-	135,266	135,266	-	-	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
167,364	32,108	32,108	-	-	135,256	135,256	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
165,615	31,249	31,249	-	-	134,366	134,366	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
94,383	1,358	1,069	127	162	93,025	38,423	4,927	49,675	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
95,296	1,210	853	210	147	94,086	36,400	5,669	52,017	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
116,943	47,358	47,358	-	-	69,585	69,585	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית נטו:									
2,886	14	11	-	3	2,872	2,014	22	836	מרווח מפעילות מתן אשראי
642	157	157	-	-	485	485	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
3,528	171	168	-	3	3,357	2,499	22	836	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקלים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
- (4) כולל הלוואות לדיור בסך של 13.3 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	בינוני ונדל"ן אחר	403	סך-הכל	בינוני ונדל"ן אחר	485	סך-הכל	בינוני ונדל"ן אחר	721	
4,909	1,667	1,264	403	910	485	425	2,332	1,611	721	הכנסות ריבית מחיצוניים
(670)	(355)	(345)	(10)	(135)	(126)	(9)	(180)	(167)	(13)	הוצאות ריבית לחיצוניים
										הכנסות ריבית, נטו:
4,239	1,312	919	393	775	359	416	2,152	1,444	708	מחיצוניים
(136)	(235)	(154)	(81)	(4)	63	(67)	103	185	(82)	בינמגזרי
4,103	1,077	765	312	771	422	349	2,255	1,629	626	סך הכנסות ריבית, נטו
										הכנסות שאינן מריבית:
77	52	45	7	12	12	-	13	11	2	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,486	387	269	118	275	134	141	824	650	174	עמלות והכנסות אחרות
1,563	439	314	125	287	146	141	837	661	176	סך הכנסות שאינן מריבית
75	2	2	-	4	4	-	69	69	-	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
5,666	1,516	1,079	437	1,058	568	490	3,092	2,290	802	סך הכנסות
882	630	780	(150)	(48)	(9)	(39)	300	265	35	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
										הוצאות תפעוליות ואחרות:
2,552	481	360	121	382	228	154	1,689	1,351	338	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	בינמגזרי
2,552	481	360	121	382	228	154	1,689	1,351	338	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
2,232	405	(61)	466	724	349	375	1,103	674	429	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
										הפרשה למסים (הטבת מס) על
840	153	(23)	176	276	132	144	411	249	162	הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
1,392	252	(38)	290	448	217	231	692	425	267	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעל' מניות הבנק
140,151	60,583	46,014	14,569	27,822	15,034	12,788	51,746	33,888	17,858	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
143,711	61,787	46,988	14,799	28,348	15,375	12,973	53,576	35,026	18,550	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
										יתרת האשראי לציבור, ברוטו,
152,368	67,919	51,093	16,826	29,615	15,345	14,270	54,834	36,820	18,014	לוסוף תקופת הדיווח
3,065	1,693	1,264	429	329	233	96	1,043	739	304	יתרת חובות פגומים
121	-	-	-	-	-	-	121	106	15	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
123,245	40,528	34,788	5,740	21,967	17,935	4,032	60,750	50,996	9,754	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
122,462	40,049	34,374	5,675	21,826	17,917	3,909	60,587	50,958	9,629	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
131,003	44,976	36,805	8,171	24,549	20,620	3,929	61,478	51,693	9,785	יתרת פיקדונות הציבור ללוסוף תקופת הדיווח
186,677	82,425	60,301	22,124	40,259	18,791	21,468	63,993	38,064	25,929	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
191,446	85,710	60,506	25,204	41,765	18,982	22,783	63,971	37,431	26,540	יתרת נכסי סיכון ללוסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
134,823	85,526	85,526	-	15,440	15,440	-	33,857	33,857	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
										פיצול הכנסות ריבית, נטו:
3,633	984	684	300	684	345	339	1,965	1,370	595	מרווח מפעילות מתן אשראי
470	93	81	12	87	77	10	290	259	31	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
4,103	1,077	765	312	771	422	349	2,255	1,629	626	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*				
מגזר ניהול פיננסי				
סך-הכל	אחר	פעילות השקעה ריאלית	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות למסחר
1,178	-	-	1,143	35
(691)	-	-	(691)	-
487	-	-	452	35
613	(5)	(11)	629	-
1,100	(5)	(11)	1,081	35
459	9	352	1,495	(1,397)
-	-	-	(1,590)	1,590
108	45	-	63	-
567	54	352	(32)	193
1,667	49	341	1,049	228
(1)	-	-	(1)	-
319	72	35	20	192
25	-	-	25	-
344	72	35	45	192
1,324	(23)	306	1,005	36
476	(8)	105	367	12
848	(15)	201	638	24
11	-	11	-	-
859	(15)	212	638	24
7	-	-	7	-
866	(15)	212	645	24
152,854	399	1,626	135,554	15,275
122	-	122	-	-
57,042	102	-	47,210	9,730
20,464	-	1,956	13,149	5,359
20,968	-	2,017	13,502	5,449
50,225	50,225	-	-	-
-	-	-	(153)	50
-	-	-	22	-
-	-	-	398	53
-	-	-	-	13
-	-	-	787	-
-	-	-	1,054	116
-	-	-	256	-
-	-	-	(261)	-
-	-	-	-	112
-	-	-	1,049	228

מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

-	-	-	(153)	50	הפרשי שער, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	22	-	הפרשי מדד, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	398	53	חשיפות ריבית, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	-	13	חשיפות למניות, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	787	-	מרווחי ריבית שמשייכים לניהול פיננסי
-	-	-	1,054	116	סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה
-	-	-	256	-	רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת-ערך שאינה זמנית של אגרות-חוב
-	-	-	(261)	-	שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד
-	-	-	-	112	הכנסות אחרות שאינן מריבית
-	-	-	1,049	228	סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
- (4) לרבות בגין ניירות-ערך ומכשירים נגזרים.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018*					
פעילות ישראל					
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	
4,763	39	2,317	840	1,676	הכנסות ריבית מחיצוניים
(318)	(183)	(149)	(105)	(222)	הוצאות ריבית לחיצוניים
					הכנסות ריבית, נטו:
4,445	(144)	2,168	735	1,454	מחיצוניים
(1,222)	299	44	(58)	(412)	בינמגזרי
3,223	155	2,212	677	1,042	סך הכנסות ריבית, נטו
					הכנסות שאינן מריבית:
7	1	9	11	40	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,336	157	791	281	349	עמלות והכנסות אחרות
1,343	158	800	292	389	סך הכנסות שאינן מריבית
4,566	313	3,012	969	1,431	סך הכנסות
					הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
498	-	377	(48)	(305)	הוצאות תפעוליות ואחרות:
3,450	174	1,644	373	469	לחיצוניים
-	-	-	-	-	בינמגזרי
3,450	174	1,644	373	469	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
618	139	991	644	1,267	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
223	51	364	235	465	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
395	88	627	409	802	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
395	88	627	409	802	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
395	88	627	409	802	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
395	88	627	409	802	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018*								
סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
11,672	1,065	277	780	8	10,607	-	916	56
(2,766)	(363)	(40)	(302)	(21)	(2,403)	-	(1,030)	(396)
8,906	702	237	478	(13)	8,204	-	(114)	(340)
-	(183)	(141)	(78)	36	183	-	1,095	437
8,906	519	96	400	23	8,387	-	981	97
1,445	90	90	-	-	1,355	-	1,251	36
3,423	119	2	72	45	3,304	136	119	135
4,868	209	92	72	45	4,659	136	1,370	171
13,774	728	188	472	68	13,046	136	2,351	268
613	103	-	104	(1)	510	-	2	(14)
8,960	1,764	291	320	1,153	7,196	614	275	197
-	(12)	3	(15)	-	12	(27)	39	-
8,960	1,752	294	305	1,153	7,208	587	314	197
4,201	(1,127)	(106)	63	(1,084)	5,328	(451)	2,035	85
2,009	42	(11)	34	19	1,967	(63)	661	31
2,192	(1,169)	(95)	29	(1,103)	3,361	(388)	1,374	54
4	-	-	-	-	4	-	4	-
2,196	(1,169)	(95)	29	(1,103)	3,365	(388)	1,378	54
364	-	-	-	-	364	364	-	-
2,560	(1,169)	(95)	29	(1,103)	3,729	(24)	1,378	54
35	19	8	11	-	16	-	16	-
2,595	(1,150)	(87)	40	(1,103)	3,745	(24)	1,394	54

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018*				
פעילות ישראל				
משקי בית ⁽⁴⁾	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
118,790	910	50,699	24,101	57,719
-	-	-	-	-
119,410	1,364	51,581	24,525	58,148
123,575	900	54,182	26,023	62,488
689	-	1,019	223	437
633	-	107	56	9
127,069	31,842	57,237	20,204	36,719
127,065	31,840	57,127	20,085	36,186
135,120	33,812	59,452	22,278	39,076
88,224	1,385	61,178	37,578	78,504
90,886	1,280	62,128	37,802	81,940
71,989	47,462	33,151	13,553	83,171
פיצול הכנסות ריבית, נטו:				
2,882	22	1,994	611	975
341	133	218	66	67
-	-	-	-	-
3,223	155	2,212	677	1,042

- * סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.
- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 - (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
 - (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
 - (4) כולל הלוואות לדיור בסך של 10.8 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.
 - (5) הנתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018*								
סך-הכל	פעילות חו"ל				פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך-הכל פעילות ישראל	אחר ⁽⁵⁾	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
451,862	33,547	16,179	17,112	256	418,315	14,003	149,476	2,617
120	-	-	-	-	120	-	120	-
288,564	17,427	-	17,173	254	271,137	13,883	-	2,226
300,870	17,529	-	17,420	109	283,341	14,605	-	1,568
2,786	353	-	336	17	2,433	65	-	-
808	3	-	-	3	805	-	-	-
414,946	23,765	11,817	9,087	2,861	391,181	15,691	52,322	50,097
343,751	21,579	9,684	9,034	2,861	322,172	65	-	49,804
352,342	19,120	10,972	7,967	181	333,222	82	-	43,402
333,358	20,575	471	19,003	1,101	312,783	18,362	20,258	7,294
340,597	22,162	557	21,145	460	318,435	16,078	21,980	6,341
964,608	19,021	-	14,323	4,698	945,587	3,170	63,990	629,101
10,524	797	364	427	6	9,727	-	3,209	34
(1,636)	(503)	(493)	(27)	17	(1,133)	-	(2,011)	53
18	225	225	-	-	(207)	-	(217)	10
8,906	519	96	400	23	8,387	-	981	97

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018*									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך-הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור ⁽⁴⁾	
4,802	39	19	-	20	4,763	2,419	25	2,319	הכנסות ריבית מחיצוניים
(501)	(183)	(183)	-	-	(318)	(318)	-	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
									הכנסות ריבית, נטו:
4,301	(144)	(164)	-	20	4,445	2,101	25	2,319	מחיצוניים
(923)	299	314	-	(15)	(1,222)	408	(2)	(1,628)	בינמגזרי
3,378	155	150	-	5	3,223	2,509	23	691	סך הכנסות ריבית, נטו
									הכנסות שאינן מריבית:
8	1	1	-	-	7	7	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,493	157	150	7	-	1,336	1,063	212	61	עמלות והכנסות אחרות
1,501	158	151	7	-	1,343	1,070	212	61	סך הכנסות שאינן מריבית
4,879	313	301	7	5	4,566	3,579	235	752	סך הכנסות
									הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
498	-	-	-	-	498	465	-	33	הוצאות תפעוליות ואחרות:
3,624	174	170	2	2	3,450	2,990	191	269	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בינמגזרי
3,624	174	170	2	2	3,450	2,990	191	269	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
									רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
757	139	131	5	3	618	124	44	450	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
274	51	48	2	1	223	44	15	164	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
483	88	83	3	2	395	80	29	286	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
119,700	910	479	64	367	118,790	37,473	4,418	76,899	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
120,774	1,364	487	64	813	119,410	38,134	4,418	76,858	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
124,475	900	445	154	301	123,575	37,189	5,357	81,029	יתרת חובות פגומים
689	-	-	-	-	689	689	-	-	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
633	-	-	-	-	633	107	-	526	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
158,911	31,842	31,842	-	-	127,069	127,069	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
158,905	31,840	31,840	-	-	127,065	127,065	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
168,932	33,812	33,812	-	-	135,120	135,120	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
89,609	1,385	982	-	403	88,224	39,608	3,679	44,937	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
92,166	1,280	1,103	-	177	90,886	39,762	3,679	47,445	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
119,451	47,462	47,462	-	-	71,989	71,989	-	-	פיצול הכנסות ריבית נטו:
2,904	22	17	-	5	2,882	2,168	23	691	מרווח מפעילות מתן אשראי
474	133	133	-	-	341	341	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
3,378	155	150	-	5	3,223	2,509	23	691	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 10.8 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018*										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים גדולים	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים בינוניים	סך-הכל	בינוי ונדל"ן אחר	מגזר עסקים קטנים וזעירים	
4,833	1,676	1,250	426	840	466	374	2,317	1,610	707	הכנסות ריבית מחיצוניים
(476)	(222)	(213)	(9)	(105)	(97)	(8)	(149)	(138)	(11)	הוצאות ריבית לחיצוניים
										הכנסות ריבית, נטו:
4,357	1,454	1,037	417	735	369	366	2,168	1,472	696	מחיצוניים
(426)	(412)	(309)	(103)	(58)	1	(59)	44	122	(78)	בינמגזרי
3,931	1,042	728	314	677	370	307	2,212	1,594	618	סך הכנסות ריבית, נטו
										הכנסות שאינן מריבית:
60	40	31	9	11	10	1	9	8	1	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,421	349	239	110	281	139	142	791	647	144	עמלות והכנסות אחרות
1,481	389	270	119	292	149	143	800	655	145	סך הכנסות שאינן מריבית
62	2	2	-	4	4	-	56	56	-	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
5,412	1,431	998	433	969	519	450	3,012	2,249	763	סך הכנסות
										הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
24	(305)	(30)	(275)	(48)	(7)	(41)	377	304	73	הוצאות תפעוליות ואחרות:
2,486	469	351	118	373	223	150	1,644	1,315	329	לחיצוניים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	בינמגזרי
2,486	469	351	118	373	223	150	1,644	1,315	329	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
2,902	1,267	677	590	644	303	341	991	630	361	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
1,064	465	248	217	235	109	126	364	231	133	הפרשה למסים (הטבת מס) על
1,838	802	429	373	409	194	215	627	399	228	הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
										רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018*										
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים			
	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך-הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	
132,519	57,719	44,878	12,841	24,101	13,237	10,864	50,699	33,270	17,429	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
134,254	58,148	45,139	13,009	24,525	13,515	11,010	51,581	34,012	17,569	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
142,693	62,488	48,189	14,299	26,023	14,214	11,809	54,182	36,301	17,881	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
1,679	437	255	182	223	95	128	1,019	699	320	יתרת חובות פגומים
172	9	-	9	56	56	-	107	79	28	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
114,160	36,719	30,682	6,037	20,204	16,220	3,984	57,237	48,259	8,978	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
113,398	36,186	30,216	5,970	20,085	16,193	3,892	57,127	48,234	8,893	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
120,806	39,076	33,964	5,112	22,278	18,360	3,918	59,452	50,248	9,204	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
177,260	78,504	56,792	21,712	37,578	18,027	19,551	61,178	37,992	23,186	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
181,870	81,940	59,871	22,069	37,802	17,798	20,004	62,128	38,460	23,668	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
129,875	83,171	83,171	-	13,553	13,553	-	33,151	33,151	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית נטו:										
3,580	975	669	306	611	311	300	1,994	1,396	598	מרווח מפעילות מתן אשראי
351	67	59	8	66	59	7	218	198	20	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
3,931	1,042	728	314	677	370	307	2,212	1,594	618	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018*					
מגזר ניהול פיננסי					
סך-הכל	אחר	פעילות השקעה ריאלית	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות למסחר	
916	1	-	874	41	הכנסות ריבית מחיצוניים
(1,030)	-	-	(1,030)	-	הוצאות ריבית לחיצוניים
הכנסות ריבית, נטו:					
(114)	1	-	(156)	41	מחיצוניים
1,095	(6)	(9)	1,110	-	בינמגזרי
981	(5)	(9)	954	41	סך הכנסות ריבית, נטו
הכנסות שאינן מריבית:					
1,251	56	405	(804)	1,594	מחיצוניים
-	-	-	1,428	(1,428)	בינמגזרי
119	55	-	64	-	עמלות והכנסות אחרות
1,370	111	405	688	166	סך הכנסות שאינן מריבית
2,351	106	396	1,642	207	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
2	-	-	2	-	הוצאות תפעוליות ואחרות:
275	102	34	(49)	188	לחיצוניים
39	-	-	39	-	בינמגזרי
314	102	34	(10)	188	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
2,035	4	362	1,650	19	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
661	1	124	530	6	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
1,374	3	238	1,120	13	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
4	-	4	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
1,378	3	242	1,120	13	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
16	-	-	16	-	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,394	3	242	1,136	13	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.

ביאור 28 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018*					
מגזר ניהול פיננסי					
סך-הכל	אחר	פעילות השקעה ריאלית	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות למסחר	
149,476	89	1,804	133,272	14,311	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
120	-	120	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
52,322	87	-	43,238	8,997	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
20,258	-	2,181	11,186	6,891	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
21,980	-	1,714	14,567	5,699	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
63,990	63,990	-	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית					
-	-	-	106	64	הפרשי שער, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	127	-	הפרשי מדד, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	566	35	חשיפות ריבית, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	-	9	חשיפות למניות, נטו ⁽⁴⁾
-	-	-	626	-	מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי
-	-	-	1,425	108	סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית, לפי בסיס צבירה
-	-	-	153	-	רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת-ערך שאינה זמנית של אגרות-חוב
-	-	-	64	-	שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד
-	-	-	-	99	הכנסות אחרות שאינן מריבית
-	-	-	1,642	207	סך-הכל הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה הסבר לעיל.
 (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
 (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
 (4) לרבות בגין ניירות-ערך ומכשירים נגזרים.

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את מקבל החלטות התפעולי הראשי בבנק (הנהלת הבנק והדירקטוריון) לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה.

שיוך לקוחות למגזרים לפי גישת ההנהלה

שיוך הלקוח למגזרי הפעילות מבוסס על שיוך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים המנויים להלן. עם זאת, יובהר כי שיוך הלקוח לעיתים לוקח בחשבון קריטריונים נוספים. לדוגמה, לקוח פרטי או חברה בעלת פרופיל או פוטנציאל לפעילות עתידית אשר תצדיק שיוכם למגזר לקוחות פרטיים או למגזר העסקי, לפי העניין. לצורך שיוך לקוח עסקי ליחידה ארגונית מטפלת, תילקח בחשבון גם השתייכותו לקבוצת חברות.

להלן המגזרים ברי הדיווח שזיהה הבנק בהתאם לגישת ההנהלה:

פעילות קמעונאית

מגזר לקוחות פרטיים - הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם לקוחות פרטיים, להם הבנק מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות שירותי ייעוץ בהשקעות.

מגזר עסקים קטנים - מספק מגוון שירותים בנקאיים ללקוחות עסקיים, בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) נמוך מ-10 מיליון ש"ח או בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח, אך בעלי אובליגו בבנק נמוך מ-6 מיליון ש"ח ומחזור מכירות נמוך מ-30 מיליון ש"ח.

מגזר הלוואות לדיור - המגזר אחראי על מתן שירותי אשראי לדיור ללקוחות הפעילות הקמעונאית.

פעילות עסקית

מגזר מסחרי - במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות עסקיים בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח ועד לסך של 100 מיליון ש"ח או מחזור מכירות מעל 30 מיליון ש"ח ועד מיליארד ש"ח. לקוחות בענף בנייה ונדל"ן שנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי אובליגו כולל גבוה מ-10 מיליון ש"ח ועד לסך של 350 מיליון ש"ח או יתרת אשראי כוללת בסך 150 מיליון ש"ח ומטה.

מגזר עסקי - מספק שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים בישראל ובחו"ל, בעלי אובליגו כולל בסך 250 מיליון ש"ח ומעלה או מחזור מכירות העולה על מיליארד ש"ח. לקוחות בענף בנייה ונדל"ן הנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי אובליגו כולל בסך 550 מיליון ש"ח ומעלה או יתרת אשראי כוללת בסך 250 מיליון ש"ח ומעלה.

קבוצות בעלות אובליגו כולל הנע בין 100 מיליון ש"ח ל-250 מיליון ש"ח, וקבוצות בענף הבניה והנדל"ן בעלות אובליגו כולל הנע בין 350 מיליון ש"ח לבין 550 מיליון ש"ח ואז יתרות אשראי כוללות בין 150 מיליון ש"ח לבין 250 מיליון ש"ח, משויכות בחלקם למגזר העסקי ובחלקם למגזר המסחרי, וזאת על סמך פרמטרים שונים הנבחנים ספציפית לכל קבוצה.

מגזר פעילות בינלאומית - כולל פעילויות חברות הבנות בחו"ל וסניפי הבנק בחו"ל לרבות הפועלים שווייץ, סניף ניו יורק ובנק פזיטיף.

מגזר ניהול פיננסי - אחראי על ניהול המקורות והשימושים בבנק, על פעילות הנוסטרו של הבנק, על פעילות חדרי העסקות (מטבע-חוץ וניירות-ערך), על הטיפול הכולל בחברות הניהול של קופות הגמל (למעט חברות הניהול של קופות הגמל שמנוהלות בחברות ביטוח) ובקרנות הנאמנות, על הקשר והסדרת הפעילות עם גופים פיננסיים (בארץ ובחו"ל) וכן על מתן שירותי תפעול למנהלי נכסים פיננסיים ושירותי תפעול בניירות-ערך לכלל לקוחות הבנק. תוצאות הפעילות של קבוצת פועלים שוקי הון נכללות במגזר זה.

ניהול סיכוני השוק והנזילות, הנמצאים תחת אחריות המגזר, נעשה באמצעות ניהול פרואקטיבי של תיק הנוסטרו וכן באמצעות שימוש במכשירים פיננסיים כגון הנפקות ניירות-ערך שונים, פיקדונות, גזרי ריבית ומטבע-חוץ ועוד.

התאמות - לרבות התאמות בין סך-כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך-כל הפריטים בדוחות הכספיים המאוחדים ופעילויות אחרות של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר דיווח, ובכלל זה תוצאות הפעילות של פועלים סהר בע"מ ופעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ. בנוסף, נכללות במגזר זה הפרשות והוצאות משפטיות ואחרות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים. כמו-כן, המגזר כלל את פעילות קבוצת ישראל, אשר סווגה כפעילות מופסקת, כמפורט בביאור 1.2.

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

כללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים

להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

הכנסות ריבית, נטו - כוללות בין היתר: (1) את המרווח שבין הריבית המתקבלת מלקוחות המגזר לבין הריבית הסיטונאית בה מחויב המגזר בגין המקור אשר שימש למתן הלוואה ללקוח; (2) את המרווח שבין הריבית הסיטונאית בה מזוכה המגזר בגין המקורות אותם הוא מעמיד לשימוש הבנק לבין הריבית המשולמת ללקוחות המגזר בגין מקורות אלה.

הוצאות בגין הפסדי אשראי - הוצאות בגין הפסדי אשראי נזקפות למגזר אליו משתייך הלווה, שכנגד חבותו נרשמה הוצאה.

הכנסות מימון שאינן מריבית - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. ההכנסות שנרשמו במגזר ניהול פיננסי כוללות הכנסות ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב, רווחים מהשקעה במניות, תוצאות פעילות בנגזרים, רווח, נטו, מהפרשי שער והוצאות מימון הנובעות מחיסוי השקעות בחו"ל. ההכנסות שנרשמו ביתר המגזרים כוללות רווחים מחדר עסקות.

עמלות והכנסות אחרות - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח.

הוצאות תפעוליות ואחרות - הוצאות מיוחסות על-פי כללים קבועים מראש ומחירי תקן, לכל אחד ממגזרי הפעילות אם כהוצאה המזוהה ישירות עם פעילות המגזר ואם על-פי מפתחות העמסה. כללי הייחוס מבוססים על היקפי הפעילות הרלוונטיים לסוגי העלויות של כל מגזר.

חיוב על שירותים בינמגזריים - מגזר אליו משויך לקוח אשר מקבל שירותים ממגזר אחר, מחויב בהוצאה בינמגזרית על-פי מחירי תקן עבור שירותים שסיפקו מגזרים אחרים ללקוחותיו. בהתאם לכך, מוקטנות העלויות של המגזר המספק את השירות, ובמקביל, המגזר אליו משתייך הלקוח מחויב בעלויות אלו. החיוב נקבע על-ידי הבנק בהתבסס, בין היתר, על מחירי השוק בגין שירות, הערכת עלויות פנימית והשתתפות בהכנסות הנובעות במישור או בעקיפין מהשירות כאמור.

מסים על ההכנסה - ההפרשה למס על תוצאות הפעילות של כל מגזר חושבה על-פי שיעור המס האפקטיבי השנתי, ובהתחשב בהשפעות המס המתייחסות למגזרים מסוימים, כדלהלן: (1) השפעות הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל - מיוחסות למגזר "ניהול פיננסי"; (2) הוצאות שאינן מוכרות לצורכי מס מיוחסות למגזר הרלוונטי. מקום בו לא ניתן לייחס את ההוצאות באופן ספציפי - הוצאות מוקצות למגזרים באופן יחסי; (3) השפעת שינויים בשיעור המס - מיוחסת למגזר "אחרים והתאמות"; (4) הוצאות המס של חברות הבנות לרבות השלמת המס שמבוצעת בבנק - מיוחסות למגזר אליו משויכת החברה;

א. מידע על מגזרי פעילות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
הכנסות ריבית, נטו:									
8,797	6	307	409	1,764	1,226	2,113	1,329	1,643	מחיצוניים
-	-	1,006	(38)	(356)	(130)	(1,120)	34	604	בינמגזרי
הכנסות מימון שאינן מריבית									
1,088	4	889	37	131	14	-	5	8	
סך-הכל רווח מימוני, נטו									
9,885	10	2,202	408	1,539	1,110	993	1,368	2,255	
עמלות והכנסות אחרות									
3,291	169	120	52	519	392	57	550	1,432	
סך ההכנסות									
13,176	179	2,322	460	2,058	1,502	1,050	1,918	3,687	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי									
1,943	-	3	129	295	297	317	397	505	
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
7,501	246	705	619	595	463	453	889	3,531	מחיצוניים
-	(60)	(269)	3	25	32	(150)	343	76	בינמגזרי
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים									
3,732	(7)	1,883	(291)	1,143	710	430	289	(425)	
הפרשה למסים (הטבת מס) על									
1,590	21	752	(37)	451	281	160	107	(145)	הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים									
2,142	(28)	1,131	(254)	692	429	270	182	(280)	
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים									
10	-	10	-	-	-	-	-	-	
רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת									
2,152	(28)	1,141	(254)	692	429	270	182	(280)	
הפסד מפעילות מופסקת									
(109)	(109)	-	-	-	-	-	-	-	
רווח (הפסד) נקי:									
2,043	(137)	1,141	(254)	692	429	270	182	(280)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה									
13	-	9	4	-	-	-	-	-	
המיוחס לבעלי מניות הבנק									
2,056	(137)	1,150	(250)	692	429	270	182	(280)	
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח									
301,828	-	1,573	12,521	78,103	42,290	98,737	31,371	37,233	
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח									
435,217	-	47,243	17,701	59,981	35,499	-	56,303	218,490	

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
הכנסות ריבית, נטו:									
9,319	11	85	686	1,847	1,166	2,284	1,503	1,737	מחיצוניים
-	-	997	(223)	(451)	(75)	(1,446)	107	1,091	בינמגזרי
559	4	475	(12)	75	10	-	2	5	הכנסות מימון שאינן מריבית
9,878	15	1,557	451	1,471	1,101	838	1,612	2,833	סך-הכל רווח מימוני, נטו
3,330	115	137	72	496	370	60	580	1,500	עמלות והכנסות אחרות
13,208	130	1,694	523	1,967	1,471	898	2,192	4,333	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי									
1,276	-	(1)	68	588	89	13	299	220	הוצאות תפעוליות ואחרות:
8,776	891	715	1,119	617	512	452	1,019	3,451	מחיצוניים
-	(48)	(249)	5	(6)	-	(159)	220	237	בינמגזרי
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים									
3,156	(713)	1,229	(669)	768	870	592	654	425	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
1,681	(7)	428	(2)	298	331	223	249	161	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
1,475	(706)	801	(667)	470	539	369	405	264	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
11	-	11	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
1,486	(706)	812	(667)	470	539	369	405	264	רווח נקי מפעילות מופסקת
296	296	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי:
1,782	(410)	812	(667)	470	539	369	405	264	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	-	7	10	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,799	(410)	819	(657)	470	539	369	405	264	המיוחס לבעלי מניות הבנק
292,940	-	705	12,978	77,310	40,138	89,331	31,022	41,456	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
361,645	-	32,595	16,147	53,035	25,143	-	45,959	188,766	פיקודונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

- (1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018*									
התאמות (2) סך-הכל	ניהול פיננסי (1)	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			לקוחות פרטיים	
			עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים			
הכנסות ריבית, נטו:									
8,906	17	(443)	625	1,856	1,069	2,318	1,568	1,896	מחיצונים
-	2	1,410	(154)	(486)	(63)	(1,622)	53	860	בינמגזרי
1,445	12	1,211	89	113	6	-	3	11	הכנסות מימון שאינן מריבית
10,351	31	2,178	560	1,483	1,012	696	1,624	2,767	סך-הכל רווח מימוני, נטו
3,423	125	164	136	482	351	61	584	1,520	עמלות והכנסות אחרות
13,774	156	2,342	696	1,965	1,363	757	2,208	4,287	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי									
613	-	(2)	101	(333)	(37)	37	392	455	
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
8,960	643	745	1,744	648	478	403	943	3,356	מחיצונים
-	(56)	(238)	13	(33)	28	(132)	171	247	בינמגזרי
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים									
4,201	(431)	1,837	(1,162)	1,683	894	449	702	229	
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח									
2,009	(59)	571	31	624	333	164	260	85	
(הפסד) מפעילות נמשכת									
2,192	(372)	1,266	(1,193)	1,059	561	285	442	144	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים									
4	-	4	-	-	-	-	-	-	
רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת									
2,196	(372)	1,270	(1,193)	1,059	561	285	442	144	
רווח נקי מפעילות מופסקת									
364	364	-	-	-	-	-	-	-	
רווח (הפסד) נקי:									
2,560	(8)	1,270	(1,193)	1,059	561	285	442	144	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה									
35	-	15	20	-	-	-	-	-	
המיוחס לבעלי מניות הבנק									
2,595	(8)	1,285	(1,173)	1,059	561	285	442	144	
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח									
296,873	14,366	1,051	14,136	72,141	37,489	81,030	32,561	44,099	
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח									
352,342	82	34,283	19,017	44,150	25,259	-	42,415	187,136	

* סווג מחדש.

- (1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים. כמו-כן, הנתונים כוללים יתרונות המיוחסות לפעילות מופסקת.

ביאור 28 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

ב. נתוני פרופורמה בדבר השפעת הוצאות הנוגעות לעסקי קבוצת הבנק בישראל עם לקוחות אמריקאים על מגזרי הפעילות
 ההוצאות שנזקפו בפועלים שוויץ ובסניף ניו-יורק, הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, יוחסו במסגרת הגילוי על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה למגזר פעילות בינלאומית.

ההוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, כוללות הפרשה בגין לקוחות בעלי אינדיקציות אמריקאיות מסוימות בסניפי הבנק בישראל וכן הפרשה בגין חשיפה לסכומים כלפי רשויות אחרות בארצות-הברית (שאינן ה-DOJ) בגין הלקוחות בישראל ובחו"ל. הוצאות אלה נזקפו במסגרת הגילוי על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה למגזר התאמות.

אילו היו מיוחסות ההוצאות שנזקפו בישראל, בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 ובשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019, למגזר פעילות קמעונאית ולמגזר פעילות בינלאומית באופן שווה (ולא למגזר התאמות), היה מסתכם הרווח הנקי של הפעילות הקמעונאית בכ-159 מיליון ש"ח וכ-772 מיליון ש"ח, בהתאמה; במגזר הפעילות הבינלאומית היה מסתכם ההפסד לתקופה בכ-264 מיליון ש"ח וכ-922 מיליון ש"ח, בהתאמה, ובמגזר התאמות היה נרשם ההפסד בסך של כ-110 מיליון ש"ח ורווח נקי של כ-121 מיליון ש"ח, בהתאמה.

ג. מידע על מגזרים גיאוגרפיים⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
סך נכסים		רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק			הכנסות ⁽²⁾			
429,330	512,897	3,373	2,173	2,428	13,032	12,696	12,726	ישראל
27,897	24,808	65	33	(52)	480	478	363	צפון אמריקה
5,523	1,814	(1,209)	(699)	(208)	259	37	90	אירופה
89	83	2	(4)	(3)	3	(3)	(3)	אחר
33,509	26,705	(1,142)	(670)	(263)	742	512	450	סך-הכל מחוץ לישראל
462,839	539,602	2,231	1,503	2,165	13,774	13,208	13,176	סך-הכל מאוחד

(1) החלוקה לאיזורים גיאוגרפיים בוצעה לפי מיקום הנכסים.
 (2) הכנסות - הכנסות ריבית, נטו, והכנסות שאינן מריבית.

א. חובות* ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים

הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי*

2020						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור		
5,251	8	5,243	790	446	4,007	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
1,943	(3)	1,946	448	317	1,181	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(1,213)	-	(1,213)	(551)	(14)	(648)	מחיקות חשבונאיות
950	-	950	339	9	602	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(263)	-	(263)	(212)	(5)	(46)	מחיקות חשבונאיות נטו
6,931	5	6,926	1,026	758	5,142	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה ⁽²⁾
244	(1)	245	42	-	203	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
781	-	781	81	-	700	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
2019						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור		
4,334	9	4,325	904	424 ⁽³⁾	2,997 ⁽³⁾	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
1,276	(1)	1,277	191	31	1,055	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(1,399)	-	(1,399)	(665)	(13)	(721)	מחיקות חשבונאיות
1,047	-	1,047	365	4	678	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(352)	-	(352)	(300)	(9)	(43)	מחיקות חשבונאיות נטו
(7)	-	(7)	(5)	-	(2)	אחר
5,251	8	5,243	790	446	4,007	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה ⁽²⁾
(31)	-	(31)	4	-	(35)	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
537	1	536	39	-	497	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
2018						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי ⁽³⁾	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור ⁽³⁾		
4,266	7	4,259	940	396	2,923	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
613	2	611	457	33	121	הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(1,630)	-	(1,630)	(821)	(8)	(801)	מחיקות חשבונאיות
1,082	-	1,082	325	3	754	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(548)	-	(548)	(496)	(5)	(47)	מחיקות חשבונאיות נטו
3	-	3	3	-	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
4,334	9	4,325	904	424	2,997	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה ⁽²⁾
(40)	-	(40)	(13)	-	(27)	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
568	1	567	35	-	532	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).
 (3) סווג מחדש, הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" סווג מחדש מאשראי "מסחרי" לאשראי "לדיור".

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות* ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*, ועל החובות* בגינם היא חושבה

31 בדצמבר 2020					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחריים**
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור	
					יתרת חוב רשומה של חובות*:
162,471	13,618	148,853	952	1	147,900 שנבדקו על בסיס פרטני
159,120	-	159,120	32,935	99,442	26,743 שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾
321,591	13,618	307,973	33,887	99,443	174,643 סך-הכל חובות*
99,363	-	99,363	-	99,311	52 (1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור
					הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*:
4,065	5	4,060	118	-	3,942 שנבדקו על בסיס פרטני
2,085	-	2,085	827	758	500 שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽²⁾
6,150	5	6,145	945	758	4,442 סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי
758	-	758	-	758	- (2) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור***

31 בדצמבר 2019					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחריים**
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור	
					יתרת חוב רשומה של חובות*:
165,145	20,042	145,103	862	2	144,239 שנבדקו על בסיס פרטני
152,544	-	152,544	37,833	89,700	25,011 שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾
317,689	20,042	297,647	38,695	89,702	169,250 סך-הכל חובות*
89,608	-	89,608	-	89,533	75 (1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור
					הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*:
3,094	7	3,087	136	-	2,951 שנבדקו על בסיס פרטני
1,620	-	1,620	615	446	559 שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽²⁾
4,714	7	4,707	751	446	3,510 סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי
446	-	446	-	446	- (2) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור***

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלואות לדיוור בסך של כ-52 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (ליום 31.12.19: 75 מיליוני ש"ח).

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-609 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.19: 314 מיליוני ש"ח).

ביאור 29 סיון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות*

1. איכות אשראי ופיגורים

31 בדצמבר 2020					
חובות לא פגומים** - מידע נוסף		סך-הכל	בעייתיים ⁽¹⁾		לא בעייתיים
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁴⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾		פגומים ⁽²⁾	לא פגומים	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
15	5	29,937	245	161	29,531
בינוי ונדל"ן - בינוי					
13	3	23,052	164	806	22,082
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
32	1	20,359	6	162	20,191
שירותים פיננסיים					
46	22	83,428	2,302	2,923	78,203
מסחרי - אחר					
106	31	156,776	2,717	4,052	150,007
סך-הכל מסחרי					
775	626	98,956	1	626	98,329
אנשים פרטיים - הלוואות לדיוך ⁽⁵⁾					
71	45	33,838	737	68	33,033
אנשים פרטיים - אחר					
952	702	289,570	3,455	4,746	281,369
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל					
-	-	188	-	-	188
בנקים בישראל					
-	-	954	-	-	954
ממשלת ישראל					
952	702	290,712	3,455	4,746	282,511
סך-הכל פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
16	-	6,136	215	644	5,277
בינוי ונדל"ן					
60	-	11,731	289	1,129	10,313
מסחרי אחר					
76	-	17,867	504	1,773	15,590
סך-הכל מסחרי					
15	26	536	1	27	508
אנשים פרטיים					
91	26	18,403	505	1,800	16,098
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
10	-	11,233	-	-	11,233
בנקים בחו"ל					
-	-	1,243	-	-	1,243
ממשלות חו"ל					
101	26	30,879	505	1,800	28,574
סך-הכל פעילות בחו"ל					
1,043	728	307,973	3,960	6,546	297,467
סך-הכל ציבור					
10	-	11,421	-	-	11,421
סך-הכל בנקים					
-	-	2,197	-	-	2,197
סך-הכל ממשלות					
1,053	728	321,591	3,960	6,546	311,085
סך-הכל					

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** לעניין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.

(1) סיון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה [ביאור 29.ב.ג.2](#). להלן.

(3) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.

(4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-123 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.19: 167 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

(5) כולל יתרת הלוואות לדיור שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-59 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.19: 62 מיליוני ש"ח).

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)
1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2019					
חובות לא פגומים** - מידע נוסף		סך-הכל	בעייתיים ⁽¹⁾		לא בעייתיים
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁴⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾		פגומים ⁽²⁾	לא פגומים	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
40	11	27,798	271	243	27,284
17	3	20,228	279	900	19,049
3	1	20,005	30	97	19,878
97	104	82,212	2,484	2,147	77,581
157	119	150,243	3,064	3,387	143,792
682	693	89,228	2	694	88,532
141	93	38,626	756	144	37,726
980	905	278,097	3,822	4,225	270,050
-	-	132	-	-	132
-	-	794	-	-	794
980	905	279,023	3,822	4,225	270,976
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
17	1	6,652	279	169	6,204
62	1	12,355	335	280	11,740
79	2	19,007	614	449	17,944
10	6	543	6	6	531
89	8	19,550	620	455	18,475
-	-	17,933	-	-	17,933
-	-	1,183	-	-	1,183
89	8	38,666	620	455	37,591
1,069	913	297,647	4,442	4,680	288,525
-	-	18,065	-	-	18,065
-	-	1,977	-	-	1,977
1,069	913	317,689	4,442	4,680	308,567

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** לענין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה [ביאור 29.ב.ג.2](#). להלן.

(3) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.

(4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-123 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.19: 167 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

(5) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-59 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.19: 62 מיליוני ש"ח).

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

איכות האשראי - מצב פיגור החובות

מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות אשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות ריבית) לאחר 90 ימי פיגור או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי והוחזר לציבור ריבית, כאשר הוא מפגר במשך 30 ימי פיגור ביחס לתנאי החוב החדשים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב. לגבי הלוואות לדיור למעט הלוואות ללא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור.

יתורים וארגון מחדש של חוב בעייתי

במדיניות היתורים הבנק מביא בחשבון מגוון שיקולים על מנת למקסם את ההחזר לבנק: ניהול מערכת היחסים עם הלקוח ומקסום הזדמנויות, מניעת default, עיקולים, היבטים ציבוריים וכדומה.

ויתורים ניתנים במקרים בהם הלקוח הציג רצון טוב לפרוע את ההלוואות וצפוי כי יעמוד בהתחייבויותיו.

במקרים בהם, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק מעניק לחייב ויתור אשר בתנאים אחרים הוא לא היה מעניק, החוב יוגדר כארגון מחדש של חוב בעייתי.

ארגון מחדש של חוב בעייתי יכול שיהיה שינוי בתנאי החוב שגורם להפחתה או לדחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב בעתיד הקרוב, הפחתה בשיעור הריבית או בהפחתה של תשלומים על חשבון הקרן, איחוד חובות וכו'.

הבנק יכול להסכים לקבל במזומן נכסים או זכות בהון עצמי של החייב כפירעון של החוב למרות שהשווי המתקבל נמוך מסכום החוב מאחר והבנק מגיע למסקנה שהאמור ימקסם את החזר ההשקעה שלו.

לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ראה [ביאור 1 ד'](#) לעיל.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)**
2. מידע נוסף על חובות פגומים
 א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

31 בדצמבר 2020					
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך-הכל יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
1,495	245	86	34	159	בינוי ונדל"ן - בינוי
1,033	164	61	11	103	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
274	6	1	1	5	שירותים פיננסיים
5,437	2,302	218	1,124	2,084	מסחרי - אחר
8,239	2,717	366	1,170	2,351	סך-הכל מסחרי
1	1	1	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
1,625	737	2	111	735	אנשים פרטיים - אחר
9,865	3,455	369	1,281	3,086	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
267	215	43	120	172	בינוי ונדל"ן
557	289	204	52	85	מסחרי אחר
824	504	247	172	257	סך-הכל מסחרי
3	1	-	-	1	אנשים פרטיים
827	505	247	172	258	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
10,692	3,960	616	1,453	3,344	סך-הכל ציבור*
* מזה:					
-	3,360	331	1,371	3,029	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים
-	2,710	507	1,004	2,203	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)**

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

31 בדצמבר 2019					
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך-הכל יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
1,491	271	112	43	159	בינוי ונדל"ן - בינוי
1,283	279	183	8	96	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
371	30	26	2	4	שירותים פיננסיים
5,631	2,484	173	1,053	2,311	מסחרי - אחר
8,776	3,064	494	1,106	2,570	סך-הכל מסחרי
2	2	2	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
1,570	756	3	131	753	אנשים פרטיים - אחר
10,348	3,822	499	1,237	3,323	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
337	279	70	93	209	בינוי ונדל"ן
610	335	203	73	132	מסחרי אחר
947	614	273	166	341	סך-הכל מסחרי
8	6	-	5	6	אנשים פרטיים
955	620	273	171	347	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
11,303	4,442	772	1,408	3,670	סך-הכל ציבור*
* מזה:					
-	3,940	501	1,332	3,439	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים
-	1,374	285	181	1,089	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2018			2019			2020		
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית ממוצעת של חובות פגומים שנרשמו*** ⁽¹⁾	יתרה** ממוצעת של ריבית	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית ממוצעת של חובות פגומים שנרשמו*** ⁽¹⁾	יתרה** ממוצעת של ריבית	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית ממוצעת של חובות פגומים שנרשמו*** ⁽¹⁾	יתרה** ממוצעת של ריבית
פעילות לווים בישראל								
ציבור - מסחרי								
3	4	293	2	4	280	1	3	251
בינוי ונדל"ן - בינוי								
2	5	271	1	4	257	-	-	238
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן								
-	-	31	-	-	28	-	-	27
שירותים פיננסיים								
9	17	1,086	12	23	1,478	16	30	2,384
מסחרי - אחר								
14	26	1,681	15	31	2,043	17	33	2,900
סך-הכל מסחרי								
-	-	-	-	-	-	-	-	1
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור								
14	48	707	14	49	703	14	47	759
אנשים פרטיים - אחר								
28	74	2,388	29	80	2,746	31	80	3,660
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל								
פעילות לווים בחו"ל								
ציבור - מסחרי								
-	-	62	-	-	135	-	1	226
בינוי ונדל"ן								
-	-	255	-	3	269	-	6	274
מסחרי - אחר								
-	-	317	-	3	404	-	7	500
סך-הכל מסחרי								
-	-	33	-	-	7	-	-	2
אנשים פרטיים								
-	-	350	-	3	411	-	7	502
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל								
28	74	2,738	29	83	3,157	31	87	4,162
סך-הכל ציבור								

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

*** הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(1) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 330 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 (2019: 435 מיליוני ש"ח, 2018: 284 מיליוני ש"ח).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש

31 בדצמבר 2019				31 בדצמבר 2020				
יתרת חוב רשומה								
סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ לא בפיגור	צובר ⁽¹⁾ בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	שאינו צובר הכנסות ריבית	סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ לא בפיגור	צובר ⁽¹⁾ בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	שאינו צובר הכנסות ריבית	
פעילות לווים בישראל								
ציבור - מסחרי								
63	20	-	43	75	42	-	33	בינוי ונדל"ן - בינוי
70	25	-	45	15	5	-	10	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
4	2	-	2	5	2	-	3	שירותים פיננסיים
472	144	-	328	1,623	158	-	1,465	מסחרי - אחר
609	191	-	418	1,718	207	-	1,511	סך-הכל מסחרי
707	384	-	323	698	425	-	273	אנשים פרטיים - אחר
1,316	575	-	741	2,416	632	-	1,784	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל								
ציבור - מסחרי								
10	-	-	10	194	22	-	172	בינוי ונדל"ן
48	-	-	48	100	98	-	2	מסחרי אחר
58	-	-	58	294	120	-	174	סך-הכל מסחרי
1,374	575	-	799	2,710	752	-	1,958	סך-הכל ציבור

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) נכלל בחובות פגומים.

התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2020 בסך של כ-74 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.19: 23 מיליוני ש"ח).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו									
בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020			
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	
פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחרי									
56	64	257	43	43	291	55	58	213	בינוי ונדל"ן - בינוי
11	13	35	15	16	31	20	21	38	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
6	6	14	3	4	14	2	3	18	שירותים פיננסיים
226	228	1,305	249	252	1,571	1,560	1,626	1,344	מסחרי - אחר
299	311	1,611	310	315	1,907	1,637	1,708	1,613	סך-הכל מסחרי
352	362	7,139	413	434	8,406	323	341	6,478	אנשים פרטיים - אחר
651	673	8,750	723	749	10,313	1,960	2,049	8,091	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל									
ציבור - מסחרי									
15	15	2	-	-	2	191	191	3	בינוי ונדל"ן
55	55	2	-	-	-	124	124	4	מסחרי - אחר
70	70	4	-	-	2	315	315	7	סך-הכל מסחרי
-	-	9	-	-	9	-	-	12	אנשים פרטיים
70	70	13	-	-	11	315	315	19	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
721	743	8,763	723	749	10,324	2,275	2,364	8,110	סך-הכל ציבור

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

ביאור 29 סיון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)**

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו*

בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020		
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
10	140	5	153	11	180	בינוי ונדל"ן - בינוי
1	18	5	14	-	15	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
1	5	-	5	-	7	שירותים פיננסיים
31	552	28	645	1,003	782	מסחרי - אחר
43	715	38	817	1,014	984	סך-הכל מסחרי
60	3,136	44	3,234	56	3,656	אנשים פרטיים - אחר
103	3,851	82	4,051	1,070	4,640	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל

פעילות לווים בחו"ל

בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020		
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	
ציבור - מסחרי						
54	1	-	-	-	-	מסחרי - אחר
-	6	-	6	-	7	אנשים פרטיים
54	7	-	6	-	7	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
157	3,858	82	4,057	1,070	4,647	סך-הכל ציבור

* חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)**

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור - אנשים פרטיים

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV)*, סוג החזר וסוג הריבית

31 בדצמבר 2020					
סיכון אשראי חוץ-מאזני	יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			סך-הכל	
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון			
3,872	39,950	1,511	62,645	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
3,634	23,935	423	35,959	מעל 60%	
218	484	36	839		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
7,724	64,369	1,970	99,443		סך-הכל

31 בדצמבר 2019					
סיכון אשראי חוץ-מאזני	יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			סך-הכל	
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון			
3,687	36,832	1,764	57,519	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
3,022	21,331	484	31,396	מעל 60%	
558	468	45	787		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
7,267	58,631	2,293	89,702		סך-הכל

* יחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

איכות אשראי - יחס ה-LTV

יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק לאיכות אשראי. יחס ה-LTV - מהווה יחס בין סכום ההלוואה לבין השווי המוערך של הנכס הממומן כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מחושב בעת אישור האשראי למעט החריגים המפורטים להלן:

1. העמדת אשראי נוסף בביטחון אותו נכס.
 2. קבלת הלוואה מתאגיד אחר, תוך ביצוע שיעבוד משותף פרי-פסו בגין הנכס.
 3. גרירת משכנתא.
 4. חלק ממסגרת האשראי שלא נוצל.
 5. פירעון מוקדם מהותי (10 אחוז ומעלה).
- הביאור מציג יתרות חוב בגין הלוואות לדיור תוך פילוח לפי טווח יחסי LTV ודרגות שיעבוד.

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. מכירה, רכישה וסינדיקציה של אשראי לציבור במהלך השנה

1. מכירה ורכישה של אשראי לציבור

סיכון אשראי לציבור שנמכר										
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019					לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020					
יתרה לסוף שנה של האשראי שנמכר, אשר הבנק נתן עבורו שירות	סך-הכל	מזה: אשראי סך-הכל רווח (הפסד) בגין אשראי שנמכר	סיכון אשראי חוץ-מאזני* בעייתי	אשראי לציבור שנמכר השנה	יתרה לסוף שנה של האשראי שנמכר, אשר הבנק נתן עבורו שירות	סך-הכל	מזה: אשראי רווח (הפסד) בגין אשראי שנמכר	סיכון אשראי חוץ-מאזני* בעייתי	אשראי לציבור שנמכר השנה	אשראי לציבור שנמכר השנה
2,312	9	28	-	104	2,205	21	24	-	34	סך-הכל מסחרי
508	-	-	-	-	414	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר -
2,820	9	28	-	104	2,619	21	24	-	34	סך-הכל סיכון אשראי לציבור

סיכון אשראי לציבור שנרכש										
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019					לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020					
יתרה לסוף שנה של האשראי שנרכש	סך-הכל	מזה: אשראי רווח (הפסד) בגין אשראי שנרכש	סיכון אשראי חוץ-מאזני* בעייתי	אשראי לציבור שנרכש השנה	יתרה לסוף שנה של האשראי שנרכש	סך-הכל	מזה: אשראי רווח (הפסד) בגין אשראי שנרכש	סיכון אשראי חוץ-מאזני* בעייתי	אשראי לציבור שנרכש השנה	אשראי לציבור שנרכש השנה
2,482	-	303	7,501	2,393	1	248	8,409	-	303	7,501
2,482	-	303	7,501	2,393	1	248	8,409	-	303	7,501

* סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
(1) כולל ברוב עסקות ניכיון לטווח קצר.

2. סינדיקציות והשתתפות בסינדיקציות של הלוואות

יתרה ליום 31 בדצמבר 2020						
עסקות סינדיקציה שיזמו אחרים	עסקות סינדיקציה שהבנק יזם*					
	חלקו של הבנק			חלקם של אחרים		
אשראי לציבור סך-הכל	אשראי לציבור חוץ-מאזני**	אשראי לציבור סך-הכל	אשראי לציבור חוץ-מאזני**	אשראי לציבור סך-הכל	אשראי לציבור חוץ-מאזני**	אשראי לציבור סך-הכל
3,210	5,009	6,281	19,384	4,685	9,479	סך-הכל מסחרי
-	-	-	4	-	7	אנשים פרטיים - אחר
3,210	5,009	6,281	19,388	4,685	9,486	סך-הכל אשראי לציבור

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019						
עסקות סינדיקציה שיזמו אחרים	עסקות סינדיקציה שהבנק יזם*					
	חלקו של הבנק			חלקם של אחרים		
אשראי לציבור סך-הכל	אשראי לציבור חוץ-מאזני**	אשראי לציבור סך-הכל	אשראי לציבור חוץ-מאזני**	אשראי לציבור סך-הכל	אשראי לציבור חוץ-מאזני**	אשראי לציבור סך-הכל
3,690	5,152	4,922	19,185	3,307	8,994	סך-הכל מסחרי
-	-	-	8	-	19	אנשים פרטיים - אחר
3,690	5,152	4,922	19,193	3,307	9,013	סך-הכל אשראי לציבור

* לרבות אם הבנק נתן שירות מהותי בעסקת הסינדיקציה.
** סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. יתרות אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽¹⁾⁽²⁾ לפי גודל האשראי של לווה

31 בדצמבר 2020			
סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽²⁾⁽³⁾	אשראי* ⁽²⁾	מספר לווים ⁽¹⁾	
			אשראי ללווה באלפי ש"ח
981	487	422,725	עד 10
1,726	1,142	253,135	מ-10 עד 20
3,233	2,754	210,875	מ-20 עד 40
5,011	7,075	210,639	מ-40 עד 80
5,629	13,034	170,175	מ-80 עד 150
5,443	17,552	110,384	מ-150 עד 300
5,091	26,965	73,489	מ-300 עד 600
7,418	56,420	74,648	מ-600 עד 1,200
4,748	26,320	21,079	מ-1,200 עד 2,000
3,169	13,724	6,324	מ-2,000 עד 4,000
2,931	8,643	2,082	מ-4,000 עד 8,000
6,672	12,900	1,529	מ-8,000 עד 20,000
8,832	13,644	800	מ-20,000 עד 40,000
35,855	56,064	1,067	מ-40,000 עד 200,000
20,975	22,636	156	מ-200,000 עד 400,000
17,660	20,136	71	מ-400,000 עד 800,000
7,246	5,811	13	מ-800,000 עד 1,200,000
7,540	5,051	9	מ-1,200,000 עד 1,600,000
3,056	2,464	3	מ-1,600,000 עד 2,000,000
1,568	3,064	2	מ-2,000,000 עד 3,200,000
5,079	3,523	2	מעל-3,200,000
159,863	319,409	1,559,207	סך-הכל

* אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב של הציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 4,751,307,973 ו-6,685 מיליוני ש"ח בהתאמה.

- (1) מספר הלווים מחושב לפי אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני גם יחד, בהתבסס על היתרה הרשומה.
- (2) אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

הערה:

הנתונים של אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני (להלן: "האשראי") במדרגות האשראי עד 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום הנתונים בכל מדרגת אשראי של כל חברה מאוחדת (איחוד על בסיס שכבות), ואילו הנתונים של האשראי מעל 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום האשראי של כל לווה בכלל קבוצת הבנק, וסיווגו במדרגת האשראי בהתאם (איחוד ספציפי).

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

במיליוני ש"ח

ד. יתרות אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽²⁾ לפי גודל האשראי של לווה (המשך)

31 בדצמבר 2019			
סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽²⁾ ⁽³⁾	אשראי* ⁽²⁾	מספר לווים ⁽¹⁾	
			אשראי ללווה באלפי ש"ח
887	498	418,747	עד 10
1,629	1,169	239,671	מ-10 עד 20
3,023	3,006	211,743	מ-20 עד 40
4,678	7,725	215,595	מ-40 עד 80
5,248	14,215	177,349	מ-80 עד 150
5,347	19,150	117,626	מ-150 עד 300
5,217	27,190	74,578	מ-300 עד 600
7,201	51,845	69,456	מ-600 עד 1,200
4,248	22,607	18,195	מ-1,200 עד 2,000
2,934	12,154	5,632	מ-2,000 עד 4,000
2,683	7,958	1,923	מ-4,000 עד 8,000
6,009	13,106	1,501	מ-8,000 עד 20,000
8,294	14,453	807	מ-20,000 עד 40,000
36,343	52,519	1,283	מ-40,000 עד 200,000
16,197	19,583	132	מ-200,000 עד 400,000
15,976	20,690	67	מ-400,000 עד 800,000
5,794	6,324	12	מ-800,000 עד 1,200,000
4,597	2,204	5	מ-1,200,000 עד 1,600,000
28	1,868	1	מ-1,600,000 עד 2,000,000
4,513	2,795	3	מ-2,000,000 עד 3,200,000
2,716	4,744	1	מעל-3,200,000
143,562	305,803	1,554,327	סך-הכל

* אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב של הציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 3,022,297,647 ו-5,134 מיליוני ש"ח בהתאמה.

- (1) מספר הלווים מחושב לפי אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני גם יחד, בהתבסס על היתרה הרשומה.
- (2) אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

הערה:

הנתונים של אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני (להלן: "האשראי") במדרגות האשראי עד 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום הנתונים בכל מדרגת אשראי של כל חברה מאוחדת (איחוד על בסיס שכבות), ואילו הנתונים של האשראי מעל 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום האשראי של כל לווה בכלל קבוצת הבנק, וסיווגו במדרגת האשראי בהתאם (איחוד ספציפי).

במיליוני ש"ח

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ה. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים

31 בדצמבר			
2019	2020	2019	2020
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי		יתרות החוזים*	
עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:			
4	5	816	828
		(א) אשראי תעודות	
38	42	5,732	5,762
		(ב) ערבויות להבטחת אשראי	
45	58	20,019	22,680
		(ג) ערבויות לרוכשי דירות**	
136	181	25,383	23,771
		(ד) ערבויות והתחייבויות אחרות***	
42	67	15,640	15,744
		(ה) מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק	
103	154	44,695	47,997
		(ו) מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו	
106	195	33,279	43,008
		(ז) התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן****	
63	79	25,044	28,768
		(ח) התחייבויות להוצאת ערבויות	

* יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.
 ** החל מיום 31 בדצמבר 2020, כולל גם ערבויות מסוימות שניתנו במסגרת ליווי פיננסי לפרויקטים מסוג פינוי בינוי, תמ"א 38 (סוג 2) או עסקות קומבינציה, אשר בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים ניתן ליישם מקדמי המרה מופחתים בגינן.
 *** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעו"ף בסך 91 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.19: 94 מיליוני ש"ח).
 **** כולל התחייבויות למתן אשראי שניתנו ללקוחות במסגרת "אישור עקרוני ושמיירת שיעור הריבית" להוראות ניהול בנקאי תקין 451, נהלים למתן הלוואות לדיור.

ביאור 29 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. ערבויות

הבנק מספק מגוון רחב של ערבויות ושיפויים עבור לקוחותיו על מנת לאפשר להם להשלים מגוון רחב של עסקות. הסכום המקסימלי של התשלומים העתידיים הפוטנציאליים נקבע בהתאם לסכום הנקוב של הערבויות, מבלי לקחת בחשבון החזרים אפשריים או בטוחות מוחזקות או משועבדות. במידת הצורך הבנק נוהג לקבל ביטחונות או התחייבויות מסוגים שונים כגון פיקדונות, ניירות-ערך, נדל"ן, יחסים פיננסיים וכדומה. מרבית הערבויות בבנק מדורגות בדירוג ביצוע האשראי.

ליום 31 בדצמבר 2020						
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם						
סך-הכל	ללא תאריך פקיעה	פקיעה מעל 5 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה בין 3 שנים עד שנה ועד 3 שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות	
5,762	26	611	152	705	4,268	ערבויות להבטחת אשראי
22,680	19,969	2	-	-	2,709	ערבויות לרוכשי דירות
23,771	-	4,348	1,002	6,662	11,759	ערבויות והתחייבויות אחרות
28,768	-	874	3,196	16,140	8,558	התחייבויות להוצאת ערבויות
80,981	19,995	5,835	4,350	23,507	27,294	סך-הכל

ליום 31 בדצמבר 2019						
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם						
סך-הכל	ללא תאריך פקיעה	פקיעה מעל 5 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה בין 3 שנים עד שנה ועד 3 שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות	
5,732	46	815	101	1,298	3,472	ערבויות להבטחת אשראי
20,019	16,983	-	-	-	3,036	ערבויות לרוכשי דירות
25,383	-	4,618	4,127	6,108	10,530	ערבויות והתחייבויות אחרות
25,044	-	117	4,016	12,001	8,910	התחייבויות להוצאת ערבויות
76,178	17,029	5,550	8,244	19,407	25,948	סך-הכל

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 30 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2020							
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי			
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
נכסים							
138,711	-	222	231	11,341	-	126,917	מזמנים ופיקדונות בבנקים
71,885	2,385	412	2,535	24,036	482	42,035	ניירות-ערך
368	-	-	-	-	-	368	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
301,828	1,354	2,017	3,927	23,401	49,669	221,460	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
2,193	-	-	1,171	748	-	274	אשראי לממשלות
556	503	-	-	-	-	53	השקעות בחברות כלולות
3,319	3,319	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
14,890	1,081	577	999	2,180	423	9,630	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,852	1,183	11	36	93	6	4,523	נכסים אחרים
539,602	9,825	3,239	8,899	61,799	50,580	405,260	סך-כל הנכסים
התחייבויות							
435,217	1,406	3,453	10,948	93,939	10,290	315,181	פיקדונות הציבור
6,591	-	13	282	1,928	-	4,368	פיקדונות מבנקים
761	-	-	-	484	2	275	פיקדונות הממשלה
6	-	6	-	-	-	-	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
23,490	-	-	-	13	22,881	596	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
16,804	1,044	694	1,230	3,000	710	10,126	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
16,834	325	176	86	537	4,594	11,116	התחייבויות אחרות
499,703	2,775	4,342	12,546	99,901	38,477	341,662	סך-כל ההתחייבויות
39,899	7,050	(1,103)	(3,647)	(38,102)	12,103	63,598	עודף נכסים (התחייבויות)
							השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	366	3,262	40,825	(3,125)	(41,328)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	341	138	(2,867)	-	2,388	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
-	-	261	209	(581)	-	111	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
39,899	7,050	(135)	(38)	(725)	8,978	24,769	סך-הכל כללי
-	-	197	329	(2,327)	-	1,801	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	1,351	1,271	(3,784)	-	1,162	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 30 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

		ליום 31 בדצמבר 2019						
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		לא-צמוד	צמוד למדד
		אחר	אירו	דולר	דולר	צמוד למדד		
נכסים								
88,122	-	2,372	204	15,802	-	69,744	מזומנים ופיקדונות בבנקים	
59,486	1,773	134	909	20,687	700	35,283	ניירות-ערך	
471	-	-	-	-	-	471	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	
292,940	644	1,964	4,514	20,519	48,735	216,564	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾	
1,971	-	-	925	980	-	66	אשראי לממשלות	
192	144	-	-	-	-	48	השקעות בחברות כלולות	
3,233	3,233	-	-	-	-	-	בנינים וציוד	
11,143	646	297	245	1,851	755	7,349	נכסים בגין מכשירים נגזרים	
5,281	536	41	96	77	7	4,524	נכסים אחרים	
849	849	-	-	-	-	-	השקעה המהווה פעילות מופסקת	
463,688	7,825	4,808	6,893	59,916	50,197	334,049	סך-כל הנכסים	
התחייבויות								
361,645	697	3,408	10,755	78,124	11,693	256,968	פיקדונות הציבור	
3,520	-	13	336	1,097	-	2,074	פיקדונות מבנקים	
685	-	-	-	297	2	386	פיקדונות הממשלה	
3	-	3	-	-	-	-	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	
26,853	-	12	10	152	25,724	955	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	
12,050	603	304	249	2,274	975	7,645	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	
20,711	302	354	200	3,588	**3,986	**12,281	התחייבויות אחרות	
425,467	1,602	4,094	11,550	85,532	**42,380	**280,309	סך-כל ההתחייבויות	
38,221	6,223	714	(4,657)	(25,616)	**7,817	**53,740	עודף נכסים (התחייבויות)	
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:								
-	-	(1,106)	2,577	26,470	(523)	(27,418)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	
-	-	30	1,444	(1,543)	-	69	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	
-	-	20	774	(214)	-	(580)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	
38,221	6,223	(342)	138	(903)	**7,294	**25,811	סך-הכל כללי	
-	-	(142)	2,736	(809)	-	(1,785)	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	
-	-	338	2,445	565	-	(3,348)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	

- * לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
 ** סיווג מחדש של יתרות התחייבויות בגין זכויות עובדים מהמגזר הלא-צמוד למגזר צמוד מדד.
 (1) כולל צמודי מטבע-חוץ.
 (2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון

31 בדצמבר 2020				
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*				
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 2 עד 3 שנים
במיליוני ש"ח				
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מטבע-חוץ)				
נכסים	170,270	21,340	54,503	33,953
התחייבויות	297,146	17,629	20,140	10,623
הפרש	(126,876)	3,711	34,363	23,330
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(21,862)	(2,417)	(19,051)	177
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	119	204	1,189	6
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(148,619)	1,498	16,501	23,513
מטבע-חוץ**				
נכסים	20,512	4,138	8,528	5,876
התחייבויות	81,994	8,066	18,017	1,799
הפרש	(61,482)	(3,928)	(9,489)	4,077
מזה: הפרש - בדולר	(51,167)	(4,104)	(9,716)	3,408
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ	1,436	(684)	(623)	(79)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	21,862	2,411	19,072	(179)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(119)	(204)	(1,189)	(6)
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(39,739)	(1,721)	8,394	3,892
סך-הכל ליום 31 בדצמבר 2020				
נכסים***	190,782	25,478	63,031	39,829
התחייבויות****	379,140	25,695	38,157	12,422
הפרש	(188,358)	(217)	24,874	27,407
מזה: אשראי לציבור	49,612	21,954	51,820	30,060
מזה: פיקדונות הציבור	361,756	20,604	28,699	6,202

- * בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- ** לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.
- (1) נכסים ללא תקופת פירעון כוללים נכסים בסך של 3,304 מיליוני ש"ח, שזמן פירעונם עבר.
- (2) כפי שנכללה בביאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה", לרבות סכומים חוץ-מאזניים בגין נגזרים.
- (3) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (4) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 13,548 מיליוני ש"ח שמתוכו סכומי חריגה ממסגרת חח"ד בסך 1,867 מיליוני ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

31 בדצמבר 2020								
שיעור תשואה חוזי ⁽³⁾	יתרה מאזנית ⁽²⁾		תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*					
	סך-הכל	ללא תקופת פירעון ⁽¹⁾	סך-הכל תזרימי מזומנים	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 4 עד 5 שנים	מעל 3 עד 4 שנים
%-ב	במיליוני ש"ח							
2.3%	455,964	2,699	492,201	15,014	44,076	60,500	26,231	24,256
1.5%	380,305	23	383,373	18	1,314	15,757	3,040	4,064
-	75,659	2,676	108,828	14,996	42,762	44,743	23,191	20,192
-	(44,272)	-	(44,469)	-	(63)	(69)	(207)	(48)
-	2,356	-	2,605	-	-	-	-	544
-	33,743	2,676	66,964	14,996	42,699	44,674	22,984	20,688
1.8%	73,760	605	76,555	7	965	19,122	4,090	5,410
0.9%	116,623	1	116,971	5	247	900	712	1,158
-	(42,863)	604	(40,416)	2	718	18,222	3,378	4,252
-	(38,307)	387	(36,541)	(3)	396	16,748	2,888	2,248
-	5,889	-	6,766	-	156	2,407	1,026	931
-	44,272	-	44,469	-	58	76	230	16
-	(2,356)	-	(2,605)	-	-	-	-	(544)
-	(947)	604	1,448	2	776	18,298	3,608	3,724
2.2%	⁽⁴⁾ 529,724	3,304	568,756	15,021	45,041	79,622	30,321	29,666
1.3%	496,928	24	500,344	23	1,561	16,657	3,752	5,222
1.8%	32,796	3,280	68,412	14,998	43,480	62,965	26,569	24,444
2.7%	300,474	3,068	337,060	14,972	44,471	45,419	17,936	22,945
1.4%	433,811	-	436,119	1	1,491	3,297	1,900	2,909

ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון (המשך)

31 בדצמבר 2019				
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*				
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 2 עד 3 שנים
במיליוני ש"ח				
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מטבע-חוץ)				
נכסים	119,854**	22,676	59,635	30,635
התחייבויות	235,166	17,647	21,737	11,924
הפרש	(115,312)	5,029	37,898	18,711
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(5,316)	(2,608)	(9,829)	(603)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(2,206)	115	848	623
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(122,834)	2,536	28,917	18,731
מטבע-חוץ***				
נכסים	24,267	4,080	8,467	6,285
התחייבויות	64,050	8,686	21,981	1,150
הפרש	(39,783)	(4,606)	(13,514)	5,135
מזה: הפרש - בדולר	(32,150)	(4,512)	(11,711)	4,566
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ	7,876	(792)	(3,857)	2,281
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	5,310	2,601	9,877	588
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	2,206	(115)	(848)	(623)
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(32,267)	(2,120)	(4,485)	5,100
סך-הכל ליום 31 בדצמבר 2019				
נכסים****	144,121	26,756	68,102	36,920
התחייבויות****	299,216	26,333	43,718	13,074
הפרש	(155,095)	423	24,384	23,846
מזה: אשראי לציבור	**54,848	21,043	53,135	28,037
מזה: פיקדונות הציבור	284,927	21,895	32,655	5,554

* בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.

** הוצג מחדש.

*** לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.

(1) נכסים ללא תקופת פירעון כוללים נכסים בסך של 4,652 מיליוני ש"ח, שזמן פירעונם עבר.

(2) כפי שנכללה בביאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה", לרבות סכומים חוץ-מאזניים בגין נגזרים.

(3) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(4) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 15,053 מיליון ש"ח שמתוכו סכומי חריגה ממסגרת חח"ד בסך 3,708 מיליון ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

31 בדצמבר 2019								
שיעור תשואה חוזי ⁽³⁾	יתרה מאזנית ⁽²⁾		תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*					
	סך-הכל	ללא תקופת פירעון ⁽¹⁾	סך-הכל תזרימי מזומנים	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 4 עד 5 שנים	מעל 3 עד 4 שנים
ב-%	במיליוני ש"ח							
2.7%	384,434	3,865	**420,791	13,138	39,767	55,630	17,885	25,441
1.7%	322,889	27	325,540	1	3,041	12,705	4,622	7,111
-	61,545	3,838	95,251	13,137	36,726	42,925	13,263	18,330
-	(18,702)	-	(18,710)	-	(47)	1,218	(309)	(246)
-	(278)	-	3	-	-	-	574	-
-	42,565	3,838	76,544	13,137	36,679	44,143	13,528	18,084
2.9%	71,381	585	76,019	97	1,018	14,240	4,275	5,036
1.9%	100,976	14	101,472	10	310	758	986	938
-	(29,595)	571	(25,453)	87	708	13,482	3,289	4,098
-	(23,963)	435	(20,265)	93	340	12,162	2,766	3,675
-	12,453	(12)	13,937	92	103	2,748	949	2,215
-	18,702	-	18,710	-	44	(1,144)	235	226
-	278	-	(3)	-	-	-	(574)	-
-	(10,615)	571	(6,746)	87	752	12,338	2,950	4,324
2.7%	⁽⁴⁾ 455,815	4,450	496,810	13,235	40,785	69,870	22,160	30,477
1.7%	423,865	41	427,012	11	3,351	13,463	5,608	8,049
2.2%	31,950	4,409	69,798	13,224	37,434	56,407	16,552	22,428
3.0%	292,296	4,365	**330,284	13,138	40,149	44,697	17,021	22,373
1.8%	360,948	-	363,235	1	1,843	3,273	3,052	3,921

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הביאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה ריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המוצגת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת הזכויות שאינן מקנות שליטה ואת השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן ייתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי. כמו-כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה - שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקות דומות במועד הדיווח;

ניירות-ערך סחירים - לפי שווי שוק בשוק העיקרי.

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). תקבולים אלה הונוו בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה.

בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקות דומות במועד הדיווח.

השווי ההוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקותיו במועד הדיווח.

תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות. גידול של 1% בשיעורי ריבית הניכיון של חובות פגומים מקטין את שוויים ההוגן בסכום של 9 מיליוני ש"ח.

מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי יוחסו לתקופות שבהן מוין אותו חוב, מקום בו ניתן לעשות זאת (לדוגמה, כאשר חושבה הפרשה על בסיס פרטני לפי ערך נוכחי של תזרים מזומנים). בהעדר נתונים אלה מחיקות חשבונאיות ויתרת ההפרשות מיוחסים באופן יחסי ליתרת האשראי לפי תקופות לפירעון בסוף התקופה.

בחישוב השווי ההוגן נכללו הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור בהתאם להערכת הבנק בהתבסס על בחינת הנתונים ההיסטוריים של פירעונות מוקדמים ביחס לפרמטרים המסבירים פירעונות אלו. השפעת הנחות אלו על השווי ההוגן הינה הגדלת השווי ההוגן ב-66 מיליוני ש"ח.

פיקדונות, אגרות-חוב וכתבי התחייבות - בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו התאגיד מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות דומים (אם מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו זמין), על-ידי הבנק, ביום הדיווח. לגבי אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, השווי ההוגן מבוסס על מחירי שוק מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל.

השאלות בין לקוחות - מוצגים כאשראי ופיקדונות ונמדדים לפי ערכם בבורסה של ניירות הערך המושאלים.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

מידת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים מתחשבת בין היתר בסיכון האשראי הגלום בעסקות אלו.

אומדן השווי ההוגן של נכסים בגין מכשירים נגזרים, משקף גם את סיכון האשראי של הצד הנגד, ואומדן השווי ההוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משקף גם את סיכון האשראי של הבנק.

מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי ההוגן מוצג בהתאם ליתרה המאזנית של העמלות בעסקות הנ"ל המהוות קירוב לשווי הוגן.

נכסים והתחייבויות אשר מדידת השווי ההוגן בגינם מתבססת על נתוני רמה 3 - פריטים ששוויים ההוגן נקבע על סמך מחיר אינדיקטיבי מגורם בלתי תלוי, מחיר אינדיקטיבי של צד נגדי לעסקה, מודלים להערכה אשר חלק מהנתונים המשמעותיים בהם אינם נצפים וכן פריטים ששוויים ההוגן נקבע על סמך מחשבוני פנימיים או לשכות שירות אשר חלק מהנתונים בהם אינם נצפים.

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

ליום 31 בדצמבר 2020				
סך-הכל	שווי הוגן ⁽¹⁾			יתרה במאזן
	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
נכסים פיננסיים				
138,747	135,665	-	3,082	138,711
מזומנים ופיקדונות בבנקים				
71,893	1,967	18,177	51,749	71,885
ניירות-ערך*				
368	368	-	-	368
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר				
303,935	300,850	-	3,085	301,828
אשראי לציבור, נטו***				
2,205	2,205	-	-	2,193
אשראי לממשלות				
14,890	3,224	10,617	1,049	14,890
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
648	642	-	6	652
נכסים פיננסיים אחרים				
532,686	444,921	28,794	58,971	**530,527
סך-כל הנכסים הפיננסיים				
התחייבויות פיננסיות				
436,833	433,368	-	3,465	435,217
פיקדונות הציבור***				
6,570	6,570	-	-	6,591
פיקדונות מבנקים				
773	773	-	-	761
פיקדונות הממשלה				
6	6	-	-	6
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר				
24,139	803	1,552	21,784	23,490
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים				
16,804	5,891	9,862	1,051	16,804
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
9,894	9,888	-	6	9,894
התחייבויות פיננסיות אחרות				
495,019	457,299	11,414	26,306	**492,763
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות				
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים				
104	104	-	-	-
עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי				

* כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 1,368 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה [ביאור 12](#).

** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 91,248 מיליוני ש"ח ובסך של 30,201 מיליוני ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [סעיפים ב-1](#).

*** מזה נכלל ביתרת פיקדונות הציבור סך של 38 מיליוני ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים.

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
 רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
 רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סך-הכל	ליום 31 בדצמבר 2019			יתרה במאזן	
	שווי הוגן ⁽¹⁾				
	רמה 3	רמה 2	רמה 1		
נכסים פיננסיים					
88,142	85,255	-	2,887	88,122	מזומנים ופיקדונות בבנקים
59,490	1,501	13,615	44,374	59,486	ניירות-ערך*
471	471	-	-	471	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
294,981	291,570	-	3,411	292,940	אשראי לציבור, נטו***
1,982	1,982	-	-	1,971	אשראי לממשלות
11,143	1,412	9,097	634	11,143	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,083	1,059	-	24	977	נכסים פיננסיים אחרים
457,292	383,250	22,712	51,330	**455,110	סך-כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
364,103	360,013	-	4,090	361,645	פיקדונות הציבור***
3,503	3,503	-	-	3,520	פיקדונות מבנקים
698	698	-	-	685	פיקדונות הממשלה
3	3	-	-	3	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
27,582	48	1,557	25,977	26,853	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12,050	387	11,025	638	12,050	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
13,178	13,154	-	24	13,173	התחייבויות פיננסיות אחרות
421,117	377,806	12,582	30,729	**417,929	סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים					
112	112	-	-	-	עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

- * כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 1,021 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה [ביאור 12](#).
- ** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 75,702 מיליוני ש"ח ובסך של 16,207 מיליוני ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [סעיפים ב-ו](#).
- *** מזה נכללו ביתרת פיקדונות הציבור סך של 43 מיליוני ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים.
- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
 רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
 רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

ליום 31 בדצמבר 2020			
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
נכסים			
אגרות-חוב זמינות למכירה			
43,335	-	7,457	35,878
אגרות-חוב של ממשלת ישראל			
10,562	-	999	9,563
אגרות-חוב של ממשלות זרות			
5,058	165	4,893	-
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים			
3,904	-	3,889	15
אגרות-חוב של אחרים זרים			
62,859	165	17,238	45,456
סך-הכל אגרות-חוב זמינות למכירה			
1,017	-	939	78
השקעות במניות סחירות שאינן למסחר			
ניירות-ערך למסחר			
6,213	-	-	6,213
אגרות-חוב של ממשלת ישראל			
2	-	-	2
אגרות-חוב של ממשלות זרות			
6,215	-	-	6,215
סך-הכל ניירות-ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים			
474	199	275	-
חוזי שקל-מדד			
5,551	396	5,155	-
חוזי ריבית אחרים			
6,894	2,527	4,355	12
חוזי מטבע-חוץ			
1,925	78	810	1,037
חוזי מניות			
46	24	22	-
חוזי סחורות ואחרים			
14,890	3,224	10,617	1,049
סך-הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים			
3,179	-	-	3,179
אשראי בגין השאלות בין לקוחות			
6	-	-	6
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף			
88,166	3,389	28,794	55,983
סך-כל הנכסים			
התחייבויות			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
392	30	362	-
חוזי שקל-מדד			
6,788	278	6,510	-
חוזי ריבית אחרים			
7,704	4,729	2,963	12
חוזי מטבע-חוץ			
1,875	830	6	1,039
חוזי מניות			
45	24	21	-
חוזי סחורות ואחרים			
38	18	20	-
התחייבויות בגין נגזרים משובצים			
16,842	5,909	9,882	1,051
סך-הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
3,179	-	-	3,179
פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות			
6	-	-	6
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף			
286	-	-	286
התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך			
20,313	5,909	9,882	4,522
סך-כל ההתחייבויות			

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019				
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
נכסים				
אגרות-חוב זמינות למכירה				
33,417	-	4,336	29,081	אגרות-חוב של ממשלת ישראל
8,108	-	239	7,869	אגרות-חוב של ממשלות זרות
6,830	177	6,505	148	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
2,454	-	2,413	41	אגרות-חוב של אחרים זרים
50,809	177	13,493	37,139	סך-הכל אגרות-חוב זמינות למכירה
750	-	122	628	השקעות במניות סחירות שאינן למסחר
ניירות-ערך למסחר				
6,602	-	-	6,602	אגרות-חוב של ממשלת ישראל
3	-	-	3	אגרות-חוב של ממשלות זרות
2	-	-	2	מניות סחירות
6,607	-	-	6,607	סך-הכל ניירות-ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
372	116	256	-	חוזי שקל-מדד
6,004	662	5,342	-	חוזי ריבית אחרים
3,762	601	3,102	59	חוזי מטבע-חוץ
990	23	392	575	חוזי מניות
15	10	5	-	חוזי סחורות ואחרים
11,143	1,412	9,097	634	סך-הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
3,482	-	-	3,482	אשראי בגין השאלות בין לקוחות
24	-	-	24	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
72,815	1,589	22,712	48,514	סך-כל הנכסים
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
224	3	221	-	חוזי שקל-מדד
6,882	17	6,865	-	חוזי ריבית אחרים
3,981	137	3,799	45	חוזי מטבע-חוץ
949	229	127	593	חוזי מניות
14	1	13	-	חוזי סחורות ואחרים
43	17	26	-	התחייבויות בגין נגזרים משובצים
12,093	404	11,051	638	סך-הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
3,482	-	-	3,482	פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות
24	-	-	24	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף
608	-	-	608	התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך
16,207	404	11,051	4,752	סך-כל ההתחייבויות

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

ליום 31 בדצמבר 2020				
סך-הכל ההפסד בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
				אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
(36) ⁽¹⁾	600	600	-	-
(29) ⁽²⁾	28	28	-	-
(65)	628	628	-	-
				השקעות במניות
				סך-הכל

נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה

ליום 31 בדצמבר 2019				
סך-הכל הרווח בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
				אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
50 ⁽¹⁾	502	502	-	-
(21) ⁽²⁾	69	69	-	-
29	571	571	-	-
				השקעות במניות
				סך-הכל

- (1) הפסדים שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי.
 (2) הפסדים שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2019	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2020	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2020	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2019	הפסדים שנכללו בהון ⁽²⁾	רכישות הנפקות סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2019
נכסים								
אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר								
177	165	(16)	4	-	-	-	-	4 ⁽¹⁾⁽²⁾
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו								
113	169	95	62 ⁽³⁾	-	-	(39)	-	62 ⁽³⁾
645	118	(316)	(209) ⁽¹⁾⁽³⁾	-	8	(219)	-	(209) ⁽¹⁾⁽³⁾
464	(2,202)	(2,533)	11 ⁽³⁾	-	333	(466)	-	11 ⁽³⁾
(206)	(752)	(770)	67 ⁽³⁾	-	-	224	-	67 ⁽³⁾
9	-	(1)	-	-	1	(9)	-	- ⁽³⁾
(17)	(18)	(8)	(8) ⁽³⁾	-	-	7	-	(8) ⁽³⁾
1,185	(2,520)	(3,549)	(73)	4	342	(502)	-	(73)

שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2018	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2019	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2019	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2018	הפסדים שנכללו בהון ⁽²⁾	רכישות הנפקות סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2019
נכסים								
ניירות-ערך זמינים למכירה								
191	177	(12)	(2)	-	-	-	-	(2) ⁽¹⁾⁽²⁾
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו								
54	113	83	46 ⁽³⁾	-	-	(24)	-	46 ⁽³⁾
596	645	223	149 ⁽¹⁾⁽³⁾	-	25	(199)	-	149 ⁽¹⁾⁽³⁾
404	464	5	3 ⁽³⁾	-	219	(164)	-	3 ⁽³⁾
62	(206)	(204)	7 ⁽³⁾	-	-	(64)	-	7 ⁽³⁾
40	9	(17)	(5) ⁽³⁾	-	14	(28)	-	(5) ⁽³⁾
(14)	(17)	(9)	(9) ⁽³⁾	-	(1)	7	-	(9) ⁽³⁾
1,333	1,185	69	189	(2)	257	(472)	-	189

- (1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית.
 (2) רווחים (הפסדים) שנכללו בהון בסעיף התאמות בגין ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.
 (3) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ה. במהלך התקופה לא היו מעברים של פריטים הנמדדים לפי שווי הוגן ממדידה ברמה 3 למדידה ברמה 2, למעט העברות הנובעות מסיכון צד נגדי לעסקה. בהתאם למדיניות התאגיד הבנקאי, ההעברות בין הרמות מוכרות כמתרחשות בסוף תקופת הדיווח.

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3

ליום 31 בדצמבר 2020			
שווי הוגן	טכניקות הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן יחסי)
במיליוני ש"ח			
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים			
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	165	ציטוט מצד נגדי לעסקה	ציטוט מצד נגדי לעסקה
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי שקל-מדד	169	סיכון צד נגדי לעסקה	0.23%-4.84% (1.68%)
חוזי ריבית אחרים	118	סיכון צד נגדי לעסקה	0.23%-15.52% (2.04%)
חוזי מטבע-חוץ	(2,208)	סיכון צד נגדי לעסקה	0.23%-15.78% (0.51%)
חוזי מניות	(770)	סיכון צד נגדי לעסקה	0.23%-2.76% (0.29%)
חוזי מניות	18	ציטוט מצד נגדי	
חוזי מטבע-חוץ	6	ציטוט מצד נגדי	
חוזי מניות ⁽¹⁾	0.36	מודל תמחור אופציות	סטיות תקן (107.95%-107.95%)
		תשואת דיבידנד	0.00%-0.00% (0.00%)
		ריבית שקלית לא-צמודה	0.10%-0.10% (0.10%)
חוזי סחורות ואחרים	-	מטבע	0.23%-14.62% (0.88%)
נגזרים משובצים ⁽²⁾	(18)	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
השקעה במניות לא סחירות	28	הערכת שווי	
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	600	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים	
		נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים	

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:

(1) עלייה (ירידה) בשיעור סטיית התקן תביא למדידת שווי הוגן גבוהה (נמוכה) משמעותית. מנגד, עלייה (ירידה) בשיעור תשואת הדיבידנד או בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

(2) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

במיליוני ש"ח

ביאור 32 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3 (המשך)

31 בדצמבר 2019			
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן יחסי)
במיליוני ש"ח			
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים			
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	177	ציטוט מצד נגדי לעסקה	ציטוט מצד נגדי לעסקה
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי שקל-מדד	113	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	סיכון צד נגדי לעסקה (0.41%-4.47% (1.75%)
חוזי ריבית אחרים	645	מודל תמחור נגזרי ריבית	סיכון צד נגדי לעסקה (0.35%-14.74% (1.68%)
חוזי מטבע-חוץ	464	מודל תמחור אופציות	סיכון צד נגדי לעסקה (0.33%-14.44% (1.17%)
חוזי מניות	(223)	מודל תמחור נגזרי מניות	סיכון צד נגדי לעסקה (0.33%-0.43% (0.34%)
חוזי מניות	17	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
חוזי מניות ⁽¹⁾	-	מודל תמחור אופציות	סטיית תקן (76.96%-76.96% (76.96%)
		תשואת דיבידנד	0.00%-0.00% (0.00%)
		ריבית שקלית לא-צמודה	0.32%-0.32% (0.32%)
חוזי סחורות ואחרים	9	מודל תמחור נגזרי מטבע	סיכון צד נגדי לעסקה (1.01%-2.25% (2.00%)
נגזרים משובצים ⁽²⁾	17	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
השקעה במניות לא סחירות	69	הערכת שווי	
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	502	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים	
		נכסים לא סחירים - הייוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים	

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:

- (1) עלייה (ירידה) בשיעור סטיית התקן תביא למדידת שווי הוגן גבוהה (נמוכה) משמעותית. מנגד, עלייה (ירידה) בשיעור תשואת הדיבידנד או בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.
- (2) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים

חברות אם, בעל שליטה וחברות בנות

עסקות עם בעלי עניין וצדדים קשורים נעשו ככלל במהלך העסקים הרגיל, משיקולים עסקיים ובתנאים דומים לתנאי עסקות עם גופים שאינם קשורים לבנק. במספר מקרים הבנק תמך כמקובל בחברות בת באמצעות השקעה בהון, בהלוואות, בכתבי נוחות, כתבי שיפוי וכד'. ההכנסות או ההוצאות הקשורות בעסקות אלה כלולות בסעיפים המתאימים בדוח רווח והפסד.

לפרטים בדבר קו אשראי שנתן הבנק לבנק פוזיטיף בתמחור נמוך מתנאי השוק בשל נסיבותיו המיוחדות של בנק פוזיטיף, ראה [ביאור 24](#) יג לעיל.

א. יתרות במאזן

31 בדצמבר 2020							
בעלי-עניין							
אחרים		נושאי משרה*		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		מחזיקי מניות	
היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה
נכסים							
-	-	-	-	-	-	113	113
1,928	1,049	9	8	830	674	181	181
(5)	(5)	-	-	(6)	(6)	-	-
1,923	1,044	9	8	824	668	181	181
711	529	-	-	41	33	162	59
התחייבויות							
10,997	6,709	77	43	-	-	1,971	1,284
13	11	-	-	-	-	22	15
1,078	882	38	38	-	-	232	231
-	-	28	28	-	-	18,030	18,030
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים***							
3,216	2,266	7	6	767	566	183	154

* בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור.

** על בסיס היתרה בסוף כל חודש.

*** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

א. יתרות במאזן (המשך)

31 בדצמבר 2020					
צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו					
אחרים		חברות כלולות		חברות-בת שלא אוחדו	
היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה
נכסים					
185	105	137	106	-	-
(2)	(2)	(2)	(2)	-	-
183	103	135	104	-	-
-	-	556	556	-	-
-	-	3	3	-	-
התחייבויות					
284	64	128	116	8	1
4	2	3	2	-	-
423	411	264	184	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים**					

* על בסיס היתרה בסוף כל חודש.

** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(1) פירוט של סעיף זה כלול גם בביאור 15.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

א. יתרות במאזן (המשך)

31 בדצמבר 2019							
בעלי-עניין							
אחרים		נושאי משרה*		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		מחזיקי מניות	
היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה
נכסים							
-	-	-	-	-	-	113	113
ניירות-ערך							
-	-	-	-	202	-	-	-
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר							
1,255	436	10	9	924	822	135	77
אשראי לציבור							
(2)	(2)	-	-	(6)	(6)	-	-
הפרשה להפסדי אשראי							
1,253	434	10	9	918	816	135	77
אשראי לציבור, נטו							
417	151	-	-	50	32	63	26
נכסים אחרים							
התחייבויות							
13,495	10,633	145	46	-	-	2,164	1,270
פיקדונות הציבור							
15	13	-	-	-	-	28	22
אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים							
525	333	59	59	-	-	136	107
התחייבויות אחרות							
-	-	29	27	-	-	12,833	12,403
מניות (כלול בהון)							
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים***							
2,427	1,988	10	7	1,286	766	202	176

* בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור.

** על בסיס היתרה בסוף כל חודש.

*** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

א. יתרות במאזן (המשך)

31 בדצמבר 2019					
צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו					
אחרים		חברות כלולות		חברות-בת שלא אוחדו	
היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה
נכסים					
	250	-	-	-	-
ניירות-ערך					
	578	515	4,227	4,221	-
אשראי לציבור					
	(3)	(3)	(39)	(39)	-
הפרשה להפסדי אשראי					
	575	512	4,188	4,182	-
אשראי לציבור, נטו					
	-	-	192	192	-
השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾					
	5	-	2	-	-
נכסים אחרים					
התחייבויות					
	466	241	254	97	11
פיקדונות הציבור					
	4	2	23	8	-
התחייבויות אחרות					
	837	609	4,919	2,846	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים**					

* על בסיס היתרה בסוף כל חודש.
 ** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
 (1) פירוט של סעיף זה כלול גם בביאור 15.

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. הכנסות והוצאות בדוח רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020								
סך-הכל	צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			בעלי-עניין				
	אחרים***	חברות כלולות	חברות-בת שלא אוחדו	אחרים	נושאי משרה**	אחרים	מחזיקי מניות אחרים	
8	5	2	-	4	-	-	(3)	הכנסות ריבית נטו*
(1)	(1)	-	-	-	-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(141)	3	2	-	(143)	-	-	(3)	הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית
53	3	2	-	48	-	-	-	מזה: דמי ניהול ושירותים
(69)	-	-	-	-	(43) ⁽¹⁾	-	(26)	הוצאות תפעוליות ואחרות ⁽²⁾
(35)	-	-	-	-	(35)	-	-	מזה: בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו: 21
25	-	16	9	8	(8)	-	-	הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד או מטעמו - מספר מקבלי הטבה 8
(203)	7	4	-	(139)	(43)	-	(32)	סך-הכל

* פירוט בסעיף ג' להלן.
 ** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.
 *** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.
 (1) הטבות עובד לזמן קצר 30 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 1 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 4 מיליון ש"ח.
 (2) כולל תרומות לעמותות בעלות קשר לצד קשור של הבנק בסך של 600 אלפי ש"ח.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019								
סך-הכל	צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			בעלי-עניין				
	אחרים***	חברות כלולות	חברות-בת שלא אוחדו	אחרים	נושאי משרה**	אחרים	מחזיקי מניות בעלי שליטה	
94	3	26	-	74	-	-	(9)	הכנסות ריבית נטו*
(45)	(2)	(44)	-	1	-	-	-	הכנסות (הוצאות) בגין הפסדי אשראי
(310)	44	158	-	(271)	2	-	(243)	הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית
164	5	149	-	11	-	-	(1)	מזה: דמי ניהול ושירותים
(87)	(11)	(23)	(2)	(5)	(46) ⁽¹⁾	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות
(40)	-	-	-	-	(40)	-	-	מזה: בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו: 20
(6)	-	-	-	-	(6)	-	-	הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד או מטעמו - מספר מקבלי הטבה 7
(348)	34	117	(2)	(201)	(44)	-	(252)	סך-הכל

* פירוט בסעיף ג' להלן.
 ** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.
 *** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.
 (1) הטבות עובד לזמן קצר 27 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 2 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 5 מיליון ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. הכנסות והוצאות בדוח רווח והפסד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018							
סך-הכל	צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			בעלי-עניין			
	חברות כלולות אחרים***	חברות-בת שלא אוחדו	אחרים	נושאי משרה** אחרים	אחרים	מחזיקי מניות בעלי שליטה	
8	3	5	-	-	-	-	הכנסות ריבית נטו*
-	-	-	-	-	-	-	הכנסות (הוצאות) בגין הפסדי אשראי
38	20	5	-	12	-	1	הכנסות שאינן מריבית
14	9	1	-	4	-	-	מזה: דמי ניהול ושירותים
(148)	(74)	(24)	-	(3)	(48) ⁽¹⁾	1	הוצאות תפעוליות ואחרות
(42)	-	-	-	-	(42)	-	מזה: בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו: 19
							הטבות לדיירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד או מטעמו -
(6)	-	-	-	-	(6)	-	מספר מקבלי הטבה 9
(102)	(51)	(14)	-	9	(48)	2	סך-הכל

* פירוט בסעיף ג' להלן.

** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.

*** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(1) הטבות עובד לזמן קצר 35 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 1 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 5 מיליון ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 33 בעלי-עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. הכנסות ריבית, נטו בעסקות עם בעלי-עניין וצדדים קשורים

2018	2019	2020	
			הכנסות (הוצאות)
			בגין נכסים
8	40	26	מאשראי לציבור
-	-	-	מפיקדונות בבנקים
-	-	-	מניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
-	-	-	מאגרות-חוב
-	3	3	מנכסים אחרים
			בגין התחייבויות
-	53	(20)	על פיקדונות הציבור
-	-	-	על פיקדונות מבנקים
-	-	-	על ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי רכש חוזר
-	(2)	(1)	על אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
-	-	-	על התחייבויות אחרות
			אחר
-	-	-	עמלות מעסקי מימון
-	-	-	הכנסות מימון אחרות
8	94	8	סך-הכל

א. תמצית דוח רווח והפסד

2018	2019	2020	
11,571	11,826	10,175	הכנסות ריבית
(2,748)	(2,611)	(1,477)	הוצאות ריבית
8,823	9,215	8,698	הכנסות ריבית, נטו
570	1,270	1,951	הוצאות בגין הפסדי אשראי
8,253	7,945	6,747	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי

הכנסות שאינן מריבית

1,036	562	1,213	הכנסות מימון שאינן מריבית
3,124	3,094	3,019	עמלות
51	44	70	הכנסות אחרות
4,211	3,700	4,302	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית

הוצאות תפעוליות ואחרות

*3,953	*3,891	3,695	משכורות והוצאות נלוות
1,342	1,309	1,355	אחזקה ופחת בניינים וציוד
*2,182	*2,763	2,089	הוצאות אחרות
7,477	7,963	7,139	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
4,987	3,682	3,910	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
1,937	1,615	1,516	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
3,050	2,067	2,394	רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
364	296	(109)	חלקו של הבנק ברווחים של חברות מוחזקות לאחר מסים המיוחס לפעילות מופסקת
(819)	(564)	(229)	חלקו של הבנק בחברות מוחזקות אחרות
2,595	1,799	2,056	רווח נקי
			המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סווג מחדש.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק (המשך)

ב. תמצית מאזן

31 בדצמבר		
2019	2020	
		נכסים
87,618	138,605	מזומנים ופיקדונות בבנקים
50,541	62,958	ניירות-ערך
471	368	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
295,713	307,484	אשראי לציבור
(4,640)	(6,088)	הפרשה להפסדי אשראי
291,073	301,396	אשראי לציבור, נטו
1,971	2,193	אשראי לממשלות
849	-	השקעה בפעילות מופסקת
13,108	13,303	השקעות בחברות מוחזקות אחרות
3,041	3,143	בניינים וציוד
10,986	14,885	נכסים בגין מכשירים נגזרים
4,899	5,594	נכסים אחרים
464,557	542,445	סך-כל הנכסים
		התחייבויות והון
378,950	450,136	פיקדונות הציבור
3,405	6,687	פיקדונות מבנקים
685	761	פיקדונות הממשלה
12,818	11,651	כתבי התחייבות נדחים
11,882	16,800	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
18,636	16,537	התחייבויות אחרות
426,376	502,572	סך-כל ההתחייבויות
38,181	39,873	הון
464,557	542,445	סך-כל ההתחייבויות והון

ג. תמצית דוח על תזרימי מזומנים

2018	2019	2020	
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת			
2,595	1,799	2,056	רווח נקי לשנה
התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת:			
453	268	338	חלקו של הבנק ברווחים של חברות מוחזקות
532	504	528	פחת על בניינים וציוד
20	21	53	הפחתות
570	605	1,928	הוצאות בגין הפסדי אשראי
-	(210)	1	רווח ממכירת חברת בת
(213)	(361)	(129)	רווח ממימוש של ניירות-ערך זמינים למכירה ומוחזקים לפדיון
(26)	(253)	(10)	רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות-ערך למסחר
-	-	24	הפסד שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר
(28)	(4)	(57)	רווח ממימוש בניינים וציוד
(37)	72	(256)	שינוי בהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
(30)	3	(209)	שינוי בהתחייבויות, נטו, בגין זכויות עובדים
(21)	(79)	(129)	מסים נדחים, נטו
(56)	(8)	(21)	רווח ממכירות תיקי אשראי
(453)	1,306	1,470	התאמות בגין הפרשי שער
(2,221)	1,462	1,139	הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
שינוי נטו בנכסים שוטפים			
1,511	(621)	(3,899)	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(1,135)	(387)	348	ניירות-ערך למסחר
(322)	687	(678)	נכסים אחרים
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות			
(2,491)	2,376	4,818	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
6,978	1,011	(1,813)	התחייבויות אחרות
5,626	8,191	5,502	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת

במיליוני ש"ח

ביאור 34 תמצית דוחות של הבנק (המשך)

ג. תמצית דוח על תזרימי מזומנים (המשך)

2018	2019	2020	
תזרימי מזומנים לפעילות השקעה			
(511)	248	2,603	פיקדונות בבנקים
(17,200)	(639)	(3,016)	אשראי לציבור
(136)	457	(222)	אשראי לממשלות
(24)	237	103	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
-	(15)	(157)	רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
35	126	43	תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
(29,639)	(52,737)	(46,929)	רכישת ניירות-ערך זמינים למכירה
32,407	41,074	24,030	תמורה ממכירת ניירות-ערך זמינים למכירה
9,821	9,188	9,981	תמורה מפדיון ניירות-ערך זמינים למכירה
(8,165)	(7,803)	(9,022)	רכישת תיקי אשראי
382	113	55	תמורה ממכירת תיקי אשראי
97	1,150	81	דיבידנדים שהתקבלו מחברות מוחזקות
(183)	(1,090)	(385)	השקעות בחברות מוחזקות
2	2,164	2	תמורה ממימוש השקעות בחברות מוחזקות
(552)	(641)	(679)	רכישת בניינים וציוד
46	6	72	תמורה ממימוש בניינים וציוד
(13,620)	(8,162)	(23,440)	מזומנים, נטו, לפעילות השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון			
378	(1,004)	3,282	פיקדונות מבנקים
7,780	8,723	71,186	פיקדונות מהציבור
(112)	477	76	פיקדונות מהממשלה
1,799	1,031	1,740	הנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(1,349)	(4,107)	(3,285)	פדיון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(496)	(1,000)	-	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות הבנק
(24)	-	-	רכישה עצמית של מניות
7,976	4,120	72,999	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) מימון
(18)	4,149	55,061	גידול (קיטוון) במזומנים
80,806	81,241	84,084	יתרת מזומנים לתחילת השנה
453	(1,306)	(1,470)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
81,241	84,084	137,675	יתרת מזומנים לסוף השנה
ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו			
11,238	12,911	10,576	ריבית שהתקבלה
(2,741)	(2,513)	(1,917)	ריבית ששולמה
17	1,111	81	דיבידנדים שהתקבלו
(2,374)	(2,233)	(2,123)	מסים על הכנסה ששולמו
196	373	446	מסים על הכנסה שהתקבלו

ביאור 35 יוזמות רגולטוריות

משבר הקורונה והמערכת הבנקאית

משבר הקורונה החל בישראל בפברואר 2020, ובעקבותיו ולאור ההתאמות הנדרשות בפעילות המערכת הבנקאית, פרסם בנק ישראל במהלך שנת 2020 שורה של הקלות רגולטוריות להתמודדות עם משבר הקורונה, תוקף מרבית ההקלות שניתנו הוארך עד למרץ 2021 וכפי הנראה צפויה הארכה נוספת עד לסוף ספטמבר 2021, בהתאם לטיטוט חוזר, כפי שפורסמה על ידי הפיקוח על הבנקים ביום 7 במרץ 2021, כאשר מרבית ההקלות מפורטות בנוהל בנקאי תקין 250:

נוהל בנקאי תקין 301 - עבודת הדירקטוריון - דירקטוריון הבנק רשאי לקיים ישיבות דירקטוריון שלא על-ידי כינוס ישיבה פרוטאלי, ללא מגבלות שקיימות בהוראה 301 ביחס לדיונים והחלטות שניתן לקבל בישיבות בתקשורת.

נוהל בנקאי תקין 308A - טיפול בתלונות ציבור - מענה לתלונות הציבור יכול להינתן בכתב או בעל פה לפי נסיבות העניין, תוך הבהרה כי מדובר בנסיבות חריגות בלבד כדוגמת סגר מלא או הפחתה משמעותית בכוח האדם. הטיפול, תשובת הבנק והודעתו ללקוח יתועדו. כמו-כן נוספה למפקח סמכות בנסיבות חריגות להאריך את זמן התגובה והטיפול במענה על התלונות שיתקבלו.

נוהל בנקאי תקין 311 בנושא "ניהול סיכון אשראי" - רשויות המס הודיעו על ארכה בהגשת הדוחות הכספיים, וארכה זו תקפה גם במקרים בהם יש חובה לקבל דוח כספי לטובת העמדת אשראי ללווים. אישור אשראי לעסקים הקטנים בהיעדר דוח כספי שנתי, יעשה בכפוף לקבלת נתונים כספיים מעודכנים, המאפשרים לבנק לנתח באופן מהימן את מצבו הפיננסי של הלווה, כגון דוח מע"מ. כמו-כן, התנאים שעל בסיסם הבנק יסכים להעמיד אשראי יהיו בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים של הבנק.

נוהל בנקאי תקין 315 - "מגבלת חבות ענפית" - סך האשראי (בניכוי חבויות לתשתיות לאומיות) לענף הבינוי והנדל"ן יעלה משיעור של 20% ל-22% מסך-כל חבויות הציבור (מגבלה זו לרבות חבויות לתשתיות לאומיות תעלה משיעור של 24% ל-26%). ההקלה שהייתה אמורה לפוג בספטמבר 2022 תוארך עד תום 24 חודשים מיום 31 בדצמבר 2025.

נוהל בנקאי תקין 325 - "ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב" - לאור הצפי שיותר לקוחות ייקלעו לקשיי תזרים עקב המשבר, התיקונים בהוראה נועדו לאפשר לבנק לכבד חיובים של לקוחות שחורגים ממסגרת האשראי שהועמדה להם ולהעמיד מסגרת אשראי נוספת חד צדדית בהיקף של 5,000 שקל ללקוח פרטי ומאה אלף שקל ללקוח מסחרי, זאת למשך 3 ימים מהיווצרות החריגה.

נוהל בנקאי תקין מספר 326 בנושא ליווי פיננסי - בוטלה ההגדרה כי תוך 14 יום ממועד התשלום, על בנק להוציא לרוכש ערבות בגין סכום ששולם באמצעות שובר התשלום.

נוהל בנקאי תקין 329 - "מגבלות למתן הלוואות לדיור" - הבנק יהיה רשאי להעניק הלוואה לכל מטרה במשכון דירה בשיעור מימון עד 70% לעומת השיעור הקיים כיום, 50%. מתן ההלוואה בהתאם להקלה יהיה כפוף להצהרת הלווה כי ההלוואה אינה למטרת רכישת דירה להשקעה. כמו-כן, הבנק יכול להסתמך על הכנסות הלווה טרום תקופת הקורונה בתנאים מסוימים.

נוהל בנקאי תקין 355 - ניהול המשכיות עסקית - הבנקים רשאים לפעול באופן מצומצם תוך פגיעה מינימלית בשירותי הבנקאות לציבור. כמו-כן, אישר הפיקוח על הבנקים הפעלתם של סניפים ניידיים בהתאם להיתר כללי לבנקים לפתיחת סניפים ולהעתקתם בעת חירום השימוש בהיתר לפתיחת הסניפים הניידים יוגבל עד לסיומו של המצב הנוכחי או עד להכרזה על שעת חירום ומתן הנחיות אחרות.

נוהל בנקאי תקין 360 - חופשה רציפה - העדכונים נועדו לאפשר למערכת הבנקאית לנהל בשנת 2020 את יישום הדרישה לחופשה רציפה בהיתן שבתקופת החירום חלק מן העובדים עבדו ב"שיטת הקפסולות".

נוהל בנקאי תקין 367 - בנקאות בתקשורת ונוהל בנקאי תקין 420 בנושא - משלוח הודעות בתקשורת - כדי לסייע בהנגשת ערוצי תקשורת הקיימים ללקוח, בדגש על האפשרויות לפעילות מרחוק סוכם כי הבנקים רשאים לשלוח ללקוחותיהם באופן יזום, הודעות בערוצי בנקאות בתקשורת, המציעות להם להצטרף לשירותים אלו ומנחות אותם כיצד לבצע זאת, גם ללא חתימה על הסכם בנקאות בתקשורת. כמו-כן, עודכן כי יוגדלו היקפי הפעילות שביחס אליהם יחולו ההקלות לעניין זיהוי ואימות מ-50,000 ש"ח ל-100,000 ש"ח.

נוהל בנקאי תקין 439 - חיובים על-פי הרשאה - בנק ישראל מאפשר לבנקים לקבל מהלקוחות הוראות לביטול חיוב על-פי הרשאה או הרשאה לחיוב חשבון באמצעות הטלפון ולא רק באמצעות הודעה בכתב, ובלבד שהשיחה תתועד.

נב"ת 451 - נהלים למתן הלוואות לדיור - הוארכו המועדים אשר במסגרתם על הבנק להנפיק ללקוחות מכתבי כוונת, אישור סילוק והודעות על כך שביטח את הלווה בביטוח מטעמו.

הצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי (תיקון מס' 4) (עיכוב הליכים לשם גיבוש ואישור הסדר חוב) (הוראת שעה - נגיף הקורונה החדש), התשפ"א-2021 עברה קריאה ראשונה ביום 11 בינואר 2021, וכעת נמצאת בהליך חקיקה. מטרת החוק המוצע הינה ליצור מתווה להתמודדות עם עלייה בהיקף החייבים שיבקשו לפנות להליכים של הסדר חוב או להליכי חדלות פירעון בעקבות תקופת מגפת הקורונה ולהתאים אותם למאפיינים המיוחדים של חייבים אלה. זאת, על-ידי עיכוב האפשרות של נושים לפתוח בהליכי חדלות פירעון ועל ידי עידוד החייבים לפנות להליכים של הסדר חוב. עיכוב הליכים יתאפשר לפרק זמן של שנה, החייב ישמור את השליטה בנכסיו בתקופת עיכוב ההליכים; עיכוב ההליכים לצורך גיבוש ואישור הסדר חוב יינתן לתקופה של עד 3 חודשים, בהתאם לשיקול דעתו של בית המשפט, עם ההחלטה על עיכוב ההליכים, התאגיד לא יהיה רשאי לשלם את חובות העבר שלו, וכן יוקפאו ההליכים המשפטיים והליכי הגבייה לגביו; ימונה לתאגיד מנהל הסדר בעל סמכויות קבלת מידע; עיכוב ההליכים יופסק עם אישור הסדר החוב; יחיד יהא רשאי להגיש בקשה לעיכוב הליכים לצורך גיבוש הסדר חוב עם נושיו. עיכוב ההליכים יינתן בתוך 7 ימים מהגשת הבקשה, ולתקופה של 45 ימים. עם מתן ההחלטה על עיכוב הליכים, ימונה מנהל הסדר בעל סמכויות מיוחדות. בתוך 30 ימים מיום המינוי, יקיים מנהל ההסדר פגישה עם היחיד הנושים כדי להציג להם את ההסדר המוצע ולהמשיך בגיבושו. בחובות הנמוכים מ-150,000 ש"ח ניתן יהיה להגיע להסדר חוב ללא הסכמה פוזיטיבית של הנושים, אלא שהתעלמות הנושים ואי הגשת תגובה תיחשב כהסכמה להסדר.

ביאור 35 יוזמות רגולטוריות (המשך)

בנוסף, מוצע לאפשר לתאגידים שנפגעו מן המשבר ושמבקשים לקדם הסדרי חוב:

- לאשרם לפי חוק ניירות-ערך ולא לחייבם לאשרם לפי חוק חדלות פירעון. זאת, במסגרת הוראת שעה שתעמוד בתוקפה למשך שנה.
- לאפשר לחברות העומדות בתנאים מסוימים, שמעוניינות לדחות באופן זמני ובצורה מוסכמת עם המחזיקים את מועדי התשלום, לעשות זאת בדרך של החלטה באסיפת מחזיקי אגרות-החוב ומבלי לחייב פניה לבית המשפט.

רפורמות רגולטוריות להגברת התחרותיות במערכת הבנקאית

בשנים האחרונות גובשו מספר יוזמות רגולטוריות שיעיקר עניינן, הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל, ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבים מקדמיים.

החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל

- בחודש ינואר 2017 פורסם חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז-2017 על בסיס דוח ועדה ציבורית שמונתה על-ידי שר האוצר ונגידת בנק ישראל (ועדת שטרום).
- החוק קובע כי חברות כרטיסי האשראי יופרדו משני הבנקים הגדולים (הבנק ובנק לאומי). ביום 9 במרץ 2020 השלים הבנק את ההיפרדות מקבוצת ישראלכרט, כנדרש בחוק להגברת התחרותיות.
 - כחלק מהגנות הינוקא לחברות כרטיסי האשראי הבנק יידרש לצמצם את מסגרות האשראי שלו ב-50% ביחס למסגרות האשראי שהקצה בשנת 2015, זאת עד חודש פברואר 2021. לאחר מכן לא יוכל הבנק לצמוח בהיקף המסגרות במשך 3 שנים נוספות. ביום 11 בנובמבר 2020 אושר צו להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) (שינוי השיעור והסכומים לעניין צמצום מסגרות אשראי לפי סעיף 9(ג) לחוק) (הוראת שעה), התשפ"א-2020 אשר קבע כי לאור משבר הקורונה והמצוקה הכלכלית של לקוחות רבים החל מסוף ינואר 2021 ועד סוף ינואר 2022 יעמוד הקיצוץ על 45% ממסגרת האשראי שהייתה ללקוח ב-2015, ועד למינימום של 7,500 שקל בחודש, במקום מינימום של 5,000 ש"ח כפי שנקבע במקור. הבנק פעל לצמצום מסגרות האשראי כנדרש, ומקיים דרישה זו החל מהמועד האמור.

החוק לניוד חשבונות בין בנקים באופן מקוון

בחודש פברואר 2018 אושר בכנסת החוק להקמת מערכת ניוד חשבונות בנק אוטומטית על בסיס מערכת ה-CASS שהוקמה באנגליה (Current Account Switch Service) במסגרת התוכנית הכלכלית (חוק ההסדרים) לשנת 2018. על-פי החוק - הבנקים יחויבו לאפשר מעבר לקוחות באופן מקוון, בטוח, בתוך שבעה ימי עסקים וללא עלות ללקוח.

בחודש יוני 2019 פרסמה נגידת בנק ישראל כללים ראשונים מכוח החוק העוסקים בסוגי חשבונות אשר הבנקים יחויבו לאפשר את ניודם במסגרת המערכת. על-פי נתוני בנק ישראל, כ-80% מחשבונות עו"ש למשקי בית יהיו ניתנים לניוד במערכת.

בחודש יוני 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת כללים לסוגי המוצרים אשר יניודו במסגרת. ביום 16 בדצמבר 2019, פרסם בנק ישראל את כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים) וכן את נוהל בנקאי תקין 448 - העברת הפעילות הפיננסית של לקוח בין בנקים באופן מקוון, אשר מסדיר את רצף הפעולות הנדרשות מהבנק הקולט והבנק המעביר בניוד, והמפרט את החובות החלים על כל אחד מהבנקים (המעביר והקולט). ביום 30 ביוני 2020 אושרה דחיית תחילת החוק ב-6 חודשים עד ליום 22 בספטמבר 2021.

כהליך חקיקה משיק ומשלים, אושרה ביום 8 בפברואר 2021 בקריאה שנייה ושלישית, הצעת חוק סליקה אלקטרונית של שיקים ושיקים ללא כיסוי (תיקוני חקיקה), התשפ"א-2021.

הרפורמה בשירותי התשלום

בחודש ינואר 2019 פורסם חוק שירותי תשלום אשר נכנס לתוקף ביום 14 באוקטובר 2020. החוק מחליף את חוק כרטיסי חיוב ולמעשה מחיל הגנות צרכניות שהיו שמורות עד עתה לעולם הכרטיסים גם על אמצעי תשלום נוספים בבנקים כגון העברות מחשבון והרשאות לחיוב חשבון. בנוסף, יוחלו הגנות גם על אמצעי תשלום חדשניים כגון אפליקציות תשלומים, ארנק אלקטרוני ועוד. היערכות הבנק נדרשת בעיקר בנושא התאמת החוזים, הגילוי הנאות וההודעות הנדרשות לגבי כלל אמצעי התשלום שהבנק מעמיד ללקוחותיו, בנושא החובה והאחריות המוטלות על הבנק לעניין שימוש לרעה ובנושא ההרשאות לחיוב חשבון, אשר החוק מקדיש לו פרק ייחודי.

בנקאות פתוחה - OPEN API

במסגרת החוק להגברת התחרות במערכת הבנקאית, יזם בנק ישראל, נוהל בנושא בנקאות פתוחה. הנוהל קובע כללים לגבי צפייה של צד ג' במידע פיננסי של הלקוח. בנוהל נקבע כי תינתן גישה למידע של לקוחות שסיכמו לכך בשיטת OPEN API (בנקאות פתוחה). כך שהבנקים יאפשרו חיבור מאובטח של צדדים שלישיים למאגרי המידע שלהם, ולאחר קבלת הרשאת לקוח יוכלו הצדדים השלישיים לתת שירותי השוואת עלויות ואיסוף מידע פיננסי. בפועל הבנק חויב לאפשר להעביר מידע על חשבונות לקוחות לצדדים שלישיים שיתנו ללקוחות שירותי יעוץ, השוואת עלויות וסכימת מידע פיננסי. ההעברה תהיה בכפוף לאישור לקוח ותבוצע בשיטת OPEN API.

ביאור 35 יוזמות רגולטוריות (המשך)

ב-7 באפריל 2020 פרסם בנק ישראל לוחות זמנים מעודכנים: החל מ-31 במרץ 2021 הבנקים אמורים להיות מוכנים עם מודל הסכמה, יתרות ותנועות עו"ש; 10 באוקטובר 2021 - פירוט תנועות בכרטיסי חיוב, בנקאיים או חוץ בנקאיים וגישה למתן הוראת העברת תשלום מחשבון הבנק של הלקוח; 31 במרץ 2022 - גישה למידע נוסף של הלקוח: האשראי וההלוואות, הפיקדונות והחסכונות ומידע על תיק ניירות-ערך של הלקוח.

הוראות ויוזמות מהותיות נוספות בשנת 2020

- **פטור מהסדר כובל מס"ב** - רשות התחרות האריכה ביום 18 ביוני 2020 את הפטור מהסדר כובל של מס"ב המאפשר את שיתוף הפעולה בין הבנקים החברים בה. במסגרת הפטור החדש, נקבעו תנאים המחייבים את מס"ב לקבל כמשתתף כל נותן שירותי תשלום שרשאי לכך על-פי דין ומיוצג על-ידי בנק, נאסר על חמשת הבנקים הגדולים לסרב סירוב בלתי סביר לתת לגוף חוץ-בנקאי את שירותי הייצוג הנדרשים על מנת לאפשר את חיבורו למס"ב כמשתתף. כדי לוודא את שיתוף הפעולה של הבנקים אסרה רשות התחרות על בנק לעשות שימוש במערכת התשלומים המיידיים לצורך אפליקציית התשלומים שלו אלא אם כן הבנק מייצג גוף חוץ בנקאי והמיוצג מעביר עסקות באמצעות מערכת תשלומים מיידיים או עד יוני 2022. במקביל פרסם אגף מערכות תשלומים בבנק ישראל הוראה המחייבת בנק שלא לסרב "סירוב בלתי סביר" לבקשת נותן שירותי תשלום לייצג אותו בסליקה. בנק שקיבל פניה לייצג נדרש להעביר תשובתו תוך 30 יום וזמן ההיערכות לייצג יהיה בין שלושה לשמונה חודשים תלוי בסוג הייצוג.
- **נוהל בנקאי תקין 432** - ביום 23 ביוני 2020 הוציא בנק ישראל עדכון להוראה וקבע כי הגשת הבקשה על-ידי הלקוח להעברת תיק ניירות-ערך תתאפשר באמצעים מקוונים, ובכלל זה הגשת אסמכתאות הנדרשות לצורך בחינת הבקשה. ההוראה נכנסה לתוקף ביום 23 בדצמבר 2020.
- **עדכון נוהל בנקאי תקין 203 בנושא הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי, נוהל בנקאי תקין 315 ונוהל בנקאי תקין 313** - פרסם בספטמבר 2020, ומטרתו להשוות את הכללים החלים על ערבויות בנקאיות להבטחת השקעות של רוכשי דירות שלא ניתנו על-פי חוק המכר, לכללים שנקבעו לערבויות שניתנו לפי חוק המכר. זאת על-ידי הגדרת מקדמי המרה מופחתים לערבויות מסוימות, שניתנו במסגרת ליווי פיננסי לפרויקטים מסוג פיניו בינו, תמ"א 38 (סוג 2) או עסקות קומבינציה. הבנק יישם את החוזר בדוח 31 בדצמבר 2020.
- **עדכון לנוהל בנקאי תקין 450 העוסק בהליכי גביית חובות פורסם באוקטובר 2020** - מטרת העדכון להקל על קבלת הסכמה של לקוח להסדר חוב אשר נערך בינו ובין הבנק. לטובת זה, הוחלפה הדרישה לחתימה על ההסדר בדרישה לקבלת הסכמה מתועדת, כפי שמקובל וחוקק בחקיקה מקבילה בעת האחרונה. בנוסף, נוספה דרישה לפרסום פרטי ההתקשרות עם הפונקציה הספציפית לטיפול בגביית חובות באתר הבנק, על מנת להקל על יצירת קשר עמה.
- **עדכון לנוהל בנקאי תקין 411 - ניהול סיכון איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור פורסם באוקטובר 2020** - מאז העדכון האחרון במרץ 2011 בהסדר לפתיחת חשבון למבקשי מקלט בישראל ולנהנים מהגנה זמנית, עלו מעט לעת סוגיות הנוגעות ליישום. סוגיות אלה נבעו, בין השאר, משינויים בהליכי הזיהוי והאישורים המונפקים על-ידי רשות האוכלוסין וההגירה, שינויים שחייבו את התאמת ההסדר כך שיתאפשר למבקשי מקלט ולנהנים מהגנה זמנית לפתוח חשבונות ולנהלם בצורה תקינה על-ידי הצגת האישורים המונפקים להם. לאור זאת, מצא לנכון הפיקוח על הבנקים להוציא את העדכון האמור לעיל, הקובע כי להוראה 411 יתווסף נספח ב' 1 בו יעוגן ההסדר שקבע המפקח על הבנקים לעניין דרכי הזיהוי, אימות פרטים אישורים ומסמכים חלופיים לעניין פתיחה וניהול של חשבונות למבקשי מקלט ולנהנים מהגנה זמנית.
- **תשלומים מידיים** - בנק ישראל הודיע לבנקים כי עד סוף אוקטובר 2020, יחויבו הבנקים לסיים את החיבור למערכת תשלומים מיידיים המוקמת במס"ב. ממועד זה הבנקים נדרשים לאפשר ללקוחותיהם לקבל תשלומים באמצעות שירות התשלום המיידית. הבנק עמד בלוחות הזמנים כנדרש.
- **נוהל בנקאי תקין 311A בנושא ניהול אשראי צרכני** - ביום 4 בפברואר 2021 פרסם נוהל בנקאי תקין 311A בנושא ניהול אשראי צרכני, שמטרתו לקבוע סטנדרטים מינימליים ונורמות התנהגות המצופות בפעילות המערכת הבנקאית מול משקי הבית, בין היתר:
 - הגבלת היקף האשראי הקמעונאי ליכולתו הפיננסית של הלקוח והימנעות מהעמדת אשראי העלול להוות נטל מופרז על משק הבית.
 - הקפדה על תהליכי שיווק נאותים מול לקוחות.
 - הקפדה על מתן גילוי ענייני ושלם ללקוח.
 - להבטיח שמנגנוני התגמול בבנק אינם מעודדים התנהלות שאינה הוגנת.
- **נוהל בנקאי תקין חדש מספר 443 - פיקדונות ללא תנועה וחשבונות שבעליהם נפטרו מיום 15 בנובמבר 2020** - פרסם נוהל בנקאי תקין חדש המפרט את החובות החלים על הבנק בנושא פיקדון ללא תנועה, לנסות ליצור קשר עם בעל פיקדון ללא תנועה סמוך למועד פירעונו של הפיקדון. חובות האיתור המפורטים בנוהל קובעים, בין היתר, מדרג של פעולות איתור נדרשות, בהתאם לנסיבות העניין, בהן נדרש הבנק לנקוט לצורך יצירת קשר עם בעל פיקדון ללא תנועה, הן באמצעות שימוש במידע המצוי ברישומי הבנק, והן באמצעות פניה למרשם האוכלוסין, לפי העניין.
- **פרסום טיוטות נוהל בנקאי תקין בנושא - יישום כללי CECL בהלוואות לדיוור מיום 20 בדצמבר 2020** - בהמשך למכתב הפיקוח על הבנקים מיום 28 במרץ 2018 בנוגע לאימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL), פורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים, טיוטות הנוגעות ליישום כללי הדיווח הכספי הצפויים לחול לגבי הלוואות לדיוור. הטיוטות שפורסמו כוללות: עדכון הוראות דיווח לציבור רלוונטיות; הוראות ניהול בנקאי תקין; וקובץ שאלות ותשובות מעודכן בנושא. הבנק נערך ליישום התקן, אשר צפוי להיכנס לתוקפו החל מפרסום הדוח הכספי לרבעון ראשון לשנת 2022.
- ביום 29 בדצמבר 2020 פרסם בנק ישראל **נוהל בנקאי תקין חדש 366 העוסק ב"דיווח על אירועי כשל טכנולוגי ואירועי סייבר"** - נוהל זה נועד לפשט ולייעל את תהליך הדיווח של הבנק לפיקוח על הבנקים על אירועי כשל טכנולוגי ואירועי סייבר, וזאת על-ידי ריכוז כל דרישות הדיווח בנושא לנוהל אחד סדור, ופישוט התהליך לכל סוגי האירועים. נוהל זה מחליף את הוראת הדיווח לפיקוח מס' 848 בנושא: "דיווח על אירוע סייבר".

ביאור 35 יזמות גולטוריות (המשך)

- **עדכון נוהל בנקאי תקין 329 - "מגבלות למתן הלוואות לדיור" מיום 27 בדצמבר 2020** - לפיו הוסרה מגבלת הפריים שחלה עד כה. סעיף 7 להוראה קבע שתי מגבלות, הראשונה קבעה שחלקה של הלוואה בריבית פריים לא יעלה על שליש מסך הלוואה, והשנייה קבעה שחלקה הכולל של הלוואה בריבית משתנה לא יעלה על שני שלישים מסך הלוואה. במסגרת העדכון הוסרה המגבלה הראשונה (מגבלת ריבית הפריים), ונותרה המגבלה על הריבית המשתנה הקובעת כי לפחות שליש מסך המשכנתא יינתן בריבית קבועה, ועד שני השלישים הנותרים יינתנו בריבית משתנה. התיקון נכנס לתוקף ביום 17 בינואר 2021 לגבי נוטלי משכנתאות חדשות וביום 28 בפברואר 2021 לגבי מחזורי משכנתאות.
- **תיקון 9 לנוהל בנקאי תקין 367 בנושא "בנקאות בתקשורת" מיום 29 בדצמבר 2020** - קובע כי תתאפשר פתיחת חשבון בנק מרחוק ללא צורך בהגעה פיזית לסניף גם עבור תאגיד, אשר התאפשרה עד כה רק בפתיחת חשבון ליחידים. בהתאם לתיקון, מורשה חתימה מטעם תאגיד המבקש לפתוח חשבון בנק יזוהה ויאומת מרחוק באמצעות אחת משתי הדרכים שנקבעו בהוראה.

הצעות חוק שפורסמו ברשומות ויכנסו לתוקף בזמן הקרוב

- **חוק שיקים ללא כיסוי (תיקון מס' 14), התש"ף-2020**, עבר ביום 18 באוגוסט 2020 בקריאה שנייה ושלישית ופורסם ברשומות. חוק הצפוי להיכנס לתוקף באוגוסט 2021, וקובע שהבנק יודיע ללקוח כי השיק שמסר נידון לסיור, ותינתן בידו שהות של יום עסקים אחד על מנת שיוכל להפקיד כסף בחשבונו לשם פירעון השיק. יישום החוק מצריך הערכות משמעותית ופיתוחים רבים.
 - **חוק שכר שווה לעובדת ולעובד (תיקון - חובת פרסום דוח שנתי)**, התש"ף-2020 עבר ביום 25 באוגוסט 2020 בקריאה שנייה ושלישית ופורסם ברשומות. התיקון קובע כי מעסיק עם למעלה מ-518 עובדים, יאסוף נתונים ויערוך אחת לשנה דין וחשבון פנימי בו יפורט השכר הממוצע של עובדות ועובדים תוך פירוט פערי השכר הממוצע הקיימים בין גברים לנשים בכל חתך עובדים במקום העבודה. אחת לשנה ימסור המעסיק לכל עובד ועובדת במקום העבודה מידע בדבר חתך העובדים אליו משתייך העובד, סוגי התפקידים שנקללו באותו החתך וכן פער השכר בתוך אותו החתך. תחילתו של חוק זה 60 ימים מיום פרסומו; דין וחשבון ראשון לפי הוראות חוק זה יוכן עד ליום 1 ביוני 2022 בהתייחס לשנה שקדמה לו.
- יזמות גולטוריות אלו משפיעות לעיתים לרעה על הכנסות הבנק ועל הוצאותיו, ועלולות לעיתים להשפיע לרעה על עסקי קבוצת הבנק בעתיד. הבנק בוחן את המשמעויות הכוללות של האמור לעיל על הכנסות הבנק ומשמעויות עסקיות ותפעוליות ארוכות טווח נוספות. השפעות אלו אינן ניתנות לכימות בשלב זה ותלויות, בין היתר בהתנהגות הלקוחות, שינויים גולטוריים נוספים ופעילות המתחרים.

ביאור 36 השפעות משבר הקורונה

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 התפשט נגיף הקורונה בקצב מהיר ברחבי העולם, ובתגובה לכך ננקטו על-ידי ממשלות לרבות בישראל צעדי התגוננות כגון הגבלת מעבר בין מדינות, אמצעי בידוד וצמצום התקהלויות ותנועה, סגרים, הגבלות על הפעלת עסקים פרטיים ושירותים ממשלתיים ועירוניים ועוד. התפשטות הנגיף ואמצעי ההתגוננות נגדו גורמים לפגיעה כלכלית מהותית בפעילות הכלכלית הסדירה, והם גם הביאו לתנודתיות גבוהה במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם. הן הפעילות הריאלית והן המגמות בשווקים הפיננסיים מושפעים בעת הזו מהמדיניות הפיסקאלית והמוניטרית. משבר התפשטות הנגיף מביא להרעה מהותית בפעילות המשק בישראל אליו חשופה פעילות הבנק וקיימות וצפויות לו השלכות על עסקי הבנק, לרבות בגין עלייה בסיכון האשראי וקשיי נזילות של לווים, הן במגזר העסקי והן במגזר הפרטי, ובגין ההאטה בפעילות הכלכלית. כמו-כן להורדת ריביות לזמן קצר על-ידי הבנקים המרכזיים, אלה שהתרחשו והורדות נוספות שעשויות להתבצע, השפעה על קיטון בהכנסות המימון והריבית העתידית של הבנק. זאת בנוסף לירידות בשערי נכסים סחירים ושינוי במרווחי אגרות-חוב אשר יוצרים השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק והשפעות נוספות. על רקע משבר התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי, הפחית הפיקוח על הבנקים את דרישות ההון מהבנקים במסגרת הוראת שעה לתקופה של שישה חודשים, שהוארכה בחודש ספטמבר 2020 בשישה חודשים נוספים, היינו עד ליום 31 במרץ 2021. לפרטים נוספים בדבר הוראות המפקחת על הבנקים, יעדי הלימות הון ודיבידנדים, ראה [ביאור 24](#) לעיל.

מתחילת שנת 2020 ועד ליום 31 בדצמבר 2020 רשם הבנק גידול בהוצאות להפסדי אשראי שהסתכמו לסך של כ-1,943 מיליון ש"ח. מרביתן עקב משבר התפשטות נגיף הקורונה, ועיקרן הגדלת היקף ההפרשה הקבוצתית בסך של כ-1,600 מיליון ש"ח, לרבות בגין הלוואות לדיור. הגידול האמור הינו בהמשך לגידול בהוצאות להפסדי אשראי בגין משבר התפשטות הנגיף בסך של כ-676 מיליון ש"ח שנרשמו במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2019 (שפורסמו במחצית השנייה של חודש מרץ 2020 לאחר התפשטות נגיף הקורונה) וכללו השפעות של התפשטות הנגיף אשר היו ידועות באותו מועד. בהקשר זה נציין כי בעקבות משבר הקורונה נדחו מתוך סך החובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון ליום 31 בדצמבר 2020 תשלומי הלוואות (קרן ו/או ריבית) בהיקף של כ-1,415 מיליון ש"ח.

בעוד שברבעון הראשון ירדות בשערי נכסים סחירים, שינויים בעקומי הריבית בארץ ובעולם ובמרווחי אגרות-חוב יצרו השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק, חלה מאז התאוששות בשווקים ובשווי נכסים אלו. במהלך השנה חלה עלייה של כ-595 מיליון ש"ח בשווי תיק המניות ותיק אגרות-חוב. ברבעון הראשון נרשמה ירידה בשווי תיק המניות ותיק אגרות-חוב בסך של כ-705 מיליון ש"ח אשר קוזזה על-ידי עלייה של כ-1,300 מיליון ש"ח בהמשך השנה, כך שסך העלייה בשווי תיק המניות ותיק אגרות-חוב במהלך שנת 2020 הסתכמה בכ-595 מיליון ש"ח. לא ניתן להעריך את היקף התפשטות הנגיף בעתיד, או את תגובת הממשלות והבנקים המרכזיים הן מבחינת ההגבלות שיוטלו על המשקים והן מבחינת צעדים לתמיכה ועידוד הפעילות הכלכלית ואת תגובת הכלכלות והשווקים. לא ניתן גם לאמוד ולכמת את משך המשבר ועומקו ואת השפעתו העתידית על הכלכלה העולמית, המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו.

בנק הפועלים

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

20

20

תוכן העניינים

279	6. ממשל תאגידי
279	6.1. הדירקטוריון וההנהלה
280	6.2. הביקורת הפנימית
282	6.3. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
282	6.4. שכר רואי החשבון המבקרים
283	6.5. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה
286	6.6. עניינים אחרים
287	6.7. אמות מידה בנוגע לעסקות בעלי עניין
289	7. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם
289	7.1. השליטה בבנק
289	7.2. רכוש קבוע
291	7.3. הון אנושי
294	7.4. הסכמים מהותיים
295	7.5. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
313	7.6. מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי
314	7.7. דירוג הבנק
314	7.8. פועלים בקהילה - מעורבות חברתית ותרומה לקהילה
317	8. נספחים
317	8.1. דוח רווח והפסד ומאזן - מידע רב תקופתי
319	8.2. דוח רווח והפסד ומאזן - מידע רב רבעוני
322	8.3. התפתחויות מהותיות בהכנסות ובהוצאות לפי רבעונים
326	8.4. שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

רשימת הטבלאות

281	טבלה 6-1: מספר משרות ממוצע בצוות הביקורת הפנימית
282	טבלה 6-2: שכר רואי החשבון המבקרים
283	טבלה 6-3: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח)
289	טבלה 7-1: רכוש קבוע
291	טבלה 7-2: נתונים אודות מצבת כוח אדם בקבוצת הבנק במונחי משרות
292	טבלה 7-3: התפלגות מספר המשרות הממוצעות בקבוצת הבנק על-פי מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה
293	טבלה 7-4: פירוט עלות למשרת עובד ושכר למשרת עובד בבנק (באלפי ש"ח)
299	טבלה 7-5: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים
301	טבלה 7-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים
303	טבלה 7-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור
305	טבלה 7-8: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי
307	טבלה 7-9: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי
309	טבלה 7-10: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי
312	טבלה 7-11: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי
314	טבלה 7-12: דירוג
317	טבלה 8-1: דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2016-2020 - מידע רב תקופתי
318	טבלה 8-2: מאזן מאוחד לשנים 2016-2020 - מידע רב תקופתי
319	טבלה 8-3: דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2019-2020 - מידע רב-רבעוני
320	טבלה 8-4: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2019-2020 - מידע רב-רבעוני
322	טבלה 8-5: התפתחות רבעונית של סך הרווח המימוני, נטו
323	טבלה 8-6: הוצאה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים
324	טבלה 8-7: פירוט עמלות והכנסות אחרות לפי רבעונים
324	טבלה 8-8: פירוט רבעוני של ההוצאות התפעוליות והאחרות
325	טבלה 8-9: נתונים עיקריים לפי רבעונים
326	טבלה 8-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית

6. ממשל תאגידי
6.1. הדירקטוריון והנהלה
חברי דירקטוריון הבנק*

יו"ר הדירקטוריון, דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	ראובן קרופיק
דירקטור חיצוני לפי חוק החברות	דוד אבנר
דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות	רונית אברמזון רוקח
דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	נעם הנגבי
דירקטור	ישראל טראו
דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות	דליה לב
דירקטור	סטנלי פישר
דירקטור	דוד צביליחובסקי
דירקטור	ריצ'ארד קפלן

כן כיהנו במהלך תקופת הדוח:

עודד ערן (ז"ל)
משה קורן
 כיו"ר הדירקטוריון עד ליום 18 ביוני 2020
 כדירקטור עד ליום 31 בדצמבר 2020

עבודת הדירקטוריון

במהלך שנת 2020 התקיימו 65 ישיבות של מליאת דירקטוריון הבנק ו-130 ישיבות של ועדות הדירקטוריון. בחודש דצמבר 2019 הודיעה לבנק המפקחת על הבנקים, כי מספר הדירקטורים לשנת 2020 יישאר על 9 והחל ממועד האסיפה הכללית של שנת 2021 יעמוד מספר הדירקטורים על 10. הבנק פנה לוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים בבקשה כי לקראת האסיפה השנתית לשנת 2021, יוצעו לו מועמדים לשלוש משרות כהונה: שני דירקטורים חיצוניים לפי הוראה 301 (בגין משרת הכהונה של ראובן קרופיק, שיסיים תקופת כהונה שנייה בחודש פברואר 2022 ומשרת כהונה אחת נוספת), ודירקטור "אחר" אחד (בגין משרת הכהונה של ריצ'ארד קפלן שיסיים תקופת כהונה ראשונה בחודש אוקטובר 2021). לפרטים אודות שינויים בהרכב הדירקטוריון במהלך שנת 2020, ראה [סעיף 6.6](#) (עניינים אחרים) להלן.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בחודש מרץ 2018 קבע דירקטוריון הבנק, כי המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית יהיה 3 דירקטורים (במקום 2 דירקטורים עובר להחלטה), וכי המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שראוי שיהיו חברים בוועדת הביקורת, יהיה 2 דירקטורים. זאת, בהתחשב בחובות המוטלות על דירקטוריון הבנק ובפרט לאחריותו לעריכת הדוחות הכספיים של הבנק ולאישורם, בהתחשב בגודל הבנק ובמורכבות פעילותו וכן בחשיבות הרבה המיוחסת לתפקוד גורמי הבקרה בבנק והפיקוח עליהם. בהסתמך על השכלתם, ניסיונם, כישוריהם וידיעותיהם, וכפי שהעריך הדירקטוריון, מכהנים בדירקטוריון הבנק במועד פרסום הדוח 7 דירקטורים, שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית: ראובן קרופיק, רונית אברמזון-רוקח, דליה לב, סטנלי פישר, ישראל טראו, דוד אבנר ודוד צביליחובסקי. לפרטים אודות השכלתם, עיסוקם וניסיונם של דירקטורים אלה, ראה [תקנה 26](#) בדוח התקופתי. במועד פרסום הדוח מכהנים בוועדת הביקורת 4 דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

* לפרטים נוספים על חברי דירקטוריון הבנק, השכלתם, עיסוקם וניסיונם (לרבות ביחס להיות חלקם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית), ועדות הדירקטוריון בהן הם מכהנים, תאגידים נוספים בהם הם מכהנים ועוד, ראה [תקנה 26](#) בדוח התקופתי וכן באתר מג"א של רשות ניירות-ערך <http://www.magna.isa.gov.il>

חברי הנהלת הבנק*

<p>מנהל כללי משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת משאבי אנוש משנה למנהל כללי, היועצת המשפטית הראשית של הבנק משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לניהול סיכונים משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הפיננסית - CFO משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה העסקית חבר הנהלה, חשבונאי ראשי החל מיום 1 בינואר 2021 משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לשווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הקמעונאית משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת החדשנות ואסטרטגיה</p>	<p>דב קוטר עמית אוברקוביץ' יעל אלמוג אמיר בכר אתי בן-זאב רם גב צחי כהן גיא כליף ידין ענתבי דלית רביב גולן שרמן</p> <p>מבקר פנימי ראשי - זאב חיו</p>
---	--

משנה למנהל כללי, במעמד חבר הנהלה, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל

כן כיהנו במהלך תקופת הדוח:

<p>כיהנה כמשנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת מחזיקי עניין עד יום 29 בפברואר 2020 כיהן כמשנה למנהל כללי, חשבונאי ראשי עד יום 31 בדצמבר 2020</p>	<p>יעל דרומי עופר לוי</p>
---	---

6.2. הביקורת הפנימית

פרטי המבקר הפנימי - רו"ח זאב חיו מכהן כמבקר הפנימי הראשי של הבנק מיום 14 ביולי 2014 רו"ח זאב חיו עובד בקבוצת בנק הפועלים משנת 1990 ומועסק במשרה מלאה במעמד חבר הנהלה, משנה למנכ"ל. הינו בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל-אביב, בעל ניסיון בתחומי הבנקאות והביקורת, ועומד בתנאים הקבועים בסעיף 3 (א) לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 ("חוק הביקורת הפנימית"). המבקר הפנימי אינו בעל עניין בבנק, או בחברות הבנות שלו, ואינו ממלא תפקיד נוסף על תפקידו כמבקר הפנימי הראשי של הבנק וכמבקר פנימי בחלק מהחברות הבנות בקבוצה כנדרש בסעיף 146 (ב) לחוק החברות ובסעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית. מינוי עובדים לביקורת הפנימית והפסקת עבודתם, נעשים באישור המבקר הפנימי הראשי; עובדי הביקורת מקבלים הוראות בענייני ביקורת רק מהמבקר הפנימי הראשי, או מהמנהלים בביקורת הפנימית שהוסמכו על-ידו; ככלל, עובדי הביקורת הפנימית אינם עוסקים בתפקיד אחר זולת ביקורת פנימית; עובדי לשכת המבקר הפנימי מורשים לחתום בשם הבנק רק על מסמכים הקשורים בעבודת הביקורת כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא פונקציית ביקורת פנימית.

דרך המינוי - מינוי המבקר הפנימי אושר בדירקטוריון הבנק ביום 14 ביולי 2014 לאחר המלצה ואישור של ועדת הביקורת מיום 14 ביולי 2014, אשר בנימוקה התייחסה, בין היתר, לכישוריו המקצועיים, לתכונותיו האישיות, להשכלתו ולניסיונו, לרבות הניסיון בתחום הביקורת. מאז המינוי לראשונה, האריך מעת לעת דירקטוריון הבנק (בהמלצת ואישור ועדת הביקורת וועדת תגמול) את הסכם ההעסקה של המבקר הפנימי (לאחרונה בחודש אוגוסט 2019, לתקופה של שלוש שנים עד ליום 30 בספטמבר 2022).

זהות הממונה על המבקר הפנימי - הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הראשי הינו יו"ר הדירקטוריון.

תוכנית העבודה - הביקורת הפנימית פועלת על-פי תוכנית עבודה שנתית ותוכנית עבודה רב שנתית לתקופה של שלוש שנים. תוכנית העבודה לשנת 2020 נגזרה מתוכנית העבודה הרב-שנתית, המתבססת, בין היתר, על: הערכת סיכונים בישויות לביקורת; סקר סיכונים תפעוליים; מבנה ארגוני מעודכן של הבנק; סבב ביקורות ביחידות השונות, וממצאים שהועלו בביקורות קודמות. לצורך התווית תוכנית העבודה, קיימה הביקורת שיחות והתייעצויות עם מנהלים בכירים וגורמי ניהול אחרים ועם ראוי החשבון המבקר. באופן דומה נקבעה תוכנית עבודת הביקורת בחברות הבנות של הבנק, אשר הביקורת הפנימית של הבנק נותנת שירותי ביקורת למרביתן.

במסגרת תוכנית העבודה של הביקורת נבחנו גם תהליכי אישור עסקות מהותיות, והכל מתוך ראייה כוללת של מיקוד בסיכונים.

לאחר שתוכנית העבודה של הביקורת גובשה על-ידי הביקורת הפנימית, היא הובאה לדיון ואישור בוועדת הביקורת, ובשים לב להמלצותיה התקיים דיון בדירקטוריון והתוכנית אושרה על-ידו.

למבקר הפנימי הראשי שיקול דעת לסטות מתוכנית העבודה, כמענה לצרכים משתנים ובלתי צפויים. בין היתר, במסגרת תוכנית העבודה הוקצו משאבים גם לביקורות אירועים מיוחדים ולביקורות לא מתוכננות, לרבות ביקורות, לפי דרישה, של גורמים מוסמכים, כגון: הדירקטוריון, ועדת הביקורת, גורמי ניהול בבנק ורגולטורים. שינויים מהותיים מתוכנית העבודה מובאים לדיון ואישור בוועדת הביקורת והדירקטוריון.

* לפרטים נוספים על חברי הנהלה וכן על נושאי משרה נוספים, ראה [תקנה 26א](#) לדוח [וכן סעיף 6.6 להלן](#) ובאתר מגנא של רשות ניירות-ערך: <http://www.magna.isa.gov.il>

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2020

בסוף רבעון ראשון 2020, עם התפתחות מגפת הקורונה, ובהתאם להנחיות משרד הבריאות והפיקוח על הבנקים, פעלה הביקורת זמנית, במתכונת כוח אדם מצומצמת. הביקורת הפנימית צמצמה את פעילותה השוטפת והסיטה משאבים לבחינת הסיכונים המידיים ולביצוע בדיקות אד-הוק מתבקשות. עם החזרה לשגרת עבודה "בצל נגיף הקורונה" ביצעה הביקורת התאמות לתוכנית עבודתה לשנת 2020 בהתייחס להתפתחויות בסביבת הסיכון בעקבות המשבר. נכון למועד זה, לא היו השלכות מהותיות נוספות, על עבודת הביקורת.

תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית מתייחסת גם לפעילות הבנק בחו"ל באמצעות סינים ונציגויות, ולחברות הבנות של הבנק (בארץ ובחו"ל). לחברות הבנות העיקריות בחו"ל מבקרים פנימיים מקומיים. בפזיטיף ובפועלים שוויץ מבקרים פנימיים מקומיים במשרה מלאה. בבנק הפועלים לוקסמבורג, בעקבות אישור ה-ECB להחזרת הרישיון הבנקאי שהתקבל ביום 13 בינואר 2021, ממועד זה לא נדרשת יותר פונקציית ביקורת פנימית בחברה. בסניף ניו-יורק מבקר פנימי מקומי הכפוף למבקר הפנימי הראשי של הבנק. בנובמבר 2020 הודיע המבקר בסניף ניו-יורק על רצונו לסיים את תפקידו בבנק. מחליפו צפוי להיכנס לתפקיד באמצע חודש מרץ 2021, מתוכננת תקופת חפיפה של כחודשיים עם המבקר היוצא. הביקורת הפנימית בארץ מבצעת בקרה על כך שהביקורת הפנימית נערכת ברמה מקצועית נאותה כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא פונקציית ביקורת פנימית והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 306 בנושא פיקוח על שלוחות חו"ל.

בסוף חודש יולי 2020, הוגשה לרשויות האמריקאיות תכנית ביקורת מורחבת (EAP), הן לביקורת בישראל והן ליחידת הביקורת המקומית בסניף ניו-יורק, כמתחייב מהסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות. התוכנית מיושמת מאז בשוטף, ומתייחסת בין היתר לביקורת בתחומים: ציות, איסור הלבנת הון, ופעילות מול לקוחות אמריקאים.

ככלל, חברות הבנות בארץ, מקבלות שירותי ביקורת פנימית מהביקורת הפנימית של הבנק. בעקבות מהלך שיזם הבנק, פועלים סהר (חברה בת בבעלות מלאה) סיימה את חברותה בבורסה ביום 6 בדצמבר 2020 והפכה לחברה טכנולוגית המספקת שירותי IT לבנק.

לפיכך ביום 31 בדצמבר 2020 הופסקה כהונתו של מבקר פנים בחברה. ביקורת פנים תיערך בחברה במסגרת עבודת המבקר הפנימי וחיטבת הביקורת הפנימית בבנק.

היקף העסקה - תקני כוח האדם בביקורת הפנימית נקבעו על בסיס תוכנית עבודה רב שנתית, מבוססת סקר סיכונים. צוות הביקורת הפנימית בבנק, בחברות הבנות ובשלוחות חו"ל מנה בממוצע כ-121 משרות בשנת 2020 וכ-4 משרות במיקור חוץ כלהלן:

טבלה 1-6: מספר משרות ממוצע בצוות הביקורת הפנימית

מספר משרות ממוצע בשנת 2020		
בבנק	בחברות הבנות	סך-הכל
107	2	109
8	4	12
115	6	121

בנוסף, הושקעו כ-4 משרות במיקור חוץ.

עריכת הביקורת - הביקורת הפנימית בבנק פועלת במסגרת החוקים, התקנות, הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ובכלל זה הוראת ניהול בנקאי תקין (307) בנושא פונקציית ביקורת פנימית, תקנים מקצועיים, הנחיות מקצועיות של לשכת המבקרים הפנימיים, והנחיות ועדת הביקורת והדירקטוריון. הדירקטוריון וועדת הביקורת, אשר בחנו את תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית ואת ביצועה בפועל, סבורים, גם על בסיס הודעתו של המבקר הפנימי, כי הביקורת הפנימית של הבנק עומדת בדרישות שנקבעו בתקנים המקצועיים ובהוראות המפקח על הבנקים.

גישה למידע - לביקורת הפנימית נתונה גישה חופשית לכל המידע בבנק, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות לנתונים כספיים, ככל שהדבר נדרש לביצוע עבודתה. סמכות זו מעוגנת בצ'ארטר הביקורת ובנהלים.

מדיניות זו מיושמת בפעילות הבנק בארץ, בחו"ל ובחברות הבנות, בהתאמה לדרישות רגולטוריות מקומיות ככל שרלוונטיות. סמכות זו מעוגנת בצ'ארטר הביקורת ובנהלים. גישה למידע זו קיימת בפעילות הבנק בארץ, בחו"ל ובחברות הבנות.

דין וחשבון המבקר הפנימי - דוחות הביקורת הפנימית, לרבות דיווחים תקופתיים, מוגשים בכתב.

מדי חודש מוצגת בוועדת הביקורת של הדירקטוריון, לאחר שהוגשה ליו"ר ועדת הביקורת, רשימת כל דוחות הביקורת שפורסמו במהלך החודש הקודם. דוחות הביקורת מוגשים ליו"ר הדירקטוריון, ליו"ר ועדת הביקורת ולמנכ"ל הבנק. כל תקצירי הדוחות מופצים גם לחברי ועדת הביקורת. דוחות ביקורת מהותיים נדונים בישיבות הוועדה.

בשנת 2020 הוגשו לוועדת הביקורת של הדירקטוריון ונדונו בוועדה סיכומים חצי שנתיים ושנתיים, שסקרו את פעילות הביקורת הפנימית במהלך התקופה המדווחת. סיכום פעילות הביקורת לשנת 2019 הוגש לוועדת הביקורת ביום 29 במרץ 2020 ונדון בוועדה ביום 1 באפריל 2020, סיכום פעילות הביקורת במחצית הראשונה של שנת 2020 הוגש לוועדת הביקורת ביום 12 בספטמבר 2020 ונדון בוועדה ביום 16 בספטמבר 2020. סיכום פעילות הביקורת לשנת 2020 ידון בוועדת הביקורת בסוף רבעון ראשון של שנת 2021.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי - לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, ההיקף, האופי, רציפות הפעילות ותוכנית העבודה של הביקורת הפנימית הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרת הביקורת הפנימית בבנק.

תגמול - להלן פרטים על השכר, הגמול, שווי הטבות, תשלומי המעביד וההפרשות ששולמו או שנרשמה בגינם הפרשה למבקר הפנימי הראשי, בשנת 2020: משכורת בסך של 1,597 אלפי ש"ח, הטבה בשל תשלום מבוסס מניות בסך של 335 אלפי ש"ח, שווי הטבות נוספות בסך של 156 אלפי ש"ח. תשלומי הפרשות המעביד בסך של 50 אלפי ש"ח, סך התגמול לפי תקנה 21 הסתכם בסך של 2,138 אלפי ש"ח. סך-הכל שכר והוצאות נלוות לפי חוק הגבלת התגמול הסתכם בסך של 1,605 אלפי ש"ח. היתרה של הלוואות שניתנו בתנאים רגילים הסתכמה בסך של 41 אלפי ש"ח. למבקר הפנימי החזקות בשיעור זניח (כ-0.01%) במניות הבנק (120,752 מניות) ובזכויות לקבלת מניות הבנק (כ-0.01%) שהתקבלו במסגרת תוכנית תגמול הוני לבכירי הבנק ואשר אין בהן כדי להשפיע על טיב עבודתו.

שכרו ותנאי שכרו ותנאי העסקתו של המבקר הפנימי מאושרים על-ידי ועדת התגמול והדירקטוריון בהמלצת ועדת הביקורת. תגמול המבקר הולם את משרתו, ומושתת על עקרונות מקובלים גם לתגמול חברי ההנהלה (המוגדרים כפונקציות בקרה). להערכת הדירקטוריון, תגמול המבקר הפנימי אין בו כדי לגרום להשפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי.

6.3 גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק וכן על אישור הדוחות הכספיים שלו. ועדת הביקורת של הדירקטוריון הינה הוועדה אשר דנה ובוחנת את טיטות הדוחות הכספיים המוצגים בפניה וממליצה לדירקטוריון על אישור הדוחות הכספיים. ועדת הביקורת קיבלה דיווח וקיימה דיון על ליקויים וחולשות מהותיות בבקרה הפנימית על הדוחות הכספיים, אם וככל שנמצאו, וכן קיבלה דיווח על כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, אם וככל שהיתה, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי. ועדת הביקורת בחנה את הסוגיות המהותיות והאומדנים הקריטיים שיושמו בדוחות הכספיים; את סבירות הנתונים; את המדיניות החשבונאית שיושמה, את השינויים שחלו בה, אם חלו ואת הטיפול החשבונאי שיושם בעניינים מהותיים; כן בחנה הוועדה את יישום עיקרון הגילוי הנאות בדוחות הכספיים ובמידע הנלווה, באמצעות הצגה מפורטת של הנושאים על-ידי נושאי משרה ואחרים בבנק, לרבות: המנכ"ל הממונה על החטיבה הפיננסית (CFO) והחשבונאי הראשי של הבנק ובחנה את אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

במסגרת הדיון בדוחות הכספיים ועדת הביקורת דנה, בין היתר, בחובות הבעייתיים של הבנק, בחנה את שווי החזקות הבנק בניירות-ערך, דנה בהפרשות לירידת-ערך, שהינה בעלת אופי אחר מזמני, של ניירות-ערך ובהוצאות בגין הפסדי אשראי של הבנק. כן דנה ועדת הביקורת ובחנה את חשיפות הבנק לסיכונים ואת דרך השתקפותם והשפעתם על הדוחות הכספיים.

לישיבות ועדת הביקורת בהן נדונו הדוחות הכספיים (אליהן הוזמנו גם יתר חברי הדירקטוריון), כמו גם לישיבות הדירקטוריון, בהן נדונים ומאושרים הדוחות הכספיים, מוזמנים רואי החשבון המבקרים של הבנק זיו האפט, רואי חשבון וסומך חייקין, רואי חשבון והם נוכחים בכל הישיבות האלה. המבקר הפנימי של הבנק מוזמן לדיוני ועדת הביקורת והדירקטוריון בנושא אישור הדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים אודות הליך אישור הדוחות הכספיים, ראה [שאלון ממשל תאגידי, סעיפים 25, 26, 27](#).

6.4 שכר רואי החשבון המבקרים⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾

טבלה 2-6: שכר רואי החשבון המבקרים

המאוחד		הבנק		
2019	2020	2019	2020	
באלפי ש"ח				
עבור פעולות הביקורת⁽⁴⁾				
13,175	12,054	19,292	18,342	רואי החשבון המבקרים המשותפים
עבור שירותים הקשורים לביקורת⁽⁵⁾				
6,390	4,954	6,633	5,705	רואי החשבון המבקרים המשותפים
עבור שירותי מס⁽⁶⁾				
1,878	2,004	2,527	2,377	רואי החשבון המבקרים המשותפים
עבור שירותים אחרים⁽⁷⁾				
1,412	1,104	6,085	6,353	רואי החשבון המבקרים המשותפים
22,855	20,116	34,537	32,777	סך-הכל שכר של רואי חשבון מבקרים

- (1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואי החשבון המבקרים בעבור פעולות הביקורת.
- (2) שכר רואי החשבון המבקרים כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם, וכן כולל תשלומים על-פי חוק מע"מ.
- (3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- (4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים, סקירת דוחות ביניים, לרבות ביקורת בקרה פנימית על דיווח כספי (SOX 404) וסקירה של סניפי הבנק בחו"ל.
- (5) Audit Related Fees כולל בעיקר: תשלומים, אישורים מיוחדים, מכתבי נוחות.
- (6) כולל בעיקר: דוחות התאמה למס, דיוני שומות ויעוץ מס בישראל ובחו"ל.
- (7) כולל בעיקר: סיוע בהכנת דוח אחריות חברתית ויעוץ בנושא איסור הלבנת הון.

6.5. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

בעקבות אישור חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 ("חוק הגבלת התגמול"), גיבש הבנק מדיניות תגמול ותוכנית תגמול לנושאי משרה ומנהלים בכירים ("מדיניות תגמול 2016" ו"תוכנית תגמול 2016"), התואמות את הוראות חוק הגבלת התגמול (לפרטים נוספים ראה **ביאורים 22 ו-23** לדוחות הכספיים). מדיניות תגמול 2016, אושרה על-ידי בעלי מניות הבנק ביום 19 בדצמבר 2016 והוארכה עד סוף שנת 2020 באישור האסיפה הכללית מיום 26 בדצמבר 2019, לפרטים ראו אסמכתא מספר 01-114429-2019. החל משנת 2021 תחול על תגמול נושאי משרה בבנק מדיניות תגמול חדשה, שאושרה על-ידי דירקטוריון הבנק וכן על-ידי האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק ביום 22 באוקטובר 2020, ראו דוח זימון מיום 17 בספטמבר 2020 אסמכתא 01-093667-2020 ("דוח הזימון"). להלן פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח).

טבלה 3-6: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח)

שנת 2020										
שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק באחוזים	משכורות ⁽¹⁾	מענקים	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות	שווי הטבות נוספות ⁽²⁾	תשלומי והפרשות המעביד ⁽³⁾	סך-הכל תגמול לפי תקנה 21 ⁽⁴⁾	סך-הכל שוכר והוצאות נלוות לפי חוק הגבלת התגמול ⁽⁵⁾	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים
ראובן קרופיק	יו"ר הדירקטוריון ⁽⁶⁾	-	1,593	-	-	-	-	1,593	1,593	35
עודד ערן ז"ל	יו"ר הדירקטוריון הקודם ⁽⁷⁾	0.01**	2,084	-	396	5	205	2,690	2,545	39
דב קוטלר	המנהל הכללי ⁽⁸⁾	0.0*	2,420	-	75	2	464	2,961	2,545	27
בארי אלרם	מנכ"ל הפועלים שוויץ	-	1,976 ⁽⁹⁾	335	-	481 ⁽⁹⁾	324	3,116	- ⁽¹⁰⁾	181
אתי בן-זאב	חברת הנהלה	0.01	1,616	88	335	75	760	2,874	2,545	19
ידין ענתבי	חבר הנהלה	0.02	1,672	128	335	8	675	2,818	2,545	29
יעל אלמוג	חברת הנהלה	0.0*	1,597	-	335	76	344	2,352	2,090	40
צחי כהן	חבר הנהלה	0.02	1,597	-	335	84	192	2,208	2,116	297

- * שיעור החזקה נמוך 0.01 אחוז.
- ** עד ליום שחלד לכהן יו"ר הדירקטוריון.
- (1) כולל גם תשלומים המסווגים כתגמול קבוע שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות, כמפורט בביאור 22 בדוחות הכספיים.
- (2) כולל תשלום בגין הוצאות רכב, אש"ל וגילומים.
- (3) כולל הפרשות לפיצויי פיטורין, לתגמולים, לפנסיה, לקרן השתלמות, לחופשה, לביטוח לאומי ולמחלה, וכן הוצאות (הכנסות) לא חזויות בשל חישובים אקטואריים מעודכנים, בגין התחייבות הבנק לזכויות שנצברו בעבר, לפני כניסתו לתוקף של חוק הגבלת התגמול.
- (4) לא כולל מס שכר.
- (5) לא כולל הפקדות והפרשות לפיצויי פיטורין ותגמולים (לרבות אובדן כושר עבודה) על-פי דין, אשר לא נכללות בהגדרת "תגמול" לצורך חוק הגבלת התגמול ולא כולל הפרשות בגין זכויות עבר שנצברו לפני הכניסה לתוקף של חוק הגבלת התגמול.
- (6) סך התגמול ששולם למר קרופיק בגין שנת 2020 עד למועד פרוסום הדוח הינו 747 אלפי ש"ח, נמוך מהסכום המצויין בטבלה אשר הוכר בדוחות הכספיים, כמפורט להלן. מר קרופיק מכהן בבנק כדירקטור חיצוני (דח"צ 301), וכדירקטור בלתי תלוי לפי חוק החברות. עובר לבחירתו ליו"ר הדירקטוריון ביום 28 ביוני 2020, היה זכאי מתוקף כהונתו כדירקטור לתשלום גמול דירקטורים (בגין תקופה זו, חודשים ינואר-יוני 2020 שולם לו סכום של כ-393 אלפי ש"ח). לנוכח מינויו ליו"ר אושר לו באסיפה הכללית בחודש אוקטובר 2020 תנאי תגמול העולים על גמול דירקטור רגיל והכוללים בעיקרם תמורה בסך כולל של 2.4 מיליון ש"ח בשנה (200,000 ש"ח לחודש), צמודה למדד, כנגד חשבונית בתוספת מע"מ ככל שרלוונטי, ללא תנאים נלווים לשכר (ללא הפקדות לפיצויים ולתגמולים והפרשות לקרן השתלמות). הבנק פנה ועומד בקשר עם רשויות וגופי הפיקוח בעניין אישור הגמול. עד שיחליט הדירקטוריון כי הוראות הדין והנחיות גופי הפיקוח אינן מונעות את תשלום תנאי כהונת היו"ר שאושרו באסיפה הכללית, יהיה זכאי היו"ר להמשיך לקבל גמול דירקטורים (בגין תקופה זאת (חודשים יולי-דצמבר 2020) שולם גמול דירקטורים בסכום 354 אלפי ש"ח), אם וכאשר יחליט דירקטוריון הבנק כי ניתן לשלם ליו"ר את תנאי הכהונה שאושרו כאמור. ישלם הבנק ליו"ר את תשלום יתרת התגמול לה הוא זכאי החל מהמועד בו נבחר ליו"ר בסך כ-846 אלפי ש"ח ובסך-הכל 1,593 אלפי ש"ח כמצויין בטבלה. לפרטים נוספים, ראה **ביאור 22.2.2** לדוחות הכספיים.
- (7) שולם שכר שוטף עד יוני 2020. סכום של כ-1,142 אלפי ש"ח שולם כפדיון תקופת הודעה מוקדמת (שכר חודשי והפרשות פנסיוניות).
- (8) במהלך שנת 2020, לאחר פרוסום דוחות כספיים שנתיים לשנת 2019 הודיע המנכ"ל על ייתור על חלק מתגמול הוני בגין שנת 2019, שהקטין את התגמול המדווח בשנת 2020 ברכיב התגמול מבוסס המניות ב-25 אלפי ש"ח.
- (9) כולל תשלום מס בישראל דרך גילום מס, ושמירת זכויות עובד (תשלום ביטוח לאומי חלק מעביד). גילום המס בישראל מהווה הטבה ברת מיסוי בשוויץ בגינה נדרש מר אלרם לשלם מס נוסף וביטוח לאומי בשוויץ. בחודש ינואר 2021 אישר דירקטוריון הבנק כי בגין השנים 2018-2021 הבנק יישא בתשלום הנוסף לביטוח לאומי בשוויץ (סך של כ-20 אלפי פרנק שוויצרי), וכן בתשלום המס הנוסף בשוויץ (סך של כ-70 אלפי פרנק שוויצרי) בגין כל אחת מהשנים, אם לא יוחזר למר אלרם על-ידי רשות המסים בישראל. סכומים אלה יוכרו בדוחות הכספיים לשנת 2021.
- (10) חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים לא חל על נושא משרה זה.

טבלה 3-6: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח) (המשך)

שנת 2019										
שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק באחוזים	משכורת ⁽¹⁾	מענקים	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות	שווי הטבות נוספות ⁽²⁾	תשלומי והפרשות המעביד ⁽³⁾	סך-הכל תגמול לפי תקנה 21 ⁽⁴⁾	סך-הכל והוצאות נלוות לפי חוק הגבלת התגמול ⁽⁵⁾	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים
עודד ערן ז"ל	יו"ר הדירקטוריון	-	1,997	-	512	2	358	2,869	2,561	51
דב קוטלר	המנהל הכללי	-	603	-	26	-	105	734	640	62
ארי פינטו	המנהל הכללי הקודם	0.01	1,794	(39) ⁽⁸⁾	512	12	2,624	4,903	2,940	55
רון שטיין	חבר הנהלה	0.01	1,591	(30) ⁽⁸⁾	338	96	2,371	4,366	2,046	47
ד"ר רון וקסלר	מנכ"ל ישראל קרט	-	1,926	(1,720) ⁽⁶⁾	-	141	306	4,093	- ⁽⁷⁾	138
ארז יוסף	חבר הנהלה	-	1,591	(6) ⁽⁸⁾	338	122	1,663	3,708	2,096	32
בארי אלרם ⁽⁹⁾	מנכ"ל הפועלים שוויץ	-	2,372	179	5	452	91	3,099	- ⁽⁷⁾	217
אתי בן-זאב	חבר הנהלה	-	1,591	(32) ⁽⁸⁾	338	91	937	2,925	2,229	46

- (1) כולל גם תשלומים המסווגים כתגמול קבוע שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות, כמפורט בביאור 22 בדוחות הכספיים.
- (2) הסכומים המפורטים תחת טור "הטבות נוספות" בטבלה כוללים תשלום בגין הוצאות רכב, אש"ל וגילומים.
- (3) התשלומים בטור תשלומי והפרשות המעביד כוללים הפרשות לפיצויי פיטורין, לתגמולים, לפנסיה, לקרן השתלמות, לחופשה, לביטוח לאומי ולמחלה, וכן כוללים הוצאות (הכנסות) לא חזויות בשל חישובים אקטואריים מעודכנים, בגין התחייבות הבנק לזכויות שנרכשו בעבר, לפני כניסתו לתוקף של חוק הגבלת התגמול.
- (4) לא כולל מס שכר.
- (5) לא כולל הפקדות והפרשות לפיצויי פיטורין ותגמולים (לרבות אובדן כושר עבודה) על-פי דין, אשר לא נכללות בהגדרת "תגמול" לצורך חוק הגבלת התגמול ולא כולל הפרשות בגין זכויות עבר שנצברו לפני הכניסה לתוקף של חוק הגבלת התגמול.
- (6) המענק כולל גם מענק הפרדות חד פעמי של ישראל קרט מקבוצת הבנק.
- (7) חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים לא חל על נושא משרה זה.
- (8) הסכום שצויין הינו בגין חילוט קיטון בסכומי מענק בשנים קודמות (חילוט יחידות RSU והבשלתן הייתה מותנית בהשגת תשואה להון בשנת 2019).
- (9) גילום המס בישראל מהווה הטבה ברת מיסוי בשוויץ בגינה נדרש מר אלרם לשלם מס נוסף וביטוח לאומי בשוויץ. בחודש ינואר 2021 אישר דירקטוריון הבנק כי בגין השנים 2019-2021 הבנק יישא בתשלום הנוסף לביטוח לאומי בשוויץ (סך של כ-20 אלפי פרנק שוויצרי), וכן בתשלום המס הנוסף בשוויץ (סך של כ-70 אלפי פרנק שוויצרי), אם לא ייחזר למר אלרם על-ידי רשות המסים בישראל. סכומים אלה יוכרו בדוחות הכספיים לשנת 2021.

הערות כלליות:

היקף המשרה של מקבלי התגמול הינו 100%. כל עובדי הבנק, ובכלל זה נושאי משרה בבנק (למעט היו"ר המכהן), הניחם מהטבות שונות בניהול חשבונות הבנק שלהם. הטבות אלה מתייחסות בעיקרן לפטור מדמי ניהול קבועים, דמי רישום פעולות בחשבון, תדפיסי מידע, פנקסי שיקים, אחזקת ניירות-ערך, משיכת מזומנים, העברת כספים לחשבונות אחרים ודמי חבר של כרטיסי אשראי. כמו-כן קיימות הטבות בשיעור העמלות בגין קניה ומכירה של ניירות-ערך ומטבע-חוץ, הוצאות קבע לביצוע תשלומים בחשבון ושכירת כספות. בנוסף, ככל יתר עובדי הבנק, גם נושאי המשרה (למעט היו"ר המכהן) הניחם מהטבה בריבית על יתרות זכות וחובה בחשבונות עו"ש. מכלול הטבות שניתנו לנושאי המשרה מסתכם בסכומים זניחים, אשר אינם עולים על סך של 50 אלפי ש"ח בשנה לכל נושא משרה.

לפרטים נוספים בדבר רכיבי התגמול הרוחביים (ובכלל זה תגמול מבוסס מניות) להם זכאים כלל חברי הנהלה של הבנק לרבות תנאי הפרישה, מענקים וכיו"ב ולעניין תוכנית התגמול והשפעות חוק הגבלת התגמול, ראה [ביאורים 22 ו-23](#) בדוחות הכספיים.

למידע נוסף בהתאם לדרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ראה גילוי המפורסם באתר האינטרנט של הבנק ובמגנא.

בהתחשב בתשואה להון שהשיג הבנק בשנת 2020 ולפי הוראות מדיניות התגמול שהיתה בתוקף בשנת 2020, לא חולקו מענקים תלויי הפרש תשואה בפועל לנושאי המשרה הבכירה בבנק בגין שנה זו. לפי הוראות מדיניות התגמול ותוכנית התגמול של הבנק לנושאי המשרה שלו שהיו בתוקף בשנת 2020, ובאישור ועדת התגמול והדירקטוריון, חולק לשני חברי הנהלה מענק בשיקול דעת בגובה של עד משכורת אחת.

תנאי הכהונה וההעסקה של המנהלים המפורטים מטה, הם בהתאם להסכמי ההעסקה עימם שאושרו על-ידי האורגנים בבנק כדון, בהתאם למדיניות תגמול 2016 ולתוכנית התגמול של הבנק שהיו בתוקף בשנת 2020 ובהתאם להוראות חוק הגבלת התגמול, לתיקון 20 ולהוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. לפרטים נוספים, ראה [ביאורים 22 ו-23](#) בדוחות הכספיים.

מר ראובן קרופיק

מר ראובן קרופיק נבחר לכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק ("היו"ר") ביום 28 ליוני 2020 והמינוי נכנס לתוקפו ב-28 ליולי 2020 עם אישור המפקח על הבנקים. במהלך שנת 2020 שולם ליו"ר גמול דירקטורים בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), תש"ס-2000 ("תקנות הגמול"). לפרטים נוספים ראה [ביאור 3.ג.22](#) לדוחות הכספיים.

מר עודד ערן ז"ל

מר עודד ערן כהן כיו"ר דירקטוריון הבנק ("היו"ר הקודם") החל מיום 1 בינואר 2017 ועד ליום 18 ביוני 2020. לתנאי התגמול של היו"ר הקודם, ראו דוח זימון אסיפה כללית מיום 20 בנובמבר 2019, אסמכתא: 2019-01-112810.

מר דב קוטלר

ביום 1 באוקטובר 2019 החל מר דב קוטלר לכהן בתפקיד מנכ"ל הבנק. בימים 5 בנובמבר 2019 ו-6 בנובמבר 2019 החליטו ועדת התגמול והדירקטוריון (בהתאמה), לאשר את תנאי העסקתו של המנכ"ל בתפקיד מנכ"ל הבנק וזאת בגין התקופה שהחל מיום 1 באוקטובר 2019 ("מועד תחילת ההסכם") ועד ליום 31 בדצמבר 2020 ("תקופת ההסכם") ואת תקופת ההסכם עד ליום 31 בדצמבר 2022. לעניין תנאי התגמול והעסקתו של מר קוטלר מתחילת כהונתו ועד לתום שנת 2020, ראה דוח זימון אסיפה כללית מיום 20 בנובמבר 2019, אסמכתא: 2019-01-112810. ביום 22 באוקטובר 2020 אישרה האסיפה הכללית עדכון לתנאי היו"ר החל מינואר 2021 ועד ליום 31 בדצמבר 2023. לפרטים נוספים, ראה [ביאור 4.ג.22](#) לדוחות הכספיים.

מר בארי אלרם

מר בארי אלרם מכהן כמנכ"ל הפועלים שוויץ החל מיום 1 באוקטובר 2018.

גב' אתי בן זאב

גב' אתי בן זאב מכהנת כמשנה למנכ"ל הממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב החל מפברואר 2016. הסכם העסקתה הנוכחי מסתיים ביום 31 למרץ 2024.

מר ידין ענתבי

מר ידין ענתבי מכהן כמשנה למנכ"ל בבנק הפועלים החל מאוגוסט 2013, החל מיוני 2018 הינו הממונה על חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית. הסכם העסקתו הנוכחי מסתיים ביום 30 ביוני 2021.

גב' יעל אלמוג

גב' יעל אלמוג מכהנת כמשנה למנכ"ל הממונה על חטיבת היעוץ המשפטי בתפקיד יועצת משפטית ראשית החל מיום 1 במרץ 2018. הסכם העסקתה הנוכחי מסתיים ב 30 ביוני 2022.

מר צחי כהן

מר צחי כהן מכהן כמשנה למנכ"ל ממונה על חטיבה עסקית החל מיום 1 במרץ 2018. הסכם העסקתו הנוכחי מסתיים ביום 30 ביוני 2023.

6.6. עניינים אחרים

ביום 18 ביוני 2020 התפטר עודד ערן מכהונתו כיו"ר דירקטוריון וכדירקטור בבנק וזאת על רקע מצבו הבריאותי ובהמשך ליציאתו לחופשת מחלה ביום 9 ביוני 2020. מספר ימים לאחר מכן נפטר מר ערן. דירקטוריון הבנק מביע את תודתו והערכתו למר ערן ("ז") ולמשפחתו על תרומתו הרבה לבנק בשנות כהונתו בכלל ובהובלת הדירקטוריון ובתחומי הממשל התאגידי בפרט.

ביום 28 ביוני 2020 החליט דירקטוריון הבנק לבחור במר ראובן קרופיק כיו"ר דירקטוריון הבנק וביום 28 ביולי 2020 נכנס המינוי לתוקף לאחר שהמפקח על הבנקים הודיע כי אינו מתנגד למינוי. טרם המינוי כיהן מר קרופיק כממלא מקום יו"ר הדירקטוריון החל מיום 9 ביוני 2020.

ביום 22 באוקטובר 2020 כונסה אסיפה כללית שנתית של בעלי המניות של הבנק ובה נדונו והתקבלו ההחלטות הבאות:

- א. נערך דיון בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2019 ובדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנה שהסתיימה באותו התאריך;
- ב. מונו מחדש סומך-חייקין (KPMG), רואי חשבון, וזיו האפט (BDO), רואי חשבון, לרואי החשבון המבקרים של הבנק במשותף, עד לתום האסיפה הכללית השנתית הבאה של הבנק;
- ג. אושר מינויים של ארבעה דירקטורים (מתוך שישה מועמדים שהוצעו על-ידי הוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים), כמפורט להלן: רונית אברמזון רוקח ודליה לב לתקופת כהונה שנייה כדירקטוריות חיצוניות לפי חוק החברות (העומדות גם בתנאי הכשירות של דירקטור חיצוני לפי הוראה 301); ישראל טראו וסטנלי פישר לדירקטורים שאינם דירקטורים חיצוניים (במעמד "אחר"). לאחר קבלת אישור המפקח על הבנקים נכנסו המינויים לתוקף (ישראל טראו ביום 24 בנובמבר 2020, סטנלי פישר ביום 1 בינואר 2021 ורונית אברמזון-רוקח (תקופת כהונה שנייה) ביום 5 בפברואר 2021) ותקופת כהונה השנייה של דליה לב תחל ביום 12 באפריל 2021;
- ד. אושרה מדיניות תגמול חדשה לנושאי המשרה בבנק;
- ה. אושרו תנאי כהונה ליו"ר דירקטוריון הבנק;
- ו. אושרו תנאי כהונה והעסקה למנכ"ל הבנק.

לפרטים נוספים אודות מדיניות התגמול ותנאי כהונה שאושרו ליו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק, ראה [ביאור 22](#) בדוחות הכספיים.

ביום 25 באוקטובר 2020 החליט דירקטוריון הבנק בהמלצת המנכ"ל לאשר את מינויו של מר גיא כליף, שכיהן כמנהל אגף פיננסי ומידע ניהולי, לחשבונאי הראשי של הבנק וחבר הנהלה, והמינוי נכנס לתוקף החל מיום 1 בינואר 2021 לאחר שהתקבל אישור המפקח על הבנקים. מר כליף החליף בתפקיד את מר עופר לוי, החשבונאי הראשי של הבנק, אשר פרש לגמלאות בסוף שנת 2020 לאחר כ-40 שנות עבודה בבנק, מהן כ-15 שנים כחבר הנהלה. דירקטוריון הבנק וועדותיו קיימו במהלך השנה החולפת דיונים תכופים העוסקים בהתפשטות נגיף הקורונה וההשלכות על הבנק ועל השווקים הביזטים שונים, לרבות ההמשכיות העסקית של פעילות הבנק, היערכות הבנק לתרחישים שונים וכן היערכות "ליום שאחרי". בהתחשב בנסיבות ובהוראות הרגולטוריות, לרבות הוראת שעה שפרסם הפיקוח על הבנקים בקשר עם המשבר, נערכות חלק משיבות הדירקטוריון וועדותיו החל מחודש מרץ 2020 באמצעי תקשורת ולא נוכחות פיזית.

לפי דרישת הפיקוח על הבנקים, החליט דירקטוריון הבנק ביום 18 במרץ 2020 להקים ועדה בלתי תלויה, בראשות שופט בית המשפט העליון (בדימוס) פרופ' יורם דנציגר ("הוועדה"). על-פי דרישת הפיקוח על הבנקים הוועדה תבדוק את התהליכים הניהוליים ותהליכי הבקרה, שאפשרו את המעשים נשוא הפרשה האמריקאית בכללותה, תוך התייחסות להיבטי ממשל תאגידי והתנהלות ההנהלה הבכירה והדירקטוריון, ובהקשר זה תגבש לפי הצורך המלצות. בנוסף, ובשים לב להליכים משפטיים תלויים ועומדים בנוגע לחקירות הרשויות האמריקאיות, ובכלל זה בקשה לאישור תביעה נגזרת ובקשה לגילוי מסמכים לפני תביעה נגזרת (ראה [ביאור 25](#) לדוחות הכספיים), החליט דירקטוריון הבנק שהוועדה גם תבחן האם טובת הבנק מצדיקה נקיטת הליכים או צעדים אחרים כלפי כל צד שלישי ו/או הגעה להסדרים אחרים. הוועדה תגבש המלצות בדבר אופן הפעולה שישירט באופן מיטבי את טובת הבנק, על רקע מכלול הנסיבות, ותגיש המלצותיה לדירקטוריון הבנק. עם אישור ההסדרים המוסכמים עם הרשויות האמריקאיות (ראה [ביאור 25.1](#) לדוחות הכספיים) החלה הוועדה בעבודתה. חברי הוועדה הם: כב' השופט (בדימוס) פרופ' יורם דנציגר (יו"ר הוועדה), כב' השופט (בדימוס) יוסף אלון, פרופ' גדעון פרחומובסקי וגב' רונית אברמזון-רוקח (דירקטוריות חיצוניות בבנק). הוועדה קיימה עד כה עשרות ישיבות וריאיונות והיא מסתייעת גם במומחים חיצוניים נוספים.

ביום 30 ביוני 2020 החליט דירקטוריון הבנק, לפי דרישת הפיקוח על הבנקים, להרחיב את מנדט הוועדה, כך שישלול גם בדיקה בנוגע לפרשת פיפ"א (ראה [ביאור 25.2](#) לדוחות הכספיים). לפיכך, הוועדה תבחן גם את דרכי הפעולה האפשריות של הבנק למיצוי זכויותיו בפרשת פיפ"א, לרבות בראי ההליך לגילוי מסמכים לפני הגשת תביעה נגזרת (ראה [ביאור 25.2.1](#) לדוחות הכספיים). במסגרת זו תבחן הוועדה, בין היתר, אם טובת הבנק מצדיקה נקיטת הליכים או צעדים אחרים כלפי כל צד שלישי ו/או הגעה להסדרים אחרים. כמו-כן, תבדוק הוועדה את התהליכים הניהוליים ותהליכי הבקרה, שאפשרו את המעשים נשוא פרשת פיפ"א, תוך התייחסות להיבטי ממשל תאגידי והתנהלות ההנהלה הבכירה והדירקטוריון. הוועדה תגבש המלצות בדבר אופן הפעולה שישירט באופן מיטבי את טובת הבנק, על רקע מכלול הנסיבות, ותגיש המלצותיה לדירקטוריון הבנק.

ביום 31 במרץ 2020 החליט דירקטוריון הבנק להקים ועדת דירקטוריון למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות ופיקוח אחר יישום הדרישות וההתייבויות של הבנק הכלולות בהסדרים. ראה [גם ביאורים 25.1 ו-25.2](#) לדוחות הכספיים. הוועדה עוקבת אחר הדיווחים המוגשים לרשויות האמריקאיות והפעולות הנדרשות על-פי ההסדרים עימן. הבנק עומד בדרישות ובלוחות הזמנים שתוכננו.

בחודש מאי 2020 החליטו ועדת התגמול (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקות עם בעלי עניין), תש"ס-2000 ("תקנות ההקלות")) והדירקטוריון לאשר הארכה של פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה של הבנק וחברות בנות של הבנק לתקופה של עד חודש אחד (היינו עד ליום 30 ביוני 2020 במקום 31 במאי 2020, מועד פקיעתה של פוליסת הביטוח הקודמת) בתמורה לפרמיה בסך של כ-250,000 דולר, וזאת על-מנת למצות משא ומתן עם מבטחים על חידוש הפוליסה. בחודש יוני 2020 אישרו ועדת התגמול (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות ההקלות) ודירקטוריון הבנק, רכישת כיסוי ביטוחי לאחריות הדירקטורים ונושאי משרה בקבוצת הבנק וחברות כספיות שתוטלנה עליהם בשל תפקודם כנושאי משרה. הכיסוי הביטוחי שנרכש כולל גם כיסוי לחברה בגין סכומים בהם שיפתה את נושאי המשרה ובגין תביעות ניירות-ערך בגבולות אחריות של כ-178 מיליון דולר וכן כיסוי נוסף לדירקטורים ונושאי המשרה (side A) בגבולות אחריות של 30 מיליון דולר (סך-הכל כ-208 מיליון דולר), וזאת החל מיום 1 ביולי 2020, לתקופה של שנים עשר חודשים. סך הפרמיה בגין הכיסוי הביטוחי כאמור עומדת על כ-6.9 מיליון דולר.

ביזור גרעין השליטה בבנק והפיכה לבנק ללא גרעין שליטה

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גב' שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות"). ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גב' אריסון בהיתר להחזקת אמצעי שליטה שקיבלה מבנק ישראל ("היתר החזקה"), אשר מאפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגידי בנקאי בלא גרעין שליטה. לפי תנאי היתר ההחזקה נדרשת גב' אריסון, המחזיקה למועד פרסום הדוח כ-15.7% ממניות הבנק, למכור בתוך מספר שנים (עד חודש נובמבר 2022, עם אפשרות הארכה של שנתיים נוספות באישור המפקח על הבנקים) את החזקותיה בבנק העולות על 5%. לפרטים נוספים אודות היתר ההחזקה, השינוי במבנה השליטה בבנק והשלכותיו, ראה [דוחות כספיים של הבנק לשנת 2018 סעיף 6.6 בפרק ממשל תאגידי](#).

הטלת עיצומים כספיים על-ידי הרשות לניירות-ערך

ביום 5 בינואר 2021 קיבל הבנק את הודעת רשות ניירות-ערך ("הרשות") ובה דרישה לתשלום עיצום כספי בסך של 480 אלפי ש"ח לפי סעיף 38 לחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995 ("חוק הייעוץ"). העיצום הכספי הוטל בשל ליקויים בבנק בקשר עם ביצוע הליך בירור צרכי לקוחותיו אחת לשנה כנדרש לפי הוראות הרשות, לרבות תיעוד של שיחות עדכון צרכים עם לקוחות על-ידי שני יועצי השקעות בבנק מבלי שהשיחות קויימו בפועל ואי ביצוע שיחת עדכון צרכים במשך למעלה משנה ללקוחות מסוימים של שני יועצי השקעות האמורים. סכום העיצום הכספי הינו לאחר הפחתה בשיעור של 40% עליה החליטה הרשות בין השאר בשל טענות שהעלה הבנק.

6.7. אמות מידה בנוגע לעסקות בעלי עניין

להלן פירוט עיקרן של אמות המידה השונות שנקבעו על-ידי ועדת הביקורת בעבר ולאחרונה בחודש פברואר 2021 בקשר לאישור דיווח עסקות בעלי עניין של הבנק בהתאם להוראות חוק החברות וחוק ניירות-ערך. למועד פרסום הדוח הבנק הינו תאגידי בנקאי בלא גרעין שליטה, ואין בו בעל שליטה. בהתאם, אמות המידה ישמשו את הבנק בעיקר לעניין סיווגן של עסקות עם נושאי משרה/שלושאי משרה יש בהן עניין אישי וכן לצרכי דיווח ביחס לעסקות בעלי עניין.

עסקות חריגות/שאינן חריגות

בהתאם להוראות חוק החברות, עסקה תיחשב כעסקה שאינה חריגה אם היא מקיימת את התנאים הבאים במצטבר: העסקה הינה במהלך העסקים הרגיל של החברה, היא נעשית בתנאי שוק והיא אינה מהותית לחברה. באמות המידה שנקבעו כאמור על-ידי ועדת הביקורת כלולות לעניין זה ההוראות העיקריות הבאות:

מהלך העסקים הרגיל של הבנק. עסקה תיחשב ככזו שנעשית במהלך העסקים הרגיל של הבנק אם ההתקשרות בה נעשית במסגרת שגרת עסקותיו של הבנק בפועל, והיא איננה עסקה חד פעמית או עסקה יוצאת דופן לפעילותו של הבנק. עסקות מהסוגים הבאים ייחשבו כעסקות במהלך העסקים הרגיל של הבנק, למעט אם קיימים שיקולים מיוחדים: עסקה בנקאית מכל סוג שהוא, לרבות מתן אשראי על סוגיו, ערבויות והתקשרויות הכרוכות בכך, הפקדה וקבלת פיקדונות, עסקות בניירות-ערך, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות או בקרנות אחרות, ביצוע השקעות מכל סוג שהוא (ריאליות, בניירות-ערך סחירים ולא סחירים) וכד', ובלבד שהעסקה הינה מסוג העסקות שהבנק התקשר בהן בעבר במהלך עסקיו ושהינה דומה להן מבחינת מאפייניה (היינו לדוגמה ביחס למתן אשראי - מדובר באשראי בהיקף שהבנק נוהג לתיתו ללווים בעלי מאפיינים דומים); עסקה שהיא חלק מליבת עסקיו של הבנק, או שהיא קשורה בפעילות העסקית של הבנק או משרתת אותה, אף אם אינה בליבת העסקים (לדוגמה: עסקה לשכירת נכס שישמש כסניף של הבנק, עסקת ביטוח הקשורה לפעילות הבנק, התקשרות עם ספקי שירות חיצוניים לקידום הפעילות העסקית, פעילות להטמעת חזון הבנק וכד'), שהינה מסוג העסקות שהבנק נוהג להתקשר בהן או שביצע בעבר במסגרת פעילותו; עסקות לרכישת/מכירת נכס (לרבות נכס מניב או רכוש קבוע אחר), מוצר או שירות, שהינן מסוג העסקות שהבנק נוהג להתקשר בהן או שביצע בעבר במסגרת פעילותו; התקשרויות הנוגעות לכהונת ו/או העסקת נושאי משרה ועובדים בחברה (לרבות ביטוח, פטור ושיפוי) שהינן מסוג ההתקשרויות הנהוגות והמקובלות בבנק או שהינן דומות מבחינת מאפייניהן להתקשרויות קודמות של הבנק;

תנאי שוק. עסקה תיחשב ככזו שנעשית בתנאי שוק אם המחיר ויתר תנאי העסקה העיקריים והמהותיים משקפים את המחיר והתנאים העיקריים של עסקה דומה לו הייתה מבוצעת בין החברה לבין צד שלישי לא קשור או בין צדדים לא קשורים אחרים. ניתן לבסס קיומם של תנאי שוק בעסקת בעל עניין אם קיים שוק לעסקות מסוגה של העסקה הנבחנת או אם קיימות ראיות חיצוניות לעסקה, מהם ניתן ללמוד על המחיר ועל שאר התנאים העיקריים המקובלים לעסקה מסוג זה, ובין היתר, ניתן לבסס קיומם של תנאי שוק באחת או יותר מהדרכים הבאות: תנאי העסקה דומים לתנאים של לפחות שתי עסקות דומות מבחינת מאפייניהן (כמו למשל: סוג הלקוח או הצד השני לעסקה ומאפייניו; היקף העסקה; ומאפיינים רלוונטיים אחרים לתנאי שוק כגון ביטחונות או היקף פעילות לקוח עם הבנק), שערך הבנק בתקופה קרובה למועד ההתקשרות בעסקה הנבחנת (לרבות ציטוטים/הצעות מחייבות שהוצעו על-ידי הבנק ללקוחותיו וכן הצעות מחייבות שהוצעו לבנק), ובלבד שנערכו (או צוטטו, לפי העניין) עם צד לא קשור לבנק ולא התקיים בהן עניין אישי לבעל שליטה/נושא משרה בבנק; תנאי העסקה דומים לתנאים של לפחות שתי עסקות בשוק הרלוונטי, הידועות לבנק, והדומות מבחינת מאפייניהן (כמו למשל: סוג הלקוח או הצד השני לעסקה ומאפייניו; היקף העסקה; ומאפיינים רלוונטיים אחרים לתנאי שוק כגון ביטחונות), שנערכו בתקופה קרובה למועד ההתקשרות בעסקה הנבחנת, ובלבד שנערכו בין צדדים לא קשורים; מחיר שנקבע בשוק מוסדר של מוכרים וקונים כגון מחירי ניירות-ערך סחירים או מחירי סחורות, ובלבד שמתקיימת באותו שוק לגבי הנכס או המוצר או השירות הרלוונטי סחירות מספקת; על בסיס תנאיהן של עסקות הדומות במהותן לעסקה הנבחנת, בהן התקשר או קיבל הצעה להתקשר (והיה מוכן להתקשר אף אם לא התקשר בפועל) הצד השני לעסקה עם צדדים בלתי קשורים, ובלבד שהצד השני אישר לחברה בכתב את האמור; אם תנאי העסקה בין החברה ובין הצד הקשור נקבעו עוד לפני שהיה צד קשור ובנסיבות העניין אין חשש להטיה בתנאי העסקה ולא ידוע על שינוי משמעותי בתנאי השוק, כפי שתקבע ועדת הביקורת;

מהותיות העסקה. בחינת מהותיותה של עסקת בעל עניין תיערך על-פי בחינה כמותית ובחינה איכותית. בהעדר שיקולים איכותיים מיוחדים העולים מכלל נסיבות העניין, עסקות בעלי עניין הבאות ייחשבו כעסקות שאינן מהותיות: כל עסקה שיש עמה מתן אשראי על-ידי הבנק, אם הגידול בחבות ("חבות") - כהגדרת מונח זה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 של המפקח על הבנקים) של הלווה לאחר העסקה אינו עולה על 2% מההון הפיקוחי ("ההון הפיקוחי" - הון רובד 1 לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים כמשמעותן בהוראת ניהול בנקאי תקין 202) בדוחות הכספיים האחרונים של הבנק ואשר לאחר ביצועה סך החבות של הלווה לא יעלה על 5% מההון הפיקוחי (ועדת הביקורת תדון בסיווגה של כל עסקה בסכום העולה על 0.5% מההון הפיקוחי). מספר עסקות המתבצעות ברצף עם אותו לווה והינן קשורות האחת בשניה תיחשבנה לעסקה אחת, באופן שלצורך סיווגן של העסקות האמורות ייבחן הסכום המצטבר של העסקות כאמור; עסקה של הפקדת כספים בפקדון מכל סוג שהוא אם בעקבותיה סך הפיקודנות של המפקיד לא יעלה על 2% מסך פיקודנות הציבור, כמדווח במאזן המאוחד של הבנק האחרון שפורסם לציבור קודם ההפקדה; עסקה של הפקדה ו/או רכישה ו/או מכירה של ניירות-ערך, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות ו/או קרנות אחרות, וכל השקעה אחרת אשר מוחזקת על-ידי הבנק כנכס של הלקוח (ולא כהתחייבות מאזנית), כאשר סכומה של עסקה כאמור אינו עולה על 0.5% מסך-כל יתרת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של הלקוחות בקבוצת הבנק, כמדווח במאזן המאוחד של הבנק האחרון שפורסם לציבור במועד ביצוע העסקה; כל עסקה אחרת של הבנק, שאינה נזכרת לעיל, אם סכום העסקה אינו עולה על 300 מיליון ש"ח. מהותיותן של עסקות המבוצעות באופן תדיר, קבוע וחוזר לאורך תקופה תיבחן על-פי היקף העסקות השנתיות. בעסקות רב שנתיות יחושב היקף העסקה לצרכי בחינת המהותיות על בסיס שנתי. בחינה של שיקולים איכותיים עשויה להשפיע על סיווגה של עסקה כמהותית/לא מהותית. כך למשל, עסקה שמאפייניה הכמותיים עולים במעט על אלה שצויינו לעיל, עשויה להיחשב כלא מהותית, אם מהבחינה האיכותית ובמכלול נסיבות העניין סביר לקבוע כי היא לא עשויה להשפיע באופן מהותי על הבנק.

עסקות זניחות

עסקת בעל עניין תיחשב כעסקה זניחה, לעניין הליכי אישור ודיווח, אם מתקיימים לגביה התנאים הבאים במצטבר: העסקה אינה חריגה (בין אם סווגה ככזו על-פי אמות המידה ובין על-ידי ועדת הביקורת); העסקה הינה מסוג העסקות שהבנק מתקשר בהן במהלך עסקיו הרגיל, ובכלל זה גם עסקות בנקאיות מכל סוג שהוא ועסקות בקשר עם מוצרים ושירותים פיננסיים, רכישת מוצרים ושירותים, השכרת ושכירת שטחים; העסקה תואמת את המגבלות על חביונות אנשים קשורים בהוראת ניהול בנקאי תקין 312; מתקיים בעסקה אחד התנאים הבאים: (א) היא עסקה בנקאית מסוג העסקות שהבנק מבצע עם הציבור בדרך כלל במהלך עסקיו הרגיל והיקפה אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי בדוחות הכספיים האחרונים של הבנק; או - (ב) היא עסקה אחרת שהיקפה אינו עולה על 10 מיליון ש"ח, ובלבד שסך העסקות מסוגה לשנה הקלנדרית עם בעל העניין אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי.

7. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

קבוצת הבנק מספקת שירותים בנקאיים ופיננסיים במגוון מגזרי פעילות בישראל ומחוצה לה. לפרטים בדבר מגזרי הפעילות בהם פועל הבנק ושיוך הלקוחות למגזרים האמורים, ראה [ביאור 28א](#) בדבר מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה.

7.1 השליטה בבנק

למועד פרסום הדוח הבנק הינו תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה ואין בו בעל שליטה או בעל מניות המחזיק בהיתר שליטה. עד ליום 22 בנובמבר 2018 הייתה גב' שרי אריסון בעלת היתר השליטה בבנק באמצעות החזקותיה בבנק על-ידי אריסון החזקות (1998) בע"מ. לפרטים נוספים אודות החלפת היתר השליטה בהיתר החזקה, והמגבלות החלות על החזקותיה של גב' אריסון בבנק, ראה [סעיף 6.6](#) לעיל.

7.2 רכוש קבוע

טבלה 7-1: רכוש קבוע

ליום 31 בדצמבר			
2019	2020		
יתרה	יתרה	פחת שנצבר	עלות
במיליוני ש"ח			
1,618	1,559	2,527	4,086
483	492	2,106	2,598
1,132	1,268	4,057	5,325
3,233	3,319	8,690	12,009

בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)
 ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב
 תוכנות
 סך-הכל

המבנים בהם מתנהלים עסקי הבנק בישראל, הינם בבעלותו (במישרין או בבעלות חברות נכסים בבעלות מלאה), או בשכירות לתקופות שכירות שונות. מרבית הנכסים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בחו"ל הינם בשכירות.

בבעלות קבוצת הבנק 143 נכסים בשטח כולל של 197 אלפי מ"ר, מתוכם 126 מבנים בשטח כולל של 90 אלפי מ"ר המשמשים כסניפים. 17 מבנים בשטח כולל של 107 אלפי מ"ר המשמשים כמשרדי הנהלה ושטחי עזר. בנוסף למבנים שבעלותה, קבוצת הבנק שוכרת 112 מבנים בשטח של 97 אלפי מ"ר. הבנק בוחן חלופות למעבר של יחידות הנהלה הראשית וריכוזן בבניין אחד בעל תשתיות וסביבת עבודה מתקדמות ובמסגרת זו מנהל מגעים לרכישת נכס מתאים ונמצא במשא ומתן עם יזם המקיים את אחת החלופות. אין ודאות בדבר השלמת המהלך או כי המגעים המתנהלים יובילו לכדי הסכם מחייב. מעבר זה, ככל שיתבצע, יאפשר לבנק לפנות נכסים בבעלות, המשמשים כיום ליחידות הנהלה הראשית במהלך שיאך מספר שנים, והבנק מקדם תוכניות להשכחת הנכסים האמורים אשר צפויים להתפנות.

החל משנת 2020 הבנק מיישם תקן חכירות ASU 2016-02 (ASC 842). הבנק הכיר בנכס זכות שימוש בסך של 791 מיליוני ש"ח. באשר לנתונים נוספים על בניינים וציוד, ראה [ביאור 16](#) בדוחות הכספיים [וביאור 1.ד.2](#) בדוחות הכספיים בקשר ליישום תקן חכירות.

תשתיות מחשוב

כללי

לבנק שני אתרי מחשוב מרכזיים, אתר "רותם" בעמק חפר, שהינו אתר הייצור המכיל שני אתרי מחשוב נפרדים בתצורת High Availability, ואתר גיבוי (DR) בתל-אביב, להבטחת שרידות מרבית. מערכת הליבה של הבנק, מותקנת על מחשב Mainframe של IBM. באתר הגיבוי פועל מחשב Mainframe נוסף בתצורה מינימלית. בעת הצורך, מחשב זה יגדל לעוצמה הנדרשת.

לצד מערכת הליבה פועלות מערכות נוספות (מערכות מבוססות Linux ו-Windows, Unix להלן: "המערכות הפתוחות") לצרכים ייעודיים הפועלות על פלטפורמה המאפשרת חלוקה דינאמית וניצולת מיטבית של משאבים.

הבנק עושה שימוש במתודולוגיות ובמערכות מתקדמות לייעול תהליכים בפיתוח ובייצור.

סניפי קבוצת הבנק, מנהלות איזור, מרכזי עסקים ויחידות הנהלה הראשית ממוחשבים ומחוברים באופן מקוון למרכזי המחשבים בחטיבת טכנולוגיה ומחשוב. לרשות הלקוחות 619 בנקטים חיצוניים, 134 בנקטים פנימיים, 138 מכונות להפקדת שקים חיצוניות, 233 מכונות להפקדת שקים פנימיות, 32 עדכנים ו-324 עמדות לשירות אישי (תורנים), 116 ממסרונים.

הבנק החל בתהליכים של שידרוג מערכות הליבה של הבנק, על מנת להתאימן להתמודדות עם אתגרי העתיד.

גיבוי ואחסנת מידע

כאמור לעיל לבנק שני אתרי מחשוב מרכזיים (בשני אתרים גיאוגרפיים - עמק חפר ותל-אביב), אתר ייצור ראשי (כפול) ואתר גיבוי. כמו-כן, לבנק מאגרי נתונים בהם נשמרים עותקים של מסמכי נייר, מסמכי משכנתאות וכו', לשימוש יומי באחזור נתונים ולשמירת עותק היסטורי נגיש של נתונים אלו.

כל פעולה המתבצעת במחשבי הבנק מתעדכנת, בזמנית, באתר הייצור, רותם (שמירה כפולה) ובנוסף, באתר הגיבוי כך שבמקרי אסון ותקלות פיזיות קיים גיבוי למערכות הקריטיות של הבנק ופגיעה בחומרה באחד האתרים לא תגרום לאובדן מידע. מעבר לכך, הבנק מחזיק בעותק של הנתונים באתר נפרד (בפתח תקווה) בהתאם למדיניות בנק ישראל.

במקרה של מעבר בשעת חירום לאתר הגיבוי, יש לבנק יכולת להגדיל מיידית את עוצמת מחשב הגיבוי (MF) עד לרמת עוצמת מחשב הייצור על-ידי הפעלת מנועים רדומים; כלומר, אתר הגיבוי מאפשר עוצמת מחשב (MF) הנדרשת לכל הפעילות העסקית הרגילה של הבנק. בימים אלו הבנק משנה את תצורת אתרי המחשוב שלו. לכל אורך תהליך ההגירה שומר הבנק על יכולת מעבר לאתר גיבוי (בין אם הנוכחי ובין אם העתידי). עם סיום התהליך, תעודכן התצורה הסופית.

תקשורת

לבנק רשת תקשורת נתונים ודיבור מתקדמת, בעלת קצבי העברת נתונים גבוהים. רשת התקשורת הינה בשרידות גבוהה והיא כוללת גיבויים המאפשרים עבודה מול מרכזי המחשבים של הבנק. רשת התקשורת של הבנק מקשרת גם את סניפי הבנק ושלוחותיו בעולם, ומועברים באמצעות שירותי נתונים, דיבור וידאו (VIDEO CONFERENCE).

חברות בנות ושלוחות חו"ל

מערך המחשוב והתפעול של חברות הבנות ושלוחות הבנק בישראל ובחו"ל, מתבסס על מערכות עצמאיות, למעט חברות בנות בישראל שמערכותיהן נמצאות על תשתית הבנק ומקבלות שירותי מחשוב מהבנק. בשני המקרים, האחריות הניהולית היא של ההנהלות והדירקטוריונים של אותן החברות והשלוחות או של חבר ההנהלה הממונה על הפעילות, לפי העניין.

ספקים

הבנק מתקשר מעת לעת עם ספקים מהארץ והעולם לצורך קבלת שירותים שונים הנדרשים לו בתחום מערכות המידע, לרבות הסכמי רכישת ציוד ותחזוקתו, הטמעת מערכות מידע ורכישת תוכנות. במסגרת זו, בין היתר, רוכש הבנק מ-IBM (מנציגתה בישראל - IBM Israel) רכיבי תשתית מיחשביים (ל-Mainframe) ומקבל ממנה שירותי תחזוקה למערכות הליבה של הבנק, ביחס אליהם קיימת לבנק תלות. הבנק ביצע התקשרות עם ספקים למתן שירותי מיקור חוץ, בשלב זה בעיקר בתחום הפיתוח, המבדקים ושירותי התמיכה.

אבטחת מידע

הבנק רואה באבטחת מידע והגנת הסייבר נושאים בעלי חשיבות מרכזית, ומשקיע משאבים רבים, הן טכנולוגיים והן אנושיים, כדי לשמור על פרטיות הלקוח, סודיות המידע הבנקאי ונכסי הלקוחות והבנק, תוך שימוש בשיטות הגנת סייבר ומוצרי אבטחת מידע מהמתקדמים בעולם. אבטחת המידע של מערכות הבנק מתבצעת באמצעות הטמעת טכנולוגיות הגנה ובקורות סייבר בשכבות מרובות. הבקורות הינן במישורי כוח אדם, תשתיות ארגוניות, מדיניות, נהלים, היבטים עסקיים, טכנולוגיות ועוד.

לבנק מרכז אירועי אבטחת מידע (SOC) ייעודי המנהל בזמן אמת את ההתמודדות עם כל אירועי הסייבר וניסיונות ההונאה. המרכז, אשר מאושר על-ידי אנליסטים וחוקרים במתכונת 24/7, עושה שימוש בכלים אוטומטיים ותהליכי עבודה לזיהוי והתמודדות עם אירועי סייבר והונאות. פרויקטים בתחום מערכות מידע בבנק מלווים מתחילת דרכם ולאורך שלבי הפיתוח והתחזוקה על-ידי צוות של אבטחת מידע המוודא תהליכי פיתוח מאובטח וקיום קפדני של הכללים, לרבות אבטחת פרטיות המידע ומידור הנגישות למידע.

הבנק מבצע באופן שוטף בדיקות אבטחת מידע של מערכותיו, גם באמצעות גורמים חיצוניים כנדרש על-פי הרגולציה. זאת לצד הערכה תקופתית לעמידת הבנק במדיניות הגנת הסייבר.

הגנת הסייבר בבנק מנוהלת כנדרש על-פי הוראות הרגולציה הרלוונטיות. כמו-כן, הבנק מוסמך בתקני אבטחת מידע - ISO27001 ISO27032.

פרויקטים עיקריים

תוכנית המודרניזציה של מערכות הליבה - הבנק מתכוון לבצע השקעות משמעותיות בטרנספורמציה הטכנולוגית בשנים הקרובות על מנת להתמודד עם אתגרי העתיד וזאת בשים לב למגמות הצרכניות, רגולטוריות וטכנולוגיות. בהקשר זה, החל הבנק ביישום תוכנית רחבה לשדרוג מערכות הליבה הבנקאיות המרכזיות. תוכנית זו מתאפיינת בהשקעה מאסיבית בטווח הקצר במערכות תשתיות שתשרתנה את הבנק לתקופות ארוכות ותועלת בגיבוי תופק בהדרגה ולאורך תקופה ארוכה.

בנקאות במכשירים ניידים - פיתוח והרחבת אפליקציות ייעודיות למכשירים ניידים שברשות לקוחות הבנק. האפליקציות מספקות יכולות עסקיות במגוון רחב של תחומים ומגזרי לקוחות ומשלבות ממשק וחוויות משתמש חדשנית וייחודית, תוך דגש על הובלה עסקית טכנולוגית והתאמה ללקוח. **אתרי אינטרנט** - פיתוח אתרי אינטרנט כדי לשמר ולבסס את המובילות העסקית טכנולוגית של בנק הפועלים תוך מימוש תפישות מתקדמות, הן בנראות והשירות ללקוח, הן באינטגרציה רב ערוצית, והן מהיבטי הארכיטקטורה.

בנקאות פתוחה - בניית תשתית תומכת לחשיפת APIs של הבנק הן כחלק מעמידה בדרישות רגולטוריות בתחום והן לצורך שיתופי פעולה עסקיים.

תשתיות DATA - בניית תשתית כבסיס לפרויקטים מבוססים נתוני לקוחות והצעות ערך. פיתוח מנוע שינוע גנרי לבסיסי נתונים המאפשר יכולות טעינה ללא צורך בפיתוח ובמהירות.

שני אתרים - מעבר תשתיות המחשוב לתצורה של שני אתרי מחשוב (בכפוף לאישור בנק ישראל):
אתר מחשוב ראשי באתר רותם (אחד במקום שניים) ואתר מחשוב משני במתכונת של אתר מתארח (Hosting) במרחב עירוני השונה מהאתר הראשי.

היקף השקעה

עלויות בגין מערך טכנולוגיית המידע נרשמות כנכסים בדוחות הכספיים רק בשלב הפיתוח של מערכת מחשוב. עלויות שניתנות להיוון כנכסים כוללות עלויות ישירות של חומרה, שירותים ושכר עבודה.

יתר העלויות, כגון עלויות טרום פרויקט, עלויות פיתוח תוכנות שאינן עולות על סף המהותיות, עלויות הטמעה והדרכה, עלויות תחזוקה שוטפת, עלויות מנהלה ועלויות אחרות שלא ניתן לייחס באופן ישיר לפיתוח תוכנה, מוכרות כהוצאה בדוח רווח והפסד עם היווצרותן.

7.3 הון אנושי

אסטרטגיית משאבי אנוש

אסטרטגיית משאבי אנוש הינה רב שנתית ונגזרת מאסטרטגיית הבנק, הצרכים העסקיים ומגמות בענף הבנקאות ושוק העבודה. תכליתה להגדיל באופן שוטף את התשואה על ההון האנושי כך שהיחס בין סך-כל ההוצאה על ההון האנושי ותרומתו הישירה והעקיפה לצמיחה של הבנק ילך ויגדל. הגדלת התשואה על ההון האנושי מבוססת על מהלכים שיטתיים ומתמשכים למיקוד וצמצום ההוצאה לצד מהלכים מערכתיים ברמת הארגון וברמת הפרט להגדלת הפריון. כל זאת בכדי להתאים את הבנק להתמודדות עם אתגרי התחרות בעולם הפיננסי שלא מפסיק להשתנות, יעדי הצמיחה העסקיים ולעולם העבודה העתידי.

על מנת לתמוך באסטרטגיה הזו הוקמה חטיבת משאבי אנוש, וגובשה תפיסה של שותפות עסקית הכורכת את החיבור בין מחוברות העובדים, התרבות הארגונית והתוצאות העסקיות של הבנק.

משבר הקורונה שפרץ בסמוך לתחילת שנת 2020 הציב אף הוא אתגר מורכב ביכולת להבטיח רציפות עסקית לצד הדאגה לבריאותם ורווחתם של העובדים ובני משפחותיהם. כחלק מכך, הפכה הקורונה גם הזדמנות לקדם עבודה ולמידה מרחוק כחלק ממדיניות קבועה, להרחיב את ההטמעה של תפיסת האג'יל (Agile), להתניע תהליך של למידה והפקת לקחים, לקדם מהלכים מובנים לחיזוק שיתופי פעולה בין חטיבות וכל זאת תוך כדי פיתוח והעצמת המנהיגות בדרגי הביניים ובדרג הבכיר לרבות ההנהלה.

ברבעון האחרון של שנת 2020 התמקדה החטיבה בבניית תשתית לתהליך רב-שנתי של שינוי ארגוני ותרבותי תחת הכותרת של Change The bank, תוכנית הכוללת מהלכים מערכתיים המתמקדים בשיפור כושר התחרות, בשיפור המחבורות, בהעצמה ובבניית תפיסה של בנק אחד. במקביל הונחה תשתית מבנית לניהול השותפות העסקית של חטיבת משאבי האנוש עם כלל חטיבות הבנק תחת הכותרת HR Business Partner וגובשה תוכנית משאבי אנוש התומכת ביעדי הצמיחה של הבנק ובשינויים הנדרשים כדי להבטיח את מימושם. הן המהלכים המערכתיים והן אלה התומכים ביעדי החטיבות הפכו לחלק מתוכנית עסקית המגובה ביעדים ומדדים ברורים.

טבלה 2-7: נתונים אודות מצבת כוח אדם בקבוצת הבנק במונחי משורות⁽¹⁾

2019		2020		
ממוצע שנתי	ממוצע שנתי	ממוצע שנתי	ממוצע שנתי	
לסוף שנה	לסוף שנה	לסוף שנה	לסוף שנה	
הבנק				
8,558*	8,791*	8,240	8,527	בארץ
223	223	216	209	בחו"ל
8,781*	9,014*	8,456	8,736	סך-הכל בבנק
חברות בנות				
184	185	157	176	בארץ
144	193	95	115	בחו"ל
328	378	252	291	סך-הכל חברות בנות
9,109*	9,392*	8,708	9,027	סך-הכל בקבוצת הבנק

* הוצג מחדש.

(1) מספר המשורות כולל גם תרגום למשורות של עלות שעות נוספות, בתוספת משורות כוח אדם חיצוני שאינם עובדי הבנק, אך מספקים שירותי עבודה, שנדרשה לויסות כוח האדם במסגרת הפעילות השוטפת ולהטמעת פרויקטים, בניכוי 614 משורות עובדים ששכרם הוון לרכוש קבוע בשנת 2020 (בשנת 2019 - 425 משורות).

להלן פרטים בדבר השינויים העיקריים במצבת כוח האדם בקבוצת הבנק בסוף שנת 2020 בהשוואה לסוף שנת 2019: מספר המשרות ליום 31 בדצמבר 2020 בקבוצת הבנק ירד ב-401 משרות בהשוואה למספר המשרות בסוף שנת 2019. עיקר הקיטון נובע מיישום תוכנית התייעלות של הבנק בישראל. בנוסף, חל קיטון במספר המשרות בחברות הבת בחו"ל, בעיקר הפועלים שוויץ. מנגד, חל גידול במשרות של עובדים בתחומי המחשוב והטכנולוגיה, לנוכח היקפי ההשקעות הגבוהים בתחום.

טבלה 3-7: התפלגות מספר המשרות הממוצעות בקבוצת הבנק על-פי מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה⁽¹⁾

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	*2019	2020	
(5.6%)	5,053	4,768	לקוחות פרטיים
(1.6%)	1,444	1,421	עסקים קטנים
6.0%	447	474	הלוואות לדיור
(2.3%)	783	765	מסחרי
5.7%	690	729	עסקי
(20.9%)	503	398	פעילות בינלאומית
2.7%	336	345	ניהול פיננסי
(6.6%)	136	127	התאמות
(3.9%)	9,392	9,027	סך-הכל

* הוצג מחדש.

(1) כולל משרות של עובדי ההנהלה הראשית שעלות העסקתם הועמסה על המגזר.

מאפייני המשאב האנושי

מדיניות הבנק היא להעסיק, לקדם ולקבל החלטות בקשר לעובדים על בסיס שיקולים ענייניים ובהם כישורים והערכת ביצועים, ללא אפליה מחמת דת, גזע, מין, גיל, השקפה, נטייה מינית, מוגבלות, מקום מגורים וכיוצא באלה. הבנק מעודד גיוס של עובדים מאוכלוסיות בתת-ייצוג בשוק העבודה כחלק ממדיניות הגיוס שלו, מתוך הכרה ביתרונות הטמונים בהעסקה מגוונת בהיבטים של הכרות טובה יותר עם מגזרי לקוחות שונים ועידוד חדשנות ויצירתיות בסביבת עבודה פתוחה ומגוונת.

בשנת 2020 הוותק הממוצע של עובדי הבנק עמד על 17.8 שנים, לעומת 18.5 בשנת 2019. הגיל הממוצע של עובדי הבנק עמד על 45.1 בשנת 2020 לעומת 45.5 בשנת 2019.

בשנת 2020 כ-66.1% מכלל עובדי הבנק הן נשים, לעומת 66.4% בשנת 2019. בקרב אוכלוסיית הניהול הבכיר בבנק (מדרג מנהלי מחלקות בהנהלה ראשית ומנהלי סניפים ומעלה) שיעור הנשים בשנת 2020 הוא 46.1% בהשוואה ל-46% בשנת 2019 (בשנת 2006 היה שיעור הנשים בקרב אוכלוסיית הניהול הבכיר 29%).

מרבית עובדי הבנק (70.9% בשנת 2020) הינם אקדמיים וקיימת מגמה של גידול מתמיד בשיעורם מתוך כלל עובדי הבנק.

התייעלות בבנק

בחודש ינואר 2020 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות לפיה יתאפשר ללמעלה מ-900 עובדים לפרוש מהבנק בפרישה מוקדמת בתנאים מועדפים בשנים 2020-2022. תנאי הפרישה תלויים בגיל וותק העובד ומאפשרים בהתקיים מפגש רצונות, פנסיה מוקדמת עד לגיל הפרישה על-פי דין, וזאת לעובדים שנקבעו בתוכנית.

עלותה המוערכת של התוכנית בסך של 352 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקקה להון ליום 31 בדצמבר 2019. התוכנית נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2020 לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף.

לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה ובמטרה לשפר את היערכות הבנק לאתגרים וההזדמנויות שהמשרב הנוכחי מייצר, החליט הבנק על האצת קצב יישום תוכנית התייעלות האמורה תוך מתן דגש לפרישה גבוהה יותר מהמתוכנן ב-2020.

התוכנית תתבסס על טכנולוגיה ודיגיטציה, תהליכים תומכים בהנהלה הראשית וטיפול במשאב האנושי.

באשר לתוכנית התייעלות רב שנתית שאושרה על-ידי דירקטוריון הבנק ראה [ביאור 22ח'](#).

הסכם שכר

ביום 21 בינואר 2020 חתמו הבנק ונציגות ארגון העובדים על הסכם שכר לשנים 2018-2022, ההסכם אושר על-ידי דירקטוריון והנהלת הבנק.

מדיניות תגמול ותוכנית תגמול

הבנק שואף לתגמל את עובדיו על עבודתם ועל תרומתם לבנק ולשמרם לטווח הארוך. כמו-כן, שואף הבנק לקשור בין האינטרסים של העובדים לאינטרסים של הבנק ומחזיקי העניין בו, בהתאמה למטרות הבנק, תוכניות העבודה והמדיניות ארוכת הטווח, תוך שמירה על העסקה הוגנת, עידוד מצוינות ותרבות ביצועים.

תשלום השכר למנהלים ולעובדי הבנק נגזר מסולם דרגות המאפשר קידום ומבטא את הסמכות והאחריות ברמות השונות של ההיררכיה הארגונית. מענק שנתי (ככל שיוענק) יהיה מבוסס, בין היתר, על תשואה להון של הבנק, ועשוי להיקבע גם על-פי עמידה ביעדי ביצוע אישיים מדידים (ולא מדידים), כמותיים ואיכותיים וכן על תוכניות יעדים ארוכי טווח, המותאמים לתוכנית האסטרטגית הכוללת של הבנק ושל יחידות המשנה בו ולתוכניות העבודה הנגזרות מהן.

לפרטים נוספים, ראה [ביאורים 22 ו-23](#) בדוחות הכספיים.

עלות ושכר למשרת עובד

טבלה 4-7: פירוט עלות למשרת עובד ושכר* למשרת עובד בבנק (באלפי ש"ח)

**2019	2020	
385	414	עלות למשרת עובד - ללא מענקים
432	423	עלות למשרת עובד - כולל מענקים
236	255	שכר* למשרת עובד - ללא מענקים
273	263	שכר* למשרת עובד - כולל מענקים

* שכר - מחושב על-פי משכורות ברוטו, כפי שמשולמות לעובד.
** הוצג מחדש.

חזון, ערכים ואתיקה

בסוף שנת 2020 עודכן חזון הבנק - "מחויבים לצמיחה באמצעות בנקאות מתחדשת והוגנת ללקוחותינו" חזון הבנק מהווה המצפן הארגוני והוא מייצג את שאיפותיו ומחויבותו של הארגון. חזון הבנק עודכן תוך שמירה על תכלית הבנק "פועלים לשגשוגם ורווחתם של אנשים, קהילות ועסקים", שמירה על הערכים המנחים אותנו: מקצועיות, הוגנות ואחריות, אנושיות ואכפתיות, יוזמה וחדשנות. ובהתייחס להבטחה ללקוחות: פועלים אתכם בכל החלטה. הקוד האתי - התנהגותי של הבנק, "הדרך בה אנו פועלים: קוד ערכים ואתיקה" המהווה הצהרה של הזהות והייחודיות שלנו כעובדי בנק הפועלים. הקוד האתי - התנהגותי, משקף את הבסיס הערכי של הבנק ומגדיר את הציפיות וההתנהגויות שכולנו מאמצים ושואפים לקיים בינינו לבין עצמנו וכלפי הלקוחות ומחזיקי העניין האחרים. הקוד נועד לשמש בידי העובדים והמנהלים, בכל היחידות ובכל הדרגים, כ"מצפן" להתנהגות ראויה בהתמודדותם עם דילמות אתיות במהלך שגרת העבודה בבנק. במהלך שנת 2020 גובשו 4 ערכים: מיקוד ודחיפות, דליברי, שותפות, תודעת צמיחה. ערכים אלו נמצאים בהלימה לחזון הבנק, תכלית והבטחה ללקוחות. בשנת 2021 נשלב את כלל ערכי הבנק בראייה אחת קוהרנטית של לקוחות הבנק ועובדיו.

טיפוח ופיתוח ההון האנושי

הצלחת העובדים היא הצלחת הבנק ולקוחותיו. העובדים הם אלה שמלווים לקוחות ועסקים ומסייעים להם להתנהל נכון, לקבל החלטות פיננסיות טובות יותר, להתקדם ולהתפתח. מתוך כך, מחוייב הבנק לטיפוח ולשגשוג ההון האנושי, בדרך של דיאלוג מתמיד, השקעת משאבים בהכשרה ומתן כלים המאפשרים לעובדים להתקדם ולהתפתח, כמו גם דאגה לבריאותם ולרווחתם. דאגה זו קיבלה ביטוי נרחב לאור משבר הקורונה. הבנק שואף להיות מעסיק מועדף ולספק לעובדיו משמעות והשפעה בעשייתם.

תהליך הערכת ביצועים

תהליך הערכה מתקיים מדי שנה ובמרכזו שיחת הערכה ומשוב של המנהל על ביצועי כל עובד ועובדת, סיכום הישגי השנה החולפת ותכנון היעדים וההתפתחות קדימה, כנגזרת של תוכניות העבודה. התהליך מבוסס על דיאלוג פתוח ושקיפות, ותומך בהעצמת העובד ובהתפתחותו המקצועית והאישית. התהליך הוא חלק מרצף שנתי של מהלכים ניהוליים לעידוד מצוינות, הערכה, הוקרה ותגמול. בשנת 2020 בוצע שינוי בתהליך הערכת העובדים והמשוב כחלק מיישום תרבות ארגונית שמעודדת עבודה מתוך אמון, שקיפות והתפתחות מקצועית ואישית. זאת תוך מיקוד בדיאלוג המתקיים בין עובדים ומנהלים, סביב שיפור ביצועים, צמיחה והתפתחות. בנוסף, ניתן דגש על יישום ארבעת העקרונות תרבותיים שהוטמעו בבנק בשנה האחרונה: מיקוד ודחיפות, דליברי, תודעת צמיחה ושותפות.

תקשורת פנים ארגונית

בנק הפועלים רואה בעובדיו שותפים מלאים לתהליכים העסקיים והארגוניים. משבר הקורונה חידד את הצורך בתקשורת ובדיאלוג שוטף, מהיר ובגובה העיניים עם עובדי הארגון והגברת המחבורות הארגוניות. במיוחד בתקופה זו עלינו לייצר שיח פנים ארגוני פתוח ומשתף בין ההנהלה לעובדים, מנהלים ועובדים, בין היחידות השונות. שיח התומך גם בהטמעת תרבות ארגונית חדשה בבנק.

מתקיימים מגוון ערוצי תקשורת פנימית חוצת ארגון:

1. הפורטל הארגוני אשר מהווה ערוץ תקשורת מרכזי, מתקדם ותומך בשיתוף העובדים במידע והטמעה של תהליכי שינוי פנים ארגוניים.
2. אפליקציית "פורטל לדרך" - אפליקציה סלולרית המיועדת לעובדי הבנק ומאפשרת להם להתעדכן ולקבל מידע בנושאים ארגוניים שונים, גם מחוץ לכתלי הבנק ומעבר לשעות העבודה. בתקופת הקורונה בוצעה קפיצת מדרגה שאפשרה להכניס יישומים נוספים כגון תגובות לידעיות לצד עדכון נוכחות, בידוד, חתימה על הצהרת בריאות ופתיחת תקלה טכנית.
3. לאורך השנה הופעל מנגנון של הודעות מיידיות לעובדים (SMS) במטרה לעדכן בזמן אמת הודעות מצוות המשכיות עסקית.
4. במהלך התקופה ניתן דגש לערוצים תקשורת דיגיטלים כגון פגישות בזום, ואף מפגש ארגוני בשידור ישיר עם מנכ"ל הבנק.
5. מקום נרחב בתקשורת ניתן גם להעצמת עובדים ויחידות בולטים.

תרבות של למידה מתמדת

הבנק מטפח תרבות של למידה מתמדת וחוצת ארגון (LLL - Life Long Learning) ומשקיע בשמירה על כשירות מקצועית והטמעת שגרות למידה כתנאי ליתרון תחרותי. ההכשרות מקדמות את המקצועיות הבנקאית, הניהולית והטכנולוגית ומעצימות את העובדים, כל זאת בהלימה לחזון הבנק והיעדים האסטרטגיים, צורכי הבנק העתידיים, עידן הבנקאית הדיגיטלית והצורך בהקניית כישורי המחר לעובדים.

"קמפוס פועלים" - מהווה זירה מרכזית בהטמעה של אסטרטגיה וחזון הבנק באמצעות למידה מחוללת שינוי, המובילה לצמיחה אישית, ארגונית ומקצועית ושיפור בביצועים. תפיסת פיתוח תכני ההכשרה משלבת בין פיתוח מקצועי של עובדים לצד העצמת הכישורים הפיננסיים של הלקוחות כמקשה אחת באופן המייצר שפה אחידה לבנקאים וללקוחות. תוכניות הלימוד כוללות קורסים והכשרות מקצועיות, מגוון סדנאות, ימי אימון ותכנים ייעודיים המקדמים את הבנק כארגון לומד ומגבירים את האחריות המשותפת של עובדים ומנהלים ללמידה.

שנת 2020 התאפיינה בשינוי תפיסת הלמידה והתאמתה לעולם הדינמי והמשתנה בצל משבר הקורונה. ניתן דגש ליצירת פלטפורמות למידה דיגיטלית מבוססות אמצעים טכנולוגיים מתקדמים, התומכות בלמידה מרחוק ומאפשרות הנגשת תוכן ויצירת הזדמנויות למידה לעובדים. בנוסף, על רקע משבר הקורונה, המרכז לצמיחה פיננסית התאים את הצעת הערך שלו לציבור הרחב, וסיפק באמצעים דיגיטליים מתקדמים כלים להתמודדות עם המשבר והשלכותיו, בדגש על התנהלות כלכלית נכונה למשקי בית ולבעלי עסקים, תוך התאמת התכנים לאתגרי התקופה.

הקמפוס אחראי על כשירות מקצועית של עובדי הבנק כאשר המרכז ללימודי בנקאות בקמפוס מוביל הכשרות בתחום הבנקאות והפיננסים במגוון רחב של קורסים, ימי אימון, למידה בעמדת העבודה, למידה מתוקשבת, עצמית והיברידית הכוללת תכנים בנקאיים מקצועיים בהם משולבים גם תכני ציות, רגולציה ומיומנויות עסקיות. ההכשרות מותאמות לקבוצת העובדים ולמיקודים האסטרטגיים של הבנק. הכשרת הבנקאים כוללת קורסים עם הכניסה לתפקיד, קורסים לשמירה על כשירות מקצועית וקורסים מורחבים במגוון נושאים בנקאיים. במרכז ללימודי בנקאות התקיימו בשנת 2020 כ-17,000 ימי הדרכה, בכ-190 מחזורי קורסים.

הכשרה ופיתוח כישורי עולם העבודה החדש - עולם העבודה עובר שינויים רבים, שאף הואצו כתוצאה מהקורונה, שינויים אלו דורשים מהעובדים מיומנויות חדשות. לצורך התאמת יכולות העובדים לשינויים, הקמפוס מכשיר את עובדי הבנק ומצייד אותם בידע, כלים ומיומנויות הנדרשים לעת הזו, כגון התנהלות אפקטיבית בעבודה מרחוק, ניהול משא ומתן, עמידה מול קהל, ללמוד איך ללמוד ועוד. כל אלו מונגשים לכלל העובדים והמנהלים בבנק באמצעות מגוון אפיקי למידה - ימי אימון המתקיימים בזום "אוניברסיטה מקוונת" של הבנק המציעה לעובדים מגוון קורסים של אוניברסיטאות מובילות בארץ ובעולם. בשנת 2020 התקיימו כ-3,000 ימי הדרכה, בכ-80 מחזורי קורסים.

הכשרה ופיתוח מנהלים - המרכז למנהיגות ופיתוח ארגוני באגף השינוי הארגוני, מלווה את המנהלים והיחידות בכניסה לתפקיד ניהולי, בניהול תהליכי שינוי, בהטמעת תרבות ארגונית וערכים, בהתאם לחזון ולאסטרטגיית הבנק. המרכז מפתח יכולות ניהול, מנהיגות, חוסן ויכולת התמודדות עם שינוי והעצמה אישית לעובדים ומנהלים. בשנת 2020 השתתפו 503 מנהלים מכל הדרגים, בתוכניות פיתוח ניהול ומנהיגות.

7.4. הסכמים מהותיים

להלן בתמצית עיקריהם של הסכמים שהבנק צד להם, העשויים להיחשב מהותיים:

- הסכם שכר קיבוצי לשנים 2018 עד 2022 - בחודש ינואר 2020 חתמו הבנק ונציגות ארגון העובדים על הסכם שכר לשנים 2018-2022. לפרטים נוספים, ראה [ביאור 5.א.22](#) לדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות כתבי שיפוי שקיבלו נושאי המשרה המכהנים בבנק, נושאי משרה שכיהנו בעבר וכן עובדים מסוימים שאינם נושאי משרה בנסיבות מיוחדות, ראה [ביאור 5.ב.25](#) לדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות כתבי שיפוי שניתנו בקשר עם תשקיפים והנפקות שביצעה הפועלים הנפקות בע"מ (חברה בת בבעלות מלאה המשמשת זרוע הגיוסים של הבנק), ראה [ביאור 7.ב.25](#) ו-[8.ב.25](#).
- לפרטים אודות התקשרויות של הבנק בהסכמי הנפקה ותפעול עם חברות כרטיסי אשראי, ראה [ביאור 1.25](#). בדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות תשתיות המחשוב של הבנק והתקשרויות עם IBM, ראה [סעיף 7.2](#) לעיל.
- לפרטים אודות כתבי חסיונות ושיפוי שקיבל הבנק מהיועץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר בקשר עם מתן שירותים קורספונדנטים לבנקים פלשתינאיים, ראה [סעיף 3.6](#) (סיכון הציות) בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
- לפרטים אודות הסדרים עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם חקירת המס ו-FIFA, ראה [ביאור 1.25](#) ו-[ה.25](#) בדוחות הכספיים.
- הבנק רכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות מכר (סיכון אשראי חוץ-מאזני), אשר למועד זה מסתכם בהיקף של כ-11.8 מיליארד ש"ח.
- לפרטים אודות הסכמים עם רשויות המס, ראה [ביאור 8](#) לדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות אשראי בערבות מדינה באמצעות קרן הלוואות ייעודית שעיקרה סיוע לעסקים שנקלעו לקשיי תזרים כתוצאה מהתפרצות נגיף הקורונה, ראה [סעיף 3.2.2](#) לדוח הדירקטוריון וההנהלה.

7.5. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

7.5.1. מגזר לקוחות פרטיים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון שירותים ללקוחות פרטיים לרבות שירותי ניהול חשבון שוטף, מתן אשראי למטרות שונות, פיקדונות ותוכניות חיסכון ופעילות בשוק ההון. בנוסף מציע הבנק ללקוחות בעלי צרכים פיננסיים מורכבים, שירותים ופתרונות באמצעות מוצרים מתקדמים, ניהול נכסים גלובלי ומעטפת שירות מקצועית מיוחדת הכוללת: פגישות, שיחות טלפון יזומות ומערך ייעוץ מתקדם הנעזר בכלים תומכי החלטה.

השירותים ללקוחות מוענקים באמצעות מערך של 189 סניפים, בנוסף 5 מרכזי פלטינום, ללקוחות נבחרים, סניף ניי, ו-5 מרכזי הייעוץ וכן באמצעות ערוצים ישירים הכוללים: מכשירים לשירות עצמי בסניפים וב-"חצרות לקוח", "פועלים באינטרנט", "פועלים בסלולר", מוקד "פועלים בטלפון" מוקד "קונקט"- ללקוחות בעלי אוריינטציה דיגיטלית, "מערכת קולית לקבלת מידע וביצוע פעולות (IVR)" ופניות ברשתות החברתיות.

ביום 3 בינואר 2021 הנהלת הבנק אישרה העברת 3 יחידות מחטיבת החדשנות והאסטרטגיה אל החטיבה הקמעונאית - CDO (Chief Digital Officer), שבט האשראי ויחידת כרטיסי האשראי. במסגרת המהלך, הוקם אגף מוצרים שיכיל את שבט האשראי ויחידת כרטיסי האשראי. כחלק מתפישת השירות בבנק והאחריות החברתית, רואה הבנק בנגישות לאנשים עם מוגבלות נושא מהותי וחובה עסקית - במסגרתה הונגשו כלל שירותי הבנק לאנשים עם מוגבלות.

בשנים האחרונות קיימת מגמה מתמשכת של גידול בהיקפי הפעילות הבנקאית באמצעות ערוצים לא מאוישים (במכשירי בנק אוטומטיים לשירות עצמי, באתר האינטרנט, באפליקציות, בסלולר ובמענה הקולי האוטומטי במוקד פועלים בטלפון).

בנוסף למגמה זו, הגביר הבנק את השימוש בשירות תיאום פגישות עם בנקאים, והוסיף ערוצים נוספים לתיאום פגישה, על מנת לאפשר ללקוח מפגש אישי, איכותי ומקצועי.

פעולות שהבנק נקט להתמודדות עם התפשטות נגיף קורונה

שולבו מקבלי פנים ודיילים בסניפים הפתוחים לקבלת קהל לטובת סיוע ללקוחות לפעול באמצעים דיגיטליים ובמכונות לשירות עצמי, תוך הקפדה על הנחיות משרד הבריאות.

הלקוחות מונחים לתאם פגישה למחלקות הבנקאות אישית, פרטית ועסקית.

ללקוחות המבקשים לקבל שירות מזומנים בקופה, מומלץ לתאם פגישה מראש.

כמו-כן, הוגדרו אוקלוסיות להן יתאפשר מתן שירות ללא תיאום פגישה מראש, לקוחות מעל גיל 65, נשים בהריון, אנשים עם מוגבלות, לקוחות ללא אמצעי זיהוי ישראלים ומקרים חריגים.

הבנק הקל על הלקוחות בקבלת שירות במוקדי השירות ופתח פעולות ואפשרויות חדשות הן במענה קולי אוטומטי והן אצל הבנקאים. בקו הייעודי ללקוחות מבוגרים ירד סף הגיל מגיל 70 לגיל 65 (בקו זה הלקוחות מקבלים שירות בנקאי אנושי בזמינות גבוהה ותוך רגישות ומקצועיות). במסגרת התמודדות עם המצב המורכב והמאתגר השיק הבנק כמה מוצרים ותהליכים על מנת להקל על לקוחותיו, לרבות:

- מתן אפשרות בהלוואות לפריסת תשלומים ללקוחות פרטיים ודחיית קרן ללקוחות עסקיים
- הצעות ללקוחות הבנק לקבלת אשראי בתנאים מועדפים וזאת באמצעים דיגיטליים
- קורס מקוון ללקוחות הבנק לאפשרויות השימוש והיתרונות בערוצים ישירים
- הארכת תקופת הגרייס באשראי ברגע הרב-ערוצית (מ-3 חודשים ל-6 חודשים)
- הקלה בהוראה 325 לחריגה ממסגרת
- מוצרים חדשים שהושקו בתחילת אוקטובר 2020 חבילת 'חושבים קדימה' ללקוחות שנפגעו בתקופת הקורונה
- הלוואה רב ערוצית להתפתחות מקצועית למימון לימודים מקצועיים
- הלוואה לסטודנטים למימון שכר לימוד עם אפשרות לגרייס עד 3 שנים (קרן או קרן+ריבית)
- הלוואה ייעודית לפריסת תשלומי הלוואות עד 96 חודשים עם גרייס של עד שנה (בסניף לאחר ליבון צרכים)
- הלוואה למגוון מטרות בתקופת הקורונה בתוקף עד סוף רבעון ראשון 2021

דחיית תשלומים ללקוחות הבנק

אחד מהצעדים הכלכליים הראשונים שננקטו עם פרץ המשבר, כדי לאפשר למי שנפגע לייצר גשר תזרימי ולסייע לצלוח את תקופת אי-הוודאות, היה גיבוש מתווה לדחיית תשלומי הלוואות יחד עם בנק ישראל, שאומץ על-ידי המערכת הבנקאית. המתווה אפשר ללקוחות לדחות תשלומי הלוואות בנקאיות בשלושה מגזרי פעילות: משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי לעסקים. המתווה אושר על-ידי הנהלה ויושם הלכה למעשה בחטיבות הבנק. המתווה הוארך והורחב מספר פעמים על-ידי בנק ישראל, כאשר החל מיום 1 בינואר 2021 גובש מתווה נוסף המאפשר למשקי הבית לדחות את תשלומי המשכנתאות וההלוואות הצרכניות לתקופה ארוכה יחסית (עד 36 חודשים), יחד עם אופן פריסה גמיש, אשר להבדיל מהמתווים ניתן דגש על חזרת הלווים לתשלום בלוח תשלומים מקל. המתווים לדחיית תשלומים מצטרפים לשורה ארוכה של צעדי מדיניות שנקט בנק ישראל מתחילת המשבר, לצד הסיוע הממשלתי לעסקים, ובכלל זה קרנות בערבות המדינה, אשר מהווים מעטפת רחבה המסייעת לעסקים רבים להתמודד עם השלכות המשבר. דחיית תשלומי הלוואות סייעו בזמן אמת ללקוחות ועסקים שהכנסותיהם נפגעו במשבר, לצמצם את הוצאותיהם החודשיות ולצלוח את המשבר. נכון להיום, מרבית הלוואות שנדחו חזרו לתשלום שוטף וללא פיגורים.

מוצרים ושירותים

כחלק מאסטרטגיית הבנק להעצמת הערך ללקוח וליווי הלקוחות בצמתי החלטה החשובים בחיים, מציע הבנק מגוון מוצרים ושירותים ללקוחותיו, הכוללים בין היתר, שירותים לקבוצות לקוחות בעלי מאפיינים משותפים (פועלים YOUNG ומועדון הסטודנטים Very Important Students), שירותים בערוצים הישירים ופיתוח אפליקציות ייעודיות (אפליקציה לפתיחת חשבון 'OPEN', אפליקציית bit, אפליקציית מסחר שוק ההון).

פעילות שוק ההון - פעילות קבוצת הבנק בשוק ההון כוללת מגוון פעילויות ושירותים פיננסיים בתחומים שונים: ביצוע פעילות מסחר תפעול וקסטודי בניירות-ערך ישראלים (כולל בתחום המעו"ף), מסחר בניירות-ערך זרים, מחקר וייעוץ ללקוחות בתחום שוק ההון. הפעילויות מתבצעות בחלקן ישירות על-ידי הבנק ובחלקן על-ידי חברות בנות, אשר כל אחת מהן מתמחה ועוסקת בתחום מוגדר.

ייעוץ פנסיוני

הבנק מעניק שירותי ייעוץ פנסיוני ותכנון פרישה באמצעות מערך יועצים הפרוסים ברחבי הארץ. הבנק מחובר למסלוקה הפנסיונית, ומקבל באמצעותה מידע לצורך מתן הייעוץ. לבנק רישיון ייעוץ פנסיוני והוא מעסיק יועצים בעלי רישיון ב-22 מרכזי ייעוץ פנסיוני. הבנק חתום על הסכמי הפצה עם מרבית החברות המנהלות קופות-גמל וקרנות פנסיה, והוא זכאי, כיועץ אובייקטיבי, לגבות עמלות הפצה אחידה בקשר עם הפצתן בהתאם לקבוע בתקנות. למרות העלייה במספר החולים בקורונה ברבעון הרביעי לשנת 2020 והשפעתה על הכלכלה, המשיכה המגמה החיובית בתשואות קופות הגמל, עקב העלויות בשוק ההון.

ביום 1 בדצמבר 2020 פרסמה רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון עמדת אי אכיפה, על פיה הרשות לא תנקוט צעדי אכיפה נגד תאגידים בנקאיים אשר יעניקו ייעוץ פנסיוני באמצעי דיגיטלי או באמצעות הטלפון, ללקוחות קיימים יועצים בעלי רישיון ב-22 מרכזי ייעוץ פנסיוני. כתוצאה מכך, החלו יועצי הבנק להעניק ייעוץ פנסיוני טלפוני ללקוחות קיימים בבנק.

ביום 12 ביולי 2020 פרסמה טיטת תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכות סליקה פנסיוניים) (תיקון מס' 11), התש"ף-2020, שמטרתו לאפשר לתאגידים בנקאיים לתת שירות ייעוץ פנסיוני באמצעות טלפון או אמצעי דיגיטלי. חקיקת התזכיר לא התקדמה עקב פיזור הכנסת ואי הגשת חוק הסדרים.

גבייה

- לאור משבר הקורונה, בוצעו התאמות בתהליכי העבודה, במטרה לסייע ללקוחות בהתמודדות עם הקשיים הכלכליים בתקופה זו:
- הורחבו זמני הטיפול בלקוח - בפועלים להבראה, במרכזי הגביה ואצל עו"ד החיצוניים, במטרה למצות את אפשרות הסדרת החוב ללא העברה לטיפול משפטי, ככל שניתן.
 - פעולות גבייה - בהתאם לתקנות הרשויות השיפוטיות השונות לעניין התנהלות בתקופת החירום עקב התפשטות נגיף הקורונה.
 - לא מבוצעים פינויים מדירות מגורים (למעט מימוש בהסכמת לקוח).

שיווק והפצה

השיווק וההפצה בארץ נעשים בסניפי הבנק, פנים אל פנים, באמצעות הטלפון ב"פועלים בטלפון", ובאמצעות הערוצים הישירים (מכשירים לשירות עצמי, אתר ואפליקציה), זאת הן בפנייה יזומה והן בתגובה לפניית הלקוחות. מהלכי השיווק מקבלים ביטוי גם בפרסום בעיתונות, בטלוויזיה, ברשת, ברדיו, בשלטי חוצות ובסניפים. בצל אירועי הקורונה בשנה האחרונה הרחיב הבנק את השימוש באמצעים דיגיטליים, באינטרנט ובמובייל, המאפשרים ללקוחות לקבל את השירות מבלי לחייבם להגיע פיזית לסניף.

לקוחות

המגזר כולל לקוחות פרטיים המפולחים לפלחי לקוחות על-פי פרמטרים של גיל, חוזק פיננסי ו/או רמת הכנסה, יתרות אקטיבה ופוטנציאל צמיחה. התייחסות מיוחדת ניתנת לאוכלוסיית הגיל השלישי באמצעות מתן ליווי ותמיכה בעולם הדיגיטלי.

תחרות

בשנים האחרונות נמשכת העלייה בעוצמת התחרות על הלקוחות. התפתחויות טכנולוגיות ובשלות עולה מצד קהלי לקוחות מהוות פוטנציאל להגברת הכוחות התחרותיים בשוק, במקביל להורדת חסמי כניסה לשחקנים חדשים וחיזוק שחקנים קטנים. התחרות ממשיכה להתרחב לגופים פיננסיים וחופץ בנקאיים, דוגמת חברות כרטיסי האשראי, חברות הביטוח, מיזמים טכנולוגיים פיננסיים וגופים קמעונאים נוספים. יישום החוק להגברת התחרות במערכת הבנקאות ('חוק שטרומ') וחוק נתוני אשראי תורמים לעלייה בעוצמת התחרות בענף. התמודדות עם אתגרי סביבת התחרות הינה דרך פילוח מותאם צורכי והעדפות לקוח, התאמה מיטבית של הצעת הערך וחווית הלקוח לפי הצרכים השונים, תוך פיתוח מערך הפצה רב ערוצי, מותאם, זמין ונגיש.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

השקת אפליקציית בנק הפועלים

אפליקציה חדשה המאפשרת בנקאות קלה ומשלבת בין היכולות הטכנולוגיות המתקדמות ביותר, חוויית משתמש פרסונלית, לצד נראות ושפה מודרניים וחוויית לקוח מתקדמת, הצעות ערך ממוקדות וליווי הלקוחות בדרך לקבלת החלטות פיננסיות מושכלות.

בנקאות יומיומית בעידן הקורונה

לאור המצב, הבנק נערך להרחיב את מעגל הלקוחות הפעילים בדיגיטל לצד מתן שירותים חדשים בערוצים אלה, במטרה להקל על הלקוחות בתקופה זו. בין היתר, מוגשים השירותים החדשים הבאים: הגשת בקשה לדחיית תשלומי משכנתה ישירות באתר, אפשרות לדחיית תשלומי אשראי בדיגיטל, הגדלת גרייס באשראי ברגע ל-6 חודשים, מתן הלוואה בדיגיטל לעסקים, יכולת הפקדה לפיקדונות ייעודיים המותאמים לתקופת שוקים סוערת באתר הבנק, הגדלת סכומי הצ'קים להפקדה באפליקציה והנפקת קוד לפועלים בטלפון באתר.

תקשורת כתובה עם בנקאי

במהלך השנה עלתה אפשרות להעביר בקשות למידע ולביצוע הוראות על-ידי בנקאים באמצעות אתר הבנק. מטרת המהלך היא להרחיב את סוגי הפעולות הניתנות לביצוע על-ידי הלקוחות בדיגיטל (בשלב ראשון באתר הבנק ללקוחות הפרטיים), תוך הצעה ללקוח לבצע פעולה באופן עצמאי באתר או באמצעות שליחת הבקשה לבנקאי (במקרה בו הפעילות לא מתאפשרת באתר). ערוץ זה מאפשר להעביר את כל סוגי ההוראות לביצוע, בקשות לבנקאי וברור מידע דרך האתר, ללא צורך בהגעה פיזית לסניף או פנייה טלפונית.

אפליקציית bit מתרחבת

- אפליקציית bit המשיכה להתרחב ומאפשרת תשלום במגוון אתרי קניות ואפליקציות, באופן בטוח ומהיר, זאת לצד שיתופי פעולה חדשים המאפשרים קבלת החזרים מחברות ביטוח ופנסיה ישירות ב-bit. לאפליקציית bit 2.5 מיליון לקוחות פעילים.
- ביום 7 בינואר 2021 חתם בנק הפועלים הסכם עם חברת כאל להנפקת כרטיס אשראי חוץ בנקאי ("bit card"), המיועד ללקוחות בנקים זרים המעוניינים להשתמש בכרטיס כאמצעי התשלום בארנק bit. ההסכם ממתין לאישורו של בנק ישראל.

ארנקים דיגיטליים

הבנק השיק ארנק דיגיטלי למכשירי טלפון חכם מבוססי מערכת הפעלה מסוג אנדרואיד, אשר ינוהל באפליקציית bit כשירות נוסף ("ארנק ביט"). ארנק ביט ישמש כפלטפורמה טכנולוגית למשתמשי ביט, מבוססת טכנולוגיית תשלומים מבוססי קירבה - Contactless EMV, לצורך ביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב בבתי עסק באמצעות הצמדת הטלפון החכם שלהם (Tap) לנקודת המכירה (מסוף התשלום). ארנק ביט הינו ארנק "פתוח", וככזה משתמשי ביט יוכלו לעשות בו שימוש באמצעות כרטיסי חיוב של הבנק וכן באמצעות כרטיסים שהונפקו להם על-ידי מנפיקים אחרים, שנתנו הסכמתם לכך. בנוסף, השימוש בארנק ביט יתאפשר למשתמשי ביט, גם באמצעות כרטיס מועדון ייעודי, חוץ-בנקאי, בשם "bitcard", שיונפק על-ידי כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (כאל) למשתמשי ביט. באמצעות כרטיס ה-bitcard יתאפשר השימוש בארנק ביט גם למשתמשי ביט, שמנפיקי כרטיס החיוב באמצעותו נרשמו לביט לא נתנו הסכמתם לשימוש בארנק ביט. ההשקה והיישום של ארנק ביט יבוצעו בהתאם למתווה שנקבע על-ידי בנק ישראל למיזמים מסוג זה, והמתייחס, בין היתר, למגבלות, בשלב זה, על שימוש במידע שנאסף במסגרת ארנק דיגיטלי, למתן אפשרות למשתמש בארנק להגדיר מספר כרטיסים (לרבות של מנפיקים שונים), ולהכללת מסגרות כרטיסי bitcard, בשלב זה, במסגרות האשראי הניתנות על-ידי הבנק לעניין המגבלה הקבועה בחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, תשע"ז-2017 ראה סעיף 9(ג) לחוק זה. כחלק מתהליך השקת ארנק ביט, התקשר הבנק בסדרת הסכמים, ובכלל זה, עם נותני שירותים שונים ועם מנפיקי כרטיסי חיוב, ועם מתפעלות אחרות של שירותי ארנק.

בנוסף, הגיע הבנק לכלל הסכמה עם ישראלכרט במסגרתה עסקאות להעברת כספים בין אנשים (P2P) בכרטיסים מהמותגים Visa-I Mastercard, יסלקו החל מאפריל 2021/מאי 2021 (בהתאמה), באמצעות פתרונות התשלום MoneySend ו-Visa Direct (בהתאמה), אשר מוצעים על-ידי הארגונים הבינלאומיים Visa-I Mastercard (בהתאמה).

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

בשנים האחרונות ניכרת התגברות הרגולציה כחלק מהתוכנית להגברת התחרות בשוק הבנקאות:

- החוק לניוד חשבונות בין בנקים באופן מקוון** ביום 14 במרץ 2018 אישרה מליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את תיקון מס' 27 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981. במסגרת זו הוחלט על הקמת מערכת ניווד חשבונות בנק אוטומטית על בסיס מערכת ה-CASS שהוקמה באנגליה (Current Account Switch Service) במסגרת התוכנית הכלכלית (חוק ההסדרים) לשנת 2018. על-פי החוק - הבנקים יחויבו לאפשר מעבר ללקוחות באופן מקוון, בטוח, בתוך שבעה ימי עסקים וללא עלות ללקוח. בחודש יוני 2019 פרסמה נגידת בנק ישראל כללים ראשוניים מכוח החוק העוסקים בסוגי חשבונות אשר הבנקים יחויבו לאפשר את ניוודם במסגרת המערכת. על-פי נתוני בנק ישראל, כ-80% מחשבונות עו"ש למשקי בית יהיו ניתנים לניוד במערכת. בחודש יוני 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת כללים לסוגי המוצרים אשר ניוודו במסגרת. ביום 16 בדצמבר 2019, פרסם בנק ישראל את כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים) וכן את נוהל בנקאי תקין 448 - העברת הפעילות הפיננסית של לקוח בין בנקים באופן מקוון, אשר מסדיר את רצף הפעולות הנדרשות מהבנק הקולט והבנק המעביר בניוד, והמפרט את החובות החלות על כל אחד מהבנקים (המעביר והקולט). ביום 30 ביוני 2020 אושרה דחיית תחילת החוק ב-6 חודשים עד ליום 22 בספטמבר 2021. כהליך חקיקה משיק ומשלים, אושרה ביום 8 בפברואר 2021 בקריאה שנייה ושלישית, הצעת חוק סליקה אלקטרונית של שיקים ושיקים ללא כיסוי (תיקוני חקיקה), התשפ"א-2021.

- **חוק שירותי תשלום התשע"ט-2019** - בחודש ינואר 2019, פורסם חוק שירותי תשלום ונכנס לתוקף ב-14 באוקטובר 2020. החוק מחליף את חוק כרטיסי חיוב ולמעשה מחיל הגנות צרכניות שהיו שמורות עד עתה לעולם הכרטיסים גם על אמצעי תשלום בבנקים כגון העברות מחשבון והרשאות לחיוב חשבון. בנוסף, יוחלו הגנות גם על אמצעי תשלום חדשניים כגון אפליקציות תשלומים, ארנק אלקטרוני ועוד. היערכות הבנק נדרשת בעיקר בנושא התאמת החוזים, הגילוי הנאות וההודעות הנדרשות לגבי כלל אמצעי התשלום שהבנק מעמיד ללקוחותיו, בנושא החובה והאחריות המוטלות על הבנק לעניין שימוש לרעה ובנושא ההרשאות לחיוב חשבון, אשר החוק מקדיש לו פרק ייחודי.
- **בנקאות פתוחה - OPEN API** - במסגרת החוק להגברת התחרות במערכת הבנקאית, יזם בנק ישראל, נוהל בנושא בנקאות פתוחה. הנוהל קובע כללים לגבי צפייה של צד ג' במידע פיננסי של הלקוח. בנוהל נקבע כי תינתן גישה למידע של לקוחות שיסכימו לכך בשיטת OPEN API (בנקאות פתוחה). כך שהבנקים יאפשרו חיבור מאובטח של צדדים שלישיים למאגרי המידע שלהם, ולאחר קבלת הרשאת לקוח יוכלו הצדדים השלישיים לתת שירותי השוואת עלויות ואיסוף מידע פיננסי.
- בפועל הבנק חויב לאפשר להעביר מידע על חשבונות לקוחות לצדדים שלישיים שיתנו ללקוחות שירותי יעוץ השוואת עלויות וסכימת מידע פיננסי. ההעברה תהיה בכפוף לאישור לקוח ותבוצע בשיטת OPEN API.
- ביום 7 באפריל 2020 פרסם בנק ישראל לוחות זמנים מעודכנים: החל מיום 31 במרץ 2021 הבנקים אמורים להיות מוכנים עם מודל הסכמה, יתרות ותנועות עו"ש; 10 באוקטובר 2021 - פירוט תנועות בכרטיסי חיוב, בנקאיים או חוץ בנקאיים וגישה למתן הוראת העברת תשלום מחשבון הבנק של הלקוח; 31 במרץ 2022 - גישה למידע נוסף של הלקוח: האשראי וההלוואות, הפיקדונות והחסכונות ומידע על תיק ניירות-ערך של הלקוח.
- **פטור מהסדר כובל מס"ב** - רשות התחרות האריכה ביום 18 ביוני 2020 את הפטור מהסדר כובל של מס"ב המאפשר את שיתוף הפעולה בין הבנקים החברים בה. במסגרת הפטור החדש, נקבעו תנאים המחייבים את מס"ב לקבל כמשתתף כל נותן שירותי תשלום שרשאי לכך על-פי דין ומיוצג על-ידי בנק, נאסר על חמשת הבנקים הגדולים לסרב סירוב בלתי סביר לתת לגוף חוץ-בנקאי את שירותי הייצוג הנדרשים על מנת לאפשר את חיבורו למס"ב כמשתתף. כדי לוודא את שיתוף הפעולה של הבנקים אסרה רשות התחרות על בנק לעשות שימוש במערכת התשלומים המידיים לצורך אפליקציית התשלומים שלו אלא אם כן הבנק מייצג גוף חוץ בנקאי והמיוצג מעביר עסקות באמצעות מערכת תשלומים מידיים עד יוני 2022. במקביל פרסם אגף מערכות תשלומים בבנק ישראל הוראה המחייבת בנק שלא לסרב "סירוב בלתי סביר" לבקשת נותן שירותי תשלום לייצג אותו בסליקה. בנק שקיבל פניה לייצג נדרש להעביר תשובתו תוך 30 יום וזמן ההיערכות לייצג יהיה בין שלושה לשמונה חודשים תלוי בסוג הייצוג.
- **נוהל בנקאי תקין 432** - ביום 23 ביוני 2020 הוציא בנק ישראל עדכון להוראה וקבע כי הגשת הבקשה על-ידי הלקוח להעברת תיק ניירות-ערך תתאפשר באמצעים מקוונים, ובכלל זה הגשת אסמכתאות הנדרשות לצורך בחינת הבקשה. הבנק נערך לאפשר הגשת הבקשה באמצעים מקוונים כנדרש. ההוראה נכנסה לתוקף ביום 23 דצמבר 2020.
- **תיקון 14 לחוק שיקים ללא כיסוי (תיקון מס' 14), התש"ף-2020**, עבר ביום 18 באוגוסט 2020 בקריאה שנייה ושלישית ופורסם ברשומות. החוק צפוי להיכנס לתוקף באוגוסט 2021, וקובע כי הבנק יודיע ללקוח טרם החזרת שיק מסיבת אין כיסוי מספיק ולאפשר ללקוח שהות של יום עסקים אחד לצורך הפקדת כסף בחשבונו לצורך פירעון השיק.
- **נוהל בנקאי תקין חדש מספר 443 - פיקדונות ללא תנועה וחשבונות שבעליהם נפטרו מיום 15 בנובמבר 2020** - פורסם נוהל בנקאי תקין חדש המפרט את החובות החלות על הבנק בנושא פיקדון ללא תנועה, לנסות ליצור קשר עם בעל פיקדון ללא תנועה סמוך למועד פירעונו של הפיקדון. חובות האיתור המפורטות בנוהל קובעות, בין היתר, מדרג של פעולות איתור נדרשות, בהתאם לנסיבות העניין, בהן נדרש הבנק לנקוט לצורך יצירת קשר עם בעל פיקדון ללא תנועה, הן באמצעות שימוש במידע המצוי ברישומי הבנק, והן באמצעות פניה למרשם האוכלוסין, לפי העניין.
- **החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל** ביום 11 בנובמבר 2020 אושר צו להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) (שינוי השיעור והסכומים לעניין צמצום מסגרות אשראי לפי סעיף 9(ג) לחוק) (הוראת שעה), התשפ"א-2020 אשר קבע כי לאור משבר הקורונה והמצוקה הכלכלית של לקוחות רבים החל מסוף ינואר 2021 ועד סוף ינואר 2022 יעמוד הקיצוץ על 45% ממסגרת האשראי שהייתה ללקוח ב-2015, ועד למינימום של 7,500 שקל בחודש, במקום מינימום של 5,000 כפי שנקבע במקור.
- **עדכון לנוהל בנקאי תקין 450 העוסק בהליכי גביית חובות פורסם בתחילת אוקטובר 2020** - מטרת העדכון להקל על קבלת הסכמה של לקוח להסדר חוב אשר נערך בינו ובין הבנק. לטובת זה, הוחלפה הדרישה לחתימה על ההסדר בדרישה לקבלת הסכמה מתועדת, כפי שמקובל וחוקק בחקיקה מקבילה בעת האחרונה. בנוסף, נוספה דרישה לפרסום פרטי ההתקשרות עם הפונקציה הספציפית לטיפול בגביית חובות באתר הבנק, על מנת להקל על יצירת קשר עמה.
- **תשלומים מידיים** - בנק ישראל הודיע לבנקים כי עד סוף אוקטובר 2020, יחויבו הבנקים לסיים את החיבור למערכת תשלומים מידיים המוקמת במס"ב. ממועד זה הבנקים נדרשים לאפשר ללקוחותיהם לקבל תשלומים באמצעות שירות התשלום המידי. הבנק עמד בלוחות הזמנים כנדרש.
- **נוהל בנקאי תקין A311 בנושא ניהול אשראי צרכני** - ביום 4 בפברואר 2021 פורסם נוהל בנקאי תקין A311 בנושא ניהול אשראי צרכני, מטרת הנוהל לקבוע סטנדרטים מינימליים ונורמות התנהגות המצופות בפעילות המערכת הבנקאית מול משקי הבית, בין היתר:
 - הגבלת היקף האשראי הקמעונאי ליכולתו הפיננסית של הלקוח והימנעות מהעמדת אשראי העלול להוות נטל מופרז על משק הבית.
 - הקפדה על תהליכי שיווק נאותים מול לקוחות.
 - הקפדה על מתן גילוי ענייני ושלם ללקוח.
 - להבטיח שמנגנוני התגמול בבנק אינם מעודדים התנהלות שאינה הוגנת.

הקלות רגולטוריות להתמודדות עם משבר הקורונה

במחצית הראשונה של שנת 2020 פרסם בנק ישראל שורה של הקלות רגולטוריות להתמודדות עם משבר הקורונה, תוקף מרבית ההקלות שניתנו הוארך עד למרץ 2021 וכפי הנראה צפויה הארכה נוספת עד לסוף ספטמבר 2021, בהתאם לטיטת חוזה, כפי שפורסמה על ידי הפיקוח על הבנקים ביום 7 במרץ 2021.

ההקלות אשר הצריכו עדכון זמני בדרישת נוהל בנקאי תקין, רוכזו ופורטו בנוהל בנקאי תקין 250, ובכלל זה העדכונים הבאים, אשר נועדו לסייע ללקוחות:

- **נוהל בנקאי תקין 325 - "ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב"** - בימים אלה צפוי שיהיו יותר לקוחות שייקלעו לקשי תזרים עקב המשבר. התיקונים בהוראה נועדו לאפשר לבנק לכבד חיובים של לקוחות שחורגים ממסגרת האשראי שהועמדה להם ולהעמיד מסגרת אשראי נוספת חד צדדית בהיקף של 5,000 שקל ללקוח פרטי ומאה אלף שקל ללקוח מסחרי, זאת למשך 3 ימים מהיווצרות החריגה.
- **נוהל בנקאי תקין מספר 326 בנושא ליווי פיננסי** - בוטלה ההגדרה כי תוך 14 יום ממועד התשלום, על בנק להוציא לרוכש ערבות בגין סכום ששולם באמצעות שובר התשלום.
- **נוהל בנקאי תקין 367 - בנקאות בתקשורת ונוהל בנקאי תקין 420 בנושא - משלוח הודעות בתקשורת** - כדי לסייע בהנגשת ערוצי תקשורת הקיימים ללקוח, בדגש על האפשרויות לפעילות מרחוק סוכם כי הבנקים רשאים לשלוח ללקוחותיהם באופן יזום, הודעות בערוצי בנקאות בתקשורת, המציעות להם להצטרף לשירותים אלו ומנחות אותם כיצד לבצע זאת, גם ללא חתימה על הסכם בנקאות בתקשורת. כמו-כן, עודכן כי יוגדלו היקפי הפעילות שביחס אליהם יחולו ההקלות לעניין זיהוי ואימות מ-50,000 ש"ח ל-100,000 ש"ח.
- **נוהל בנקאי תקין 439 - חיובים על-פי הרשאה** - בנק ישראל מאפשר לבנקים לקבל מהלקוחות הוראות לביטול חיוב על-פי הרשאה או הרשאה לחיוב חשבון באמצעות הטלפון ולא רק באמצעות הודעה בכתב, ובלבד שהשיחה תתועד.

יזמות רגולטוריות אלו משפיעות לעיתים לרעה על הכנסות הבנק ועל הוצאותיו, ועלולות לעיתים להשפיע לרעה על עסקי קבוצת הבנק בעתיד. הבנק בוחן את המשמעויות הכוללות של האמור לעיל על הכנסות הבנק ומשמעויות עסקיות ותפעוליות ארוכות טווח נוספות. השפעות אלו אינן ניתנות לכימות בשלב זה ותלויות, בין היתר בהתנהגות הלקוחות, שינויים רגולטוריים נוספים ופעילות המתחרים.

למידע נוסף בדבר יזמות רגולטוריות שעשויה להיות להן השפעה על פעילות המגזר, לרבות מידע על חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל ("ועדת שטרומ", ראה [ביאור 35](#) בדוחות הכספיים).

טבלה 5-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	*2019	
במיליוני ש"ח		
2,247	2,828	סך הכנסות ריבית, נטו
8	5	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,255	2,833	סך-הכל רווח מימוני, נטו
1,432	1,500	עמלות והכנסות אחרות
3,687	4,333	סך ההכנסות
הוצאות בגין הפסדי אשראי		
505	220	
3,607	3,688	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
(425)	425	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
(145)	161	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
(280)	264	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח		
37,233	41,456	
218,490	188,766	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר לקוחות פרטיים בשנת 2020 הסתכם ב-280 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 264 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע ברובו מירידה ברווח המימוני, נטו ומעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי. הרווח המימוני, נטו, בשנת 2020 הסתכם ב-2,255 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,833 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מירידה ביתרות ומרווחי האשראי ומירידה במרווחי הפיקדונות בשל ירידת שיעורי הריבית הדולרית והשקלית. ההכנסות מעמלות בשנת 2020 הסתכמו ב-1,432 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,500 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה בדמי ניהול חשבון ובעמלות כרטיסי אשראי, שקוזזה בחלקה על-ידי עלייה בעמלות משוק ההון. ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2020 הסתכמו ב-505 מיליון ש"ח בהשוואה ל-220 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בהפרשה הקבוצתית כתוצאה מגידול בשיעורי ההפרשה לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלווים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. עלייה זו קוזזה בחלקה על-ידי ירידה במחיקות האוטומטיות. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2020 הסתכמו ב-3,607 מיליון ש"ח בהשוואה ל-3,688 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהוצאות השכר אשר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק עקב תשלום מענק בגין החתימה על הסכם שכר בשנה קודמת וכן בשל הוצאה גבוהה לתגמול הוני שנרשמה בשנת 2019 עליית מחיר מניית הבנק. האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם בכ-37.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-41.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. הירידה נובעת בעיקר מקיטון בצרכי האשראי של לקוחות פרטיים וכן מגידול בהפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, בעקבות משבר הקורונה. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו בכ-218.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-188.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה הניכרת נובעת בעיקר ממעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה וכן, מעלייה בחיסכון הציבור. למידע נוסף אודות סיכון אשראי לאנשים פרטיים, ראה "[סיכון אשראי](#)" בפרק סקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

7.5.2. מגזר עסקים קטנים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים קטנים. פעילות המגזר מבוצעת באמצעות מערך הסינוף הארצי של הבנק וכן באמצעות הערוצים הישירים (ראה בפרק "[מגזר לקוחות פרטיים](#)" לעיל). מערך הסינוף מספק שירותים נדרשים גם ללקוחות עסקיים של המגזר העסקי והמגזר המסחרי.

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, לצד מהלכים רחבי היקף לתמיכה וצמיחה של מגזר זה וביניהם העמדת אשראי ייעודי המותאם לצרכי הלקוח במסגרת מגוון מוצרים.

פתרונות ללקוחות בתקופת המשבר

- בנוסף לפירוט במגזר לקוחות פרטיים, הבנק יצא עם כמה מוצרים ותהליכים על מנת להקל על הלקוחות העסקיים, לרבות:
- הלוואות ייעודיות לעסקים קטנים עד לגובה של 400 אלף ש"ח ללווה לתקופה של עד 60 חודש וגרייס של עד 12 חודשים.
 - מתן הלוואות בערבות של המדינה בסכומים הנגזרים מהמחזור העסקי של הלקוחות.
 - אפשרות לדחיית תשלומי הלוואה לתקופה של עד 6 חודשים ובהתאם למתווה בנק ישראל.

בנוסף, רשויות המס הודיעו על ארכה בהגשת הדוחות הכספיים, וארכה זו תקפה גם במקרים בהם יש חובה לקבל דוח כספי לטובת העמדת אשראי ללווים. בהתאם לזאת, אישור אשראי לעסקים הקטנים בהיעדר דוח כספי שנתי, ייעשה בכפוף לקבלת נתונים כספיים מעודכנים, המאפשרים לבנק לנתח באופן מהימן את מצבו הפיננסי של הלווה, כגון דוח מע"מ. כמו-כן, התנאים שעל בסיסם הבנק יסכים להעמיד אשראי יהיו בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים של הבנק.

מוצרים ושירותים

כחלק מאסטרטגיית הבנק להתמקד בהרחבת הפעילות במגזר העסקים הקטנים, מציע הבנק מגוון מוצרים ושירותים ללקוחותיו החל ממימון לפעילות העסקית, חבילת מוצרים ושירותים להתרחבות העסק, שירותי דיגיטל מתקדמים ומוקד שירות מתמחה בעסקים. כמו-כן, הבנק המשיך בפעילות המרכז לצמיחה פיננסית המעניקה לעסקים קטנים בכל רחבי הארץ ידע וכלים לניהול העסק והצמחתו.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה בארץ נעשים בסניפי הבנק, פנים אל פנים ובאמצעות הטלפון וב"פועלים בטלפון", הן בפנייה יזומה והן בתגובה לפניית הלקוחות. מהלכי השיווק המקבלים ביטוי גם בפרסום בעיתונות, בטלוויזיה, באינטרנט, ברדיו, בשלטי חוצות ובסניפים. בשנים האחרונות הרחיב הבנק בצורה משמעותית את השימוש באמצעי שיווק במדיה דיגיטלית, באינטרנט ובסלולר, המאפשר פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת.

לקוחות

מגזר העסקים הקטנים מספק שירותים ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים קטנים ובינוניים ממגוון רחב של ענפי משק. בנוסף, מטופלים במגזר החשבונות הפרטיים של הלקוחות העסקיים.

תחרות

הפעילות במגזר זה דורשת התמחות והיכרות מעמיקה עם הלקוח, לצורך ניהול סיכונים האשראי, ולכן התחרות במגזר זה הינה בעיקרה בין בנקים, על מכלול הפעילות של הלקוח.

התחרות על מגזר זה מתבטאת בפיתוח הצעות ערך ייעודיות לגיוס ולהעמקת פעילות עם הלקוחות. בשנים האחרונות גופים חוץ בנקאיים ומוסדיים החלו להיכנס לתחום האשראי לעסקים קטנים ולהגדיל את התחרות בתחום. במקביל, נמשכת מגמת מעבר לערוצי בנקאות ישירים, כגון אינטרנט לעסקים ומכונות להפקדת שיקים ומזומנים.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

אפליקציית bit

יצירת שיתופי פעולה עם מאגדים לקידום הצעת הערך לעסקים קטנים וחיבור לפלטפורמות E-Commerce, כך שעסקים קטנים יכולים לקבל תשלום מלקוחותיהם ללא תקרה שנתית. העסקים יכולים לקבל תשלום מרחוק באתר, באפליקציה, ב-SMS או בנקודות המכירה.

עם תחילת משבר הקורונה, ביצע הבנק שורת מהלכים במטרה לסייע לעסקים הקטנים להמשיך בפעילותם הבנקאית, גם מרחוק, לצד מתן שירותים חדשים במטרה להקל על הלקוחות בתקופה זו:

- הקמת קרן הלוואות ייעודית לעצמאים - במהלך אפריל 2020 יזמו הבנק וארגון להב הקמת קרן ייעודית להלוואות לעצמאים בהיקף של חצי מיליארד ש"ח ובריבית הדומה לזו הניתנת בהלוואות בערבות מדינה. בקשת הלוואה מתבצעת בתהליך מהיר ונוח באתר או באפליקציה.
- הקפאת הלוואות בדיגיטל - הבנק אפשר להקפיא תשלומי הלוואות למספר חודשים באמצעות אפליקציית בנק הפועלים והאתר הפרטי, על מנת להקל על תזרים המזומנים של העסקים הקטנים, שאינם תאגיד (חברה).

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

למידע בדבר יוזמות רגולטוריות שעשויה להיות להן השפעה על פעילות המגזר ראה [ביאור 35](#) לדוחות הכספיים. ראה "[מגזר לקוחות פרטיים](#)" לעיל.

תיקון 9 לנוהל בנקאי תקין 367 בנושא "בנקאות בתקשורת" מיום 29 בדצמבר 2020

קובע כי תתאפשר פתיחת חשבון בנק מרחוק ללא צורך בהגעה פיזית לסניף גם עבור תאגיד, אשר התאפשרה עד כה רק בפתיחת חשבון ליחידים. בהתאם לתיקון, מורשה חתימה מטעם תאגיד המבקש לפתוח חשבון בנק יזוהה ויאומת מרחוק באמצעות אחת משתי הדרכים שנקבעו בהוראה.

טבלה 6-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	*2019	
במיליוני ש"ח		
1,610	1,363	סך הכנסות ריבית, נטו
2	5	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,612	1,368	סך-הכל רווח מימוני, נטו
580	550	עמלות והכנסות אחרות
2,192	1,918	סך ההכנסות
299	397	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,239	1,232	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
654	289	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
249	107	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
405	182	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
31,022	31,371	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
45,959	56,303	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר העסקים הקטנים בשנת 2020, הסתכם ב-182 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-405 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע ברובו מירידה ברווח המימוני, נטו ומעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2020 הסתכם ב-1,368 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,612 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מירידה במרווחים הפיננסים על האשראי, וכן מירידה במרווחי הפיקדונות בשל ירידת שיעורי הריבית הדולרית והשקלית.

ההכנסות מעמלות בשנת 2020 הסתכמו ב-550 מיליון ש"ח בהשוואה ל-580 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה בדמי ניהול חשבון ועמלות כרטיסי אשראי, שקוזזה בחלקה על-ידי גידול בעמלות משוק ההון.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2020 הסתכמו ב-397 מיליון ש"ח בהשוואה ל-299 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה בהפרשה הקבוצתית כתוצאה מגידול בשיעורי ההפרשה לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלווים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. עלייה זו קוזזה בחלקה על-ידי ירידה במחיקות האוטומטיות. האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם בכ-31.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-31.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו בכ-56.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-46.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה הניכרת נובעת בשל ההרחבה המוניטרית שביצע בנק ישראל אשר הגדילה את בסיס הכסף ובמקביל את פיקדונות הציבור וכן, מעלייה בחיסכון הציבור.

7.5.3. מגזר הלוואות לדיור

כללי ומבנה המגזר

הבנק מציע הלוואות לדיור ללקוחות פרטיים, הן מכספי הבנק והן במסגרת תוכניות הסיוע הממשלתיות, באמצעות נציגויות משכן בסניפים השונים הפרושים ברחבי הארץ.

מוצרים ושירותים

הפעילות העיקרית של מגזר זה הינה מתן הלוואות לדיור ומיועדת לקהל לקוחות המבקשים הלוואה למימון אחת מהמטרות שלהלן:

- הלוואה המיועדת לרכישה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה או שיפוץ.
 - הלוואה המיועדת לרכישה מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות לדירת מגורים.
 - הלוואה הניתנת במשכון דירת מגורים ושאינה למטרת עסק.
 - הלוואה המיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה, כאמור לעיל.
- פעולת חיתום משכנתאות נערכת ונבחנת בהתייחס לארבעה רכיבים מהותיים: יכולת החזר, הבטוחה - הנכס המוצע לשעבוד, שיעור מימון ומרווחים.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה נעשים באמצעות נציגויות משכן בסניפי הבנק ובאמצעות "פועלים בטלפון" ו"פועלים באינטרנט". כמו-כן, מתבצעות פעולות שיווק והפצה באמצעי המדיה השונים כגון שלטים באתרי בניה.

לקוחות

לקוחות המגזר הינם לקוחות פרטיים אשר ניתנות להם הלוואות לדיור. מדובר בלקוחות הבנק על-פי קווי הלקוחות השונים להם קיימת פעילות בנקאית שוטפת וכן לקוחות בנקים זרים שנטלו משכנתא וזוהי פעילותם היחידה בבנק.

התפתחויות עיקריות במגזר

תחרות

משכנתא הינה מוצר מוטה מחיר: מדובר בעסקה כלכלית משמעותית בקרב משקי הבית ולכן לקוחות נוטים לבצע סקר שוק ולהשוות מחירים. לכן מדובר בשוק המאופיין ברמת תחרותיות גבוהה.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

- בתחום ההלוואות לדיור קיימת רגולציה ייעודית ענפה, בנוסף לרגולציה הכללית החלה על מתן אשראי על-ידי הבנק.
- עם תחילת משבר הקורונה הבנק אפשר ללקוחות בעלי הלוואה לדיור, שענו על הקריטריונים, לדחות את תשלומי ההלוואה עד שלושה חודשים (תשלום קרן וריבית). בעקבות הנחית בנק ישראל מיום 7 במאי 2020 ניתנה אפשרות הארכה בשלושה חודשים נוספים. משמעות דחיית תשלום ההלוואה הינה שבמהלך תקופת הדחיה הלקוח אינו משלם את התשלומים השוטפים, התשלומים שנדחו מצטרפים ליתרת הקרן ונפרסים על פני יתרת תקופת ההלוואה המקורית.
- בעקבות הנחית בנק ישראל מיום 10 ביולי 2020 (שעודכנה ביום 29 בספטמבר 2020) ללקוחות שכבר קיבלו דחיה של תשלומי ההלוואה, יוכלו לדחות את התשלומים עד לסוף שנת 2020, גם אם הדחייה עולה על 6 חודשים. ללקוחות שטרם דחו את תשלומי ההלוואה, יוכלו לדחות את התשלומים לתקופה של 6 חודשים, כאשר הגשת הבקשה לדחיית תשלומי ההלוואה הינה עד ליום 30 בדצמבר 2020.
- ברבעון הראשון של שנת 2020 ניתנה הקלה, עקב משבר הקורונה, בנוהל בנקאי תקין 329: לפיה ניתן להעניק הלוואה לכל מטרה בשעבוד דירת מגורים בשיעור מימון של עד 70% (טרם ההקלה המגבילה היא שיעור מימון 50%).
- במהלך שנת 2020 ניתנו הקלות נוספות, עקב משבר הקורונה, בנוהל בנקאי תקין 329, לפיהן:
 - לצורך אמידת ההכנסה, רשאי תאגיד בנקאי להתחשב בסכום הממוצע של הכנסת הלווה בשלושת החודשים שקדמו ליציאתו לחל"ת, ובהתקיים, בין היתר, התנאי לפיו שיעור ההחזר מההכנסה של הלווה, לאחר היציאה לחל"ת, לא יעלה על 70%;
 - הושהתה הדרישה, לגבי הגדלת יעד הון עצמי רובד 1 בשיעור של 1% מיתרת הלוואה לדיור לגבי הלוואות שאושרו בתקופת הוראת השעה. תוקף נוהל בנקאי תקין 250 בקשר עם ההוראות הרלוונטיות למגבלות על הלוואות לדיור הוארך עד ליום 31 במרץ 2021 וכפי הנראה צפויה הארכה נוספת עד לסוף ספטמבר 2021, בהתאם לטיטות חוזר, כפי שפורסמה על-ידי הפיקוח על הבנקים ביום 7 במרץ 2021;
 - ביום 30 בנובמבר 2020 הודיע הפיקוח על הבנקים על גיבוש מתווה נוסף לדחיית תשלומי משכנתאות: המועד להגשת הבקשה מיום 1 בינואר 2021 ועד ליום 31 במרץ 2021 לאוכלוסייה לגביה מתקיימים התנאים המצטברים שלהלן: הלוואות בסטטוס של דחיית תשלומים, ללקוחות שהכנסת משק הבית שלהם אינה מעל 20,000 ש"ח נכון ליום 28 בפברואר 2020, ופגיעה בהכנסת משק הבית ב-40% לפחות. ההוראה מפרטת, בין היתר, את אופן הקטנת החיוב החודשי לתקופה של עד 24 חודשים.
- עדכון נוהל בנקאי תקין 329 - "מגבלות למתן הלוואות לדיור" מיום 27 בדצמבר 2020 - לפיו הוסרה מגבלת הפריים שחלה עד כה. סעיף 7 להוראה קבע שתי מגבלות, הראשונה קבעה שחלקה של הלוואה בריבית פריים לא יעלה על שליש מסך הלוואה, והשנייה קבעה שחלקה הכולל של הלוואה בריבית משתנה לא יעלה על שני שלישים מסך הלוואה. במסגרת העדכון הוסרה המגבלה הראשונה (מגבלת ריבית הפריים), ונותרה המגבלה על הריבית המשתנה הקובעת כי לפחות שליש מסך המשכנתא יינתן בריבית קבועה, ועד שני השלישים הנותרים יינתנו בריבית משתנה. התיקון נכנס לתוקף ביום 17 בינואר 2021 לגבי נוטלי משכנתאות חדשות וביום 28 בפברואר 2021 לגבי מחזורי משכנתאות.

טבלה 7-7: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2019	
במיליוני ש"ח		
993	838	סך הכנסות ריבית, נטו
57	60	עמלות והכנסות אחרות
1,050	898	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		
317	13	
303	293	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
430	592	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
160	223	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
270	369	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
98,737	89,331	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הלוואות לדיור בשנת 2020 הסתכם ב-270 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-369 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי וקוזז בחלקו על-ידי עלייה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו בשנת 2020 הסתכם ב-993 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-838 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה בהיקפי האשראי וכן מהמשך עלייה במרווח הממוצע. ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2020 הסתכמו ב-317 מיליון ש"ח בהשוואה ל-13 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה בהפרשה הקבוצתית כתוצאה מגידול בשיעורי ההפרשה לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם בכ-98.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-89.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. הגידול נובע מעלייה בהיקפי הפעילות. למידע נוסף אודות סיכונים בתיק הלוואות לדיור, ראה [סעיף 3.2.7](#) בפרק סקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

7.5.4. מגזר מסחרי

כללי ומבנה המגזר

המגזר המסחרי מספק מגוון רחב של שירותי בנקאות ללקוחות עסקיים מדרג הביניים (Middle Market). המגזר פועל באמצעות מרכזי עסקים ללקוחות ותיקים ומרכזי עסקים ללקוחות בצמיחה. ללקוחות המגזר מוענקים שירותים תפעוליים על-ידי מרכזי השירות.

מוצרים ושירותים

השירותים אותם מעמיד הבנק ללקוחות המגזר כוללים מתן אשראי לפעילות שוטפת ולמימון השקעות, ערבויות, מכתבי אשראי, פעילות סחר חוץ ועסקות במכשירים פיננסיים ונגזרים. כמו-כן, ניתנים שירותי השקעות באפיקים השונים: מטבע-חוץ, שקלים, ניירות-ערך וכו'. המגזר המסחרי מספק שירותים בנקאיים גם ללקוחות הפועלים בענף הבנייה והנדל"ן. השירותים הבנקאיים כוללים בין השאר, מתן אשראי ללקוחות וכן הנפקת ערבויות מסוגים שונים ובכלל זה ערבויות לרוכשי דירות בהתאם לחוק המכר.

פעילויות משלימות

- **אשראי ישיר לעסקים** - הלוואות בתוך מסגרת מאושרת הניתנות לניצול באמצעות "אתר האינטרנט לעסקים".
- **FX TRADER** - מערכת מסחר באינטרנט בפלטפורמה זמינה ונוחה ללקוח.
- **העצמה דיגיטלית** - פיתוח פתרונות מותאמים העונים לצרכי לקוחות החטיבה העסקית, הרחבת תשתית הפעילות באתר העסקי ובאפליקציה העסקית.
- **Cash Management** - כלי פיננסי דיגיטלי מתקדם המאפשר קבלת תמונה פיננסית נרחבת הכוללת תזרים מזומנים וניתוח מגמות של העסק, ומסייע ללקוח בקבלת החלטות באופן מהיר ונוח.
- **ערבויות דיגיטליות** - פיתוח פלטפורמה של הפקת קובץ ערבות דיגיטלית, כולל הגשת בקשה על-ידי הלקוח באתר העסקי של הבנק.

שיווק והפצה

שיווק מוצרי הבנקאות ושירותי הבנקאות והפצתם ללקוחות מתבצעים באמצעות מנהלי קשרי הלקוחות שבאגף המסחרי, מחלקת ניהול מכירות שבמטה האגף המסחרי ובשיתוף עם המטה החטיבתי. לרשות הלקוחות עומדים ערוצי התקשורת המקובלים בבנקאות המקומית, כגון: סניפים, "פועלים בטלפון", אינטרנט וכד'.

לקוחות

תחומי הפעילות העיקריים של לקוחות המגזר הינם: תעשייה, מסחר ובנייה ונדל"ן, פעילותם מתבצעת בעיקר בשוק המקומי. כמו-כן, מטפל המגזר גם בלקוחות המנהלים פעילות יבוא ויצוא. עיקר הגידול במגזר זה הינו מענף הבנייה והנדל"ן. שנת 2020 התאפיינה בירידה בפעילות הכלכלית כתוצאה ממדיניות הסגרים והמגבלות שנקטו לאור וירוס הקורונה. ענפי השירותים, כמו מלונות, מסעדות, תרבות ובידור, וכן ענף התעופה וענפי מסחר שונים הם בין הנפגעים העיקריים. ענפי הייצור והיי-טק, המשיכו לצמוח השנה בקצב מהיר וצמצמו את הפגיעה הכוללת בתוצר השנתי. נרשמה עלייה חדה בשיעור האבטלה הרחב (שכולל גם יציאת עובדים לחל"ת) שעמד נכון לסוף השנה על כ-13%. בשוק הנדל"ן למגורים חלה ירידה ניכרת במספר העסקות בחודשי הסגר הראשונים, אך זו שבה לעלות במחצית השנייה של השנה. מדד מחירי הדירות הוסיף לעלות גם בשנת 2020. רמת התחלות הבנייה ירדה על רקע הירידה במספר המכרזים שפורסמו על-ידי המנהל. מגבלות הפעילות הביאו לירידה בביקושים לנדל"ן מסחרי, וכן למשרדים. הממשלה פעלה למתן סיוע לעסקים ובכלל זה הלוואות בערבות מדינה, ומענקים לעסקים שחוו ירידה במחזורי המכירות. בנוסף, בנק ישראל גיבש מתווה המאפשר גם ללקוחות עסקיים דחייה בתשלומי הלוואות בנקאיות. לפרטים נוספים בדבר השפעות נגיף הקורונה, ראה [פרק ניהול סיכונים](#) בדוח הדירקטוריון.

תחרות

המגזר מתאפיין בתחרות גבוהה כאשר המתחרים העיקריים הינם התאגידים הבנקאיים. בתחום האשראי התחרות באה לידי ביטוי הן בשיעורי הריבית והעמלות המוצעים ללקוחות על-ידי הבנקים המתחרים, והן בתנאים הנלווים כגון שיעורי המימון אותם מוכנים לאשר הבנקים המתחרים. כמו-כן, עבור חלק מלקוחות המגזר קיימים בשוק תחליפים לאשראי הבנקאי כגון הנפקות ציבוריות ופרטיות ואשראי שניתן על-ידי גופים פיננסים חוץ לבנקאים.

שינויים טכנולוגיים

המגזר נעזר במערכות טכנולוגיות לצורך ניהול תהליכי ניתוח מצב הלקוחות, בקרה ושיווק. בבנק מבוצע תהליך מתמשך של שיפור מערכות אלו. תהליך זה כולל גם מרכיבים הנוגעים לטיפול בלקוחות המגזר. טיוב המערכות בבנק ושכלולן מהווים גורם חשוב בהעלאת רמת השירות ללקוחות המגזר וליצירת אפשרויות נוספות להרחבת הפעילות איתם. לפני כשנה הושקה מערכת CRM שמהווה כלי משמעותי בניהול הלקוחות והפעילות העסקית מולם.

שינויים רגולטורים - מגבלת חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

ראה בפרק "מגזר עסקי" להלן.

טבלה 7-8: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
במיליוני ש"ח		
1,091	1,096	סך הכנסות ריבית, נטו
10	14	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,101	1,110	סך-הכל רווח מימוני, נטו
370	392	עמלות והכנסות אחרות
1,471	1,502	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		
89	297	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
512	495	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
870	710	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
331	281	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח		
40,138	42,290	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
25,143	35,499	

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר המסחרי בשנת 2020 הסתכם ב-429 מיליון ש"ח בהשוואה ל-539 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2020 הסתכם ב-1,110 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,101 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהיקפי האשראי, שקוזה על-ידי ירידה במרווחי הפיקדונות בשל ירידת שיעורי הריבית הדולרית והשקלית.

ההכנסות מעמלות בשנת 2020 הסתכמו ב-392 מיליון ש"ח בהשוואה ל-370 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות מעסקי מימון.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2020 ב-297 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 89 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע ברובו מעלייה בהפרשה הקבוצתית לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלווים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2020 הסתכמו ב-495 מיליון ש"ח בהשוואה ל-512 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהוצאות השכר אשר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק עקב תשלום מענק בגין החתימה על הסכם שכר בשנה קודמת וכן בשל הוצאה גבוהה לתגמול הוני שנרשמה בשנת 2019 עליית מחיר מניית הבנק.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם בכ-42.3 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-40.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו בכ-35.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-25.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה הניכרת נובעת בשל ההרחבה המוניטרית שביצע בנק ישראל אשר הגדילה את בסיס הכסף ובמקביל את פיקדונות הציבור וכן, מעלייה בחיסכון הציבור.

7.5.5. מגזר עסקי

כללי ומבנה המגזר

המגזר העסקי מתמחה במתן שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים בישראל כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר פעילותו. המגזר פועל באמצעות שלושה סקטורים שבכל אחד מהם פועלים מנהלי קשרי לקוחות (מק"לים) בעלי התמחות ייעודית:

- נדל"ן.
- תעשייה, מסחר ומלונאות.
- תשתיות ואנרגיה.

בנוסף, עוסק המגזר במוצרי מימון מורכבים, לרבות: מימון סחר חוץ, מימון הון חוזר, מימון נכסים בחו"ל, עסקות מימון מורכבות, סינדיקציה ומכירת סיכונים אשראי.

החטיבה העסקית כוללת גם את האגף לאשראים מיוחדים, אשר מרכז את הטיפול בלקוחות המגזר העסקי והמגזר המסחרי שנקלעו לקשיים, מתוך ניסיון לסייע לשיקומם תוך מתן תמיכה עסקית.

לפרטים אודות השפעת התפרצות נגיף קורונה ראה [סעיף 7.5.4 מגזר מסחרי](#) לעיל.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים מימון פעילות שוטפת, כמו גם מימון השקעות, מימון פרויקטים בתחום התשתית (בשיטת ה-BOT/PFI), שירותים פיננסיים, וכן פעולות סחר-חוץ ועסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. במסגרת השירותים הניתנים ללקוחות הפועלים בענף הבניה הנדל"ן ניתנים למנות, בין היתר, ליווי פרויקטי בנייה, מתן אשראי ללקוחות וכן הנפקת ערבויות מסוגים שונים ובכלל זה ערבויות לרוכשי דירות בהתאם לחוק המכר. למגזר פעילויות משלימות הזרות במהותן לאלה הניתנות במגזר המסחרי. לפרטים נוספים ראה [פרק "מגזר מסחרי"](#) לעיל.

שיווק והפצה

שיווק מוצרי הבנקאות והפצתם ללקוחות המגזר מתבצעים באמצעות מנהלי קשרי הלקוחות שבאגף העסקי בשיתוף עם המטה החטיבתי. כחלק מרכזי מפלטפורמת המכירות, עומדים לרשות לקוחות המגזר מומחי מוצר בתחומי חדר עסקות, יעוץ השקעות, סחר-חוץ, מטבע-חוץ, עובר ושב ועוד אשר עובדים בצמוד למנהל קשרי הלקוחות. מנהל קשרי הלקוחות נמצא בקשר רצוף עם הלקוחות שהוא מטפל בהם, לצורך מענה לצרכים הבנקאיים שלהם, שיווק מוצרי הבנק והתאמת פתרונות מימון לעסקות שונות. לרשות הלקוחות עומדים ערוצי התקשורת המקובלים בבנקאות המקומית, כגון: סניפים, "פועלים בטלפון", אינטרנט וכד'.

לקוחות

לקוחות המגזר הינם תאגידים גדולים בישראל אשר פועלים בעיקר בתחומי הפעילות: נדל"ן, תעשייה, שוק ההון, תקשורת, מסחר ומלונאות ותשתיות ואנרגיה.

תחרות

התחרות בתחום זה גבוהה ומתבטאת בשירות, במחירים, בתנאים להעמדת המימון ובמהירות התגובה. קבוצת הבנק מתמודדת עם תחרות גוברת מול המערכת הבנקאית הישראלית, לרבות בנקים זרים שיש להם נציגויות בישראל. עבור חלק מלקוחות המגזר קיימים בשוק תחליפים לאשראי הבנקאי כגון הנפקות ציבוריות ופרטיות ואשראי שניתן על-ידי גופים מוסדיים וגופים פיננסיים חוץ בנקאים. שנת 2020 התאפיינה במוצע הנפקות אגרות-חוב גבוה ממוצע הנפקות בשנת 2019.

שינויים רגולטורים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

- לנוכח התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלווים, ומתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לפעול לייצוב לוויים שלא עומדים או עשויים לא לעמוד בחובות התשלום החוזיות שלהם עקב נגיף הקורונה, פרסם הפיקוח על הבנקים מתווה, אשר התעדכן מעת לעת ומטרתו הפחתת סיכונים ללווים, למערכת הבנקאית ולכלכלה בכללותה לטווח הארוך. המתווה מגדיר, בין היתר, את תנאי הדחייה וכן הקלה בדבר סיווג החובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים כארגון מחדש של חוב בעייתי.
- לפרטים נוספים בדבר השפעות מתווה דחיית התשלומים ראה [פרק 3.2.2](#) בפרק הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
- ביום 7 בינואר 2021 פרסם בנק ישראל התאמות נוספות לנוהל בנקאי תקין 250 (הוראת שעה לצורך התמודדות עם משבר הקורונה) - במסגרתו ניתנה התייחסות גם לנוהל בנקאי תקין 315 - מגבלת חבות ענפית. במסגרת העדכון, הוגדר כי מגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן בינוי חבויות לתשתיות לאומיות תעלה משיעור של 20% ל-22% מסך-כל חבויות הציבור ומגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן תעלה משיעור של 24% ל-26% מסך-כל חבויות הציבור. תוקף ההקלה הוא עד תום 24 חודשים מיום 31 בדצמבר 2020, ובלבד שהשיעור לא יעלה על השיעור ביום 31 בדצמבר 2025 או שיעור המגבלה הענפית כקבוע בנוהל בנקאי תקין 315, הגבוה מבניהם. בנוסף, במסגרת העדכון הוגדר כי חבות של ענף אשר כנגדה רכש התאגיד הבנקאי הגנת אשראי הכשירה למטרת הפחתת סיכון אשראי כאמור בהוראה 203, תסווג בהתאם לענף הפעילות של ספק ההגנה. עדכון זה יאפשר להתחשב באשראי ובערבויות המגובים בפוליסות ביטוח לצורך חישוב המגבלה הענפית.
- יודגש כי בנוסף למגבלות שנקבעו בהוראות הפיקוח על הבנקים, קובע דירקטוריון הבנק מעת לעת מגבלות נוספות לריכוזיות האשראי. נכון למועד הדוח, הבנק אינו חורג מהמגבלות שנקבעו.

מגבלות ביחס להסדרי הלוואות משותפות (הסדרי קונסורציום)

בשנים האחרונות פרסם הממונה על התחרות מספר מכתבים במסגרתם נקבעו מספר תנאים לחבירה בהסדרי הלוואה אשר הצדדים לו הם תאגידים בנקאיים או גופים מוסדיים או גופים דומים שהתאגדו מחוץ לישראל. תוקף המכתבים הוארך מעת לעת. המכתב האחרון היה בתוקף עד ליום 14 ביוני 2018 - מועד כניסתם לתוקף של כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסדרי הלוואות משותפות) (הוראת שעה), תשע"ח-2018 ("פטור הסוג"). פטור הסוג כאמור מגדיר את התנאים, אשר בהתקיימם, יהיה הבנק פטור מפניה לרשות לקבלת אישור להסדר הלוואה המשותפת (דהיינו, מתן אשראי לתאגיד, במשותף עם מלווה אחד או מלווים נוספים הנכללים בהגדרת "מלווה" בהוראת הפטור).

לאור האמור בפטור הסוג, בכל מקרה בו בכוונת הבנק לתת במשותף עם תאגידים בנקאיים או גופים מוסדיים או גופים דומים שהתאגדו מחוץ לישראל, הלוואה לתאגיד כלשהו - על הבנק לבדוק קיומם של התנאים הקבועים בהוראות הפטור בהתאם לחלופות השונות ולנסיבות כל עסקה. תוקף הוראות פטור הסוג הינו לשלוש שנים (דהיינו עד ליוני 2021) והן אינן חלות על הסדר הלוואה משותפת שנחתם לפני מועד כניסתו לתוקף של פטור הסוג ומתנהל כסדרו. יחד עם זאת, ככל שיחול שינוי מהותי בהסדר הלוואה משותפת שנחתם על בסיס מכתבי הרשות האמורים טרם כניסתו של פטור הסוג לתוקף, יש לבחון את ההסדר הרלוונטי בכללותו מחדש, לאור הדין החדש. רשות התחרות ביקשה לאחרונה מהבנקים נתונים שונים לצורך בחינת חידוש פטור הסוג.

טבלה 9-7: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	*2019	
במיליוני ש"ח		
1,396	1,408	סך הכנסות ריבית, נטו
75	131	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,471	1,539	סך-הכל רווח מימוני, נטו
496	519	עמלות והכנסות אחרות
1,967	2,058	סך ההכנסות
588	295	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
611	620	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
768	1,143	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
298	451	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
470	692	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
77,310	78,103	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
53,035	59,981	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר העסקי בשנת 2020 הסתכם ב-692 מיליון ש"ח בהשוואה ל-470 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, בעקבות הפרשות פרטניות שנרשמו בשנת 2019 בשל התפרצות משבר הקורונה, לצד עלייה ברווח המימוני, נטו ובהכנסות מעמלות.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2020 הסתכם ב-1,539 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,471 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. העלייה נבעה בעיקר מגידול בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנודתיות שחלה בשוק, וכן מעלייה ברווחים בגין מכירת הלוואות. ההכנסות מעמלות בשנת 2020 הסתכמו ב-519 מיליון ש"ח בהשוואה ל-496 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות משוק ההון ובעמלות מעסקי מימון שקוזז בחלקו על-ידי קיטון בעמלות מפעילות סחר חוץ. ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2020 ב-295 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 588 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. השינוי נבע מעלייה בהפרשה הקבוצתית אשר קוזזה על-ידי ירידה בהוצאות שנרשמו על בסיס פרטי. האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם בכ-78.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-77.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו בכ-60.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-53.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה הניכרת נובעת בשל ההרחבה המוניטרית שביצע בנק ישראל אשר הגדילה את בסיס הכסף ובמקביל את פיקדונות הציבור וכן, מעלייה בחיסכון הציבור.

7.5.6 פעילות בינלאומית

כללי

הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק כוללת את סניף ניו-יורק ונציגויות בארצות-הברית, בנק פוזיטיף תורכיה, וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק, המתמקד בתחומי הפעילות הבאים: מתן שירותים בנקאיים מקיפים הן לחברות ישראליות הפועלות בארצות-הברית והן לחברות ולקוחות מקומיים, הכוללים: אשראי, סחר-חוץ, פיקדונות ושירותי חדר עסקות. סניף ניו-יורק מאפשר ללקוחותיו גם ביטוח פיקדונות על-ידי ה-FDIC. בנוסף הסניף נותן אשראי בדרך של רכישת השתתפויות. תחום הפעילות מול בנקים כולל מסחר באמצעות חדרי עסקות, שיתוף פעולה בסחר חוץ ובמימון סחר בינלאומי, מימון פרויקטים, סליקת תשלומים ושירותים בתחום שוק ההון (ראה פרק "חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים"). בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית, הבנק משלים את הפסקת הפעילויות בחו"ל וסגירת חברות הבנות, כמפורט להלן.

מגבלת חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

פעילות המגזר הבינלאומי במדינות השונות כפופה לתקנות רלוונטיות לאופי הפעילות של הקבוצה במדינות בהן מתקיימת פעילות עסקית (Cross border regulations) ולפיקוח גולטורי מצד רשויות שלטוניות שונות במדינות בהן פועלות שלוחות הבנק בחו"ל, הכוללות דרישות של הון, החזקת נכסים נזילים, ציות ואיסור הלבנת הון וכיוצא בזה. בנוסף, קיימים כללים ומגבלות המוטלים על-ידי בנק ישראל על הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק, הן מכוח חקיקה ונהלים והן מכוח הוראות בהיתרים הניתנים על-ידי בנק ישראל בעת רכישת חברות בנות ו/או פתיחת סניפים בחו"ל.

לפרטים בדבר סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ראה [ביאור 25](#). בדוחות הכספיים. לפרטים בדבר סיום חקירת הבנק בקשר עם בכירים בארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ראה [ביאור 25](#). בדוחות הכספיים.

היחידות העיקריות בבנקאות הבינלאומית

סניף ניו-יורק

עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של קבוצת הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק ונציגויות וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. לסניף ניו-יורק פעילות בתחום ה-Middle Market בארצות-הברית, באמצעות פיתוח מערכת יחסים ומתן אשראי ישיר ללקוחות מסחריים מקומיים. כמו-כן, פועל הסניף בשוק הסינדיקציות כפעילות משלימה.

Hapoalim (Switzerland) Ltd. (הפועלים-שוויץ)

בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותו של הפועלים שוויץ ומאז נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית שלו נמכרו/הועברו. למועד הנוכחי לא נותרו לקוחות בשלוחה. הבנק פועל להחזרת הרישיון הבנקאי.

Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A. (בנק הפועלים לוקסמבורג)

חברה בת בנקאית (בבעלות מלאה של הבנק) אשר עיקר פעילותה מתן אשראי לתאגידים הפועלים באירופה אשר יש להם זיקה ישראלית. בחודש יוני 2019, החליט דירקטוריון הבנק כחלק מאסטרטגיית הפעילויות בחו"ל, לפעול לסגירת בנק הפועלים לוקסמבורג, בדרך של העברת תיק האשראי הקיים שלו לישראל או פירעון יתרתו וכן להמשיך בפעילות המימון במדינות מסוימות באירופה ישירות דרך הבנק מישראל. למועד הנוכחי לא נותרו לקוחות בשלוחה למעט אשראי אחד אשר מתוכנן להיפרע עד אפריל 2021. בחודש ינואר 2021 הוחזר הרישיון הבנקאי של בנק הפועלים לוקסמבורג לבנק המרכזי האירופאי.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2020

פעילות הבנק בתורכיה

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן "בנק פוזיטיף"), הפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית.

חלקו של הבנק בבנק פוזיטיף עומד על 69.8%. לפרטים נוספים ראה פרק 2.6 בדוח הדירקטוריון.

במסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוחלט לפעול למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף.

בחודש פברואר 2021 התקשר הבנק, יחד עם בעל מניות המיעוט, בהסכם למכירת מלוא החזקות הצדדים (100%) בבנק פוזיטיף לרוכש. העסקה כפופה לקבלת אישורים רגולטוריים בתורכיה ובישראל וזאת עד ליום 30 ביוני 2021. הבנק, ללא בעל מניות המיעוט, יהיה אחראי למצגים העסקיים הניתנים לרוכש. בכפוף להשלמת העסקה הוסכם עם בעל מניות המיעוט על ויתור הדדי של שני הצדדים על טענות האחד כלפי האחר. בכפוף להשלמת העסקה, ובהתחשב בשווי ההשקעה המופחת בספרי הבנק ובשער החליפין של המטבע התורכי למועד זה, צפוי הבנק לרשום במועד ההשלמה רווח של כ-40 מיליון ש"ח (לא צפוי תשלום מס). למועד זה אין כל ודאות כי יתקבלו האישורים הדרושים למכירה ואין ודאות כי העסקה תושלם או בדבר הרווח שיירשם, זאת גם בהתחשב במצב הכלכלי בתורכיה ובנסיבותיו של בנק פוזיטיף.

טבלה 7-10: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
במיליוני ש"ח		
463	371	סך הכנסות ריבית, נטו
(12)	37	הכנסות מימון שאינן מריבית
451	408	סך-הכל רווח מימוני, נטו
72	52	עמלות והכנסות אחרות
523	460	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		
68	129	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,124	622	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
(669)	(291)	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
(2)	(37)	רווח (הפסד) נקי:
(667)	(254)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
10	4	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(657)	(250)	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח		
12,978	12,521	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
16,147	17,701	

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הפעילות הבינלאומית בשנת 2020 הסתכם ב-250 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 657 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון בהפסד נבע בעיקר עקב רישום הוצאות חריגות בשנת 2019 בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ומההוצאות המשפטיות הכרוכות בה. להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- ההפסד של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-49 מיליון ש"ח בשנת 2020 בהשוואה לרווח נקי של כ-39 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. המעבר להפסד נבע בעיקר מעלייה בהוצאות הפסדי אשראי כתוצאה מגידול בשיעורי ההפרשה הקבוצתית לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלווים, וכן מקיטון ברווח המימוני, נטו וזאת בעקבות הפחתת ריבית הפד. מנגד, ההפסד קוזז על-ידי ירידה בהוצאות המיוחסות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ומירידה בהוצאות המשפטיות הכרוכות בה.
- ההפסד של הפועלים שוויץ הסתכם בכ-210 מיליון ש"ח בשנת 2020 בהשוואה להפסד בסך של כ-622 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון בהפסד נבע מירידה בהוצאות המיוחסות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ומירידה בהוצאות המשפטיות הכרוכות בה. כמו-כן, בשנת 2019 נרשם הפסד בגין עסקה למכירת תיק נכסי הלקוחות של הפועלים שוויץ.
- בשנת 2020 הוכר הפסד מירידת-ערך בסך של 30 מיליון ש"ח והבנק העמיד את חלקו בהון של פוזיטיף על סך של 3 מיליון ש"ח. בשנת 2019 הוכר הפסד מירידת-ערך בסך של כ-56 מיליון ש"ח.

- סך האשראי לציבור של הפעילות הבינלאומית ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם בכ-12.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-13.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2020 בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-12.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-12.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. בפעילות ה-Middle-Market הסתכם האשראי בכ-11.2 מיליארד ש"ח, מתוכו סך של כ-5.0 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה. זאת, בהשוואה לכ-11.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019, מתוכו סך של כ-4.8 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה.
- האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2020 בבנק פוזיטיף בתורכייה הסתכם בכ-0.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-0.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

סך פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-17.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-16.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

מרבית פיקדונות הציבור של הפעילות הבינלאומית ליום 31 בדצמבר 2020 מקורם בסניף ניו-יורק והסתכמו בכ-17.7 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-16.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. בפעילות ה-Middle-Market הסתכמו הפיקדונות בכ-6.8 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-7.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. יתרת פיקדונות הציבור מסוג Brokered CD's הסתכמה בכ-10.9 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-8.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

7.5.7. מגזר ניהול פיננסי

כללי ומבנה

פעילות מגזר זה כוללת:

- פעילות בתיק הבנקאי - ניהול המקורות והשימושים לרבות ניהול סיכונים השוק והנזילות (לפרטים בדבר סיכונים אלה, ראה פרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה), וזאת באמצעות קביעת מחירי העברה פנימיים (ראה להלן), ניהול תיק השקעות, הנפקות אגרות-חוב ושטרי הון וביצוע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. פעילות המגזר בתיק הבנקאי מתבצעת בעיקרה באמצעות היחידות לניהול נכסים והתחייבויות ("נג"ה") בארץ ובחו"ל ובאמצעות היחידה לניהול השקעות נוסטרו האחראיות על ניהול תיק אגרות-חוב (ממשלתי וקונצרני).
- פעילות בתיקי המסחר כוללת בעיקר מתן שירות ללקוחות הבנק לביצוע עסקות בניירות-ערך (ישראלים וזרים), במכשירים פיננסיים בש"ח, במטבע-חוץ וברביית באמצעות חדרי העסקות, כמו גם תמיכה בפיתוח ובתמחור של מוצרים פיננסיים מתוחכמים.

ההכנסות העיקריות של המגזר נובעות מניהול חשיפות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר וכן ממרווחים ועמלות בפעילות חדרי העסקות ושירותי התפעול מול הלקוחות. בנוסף, כולל המגזר בחישוב הכנסותיו, תוצאות מניהול תיק השקעות במניות ובאגרות-חוב ומהשקעות בחברות כלולות. כמו-כן, מגזר זה אחראי על ניהול הקשרים עם בנקים ומוסדות פיננסיים ברחבי העולם ואחראי על מתן שירותים ללקוחות הפעילים בישראל במגוון תחומים לרבות בשוקי ההון והכסף.

פעילויות, מוצרים ושירותים

התיק הבנקאי - ניהול מקורות ושימושים

אגף ניהול נכסים והתחייבויות ("אגף נג"ה") אחראי לניהול המקורות והשימושים של הבנק על מגוון פעילויות המגזרים השונים. האגף קובע מחירי העברה פנימיים ("ריבית סיטונאית") לגיוס מקורות ולשימושי המגזרים השונים. הריבית הסיטונאית מהווה את ריבית הבסיס לפעילות המגזרים השונים מול לקוחות הבנק ולפיה הם מחויבים ומזוכים. כמו-כן, הריבית הסיטונאית מהווה אמצעי לניהול סיכונים השוק והנזילות. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה. לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם מגיוס פיקדונות מהציבור בארץ, כשחלקו הארי מלקוחות קמעונאיים, וללא תלות במפקיד בודד או בקבוצת מפקידים. בנוסף, מגייס הבנק פיקדונות מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים. כמו-כן, מגייס הבנק באמצעות אגרות-חוב ומכשירי הון שמנפיקה קבוצת הבנק.

המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות לקוחות פרטיים ולקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית, חברות ישראליות בחו"ל, הנפקת CDs ומכשירים אחרים המבוססים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית והנפקות של אגרות-חוב בחו"ל. כחלק מניהול סיכוני השוק והנזילות מנהלת חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית תיק אגרות-חוב, המורכב מאגרות-חוב ממשלתיות ואגרות-חוב קונצרניות. התיק מנוהל באמצעות יחידת ניהול השקעות נוסטרו של הבנק. פעילות השקעות לנוסטרו - מטרתה להגדיל את הגמישות בניהול התיק הבנקאי תוך ניצול האפשרויות לשיפור התשואה על עודפי הנזילות וגיוון אפיקי הפעילות. תיק ההשקעות הינו חלק מהתיק הבנקאי, וכולל השקעה באגרות-חוב ובמניות בארץ ובחו"ל.

פעילות בתחום המסחר - חדר עסקות (OTC ונגזרים)

הבנק מעניק ללקוחותיו שירות מקיף בחדר עסקות (OTC ונגזרים) המאפשר להם לפעול במכשירים הפיננסיים השונים ועל נכסי בסיס שונים, לצורכי מסחר, הגנה וגידור סיכונים. ביצוע העסקות עם לקוחות הבנק נעשה בהתאם למסגרות האשראי שהוקצו להם על-ידי בעלי סמכויות האשראי בבנק ועל בסיס מודלים פנימיים של הבנק. המודלים מגדירים את חשיפות האשראי בעסקות המבוצעות בחדר העסקות. בשנים האחרונות קיימת עלייה מתמדת במודעות לפעילויות שמציע חדר עסקות, אשר גררה בעקבותיה גם דרישה למגוון רחב יותר של מוצרים וברמות תחכום גבוהות יותר. כמענה לצרכים אלה, וכדי לשמר את מעמדו כבנק מוביל וחדשני, סל המוצרים בארץ כולל מוצרים מורכבים, וביניהם: נגזרים, לרבות אופציות ריבית בשקלים, אופציות אקזוטיות, ומוצרי ריבית מתוחכמים. כחלק מפעילות הבנק בתחום המסחר, חדר העסקות הינו אחד מעושי השוק הראשיים באגרות-חוב ממשלתיות וכן מהווה עושה שוק במרבית המוצרים בהם הוא פעיל.

שירותי ברוקראג' ומשמרת

הבנק מעמיד ללקוחותיו שירות לביצוע עסקות בניירות-ערך ובנגזרים סחירים באמצעות שני חדרי מסחר: חדר מסחר ניירות-ערך ישראלים וחדר מסחר ניירות-ערך זרים וכן שרותי משמרת ניירות-ערך.

שירותים למנהלי נכסים פיננסיים

מערך שירות למנהלי נכסים פיננסיים, מאגד בתוכו פעילויות של מתן שירותים בנקאיים למנהלי נכסים פיננסיים: מנהלי קרנות נאמנות, מנהלי תיקי השקעות, מנהלי קופות-גמל, קרנות השתלמות ופנסיה. בנוסף, לקרנות נאמנות המערך מעמיד שירותים נלווים לניהול חשבון, הכוללים בין השאר שערך נכסים, הפקת דוחות בקרה והכנת דיווחים לרשויות. ביום 31 בדצמבר 2020 שווי הנכסים של קרנות הנאמנות להן מספק המערך שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים הסתכם בסך של כ-77 מיליארד ש"ח.

שירותים למוסדות פיננסיים

מחלקת בנקים ומוסדות פיננסיים אמונה על ניהול היחסים והקשר העסקי עם בנקים ומוסדות פיננסיים בעולם. קשרים אלה תומכים במגוון הפעילויות העסקיות של הבנק, לרבות פעילות סחר חוץ, מסחר במטבע-חוץ, פיקדונות, נגזרים ובניירות-ערך. במסגרת ניהול פעילותו מול בנקים ומוסדות פיננסיים זרים הבנק מספק מגוון רחב של שירותים לרבות שירותי סאב-קסטודי לבנקים קסטודיאנים מובילים מחו"ל הפעילים בישראל בתחום ניירות-ערך.

תחרות

בשנים האחרונות עולה באופן מתמיד רמת התחכום בשווקים הפיננסיים בישראל. מגמה זו בולטת במיוחד בהרחבת סל המוצרים העומדים לרשות המשקיעים והפעילים בשוק. מכשירים סחירים מסוגים שונים ומכשירים נגזרים הופכים להיות נגישים יותר. בכל הקשור לפעילות חדר עסקות וחדרי מסחר ניירות-ערך קיימת תחרות ענפה ואינטנסיבית. המתחרים העיקריים הינם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל, בנקים זרים, וכן חברות פיננסיות אחרות, המתמחות בתחום.

לקוחות

המגזר מספק שירותים מגוונים לכלל לקוחות המגזרים האחרים בבנק, בין אם באמצעות סניפי הבנק ומנהלי קשרי הלקוחות ובין אם בקשר ישיר עם לקוחות גדולים. חדר העסקות מקיים פעילות שיווקית מול מוסדות פיננסיים זרים, דבר שהביא להגדלה משמעותית של מחזורי הפעילות מול לקוחות אלה (במגוון המוצרים בהם הבנק משמש עושה שוק).

הסדרת פעילות

במהלך העסקים השוטף מקיים הבנק, ובמסגרתו המגזר לניהול פיננסי, קשרים ענפים עם המוסדות הפיננסיים המובילים בעולם. הקשרים העסקיים בין הבנק לגופים אלה בשוקי ההון השונים מושתיים, בין היתר, על הסדרים בינלאומיים סטנדרטיים, כגון: הסכמי מסגרת התומכים בפעילות חדרי העסקות, הסכמים מיוחדים למזעור סיכוני אשראי שמועדים להגביל את סיכון האשראי בנגזרים (Credit Support Annex) או פעילות באמצעות מסלולות בינלאומיות, לשם מזעור סיכוני צד נגדי וסיכוני סליקה בעסקות במטבע-חוץ ובריביות.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2020

טבלה 7-11: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	*2019	
במיליוני ש"ח		
1,082	1,313	סך הכנסות ריבית, נטו
475	889	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,557	2,202	סך-הכל רווח מימוני, נטו
137	120	עמלות והכנסות אחרות
1,694	2,322	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		
(1)	3	
466	436	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,229	1,883	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
428	752	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
801	1,131	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
11	10	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
רווח (הפסד) נקי:		
812	1,141	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
7	9	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
819	1,150	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח		
705	1,573	
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח		
32,595	47,243	

* סווג מחדש.

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים, אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במגזר הניהול הפיננסי בשנת 2020 הסתכם ב-1,150 מיליון ש"ח בהשוואה ל-819 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו של המגזר בשנת 2020 הסתכם ב-2,202 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,557 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע כתוצאה משינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה, עקב פער שווי הוגן צבירה שלילי בשנת 2019 בשל ירידת הריבית הארוכה. בנוסף, חל גידול בהכנסות מהפרשי שער בעיקר בשל גידול חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים. כמו-כן, חל גידול בהכנסות מפעילות חדר עסקאות בשל עלייה בהיקף העסקאות עקב התנודתיות שחלה בשוק בעקבות משבר התפשטות נגיף קורונה. מנגד, חל קיטון ברווחים מהשקעה במניות ואגרות-חוב. בנוסף, חל קיטון בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות. ההכנסות מעמלות בשנת 2020 הסתכמו ב-120 מיליון ש"ח בהשוואה ל-137 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מירידה בעמלות תפעול לגופים מוסדיים, כתוצאה מהפסקת פעילות מתן שירותי תפעול קופות-גמל וקרנות השתלמות לחברות מנהלות בחודש יולי 2019.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם בכ-1.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-0.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו בכ-47.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-32.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה הניכרת נובעת בשל ההרחבה המונית שביצע בנק ישראל אשר הגדילה את בסיס הכסף ובמקביל את פיקדונות הציבור וכן מעלייה בחיסכון הציבור. לפרטים בדבר השפעת התפשטות נגיף הקורונה על מוסדות פיננסיים זרים, ראה [פרק סיכון אשראי](#) בסקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

7.5.8. התאמות

במסגרת זו נכללות פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר אף אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר-דיווח. מסגרת זו כוללת, בין היתר: (1) תוצאות חברות הבנות פועלים סהר בע"מ ופעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ; (2) רווח הון ממכירת בניינים וציוד; (3) הפרשות והוצאות משפטיות ואחרות בקשר עם החקירה של עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים שאינם מיוחסות לפעילות הבינלאומית; (4) התאמות של פעולות בין-מגזריות. כמו-כן, המגזר כולל את פעילות קבוצת ישראל, אשר סווגה כפעילות מופסקת, עד לחלוקתה בעין בחודש מרץ 2020. במהלך הרבעון השלישי של שנת 2020 הושלם המהלך להפסקת מתן שירותי משמרת וברוקראג' באמצעות חברת הבת פועלים סהר. במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2020, חדלה מהיותה חבר הבורסה לניירות-ערך בתל-אביב. כמו-כן, במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2020, הושלמה מכירת חברת פועלים שירותי נאמנות.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר אחר בשנת 2020 הסתכם ב-137 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 410 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. ההפסד מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר בשנת 2020 הסתכם ב-28 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של 706 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הירידה בהפסד נבעה בעיקר מהוצאות חריגות בשנת 2019 בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ומההוצאות המשפטיות הכרוכות בה, וכן מגידול ברווחי הון ממכירת נדל"ן. כמו-כן, מגזר אחר כולל הפסד המיוחס לפעילות מופסקת אשר הסתכם בסך של 109 מיליון ש"ח בשנת 2020, בהשוואה לרווח בסך של 296 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. ההפסד מפעילות מופסקת בשנת 2020 נובע מהכרה בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בישראל בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, בהשוואה למחיר ערב חלוקתה כדיבדנד בעין לבעלי המניות בחודש מרץ 2020. בשנת 2019 נכלל חלק הבנק ברווחי קבוצת ישראל וכן מרווח נטו ממכירת כ-65% ממניות ישראל ברבעון השני של שנת 2019 בסך של 137 מיליון ש"ח.

7.6. מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

כללי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בנות וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור.

בצידם כפוף הבנק לחקיקה ענפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, ייעוץ פנסיוני, דיני ניירות-ערך ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח).

חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לדיור, דיני הערבות וכו'.

בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני הוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתייחסים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נוטלי משכנתאות, רוכשי דירות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים.

פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר והממונה על התחרות. גורמים אלה עורכים מעת לעת ביקורות בבנק בקשר עם תחומי הפעילות השונים.

הבנק וחברות הבת פועלים על מנת לעמוד בחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין האמורות. במסגרת החקיקה, שהתקבלה בעקבות המלצותיה של ועדה בינמשרדית בראשות מנכ"ל משרד האוצר (ועדת בכר), נקבעה במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות החוקים והוראות חקיקת המשנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם.

באשר ליוזמות רגולטוריות מהותיות, ראה [ביאור 36](#) בדוחות הכספיים.

7.7. דירוג הבנק

הבנק מדורג על-ידי חברות דירוג בישראל ובחו"ל כלהלן:

טבלה 7-12: דירוג

מועד עדכון אחרון	אופק הדירוג	מטבע-חוץ טווח קצר	מטבע-חוץ טווח ארוך	סוכנות דירוג
ישראל - סוברני				
אוקטובר 2020	יציב		A1	Moody's
נובמבר 2020	יציב	A-1+	AA-	S&P
ינואר 2021	יציב	F1+	A+	Fitch Ratings
בנק הפועלים				
דצמבר 2020	יציב	P-1	A2	Moody's
דצמבר 2020	יציב	A-1	A	S&P
מרץ 2021	יציב	F1+	A	Fitch Ratings
מועד עדכון אחרון	אופק הדירוג	מטבע מקומי טווח קצר	מטבע מקומי טווח ארוך	סוכנות דירוג
דירוג מקומי (בישראל)				
דצמבר 2020	יציב		ilAAA	מעלות S&P
דצמבר 2020	יציב	P-1.il	Aaa.il	מידרוג

בחודש מאי 2020 אישרה חברת S&P מעלות דירוג של AA עבור כתבי התחייבות שהונפקו על-ידי פועלים הנפקות בע"מ עם מנגנון לספיגת הפסדים (COCO) על-ידי מחיקת קרן אשר יוכרו כהון רובד 2 בהתאם להוראות באזל 3. באותו תאריך אישרה גם חברת מידרוג דירוג Aa3 באופק חיובי עבור אותם כתבי התחייבות. בחודש אוגוסט 2020 אישרה חברת S&P מעלות דירוג של AA עבור כתבי התחייבות שהונפקו על-ידי הבנק עם מנגנון לספיגת הפסדים (COCO) על-ידי המרה כפויה למניות רגילות של הבנק, אשר הוכרו כהון רובד 2 בהתאם להוראות באזל 3. באותו תאריך אישרה גם חברת מידרוג דירוג Aa3 באופק חיובי עבור אותם כתבי התחייבות.

7.8. פועלים בקהילה - מעורבות חברתית ותרומה לקהילה

האסטרטגיה והחזון

בנק הפועלים לצד פעילותו העסקית רואה עצמו מחויב מזה שנים, לקידום החברה והקהילה בישראל ופועל לצמצום פערים ולסיוע לחוליות החלשות בחברה. מתוך תפיסה זו, קרן "פועלים בקהילה" במרכז לבנקאות חברתית מתמקדת במאות מיזמים שמחזקים את התעסוקה, ההשכלה והחוסן הכלכלי בקרב מאות אלפי אנשים ילדים ונוער מכל חלקי הארץ. עשייה ענפה זו, מתבטאת ביצירת שותפויות עם עמותות וארגונים חברתיים, גופי ציבור וממשל ובאה לידי ביטוי במעורבות חברתית, בתרומות כספיות, בתרומות "שוות כסף", במימון וביצוע סדנאות של המרכז לצמיחה פיננסית ובפעילות התנדבותית ענפה של עובדי הבנק ומנהליו. בסקר שערך הבנק בחודש נובמבר 2020 נמצא כי הציבור מוקיר את העשייה של הבנק ורואה בבנק הפועלים מוביל בתרומה לקהילה ולחברה בפער גדול מעל כל הארגונים העסקיים בישראל.

פעילות שוטפת

"פועלים בקהילה" מקיימת פעילות המתמקדת במיקודים הבאים: תעסוקה ומוביליות חברתית, נגישות והעצמת אנשים עם מוגבלות, אוריינות דיגיטלית לגיל השלישי וחינוך פיננסי. באמצעות אפיקי הפעולה המפורטים להלן ובאמצעות מגוון הפרויקטים שהבנק מקדם, באה המעורבות החברתית של הבנק בשנת 2020 לידי ביטוי בהוצאה כספית של כ-25 מיליון ש"ח. תקציב פעילות זו נקבע מדי שנה על-ידי ועדה בראשות יו"ר הדירקטוריון. ההחלטה מתקבלת פרטנית לשנה הנתונה ומאושרת במסגרת התקציב הכולל של הבנק. מסך ההוצאה, כ-600 אלף ש"ח נתרמו לעמותות בעלות קשר לצד קשור של הבנק, לאחר שהתרומות אושרו על-ידי ועדת הביקורת של הדירקטוריון. כחלק מתפישת השירות בבנק והאחריות החברתית, רואה הבנק בנגישות לאנשים עם מוגבלות נושא מהותי וחובה עסקית - במסגרת תפיסת השירות כאמור, הונגשו כלל שירותי הבנק לאנשים עם מוגבלות ונושא הנגישות נלקח בחשבון בעת פיתוח מוצרים ותהליכים חדשים ובהתאמת פתרונות ייחודיים ללקוחות הבנק. בתקופה זו של משבר בריאותי-כלכלי גלובלי, המשיך הבנק להוביל אימפקט חברתי שסייע למאות אלפי אנשים בישראל - סיוע לבתי חולים, סיוע לפרמדיקים, סיוע כלכלי לעצמאים ולמשפחות שנפגעו ישירות מהמשבר, סיוע לניצולי שואה ולדרושי עבודה. כמו-כן, למוסדות להשכלה גבוהה, להענקת מלגות לסטודנטים, חינוך ועידוד יזמות בקרב ילדים ונוער באמצעות פרויקטים חינוכיים חדשניים.

להלן פירוט האפיקים והפרויקטים המרכזיים:

סיוע בשוק העבודה

בנק הפועלים מקדם את נושא התעסוקה לציבור כולו בפריפריה ובמגזרים השונים בחברה בישראל. בעקבות משבר הקורונה הפך נושא התעסוקה לסוגיה בוערת בחברה הישראלית, וכמענה הולם לצרכיה יצר הבנק מספר תוכניות לרווחת הציבור ללא עלות, והן מיועדות למאות אלפי מחוסרי עבודה במטרה לסייע להם לשוב במהרה למעגל התעסוקה. להלן התוכניות:

"מיזמים כלכליים חברתיים" - בשיתוף המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל ואשכול נגב מערבי, ומופעל על-ידי קבוצת תשעשרה. המיזם מעניק הזדמנות עבודה לעובדים מצפת, מאופקים ומאשכול הנגב המערבי בשירות לקוחות, שיווק דיגיטלי וגרפיקה וחשבונאות. חלק מהרווחים מוחזרים לתושבים במטרה לחזק את המעורבות הקהילתית ביישוב.

תעסו-קו - קו סיוע טלפוני למחפשי עבודה בשיתוף עם עמותת ב"עצמי", המספק סיוע מותאם אישי בתחום התעסוקה, כולל ליווי מקצועי, תמיכה רגשית, הכוונה וייעוץ. הקו תמך עד כה במעל 6,000 דורשי עבודה והוא פתוח לרווחת הציבור.

אימון לתעסוקה - תוכנית אימון אישית בחסות הבנק בשיתוף עמותת "חסדי לב", המעניקה ידע וכלים מקצועיים ותהליך של אימון תעסוקתי למאות אלפי מחוסרי עבודה והזדמנות לחזור למעגל התעסוקה.

התוכנית הינה אינטרנטית ובה ישנו תהליך מלא של אימון תעסוקתי. בסופה ניתן לקבל שיחת אימון תעסוקתית.

מיזם "משכיר לעצמאי" - תוכנית לקידום תעסוקה לשכירים/מובטלים/עובדים בחל"ת המעוניינים לפעול לשיפור המצב הכלכלי, ולהקים עסק קטן. בנוסף, בנק הפועלים העניק חסות לשני ירדי תעסוקה:

• CAREER FAIR 2020 יריד תעסוקה וירטואלי בזום למקצועות בתחום ההייטק עבור מהנדסים ומהנדסות מהחברה הערבית. השתתפו מעל 500 מוטבים.

• POPUP תעסוקה ביחד עם משרד העבודה והרווחה וחברות מובילות במשק הוצעו מעל 12,000 משרות.

בסך-הכל תמך הבנק ב-21 מיזמי תעסוקה שנתנו מענה לעשרות אלפי דורשי עבודה.

תמיכה בשירותי רפואה ובריאות

הבנק תרם כ-2 מיליון ש"ח למד"א, יד שרה, איחוד הצלה ול-15 בתי חולים ברחבי הארץ, כחלק מהמאבק במגפת הקורונה. ובנוסף העביר מארזים עבור הצוותים הרפואיים ב-20 בתי חולים.

תמיכה וסיוע לאוכלוסיות שנפגעו מהמשבר

הבנק הוביל את הביטחון החברתי - במסגרתו גויסו 52 מיליון ש"ח בשישה משדרי התרמה ארציים. (מד"א, מכפילים מהלב, לתת, וראיטי, כנפיים של קרמבו, שלווה). הכסף סייע למשפחות נזקקות, ילדים ונוער בעלי מוגבלות ושרותי הרפואה.

הבנק תרם אלפי מארזי מזון לנזקקים, ערכות יצירה למועדוני ילדים וחסות למוקד ארצי לסיוע לקשישים.

מלגות וחינוך

"קרן פועלים להצלחה" - בנק הפועלים פועל למען דור העתיד בישראל לצמצום פערים חברתיים ולקדם מובילות חברתית. באמצעות מלגות לימודים להשכלה גבוהה, אנו מחזקים את דור העתיד פעמיים - הן הסטודנטים, והן את הילדים והנוער, שאותם סטודנטים משקיעים בהכשרתם.

קרן פועלים להצלחה - קרן המלגות של בנק הפועלים, העניקה 100 מלגות - מימון שכ"ל סטודנטים מהפריפריה ברחבי הארץ. מטרת הקרן היא לתמוך בצעירים בעלי פוטנציאל מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית בישראל, ולסייע להם להגדיל את טווח האפשרויות שלהם לתעסוקה בעתיד. הקרן מנוהלת בשיתוף עמותת 'חינוך לפסגות'. כל סטודנט מתנדב כ-160 שעות, מקבל הכשרה אישית ותומך בתלמידים של מרכזי חינוך לפסגות המקבלים הדרכות וכלים להעצמה אישית ותמיכה בלימודים.

בנוסף, העניק הבנק מלגות נוספות דרך מכללת ספיר, עמותת סאלח פאלח, אוניברסיטת בן גוריון וכו'.

בסך-הכל תמך הבנק בהיקף של כ-2.5 מיליון ש"ח ללמעלה מ-500 סטודנטים.

מהלך "תקרא תצליח" - "פועלים בקהילה" נרתמה לעידוד הרגלי הקריאה של הילדים והנוער בישראל. לאחר 9 שנים בהן ערך הבנק את ירדי הספרים וההופעות ביישובים, השנה, בהתאמה לתקופת הקורונה והמגבלות הנלוות הקים הבנק ספריה דיגיטלית בשפה הערבית, שהכילה 50 ספרי ילדים באתר אחד, נגישים לקריאה מכל מכשיר וללא כל עלות.

תרומת מחשבים וציוד נלווה - הבנק מודע לחשיבות הרבה הקיימת בהשקעה טכנולוגית, בחינוך ובקידום ילדים ובני נוער במיוחד לאו הצורך הגובר בלמידה מרחוק, ועל-כן תורם מחשבים וציוד נלווה מדי שנה.

בשנת 2020 תרם הבנק כ-1,000 מחשבים לילדים ומשפחות נזקקות בשיתוף עמותות תוך קידום העסקת אנשים עם מוגבלות.

תמיכה באנשים עם מוגבלות - בנק הפועלים רואה בשוויון זכויות ובנגישות לאנשים עם מוגבלות נושא מהותי, המהווה חלק בלתי נפרד מתפיסת השירות והאחריות החברתית שלו. כחלק מתפיסה זו פועל הבנק לשיפור איכות החיים של אנשים עם מוגבלות ושל יחס החברה כלפיהם. הבנק קידם מהלכים לשיפור השירות לכ-20% מלקוחותיו עם מוגבלות והשלים פריסת כיסאות גלגלים בחסותו ב-20 בתי חולים ברחבי הארץ הזמינים לציבור ללא עלות. עד כה כ-80,000 מטופלים עשו שימוש במיזם.

בעקבות משבר הקורונה והשפעתו הישירה על תעסוקה בכלל ותעסוקת אנשים עם מוגבלות בפרט הבנק מתמקד בשני נושאים במסגרת תמיכתו באוכלוסייה זו - קידום מיזמים לתעסוקת אנשים עם מוגבלות ותמיכה במיזמי טכנולוגיה אשר פועלים לשפר את איכות חייהם של אנשים עם מוגבלות.

בנוסף, הבנק מעניק מלגות לימודים לילדים ומשפחות נזקקות בשיתוף עמותות תוך קידום העסקת אנשים עם מוגבלות.

בנוסף, הבנק מעניק מלגות לימודים לילדים ומשפחות נזקקות בשיתוף עמותות תוך קידום העסקת אנשים עם מוגבלות.

בנוסף, הבנק מעניק מלגות לימודים לילדים ומשפחות נזקקות בשיתוף עמותות תוך קידום העסקת אנשים עם מוגבלות.

בנוסף, הבנק מעניק מלגות לימודים לילדים ומשפחות נזקקות בשיתוף עמותות תוך קידום העסקת אנשים עם מוגבלות.

בנוסף, הבנק מעניק מלגות לימודים לילדים ומשפחות נזקקות בשיתוף עמותות תוך קידום העסקת אנשים עם מוגבלות.

בנוסף, הבנק מעניק מלגות לימודים לילדים ומשפחות נזקקות בשיתוף עמותות תוך קידום העסקת אנשים עם מוגבלות.

בנוסף, הבנק מעניק מלגות לימודים לילדים ומשפחות נזקקות בשיתוף עמותות תוך קידום העסקת אנשים עם מוגבלות.

בנוסף, הבנק מעניק מלגות לימודים לילדים ומשפחות נזקקות בשיתוף עמותות תוך קידום העסקת אנשים עם מוגבלות.

בנוסף, הבנק מעניק מלגות לימודים לילדים ומשפחות נזקקות בשיתוף עמותות תוך קידום העסקת אנשים עם מוגבלות.

בנוסף, הבנק מעניק מלגות לימודים לילדים ומשפחות נזקקות בשיתוף עמותות תוך קידום העסקת אנשים עם מוגבלות.

בנוסף, הבנק מעניק מלגות לימודים לילדים ומשפחות נזקקות בשיתוף עמותות תוך קידום העסקת אנשים עם מוגבלות.

בנוסף, הבנק מעניק מלגות לימודים לילדים ומשפחות נזקקות בשיתוף עמותות תוך קידום העסקת אנשים עם מוגבלות.

פעילות באוכלוסייה הערבית - הבנק שם דגש מיוחד על קידום פרויקטים עם האוכלוסייה הערבית ובכלל זה, תרומות ייעודיות לפרויקטים שונים ומגוונים. הבולט מבניהם הינו שילוב של כ-70 אקדמיים ערבים בהייטק. בנוסף, הבנק סייע למעל 200 אקדמיים בשילובם בתעסוקה איכותית במשרדי ממשלה וחברות מובילות במשק.

עצמאות דיגיטלית לאזרחים הוותיקים - במסגרת מהלך "פועלים לעצמאות דיגיטלית" בהובלת המרכז לבנקאות חברתית, הבנק מעניק קורסים והדרכות בנושא אוריינות דיגיטליות לבני הגיל השלישי ללא עלות - במסגרתם מקבלים האזרחים הוותיקים כלים להתנהלות עצמאית בדיגיטל במגוון תחומי חיים בדגש על בנקאות דיגיטלית. בנוסף, פיתח הבנק לרשות האזרחים הוותיקים אפשרויות רבות במגוון שפות ללימוד מהבית. בשנת 2020 השתתפו בהדרכות כ-2,700 אזרחים וותיקים.

"מתן - משקיעים בקהילה" (להלן: "מתן") - מאז שנת 1999 נרתם הבנק לפעילות למען הקהילה בשיתוף עם עמותת מתן. באמצעות "קמפיין מתן" העובדים מקבלים הזדמנות יחד עם ההנהלה להיות ערים לצרכי הקהילה ולחזק קבוצות חלשות בחברה במגוון רחב של נושאים חברתיים. השנה עובדי הבנק תרמו סך-הכל 644,000 ש"ח בעיקר לקשישים, ניצולי שואה וילדים בסיכון, עליהם הוסיף הבנק 0.5 מיליון ש"ח על-פי בחירת העובדים.

ערך לדרך - מיזם להעצמת עמותות המציע לעמותות ברחבי הארץ בתחומי עיסוק מגוונים, מסלול הכשרה ייעודי במסגרתו מקבלות העמותות ליווי והדרכה במשך שנה, שמקנה להם כלים לגיוס משאבים ולפיתוח זרוע הכנסות מניבות. השנה מעל 250 עמותות נהנו מליווי במסגרת מחזור ייעודי שנבנה לתמיכה בעמותות בצל משבר הקורונה.

"פועלים בהתנדבות" - מחזקת ומגבירה את מעורבות העובדים והמנהלים כיחידים או במסגרת קבוצתית בבנק הפועלים כ-4,000 מתנדבים באופן קבוע בכל תחומי החיים - רווחה וסעד, תעסוקה, ילדים ונוער או נשים בסיכון, ליווי עסקים, הפגת בדידות של קשישים עריריים ועוד. השנה בעקבות המשבר הכלכלי התמודדו משפחות רבות עם מצוקה הכלכלית, הבנק רכש עבור חלק מהמשפחות 2,000 חבילות מזון שנארזו וחולקו על-ידי העובדים בפסח ובחגי תשרי.

המרכז לצמיחה פיננסית מבית בנק הפועלים - בשנת 2018 הוקם ה"מרכז לצמיחה פיננסית", המהווה בית ללמידה ולרכישת ידע וכלים להתנהלות פיננסית נכונה, ושירותיו מוצעים לציבור הרחב בחינם ובפריסה ארצית, בעברית ובערבית. המרכז פועל באמצעות כלי למידה דיגיטליים מתקדמים באתר אינטרנט ייעודי ומציע הרצאות של מיטב המרצים, למידה אינטראקטיבית באמצעות קורסים דיגיטליים, משחקים לכל המשפחה, מערכי שיעור לתלמידי כיתות יסודי וחיטבת ביניים ועוד. תכני הלימוד של המרכז פותחו בליווי אקדמי של פרופ' צבי אקשטיין, לשעבר המשנה לנגיד בנק ישראל, בהסתמך על מחקרים וסקרי עמדות של הציבור בנושאים כלכליים, ובהתאם לצמתיים פיננסים משמעותיים כדוגמת הרחבת המשפחה, נטילת משכנתה, שינוי קריירה, תכנון הפנסיה ועוד. פעילות המרכז מושתתת על שיתופי פעולה עם גורמים מקצועיים מגוונים מתוך הבנק ומחוצה לו.

על רקע המשבר הכלכלי שאפיין את שנת 2020, המרכז הרחיב את המענה שלו לציבור והוסיף תכני למידה טיפים וכלים להתמודדות עם המשבר והשלכותיו בדגש על התנהלות פיננסית נכונה, יזמות, שיווק דיגיטלי, מעבר למסחר מקוון ועוד. בנוסף על פיתוח תכנים וידע בהתאם לצרכי התקופה, המרכז עבר להרצאות וסדנאות על גבי פלטפורמות דיגיטליות. בשנת זו (2020) זכה המרכז במוצר השנה בפרס החדשנות בקטגוריה "חינוך פיננסי".

- מאז הקמת המרכז מעל ל-40,000 איש השתתפו בכ-800 הרצאות וקורסים דיגיטליים, כ-20,000 מתוכם במהלך שנת 2020. כ-70% מההרצאות עסקו בנושאים להתנהלות פיננסית של משקי בית וכ-30% בתחומים הרב-לנטיים לעסקים קטנים.
- האתר מרכז מעל ל-400 תוצרי למידה דיגיטליים ומעל למיליון וחצי איש צפו במגוון התכנים הזמינים אונליין לכלל הציבור.

8. נספחים

8.1. דוח רווח והפסד ומאזן - מידע רב תקופתי

טבלה 8-1: דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2016-2020 - מידע רב תקופתי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2016	2017	2018	2019	2020	
במיליוני ש"ח					
9,962	10,613	11,672	11,920	10,260	הכנסות ריבית
(2,004)	(2,189)	(2,766)	(2,601)	(1,463)	הוצאות ריבית
7,958	8,424	8,906	9,319	8,797	הכנסות ריבית, נטו
179	202	613	1,276	1,943	הוצאות בגין הפסדי אשראי
7,779	8,222	8,293	8,043	6,854	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית					
1,163	652	1,445	559	1,088	הכנסות מימון שאינן מריבית
3,617	3,338	3,318	3,240	3,155	עמלות
137	163	105	90	136	הכנסות אחרות
4,917	4,153	4,868	3,889	4,379	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות					
*4,328	*4,300	*4,188	*4,108	3,836	משכורות והוצאות נלוות
1,404	1,350	1,376	1,334	1,377	אחזקה ופחת בניינים וציוד
*2,410	*2,471	*3,396	*3,334	2,288	הוצאות אחרות
8,142	8,121	8,960	8,776	7,501	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
4,554	4,254	4,201	3,156	3,732	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
2,229	1,959	2,009	1,681	1,590	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
2,325	2,295	2,192	1,475	2,142	רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
12	17	4	11	10	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
2,337	2,312	2,196	1,486	2,152	רווח נקי מפעילות נמשכת
274	314	364	296	(109)	רווח (הפסד) נקי מפעילות מופסקת
רווח נקי					
2,611	2,626	2,560	1,782	2,043	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	34	35	17	13	הפסד המיחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,628	2,660	2,595	1,799	2,056	המיחוס לבעלי מניות הבנק
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים					
רווח בסיסי					
1.98	2.00	1.95	1.35	1.54	רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק
1.77	1.76	1.68	1.13	1.62	רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת
0.21	0.24	0.27	0.22	(0.08)	רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק מפעילות מופסקת
רווח מדולל					
1.97	1.99	1.94	1.35	1.54	רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק
1.76	1.75	1.67	1.13	1.62	רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת
0.21	0.24	0.27	0.22	(0.08)	רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק מפעילות מופסקת

* סווג מחדש.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2020

טבלה 2-8: מאזן מאוחד לשנים 2016-2020 - מידע רב תקופתי

ליום 31 בדצמבר					
2016	2017	2018	2019	2020	
במיליוני ש"ח					
נכסים					
80,367	86,093	84,459	88,122	138,711	מזומנים ופיקדונות בבנקים
71,429	65,416	56,116	59,486	71,885	ניירות-ערך
375	684	708	471	368	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
263,841	269,505	286,265	297,647	307,973	אשראי לציבור
(3,963)	(3,652)	(3,758)	(4,707)	(6,145)	הפרשה להפסדי אשראי
259,878	265,853	282,507	292,940	301,828	אשראי לציבור, נטו
2,561	2,292	2,428	1,971	2,193	אשראי לממשלות
150	198	103	192	556	השקעות בחברות כלולות
3,097	3,123	3,111	3,233	3,319	בניינים וציוד
11,916	12,013	10,534	11,143	14,890	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,677	5,323	5,850	5,281	5,852	נכסים אחרים
12,655	13,429	15,110	849	-	השקעה המהווה פעילות מופסקת
448,105	454,424	460,926	463,688	539,602	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון					
338,494	347,344	352,260	361,645	435,217	פיקדונות הציבור
4,077	3,649	4,528	3,520	6,591	פיקדונות מבנקים
345	320	208	685	761	פיקדונות הממשלה
484	367	-	3	6	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
33,560	29,058	30,024	26,853	23,490	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12,587	12,049	9,676	12,050	16,804	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
9,840	11,199	11,841	20,711	16,834	התחייבויות אחרות
14,493	14,434	14,733	-	-	התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת
413,880	418,420	423,270	425,467	499,703	סך-כל ההתחייבויות
34,047	35,863	37,544	38,181	39,873	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
178	141	112	40	26	זכויות שאינן מקנות שליטה
34,225	36,004	37,656	38,221	39,899	סך-כל ההון
448,105	454,424	460,926	463,688	539,602	סך-כל ההתחייבויות וההון

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2020

8.2. דוח רווח והפסד ומאזן - מידע רב רבעוני

טבלה 3-8: דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2019-2020 - מידע רב-רבעוני

בשנת 2019				בשנת 2020				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
במיליוני ש"ח								
2,825	3,730	2,593	2,772	2,542	2,532	2,607	2,579	הכנסות ריבית
(548)	(1,264)	(310)	(479)	(350)	(366)	(406)	(341)	הוצאות ריבית
2,277	2,466	2,283	2,293	2,192	2,166	2,201	2,238	הכנסות ריבית, נטו
121	319	(40)	876	809	1,128	193	(187)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,156	2,147	2,323	1,417	1,383	1,038	2,008	2,425	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
								הכנסות שאינן מריבית
89	166	58	246	306	193	335	254	הכנסות מימון שאינן מריבית
785	804	815	836	863	746	755	791	עמלות
18	29	11	32	22	49	11	54	הכנסות אחרות
892	999	884	1,114	1,191	988	1,101	1,099	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
								הוצאות תפעוליות ואחרות
*1,051	*1,035	*1,033	*989	962	963	988	923	משכורות והוצאות נלוות
314	324	351	345	321	321	336	399	אחזקה ופחת בניינים וציוד
*512	*633	*586	*1,603	633	542	527	586	הוצאות אחרות
1,877	1,992	1,970	2,937	1,916	1,826	1,851	1,908	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
1,171	1,154	1,237	(406)	658	200	1,258	1,616	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
449	441	523	268	363	73	449	705	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
722	713	714	(674)	295	127	809	911	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
-	4	3	4	1	1	5	3	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
722	717	717	(670)	296	128	814	914	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
91	151	16	38	(109)	-	-	-	רווח נקי (הפסד) מפעילות מופסקת
								רווח (הפסד) נקי:
813	868	733	(632)	187	128	814	914	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
8	3	3	3	5	5	2	1	הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
821	871	736	(629)	192	133	816	915	המיוחס לבעלי מניות הבנק
								רווח למניה רגילה בשקלים חדשים:
								רווח (הפסד) בסיסי
0.55	0.54	0.54	(0.50)	0.22	0.10	0.61	0.68	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת
0.07	0.11	0.01	0.03	(0.08)	-	-	-	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות מופסקת
								רווח (הפסד) מדולל
0.54	0.54	0.54	(0.50)	0.22	0.10	0.61	0.69	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת
0.07	0.11	0.01	0.03	(0.08)	-	-	-	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מפעילות מופסקת

* סווג מחדש.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2020

טבלה 4-8: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2019-2020 - מידע רב-רבעוני

בשנת 2020				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
במיליוני ש"ח				
נכסים				
89,475	113,033	128,421	138,711	מזומנים ופיקדונות בבנקים
74,500	66,513	67,835	71,885	ניירות-ערך
369	240	437	368	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
304,817	299,690	299,021	307,973	אשראי לציבור
(5,269)	(5,990)	(6,176)	(6,145)	הפרשה להפסדי אשראי
299,548	293,700	292,845	301,828	אשראי לציבור, נטו
2,701	2,548	2,573	2,193	אשראי לממשלות
192	222	377	556	השקעות בחברות כלולות
3,202	3,206	3,227	3,319	בניינים וציוד
14,946	13,063	11,773	14,890	נכסים בגין מכשירים נגזרים
6,526	6,755	6,198	5,852	נכסים אחרים
491,459	499,280	513,686	539,602	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון				
388,566	400,816	417,005	435,217	פיקדונות הציבור
3,980	3,418	3,280	6,591	פיקדונות מבנקים
401	424	391	761	פיקדונות הממשלה
3	4	6	6	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
24,491	25,196	24,724	23,490	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
15,957	14,340	12,553	16,804	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
20,394	17,028	16,729	16,834	התחייבויות אחרות
453,792	461,226	474,688	499,703	סך-כל ההתחייבויות
37,632	38,024	38,971	39,873	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
35	30	27	26	זכויות שאינן מקנות שליטה
37,667	38,054	38,998	39,899	סך-כל ההון
491,459	499,280	513,686	539,602	סך-כל ההתחייבויות וההון

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2020

טבלה 4-8: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2019-2020 - מידע רב-רבעוני (המשך)

בשנת 2019				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
במיליוני ש"ח				
נכסים				
78,332	72,913	72,517	88,122	מזומנים ופיקדונות בבנקים
66,259	71,116	65,592	59,486	ניירות-ערך
714	326	529	471	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
286,874	292,635	294,980	297,647	אשראי לציבור
(3,826)	(4,012)	(3,973)	(4,707)	הפרשה להפסדי אשראי
283,048	288,623	291,007	292,940	אשראי לציבור, נטו
2,279	2,145	2,062	1,971	אשראי לממשלות
103	105	107	192	השקעות בחברות כלולות
3,077	3,053	3,051	3,233	בניינים וציוד
10,246	9,575	12,692	11,143	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,954	5,588	4,961	5,281	נכסים אחרים
15,766	803	829	849	השקעה המהווה פעילות מופסקת
465,778	454,247	453,347	463,688	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון				
354,232	352,112	348,027	361,645	פיקדונות הציבור
3,328	3,034	3,178	3,520	פיקדונות מבנקים
358	322	485	685	פיקדונות הממשלה
5	19	10	3	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
29,695	30,080	28,337	26,853	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
10,429	10,280	13,728	12,050	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
12,402	18,851	20,321	20,711	התחייבויות אחרות
16,758	-	-	-	התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת
427,207	414,698	414,086	425,467	סך-כל ההתחייבויות
38,481	39,503	39,218	38,181	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
90	46	43	40	זכויות שאינן מקנות שליטה
38,571	39,549	39,261	38,221	סך-כל ההון
465,778	454,247	453,347	463,688	סך-כל ההתחייבויות וההון

8.3. התפתחויות מהותיות בהכנסות ובהוצאות לפי רבעונים

טבלה 5-8: התפתחות רבעונית של סך הרווח המימוני, נטו

2019				2020				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
2,825	3,730	2,593	2,772	2,542	2,532	2,607	2,579	הכנסות ריבית
(548)	(1,264)	(310)	(479)	(350)	(366)	(406)	(341)	הוצאות ריבית
2,277	2,466	2,283	2,293	2,192	2,166	2,201	2,238	הכנסות ריבית, נטו
89	166	58	246	306	193	335	254	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,366	2,632	2,341	2,539	2,498	2,359	2,536	2,492	סך הרווח המימוני המדווח
בניטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:								
הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב								
(23)	76	169	3	27	95	34	13	
155	95	12	91	(122)	36	86	70	רווח (הפסד) מהשקעות במניות
-	-	(63)	7	11	(18)	6	4	התאמה לשווי הוגן של השקעה בחברה מוחזקת
-	1	-	8	-	-	21	-	רווחים בגין הלוואות שנמכרו
(97)	(77)	(136)	49	9	(27)	56	47	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
(65)	(35)	(28)	(20)	87	(48)	(3)	79	הכנסות (הוצאות) מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל ⁽²⁾
2,396	2,572	2,387	2,401	2,486	2,321	2,336	2,279	סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת ⁽³⁾

- (1) השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.
- (2) השפעת חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב הפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.
- (3) רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבוני.
- מזה בגין השפעות שינויים במדד: הוצאה של 2 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של 2020, הכנסה של 15 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של 2020, הוצאה של 36 מיליון ש"ח ברבעון השני של 2020, הוצאה של 70 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של 2020, הוצאה של 28 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של 2019, הוצאה של 76 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של 2019, הכנסה של 158 מיליון ש"ח ברבעון השני של 2019, הוצאה של 33 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של 2019.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2020

טבלה 6-8: הוצאה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים**

2019				2020				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
230	268	155	966	324	354	139	111	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(200)	(254)	(306)	(191)	(122)	(151)	(288)	(359)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
30	14	(151)	775	202	203	(149)	(248)	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
91	305	111	101	607	925	342	61	הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו
121	319	(40)	876	809	1,128	193	(187)	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי*
* מזה:								
50	253	(100)	852	656	622	65	(162)	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
4	11	4	12	32	244	22	19	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
65	54	59	13	120	263	105	(40)	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
2	1	(3)	(1)	1	(1)	1	(4)	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
121	319	(40)	876	809	1,128	193	(187)	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי
שיעור הוצאה מסך האשראי לציבור***:								
0.32%	0.37%	0.21%	1.31%	0.43%	0.47%	0.19%	0.15%	שיעור הוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי
0.45%	0.79%	0.36%	1.45%	1.24%	1.69%	0.64%	0.23%	שיעור הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור****
0.17%	0.44%	(0.05%)	1.19%	1.07%	1.49%	0.26%	(0.25%)	שיעור הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.17%	0.13%	0.01%	0.17%	0.25%	0.32%	(0.03%)	(0.19%)	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
12.86%	9.47%	0.50%	10.96%	14.20%	16.09%	(1.36%)	(9.37%)	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

** לרבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** על בסיס שנתי.

**** הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך הוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2020

טבלה 7-8: פירוט עמלות והכנסות אחרות לפי רבעונים

2019				2020				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
								עמלות
218	212	222	218	210	184	191	187	דמי ניהול חשבונות
174	174	173	177	223	197	183	200	פעילות בניירות-ערך
63	88	85	85	76	54	67	60	כרטיסי אשראי, נטו
54	46	46	76	63	49	43	61	טיפול באשראי
116	119	122	122	122	126	128	132	עמלות מעסקי מימון
160	165	167	158	169	136	143	151	עמלות אחרות
785	804	815	836	863	746	755	791	סך-הכל עמלות
18	29	11	32	22	49	11	54	הכנסות אחרות
								סך-הכל הכנסות עמלות
803	833	826	868	885	795	766	845	והכנסות ואחרות

טבלה 8-8: פירוט רבעוני של ההוצאות התפעוליות והאחרות

2019				2020				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
*1,051	*1,035	*1,033	*989	962	963	988	923	שכר
314	324	351	345	321	321	336	399	אחזקה ופחת בניינים וציוד
*512	*633	*586	*1,603	633	542	527	586	הוצאות אחרות⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾
1,877	1,992	1,970	2,937	1,916	1,826	1,851	1,908	סך-הכל

* סווג מחדש.

- (1) כולל הוצאות (הכנסות) לסגירת פעילות הבנקאות הפרטית בשוויץ, ברבעון הרביעי של שנת 2019 הכנסה בסך של 4 מיליון ש"ח וברבעון השני של שנת 2019 הוצאה בסך של 76 מיליון ש"ח.
- (2) בשני הרבעונים האחרונים של שנת 2020 לא נכללו הוצאות משפטיות הכרוכות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והחקירה בנושא FIFA (סך של 42 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2020, סך של 66 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2020, סך של 72 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2019, סך של 100 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2019, סך של 111 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2019, סך של 123 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2019).
- (3) בשני הרבעונים האחרונים של שנת 2020 לא נכללו הוצאות הכרוכות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והחקירה בנושא FIFA (הכנסה בסך של 53 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2020, הוצאה בסך של 112 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2020, הוצאה בסך של 985 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2019, הכנסה בסך של 51 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2019, הכנסה בסך של 41 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2019, הכנסה בסך של 71 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2019).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2020

טבלה 8-9: נתונים עיקריים לפי רבעונים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
31.12.2019	31.03.2020	30.06.2020	30.09.2020	31.12.2020	
מדדי ביצוע עיקריים					
(6.22%)	2.03%	1.41%	8.78%	9.63%	תשואת הרווח (הפסד) הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾
3.69%	3.32%	1.71%	8.78%	9.63%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽¹⁾⁽²⁾
(6.59%)	3.19%	1.41%	8.78%	9.63%	תשואת הרווח (הפסד) הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾
3.29%	3.32%	1.71%	8.78%	9.63%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽¹⁾⁽³⁾
359	313	161	816	915	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽¹⁾
2.23%	2.27%	1.96%	1.93%	1.83%	מרווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽¹⁾⁽⁴⁾

- (1) מחושב על בסיס שנת.
- (2) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, רווח או הפסד נטו מהיפרדות מישראל ופסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.
- (3) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.
- (4) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה [דוח דירקטוריון פרק 2.2 התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל](#)) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאות ריבית.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2020

8.4. שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

טבלה 8-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
*2018			*2019			2020		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית								
נכסים נושאי ריבית								
אשראי לציבור ⁽³⁾ :								
3.91%	10,063	257,510	3.67%	9,741	265,446	3.22%	8,827	274,224
בישראל								
5.09%	778	15,278	5.35%	860	16,073	4.22%	628	14,869
מחוץ לישראל								
3.97%	⁽⁴⁾ 10,841	272,788	3.77%	⁽⁴⁾ 10,601	281,519	3.27%	⁽⁴⁾9,455	289,093
סך-הכל								
אשראי לממשלות:								
2.87%	70	2,440	3.09%	66	2,138	2.05%	49	2,389
בישראל								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל								
2.87%	70	2,440	3.09%	66	2,138	2.05%	49	2,389
סך-הכל								
פיקדונות בבנקים:								
2.64%	105	3,983	2.22%	135	6,072	1.22%	83	6,782
בישראל								
(5.25%)	(18)	343	(7.55%)	(16)	212	(3.17%)	(6)	189
מחוץ לישראל								
2.01%	87	4,326	1.89%	119	6,284	1.10%	77	6,971
סך-הכל								
פיקדונות בבנקים מרכזיים:								
0.12%	56	48,191	0.25%	109	43,301	0.13%	100	77,230
בישראל								
1.93%	179	9,256	2.33%	230	9,866	0.38%	36	9,565
מחוץ לישראל								
0.41%	235	57,447	0.64%	339	53,167	0.16%	136	86,795
סך-הכל								
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר:								
-	-	746	-	-	543	-	-	328
בישראל								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל								
-	-	746	-	-	543	-	-	328
סך-הכל								

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) לפני נכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.

(4) עמלות בסך של 529 מיליוני ש"ח, נכללו בהכנסות ריבית בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 (31 בדצמבר 2019: 517 מיליוני ש"ח, 31 בדצמבר 2018: 524 מיליוני ש"ח).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2020

טבלה 8-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
*2018			*2019			2020		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)								
נכסים נושאי ריבית (המשך)								
אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה ⁽³⁾ :								
1.26%	598	47,277	1.36%	746	54,960	0.85%	447	52,682
2.53%	116	4,591	2.82%	91	3,224	2.06%	65	3,163
1.38%	714	51,868	1.44%	837	58,184	0.92%	512	55,845
אגרות-חוב למסחר ⁽³⁾ :								
0.55%	39	7,073	0.55%	35	6,365	0.39%	31	7,895
2.86%	2	70	-	-	16	-	-	2
0.57%	41	7,143	0.55%	35	6,381	0.39%	31	7,897
נכסים אחרים:								
0.15%	1	665	-	-	1,662	-	-	1,520
-	-	-	16.67%	1	6	-	-	-
0.15%	1	665	0.06%	1	1,668	-	-	1,520
3.02%	11,989	397,423	2.93%	11,998	409,884	2.28%	10,260	450,838
-	-	15,776	-	-	9,343	-	-	6,426
-	-	38,663	-	-	36,442	-	-	39,759
-	-	451,862	-	-	455,669	-	-	497,023
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילויות מחוץ לישראל								
3.58%	1,057	29,538	3.97%	1,166	29,397	2.60%	723	27,788

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

- (1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).
- (3) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נוכחה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 בסך של 405 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2019: 166 מיליוני ש"ח, 31 בדצמבר 2018: (80) מיליוני ש"ח).
- (4) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשאי.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2020

טבלה 8-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
*2018			*2019			2020		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)								
התחייבויות נושאות ריבית								
פיקדונות הציבור:								
0.68%	1,331	195,874	0.72%	1,396	194,143	0.39%	815	206,768
בישראל								
0.11%	97	85,968	0.25%	215	86,846	0.03%	30	96,472
לפי דרישה								
1.12%	1,234	109,906	1.10%	1,181	107,297	0.71%	785	110,296
לזמן קצוב								
2.08%	305	14,644	2.35%	370	15,729	1.37%	227	16,561
מחוץ לישראל								
1.62%	62	3,831	2.07%	83	4,010	0.81%	43	5,304
לפי דרישה								
2.25%	243	10,813	2.45%	287	11,719	1.63%	184	11,257
לזמן קצוב								
0.78%	1,636	210,518	0.84%	1,766	209,872	0.47%	1,042	223,329
סך-הכל								
פיקדונות הממשלה:								
3.17%	6	189	2.55%	6	235	1.18%	5	423
בישראל								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל								
3.17%	6	189	2.55%	6	235	1.18%	5	423
סך-הכל								
פיקדונות מבנקים מרכזיים:								
-	-	-	-	-	-	-	-	245
בישראל								
2.58%	10	388	2.48%	9	363	1.56%	1	64
מחוץ לישראל								
2.58%	10	388	2.48%	9	363	0.32%	1	309
סך-הכל								
פיקדונות מבנקים:								
0.25%	9	3,530	0.17%	4	2,299	0.30%	8	2,637
בישראל								
5.15%	14	272	4.07%	10	246	3.45%	5	145
מחוץ לישראל								
0.60%	23	3,802	0.55%	14	2,545	0.47%	13	2,782
סך-הכל								
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר:								
-	-	-	-	-	-	-	-	1
בישראל								
-	-	79	14.29%	1	7	-	-	4
מחוץ לישראל								
-	-	79	14.29%	1	7	-	-	5
סך-הכל								

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2020

טבלה 8-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
*2018			*2019			2020		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)								
התחייבויות נושאות ריבית (המשך)								
אגרות-חוב:								
3.76%	1,051	27,983	2.69%	786	29,174	1.57%	396	25,203
בישראל								
5.83%	34	583	6.49%	17	262	4.59%	5	109
מחוץ לישראל								
3.80%	1,085	28,566	2.73%	803	29,436	1.58%	401	25,312
סך-הכל								
התחייבויות אחרות:								
1.13%	11	971	0.77%	5	652	-	-	757
בישראל								
-	-	3	1.27%	1	79	100.00%	1	1
מחוץ לישראל								
1.13%	11	974	0.82%	6	731	0.13%	1	758
סך-הכל								
1.13%	2,771	244,516	1.07%	2,605	243,189	0.58%	1,463	252,918
סך-כל ההתחייבויות נושאות ריבית								
-	-	133,233	-	-	140,881	-	-	174,170
פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית								
-	-	14,877	-	-	9,808	-	-	7,256
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית								
-	-	22,320	-	-	22,927	-	-	24,618
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ⁽³⁾								
-	-	414,946	-	-	416,805	-	-	458,962
סך-כל ההתחייבויות								
-	-	36,916	-	-	38,864	-	-	38,061
סך-כל האמצעים ההוניים								
-	-	451,862	-	-	455,669	-	-	497,023
סך-כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים								
1.89%	-	-	1.86%	-	-	1.70%	-	-
פער הריבית								
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית ⁽⁴⁾								
2.32%	8,524	367,885	2.27%	8,635	380,487	1.97%	8,313	423,050
בישראל								
2.35%	694	29,538	2.58%	758	29,397	1.74%	484	27,788
מחוץ לישראל								
2.32%	9,218	397,423	2.29%	9,393	409,884	1.95%	8,797	450,838
סך-הכל								
סך ההתחייבויות נושאות ריבית								
2.27%	363	15,969	2.45%	408	16,686	1.42%	239	16,884
המיוחסות לפעילויות מחוץ לישראל								

- * כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.
 (1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
 (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).
 (3) לרבות מכשירים נגזרים.
 (4) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק נכסים נושאי הריבית.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 בדצמבר 2020

טבלה 8-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
*2018			*2019			2020		
שיעור /הכנסה (הוצאה)	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור /הכנסה (הוצאה)	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור /הכנסה (הוצאה)	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
ב. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית -								
מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי								
ריבית המיוחסים לפעילות בישראל								
מטבע ישראלי לא-צמוד								
2.79%	7,865	281,533	2.82%	8,063	286,066	2.30%	7,620	331,590
								סך נכסים נושאי ריבית
(0.32%)	(484)	150,111	(0.36%)	(531)	146,257	(0.25%)	(392)	158,081
								סך התחייבויות נושאות ריבית
2.47%	-	-	2.46%	-	-	2.05%	-	-
								פער הריבית
מטבע ישראלי צמוד למדד								
4.13%	1,960	47,443	3.11%	1,579	50,853	2.22%	1,118	50,342
								סך נכסים נושאי ריבית
(3.23%)	(1,289)	39,895	(2.30%)	(931)	40,503	(1.22%)	(440)	36,178
								סך התחייבויות נושאות ריבית
0.90%	-	-	0.81%	-	-	1.00%	-	-
								פער הריבית
מטבע-חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ)								
2.85%	1,107	38,909	2.73%	1,190	43,568	1.94%	799	41,118
								סך נכסים נושאי ריבית
(1.65%)	(635)	38,541	(1.85%)	(735)	39,743	(0.94%)	(392)	41,775
								סך התחייבויות נושאות ריבית
1.20%	-	-	0.88%	-	-	1.00%	-	-
								פער הריבית
סך פעילות בישראל								
2.97%	10,932	367,885	2.85%	10,832	380,487	2.25%	9,537	423,050
								סך נכסים נושאי ריבית
(1.05%)	(2,408)	228,547	(0.97%)	(2,197)	226,503	(0.52%)	(1,224)	236,034
								סך התחייבויות נושאות ריבית
1.92%	-	-	1.88%	-	-	1.73%	-	-
								פער הריבית

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

דוח תקופתי לשנת

2020

תקנה 9 דוחות כספיים

הדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים בצירוף חוות דעת רואי החשבון המבוקרים, מצורפים ומהווים חלק בלתי נפרד מדוח זה.

תקנה 10ג'

תמורת הנפקת כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ה') בסך של כ-700 מיליון ש"ח מחודש אוגוסט 2020 שימשה את הבנק לצרכי פעילותו השוטפת.

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן

א. במניות ובניירות-ערך המירים

שם החברה	סוג המניה		שיעור החזקה					
	שם המניה	ערך נקוב למניה	מספר מניות	סך-הכל ערך נקוב	שווי מאזני (במיליוני ש"ח)	בנייר הערך	בהון	בהצבעה בסמכות למנות דירקטורים
אבוקה חברה להשקעות בע"מ	מניות רגילות	0.001 שקל חדש	5,000	5	-	100%	100%	100%
אגם חברה פיננסית בע"מ	מניות רגילות	1 שקל חדש	1,250,000	1,250,000	3	100%	100%	100%
אגרות חברה להנפקות של בנק הפועלים בע"מ	מניות רגילות	0.0001 שקל חדש	1,000,000,000	100,000	6	100%	100%	100%
אופז בע"מ	מניות רגילות	0.01 שקל חדש	1,000,770	10,008	1,468	100%	100%	100%
אוצר בבל בע"מ	מניות רגילות	1 שקל חדש	200,000	200,000	-	100%	100%	100%
באמ"י נכסים בע"מ	-	-	-	-	-	99%	99%	99%
בי אייג' איי אינווסטמנט אדויסורס אסיה	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
בי אייג' איי ייעוץ השקעות גלובליות (ישראל) בע"מ	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
בי.איי.איי - יו.אס.איי הולדינגס אינק	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
ביצור בע"מ	מניות רגילות	0.0005 שקל חדש	69,640,000	34,820	(193)	100%	100%	100%
ביתן חב' להשקעות ולמשכנתאות בע"מ	מניות רגילות	0.001 שקל חדש	5,999,979	6,000	-	100%	100%	100%
בנק הפועלים (לוקסמבורג) ס.א	מניות רגילות	100 דולר	999,900	99,990,000	-	100%	100%	100%
בנק פוזיטיף קרדי וה קלקימנה בנקאסי אי.אס.	-	-	-	-	3	70%	70%	70%
גדיד פועלים בע"מ	מניות רגילות	1 שקל חדש	1,000,000	1,000,000	-	100%	100%	100%
דיוור ב.פ. בע"מ	-	-	-	-	325	100%	100%	100%
דיוור ב.פ. השקעות (1992) בע"מ	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
דיוור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
המטה לביצוע הסדר הקיבוצים בע"מ	מניות רגילות	1 שקל חדש	3	3	-	38%	38%	38%
הפועלים (לטיין אמריקה) ס.א	-	-	-	-	3	100%	100%	100%
הפועלים (קיימן) לימיטד	COMMON	1 דולר	13,579,143	13,579,143	37	100%	100%	100%
הפועלים (שוויץ) לימיטד	מניות יסוד	100 פרנק שוויצרי	650,000	65,000,000	483	100%	100%	100%
הפועלים אינטרנשיונל (נ.ו.)	COMMON	1000 דולר	250	250,000	9	100%	100%	100%
הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ	מניות רגילות	0.001 שקל חדש	93,076,887	93,077	96	100%	100%	100%

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן (המשך)

א. במניות ובניירות-ערך המירים (המשך)

שם החברה	סוג המניה			מספר מניות	סך-הכל ערך נקוב	שווי מאזני (במיליוני ש"ח)	בנייר הערך	שיעור החזקה		
	שם המניה	ערך נקוב למניה	סוג מטבע					בהון	בהצבעה בסמכות למנות דירקטורים	100%
הפועלים הנפקות בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	18,150,006	18,150,006	41	100%	100%	100%	
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	-	-	-	-	-	692	-	100%	100%	
הפועלים סקויריטיס יו אס איי אינק	-	-	-	-	-	45	-	100%	100%	
זהר-השמש להשקעות בע"מ	מניות רגילות	-	שקל חדש	19,999	2	913	100%	100%	100%	
חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ	מניות רגילות	0.01	שקל חדש	100,000	1,000	-	100%	100%	100%	
חניון אלנבי 115 תל-אביב בע"מ	מניות רגילות	0.001	שקל חדש	42	-	-	42%	42%	42%	
חצרון חברה להשקעות בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	33%	33%	
מבנים וציוד בע"מ	מניות רגילות	-	שקל חדש	95	10	-	95%	100%	100%	
מי-עוז בע"מ	-	-	-	-	-	47	-	100%	100%	
מרכז סליקה בנקאי בע"מ	מניות רגילות	-	שקל חדש	6,250,000	6,250	-	25%	25%	25%	
סי ביליסים טקנולוג'ילרי	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	
עלצור חברה לפיתוח נכסים בע"מ	מניות רגילות	-	שקל חדש	100,000	10	-	100%	100%	100%	
פועלים - החזקות פיננסיות (1993) בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	3,070	3,070	6	100%	100%	100%	
פועלים אופקים בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	
פועלים אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	28%	28%	
פועלים בתבונה בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	10,000	10,000	91	100%	100%	100%	
פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	54%	54%	
פועלים וונצ'רס 2 אלפי	-	-	-	-	-	-	-	0%	0%	
פועלים וונצ'רס בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	
פועלים ונצ'ר סרביס ישראל בע"מ	-	-	-	-	-	4	-	100%	100%	
פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ	-	-	-	-	-	23	-	100%	100%	
פועלים סהר בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	16,108	16,108	41	100%	100%	100%	
פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	40,021	40,021	939	0%	100%	100%	

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן (המשך)

א. במניות ובניירות-ערך המירים (המשך)

שם החברה	סוג המניה			מספר מניות	סך-הכל ערך נקוב	שווי מאזני (במיליוני ש"ח)	בנייר הערך	שיעור החזקה		
	שם המניה	ערך נקוב למניה	סוג מטבע					בהון	בהצבעה בסמכות למנות דירקטורים	100%
פועלים שוקי הון - יישומים ומחקרים פיננסיים בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ מניות רגילות	1	שקל חדש	464,308	464,308	464,308	-	3%	100%	100%	100%
פועלית בע"מ מניות רגילות	-	שקל חדש	12,905	129,050,000	-	-	100%	100%	100%	100%
פי סי אם הדסון הולדינגס אל אל סי	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
פי סי אם הדסון מנג'מנט קומפני הולדינגס אל פי	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	100%
פיטנגו 2019 אס פי וי די.אג שותפות מוגבלת	-	-	-	-	-	-	-	38%	38%	38%
פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ מניות רגילות	1	שקל חדש	50,000	50,000	212	50,000	100%	100%	100%	100%
פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ מניות רג' 0.001	-	שקל חדש	5,000	5,000	212	5,000	100%	100%	100%	100%
פקעות פועלים בע"מ מניות רגילות	100	שקל חדש	370,214	370,214	304	37,021,400	100%	100%	100%	100%
צדית בע"מ מניות רגילות	-	שקל חדש	1	1	-	-	0%	100%	100%	100%
קונטיננטל פועלים בע"מ מניות רגילות	-	שקל חדש	58,351,356,355	58,351,356,355	529	5,835,136	100%	100%	100%	100%
קונטיננטל פועלים בע"מ מניות הנהלה א'	-	שקל חדש	20	20	529	-	100%	100%	100%	100%
קונטיננטל פועלים בע"מ מניות הנהלה ב'	-	שקל חדש	20	20	529	-	100%	100%	100%	100%
רבדים (נכסים) בע"מ מניות רגילות	-	שקל חדש	20,000	20,000	-	2	100%	100%	100%	100%
רמחל פועלים בע"מ מניות רגילות	-	שקל חדש	32	32	-	-	100%	100%	100%	100%
שור-הא אינטרנשיונל לימיטד. מניות רגילות	1	דולר ארצות-הברית	1	1	298	1	0%	100%	100%	100%
שרתי בנק אוטומטיים בע"מ מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	4,000,000	4,000,000	-	400	10%	10%	10%	10%
תוט תיור וטיול בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	0%
תמורה חברה פיננסית בע"מ מניות רגילות	-	שקל חדש	5,009,997	5,009,997	-	501	100%	100%	100%	100%
תעודה חברה פיננסית בע"מ מניות רגילות	-	שקל חדש	60,000,000	60,000,000	213	6,000	100%	100%	100%	100%
תעוש אזורי פיתוח בע"מ	-	-	-	-	-	-	-	100%	100%	91%
תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ מניות רגילות	-	שקל חדש	4,420	4,420	4,311	-	100%	100%	100%	100%

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן (המשך)

ב. באגרות-חוב ובשטרי-הון

שם חברה	תנאי הצמדה	יתרה מאזנית (מיליוני ש"ח)	שיעור ריבית (ב-%)	שנת פירעון סופי
ביצור בע"מ	לא-צמוד	200	-	ללא מועד פירעון
זהר-השמש להשקעות בע"מ	לא-צמוד	850	-	ללא מועד פירעון
פועלים בתבונה	לא-צמוד	29	-	ללא מועד פירעון
תעודה חברה פיננסית בע"מ	לא-צמוד	286	-	ללא מועד פירעון
פועלים סהר	לא-צמוד	250	-	ללא מועד פירעון

ג. יתרת הלוואות ליום 31 בדצמבר 2020

שם החברה	יתרת הלוואות ליום 31.12.20	שיעור ריבית הלוואות לא-צמודות	שיעור ריבית הלוואות צמודות מטבע-חוץ	שיעור ריבית הלוואות צמודות מטבע-חוץ	שיעור ריבית הלוואות צמודות מטבע-חוץ	זמן פירעון סופי
	מיליוני ש"ח		%			
ביצור בע"מ	200	-	-	-	-	ללא מועד פירעון
בנק הפועלים (לוקסמבורג) אל.טי.די	105	-	4.25	-	-	2021
בנק פוזיטיף קרדי וה קלקימנה בנקאסי אי.אס.	96	-	3.20	-	-	2021
זהר-השמש להשקעות בע"מ	850	-	-	-	-	ללא מועד פירעון
פועלים בתבונה בע"מ	29	-	-	-	-	ללא מועד פירעון
פועלים סהר	250	-	-	-	-	ללא מועד פירעון
תעודה חברה פיננסית בע"מ	286	-	-	-	-	ללא מועד פירעון

ד. רשימת חברות לא פעילות:

אוצר בבל בע"מ	בפירוק מרצון
בי אייג' איי אינווסטמנט אדויסורס אסיה	בפירוק מרצון
הסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ	
חברה לפתוח אשקלון ברנע בע"מ	
חברת כפר הנופש אשקלון בע"מ	בפירוק מרצון
חברת נאמנות של תעוש בע"מ	בפירוק מרצון
חברת עודאר בע"מ	
מטעי רמתיים בע"מ	
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	בפירוק מרצון
פועלים וונצ'רס 2 אל.פי	בפירוק מרצון
קרקעות בגושים 7123 7124 7128 בע"מ	
רותסה בע"מ	בפירוק מרצון
תוט תיור וטיול בע"מ	בפירוק מרצון
תעוש אזורי פיתוח בע"מ	בפירוק מרצון

תקנה 12 שינויים בהשקעות הבנק בחברות בנות ובחברות כלולות בתקופת הדוח

שם החברה	סוג המניה		תאריך השינוי	מהות השינוי	סך-הכל ערך נקוב	עלות (במיליוני ש"ח)
	ערך נקוב למניה	סוג מטבע				
ישראלכרט בע"מ	שקל		9.3.20	דיבידנד בעין		720
הפועלים (שוויץ) לימיטד	פרנק שוויצרי		16.3.20	השקעה		375
פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	ש"ח		19.4.20	שטרי הון		350
פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	ש"ח		2.11.20	השקעה		200
פועלים שירותי נאמנות בע"מ	ש"ח		24.12.20	מכירה		2
פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	ש"ח		28.12.20	השקעה		256

חברות שנסגרו ברשם החברות במהלך השנה

טרינל אל טי די אין ליקודיישן.

תקנה 13 הכנסות של חברות-בת וחברות קשורות והכנסות הבנק מהן לתאריך המאזן*

שם החברה	רווח (הפסד) שדווח על-ידי החברה		הכנסות הבנק	
	רווח (הפסד) שדווח על-ידי החברה	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	דמי ניהול	דיבידנד
אופז בע"מ	11			
בי.איי.איי - יו.אס.איי הולדינגס אינק	1			
ביצור בע"מ				24
ביתן חב' להשקעות ולמשכנתאות בע"מ	7			
בנק הפועלים לוקסמבורג	1		26	
בנק פוזיטיף קרדי וז' קלקימנה בנקאסי אי.אס.	(9)		3	
דיוור ב.פ. בע"מ	42			
הפועלים (קיימן) לימיטד	(1)			
הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ				14
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	1			
הפועלים סקויריטיס יו אס איי אינק	(2)			
זהר-השמש להשקעות בע"מ	(1)			
מי-עוז בע"מ	10			
עלצור חברה לפיתוח נכסים בע"מ	27			
פועלים וונצ'רס בע"מ	43			
פועלים סהר בע"מ	(18)			
פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ	(9)			
פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	8			

* חברות שלא היו להן רווחים (הפסדים) בתקופת החשבון, וגם לבנק לא נבעו מהן הכנסות בתקופת החשבון, לא נכללו ברשימה זו.

חברות הבת בחו"ל במטבע מקומי מתורגם לשער חליפין ליום 31.12.20.

תקנה 13 הכנסות של חברות-בת וחברות קשורות והכנסות הבנק מהן לתאריך המאזן* (המשך)

הכנסות הבנק		רווח (הפסד) שדווח על-ידי החברה		שם החברה
דיבידנד	דמי ניהול	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	רווח (הפסד) שדווח על-ידי החברה	
במיליוני ש"ח				
				פועלית בע"מ
			5	13
			21	פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ
			3	פקעות פועלים בע"מ
			1	צדית בע"מ
			3	קונטיננטל פועלים בע"מ
			54	רבדים (נכסים) בע"מ
			4	רמחל פועלים בע"מ
			9	שור-הא אינטרנשיונל לימיטד.
			2	תעודה חברה פיננסית בע"מ
			33	10 תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ

* חברות שלא היו להן רווחים (הפסדים) בתקופת החשבון, וגם לבנק לא נבעו מהן הכנסות בתקופת החשבון, לא נכללו ברשימה זו.

חברות הבת בחו"ל במטבע מקומי מתורגם לשער חליפין ליום 31.12.20.

תקנה 14 רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך הדוח על המצב הכספי, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד

הרשימה נכללת בביאור 29 ד' בדוחות הכספיים.

תקנה 20 מסחר בבורסה - ניירות-ערך שנרשמו למסחר - מועדי וסיבות הפסקת מסחר

אין.

תקנה 21 גמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

פרטים בדבר שכר והטבות למקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה בקבוצת הבנק, נכללו בדוח ממשל תאגידי, [עמוד 283](#). גמול הניתן לדירקטורים בגין כהונתם כדירקטורים, שאינו חורג מהמקובל ומשולם לפי תקנות 4 ו-5 לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, הסתכם בשנת 2020 בסך של כ-6,464 אלפי ש"ח.

תקנה 21א השליטה בתאגיד

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גב' שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ. ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גב' אריסון בהיתר להחזקת אמצעי שליטה, שקיבלה מבנק ישראל, אשר מאפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה ומאז אין בבנק בעל מניות שהינו בעל שליטה. לפרטים נוספים, ראה [סעיף 6.6](#) בדוח ממשל תאגידי.

תקנה 22 עסקות עם בעלי שליטה

החל מיום 22 בנובמבר 2018 הבנק הינו תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה ואין בבנק בעל שליטה לפי הוראות חוק החברות או חוק ניירות-ערך. לפרטים בדבר אמות מידה שקבעה ועדת הביקורת בקשר עם אישור ודיווח עסקות בעלי עניין של הבנק ראה [בסעיף 6.7](#) בדוח ממשל תאגידי [ובביאור 33](#) [בדוחות הכספיים](#).

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המורים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי

א. החזקה על-ידי בעלי עניין במניות הבנק

שם בעל עניין	מס' תאגיד	מניות ע"נ בש"ח ⁽²⁾	שיעור ההחזקות בהון	שיעור ההחזקות בהצבעה ⁽¹⁾	שיעור ההחזקות בהון לאחר דילול	שיעור ההחזקות בהצבעה לאחר דילול
אריסון החזקות (1998) בע"מ	512705153	210,543,761	15.74	15.76	15.74	15.74
רעה הערה להלן						
כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ - נוסטרו	520036120	1,825,467	0.14	0.14	0.14	0.14
כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ - קופות-גמל	520036120	88,913,270	6.65	6.66	6.65	6.65
הפניקס אחזקות בע"מ - נוסטרו	520017450	2,585,351	0.19	0.19	0.19	0.19
הפניקס אחזקות בע"מ - ביטוח	520017450	232,585	0.02	0.02	0.02	0.02
הפניקס אחזקות בע"מ - קופות-גמל	520017450	47,496,003.66	3.55	3.56	3.55	3.55
אקסלנס השקעות בע"מ	520041989	35,969,238.04	2.69	2.69	2.69	2.69
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - נוסטרו	520033986	1,709,003	0.13	0.13	0.13	0.13
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - קרנות נאמנות	520033986	22,583,204.52	1.69	1.69	1.69	1.69
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - קופות-גמל	520033986	57,031,286	4.26	4.27	4.26	4.26
מיטב דש השקעות בע"מ - קרנות נאמנות	520043795	48,099,655	3.60	3.60	3.60	3.60
מיטב דש השקעות בע"מ - קופות-גמל	520043795	25,579,272	1.91	1.91	1.91	1.91

(1) הבנק מחזיק 1,479,008 מניות רדומות, והחזקה זו מהווה 100% מהמניות הרדומות.
 (2) 1.0 ש"ח ערך נקוב למניה רגילה אחת.

החזקה על-ידי בעלי עניין בניירות-ערך אחרים של הבנק

שם בעל העניין	מס' תאגיד	שם ניירות-ערך	ערך נקוב
כלל החזקות עסקי ביטוח - קופות-גמל	520036120	כתבי התחייבות נדחים ה'	3,327.00
הפניקס אחזקות בע"מ - נוסטרו	520017450	כתבי התחייבות נדחים ה'	125.00
הפניקס אחזקות בע"מ - קופות-גמל	520017450	כתבי התחייבות נדחים ה'	900.00
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - נוסטרו	520033986	פועלים ש"ה ג'	2,000,000.00
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - נוסטרו	520033986	כתבי התחייבות נדחים ה'	15.00
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - קרנות נאמנות	520033986	כתבי התחייבות נדחים ה'	160.00
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ - קופות-גמל	520033986	כתבי התחייבות נדחים ה'	1,978.00
מיטב דש השקעות בע"מ - קופות-גמל	520043795	פועלים ש"ה ג'	8,580,000.00
מיטב דש השקעות בע"מ - קופות-גמל	520043795	כתבי התחייבות נדחים ה'	1,785.00

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ב. החזקות מניות הבנק על-ידי מנכ"ל ודירקטורים

שם	תעודת זהות	מניות ע.ג. בש"ח	שיעור ההחזקות בהון	שיעור ההחזקות בהצבעה	שיעור ההחזקות בהון לאחר דילול	שיעור ההחזקות בהצבעה לאחר דילול
דב קוטלר	054010483	1,806	0.00	0.00	0.00	0.00
החזקות מניות הבנק על-ידי נושאי משרה בכירה						
עמית אוברקוביץ	059030015	826	0.00	0.00	0.00	0.00
יעל אלמוג	059284745	30,243	0.00	0.00	0.00	0.00
אמיר בכר	029331113	35,390	0.00	0.00	0.00	0.00
אתי בן-זאב	023571540	74,953	0.01	0.01	0.01	0.01
צחי כהן	022007587	228,770	0.02	0.02	0.02	0.02
גיא כליף	028761088	140,520	0.01	0.01	0.01	0.01
ידין ענתבי	028078525	225,670	0.02	0.02	0.02	0.02
דלית טובה רביב	024149783	45,219	0.00	0.00	0.00	0.00
גולן שרמן	023706583	39,155	0.00	0.00	0.00	0.00
זאב חיו	057069676	120,752	0.01	0.01	0.01	0.01
גלעד בלוך	028487296	3,974	0.00	0.00	0.00	0.00
אסף אזולאי	052807120	13,485	0.00	0.00	0.00	0.00

ג. החזקה על-ידי בעלי עניין ונושאי משרה בכירה באגרות-חוב של חברת פועלים הנפקות בע"מ

שם בעל עניין	מס' תאגיד/ת.ז.	שם ניירות-ערך	כמות
כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ - נוסטרו	520036120	פועלים הנפקות י'	5,302.00
		פועלים הנפקות יא'	328,435.00
		פועלים הנפקות שה נד 1	146,539.00
		פועלים הנפקות הת יד'	4,416,191.00
		פועלים הנפקות 32	29,931,072.00
		פועלים הנפקות טו'	637,781.00
		פועלים הנפקות 34	23,775,401.00
		פועלים הנפקות 35	1.00
		פועלים הנפקות 36	24,375,624.00

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

שם בעל עניין	מס' תאגיד/ת.ז.	שם ניירות-ערך	כמות
כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ - קופות-גמל	520036120	פועלים הנפקות י'	74,824,709.58
		פועלים הנפקות יא'	6,895.00
		פועלים הנפקות שה נד 1	162,269,780.33
		פועלים הנפקות הת יד'	126,571,585.73
		פועלים הנפקות 32	205,767,592.00
		פועלים הנפקות טו'	6,726,632.00
		פועלים הנפקות טז'	301,081.00
		פועלים הנפקות 34	229,589,488.31
		פועלים הנפקות יח'	1,215.00
		פועלים הנפקות יט'	1,616.00
		פועלים הנפקות 36	180,215,275.34
		פועלים הנפקות כ'	2,938.00
		פועלים הנפקות כא'	1,500.00
הפניקס אחזקות בע"מ - נוסטרו	520017450	פועלים הנפקות י'	3,659,091.10
		פועלים הנפקות יא'	45,691.00
		פועלים הנפקות שה נד 1	4,308,981.18
		פועלים הנפקות הת יד'	5,683,421.47
		פועלים הנפקות 32	14,348,954.00
		פועלים הנפקות טו'	7,331,743.00
		פועלים הנפקות טז'	65,796.00
		פועלים הנפקות 34	13,008,507.62
		פועלים הנפקות יח'	199.00
		פועלים הנפקות 35	400,000.00
		פועלים הנפקות יט'	3.00
		פועלים הנפקות 36	10,991,169.71
		פועלים הנפקות כ'	385.00
פועלים הנפקות כא'	346.00		
הפניקס אחזקות בע"מ - ביטוח	520017450	פועלים הנפקות י'	11,450.50
		פועלים הנפקות הת יד'	296,371.00
		פועלים הנפקות 32	2,502,520.00
		פועלים הנפקות טו'	70,000.00
		פועלים הנפקות 34	312,285.60
		פועלים הנפקות יט'	10.00
הפניקס אחזקות בע"מ - קופות-גמל	520017450	פועלים הנפקות י'	642,222.95
		פועלים הנפקות הת יד'	15,504,031.51
		פועלים הנפקות 32	34,602,307.00
		פועלים הנפקות טו'	10,649,129.00
		פועלים הנפקות טז'	2,104,161.00
		פועלים הנפקות 34	22,464,767.93
		פועלים הנפקות יח'	1,120.00
		פועלים הנפקות 35	18,739,774.44
		פועלים הנפקות יט'	584.00
		פועלים הנפקות 36	47,816,204.95
		פועלים הנפקות כ'	883.00
		פועלים הנפקות כא'	1,907.00

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

שם בעל עניין	מס' תאגיד/ת.ז.	שם ניירות-ערך	כמות
אקסלנס השקעות בע"מ	520041989	פועלים הנפקות י'	21,701,295.45
		פועלים הנפקות יא'	2,081,680.61
		פועלים הנפקות שה נד 1	8,534,031.95
		פועלים הנפקות הת יד'	47,554,666.95
		פועלים הנפקות 32	169,679,867.55
		פועלים הנפקות טו'	34,693,162.31
		פועלים הנפקות טז'	16,584,877.25
		פועלים הנפקות 34	73,449,549.75
		פועלים הנפקות יח'	115.00
		פועלים הנפקות 35	67,427,980.15
		פועלים הנפקות יט'	73.00
		פועלים הנפקות 36	213,293,899.05
		פועלים הנפקות כ'	30.00
פועלים הנפקות כא'	284.00		
הראל השקעות בביטוח ושרותים פיננסיים בע"מ - נוסטרו	520033986	פועלים הנפקות י'	8,150,737.00
		פועלים הנפקות יא'	-0.83
		פועלים הנפקות הת יד'	40,064,218.90
		פועלים הנפקות 32	69,069,808.00
		פועלים הנפקות טו'	38,156,409.00
		פועלים הנפקות טז'	-608.00
		פועלים הנפקות 34	-123,449.61
		פועלים הנפקות יח'	796.00
		פועלים הנפקות 35	174,227.09
		פועלים הנפקות יט'	775.00
		פועלים הנפקות 36	43,963,883.20
		פועלים הנפקות כ'	1,192.00
		פועלים הנפקות כא'	430.00
הראל השקעות בביטוח ושרותים פיננסיים בע"מ - קרנות נאמנות	520033986	פועלים הנפקות י'	29,288,161.92
		פועלים הנפקות יא'	11,400,195.47
		פועלים הנפקות שה נד 1	18,730,116.65
		פועלים הנפקות הת יד'	52,624,757.02
		פועלים הנפקות 32	105,195,004.00
		פועלים הנפקות טו'	21,976,394.00
		פועלים הנפקות טז'	10,259,313.00
		פועלים הנפקות 34	60,685,282.53
		פועלים הנפקות יח'	393.00
		פועלים הנפקות 35	48,416,864.76
		פועלים הנפקות יט'	735.00
		פועלים הנפקות 36	130,427,269.79
		פועלים הנפקות כ'	604.00
פועלים הנפקות כא'	992.00		

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המיררים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

שם בעל עניין	מס' תאגיד/ת.ז.	שם ניירות-ערך	כמות
הראל השקעות בביטוח ושרותים פיננסיים בע"מ - קופות-גמל	520033986	פועלים הנפקות י'	820.00
		פועלים הנפקות יא'	0.63
		פועלים הנפקות שה נד 1	25,520,379.70
		פועלים הנפקות הת יד'	11,791,235.20
		פועלים הנפקות 32	54,160,114.00
		פועלים הנפקות טו'	23,440,916.00
		פועלים הנפקות יח'	3,107.00
		פועלים הנפקות יט'	2,412.00
		פועלים הנפקות 36	101,493,294.66
		פועלים הנפקות כ'	3,134.00
		פועלים הנפקות כא'	2,000.00
מיטב דש השקעות בע"מ - נוסטרו	520043795	פועלים הנפקות י'	292,757.00
מיטב דש השקעות בע"מ - קרנות נאמנות	520043795	פועלים הנפקות י'	40,758,714.00
		פועלים הנפקות יא'	42,733,903.00
		פועלים הנפקות שה נד 1	33,255,596.00
		פועלים הנפקות הת יד'	57,287,392.00
		פועלים הנפקות 32	159,335,945.00
		פועלים הנפקות טו'	42,159,414.00
		פועלים הנפקות טז'	21,216,788.00
		פועלים הנפקות 34	70,783,393.00
		פועלים הנפקות יח'	13.00
		פועלים הנפקות 35	52,927,704.00
		פועלים הנפקות יט'	89.00
		פועלים הנפקות 36	261,711,086.00
		פועלים הנפקות כ'	30.00
		פועלים הנפקות כא'	81.00
מיטב דש השקעות בע"מ - קופות-גמל	520043795	פועלים הנפקות י'	1,727,303.00
		פועלים הנפקות יא'	2,678.00
		פועלים הנפקות שה נד 1	17,418,707.00
		פועלים הנפקות הת יד'	128,160,192.00
		פועלים הנפקות 32	123,852,959.00
		פועלים הנפקות טו'	2,218,540.00
		פועלים הנפקות טז'	3,077,508.00
		פועלים הנפקות 34	23,837.00
		פועלים הנפקות יח'	4.00
		פועלים הנפקות 35	1,181,632.00
		פועלים הנפקות יט'	360.00
		פועלים הנפקות 36	56,950,591.00
		פועלים הנפקות כ'	1,157.00
		פועלים הנפקות כא'	2,347.00

החזקות בעל עניין - בנק הפועלים בע"מ: ראה [תקנה 11. א'](#).

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

פירוט נוסף בדבר המחזיקים העיקריים:

1. בעלי השליטה באריסון החזקות (1998) בע"מ

שיעור החזקה בהון	
30%	Eternity Holdings One Trust ⁽¹⁾
70%	Eternity Four-A Trust ⁽¹⁾
100%	סך-הכל

2. כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ

כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ ("כלל החזקות") הינה חברה ציבורית ללא גרעין שליטה, תושבת ישראל וניירות הערך שלה רשומים למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ.

3. הפניקס אחזקות בע"מ

בעל השליטה בהפניקס אחזקות בע"מ הינו Belenus Lux S.a.r.l ("בלנוס"), תאגיד שהוקם בלוקסמבורג. בעלי השליטה בבלנוס: CCP III Cayman GP Ltd, Matthew Botein, Lewis (Lee) Sachs. הפניקס אחזקות בע"מ (ח.צ. 520017450) מחזיקה בעקיפין ב-100% מאקסלנס השקעות בע"מ (ח.צ. 520041989).

4. הראל השקעות בביטוח ושרותים פיננסיים בע"מ

בעלי השליטה הם: יאיר המבורגר ת.ז. 007048671, גדעון המבורגר ת.ז. 007048663, נורית מנור ת.ז. 051171312. ההחזקה של בעלי השליטה במחזיק הינה באמצעות ג.י.ן ייעוץ כלכלי וניהול השקעות 2017 שותפות מוגבלת (מספר שותפות 550272587). שותפות בשליטתם ובבעלותם המלאה של בעלי השליטה, בה הם מחזיקים כשותפים מוגבלים, באמצעות חברות פרטיות בבעלותם המלאה וכן מחזיקים בשותף הכללי בשותפות ג.י.ן.

5. מיטב דש השקעות בע"מ

בעלי השליטה הם: (1) מר אלי ברקת ת.ז. 058368143 באמצעות ברם פיננסים בע"מ. בעלי המניות הסופיים בברם פיננסיים הם: מר אלי ברקת ת.ז. 058368143 המחזיק בנאמנות גם במניות, מר ניר ברקת ת.ז. 056092430 ומר יובל רכבי ת.ז. 058142431. (2) מר אבנר סטפק ת.ז. 027378058 המחזיק במניות מיטב דש במישרין ובאמצעות חברות בשליטתו.

6. בחודש יולי 2021 אמור לפוג תוקפה של הוראת שעה שקבעה רשות ניירות-ערך, לפיה קרנות סל העוקבות אחר מדד תל-אביב בנקים-5 רשאיות להחזיק בניירות-ערך הכלולים במדד (לרבות מניות הבנק) על-אף המגבלה הקבועה בתקנות השקעות משותפות בנאמנות (נכסים שמותר לקנות ולהחזיק בקרן ושיעוריהם המרביים), תשנ"ה-1994, לפיה שיעור החזקה המקסימלי של נייר ערך יהיה 25% מנכסי קרן הסל. ליום 4 במרץ 2021, מהווה מניית הבנק שיעור של כ-33.5% ממדד תל-אביב בנקים-5.

(1) Eternity Holdings One Trust ו-Eternity Four-A Trust ("הנאמנויות") מחזיקות ב-30% וב-70%, בהתאמה, ממניות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות"). הנאמנים של Eternity Holdings One Trust הינם Eternity Trust Company of Delaware ו-Braiden Services LLC. גב' שרי אריסון הינה הנהנית העיקרית בנאמנויות ויהיה לה שיקול הדעת הבלעדי להצביע באסיפות בעלי המניות של אריסון החזקות מכח יפויי כח, שניתנו לה על-ידי הנאמנים. יפויי הכח ניתנו שלא מתוך כוונה לבטלם כל עוד אריסון החזקות מחזיקה במניות הבנק. מובהק, כי שיעור החזקה של אריסון החזקות בכח ההצבעה, חושב ביחס לסך המניות בהחזקתה ולא הוקטן לפי ההוראה בהיתר ההחזקה שקיבלה גב' אריסון מבנק ישראל, על-פיה ממועד כניסתו של ההיתר לתוקף, אריסון לא תצביע בכח זכויות ההצבעה העולות על 5% מאמצעי השליטה בבנק. בהתאם לא הוגדלו גם שיעורי החזקה בהצבעה של יתר המחזיקים. לפרטים אודות הוראות היתר החזקה, ראה [סעיף 6.6](#) לחלק זה לעיל וכן דיווח מידי של הבנק מיום 4 בספטמבר 2018 (מס' אסמכתא 2018-01-082039).

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ד. החזקות חברות בנות במניות של חברות-בת או קשורות

מספר חברה ברשם החברות	שם בעל העניין	שם החברה שבה מחזיק בעל העניין
511584781	הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ	באמ"י נכסים בע"מ
1465245	הפועלים (שוויץ) לימיטד	בי אייג' איי אינווסטמנט אדויסורס אסיה
515082931	הפועלים (שוויץ) לימיטד	בי אייג' איי יעוץ השקעות גלובליות (ישראל) בע"מ
352460912	פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ	בי.איי.איי - יו.אס.איי הולדינגס אינק
774483903	תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ	בנק פוזיטיף קרדי וה קלקימנה בנקאסי אי.אס.
510237878	אופז בע"מ	דיר ב.פ. בע"מ
511727232	דיר ב.פ. בע"מ	דיר ב.פ. השקעות (1992) בע"מ
511895773	דיר ב.פ. בע"מ	דיר ב.פ. נכסים (1993) בע"מ
774177877	הפועלים (קיימן) לימיטד	הפועלים (לטין אמריקה) ס.א
511391278	אופז בע"מ	הפועלים נכסים (מניות) בע"מ
133732556	בי.איי.איי - יו.אס.איי הולדינגס אינק	הפועלים סקורייטיס יו אס איי אינק
510364508	רבדים (נכסים) בע"מ	חצרון חברה להשקעות בע"מ
510439284	ביצור בע"מ	מבנים וציוד בע"מ
511470999	דיר ב.פ. בע"מ	מי-עוז בע"מ
500422084	בנק פוזיטיף קרדי וה קלקימנה בנקאסי אי.אס.	סי ביליסים טקנולוג'ילרי
500422084	אגם חברה פיננסית בע"מ	סי ביליסים טקנולוג'ילרי
500422084	אגרות חברה להנפקות של בנק הפועלים בע"מ	סי ביליסים טקנולוג'ילרי
500422084	תעודה חברה פיננסית בע"מ	סי ביליסים טקנולוג'ילרי
513624338	הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	פועלים אופקים בע"מ
511819617	פועלים וונצ'רס בע"מ	פועלים אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ
512433194	פועלים וונצ'רס בע"מ	פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ
512433194	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ
512882317	פועלים וונצ'רס בע"מ	פועלים וונצ'רס 1 בע"מ
512882317	פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ	פועלים וונצ'רס 2 אל.פי
530205905	פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ	פועלים וונצ'רס בע"מ
510820046	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	פועלים וונצ'רס ישראל בע"מ
510464795	הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ
513661025	פועלים אופקים בע"מ	פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ
520032541	ביצור בע"מ	פועלים שוקי הון - יישומים ומחקרים פיננסיים בע"מ
511735185	פועלים וונצ'רס בע"מ	פועלים שוקי הון - יישומים ומחקרים פיננסיים בע"מ
511735185	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ
512693441	פועלים וונצ'רס בע"מ	פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ
512693441	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ
520043290	פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ	

שיעור החזקה			ע"נ מוחזק לתאריך המאזן	סוג מטבע	ערך הנקוב למניה	מספר מניות	שם הנייר
בסמכות למנות דירקטורים	בהצבעה	בהון					
99%	99%	99%	99.0	שקל חדש	1.00	99	מניות רגילות
100%	100%	100%	1,000.0		1.00	1,000	מניות רגילות
100%	100%	100%	1,000.0	שקל חדש	1.00	1,000	מניות רגילות
100%	100%	100%	100.0	דולר ארצות-הברית	1.00	100	מניות רגילות
70%	70%	70%	235,514,687.4		0.10	2,355,146,874	מניות רגילות
100%	100%	100%	106.6	שקל חדש	0.10	1,066	מניות רגילות
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.00	100	מניות רגילות
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.00	100	מניות רגילות
100%	100%	100%	398,537,083.0	פזו אורוגוואי	1.00	398,537,083	Bearer
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.00	100	מניות רגילות
100%	100%	100%	0.1	דולר ארצות-הברית	0.01	10	COMMON
33%	33%	33%	33,567.0	שקל חדש	0.10	335,670	מניות רגילות
5%	5%	5%	0.5	שקל חדש	0.10	5	מניות רגילות
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.00	100	מניות רגילות
100%	100%	100%	3,986,850.0		1.00	3,986,850	מניות רגילות
0%	0%	0%	4,375.0		1.00	4,375	מניות רגילות
0%	0%	0%	4,375.0		1.00	4,375	מניות רגילות
0%	0%	0%	4,375.0		1.00	4,375	מניות רגילות
100%	100%	100%	50,000.0	שקל חדש	1.00	50,000	מניות רגילות
28%	28%	28%	57,555.2	שקל חדש	0.01	5,755,518	מניות רגילות
100%	100%	100%	999.0	שקל חדש	1.00	999	מניות רגילות
0%	0%	0%	1.0	שקל חדש	1.00	1	מניות רגילות
0%	54%	54%	10,613.3	שקל חדש	0.01	1,061,330	מניות רגילות
100%	0%	0%	1.0	שקל חדש	1.00	1	ללא הון מניות
100%	0%	0%	100.0	שקל חדש	1.00	100	ללא הון מניות
100%	100%	100%	2,224,116.9	שקל חדש	0.01	222,411,690	מניות רגילות
100%	100%	100%	269.8	שקל חדש	0.10	2,698	מניות רגילות א'
100%	100%	100%	1,000.0	שקל חדש	1.00	1,000	מניות רגילות
100%	100%	100%	180,628,882.0	שקל חדש	1.00	180,628,882	מניות רגילות
1%	1%	1%	1.0	שקל חדש	1.00	1	מניות רגילות
99%	99%	99%	99.0	שקל חדש	1.00	99	מניות רגילות
100%	100%	100%	999.0	שקל חדש	1.00	999	מניות רגילות
0%	0%	0%	1.0	שקל חדש	1.00	1	מניות רגילות
33%	33%	33%	4,816,131.0	שקל חדש	1.00	4,816,131	מניות רגילות

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ד. החזקות חברות בנות במניות של חברות-בת או קשורות (המשך)

מספר חברה ברשם החברות	שם בעל העניין	שם החברה שבה מחזיק בעל העניין
520043290	תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ	פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ
980582800	פועלים וונצ'רס בע"מ	פי סי אם הדסון הולדינגס אל אל סי
980582799	פועלים וונצ'רס בע"מ	פי סי אם הדסון מנג'מנט קומפני הולדינגס אל פי
980582799	פי סי אם הדסון הולדינגס אל אל סי	פי סי אם הדסון מנג'מנט קומפני הולדינגס אל פי
540287265	פועלים וונצ'רס בע"מ	פיטנגו 2019 אס פי וי די.אנ שותפות מוגבלת
510437494	רבדים (נכסים) בע"מ	צדית בע"מ
740000401	אופז בע"מ	שור-הא אינטרנשיונל לימיטד.
510810294	רותסה בע"מ	תוט תיור וטיול בע"מ
510549249	דיר ב.פ. בע"מ	תעוש אזורי פיתוח בע"מ
510549249	דיר ב.פ. בע"מ	תעוש אזורי פיתוח בע"מ
510549249	דיר ב.פ. בע"מ	תעוש אזורי פיתוח בע"מ
510549249	דיר ב.פ. בע"מ	תעוש אזורי פיתוח בע"מ

דוח תקופתי

לשנת 2020

שיעור החזקה			ע"ג מוחזק לתאריך המאזן	סוג מטבע	ערך הנקוב למניה	מספר מניות	שם הנייר
בסמכות למנות דירקטורים	בהצבעה	בהון					
64%	64%	64%	9,401,589.0	שקל חדש	1.00	9,401,589	מניות רגילות
100%	100%	100%	100.0	שקל חדש	1.00	100	מניות רגילות
99%	99%	99%	99.0	שקל חדש	1.00	99	מניות רגילות
1%	1%	1%	1.0	שקל חדש	1.00	1	מניות רגילות
38%	38%	38%	3,834.0	שקל חדש	1.00	3,834	ללא הון מניות
100%	100%	100%	11.5	שקל חדש	0.00	114,799	מניות רגילות
100%	100%	100%	4,999,999.0	דולר ארצות-הברית	1.00	4,999,999	מניות רגילות
100%	100%	0%	0.0	שקל חדש	0.00	1	מניות יסוד
0%	0%	10%	521.9	שקל חדש	0.10	5,219	מניות רגילות
0%	0%	7%	360.0	שקל חדש	0.01	36,000	מניות בכורה
0%	0%	75%	4,025.0	שקל חדש	0.00	40,250,000	מניות בכורה א'
100%	100%	0%	0.1	שקל חדש	0.10	1	מניות מיוחדות

תקנה 24 א

הסכום בש"ח		
מונפק ונפרע	רשום	
1,337,377,111	4,000,000,000	הון המניות
		מניות רגילות בנות - 1 ש"ח

מניות רדומות

בנק הפועלים בע"מ מחזיק 1,479,008 מניות רדומות והחזקה זו מהווה 100% מהמניות הרדומות. מספר המניות הכלולות בהון המניות המונפק בניכוי המניות הרדומות שאינן מקנות זכויות כלשהן - 1,335,898,103. המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

תקנה 24 ב מרשם בעלי מניות

כמות מניות	ספר בעלי מניות - בנק הפועלים בע"מ
1,337,339,116	חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ*
31,680	ציצ'אן אברהם
2,450	דון מקסוול
1,640	פלורסהיים מרק וציפורה
700	אגמון אליהו
603	ברקנר אלברט
544	לוי ויקטוריה
122	מינדל שירה מילכה
100	גבע אריה
75	פנצר נתן
40	זקס ערן
10	יהודה בר-לב
10	נוימן דוד
10	אהרון אליאס
5	כלב ויקטוריה
2	אמ"מ ג. - השקעות ופיננסים בע"מ
1	זקצר רם
1	טל ארז
1	קרמר משה
1	לבנת רז
1,337,377,111	סך-הכל

* כמות המניות בחברה לרישומים, כלולות 1,479,008 מניות רדומות שבבעלות בנק הפועלים.

שם	ראובן קרופיק
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 013482518 תאריך לידה: 22.8.1951 מען: העמק 3, הוד השרון נתינות: ישראלית וארגוניאית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר ועדת אשראי, יו"ר הוועדה לממשל תאגידי ומחזיקי עניין ויו"ר הוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי. חבר בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית והוועדה למעקב אחר יישום הסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	18 בפברואר 2016.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון במדעי החברה, תוך התמחות בכלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית ירושלים. בעל תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב. בוגר השתלמות במנהל עסקים של מרכז קלוג (Kellogg) רקאנטי - אוניברסיטת תל-אביב.
	כיהן כממלא מקום יו"ר הדירקטוריון מיום 9 ביוני 2020 ועד למינויו כיו"ר ב-28 ביולי 2020.
	דירקטור בחברות, יזם עסקי. דירקטור ב-NYK Technologies (חברה משפחתית). חבר בוועד המנהל של המכון לביומטטיקה רפואית, ע"ר.
	כיהן בעבר כיו"ר דירקטוריון חברת גמידה סל בע"מ (בשנים 2004 עד 2016) וכדירקטור ביקבי רקאנטי בע"מ (בשנים 2004 עד 2019).
	בעבר מרצה מן החוץ באוניברסיטת בן גוריון.
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית	האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	דוד אבנר
פרטים אישיים	מס' זהויה: 050782184 תאריך לידה: 29.8.1951 מען: דרך השדות 16, בית יצחק נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	ועדת ביקורת, ועדת תגמול, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי והוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	דירקטור חיצוני לפי הוראות חוק החברות.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	10 בספטמבר 2019.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון במתמטיקה ופילוסופיה - אוניברסיטת חיפה. בעל תואר שני במנהל עסקים - הטכניון חיפה. בוגר קורסי מנתחי מערכות מידע ממוחשבות - הטכניון חיפה, המדור ללימודי חוץ.
	מכהן כיו"ר דירקטוריון Cellomat Ltd. שימש בשנת 2019 כיועץ לדירקטוריון Starcom Ltd.
	כיהן כדירקטור בבנק לאומי (בשנים 2011 עד 2017).
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	רונית אברמזון רוקח
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 054121108 תאריך לידה: 17.8.1957 מען: שמשון 5, ירושלים נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר ועדת ביקורת. חברה בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין, ועדת תגמול, הוועדה למעקב אחר יישום הסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות, חברה בוועדה הבלתי תלויה בראשות שופט בית המשפט העליון בדימוס פרופ' יורם דנציגר.
האם היא דירקטורית בלתי תלויה/דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות/דירקטורית חיצונית לפי הוראה 301	דירקטורית חיצונית לפי הוראות חוק החברות.
האם היא עובדת של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא
התאריך בו החלה כהונתה כדירקטורית בחברה	5 בפברואר 2018.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטורית	בעלת תואר ראשון במשפטים - האוניברסיטה העברית ירושלים. משמשת כיועצת משפטית בתחומי חברות, ניירות-ערך ובנקאות.
חברת הוועד המנהל של עמותת שילוב - מכון לטיפול משפחתי וזוגי (ע"ר); הקרן לירושלים (ע"ר); המכללה האקדמית בית ברל (ע"ר); וחברת האסיפה הכללית של ציפורי מרכז להכשרה ומנהיגות בע"מ (חל"צ).	
כיהנה כדירקטורית במגדל חברה לביטוח בע"מ, מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ומגדל שוקי הון בע"מ (בשנים 2009 עד 2017).	
האם היא דירקטורית שהחברה רואה בה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעלת כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים היא בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	נעם הנגבי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 055445647 תאריך לידה: 20.7.1958 מען: בן גוריון 14ב', כפר סבא נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית. חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת ביקורת, ועדת תגמול וועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 ודירקטור בלתי תלוי.
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	6 באוקטובר 2019.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון בכלכלה ומדעי המחשב - אוניברסיטת בר-אילן. דירקטור בדירקטוריון חברת נעם הנגבי בע"מ (חברה בבעלות מלאה).
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	כיהן כסמנכ"ל, ראש אגף מערכות מידע ותקשוב במכבי שירותי בריאות (בשנים 2015 עד 2019) וכיועץ טכנולוגי חיצוני בשירותי בריאות כללית בע"מ בשנת 2019.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	בעל כשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
	לא

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	ישראל טראו
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 053641775 תאריך לידה: 16.12.1955 מען: הנשיא יצחק בן-צבי 13, הרצליה נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת ביקורת וועדת אשראי.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	לא
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	24 בנובמבר 2020.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בעל תואר ראשון במדעי הרוח (גיאוגרפיה מורחב) - אוניברסיטת תל-אביב. קורס ניהול בכיר ל.ה.ב מנהל עסקים, וקורס מתקדם השקעות ושוק הון ל.ה.ב מנהל עסקים, כולם מאוניברסיטת תל-אביב.
מכהן כיועץ עסקי למספר חברות ומיזמים; דירקטור חיצוני בדירקטוריון חברת קשרי תעופה בע"מ (החל מחודש אפריל 2019).	
כיהן כמנכ"ל בנק אגוד לישראל בע"מ; כיו"ר דירקטוריון אגוד השקעות וייזום בע"מ ואגוד ליסינג בע"מ; כיו"ר דירקטוריון ודירקטור אגוד מערכות בע"מ (בשנים 2014 עד 2018); כחבר ועדת אשראי נוסטרו של בנק אגוד לישראל בע"מ; וכיועץ עסקי.	
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	דליה לב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 007555337 תאריך לידה: 2.8.1947 מען: בני משה 33/16, תל-אביב נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר ועדת תגמול של הדירקטוריון. חברה בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת ביקורת והוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי.
האם היא דירקטורית בלתי תלויה/דירקטורית חיצונית לפי חוק החברות/דירקטורית חיצונית לפי הוראה 301	דירקטורית חיצונית לפי הוראות חוק החברות.
האם היא עובדת של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא
התאריך בו החלה כהונתה כדירקטורית בחברה	12 באפריל 2018.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטורית	רואת חשבון מוסמכת - האוניברסיטה העברית. LLM (מוסמך במשפטים) - אוניברסיטת בר אילן. Advanced Management Program - Harvard Business School. מגשרת מוסמכת - לשכת עורכי הדין. דירקטורית בחברת בלגל בע"מ (חברה בבעלות מלאה).
מכהנת החל מחודש אוגוסט 2019 כדירקטורית חיצונית בחברת שטראוס גרופ בע"מ (בשנים 2008-2017 כיהנה בה כדירקטורית בלתי תלויה). מכהנת בחבר הנאמנים של אוניברסיטת תל-אביב. מכהנת בחבר הנאמנים של אוניברסיטת בן גוריון. כיהנה בעבר כדירקטורית בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (בשנים 2012 עד 2018) ובפז חברת הנפט בע"מ (בשנים 2009 עד 2016).	
האם היא דירקטורית שהחברה רואה בה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעלת כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים היא בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	סטנלי פישר
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 327487971 תאריך לידה: 15.10.1943 מען: אלוני ניסים 5, תל-אביב נתינות: ישראלית ואמריקאית
חברות בוועדות הדירקטוריון	חבר בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לניהול ובקרת סיכונים והוועדה למעקב אחר יישום הסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	לא
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	1 בינואר 2021.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	Ph.D בתחום כלכלה מ-M.I.T, M.Sc (Econ) ו-B.Sc (Econ) בכלכלה, שניהם מ-London School of Economics. חבר הוועד המנהל הספרייה הלאומית בע"מ. מכהן כדירקטור בתגלית. כיהן בשנת 2019 כיועץ מאקרו כלכלי לחברת Blackrock. בעבר (בשנים 2014 עד 2017) סגן יו"ר ה-FED (US Federal Reserve Board of Governors).
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	דוד צביליחובסקי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 057056426 תאריך לידה: 31.8.1961 מען: הבנים 1, רמת השרון נתינות: ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר הוועדה לניהול ובקרת סיכונים.
חברות בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת טכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית והוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי.	
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	לא
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	25 בספטמבר 2019.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	דוקטור בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר ראשון במדעי המחשב - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני בכלכלה - האוניברסיטה העברית. בעל תואר שני במדעי המחשב - האוניברסיטה העברית.
מכהן כחבר הסגל האקדמי הבכיר של הפקולטה לניהול באוניברסיטת תל-אביב וכדירקטור ובעל שליטה בחברת אינובנט ישראל בע"מ וכיועץ לחברות טכנולוגיה מתקדמת.	
כיהן בחמש השנים האחרונות כפרופסור אורח של Cyprus International Institute Of Management.	
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	ריצ'ארד קפלן
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 011176500 תאריך לידה: 26.8.1955 מען: לוי אשכול 16/63, תל-אביב נתינות: ישראלית ואמריקאית
חברות בוועדות הדירקטוריון	יו"ר הוועדה למעקב אחר יישום הסדרי הבנק עם הרשויות האמריקאיות. חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת ביקורת, הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית, ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין והוועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי.
האם הוא דירקטור בלתי תלוי/דירקטור חיצוני לפי חוק החברות/דירקטור חיצוני לפי הוראה 301	לא
האם הוא עובד של החברה, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור בחברה	1 ביולי 2018.
השכלה והתעסקות בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	מהנדס מכונות, אוניברסיטת בראון. בוגר במשפטים (J.D.), אוניברסיטת קורנל. מכהן כדירקטור בחברת ר.א. קפלן 22 יעוץ בע"מ (חברה בבעלות מלאה). מכהן כדירקטור בחברות: Decentralized Mobile Applications Ltd, Resolution Gaming (Sweden) .QED-IT SYSTEMS Ltd, 8e14
האם הוא דירקטור שהחברה רואה בו בעל מומחיות חשובונאית ופיננסית/בעל כשירות מקצועית/דירקטור מומחה	כיהן בעבר כסגן נשיא, ראש תחום פיתוח שירותים פיננסיים גלובליים בחברת IBM; כמנכ"ל חברת IBM Israel; כחבר מועצת המנהלים בלשכת מסחר ישראל ארצות-הברית וכיו"ר חברי הדסה.
האם לפי מיטב ידיעת החברה והדירקטורים הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	בעל כשירות מקצועית. דירקטור מומחה.
עודד ערן ז"ל	כיהן כיו"ר דירקטוריון הבנק מיום 1 בינואר 2017 עד ליום 18 ביוני 2020.
מס' זיהוי: 053378824 תאריך לידה: 28.5.1955	
משה קורן	כיהן כדירקטור מיום 3 באוגוסט 1992 עד ליום 31 בדצמבר 2020.
מס' זיהוי: 1228998 תאריך לידה: 8.7.1938	

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צוין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של דירקטורים ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾

שם	דב קוטלר
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 054010483 תאריך לידה: 2.8.1956
תאריך תחילת כהונה	מכהן כמנכ"ל הבנק וחבר הנהלה מיום 1 באוקטובר 2019.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מנהל כללי, מיום 1 באוקטובר 2019.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. כיהן בעבר (2019-2015) כיו"ר דירקטוריון אינטו השקעות בע"מ (וכן בתאגידים שחברות הקבוצה הן שותף כללי שלהן - פינטו אפיק ואינטו אושקוש). כיהן בשנים 2018-2019 כדירקטור בדירקטוריון החברות: בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ, פלאפון, YES, בזק בינלאומי, בזק און ליין; כיהן בשנים 2015-2019 כדירקטור בוי-פיננסי טכנולוגיות בע"מ (מקבוצת בלנדר, וכן בחברות נוספות בקבוצה). כיהן כדירקטור בשנים 2008-2017 בעמיר שיווק והשקעות בחקלאות בע"מ. כמו כן כיהן בשנים 2015-2019 כחבר הוועד המייעץ של סטארטאפים בתחום הפינטק, Doorbill A.B.C. וספליטאיט בע"מ וכיועץ חיצוני של החברות: מקס איט פיננסים בע"מ, Warburg Pincus.
שם	עמית אוברקוביץ'
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 059030015 תאריך לידה: 19.8.1964
תאריך תחילת כהונה	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 בדצמבר 2019.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת משאבי אנוש מיום 1 בדצמבר 2019. מכהן כדירקטור בחברת אבוקה חברה להשקעות בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר שני במדע המדינה - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת דרבי. מיוני 2015 ועד דצמבר 2019 - סמנכ"ל משאבי אנוש בחברת חשמל לישראל. החל משנת 1998 - חבר בוועד המנהל (בהתנדבות) של עמותת א.ו.י. ישראל A.V. ISRAEL (ע"ר). מרצה אורח - אוניברסיטת תל-אביב.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	יעל אלמוג
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 59284745 תאריך לידה: 6.3.1968
תאריך תחילת כהונה	מכהנת כחברת הנהלה מיום 1 ביוני 2017.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, היועצת המשפטית הראשית של הבנק מיום 1 במרץ 2018.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	בעלת תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב. בעלת תואר שני במשפטים - אוניברסיטת קולומביה, ניו-יורק. מיוני 2017 ועד פברואר 2018 - משנה למנהל כללי, הממונה על חטיבת מחזיקי עניין. מרץ 2012 עד מאי 2017 - מנהלת ארגון התקינה החשבונאית הבינלאומית IFRS בלונדון.
שם	אמיר בכר
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 029331113 תאריך לידה: 20.4.1972
תאריך תחילת כהונה	מכהן כחבר הנהלה מיום 29 במאי 2018.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לניהול סיכונים.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר בוגר במשפטים וכלכלה מהאוניברסיטה העברית. בעל תואר מוסמך בכלכלה ותואר דוקטור במשפטים מהאוניברסיטה העברית. מנובמבר 2016 ועד מאי 2018 - מנהל אגף ייעוץ ומחקר בבנק. מנובמבר 2010 ועד אוקטובר 2016 - קצין ציות ראשי של הבנק. מרצה מן החוץ בדיני בנקאות באוניברסיטה העברית.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	אתי בן-זאב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 023571540 תאריך לידה: 2.12.1967
תאריך תחילת כהונה	מכהנת כחברת הנהלה מיום 14 בפברואר 2016.
התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב. מכהנת כיו"ר דירקטוריון בחברת הבת פועלית בע"מ.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהיא מחזיקה בהם	בעלת תואר ראשון במתמטיקה ומדעי המחשב - אוניברסיטת תל-אביב. בעלת תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. מאוגוסט 2014 ועד ינואר 2016 מנהלת אגף הפיתוח. מאפריל 2010 ועד אוגוסט 2014 מנהלת אגף תשתיות.
שם	רם גב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 032283046 תאריך לידה: 3.4.1975
תאריך תחילת כהונה	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 בינואר 2020.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הפינסית - CFO. מכהן כדירקטור בחברות: מבנים וציוד בע"מ, ביתן חברה להשקעות ולמשכנתאות בע"מ, עלצור חברה לפיתוח נכסים, צדית בע"מ, רבדים (נכסים) בע"מ, רמח"ל פועלים בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - האוניברסיטה העברית. בעל תואר שני במנהל עסקים - האוניברסיטה העברית. רואה חשבון מוסמך. משנת 2011 ועד 2019 כיהן כ-CFO בישראל בע"מ (מחודש יוני 2019 כיהן גם כמשנה למנכ"ל ישראל). ישראל (ישראל).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	צחי כהן
פרטים אישיים	מס' זיהוי 022007587 תאריך לידה: 29.9.1965
תאריך תחילת כהונה	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 ביולי 2012.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה העסקית החל מיום 1 במרץ 2018. מכהן כיו"ר דירקטוריון חברות הבת: דיר. ב.פ. בע"מ, דיר. ב.פ. השקעות (1992) בע"מ, דיר. ב.פ. נכסים (1993) בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בהנדסה אירונאוטית - הטכניון, חיפה. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. מיולי 2012 ועד פברואר 2018 - משנה למנהל כללי, הממונה על החטיבה לניהול סיכונים.
שם	גיא כליף
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 028761088 תאריך לידה: 23.9.1971
תאריך תחילת כהונה	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 בינואר 2021.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	חבר הנהלה, חשבונאי ראשי.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. מרץ 2016 ועד דצמבר 2020 - מנהל אגף פיננסי ומידע ניהולי בבנק הפועלים. מינואר 2007 ועד פברואר 2016 - מנהל אגף החשב בבנק הפועלים.
	מספטמבר 2013 ועד מרץ 2020 כיהן כדירקטור ויו"ר וועדת ניהול סיכונים בישראל. מכהן מחדש מאי 2018 כדירקטור בפועלים שוויץ (Hapoalim Switzerland).

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	ידין ענתבי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 028078525 תאריך לידה: 31.10.1970
תאריך תחילת כהונה	מכהן כחבר הנהלה מיום 23 ביולי 2013.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית החל מיום 29 במאי 2018. מכהן כיו"ר דירקטוריון בחברות הבת הבאות: בנק הפועלים שוויץ, פועלים החזקות פיננסיות (1993) בע"מ, חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ, פועלים שוקי הון והשקעות-החזקות בע"מ, פועלים שוקי הון-בית השקעות בע"מ, פקעות פועלים בע"מ, קונטיננטל פועלים בע"מ, אופז בע"מ, הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ, הפועלים נכסים מניות בע"מ, תרשיש-החזקות והשקעות הפועלים בע"מ, תעודה חברה פיננסית בע"מ, הפועלים הנפקות בע"מ, באמ"י נכסים בע"מ, פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ. מכהן כדירקטור בחברת הבת: Hapoalim International.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - האוניברסיטה העברית בירושלים. בעל תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון) - האוניברסיטה העברית בירושלים. רואה חשבון מוסמך. מכהן כדירקטור בחברת ידין ענתבי ייעוץ בע"מ. מ-23 ביולי 2013 ועד 29 במאי 2018 משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הפיננסית - CFO. כיהן בעבר כממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר. כיהן בעבר כיו"ר דירקטוריון פועלים אופקים בע"מ, כסגן יו"ר הדירקטוריון בבנק פזיטיף וכדירקטור בדירקטוריון החברות: דש קופות-גמל בע"מ ותכלית תעודות סל בע"מ.
שם	דלית טובה רביב
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 024149783 תאריך לידה: 22.6.1969
תאריך תחילת כהונה	מכהנת כחברת הנהלה מיום 13 בנובמבר 2019.
התפקיד שהיא ממלאה בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הקמעונאית. מכהנת כדירקטורית בדירקטוריון חברת פועלים אופקים בע"מ.
האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתה וניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת בן גוריון. תואר שני מנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. מינואר 2013 ועד אוגוסט 2016 - מנהלת בנקאות פלטינום. מאוגוסט 2016 ועד אוקטובר 2019 - מנהלת אגף בנקאות מסחרית - החטיבה העסקית.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	גולן שרמן
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 23706583 תאריך לידה: 22.6.1968
תאריך תחילת כהונה	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 בפברואר 2018.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת החדשנות ואסטרטגיה.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת בר-אילן. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת בן-גוריון. מדצמבר 2014 ועד ינואר 2018 מנהל אגף בנקאות קמעונאית.
שם	זאב חיי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 057069676 תאריך לידה: 24.2.1961
תאריך תחילת כהונה	מכהן כמבקר פנימי ראשי החל מיום 14 ביולי 2014.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מבקר פנימי ראשי, משנה למנהל כללי, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. רואה חשבון מוסמך. מיולי 2014 ועד אפריל 2018 מבקר פנימי ראשי בחברות: ישראלכרט בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ, פועלים אקספרס בע"מ. בעבר כיהן כמנכ"ל ודירקטור בחברת פועלים החזקות פיננסיות (1993) בע"מ; כיו"ר דירקטור החברות: פועלים אגוז חברה פיננסית בע"מ, פועלים שקד חברה פיננסית בע"מ, תבואת פועלים בע"מ, שורש פועלים בע"מ ומישור פועלים בע"מ; כדירקטור בחברות: החברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ, הבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שם	גלעד בלור
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 028487296 תאריך לידה: 15.3.1971
תאריך תחילת כהונה	מכהן כמזכיר הבנק החל מיום 1 בפברואר 2019.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	מזכיר הבנק.
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון במנהל עסקים - המכללה למינהל ראשון לציון. בעל תואר שני במנהל עסקים במסגרת תוכנית Executive MBA - אוניברסיטת תל-אביב. מיוני 2013 ועד ינואר 2017 מנהל יחידת ניתוח האשראי של האגף המסחרי בחטיבה העסקית. מיוני 2017 ועד פברואר 2019 עוזר אישי למנכ"ל בתחום האשראי, ציות וניהול סיכונים.
שם	אסף אזולאי
פרטים אישיים	מס' זיהוי: 052807120 תאריך לידה: 30.10.1983
תאריך תחילת כהונה	1 במרץ 2017.
התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו	סמנכ"ל שיווק (החל מיום 1 בפברואר 2021, לפני כן כיהן כמנהל מטה השיווק).
האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	לא.
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם	בעל תואר ראשון במשפטים - הקריה האקדמית אונו. משנת 2017 עד 2021 - מנהל מטה שיווק, בנק הפועלים. משנת 2014 ועד שנת 2017 מנכ"ל משותף של חברת BBDO IM.
יעל דרומי	כיהנה כחברת הנהלה, משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת מחזיקי עניין מיום 1 במרץ 2018 ועד ליום 29 בפברואר 2020.
עופר לוי	כיהן כחבר הנהלה, משנה למנהל כללי, החשבונאי הראשי, מיום 1 במאי 2006 ועד ליום 31 בדצמבר 2020.
ניב פולני	כיהן כמנהל הפיתוח העסקי, מיום 1 במאי 2018 ועד ליום 31 בינואר 2020.
אבנר פז-צוק	כיהן כמנהל תוכנית המודרניזציה של מערכות הליבה, מיום 1 בפברואר 2018 ועד ליום 3 בפברואר 2020.

(1) הפרטים בתקנה נכונים למועד פרסום הדוח, למעט אם צויין אחרת. ככלל, פרטים אודות כהונות ועיסוקים בעבר של נושאי משרה בכירה בבנק ניתנים לתקופה של חמש השנים האחרונות.

תקנה 26 מורשי החתימה העצמאיים

אין.

תקנה 27 רואי חשבון של הבנק

זיו האפט, רואי חשבון, דרך מנחם בגין 48, תל-אביב.
סומך חייקין, רואי חשבון, רח' הארבעה 17, תל-אביב.

תקנה 28 פירוט לשינויים בתזכיר ובתקנון של הבנק

במהלך שנת 2020 לא חלו שינויים בתזכיר ובתקנון של הבנק. לנוסח התקנון שאושר על-ידי האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק ביום 18 ביולי 2019 ראה דוח לזימון האסיפה שפרסם הבנק ביום 13 ביוני 2019 (מספר אסמכתא 050499-01-2019).

תקנה 29

א. המלצות הדירקטוריון לאסיפה הכללית והחלטותיהם שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית:

1. חלוקת דיבידנד – לפרטים בדבר חלוקת דיבידנד ראה [דוח הדירקטוריון עמוד 35](#).
 2. שינוי בהון – לפרטים אודות הקצאת מניות חסומות ויחידות מניה חסומות למנהלים ועובדים בבנק במסגרת תוכנית התגמול, ראה דיווח מיום 14 במאי 2020 (אסמכתא: 042976-01-2020).
 3. שינוי בתזכיר ובתקנון של הבנק – אין.
 4. פדיון מניות – אין.
 5. פדיון מוקדם של אגרות חוב – פדיון מוקדם של שטרי הון בהון רוברד 2 - ביום 1 ביולי 2020 ביצע הבנק באמצעות הפועלים הנפקות פדיון מוקדם חלקי של שטרי ההון הנדחים סדרה 1 בתמורה לסך של 596 מיליוני ש"ח. בעקבות החלטה על פירעון מוקדם חלקי, כפי שפורסמה ב-16 ביוני 2020, הסכום שנפדה לא מוכר בהון הפיקוחי של הבנק החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2020. הפדיון המוקדם אושר על-ידי הדירקטוריון של הבנק ושל הפועלים הנפקות ועל-ידי המפקח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי של הבנק מיום 16 ביוני 2020 (אסמכתא - 051031-01-2020).
 6. עסקות שאינן בתנאי שוק בין הבנק לבין בעל עניין בו למעט עסקה של התאגיד עם חברה-בת שלו – אין.
- ב.** החלטות האסיפה הכללית שנתקבלו שלא בהתאם להמלצות הדירקטוריון – אין.
- ג.** החלטות אסיפה כללית -

ביום 22 באוקטובר 2020 החליטה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק לאשר את הנושאים הבאים:
לאשר את מדיניות התגמול לנושאי המשרה של הבנק בתוקף מיום 1 בינואר 2021 לתקופה של שלוש שנים;
לאשר את תנאי כהונתו של ראובן קרופיק כיו"ר דירקטוריון הבנק בתוקף מיום 28 ביוני 2020 ועד ליום 31 בדצמבר 2023, כפוף לכך שהוראות הדין והנחיות גופי הפיקוח לא ימנעו מתן תגמול ותנאי כהונה כאמור, לפי החלטת דירקטוריון הבנק;
לאשר את תנאי כהונתו והעסקתו של מר דב קוטלר כמנכ"ל הבנק בתוקף מיום 1 בינואר 2021 ועד ליום 31 בדצמבר 2023.

לפרטים אודות החלטות נוספות שהתקבלו באסיפה כללית שנתית זו שנערכה ביום 22 באוקטובר 2020, ראה [פרק "עניינים אחרים" לחלק "ממשל תאגידי ופרטים נוספים"](#).

תקנה 29א

עסקות חריגות הטעונות אישור לפי סעיף 270 (1) לחוק החברות - אין.

תקנה 29א(4) - נכון למועד הדוח, כל הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק מחזיקים בכתבי פטור, התחייבות לשיפוי, והם מבוטחים בפוליסת ביטוח אחריות נושאי משרה.

פטור לנושאי משרה

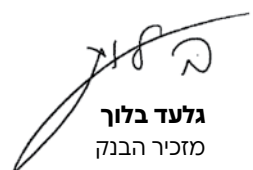
ביום 18 בפברואר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת התגמול (בישיבותיה מהימים 7 ו-10 בינואר 2016) ודירקטוריון הבנק (בישיבתו מיום 13 בינואר 2016), הענקת כתבי פטור, לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת בבנק, לרבות למנכ"ל הבנק, המכהן ו/או שיכהן מעת לעת, ולרבות לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, אשר בעלת השליטה בבנק (דאז) עשויה הייתה להיחשב בעלת עניין אישי במתן כתבי הפטור להם. על-פי כתבי הפטור, הבנק פוטר, כפוף להוראות חוק החברות, את נושא המשרה מאחריות כלפיו בשל כל נזק לבנק ו/או לחברות בנות של הבנק ו/או לחברות קשורות של הבנק ו/או לתאגידים אחרים, באשר הם, אשר הבנק מחזיק ו/או יחזיק מעת לעת בניירות-ערך שלהם, עקב מעשה או מחדל שבוצעו או יבוצעו על-ידי נושא המשרה במהלך תקופת כהונתו המהווים הפרת חובת זהירות של נושא המשרה כלפי הבנק. הפטור לא יחול ביחס למעשה או מחדל של נושא משרה בנוגע להחלטה או עסקה שלבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו בבנק יש בה עניין אישי. למועד הדוח, כל הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק מחזיקים בכתב פטור. לפרטים נוספים, ראה הדוח המיידית על זימון האסיפה שפרסם הבנק ביום 13 בינואר 2016 (מספר אסמכתא 009607-01-2016).

ביטוח נושאי משרה

במסגרת מדיניות תגמול נושאי המשרה של הבנק, אשר אושרה באסיפת בעלי המניות של הבנק ביום 22 באוקטובר 2020 נקבעה מסגרת גבולות אחריות של עד 500 מיליון דולר לרכישת פוליסת ביטוח המכסה אחריות של נושאי משרה, ובנוסף אפשרות לרכישת פוליסת ביטוח אחריות בקשר עם הנפקות של ניירות-ערך שיוצעו לציבור (פוליסה מסוג Public Offering of Securities Insurance - POSI) וכן פוליסת ביטוח בגין אחריות נושאי משרה מסוג Run off (כיסוי בגין פעילות עבר) בנסיבות של שינויים מבניים. במדיניות התגמול הקודמת (שהייתה בתוקף עד תום שנת 2020) אושר כי סכום הכיסוי הכולל לביטוח אחריות נושאי משרה ודירקטורים בבנק לא יעלה על כ-500 מיליון דולר של ארצות-הברית, לתביעה ובמצטבר, הפרמיה השנתית לא תעלה על כ-10 מיליון דולר של ארצות-הברית וגובה ההשתתפות העצמית המקסימלי הינו 1,000,000 דולר. בחודש יוני 2020 אישרו ועדת התגמול (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקות עם בעלי עניין), תש"ס-2000 ("תקנות ההקלות") והדירקטוריון רכישת כיסוי ביטוחי לאחריות הדירקטורים ונושאי משרה בקבוצת הבנק וחביונות כספיות שתוטלנה עליהם בשל תפקודם כנושאי משרה. הכיסוי הביטוחי שנרכש כולל גם כיסוי לחברה בגין סכומים בהם שיפתה את נושאי המשרה ובגין תביעות ניירות-ערך בגבולות אחריות של כ-178 מיליון דולר וכן כיסוי נוסף לדירקטורים ונושאי המשרה (Side A) בגבולות אחריות של 30 מיליון דולר (סך-הכל כ-208 מיליון דולר), וזאת החל מיום 1 ביולי 2020, לתקופה של שנים עשר חודשים. סך הפרמיה בגין הכיסוי הביטוחי כאמור עומד על כ-6.9 מיליון דולר. במסגרת ההיפרדות מישראל בע"מ ("ישראל"), אישר הדירקטוריון ביום 26 בדצמבר 2018, בהמשך לאישור ועדת הביקורת מיום 19 בדצמבר 2018 ואישור ועדת התגמול מיום 19 בדצמבר 2018 (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקות עם בעלי עניין), תש"ס-2000), רכישת פוליסת ביטוח מסוג POSI (Public Offering of Securities Insurance) בקשר עם הנפקת מניות ישראל, במשותף עם ישראל. הפוליסה מבטחת את אחריות הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק ובישראל וכן את הבנק וישראל בגין הנפקות של מניות ישראל שהוצעו לציבור על-ידי הבנק והנפקה ראשונה של אגרות-חוב על-ידי ישראל שבוצעה בחודש אפריל 2019. גבולות האחריות בפוליסה הם עד 200 מיליון דולר לתביעה ובמצטבר. הפרמיה בגין פוליסת ה-POSI הינה כ-1 מיליון דולר. הפוליסה בתוקף מיום 1 במרץ 2019 ועד ליום 31 בינואר 2028.

שיפוי לנושאי משרה

לפרטים אודות כתבי שיפוי שקיבלו כל נושאי המשרה המכהנים בבנק, ראה [ביאור 26](#) לדוחות הכספיים.

גלעד בלור
 מזכיר הבנק

גיא כליף
 חבר הנהלה, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 10 במרץ 2021

שאלון ממשל תאגידי⁽¹⁾

עצמאות הדירקטוריון		
לא נכון	נכון	
	✓	<p>1. בכל שנת הדיווח כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו שני דירקטורים חיצוניים אינה עולה על 90 ימים, כאמור בסעיף 363א.ב(10) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר בשנת הדיווח (ובכלל זה גם תקופת כהונה שאושרה בדיעבד, תוך הפרדה בין הדירקטורים החיצוניים השונים):</p> <p>דירקטור א': רונית אברמזון רוקח דירקטור ב': דליה לב דירקטור ג': דוד אבנר</p> <p>מספר הדירקטורים החיצוניים המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 3 (וכן 2 דירקטורים חיצוניים נוספים, כהגדרת המונח בהוראה 301 של המפקח על הבנקים).</p>
		<p>2. שיעור⁽²⁾ הדירקטורים הבלתי תלויים⁽³⁾ המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 5/9. שיעור הדירקטורים הבלתי תלויים שנקבע בתקנון⁽⁴⁾ התאגיד⁽⁵⁾: ____.</p> <p>לא רלוונטי (לא נקבעה הוראה בתקנון).</p> <p>על-פי הוראות פקודת הבנקאות ומכיוון שהבנק הינו תאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה, נדרשים כל הדירקטורים להיעדר זיקה עם הבנק, היינו למעשה לאי תלות בבנק. בנוסף, על-פי הוראה 301 של המפקח על הבנקים נדרש, כי לפחות שלישי מהדירקטורים בדירקטוריון הבנק יהיו דירקטורים חיצוניים, כהגדרתם בהוראה 301 (כולל דירקטורים חיצוניים לפי חוק החברות). בבנק מכהנים כאמור 5 דירקטורים חיצוניים, כהגדרתם בהוראה 301 והם גם דירקטורים בלתי תלויים.</p>
	✓	<p>3. בשנת הדיווח נערכה בדיקה עם הדירקטורים החיצוניים (והדירקטורים הבלתי תלויים) ונמצא כי הם קיימו בשנת הדיווח את הוראת סעיף 240(ב) ו-(ו) לחוק החברות לעניין היעדר זיקה של הדירקטורים החיצוניים (והבלתי תלויים) המכהנים בתאגיד וכן מתקיימים בהם התנאים הנדרשים לכהונה כדירקטור חיצוני (או בלתי תלוי).</p>
	✓	<p>4. כל הדירקטורים אשר כיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, אינם כפופים⁽⁶⁾ למנהל הכללי, במישרין או בעקיפין (למעט דירקטור שהוא נציג עובדים, אם קיימת בתאגיד נציגות לעובדים). אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, הדירקטור כפוף למנהל הכללי כאמור) - יצוין שיעור הדירקטורים שלא עמדו במגבלה האמורה: ____.</p>

(1) פורסם במסגרת הצעות חקיקה לשיפור הדוחות ביום 16.3.2014.

(2) **בשאלון זה:** "שיעור" - מספר מסוים מתוך הסך-הכל, כך לדוגמא 3/8.

(3) לרבות "דירקטורים חיצוניים" כהגדרתם בחוק החברות.

(4) לעניין שאלה זו - "תקנון" לרבות על-פי הוראת דין ספציפית החלה על התאגיד (לדוגמא בתאגיד בנקאי - הוראות המפקח על הבנקים).

(5) חברת אגרות-חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.

(6) לעניין שאלה זו - עצם כהונה כדירקטור בתאגיד מוחזק הנמצא בשליטת התאגיד, לא ייחשב כ"כפיפות", מאידך, כהונת דירקטור בתאגיד המכהן בנושא משרה (למעט דירקטור) ו/או עובד בתאגיד המוחזק שבשליטת התאגיד ייחשב "ככפיפות" לעניין שאלה זו.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

עצמאות הדירקטוריון (המשך)		
לא נכון	נכון	
✓		<p>5. כל הדירקטורים שהודיעו על קיומו של עניין אישי שלהם באישור עסקה שעל סדר יומה של הישיבה, לא נכחו בדיון ולא השתתפו בהצבעה כאמור (למעט דיון ו/או הצבעה בנסיבות המתקיימות לפי סעיף 278(ב) לחוק החברות): אם תשובתכם הינה "לא נכון" - האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו בהתאם להוראות סעיף 278(א) סיפה: ☒ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה). יצוין שיעור הישיבות בהם דירקטורים כאמור נכחו בדיון ו/או השתתפו בהצבעה למעט בנסיבות כאמור בס"ק א: 0%.</p>
		<p>6. בעל השליטה (לרבות קרובו ו/או מי מטעמו), שאינו דירקטור או נושא משרה בכירה אחר בתאגיד, לא נכח בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל שליטה ו/או קרובו ו/או מי מטעמו שאינו חבר דירקטוריון ו/או נושא משרה בכירה בתאגיד נכח בישיבות הדירקטוריון כאמור) - יצונו הפרטים הבאים לגבי נוכחות כל אדם נוסף בישיבות הדירקטוריון כאמור: זהות: _____. תפקיד בתאגיד (ככל וקיים): _____. פירוט הזיקה לבעל השליטה (אם מי שנכח אינו בעל השליטה עצמו): _____. האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו: לא ☐ (יש לסמן x במשבצת המתאימה) שיעור נוכחותו⁽⁷⁾ בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח לשם הצגת נושא מסוים על ידו: _____, נוכחות אחרת: _____. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).</p>

(7) תוך הפרדה בין בעל השליטה, קרובו ו/או מי מטעמו.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

כשירות וכישורי הדירקטורים		
לא נכון	נכון	
	✓	7. בתקנון התאגיד לא קיימת הוראה המגבילה את האפשרות לסיים מיידית את כהונתם של כלל הדירקטורים בתאגיד, שאינם דירקטורים חיצוניים (לעניין זה - קביעה ברוב רגיל אינה נחשבת מגבלה) ⁽⁸⁾ . קיימות הוראות מיוחדות בדין הנוגעות לתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, קיימת מגבלה כאמור) יצוין -
		א. פרק הזמן שנקבע בתקנון לכהונת דירקטור: _____.
		ב. הרוב הדרוש שנקבע בתקנון לסיום כהונתם של הדירקטורים: _____.
		ג. מניין חוקי שנקבע בתקנון באסיפה הכללית לשם סיום כהונתם של הדירקטורים: _____.
		ד. הרוב הדרוש לשינוי הוראות אלו בתקנון: _____.
	✓	8. התאגיד דאג לעריכת תוכנית הכשרה לדירקטורים חדשים, בתחום עסקי התאגיד ובתחום הדין החל על התאגיד והדירקטורים, וכן דאג לעריכת תוכנית המשך להכשרת דירקטורים מכהנים, המותאמת, בין השאר, לתפקיד שהדירקטור ממלא בתאגיד. אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין האם התוכנית הופעלה בשנת הדיווח: ☒ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה)
	✓	9. א. בתאגיד נקבע מספר מזערי נדרש של דירקטורים בדירקטוריון שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין המספר המזערי שנקבע: 3 .
		ב. מספר הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ⁽⁹⁾ : 5 בעלי כשירות מקצועית ⁽¹⁰⁾ : 8 במקרה שהיו שינויים במספר הדירקטורים כאמור בשנת הדיווח, יינתן הנתון של המספר הנמוך ביותר (למעט בתקופת זמן של 60 ימים מקרות השינוי) של דירקטורים מכל סוג שכיהנו בשנת הדיווח.
	✓	10. א. בכל שנת הדיווח כלל הרכב הדירקטוריון חברים משני המינים. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין פרק הזמן (בימים) בו לא התקיים האמור: _____. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו דירקטורים משני המינים אינה עולה על 60 ימים, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד דירקטורים משני המינים: _____.
		ב. מספר הדירקטורים מכל מין המכהנים בדירקטוריון התאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 7 גברים: 2 .

(8) חברת אגרות-חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.

(9) לאחר הערכת הדירקטוריון, בהתאם להוראות תקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005.

(10) ראה [הערת שוליים 9 לעיל](#).

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית)							
לא נכון	נכון						
		11. א. מספר ישיבות הדירקטוריון שהתקיימו במהלך כל רבעון בשנת הדיווח: רבעון ראשון (שנת 2020): 23 רבעון שני: 14 רבעון שלישי: 13 רבעון רביעי: 15					
		ב. לצד כל אחד משמות הדירקטורים שכהונו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, יצוין שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון (בס"ק זה - לרבות ישיבות ועדות הדירקטוריון בהן הוא חבר, וכמצוין להלן) שהתקיימו במהלך שנת הדיווח (ובהתייחס לתקופת כהונתו): (יש להוסיף שורות נוספות לפי מספר הדירקטורים).					
		שם הדירקטור	שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון	שיעור השתתפותו בישיבות ועדת ביקורת ⁽¹¹⁾	שיעור השתתפותו בוועדה לבחינת הדוחות כספיים ⁽¹²⁾	שיעור השתתפותו בישיבות ועדות דירקטוריון נוספות בהן הוא חבר (תוך ציון שם הוועדה)	
		עודד ערן ז"ל ⁽¹³⁾	97%			ועדת אשראי - 85% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 89% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 75%	
		ראובן קרופיק	100%	100% ⁽¹⁴⁾	100% ⁽¹⁴⁾	ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% ועדת אשראי - 100% ועדה לענייני טכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100% ועדה למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות - 100% ועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100%	
		דוד אבנר	100%	100%	100%	ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100% ועדה למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות - 100%	
		רונית אברמזון רוקח	98%	100%	100%	הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100%	
		נעם הנגבי	94%	100%	100%	ועדת אשראי - 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100%	

(11) לגבי דירקטור החבר בוועדה זו. בהתאם להוראות הפיקוח, הדיונים בנוגע לדוחות הכספיים מתקיימים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון.

(12) ראה [הערת שוליים 11 לעיל](#).

(13) מר עודד ערן ז"ל סיים את כהונתו ביום 18.6.2020.

(14) מר ראובן קרופיק היה חבר ועדת ביקורת עד יום 14.6.2020.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית)							
לא נכון	נכון						
		ועדת אשראי - 100%				100%	ישראל טראו
		ועדת אשראי - 96% הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100%	100%	100%	100%	100%	דליה לב
		הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת אשראי - 100% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100%				100%	דוד צביליחובסקי
		ועדה למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות - 100% ועדת ממשל תאגידי ומחזיקי עניין - 100% הוועדה לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית - 100% ועדה לאסטרטגיה ופיתוח עסקי - 100%		100%	100%	98%	ריצ'ארד קפלן
		הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת אשראי - 100%	100%	100%	100%	100%	משה קורן
	✓	12. בשנת הדיווח קיים הדירקטוריון דיון אחד לפחות לעניין ניהול עסקי התאגיד בידי המנהל הכללי ונושאי המשרה הכפופים לו, בלא נוכחותם וניתנה להם הזדמנות להביע את עמדתם.					

הפרדה בין תפקידי המנהל הכללי ויושב ראש הדירקטוריון							
לא נכון	נכון						
	✓	13. בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון אינה עולה על 60 ימים כאמור בסעיף 363א. (2) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון כאמור: מיום 18.6.2020 (המועד בו התפטר יו"ר הדירקטוריון הקודם) ועד יום 28.7.2020 (המועד בו התקבל אישור הפיקוח על הבנקים למינויו של היו"ר המכהן), תקופה של 40 ימים כיהן בתאגיד מ"מ יו"ר דירקטוריון.					
	✓	14. בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד מנהל כללי. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל אינה עולה על 90 ימים כאמור בסעיף 363א. (6) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל כאמור: _____.					
		15. בתאגיד בו מכהן יו"ר הדירקטוריון גם כמנכ"ל התאגיד ו/או מפעיל את סמכויותיו, ככל הכהונה אושר בהתאם להוראות סעיף 121(ג) לחוק החברות ⁽¹⁵⁾ . ☐ לא רלוונטי (ככל שלא מתקיים בתאגיד ככל כהונה כאמור).					
	✓	16. המנכ"ל אינו קרוב של יו"ר הדירקטוריון. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, המנכ"ל הנו קרוב של יו"ר הדירקטוריון) - א. תצוין הקרבה המשפחתית בין הצדדים: _____. ב. הכהונה אושרה בהתאם לסעיף 121(ג) לחוק החברות ⁽¹⁶⁾ : ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה)					
		17. בעל שליטה או קרובו אינו מכהן כמנכ"ל או כנושא משרה בכירה בתאגיד, למעט כדירקטור. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).					

(15) בחברת אגרות-חוב - אישור בהתאם לסעיף 121(ד) לחוק החברות.

(16) בחברת אגרות-חוב - אישור בהתאם לסעיף 121(ד) לחוק החברות.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ועדת הביקורת		
לא נכון	נכון	
—	—	18. בוועדת הביקורת לא כיהן בשנת הדיווח -
		א. בעל השליטה או קרובו. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	ב. יו"ר הדירקטוריון.
	✓	ג. דירקטור המועסק על-ידי התאגיד או על-ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.
	✓	ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.
		ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	19. מי שאינו רשאי להיות חבר בוועדת ביקורת, ובכלל זה בעל שליטה או קרובו, לא נכח בשנת הדיווח בישיבות ועדת הביקורת, למעט בהתאם להוראות סעיף 115(ה) לחוק החברות. ⁽¹⁷⁾
	✓	20. מנין חוקי לדיון ולקבלת החלטות בכל ישיבות ועדת הביקורת שהתקיימו בשנת הדיווח היה רוב של חברי הוועדה, כאשר רוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ואחד מהם לפחות היה דירקטור חיצוני. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין שיעור הישיבות בהן לא התקיימה הדרישה כאמור: _____.
	✓	21. ועדת הביקורת קיימה בשנת הדיווח ישיבה אחת לפחות בנוכחות המבקר הפנימי ורואה החשבון המבקר ובלא נוכחות של נושאי משרה בתאגיד שאינם חברי הוועדה, לעניין ליקויים בניהול העסקי של התאגיד.
	✓	22. בכל ישיבות ועדת הביקורת בה נכח מי שאינו רשאי להיות חבר הוועדה, היה זה באישור יו"ר הוועדה ו/או לבקשת הוועדה (לגבי היועץ המשפטי ומזכיר התאגיד שאינו בעל שליטה או קרובו).
	✓	23. בשנת הדיווח היו בתוקף הסדרים שקבעה ועדת הביקורת לגבי אופן הטיפול בתלונות של עובדי התאגיד בקשר לליקויים בניהול עסקיו ולגבי ההגנה שתינתן לעובדים שהתלוננו כאמור.
	✓	24. ועדת הביקורת (ו/או הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים) הניחה את דעתה כי היקף עבודתו של רואה החשבון המבקר ושכר טרחתו ביחס לדוחות הכספיים בשנת הדיווח, היו נאותים לשם ביצוע עבודת ביקורת וסקירה ראויים.

(17) חברי הדירקטוריון שאינם חברי ועדת ביקורת נכחו בחלקים ממספר ישיבות של הוועדה בשנת 2020 לשם הצגת נושא מסוים (בהתאם להוראות סעיף 115(ה) לחוק החברות), וכן נכחו בעת שנערכו דיונים בדוחות הכספיים, עת ישיבה הוועדה כוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

תפקידי הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (להלן: הוועדה) בעבודתה המקדימה לאישור הדוחות הכספיים ⁽¹⁸⁾		
לא נכון	נכון	
___	___	25. א. יצוין פרק הזמן (בימים) אותו קבע הדירקטוריון כזמן סביר להעברת המלצות הוועדה לקראת הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: יומיים, ככל שהדבר אפשרי.
___	___	ב. מספר הימים שחלפו בפועל בין מועד העברת המלצות לדירקטוריון למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון (שנת 2020): 3 דוח רבעון שני: 2 דוח רבעון שלישי: 2 דוח שנתי: 3
		ג. מספר הימים שחלפו בין מועד העברת טיוטת הדוחות הכספיים לדירקטורים למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון (שנת 2020): 8 דוח רבעון שני: 6 דוח רבעון שלישי: 7 דוח שנתי: 7
	✓	26. רואה החשבון המבקר של התאגיד השתתף בכל ישיבות הוועדה והדירקטוריון, בה נדונו הדוחות הכספיים של התאגיד המתייחסים לתקופות הנכללות בשנת הדיווח. אם תשובתכם הינה "לא נכון", יצוין שיעור השתתפות: ___
___	___	27. בוועדה התקיימו בכל שנת הדיווח ועד לפירסום הדוח השנתי, כל התנאים המפורטים להלן:
	✓	א. מספר חבריה לא פחת משלושה (במועד הדיון בוועדה ואישור הדוחות כאמור).
	✓	ב. התקיימו בה כל התנאים הקבועים בסעיף 115(ב) ו-115(ג) לחוק החברות (לעניין כהונת חברי ועדת ביקורת). ⁽¹⁹⁾
	✓	ג. יו"ר הוועדה הוא דירקטור חיצוני.
	✓	ד. כל חבריה דירקטורים ורוב חבריה דירקטורים בלתי תלויים.
	✓	ה. לכל חבריה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות אחד מהדירקטורים הבלתי תלויים הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	✓	ו. חברי הוועדה נתנו הצהרה עובר למינוים.
	✓	ז. המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בוועדה היה רוב חבריה ובלבד שרוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ובהם דירקטור חיצוני אחד לפחות.
___	___	אם תשובתכם הנה "לא נכון" לגבי אחד או יותר מסעיפי המשנה של שאלה זו, יצוין ביחס לאיזה דוח (תקופתי/רבעוני) לא התקיים התנאי האמור וכן התנאי שלא התקיים: ___

(18) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, ועדת הביקורת משמשת כוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

(19) ראה [הערה 18 לעיל](#).

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ועדת תגמול		
לא נכון	נכון	
	✓	28. הוועדה מנתה, בשנת הדיווח, לפחות שלושה חברים והדירקטורים החיצוניים היוו בה רוב (במועד הדיון בוועדה). ☐ לא רלוונטי (לא התקיים דיון).
	✓	29. תנאי כהונתם והעסקתם של כל חברי ועדת התגמול בשנת הדיווח הינם בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.
—	—	30. בוועדת התגמול לא כיהן בשנת הדיווח -
		א. בעל השליטה או קרובו. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	ב. יו"ר הדירקטוריון.
	✓	ג. דירקטור המועסק על-ידי התאגיד או על-ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.
	✓	ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.
		ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
		31. בעל שליטה או קרובו לא נכחו בשנת הדיווח בישיבות ועדת התגמול, למעט אם קבע יו"ר הוועדה כי מי מהם נדרש לשם הצגת נושא מסוים. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	32. ועדת התגמול והדירקטוריון לא עשו שימוש בסמכותם לפי סעיפים 267א(ג), 272(ג) ו-272(ג1) (ג) לאישור עסקה או מדיניות תגמול, למרות התנגדותה של האסיפה הכללית. אם תשובתכם הנה "לא נכון" יציין - סוג העסקה שאושרה כאמור: _____ מספר הפעמים בהן נעשה שימוש בסמכותם בשנת הדיווח: _____
מבקר פנים		
לא נכון	נכון	
	✓	33. יו"ר הדירקטוריון או מנכ"ל התאגיד הוא הממונה הארגוני על המבקר הפנימי בתאגיד.
	✓	34. יו"ר הדירקטוריון או ועדת הביקורת אישרו את תוכנית העבודה בשנת הדיווח. בנוסף, יפורטו נושאי הביקורת בהם עסק המבקר הפנימי בשנת הדיווח: _____ (יש לסמן x במשבצת המתאימה). ⁽²⁰⁾
—	—	35. היקף העסקת המבקר הפנימי בתאגיד בשנת הדיווח (בשעות ⁽²¹⁾): 100% לפרטים אודות מספר המשרות המועסקות בביקורת הפנימית בבנק, ראה פרק 6.2. הביקורת הפנימית, בחלק ממשל תאגידי ופרטים נוספים של הדוח.
	✓	בשנת הדיווח התקיים דיון (בוועדת הביקורת או בדירקטוריון) בממצאי המבקר הפנימי.
	✓	36. המבקר הפנימי אינו בעל עניין בתאגיד, קרובו, ר"ח מבקר או מי מטעמו וכן אינו מקיים קשרים עסקיים מהותיים עם התאגיד, בעל השליטה בו, קרובו או תאגידיים בשליטתם.

(20) לפרטים אודות הביקורת הפנימית בבנק, ראה פרק 6.2. הביקורת הפנימית, בחלק ממשל תאגידי ופרטים נוספים של הדוח.

(21) כולל שעות עבודה שהושקעו בתאגידיים מוחזקים וביקורת מחוץ לישראל, ולפי העניין.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

עסקות עם בעלי עניין		
לא נכון	נכון	
		<p>37. בעל השליטה או קרובו (לרבות חברה שבשליטתו) אינו מועסק על-ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל השליטה או קרובו מועסק על-ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול) יציין - מספר הקרובים (לרבות בעל השליטה) המועסקים על-ידי התאגיד (לרבות חברות שבשליטתם ו/או באמצעות חברות ניהול): _____</p> <p>- האם הסכמי העסקה ו/או שירותי הניהול כאמור אושרו בידי האורגים הקבועים בדיון: ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה)</p> <p>☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה) _____</p>
		<p>38. למיטב ידיעת התאגיד, לבעל השליטה אין עסקים נוספים בתחום פעילותו של התאגיד (בתחום אחד או יותר). אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יציין האם נקבע הסדר לתיחום פעילויות בין התאגיד ובעל השליטה בו: ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה)</p> <p>☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).</p>

רונית אברמזון רוקח
יו"ר ועדת הביקורת⁽²²⁾

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 10 במרץ 2021

(22) ראה הערת שוליים 15 לעיל.

אובליגו

חבות כוללת. סך ההתחייבויות של הלקוח לבנק.

אופציה

חוזת בין שני צדדים (כותב האופציה ורוכש האופציה). כותב האופציה מעניק לרוכש האופציה זכות לרכוש או למכור נכס כלשהו תמורת מחיר קבוע מראש, בדרך כלל במועד קבוע מראש.

איגוח

גיוס הון חוץ-בנקאי על-ידי גוף פיננסי באמצעות אגרות-חוב מיוחדות המשקפות את התזרימים הצפויים בגין הלוואות שקובצו יחדיו.

אגרת-חוב

נייר ערך המהווה תעודת התחייבות לתשלום חוב, ובו הבטחה של המנפיק לשלם למחזיק האגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.

אשראי חוץ-מאזני

התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

באזל 2/באזל 3

תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על-ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

הון פיקוחי

ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: הון רובד 1 והון רובד 2, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 1

הון רובד 1 - הון על בסיס מתמשך (going-concern capital) כולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף. כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 2

הון בחדלות פירעון כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הסכמי רכש/מכר חוזר

הסכמים לרכישה או מכירה של ניירות-ערך בתמורה למזומן או ניירות-ערך, כאשר בעת העסקה מסכימים המוכר והקונה לבצע עסקה חוזרת, הפוכה מזו שבוצעה לראשונה, במועד ובמחיר מוסכמים מראש.

חבות

כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חוב

זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת ככס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמה פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.

חוב מותנה בביטחון

חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, ואין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.

כתבי התחייבות נדחים

כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג.

מדד המחירים לצרכן

מדד המתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומודד את השינויים החודשיים במחירי מוצרים ושירותים, המהווים את "סל הצריכה" של משפחה ממוצעת.

מח"מ

משך חיים ממוצע

הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של האגרת.

מכשיר נגזר

מכשיר פיננסי או חוזה עתידי שערכו נגזר מערכו של נכס בסיס כלשהו ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

מכשיר פיננסי

מכשיר פיננסי הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.

מניות פנטום

מכשיר התחייבותי המעניק תגמול במזומן המבוסס על שווי מניית החברה וזאת ללא הזכאות לקבל מניה בפועל.

מניות רדומות

מניות המוחזקות במישרין על-ידי החברה עצמה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.

מרווח Bid-Ask

המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.

נגזר OTC

Over the counter

מכשיר נגזר מסוג שמוסדות פיננסיים מתקשרים לגביו במהלך העסקים הרגיל ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

סינדיקציה

עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

פיקדונות לזמן קצוב

פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים, לכל הפחות מיום ההפקדה.

פיקדונות לפי דרישה

פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

שוק פעיל

שוק בו עסקות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

B2B

Business To Business

פעילות עסקית של מכירת מוצר או מתן שירותים של ארגון אחד לארגון שני.

CVA

Credit Valuation Adjustment

חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.

FATCA

Foreign Accounts Tax Compliance Act

חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארצות-הברית חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארצות-הברית.

FDIC

Federal Deposit Insurance Corporation

התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות.

FINMA

Swiss Financial Market Supervisory Authority

הרשות המפקחת על המוסדות הפיננסיים בשוויץ.

GRI

Global Reporting Initiative

תקן בינ"ל לדיווח בתחום הקיימות והאחריות התאגידית.

ICAAP

Internal Capital Adequacy Assessment Process

תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על-ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

LDC

Less Developed Country

ארצות המסווגות על-ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

LTV

Loan To Value Ratio

היחס בין סכום הלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).

MTM

Mark to Market

שערוך של מכשיר נגזר בהתבסס על ציטוטים של מחירי שוק בשווקים רלוונטיים, ובהעדרם בהתבסס על שיטות הערכה חלופיות.

NPL

Non Performing Loan

אשראי פגום שאינו צובר ריבית.

VaR

Value at Risk

מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכוני שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים את ההפסד המירבי הצפוי בגין פוזיציה מסוימת או תיק מסוים, עבור אופק זמן ורמת מובהקות מוגדרים.

א

איגור 380, 128

אנשים קשורים 288

אשראי לציבור 64, 61, 60, 59, 58, 57, 56, 46, 45, 44, 30, 26, 16, 10, 209, 206, 202, 201, 198, 148, 146, 145, 144, 119, 114, 108, 104, 99, 233, 232, 231, 230, 229, 228, 227, 225, 224, 223, 218, 216, 214, 210, 248, 246, 245, 244, 243, 242, 241, 240, 239, 238, 237, 236, 235, 234, 307, 305, 303, 301, 299, 269, 267, 262, 261, 260, 259, 252, 251, 250, 380, 331, 326, 323, 321, 320, 318, 312, 309

ג

גידור 138, 128, 127, 125, 118, 117, 112, 88, 75, 74, 53, 48, 43, 25, 24, 312, 192, 139

ד

דיבידנד 258, 257, 170, 148, 136, 128, 108, 106, 105, 71, 36, 35, 16, 10, 369, 340, 269

ה

הון אנושי 291, 277

הון והלימות הון 149, 47

הון מניות 350, 348, 137, 106, 105

היוון עלויות תוכנה 120

הלבנת הון 313, 308, 282, 272, 186, 84, 83, 82, 20

הלוואות לדיור 55, 54, 53, 46, 45, 42, 41, 40, 38, 36, 31, 30, 25, 10, 174, 171, 146, 145, 144, 131, 130, 125, 116, 114, 88, 67, 66, 65, 61, 60, 227, 225, 224, 223, 221, 216, 214, 209, 208, 206, 201, 200, 198, 182, 273, 272, 270, 243, 242, 239, 238, 234, 233, 232, 231, 230, 229, 228, 304, 303, 302, 292, 277

הליכים משפטיים 185, 184, 183, 182, 181, 180, 84, 20

הסכם שכר 305, 300, 294, 293, 292, 167, 158, 43, 42, 27

הפרשה לירידת-ערך 151, 128, 25

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 233, 232, 115

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 323, 147, 140, 116, 26

ו

ועדת שטרומ 299, 271

ז

זכויות עובדים 164, 163, 162, 161, 160, 159, 158, 157, 122, 107, 99, 76, 268, 245, 167, 166, 165

ח

חובות פגומים 145, 144, 125, 114, 111, 88, 64, 57, 56, 55, 54, 16, 15, 234, 233, 232, 230, 229, 218, 216, 214, 210, 209, 206, 202, 201, 198, 326, 250, 237, 236, 235

י

יעד הון 303, 36

ירידת-ערך 121, 119, 117, 114, 92, 91, 27

מ

מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה 189, 124, 99, 53, 48, 46, 34, 10, 295, 289, 277, 226, 225, 224, 223, 222, 221

מגזרי פעילות פיקוחיים 198, 196, 195, 124, 99, 46, 45, 41, 40, 10, 9, 217, 216, 214, 212, 211, 210, 209, 208, 206, 204, 203, 202, 201, 200, 312, 225, 224, 223, 221, 220, 219, 218

מדינות זרות 32

מדיניות חשבונאית 119, 118, 117, 116, 115, 114, 113, 112, 111, 110, 99, 126, 125, 124, 123, 122, 121, 120

מדיניות ניהול סיכונים 49, 48

מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים 173

מימון ממונף 72, 71, 10

מינוף 177, 176, 175, 174, 173, 172, 171, 170, 99, 39, 37, 21, 14, 10

מסגרות אשראי 299, 298, 271, 270, 242, 115, 89, 31

נ

נגזרים 10, 24, 31, 34, 35, 43, 51, 60, 61, 64, 65, 74, 76, 89, 99, 104, 107, 105, 117, 118, 119, 126, 127, 128, 129, 179, 189, 191, 192, 193, 194, 203, 211, 219, 220, 239, 240, 241, 244, 245, 246, 248, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 267, 268, 275, 282, 311, 312, 318, 320, 321, 322, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 380

נזילות

9, 14, 16, 21, 36, 48, 50, 51, 63, 77, 78, 79, 87, 177, 188, 194, 273, 365, 305, 86, 85, 84, 49, 48

ניירות-ערך 10, 13, 16, 24, 26, 30, 32, 33, 39, 48, 53, 60, 61, 62, 64, 78, 82, 83, 84, 85, 91, 92, 99, 103, 104, 107, 108, 110, 111, 114, 117, 118, 120, 127, 128, 138, 139, 141, 142, 143, 144, 145, 147, 148, 159, 176, 178, 181, 182, 188, 192, 195, 203, 211, 219, 220, 222, 227, 228, 229, 230, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 244, 245, 250, 251, 252, 253, 254, 256, 259, 261, 262, 265, 267, 268, 269, 271, 272, 279, 280, 282, 284, 287, 288, 298, 304, 311, 313, 318, 320, 321, 326, 328, 343, 347, 355, 370, 380

נכסים אחרים

60, 61, 99, 104, 107, 112, 116, 117, 122, 144, 145, 152, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380

נכסי סיכון

216, 218, 220

ס

סייבר 16, 21, 48, 81, 87, 273, 290

סיכון אשראי 9, 10, 16, 20, 26, 31, 32, 38, 44, 48, 51, 55, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 77, 87, 88, 89, 99, 114, 115, 116, 118, 145, 146, 148, 157, 171, 193, 194, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 250, 251, 252, 259, 260, 261, 262, 270, 272, 294, 300, 306, 312, 323

סיכונים אחרים 87

סיכון מוניטין 9, 16, 48, 86, 87

סיכון מימון 77

סיכון נזילות 9, 14, 16, 48, 77, 87, 194

סיכון סביבתי 9, 85

סיכון רגולטורי 16, 48, 84

סיכון ריבית 16, 36, 48, 73, 74, 75, 87

סיכון שוק 9, 16, 48, 73, 87, 89, 118, 194

סיכון תפעולי 9, 16, 20, 38, 48, 79, 80, 87, 171, 194

ע

עמלות 10, 15, 16, 23, 26, 27, 40, 41, 45, 46, 47, 99, 102, 114, 126, 130, 131, 132, 134, 149, 182, 183, 186, 196, 200, 202, 203, 204, 208, 210, 211, 212, 216, 217, 219, 222, 223, 224, 225, 265, 266, 277, 299, 301, 303, 305, 307, 309, 312, 317, 319, 324, 326, 327, 301, 72, 64, 61, 60, 53, 52, 33, 31, 22, 19, 10

ענפי משק 10, 19, 22, 31, 33, 52, 53, 60, 61, 64, 72, 301

פ

פחת והפחתות 29, 121, 132

פיקדונות הציבור 16, 30, 33, 34, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 99, 104, 127, 154, 155, 156, 188, 198, 201, 202, 206, 209, 210, 214, 216, 218, 223, 224, 225, 244, 245, 246, 248, 251, 252, 259, 260, 261, 262, 265, 267, 288, 299, 300, 301, 302, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 312, 318, 328, 329, 331, 320, 321, 328, 329, 331

צ

צדדים קשורים 110, 260, 262, 263, 264

ר

רגולציה 9, 20, 21, 84, 85, 87, 294, 303

רווח למניה 99, 102, 124, 137, 141, 317, 319

ש

שווי הוגן 11, 24, 28, 34, 43, 51, 74, 75, 89, 91, 92, 99, 103, 110, 112, 117, 118, 119, 125, 128, 138, 139, 141, 142, 143, 148, 163, 188, 191, 192, 193, 194, 203, 211, 220, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 312, 322

ת

תגמול 85, 105, 106, 157, 159, 160, 161, 167, 280, 281, 283, 284, 285, 286, 293, 354, 355, 356, 358, 370, 374, 378, 380

תיק בנקאי 74, 75

תיק למסחר 32

תשואה להון 160, 161, 284, 293

תשלום מבוסס מניות 99, 105, 106, 107, 108, 123, 132, 150, 167, 168, 169, 263, 264, 268, 281, 283, 284